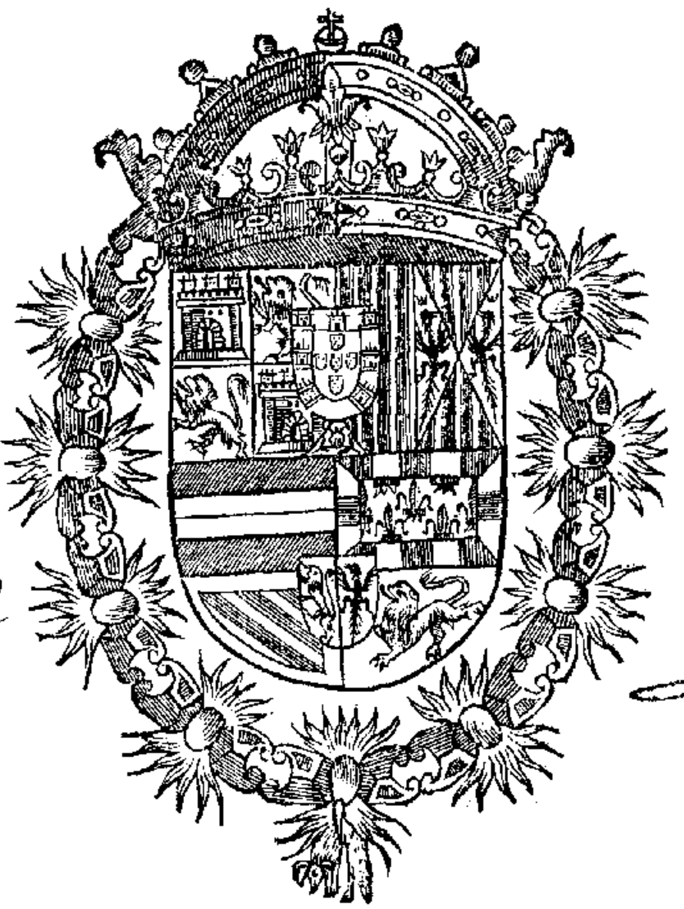
D. FRANCISCI DE ALFARO,

FISCALIS QVONDAM PROCVRATORIS IN CANCELLARIA ARGENTINA REGNORVM PIRV, NVNC AVTEM, POST ALIA MVNERA OBITA, SENATORIS IN REI DOMINICÆ CONSILIO,

TRACTATVS DE OFFICIO FISCALIS, DEQVE FISCALIBVS PRIVILEGIIS.

AB EODEM AVCTORE EMENDATVS, ET AVCTVS.

AD PHILIPPVM TERTIVM, HISPANIARVM, ET NOVI-ORBIS REGEM CATHOLICVM, INVICTISSIMVM, POTENTISSIMVM.

Anno 1639.

CVM PRIVILEGIO, MATRITI,
EX OFFICINA FRANCISCI MARTINEZ.

PHILIPPO
HVIVS NOMINIS
TERTIO,
HISPANIARVM, ET NOVIORBIS
REGI CATHOLICO,
INVICTISSIMO, POTENTISSIMOQVE.

CVM primùm (Rex invictiſsime) Regia tua erga me munificentia & liberalitate in has remotiſſimas tui Novi-Orbis plagas, Hiſpali patria mihi dulciſsima chariſsimaque profectus, navigationem inſtitui, Fiſci Patroni titulo decoratus, quæ mei muneris partes eſſent, diligenter callere curavi, ut à recto tramite ne latum quidem unguẽ devians, tantæ provinciæ meis humeris impoſitæ ſatiſfacerem. Cùmque id ex Regij tituli (ut vocant) inſpectione & enucleatione, ex animi ſententia evenire poſſe perpenderem (nam & Iuriſprudentia docet, diligẽter mandati fines eſſe attendendos) in illius obſervatione totis (ut aiunt) viribus inſudavi, gloſſematis, & ſcholijs illuſtrans, & multa obiter de Fiſco & Fiſcalibus privilegijs, & Iuriſconſultorum reſpõſis excerpta pertractans. Quæ cùm in publicam ſtudioſorum utilitatem typis mandare in animum induxiſſem, Tibi (Rex potentiſsime) tanquam Patrono obſequialis liberti operas, dicari debere meritò

¶ 2 exi-

existimavi. Regalis enim tituli illustratio, à Fisci præsertim Procuratore elucubrata, quo pacto melius lividos obtrectatorum morsus effugiet, & à temporum iniurijs immunis erit, quàm sub Augustissimi, Potentissimi, Invictissimique Regis protectione & tutela immortalitati consecrata? Maiestatem tuam Deus Opt. Max. diutissimè servet incolumem.

L. D. Franciscus de Alfaro.

APPROBATIO.

EX commissione domini Licentiati D. Ioannis de Velasco i Acevedo, à Consilio Serenissimi Infantis Cardinalis, Domini mei & eius in hac Regia Curia Vicarij generalis, Additiones ad librum de officio Fiscalis (Auctore Licentiato D. Francisco de Alfaro, in Civitate Regum Regio Auditore) attentè perlegi. Nihilque in eis, quod nostræ sacrosanctæ & Catholicę Fidei bonisq; moribus repugnet, inveni. Quin potius quàmplures difficillimas quæstiones, & practicabiles ex ipsis didici: idcircò, ut in litteratorum, & Reipublicæ utilitatem typis mandentur, dignissimas censeo. Matriti die 6. mensis Iunij anno Domini 1631.

Licent. Aguilar de Oro.

Licencia del Ordinario.

NOS el Licenciado don Iuan de Velasco y Acevedo del Consejo de su Alteza, y su Vicario general de la villa de Madrid, y todo su partido. Por la presente auiendo visto la censura de arriba, dada por nuestro mandado, y por lo que à nos toca damos licencia para que se pueda imprimir, è imprima el tratado de officio Fiscalis, con sus Adiciones à èl hechas, compuesto por el Licenciado don Francisco de Alfaro, Fiscal de su Magestad de la Audiencia de los Charcas, atento que en èl no ai cosa contra nuestra santa Fè, ni buenas costumbres. Dada en Madrid à siete del mes de Iunio de mil y seiscientos y treinta y vn años.

Licenc. Velasco
y Acevedo.

Por su mandado

Grabiel de Roxas,
Notario.

APPROBATIO.

EX Cõmiſsione Regij ſupremi Conſilij vidi hunc librum de officio Fiſcalis, deque Fiſcalibus privilegijs, Auctore Licentiato D. Franciſco de Alfaro, Regij Fiſci in Argentina Cancellaria Regnorum Perù Advocato, in quo magna apparet Auctoris in rebus Fiſcalibus eruditio, & ingens ſtudium in his, quæ ad iura & privilegia Fiſci ſpectant diſcutiendis: idcircò dignum cenſeo, qui in publicam Iuriſperitorum utilitatem typis mandetur. Dat. Valleſoleti, Idibus Maij 1604.

Lic. Ægidius Remirez, de Arellano.

Appro-

APPROBATIO D. DOCTORIS IOANNIS DE VALBOA MOGROBEJO, QVONDAM APVD SALMANticenses Primarij, posteà in supremo Rei Dominicæ Consilio, Fiscalis Procuratoris, &c.

EX cōmissione Regij, & Supremi Consilij Additiones ad librum de officio Fiscalis, Auctore Licentiato D. Francisco de Alfaro, in Civitate Regum Auditore Regio, attentè perlegi, nihilque in eis quod nostræ sacrosanctæ Fidei bonisque moribus repugnet inveni: imò potius magnam in rebus Fiscalibus, & varias didici quæstiones, quæ ad privilegia Fisci intelligenda maximè expectant, & miram eruditionem Auctoris inveni; idcircò ut in Reipublicæ utilitatem typis mandentur dignissimas censeo. Matriti mensis Augusti 13. anno Domini 1631.

Doctor Ioannes de Valboa
Mogrobejo.

TAS.

TASSA.

YO Miguel Fernandez escrivano de Camara del Rei nuestro señor, de los que en su Consejo residen, doi fee, que auiendose visto por los señores dèl vn libro intitulado: *De officio Fiscalis, deque Fiscalibus privilegijs*, compuesto por el Licenciado don Francisco de Alfaro, del Consejo de su Magestad en el Real de Hazienda, que con licencia de los dichos Señores fue impresso. Tassaron cada pliego de los del dicho libro à cinco marauedis, y a este precio mandaron se venda, y no à mas: y que esta tassa se pōga al principio de cada libro de los q̄ se imprimieren, como consta del decreto de la dicha tassa, que en mi oficio queda, à que me refiero. Y para que dello conste, de pedimiento del dicho Licenciado dō Francisco de Alfaro, y de mandamiento de los dichos Señores del Consejo, doi esta fee, en Madrid à siete dias del mes de Iulio de mil y seiscientos y treinta y nueue años.

Miguel Fernandez.

EL

EL REY.

POR quanto por parte de vos el Licenciado don Franciſco de Alfaro, Oidor de la nueſtra Audiencia de los Reyes en las Indias, nos fue fecha relacion, que por nos ſe os auia dado licẽcia para imprimir un libro que aviades cõpueſto, de officio Fiſcalis, y reſpeto de no hallarſe ningunos cuerpos de los del dicho libro deſeavades bolverle a imprimir, cõ algunas nueuas adiciones que auiades hecho, como de los dichos libros conſtava, que ante los del nueſtro Conſejo fue hecha preſentacion, ſuplicandonos, mandaſſemos dar licencia y facultad para los poder imprimir, y privilegio por el tiempo que fueſſemos ſervido, ò como la nueſtra merced fueſſe. Lo qual viſto por los del nueſtro Conſejo, y como por ſu mandado ſe hizieron las diligencias que la prematica, por Nos vltimamente fecha ſobre la impreſsion de los libros, diſpone, fue acordado, que debiamos mãdar dar eſta nueſtra cedula para vos en la dicha razon, è nos tuuimoslo por bien. Por la qual os damos licencia y facultad para que por tiempo de diez años primeros ſiguientes, que corran, y ſe cuenten deſde el dia de la fecha deſta nueſtra cedula en adelante vos, ò la perſona que vueſtro poder ouiere, y no otra alguna, podais imprimir y vender el dicho libro, y adiciones que nueuamente aueis hecho, por ſu original, que en el nueſtro Conſejo ſe vio, que và rubricado, y firmado al fin de Diego Gonçalez de Villaroel, nueſtro eſcriuano de Camara, de los que en èl reſiden; con que antes que ſe venda lo traigais ante ellos, juntamente con el dicho original, para que ſe vea ſi la dicha impreſsion eſtà conforme a èl, ò traigais fee en publica forma, como por Corretor por Nos nombrado ſe vio, y corrigio la dicha impreſsion por el dicho original. Y mandamos al Impreſſor que aſsi imprimiere el dicho libro, y adiciones no imprima el principio y primer pliego, ni entregue mas de ſolo un libro con ſu original al Autor, ò perſona a cuya coſta lo imprimiere, para efecto de la dicha correccion, y taſſa, haſta que antes, y primero el dicho libro eſtè corregido, y taſſado por los del nueſtro Conſejo, y eſtando hecho, y no de otra manera pueda imprimir el dicho principio, y primer pliego, y ſeguidamente ſe põga eſta nueſtra cedula, y la aprobacion que del dicho libro ſe hizo por nueſtro mãdado, y la taſſa, y erratas, ſopena de caer, è incurrir en las penas contenidas en las leyes y prematicas de nueſtros Reinos, que ſobre ello diſponen: y mandamos, que durante el tiempo de los dichos diez años perſona alguna ſin la dicha vueſtra licencia no pueda imprimir, ni vẽder el dicho libro, ſopena que el que lo imprimiere, ò vendiere aya perdido, y pierda todos y qualeſquier libros, moldes y aparejos que del dicho libro tuuiere: y mas incurra en pena de cincuenta mil marauedis; la tercia parte para la nueſtra Camara, y la otra tercia parte para el Iuez que lo ſentenciare, y la otra tercia parte para la perſona que lo denunciare. Y mandamos à los del nueſtro Conſejo, Preſidente y Oidores de las nueſtras Audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nueſtra Caſa y Corte, y Chancillerias, y a todos los Corregidores, Aſsiſtente, Governadores, Alcaldes mayores, y ordinarios, y otros juezes, y juſticias qualeſquier de todas las Ciudades, Villas y Lugares de los nueſtros Reinos y Señorios, y à cada uno en ſu juriſdicion, que os guarden y cumplan eſta nueſtra cedula, y contra ella no vayan, ni paſſen, ni conſientan ir, ni paſſar en manera alguna, ſopena de la nueſtra merced, y de diez mil maravedis para la nueſtra Camara. Fecha en Madrid à doze dias del mes de Setiembre de mil y ſeiſcientos y treinta y vn años.

YO EL REY.

Por mandado del Rey nueſtro Señor,

Iuan Laſſo de la Vega.

ERRATA.

FOLIO *105. linea ultima* fiera, *lege* fieri. *Fol. 109. lin. 9.* executionibus, *lege* exceptionibus. *Fol. 109. lin. 9. nō emendo privilegio 6. in fine. Fol. 129. in princ.* exilientes, *lege* excellētes. *Fol. 146. lin. 121.* prædaron, *lege* præiudicare. *Fol. 148. lin. 132.* eadē, *lege* idem. *Fol. 149. lin. 140.* pabetet, *lege* haber. *Fol. 168. lin. 188.* duodecima, *lege* duodecim. *Fol. 170. lin. 203.* Fisco, *lege* Fiscum. *Fol. 178. lin. 241.* de le priu. *lege* *Fol. 193. lin. 304.* talis acqui, *lege* talis acquisitionis. *Fol. 195. lin. 368.* delito, *lege* debito. *Fol. 210. lin. 374.* durari, *lege* dari. *Fol. 226. lin. 468.* qui tantus, *lege* quod tantum. *Fol. 330. lin. 5.* post, *lege* potest. *Fol. 246. lin. 13.* serulu, *lege* observari. *Fol. 261. lin. 15.* condencis, *lege* concedentis. *Fol. 272. lin. 49.* collectoribus, *lege* collectores. *Fol. 290. lin. 3.* punitur, *lege* permittitur. *Fol. 325. lin. 221.* expensis, *lege* expensas. *Fol. 327. lin. 227.* ignorati, *lege* ignorare. *Fol. 331. lin. 1.* pretium, *lege* perfecto. *Fol. 334. lin. 3.* quor, *lege* quos. *Fol. 334. lin. 2.* authentica *lege* authentico. *Fol. 342. lin. fin.* vacanti, *lege* vacante. *Glossa 34. §. 7. num. 103. V. institutus est, nisi id fiat calumnia causa, Imperatorem enim haeredem instituere invidiosum est, nec calumnia facultatem ex principali maiestate, cap. oportet, l. Imperatores 101. de haeredib. instit. & contra fiscum habet querelam inofficiosi testament. Rebuff. de fisco num. 109.*

LIBER hic nomine inscriptus: *De officio Fiscalis, deque Fiscalibus privilegijs*, dempris his mendis, verè ac fideliter respondet suo exemplari. Datum Matriti die 18. mensis Iunij anno 1639.

El Lic. Murcia de la Llana.

ADVIERTESE,

Que en el Indice en la letra A. B. y C. estan colocadas y traspuestas algunas cabeças que avian de estar antes, por yerro de la Imprenta.

IN-

INDEX GLOSSARVM, SEV CAPITVM HVIVS OPERIS.

Glos-

PROTESTATIO.

Omnia & quæcunque hic, & ubique dixerim, vel dixero, subijcio libenter correctioni sanctæ Matris Ecclesiæ.

DON FRANCISCI

DE ALFARO

REGII OLIM IN ARGENTINA CANCELLARIA REGNORVM PIRV FISCALIS PROCVRATORIS; NVNC VERÒ IN SVPREMO REI DOMINICÆ CONSILIO AVDITORIS

DE OFFICIO FISCALIS, DEQVE FISCALIBVS PRIVILEGIIS

TRACTATVS.

INITIVM.

1 *QVO tempore Auctor inceperit Fiscalis officium exercere?*

2 *Quid semper curaverit in exercitio officij?*

3 *Fidelitas & prudetia requiruntur ad benè ministrandum.*

4 *Mandata inquirenda sunt, & diligēter servanda.*

5 *Qualiter ad hoc opus edendum fuerit impulsus & operis digestio; item & Tituli series, qua in his glossis explicatur, ut inde rei Fiscalis materiæ tractatus deducatur, & num. 6. 7. & 8.*

1 SIMVLATQVE anno
Domini millesimo quin-
gentesimo nonagesimo
quarto, à claræ, & inclytæ
memoriæ digno nostro
Maximo PHILIPPO II. Hispaniarũ
& Indiarum Rege potentissimo, ad
Procuratoris Fiscalis officium fui as-
2 sumtus, illudque in Regia Cancella-
ria urbis de Panamà exercère cœpi;
id mihi semper curæ fuit, ut quo me-
lius possem, mihi demandatum mini-
sterium adimplerem. Nec immeritò,
ad id enim me & naturalis impulsus,
& magnitudo beneficij, quamcitissi-
mè in me, & quasi ante tempus colla-
3 ti, trahebãt. Cùm autem ad rectè ser-
vitium impendendum fidelitas & pru-
dentia à sacro textu simul requirãtur,
Matthæi 24. in fin. & prosequitur Ioã-
nes à Canibus de executoribus ulti-
marum voluntat. par. 2. in princ. alteri
à maioribus partæ alterum proprijs
laboribus acquirere, & adiungere sta-
4 tui. Cùm igitur ad id obtinendum pro
regula à Catholicis Regibus statua-
tur mandati inspectio, cap. 1. Prætorũ,
mandati, id est, tituli ad officium (hoc

enim verbo aliquando utar) & rerum in eo contentarum executio: mandata enim diligenter custodienda sunt, l. diligenter 27. D. mandat. eandē & mihi proposui regulam, & quid mihi mandaretur inquirere & cognoscere: cognitum autem exequi, & implere cura-
5 re statui. Ad hoc autem nil melius, aut aptius mihi visum fuit, quàm officij mei Titulum, vel, ut vulgari vocabulo utar, *Provision*, glossis, seu apostillis explicare: quod paulatim efficere curavi, prout negocij contingentia, vel studij assiduitas offerebant, vel per raram forensium negotiorum parsimo-
6 niam licebat. Postquàm aliquanculum digestum, & ad methodum quasi redactum opus prospexi, cū paucos huius specialis materiæ, aliàs multū diffusæ, tractatus invenerim, non dubitavi in publicum mittere, nō quòd Doctoris nomen usurpare præsumserim, sed quòd officij implendi animum habuisse, & doctis rudem materiam expolitam reddēdam tradidisse viderer.
7 Opusculum autem hoc pluribus utile, aliquibus autem gratum futurum, fiscalia præcipuè negotia tractantibus, & Fisco devotis non dubito, mihi autem id pergratissimum erit, ut Regio Fisco, cui ut melius potui inservivi, sive vivus, sive mortuus, aliquam afferā
8 utilitatem. In principio igitur titulum ad me pro huius officij de la Plata usu destinatum, ut glossæ melius intelligātur, præmittere; deinde autem glossas submittere decrevi: quare etsi aliquæ ad Fisci iura non attingentes, non tamen ex eo omnino respuendæ materiæ videbuntur.

Titulus autem officij sic se habet.

DON Felipe 1 *por la gracia de Dios Rei de Castilla,* 2 *&c. Acatando lo que vos el Licenciado don Francisco de Alfaro, mi Fiscal que al presente sois* 3 *de mi Audiencia Real, que reside en la ciudad de Panamà, de la Provincia de Tierrafirme,* 4 *me aveis servido,* 5 *i vuestra suficiencia, letras, i buenas partes, i porque entiendo que assi cumple à mi servicio,* 6 *tengo por bien, i es mi merced,* 7 *que agora, i de aqui adelante, quanto mi voluntad fuere,* 8 *seais mi Fiscal,* 9 *i Promotor de mi justicia* 10 *en la mi Audiencia i Chancilleria Real, que reside en la ciudad de la Plata de la Provincia de los Charcas,* 11 *en lugar del Doctor don Geronimo de Tovar i Montalvo, mi Fiscal que ha sido de la dicha Audiencia,* 12 *i quiero* 13 *que como tal mi Fiscal della,* 14 *podais en la dicha Audiencia de los Charcas* 15 *pedir i demandar,* 16 *acusar* 17 *i defender* 18 *todas aquellas cosas, i cada una dellas, que cumplan a mi servicio,* 19 *i patrimonio Real,* 20 *i a la execucion de mi justicia,* 21 *i acrecentamiēto de mis rentas Reales* 22 *segun lo ha hecho, i debido hazer el dicho Doctor don Geronimo de Tobar, i como lo hazen, pueden, i deben hazer los otros mis Fiscales* 23 *de las otras Audiencias Reales destos Reinos, i de las Indias,* 24 *guardando las ordenanças de la dicha Audiencia,* 25 *i por esta mi carta, ò por su traslado, signado de escrivano* 26 *mando al Presidente i Oidores della, que luego como les fuere mostrada,* 27 *tomen i reciban de vos el dicho Licenciado don Francisco de Alfaro,* 28 *el juramen-*

mento, i con la solemnidad que en tal caso se acostumbra, i debeis hazer, i aviendole hecho, 29 os ayan, reciban, i tengan por tal mi Fiscal de la dicha Audiencia de los Charcas, i usen con vos el dicho oficio, segun dicho es, 30 i os guarden, i hagan guardar todas las honras, gracias, mercedes, franquezas, preeminencias, libertades, è inmunidades, i todas las otras cosas que por razon de ser mi Fiscal de la dicha Audiencia, debeis avèr i gozar, i os deben ser guardadas, como se hizo con el dicho Doctor don Geronimo de Tobar, i se haze, i debe hazer con los otros mis Fiscales de las dichas Audiencias, 31 de todo bien i cumplidamente, sin que os falte cosa alguna, 32 que yo por la presente os recibo, i he por recibido al dicho oficio, i uso, i exercicio dèl, i os doi facultad para le exercer, segun dicho es, 33 con todas sus incidencias, i dependencias, anexidades, i conexidades. 34 I es mi merced, que ayais i lleveis de salario en cada un año con el dicho oficio quatromil pesos de à quatrocientos i cincuenta marauedis cada uno: 35 los quales mando a mis Oficiales de la dicha Provincia de los Charcas 36 os dèn i paguen por los tercios de cada un año, de qualquiera hazienda mia, que sea a su cargo 37 desde el dia que salieredes de la dicha ciudad de Panamà para ir à servir el dicho oficio en adelante 38 todo el tiempo que le sirvieredes, 39 que con vuestras cartas de pago, i traslado signado desta mi provision, i testimonio del dia en que, como dicho es, salieredes de la dicha ciudad, mando que les sean recibidos i passados en cuenta los maravedis que assi os dieren i pagaren, sin otro recado alguno, i que assienten esta mi provision en mis libros que tienen, 40 i assentada, os la buelvan originalmente, para que la tengais por titulo 41 del dicho oficio. 42 Dada en San Lorenço 43 à quatro de Otubre de mil i quinientos i noventa i siete. 44 Yo el Principe. 45 Yo Iuan de Ibarra Secretario del Rei nuestro señor la fize escrivir por su mandado. Su Alteza en su nombre. 46 El Licenciado Laguna. El Licenciado Benito Rodriguez Valtodano. Licenciado Agustin Alvarez de Toledo. El Licenciado Pedro Bravo de Sotomayor. El Licenciado Molina de Medrano. El Licenciado Gonçalo de Aponte. 47 Registrada. Gabriel de Roa. Por Chanciller, Pedro de Ledesma. 48

(?)

Glossa I.

DON FELIPE.

1 *PRivilegia & tituli officiorum à nomine Regis initium sumunt.*
2 *Princeps, fons, & origo est dignitatis. Rex solus Fiscales creat.*
3 *Nomen Regis sine cognomine ponitur. Demonstratum non indiget alia demõstratione.*

DE NOMINE REGIS.

1 IVRE optimo huius officij titulus initium sumit à nomine magni & potentissimi nostri Regis, id enim semper fieri debet in privilegijs omnibus, Authent. ut præponatur nomen Imperatoris, in rubro & nigro, collatione 5. l. 2. titul. 18. part. 3. ibi: *Como aquel Rei*, l. 44. eodem titulo, ibi: *Non debe ser creido*, meliùs l. 7. eodem titulo, ubi forma ad hos titulos conficiendos traditur, Chassan. in catalogo gloriæ mundi, 5. part. consi. 24. & per tot. Speculator titulo de instrumentorum editione, §. 2. breviter, Panormitanus in cap. 1. in principio, de fide instrumentorum, Corsetus de potest. Regia, quæst. 45. Capicius de-
2 cis. 121. num. 6. Et omnium primum Regis apponitur nomen. Et omissio nominis Papæ, vel Principis viciat instrumentum, vel saltim enervat, Bart. in l. admonẽdi de iureiurand. num. 34. nec immeritò, secundùm naturam enim est, ut præcedat causa, & sequatur effectus: Princeps enim fons, & origo est omnium dignitatum, l. probatorias 9. C. de divers. offic. lib. 12. l. 2. tit. 4. part. 3. cap. 1. quis dicatur Dux, Marchio, &c. in usibus feudorũ, Gail observationum lib. 1. observat. 30. num. 21. Camillus Bortellus ad Bellugam in speculo Princip. Rub. 1. verb. *Præsidere*, Bald. in l. Imperium, D. de iurisdictione omnium iudicum, num. 4. Laudensis de dignitatibus, quæst. 16. Avendañ. de exequend. mandat. cap. 1. num. 7. & infrà gloss. 2. num. 1. Est fons, & origo etiam Magistratuum Princeps, Mastrill. de Magistratibus, lib. 1. cap. 1. num. 9. Aviles cap. 1. Præt. in princip. estque l. 1. tit. 9. lib. 3. Recopil. Et ita Magistratus, & iurisdictiones à Principe procedunt tãquam à fonte, & ab eo derivantur, & alia de hoc vide per Vantium de nullitatib. tit. de nullitate ex defectu iurisdictinis, in princip. & num. 104. Et solus Princeps dignitates creat, Faber in Breviario, tit. de offic. Prætor. Et Baro dicitur Fisci Procurator in rem suam, Mastrill. de Magistratibus, lib. 4. cap. 16. num. 89. Quod magis procedere videmus in Indorum Regnis in feudis Indorum, *Encomiendas* vulgariter dicimus. Et Papa concurrit cum quolibet Prælato quantum ad iurisdictionem, Laudens. de Principe, quæst. 540. Et quodlibet officium à Principe concessum nobile censetur, licèt aliàs vile sit, ut in Procuratore refert Paz in praxi in 4. annotation. de Procuratore, á num. 45. Et coquus Principis dignitas est, & licèt alijs committat aliquando Rex electionem aliquorum officiorum, tamen semper dignior, & honorabilior est, & præcedit electus ab ipso Principe, Menchaca quæstionum illustrium, lib. 1. in prẹfatione, num. 23. & 135. cum sequẽtib. Rebuff. de dignitatib. num. 30. l. 2. D. de albo scribendo, & ibi glos. & gloss. 2. l. 5. tit. 1. part. 6. Gironda de privileg. num. 1230. & doctor à Rege creatus antiquioribus præfertur, glos. fin. l. 3. tit. 22. part. 2. idem in qualibet dignitate, gloss. cap. Episcopos, 17. distinct.

stinct. facit cap. si eum 11. cap. hi qui 12. cap. si Apostolicæ 22. cap. duobus penult. de rescript. lib. 6. Et ordinatus à Papa magis honoratur, cap. per tuas 7. de maioritate & obediētia, l. nemo, in fin. C. de dign. lib. 12. Farinac. cons. 91. n. 9. Pet. Greg. syntagmat. lib. 18. cap. 12. in fin. & provisus à Papa prefertur in beneficio, cap. hi qui, de privil. lib. 6. Quod in Indorum Regnis quotidie practica comprobamus; cū enim vacat aliquod officium veluti Comitum rerum privatarum, *Oficiales Reales* vocamus, Prorex eligit aliquē ad tale officium, & cùm dicti officiales inter se æquales sint, & antiquior semper precedat, tamen nominatus à Rege præfertur etiam antiquiori nominato à Prorege. Idem etiam videmus in nominatis ad serviendū in Ecclesijs Cathedralibus Indorum in defectu Præbendarum, iuxta formā mādati Regij ad patronatus conservationē, nō enim locum, & vocē habent, nisi ab ipso met Rege sint electi. Et etiā Princeps solus est, qui nobilitatē cōfert Medic. de dif finit. 2. p. c. 42. Gutierr. lib. 3. pract. q. 14. n. 11. & 58. & q. 17. n. 132. & lib. 4. q. 1. & seqq. Et eligi à Rege Fiscalem una est ex præeminētijs, de quibus infrà gloss. 31. Et ex dignitate auget Imperium, Chassan. in catal. glor. mund. 5. par. consid. 15. & 29. Et cùm officiū Fiscalis dignitas sit, ut videbimus infrà gloss. 31. non nisi à Rege creari potest, ex l. 1. de offic. Procurat. Cæsar. Afflict. decis. 366. n. 3. Pereg. lib. 7. tit. 2. n. 5. Montalvo in Repertor. verbo *Procurador*, fol. 69. & patet omnibus.

3 Nomen autem Regis nostri, sine cognomine, aut alia demonstratione inseritur: quod sufficit, ut experiētia docet & probat d. l. 7. & Rebuf. in prax. benef. tit. de permutatione, n. 8. fol. mihi 529. quin & in Episcopis id videmus, Rebuf. ubi sup. n. 7. & in forma litterarū tonsuræ, n. 3. fol. mihi 14. Quod enim demōstratū est, alia demōstratione non indiget, l. 1. in fin. de dote præl. l. 1. 2. & 3. de lib. & posth. Alex. relatus à Rebuf. cons. 27. vol. 6. de quo & Nos latiùs infrà gloss. 4.

Glossa II.

Por la gracia de Dios, Rei de Castilla.

1 Verbo, Dei gratia, utuntur, qui superiorem non recognoscunt in tēporalibus.

2 Rex Hispaniæ non recognoscit superiorem in temporalibus.

3 Longius diffunditur Regis Hispaniarum, quàm Imperatoris potestas.

4 Pluribus Coronis posset Rex Hispaniæ insigniri, qui plura Regna habet: & aliqua de hoc.

5 Imperatoris potestas non est absoluta, & omnia complectens: vide remissivè.

Reges ante Imperatores fuerunt.

6 Regum Hispaniæ antiquitas derivatur à Tubal, filio Noe, & Rex Hispaniæ est baculus Ecclesiæ: & aliqua de fide ad Indos per Reges Hispaniæ allata, & sēper in Hispaniæ Regnis conservata.

7 Rex Hispaniæ est Imperator in suo Regno.

8 Rex Hispaniæ uti potest corona sicut Imperiali.

Plures non Episcopi utuntur baculo, & mitra.

9 Rex est Vicarius Dei in temporalibus.

10 Habet supremam iurisdictionem.

11 A Rege procedunt Dignitates.

12 Rex solus in hoc Regno creat Tabelliones.

13 Rex Hispaniæ solus in suo Regno cudit monetam.

14 Rex Hispaniæ cognoscit de violentijs,

15 quæ fiunt per iudices Ecclesiasticos etiā

16 in causis beneficialibus, & iura, & DD. de hoc tractātes cumulātur & quomodo procedatur, etiam ad pœnas temporales.

Rex potest mittere ad bellum Abbatem, qui Regi in temporalibus subest.

17 *Rex Hispaniæ est Patronus Cathedralium sui Regni, & ut talis præsentat ad Episcopatus, & Archiepiscopatus, & num. 18.*

19 *Sufficit ut unum præsentet, nec hoc ius abrogatur, si beneficiũ vacet in Curia.*

Ius Patronatus Regium non facilè abrogatur.

20 *Iure innititur ius Patronatus Regis Hispaniæ, præsertim in Indiarũ Regnis.*

21 *Et habet ius in aliquibus Ecclesiasticis, & quare, & num. sequent.*

22 *Nullus exterus potest in Hispania beneficium obtinere, nisi à Rege legitimetur.*

23 *Alia iura regalia circa Ecclesiastica remissivè.*

DE REGE HISPANIÆ.

1 REGIS nomen à Domino nostro Iesu Christo est, l. 4. tit. 5.
lib. 1. Fori legum. Deo omnia
referenda sunt, l. 2. C. de officio Præfecti Africæ, in principio. Nec Rex à
progenitoribus Regnum sibi, sed à
Deo verè, & humiliter credere debet
dari, Prov. 8. Augustinus Carot. in epitom. lib. 10. tit. 2. qualis debeat esse
Rex, cap. 21. Hoc verbo, *Dei gratia*,
utuntur Reges, qui non nisi solùm Deũ
superiorem recognoscunt in temporalibus, Rebuf. in praxi beneficiorum,
tit. de forma litterarum tonsuræ, num.
4. Caldas, verb. Referens, de emt. &
venditione, cap. 1. num. 4. Et Princeps
à Deo debet omnia recognoscere,
Laudens. de Principe, quæst. 37. Et non
solùm Reges, sed & Duces, si supremi sint, & ita Dux Mediolani verbo
Dei gratia utitur, quia supremus Princeps est, Mastrill. de Magistratibus,
lib. 3. cap. 6. num. 2. Et Dux Sabaudiæ
etiam eodem verbo utitur, Marta de
iurisdictione, 1. part. cap. 33. num. 75.
Quin, & Comites non recognoscentes superiorẽ eodem verbo utuntur,
Pet. Greg. syntagm. lib. 47. cap. 14. in
fin. Puteus de re militari, lib. 7. cap. an
unus Comes possit provocare ad pugnam, num. 4. Et Rex Siciliæ etiam noster Rex Monarcha est, Maranta in
speculo 6. part. quæst. 4. num. 238. Et
maiestas teneri Comitem, qui talem
scripsit se cum verbo *Dei gratia*, tenet
P. Ærod. rer. iud. lib. 7. tit. 3. affectatæ
tyrannidis cap. 9. Et Rex Ludovicus
XI. Frãciæ petivit à Francisco Duce
Britanniæ ut hoc titulo uteretur, Pineda in Monarch. Eccles. lib. 26. to. 4.
2 cap. 28. §. 3. Et ita eo utitur noster Hispaniarum Rex invictissimus, qui superiorem in temporalibus nõ recognoscit Imperatorem, nec aliũ, gloss. verb.
Per singulas, in cap. Adrianus 22. 63. distin. gloss. fin. iuncto text. in cap. si necesse 5. de donat. inter virum, & idem
tenet Oldrad. cons. 69. in fin. Abb. in
cap. quanto, de iureiurand. num. 6. Felin. in cap. cũ non liceat, n. 10. circa finem, de præscriptionibus, Corsetus de
potestate Regia, q. 22. num. 19. Nicolaus de Vualdis de successionibus ab
intestato, num. 82. vers. *Vltimus legitimandi modus*, Ias. in l. cunctos populos,
num. 11. C. de sum. Trinit. Palatius
Rube. in introductione reper. de donat. int. num. 18. Menchac. quæst. illustrium lib. 1. cap. cap. 22. num. 13. Covarr. in reg. peccatum, 2. par. §. 9. num.
9. circa fin. Didac. Perez in procem.
ord. regalis, q. 1. procemiali, Aviles in
procemio cap. Corr. verb. *Don Fernãdo Rei*, num. 13. Avend. cap. 1. Corr. n.
7. Matienço in dialogo Relat. 3. part.
cap. 34. n. 5. & 6. latè Chassan. in Catalog. glor. mund. 5. part. cõsiderat. 28.
cum pluribus seqq. Et de Monarchia
nostrorum Hispaniæ Regum Matienço in l. 1. tit. 10. lib. 5. Recop. gloss. 21.
& l. 3. glos. 10. n. 1. & l. 4. glos. 1. n. 18. &
Ceball. de cognitione per viã violentiæ, 1. p. glos. 18. estque apud nos expressa l. 17. tit. 23. part. 3. & est gloss.
5. l. 4. tit. 15. partit. 4. & gloss. 3. dict. l.
17. & prædicti Doctores alios plures
3 pro hac parte adducunt. Quin licèt
dig-

dignitate, ex Summi Pontificis coronatione, maior possit existimari Imperator, cæteris neutiquam æqualis, licèt enim dignitas pateat ad sensum, & probetur à Chassan. ubi suprà consideratione 15. & Covarruv. ubi suprà num. 5. quamvis Imperator mundi dominum se dicat, l. deprecatio, ad leg. Rhod. de iactu, l. benè à Zenone, in fin. C. de quadr. præscript. id verum non est, prout sonat, quin nostri potentissimi Regis Regnum longiùs latiùsque protenditur, & meliùs dici posset mundi dominus, sive qui ascendentem, sive descendentem videt Solem: quod sibi usurpavit Imperator in Authent. ut omnes obediant iudici Provinciarum, §. hæc considerantes.
4 Quin si Imperatoris dignitatem consideremus, prout Chassanæus, ex eo quòd triplici corona coronatur, idē Chassanæus ubi suprà, consil. 15. & 19. & 37. fatetur, pluribus coronis Regem nostrum dignum, cùm plura sub Rege nostro sint Regna, quæ ibi ipse numerare existimat, cùm dimidium Regnorum vix recenseat, quin Bæticam unius Regni Andalosiæ nomine numerat, cùm in se habeat Hispalense Regnum, à mea dulci patria, cui subest, nominatum. Item Iaen, Murciæ, Granatam, & Cordubam, quorum quodlibet peculiarem Regē habuit, & nihil non habet ad vitæ humanæ conservationem necessarium. Et ex Regnis enumeratis à Rebuffo post provincialia omnium Ecclesiarum titulo Reges Christianorum, potest animadvertere penè tot enumerari, quæ Regi nostro subsunt, quot, & cæteris omnibus. Quin & Indorum maxima Regna, quæ unicum nostrum potentissimum Regem recognoscunt, ibique undecim Senatus, vulgò *Audiencias Reales*, siti sunt, vix ad tot, & tantarum Provinciarum gubernationem sufficientes, ita ut quotidie Rex noster, pro eorum, & iudicum numero augendo rogetur, cuius & Ego testis sum, qui in hac Argentina Cancellaria Regi nostro Maximo ipsius beneficio inservio, cuius quidem Cancellariæ districtus ab una parte centum & quinquaginta excedit leucas, ab alia verò quatuorcentum: ita ut longitudine quingentas & quinquaginta leucas excedat, quæ facile Cosmographos consulenti patebit. Quas Ego perlustravi non solùm per itinera consueta, & regalia (ut dicunt) sed penè oppida omnia, quin & prædia, ita ut dici possit sine exaggeratione me omnē glebā attigisse, cùm ad diversos effectus missus fuerim à Rege, Proregibus, & Senatibus, quæ si omnia recenserem, forsan temeritatis notarer; illud autem dixisse sufficiat unico itinere me plus mille quingentas leucas perlustrasse, cùm Provincias de Tocuman, Argenti Fluvij, & Paraguay visitarem, & omnibus ministerijs leges darem, quod alijs dicendum relinquo, licèt effectus iam plurima dixit. Est etiā Lusitaniæ Regnum Regi nostro PHILIPPO II. eiusque successoribus legitima successione unitum. Sunt & alia quamplurima Regna, tam in hoc titulo numerata, quàm etiam prætermissa, quæ nostri Regis maiestatē enarrant.
5 Nec quisquam mirari debet id quod diximus: nam præterquam quòd suprà dicti adducunt contra hanc absolutam, quam aliqui adstruere conantur, Imperatorum iurisdictionem, quos eleganter convincit Covarruv. dicto § 9. 2. parte relectionis regul. peccatum, & Oldradus, certo certius est, Reges antequam Imperatores fuisse, l. 2. de origine iuris, l. ex hoc iure, & ibi Baldus de iust. & iur. l. 7 tit. 1. part. 2. Paris de Puteo de re militari, lib. 7. de pugna nobilium, § an liceat Regi pugnare cum Imperatore, incipit, Sed pone, num. 5. Antonius Roseus de Concilijs, §. 9. num. 2. estque l. 7. titul. 1. part. 2. Gregor. ibi glossa 4. & in no-
6 stra specie constat, Hispaniæ Regnum

à Tubal, Iaphet, seu Phaleæ filio ortum habuisse, ex Sancto Isidoro relato à Chassanæo, dicta consideratione 28. versic. *Etiam Hispaniarum*, fol. 122. & Chronica Floriani de Ocampo lib. 1. cap. 1. Quin & plura, quæ idem Chassanæus pro suo Francorum Rege cumulat ubi suprà, magis nostro possent Regi accommodari, cùm quasi baculus Ecclesiæ, à Deo Optimo Maximo relictus sit: quin hac calamitate, qua Christi nomen à multis eo indignis nationibus, vel abijcitur, vel remittitur, Rex noster, quasi vas electionis Sanctus ipse sicut, & prædecessores Christi nomen ad has Indorum barbaras gentes portat, & præter plurimas, à quibus receptum est, quæ ea sunt pietate, & Religione, vel ex eis aliqui, ut iure optimo possint invideri ab ijs, qui divina misericordia à maioribus Christianorũ nomẽ ducimus, plurimi etiã quotidie recipiunt: undè non immeritò Rex noster Fidei Defensor appellatur, & re vera est, cùm plurimæ aliæ nationes Christi Fidem, vel abiecerint, vel hæresibus contaminatã retinuerint, quod divina misericordia apud nos non est, nec verisimiliter timeri potest, postquam Sãctum Inquisitionis Officium institutum est, in quo & pater meus, & plurimi mei consanguinei (quæ mea maxima gloria est) secundùm cuiusvis institutum & inservierunt, & inserviunt: & Ego dum in civitate Limana Auditor essem, in officio Consultoris, & unius Episcopatus ordinarij etiam inservivi. Et iure optimo Rex noster,
7 Imperator in Regno suo dici potest, saltim quoad exercitium, & effectum omnimodum iurisdictionis, ut ex Baldo in l. exemplo, num. 4. C. de probationibus, & Brun. Astensi loquente de Rege Franciæ, cõsil. 45. Decio, & alijs refert Restaurus Castaldus de Imperatore, quæst. 69. num. 15. Gutierrez lib. 4. pract. quæst. 11. num. 18. Et quilibet Rex non recognoscens superiorem dicitur Imperator in suo Regno sui ipsius, Bart. in l. 1. §. de qua re, num. 3. de postulando, Marta de iurisdict. 1. part. cap. 32. num. 6. Camillus Borrellus ad Vellugam in speculo Princ. in prooemio, verb. *Cæsarem*: & licèt Imperatoris omnia esse dicantur in l. final. C. de quadriennij præscriptione, quoad protectionẽ intelligitur, gloss. l. 2. tit. 1. part. 2. verb. *Omnia Principis*, & glos. verb. *Multò magis*, in l. Barbarius, de officio Prætoris, & licèt Imperator Reges coronet, non tamen Reges Hispaniæ, neque Franciæ, Rosus lib. 1. memorabilium Regni Barchinonæ, cap. 3. num. 8. neque mundi dominus potest dici Imperator, Mench. quæst. illustr. c. 20. n. 21. & Regem Hispaniæ Aquila uti, sicut & utitur Imperator, refert Restard. Castald. de Imperatore, q. 88. in fine. Vndè iure optimo in
8 exequijs maximi nostri PHILIPPI II. Hispaniarum, Indiarumque Regis, in cuius tumulu corona superior in tumuli coronide iuxta Templi tectum posita, clausa, sicut Imperialis, erat, nec immeritò; & Rex Angliæ Corona Imperiali utitur ex eo, quòd Cõstãtinus Imperator Angliæ natus fuerit, Pineda in Monarch. Eccles. 4. par. lib. 27. cap. 30. §. 1. in fin. fol. 251. nam si Abbates, quorum dignitas tantũ differt à Pontificali, mitra, & baculo, & alijs utuntur, ut & quotidie videmus, & probant Mantua de Concilio, num. 119. & 120. Antonius de Rosellis de Indulgentijs, num. 378. Quin & in Ecclesia Hispalensi sæpè vidi, Archiepiscopo in Pontificalibus celebrãre, omnes illius Ecclesiæ Hispalensis Dignitates mitra uti, quod & in alijs casibus audiui fieri in Compostellana Ecclesia. Non ergo potest dici Rex noster iura Imperij, vel aliquid à se alienum usurpare. Imò plus habet Rex in Regno, quàm Imperator in Imperio, l. 8. tit. 1. part. 2. Mastril. de magistrat. lib. 1. cap. 4. num. 5. Bobadilla in Politic. lib. 5. cap. 5. num. 7. ubi de nostro Hispa-

paniæ Rege loquitur, & quæcunque competunt supremo Principi. De quibus per dictum Restardum Castaldum de Imperatore, quæst. 110. & seq. Marta de iurisdict. 1. part. cap. 55. num. 7. & cap. 37. num. 19. 39. 40. cum seqq. Et quæ in signum supremæ potestatis, ex eodem Castaldo quæst. 51. nostro supremo Regi competunt, & vide Mastril. de magistratib. lib. 3. cap. 10. ubi
9 late de privilegijs Principis. Rex enim noster in temporalibus Dei Vicarius est, epistola inter claras, C. de sum. Trinit. l. 5. & l. 7. in fin. titul. 1. part. 2. & Gregor. gloss. 9. in procemio partitarum, Didacus Perez in procemio ordinamenti. q. 1. alios refert, & suprà hac gloss. num. 2. & Ideò potest maledictionem imponere, l. 2. tit. 18. part. 3.
10 & habet supremam iurisdictionem in Regno, Boer. decis. 8. Greg. in gloss. 12. tit. 13. l. 21. part. 2. & Perez ubi suprà, cap. 10. omniaque ei competunt, quæ regalia congerit more suo doctissimus Collega meus D. Ioan. del Castillo tom. 7. cap. 41. in princ. Belluga in speculo Princip. Rubr. 6. & Rubr. 23. & Borrel. ibi in addit. leges ferit Morla in emporio iuris, tit. 2. de legi-
11 bus, in princ. num. 20. & abeo eo procedunt omnes dignitates, D. Perez ubi suprà, quæst. 1. & Avend. de exequen-
12 dis mand. cap. 1. num. 7. & plures adduximus suprà gloss. 1. num. 2. unde iure optimo tabelliones creat, Laud. de Principibus, q. 67. Baldus de Perusio de Tabellione, n. 7. l. 3. tit. 19. part. 3. Et licèt Magistratus etiam creet Tabelliones, ut ex Bart. in l. neque ei, §. eorum num. 6. de adoptionibus, & alij extra Principem tales non habent ubique auctoritatē, Bart. in l. 1. de officio Proconsulis, & legati num. 2. & in Indorum partibus, ubi aliquando ob defectum Regalium Tabellionum à Prætoribus nominantur quidam, ut pro Tabellione exerceant, & ex hoc dicuntur Tabelliones nominati, nunquam instrumenta ab ijs Tabellionibus confecta admisi, neque eis effectus scripturæ publicæ tribui, & præcipuè in renuntiationibus officiorum, coram talibus factas non esse validas cautum est, ex schedula Regia, probatque elegantissimè l. 3. tit. 19. partit. 3. Quod ante schedulæ expeditionē iudicavi in Regum civitatis Cancellaria in causa quæ dudum pendebat inter Fiscum Regium contra nominatū à Regio Signifero Decurione civitatis de Trugillo, in qua causa, divisis Auditorum votis, meum fuit non valere, neque fidem facere talem renuntiationem, & ita pronuntiatum fuit, & post Regia schedula confirmatum tāquam lex adfutura: Idem etiam potest civitas habens regalia, aliàs solus Princeps, Laudens. de Principibus, q. 394.
13 Solus etiam cudit monetam, l. 2. iunct. l. 8. tit. 1. part. 2. gloss. 11. dict. l. 2. quin licèt ibi dicatur ab Imperatore Dominos, sive Magnates aliquos obtinuisse licentiam cudendæ monetæ: tamen apud nos nulli hoc concessum scio. Imò prohibitum expressè
14 l. 1. tit. 10. lib. 5. Recopil. Rex etiā noster ex antiqua consuetudine, approbata & observata, de violentijs quæ fiunt per Prælatos Ecclesiasticos cognoscit. l. 2. tit. 6. lib. 1. Recopil. quod etiam in causis beneficialibus servari dicunt dicta iura, quod & pluribus iuribus facile est probare, cap. filijs, vel nepotibus 16. q. 7. cap. Principes 23. q. 5. cap. Regum officium, ead. cau. & q. cap. petimus 11. q. 1. cap. quidam Monachi 16. q. 1. Auth. ut Clerici apud proprios Episcopos, collat. 6. cap. de persona 11. q. 1. ut videre est per Osascum decis. Pedemon. 30. & Afflict. decis. 24. Navarr. in cap. cùm contingat, de rescriptis, remed. 1. Covar. cap. 35 practicar. num. 3. Gregor. in l. 13. tit. 13. part. 2. gloss. 4. *ni fuerça*, Guillermus in cap. Rainuntius, verbo *Si absque liberis* 2. in tract. de fideicōmissaria substitut. Sesse de inhibit. Magistratuum, cap. 8. §. 3. & 4. Gutierr. lib. 1. pract. quæst. 20.

&

& iustum tractatum edidit Ceballos *de las fuerças*. Et in hoc casu ex simplici querela in supremis Prætorijs proposita Prætorium verbis deprecativis utitur, ut Ecclesiasticus iudex differat executionem, donec viso processu per supremos Regios Iudices, appareat violētia sit, necne: tamē si ex eo violentia appareat, tunc vis illata auferatur, & rogant, & iubent dicti iudices supremi iudici Ecclesiastico, quod cōtra iustitiam iussum, vel exequutum reponat, & excommunicatos absolvat, idque dictis verbis, *Rogamos i mādamos*. Et preces Principis inducunt iustum metum, Guillerm. d. cap. Rainuntius, verbo *Condidit* 2. num. 2. & Iudices Ecclesiastici debent obedire rogaminibus Principum, Aviles cap. 1. Prætorum gloss. *A las partes*, num. 8. Menoch. de retinend. possess. remed. 3. num. 355. & seqq. Idem enim penè est rogare & mandare, cap. dilectus filius 34. de preb. ibi: *Preces direximus & præcepta*, cap. ex præsentium 7. de pignor. ibi: *Moneas & compellas*. Quin &
15 aliquando iudex Ecclesiasticus in expensis condemnatur, ut refert Osascus ubi suprà, & Gutierrez d. lib. 1. practicarum quæst. 20. num. 2. & per tot. vel comminatio fit sub pœna amissionis bonorum temporalium, ut refert D. Covarruvias: quam tamen comminationem non vidi fieri, nisi primo mandato non pareat, vel litteræ Regiæ, quæ apud nos dicitur *Provision*, expediantur: si autem & secundæ iussioni non pareat talis iudex Ecclesiasticus, vel eijcitur, vel aliquâ pœnâ pecuniariâ mulctatur, alicui pio operi applicā-
16 da, quod iam fieri vidi. Nec absque ratione id videtur: nam præter generalem consuetudinem, de qua per suprà relatos, & Navarrum in cap. cùm cōtingat, de rescript. remed. 1. supposito iure, quo dicta resolutio innititur, certum est, qui iurisdictionem habet, omnia ad eius executionem necessaria habere, l. 2. de iurisdictione omniū iudicum. Iurisdictio autem sine modica coërcione nulla est, l. finali, in fine, de officio eius, cui mādata est iurisdictio, Faber in Cod. lib. 3. tit. 12. dif. 16. hæc autem iurisdictio non nisi ad temporalia potest extendi, cap. nos si incompetenter 2. quæst. 7. §. quin ergo, cap. statuimus 31. 11. quæst. 3. Oldradus consil. 17. n. 2. cap. quo iure 8. distinct. Hostiensis de iureiurando, num. 4. & plures relati per Osascum d. decis. 30. num. 5. ultra quos vide Capell. Tolosan. decis. 150. in additione, & Guillelmum in cap. Rainuntius, verbo *Et uxorem*, 1. decis. num. 240. Canteram in quæstionibus criminalibus, circa punitionem delictorum, cap. 1. num. 42. Et Regem posse mittere ad bellū Abbatem, qui ei in tēporalibus subest, tenet Petr. Antibolus de muneribus, n. 97. part. 3. Et Episcopi, & alij Prælati vadunt vocati à Rege, & conveniūtur coram eo ratione feudi, Laudens. de Principe, quæst. 427. & Clericus expoliatus à Clerico potest adire Regem, & hoc casu Rex citare expoliatorem, si sua putaverit interesse, si credimus Vivio lib. 1. decis. 30. & vide Covarr. practicar. cap. 35. & Regium præceptum excusat Episcopum, cap. si Episcopus 18. distin. Et ita in propria specie, quòd in expensis possit condēnari iudex Ecclesiasticus, vel aliàs in patrimonio, tenet Gregorius suprà relatus in l. 13. tit. 13. partit. 2. gloss. 4. in fine, per legem addictos supplicio, & ibi notata, C. de Episcopali audientia, Innocentius in cap. postulanti, de
17 foro comp. Est etiam patronus omniū Cathedralium Ecclesiarum, Chassan. in catal. glor. mund. 5. part. considerat. 24. inspect. 99. Et ad Regem nostrum spectat præsētatio Archiepiscopatuū, Episcopatuum, & Abbatiarum Consistorialium, Restardus Castaldus de Imperatore, quæst. 100. num. 16. Selva de beneficijs, 2. par. q. 23. num. 48. Nec solùm ut ei notificetur mors Prelati, ut refert Selua, & est l. 3. tit. 3. lib. 1.

or-

ordinament. & l. 18. tit. 5. par. 1. & Didac. Perez in d. l. 2. tit. 6. lib. 1. ordinament. verbo *Hazer saber*: sed ipse solus præsentat, ex Restauro suprà, & Didac. Perez ubi suprà, post principium: idque ex consuetudine & privilegijs Apostolicis, l. 1. tit. 6. lib. 1. Recopil. quod privilegium, & confirmationes Papales vidisse, testatur Gregor. in l.
18 18. tit. 5. part. 1. gloss. 1. in fin. Et ita cessant, quæ adducit Selva ubi suprà, num. 53. ubi tenet, tres debere præsentari. Cessat etiam cap. cùm longè 63. dist. & d. l. 18. partitæ, in quibus solùm videbatur Regis assésus & notitia necessaria: quod & regulare est in omnibus Regnis, ut videre est per relatos à Castaldo, & Selva ubi suprà, Boer. decis. 32. Gregorius ubi suprà, Didacus Perez latissimè in l. 2. tit. 6. lib. 1. ordinament. gloss. 1. ubi latè de hoc iure electionis, & præsentationis agit. Papa autem potest concedere laicis electionem, quemadmodum concessit Regi Apuliæ, Angliæ, Franciæ, & alijs, Lãbertinus de iure patronatus, art. 11. q. 9. principali, 3. par. limit. 1. & de privilegio Regum Hispaniæ Castald. de Imperatore, q. 100. num. 16. & 19. Pe-
19 rez ubi suprà. Rex igitur noster cùm habeat Summi Pontificis indultũ, eius minister est, Staphileus de gratijs, & expectativis, de mandato de providẽdo, §. tertia forma, num. 11. & 14. unum solum præsentat, qui si nil ei canonicũ obsistat, in prædecessoris sedem installatur, cap. cùm longè 63. distin. col. 2. par. Reg. possessor, §. 10. num. 6. Quin etsi in Curia Romana dictas prælaturas vacare contingat, adhuc non impeditur Regis nostri præsentatio, d. l. Recopil. & sentit Staphileus d. num. 14. Rebuffus in praxi beneficiali, 3. part. signaturę, num. 64. fol. 173. Hoc enim patronatus ius Regibus competens, non ita facilè abrogatur, ut est text. insignis in cap. 9. Concilij Tridentini, de reformatione, sess. 25. & ideò nunquam censetur esse Pontificis voluntas ad id derogandum, ex Selva, & Didaco Perez suprà. Neque ius patronatus Regum comprehenditur in litteris Apostolicis derogantibus iuri patronatus, Lambertin. de iur. patronatus 11. art. nonæ quęst. princip. 3. par. limitat. 1. neque id mirum est cũ & regulariter Bulla Pontificis cũ clausula, Non obstante, non pręiudicet iuri patronatus, Alciatus de verbor. signif. lib. 1. col. 25. post medium, vide de hoc tractat. Felin. Et regulariter Reges, & Duces patroni sunt Episcopatuũ, Lau-
20 dens. de Principe, q. 88. Præsertim in Rege nostro, tot tantisque titulis benemerito. Rex enim noster, & eius prædecessores ab Hispania Sarracenos effugarunt, Ecclesias fundarunt, dotarunt & ditarunt, ut referunt sup. relati, & d. l. 18. part. Quod & quotidie videmus fieri in his Indorum partibus, ubi quotidie nova eriguntur Templa, quibus omnia ad cultum divinum necessaria Regijs expensis cõparantur; præterquàm quòd in oppidis Indorum tertia pars ad Ecclesiarum ædificia necessaria ex Regio Fisco tribuitur, alijs duabus tertijs ab Indorum Commendatario, ipsisque Indis tribuendis. Vndè in locis, ubi Rex noster tributis, veluti Commendatarius fruitur, duas tertias pio operi confert. Quid ergo dicam de maximo numero Religiosorũ, qui in has partes maximis Regijs expensis pervenerunt, & singulis propè annis veniunt, præterquàm in plu-
21 ribus Provincijs, ubi vel ex earum paupertate, vel alijs de causis decimæ ministrorum Ecclesiasticorum sustẽtationi non sufficiunt, Episcopis, personatibus, & singulis parochis cõgrua portio à Rege nostro & assignata est, & tribuitur ex Regali patrimonio: quod hodie in aliquibus Episcopatibus observatur, in alijs autem paucis ab hinc annis observabatur, in omnibus ferè à
22 principio observatum fuit. Hoc autem Regis privilegium & ad Regis subditos extenditur, non enim in his Regnis

nis Hispaniarum aliquis beneficium obtinere potest, aut pensionem, si extraneus à Regno sit, nec naturalis: cuius meminit Castaldus de Imperatore, quæst. 100. num. 19. quod & nostris Regibus concessum, refert Guillerm. in d. cap. Rainuntius, verbo *Et uxorē*, num. 483. estque l. 14. cum pluribus seqq. tit. 3. lib. 1. Recopil. Potest tamē Rex legitimare, ut aliquibus ex suprà citatis legibus, & l. 4. tit. 15. partit. 4. & alijs, vide l. 2. titul. 1. partit. 2. & ibi
23 gloss. 1. Et hæc pro nunc dixisse sufficiāt, ut omittamus alios casus, in quibus de rebus Ecclesiasticis Rex noster cognoscere posit, de quibus per Couarr. d. cap. 35. practicar. & per Aufrer. de potest. secular. Chassan. in cōsuetudinibus, Rubr. 1. §. 5. à num. 48. verb. *Sil migrace*. Et etiā omittamus, Regis Capellanos contra laicos coram secularibus iudicibus agere debere, l. 25. tit. 4. lib. 1. ordinam. ubi Didacus Perez: ipsi tamen Capellano Episcopi subsunt, Rota novissimè 1. p. decis. 36. & decis. 744. num. 5. Et generaliter in Clericis à Rege bona temporalia habentibus, docet l. 57. tit. 6. part. 1. cap. cæterùm, de iudic. cap. ex transmissa, de foro competent. Nostrum enim institutum eò tendit, ut quæ ad Fisci ius spectant attendentes, cætera quę obvia sunt, perfunctoriè attingamus, & ita quæ de Regnis in hoc titulo nominatis dici poterant, omittimus, licèt aliqua dixerit Aviles in cap. Prætor. in princ. & Chass. in consuetudin. Burgundiæ, ubi de Flandres loquitur. Et idem Chassan. in catalogo gloriæ mundi, 5. part. considerat. 24. per totam, & optimè l. 2. & toto tit. 1. part. 2. & in causa feudali Guido Papa quæst. 139.

Glossa III.

Acatando lo que vos el Licenciado don Francisco de Alfaro, &c. me aveis servido.

1 *Exercitatio necessaria est in eligendo, plura enim inde proveniunt.*
2 *Extra salarium præmia debentur ob labores.*
3 *Electio fit secundùm consuetudinem, licèt præcisè ad id non teneatur Princeps.*
4 *Electus à Principe, censetur idoneus.*

QVÆ REQVIRANTVR IN ELECTO.

1 IVre hæc inseritur clausula, gratia enim est officiorum, memoria, & voluntas remunerandi, Albertus Bolognetus de lege, iure & æquitate, cap. 18. num. 3. Inter plura quæ cumulat Cœpol. in tractat. de Imperatore milit. deligendo, quæ requiruntur ad benè eligendum, ille inquam, §. fin. à num. 9. quorum aliqua consideravit, l. scire 21. in fin. de tut. & cur. dat. l. 2. tit. 9. part. 2. illud præcipuum est, antiqua scilicet, exercitatio in ministerio, cui quis præponitur, l. 6. tit. 24. part. 2. ibi: *E quanto mas usado*: officia enim expertis non rudibus committenda, Rebuf. in l. humilioribus 14. num. 3. C. de susceptoribus, præpositis, &c. lib. 10. nā novitij Magistratus in initio fervent, posteà deficiunt, cap. Novatianus, & ibi gloss. 7. q. 1. antiquitati enim semper deferendum, cap. Domino Sancto 50. distinct. Vndè iure optimo Imperator in l. 1. C. de ferijs, inquit, *Experientiæ tuæ, &c.* Nec tyroni re-

regimen committendum, cap. 1. de renuntiatione, & licèt litium finis appetendus sit, l. properandum, C. de iudicijs, tolerabilius iudicatur spectare iudicem, qui de causa cognovit, quàm novo iudici cõmittere, l. Prętor 11. in fin. de vacatione munerum: inde enim solertia, scientia, fidelitas, & cętera ad id necessaria depromuntur, & præcipuè cognoscitur experimento, an cæteræ qualitates sint, de quibus in
2 dictis locis, & infrà gloss. 5. & 6. Apponũtur etiam hæc verba, ut sciamus, non absolutè, & sine delectu præmia, & dignitates à Rege nostro conferri: debentur enim ob labores & merita, ad idque præcisè benemeritis tenetur, l. & virtutum præmia 4. C. de statuis & imag. l. cõtra publicam, in fin. 14. C. de re milit. lib. 12. dict. l. 2. tit. 9. par. 2. Laud. de dignitatibus, quæst. 8. Guillelmus in cap. Rainuntius, de testamentis, verbo *Et uxorem nomine Adelasiam*, decis. 5. num. 27. ubi adducit l. 1. C. de annonis civilibus, lib. 11. quod etiam extra salariũ deberi, tenet Gregor. in d. l. partit. gloss. 5. verbo *Fazer bien*, estque pars salarij, Menoch. de ar-
3 bitrarijs casu 514. num. 17. Quod vel ex eo probãt, quòd ita fuit constitutum, l. super creandis 9. C. de iure fisc. lib. 10. & ita fieri debet, licèt ad id non cogatur Princeps, l. 1. §. permittitur, & ibi Bart. de aqua quotidiana & æstiva, gloss. in cap. fin. verbo *Atque privilegia* 100. dist. & videbimus infrà gloss. 7. Et statur assertioni Principis de meritis, Pancirolus cons. 92. num. 17. licèt contrà sentiat, Cæphalus cons. 168.
4 num. 42. Puteus decis. 112. lib. 2. Vndè semper electus à Principe præsumitur idoneus: pro eo namque præsumtio est, Guillelmus ubi sup. decis. 2. n. 101. Rebuff. in prax. benefic. in declarat. nobil. Princip. versic. *Nos tibi*, pag. 207. Alciatus reg. 3. præsumt. 19. optima l. 11. tit. 18. part. 1. Pet. Greg. syntagm. lib. 18. c. 12. Et sacrilegij simile est disputare, & dubitare, an idoneus sit electus à Principe, cap. si quis 29. §. qui autẽ 17. q. 4. & ob virtutem præsumitur adepta dignitas, gloss. verbo *Honestum*, in cap. cùm in iuventute 15. de præsumtionibus, Chassanæus in catalog. gloriæ mund. 1. p. cõsid. 4. Idoneus autem est, qui scit quæ eius officio cõgruunt, gloss. 1. in Clem. 1. de concess. Præbendæ. Et si Princeps indignum promovet, videtur dispẽsare, Leovin. Dolerius de mandatis Apostolicis, num. 110. & sequenti.

Glossa IV.

Vos el Licenciado don Francisco de Alfaro, mi Fiscal, que al presente sois.

1 *NOmen, prænomẽ, & cognomen exprimi debent in rescripto, & in exhæredatione.*

Confinia loci delicti commissi exprimenda sunt, etsi certa.

2 *Quid sit nomen, quid prænomen, quid cognomen.*

Nomen multum debet attendi in electione.

3 *Minor expressio sufficit, si de nomine constet, & quare, etiam in exhæredatione, & alijs odiosis.*

4 *Nominis identitas non causat confusionem, nisi cùm ambo sunt eadem charitate coniuncti, & est eadem ratio.*

5 *In institutione dignitas instituti debet exprimi.*

DE NONINE, PRÆNOMINE & COGNOMINE.

1 CVM prænomen, nomen & cognomen hic ponantur, optimè quidem satisfit, nec aliud est quod requiratur: hæc enim omnia in rescripto debere apponi, refert Baldus in margarita ad Inno. verbo *Nomen*, quod ibi refert ex Hostiensi in cap. cùm accessissent, de constitut. tenet etiam Rebuff. in praxi benef. de forma simplicis provisionis, verbo *Ioannis Balibi*, fol. mihi 163. & in tract. nominationum q. 14. principali, à num. 51. & in exhæredatione Mench. de success. creat. lib. 2. part. 2. §. 20. num. 51. & in instrumento contractus Caldas de emt. cap. 7. num. 2. Et in delictorum commissorum loco confinia exprimẽda, etsi certa sint, ex aliquibus refert Iulius Clarus lib. 5. receptarum sententiarum §. fin. in practic. crimin. q. 12. num. 11. Et eodẽ modo debet exprimi nomen eius, in cuius loco subrogatio fit, ex Rebuff. ubi suprà, in 3. par. signaturę, el 3. verb. *Nomen*. fol. 175. & videbimus infrà gloss. 12. Et in contractibus etiam nomen & prænomen apponi debet, & an possit nomen mutari, Bart. in proœmio Digestorum, §. nos verò, sed nomina sat esse exprimi, tenet Caldas de emt. & vendit. cap. 7. num 2. & 3. Rocius lib. 1. memorabilium Regni Barchinonæ, cap. 3. num. 8. Et ne per ignota procedamus, sciendum est, nomẽ, gentis esse ac familiæ,
2 prænomen, quod ante nomẽ ponitur: cognomen autem, quod à dignitate, seu nobili facto ponitur, ut contra aliquos eleganter resolvit Alciat. lib. 4. dispunctionum, cap. 1. Antonius Augustinus lib. 3. emendationum, cap. 8. Menchac. de succes. creat. lib. 1. §. 4. num. 7. Et in me prænomen est Franciscus, nomen autem Alfaro, quod nomen paternæ familiæ est; cognomen autem, Fiscalis: & magni momẽti nomen est, multùmque debet considerari in electione, ut refert Chassan. in consuet. Rubr. 1. des iustices, §. 6. à n. 53. fol. 6. Pet. Greg. syntagm. lib. 32. cap. 8. num. 2. & Castillo in princip. proœmij legum Tauri. Neque dissensus in nomine obstat venditioni, l. in venditionibus 9. de contrahenda emtione, & quid sit expressim, & nominatim fieri, tractat Tiraquel. in legib. connub. l. 15. gloss. 7. verbo *Express.* per tot. & si certi sumus de voluntate, error in nomine nil obest, neque in cognomine, l. si in nomine 4. C. de testamentis, neque interest erretur in nomine, cùm de corpore constet, l. si Fortidianum 7. C. de legat. l. in venditionibus, post medium, de contrahenda emtione, & nominatim legatum accipitur, quod à quo legatum sit, intelligitur, licèt nomen pronuntiatum non sit, l. nominatim 88. de legat. 3. Et in mandato ad testãdum, an nominatim, an verò sufficiat per æquipollens hæredem nominari, Gutierrez lib. 2. practic. quæst. 42. & per tot. & hoc experientiâ comperimus in servis, in eis enim cognomen non invenitur, l. cùm precum 9. C. de liberali causa, in Indorum autem partibus contrarium affirmare possum, cũ multi ibi servi sint, & sæpè eiusdem nominis, & ita alio signo, vel cognomine necesse est, ut
3 distinguantur. Sed ex abundanti hæc omnia ponuntur, minor enim solemnitas sufficiebat, dùm tamen de persona constaret, nomina enim ad cognoscendos homines sunt, l. ad recognoscendos 10. C. de ingenuis manu. §. si quis in nomine, Inst. de leg. l. Labeo 7. §. idẽ Tubero, de supell. legat. & ad demonstrãdum sufficit, vel nomen proprium, vel appellativum, Bart. in l. certum 6. num. 1. si cert. pet. Et ideò licèt aliqua ex supradictis desint, rectè nominatio censetur facta, etiam in exhæredatione, quæ odiosa est: id enim solùm vidẽdum est, an de persona constet, sive nomine, sive alio signo universali, l. quoties

ties 9. §. si quis nomẽ, l. in tempus 61. §. quoties de hæred. instit. d. §. si quis, Instit. de leg. l. 10. tit. 3. part. 6. l. 1. cũ seqq. de liber. & posthum. Quin sub intellectum etiam cẽsetur cõprehensum in testamento, ita ut exequi possit, Suarez in l. post rẽ, in decl. l. Reg. ampliat. 2. num. 2. Ex quibus intelliges dict. §. si quis nomen, l. iubemus 29. C. de testamentis, l. hæredes 21. in prima, eod. l. nominatim 21 de manum. testament. l. nominatim 34. de condit. & demonst. l. certum 6. si certum petatur, Roland. cõs. 6. lib. 2. Nonius cons. 8. num. 7. Couar. in cap. Rainuntius, de testamentis, in principio, num. 2. Caldas de nominatione emphyteutica, quæst. 9. n. 13. Matienço in l. 5. tit. 4. lib. 5. Recopil. gloss. 7. n. 1. Bart. in l. 1. de liber. & posth. Ant. Go-
4 mez lib. 1. variar. cap. 2. num. 6. Nec movere poterat dubiũ, quòd in nomine ego conveniam cum consobrino, sive, ut meliùs dicam, patruele mihi semper amantissimo & venerando, ex l. duo sunt Titij, de testamentaria tutela, ex duobus enim fratribus dominus Franciscus de Alfaro, & ego patrueles uno omninò nomine, & prænomine nuncupamur, nam d. l. requirit, ut illi sint eadem amicitia & charitate coniuncti, & in nostro casu eadem debet esse ratio in utroque, ut dubitatio oriatur, d. §. quoties, & alijs suprà adductis, quod in præsenti nequaquam considerari poterat, cũ verbi debeant intelligi secundùm personam ad quam diriguntur, l. plenum, §. equitij, de usu, & habitatione. Curtius Senior cons. 66. num. 6. undè maritus legans uxori lectum intelligit de viduali, Corsetus in singularibus verbo *Conditio personæ*, n. 2. à to. 1. Et cùm hic titulus dirigatur Præsidi, & Auditoribus huius Audientiæ, ut me in Fiscalem reciperent, sequitur, id non cadere in meum patruelem, qui nec Licentiatus est, nec Iurisprudentiam unquam, sed militiam de Calatrava, cuius est Miles, professus est. Ex quo si quæ subesse poterat difficultas, iam cessat, l. falsa demonstratio 33. in fin. principij, de condit. & demonstrat. latè de hac re Baldus in l. hac consultissima, num. 4. C. de testam. Hippol. in Rubr. de probationib. à num. 354. Tiraquel. de primogen. num. 17. opin 6. Mancic. de coniectur. ultimar. volunt. lib. 4. tit. 6. Sarmient. in l. si servus 8. §. inter duos, de leg. 2. & in l. cùm quidã
5 24. ubi Peralt. & Padil. eod. titul. Sed nihilominus optimo consilio hæc omnia, prænomen, nomen, & cognomen exprimuntur, ne ulla possit unquam oriri dubitatio: quin & in institutione, quæ tam favorabilis est, ut nulli nõ patet, dignitatem instituti exprimendam, innuere videtur, l. hac consultissima, C. qui testamen. facere possunt, Bart. in d. l. 3. de lib. & posthum.

Glossa V.

Mi Fiscal que al presente sois de mi Audiencia Real, que reside en la ciudad de Panamá, de la Provincia de Tierrafirme.

1 *GRadatim debent dignitates conferri, & num. 3.*

2 *Dignitas attenditur ad alias dignitates, & in dubio qui dignitatem habet, censetur electus.*

3 *Scientia præsumitur in simile officium exercente.*

QVOMODO CONFERantur dignitates.

1 PRosequitur idem, quod suprà proxima glossa, ut intelligamus, non sine causa, vel absoluta tam-

tam hanc promotionem esse, nec me absolutè ad hoc officium assumi, sed gradatim, iuxta legé ut gradatim 11. de mun. & hon. l. honor. 14. §. gerēdorū, eod. l. quæ utiliter, de neg. gest. l. 23 in fin. tit. 21. part. 2. Steph. Grat. discept. forensiū, tom. 1. cap. 184. Rebuffus in l. 1. num. 2. C. de præpositis agentium in rebus, lib. 12. Et qui militiam inferioris gradus perfecit, ad superiorem ascendant, dum tamen proposito honoris adipiscendi, non spe lucri faciat, l. ad splendidioris 7. C. de diversis officijs, lib. 12. & in hoc graduū ascensu honor existit, l. 17. tit. 13. part. 2. aliàs acceptās, locum amittit, verba sunt l. 6. tit. 22. part. 2. gloss. verbo *Pertinentes*, in l. quæ utiliter, in princ. 47. de negot. gestis, cap. O siria, ex tota 69. dist. cap. miramur, & tota 61. dist. tradit Chassan. considerat. 9. 1. par. catalog. glor. mund. l. maior, & ibi Platea, C. de dignitatibus, lib. 12. In electione namque debet præferri, qui diutius militaverit, Chassanæus ubi suprá, part. 9. considerat. 15. co. 24. neque tyroni facile custodia committitur, l. final. in princip. D. de custodia reorum, Paris de Puteo de re militari, in princip. num. 4. eligi enim debent iā probati, ut in princ. Authent. de iudicibus, nec Fiscalis per saltum promotus gaudet privilegijs, l. nemo 8. C. de advocatis diversor. iudic. Quæ autem eius privilegia sint, videbis infrà glos. 31. Et Præfectus Ærarij, Prætor, & Prætura functus elegi debet, Brissonius de antiquitate Romanorum, lib. 3. cap. 19. sed proh dolor, sæpè res ab incongruis usurpantur audacter, l. cō-
2 sulta divalia 23. in fin. C. de testam. Et cæteris paribus, electus censetur, qui dignitatem habet, Chassan. ubi suprà considerat. 33. l. fin. de fide instrumentor. & ad seculares dignitates, dignitas semper id attēdi debet, Cœpol. de Imperatore mil. del. §. ratione dignitatis, num. 6. Petrus Gregorius syntagm. lib. 47. cap. 15. num. 10. nec ignotus eligendus est, Abbas relatus à
3 gloss. fin. l. 21. tit. 16. part. 3. Et cùm scientia in electo requiratur, ut videbimus infrà gloss. proxima, maior sciētia ad Fiscalis officium exercendum præsumi debet, in eo qui idem officium in Cancellaria exercuit, Rebuffus de litteris obligatorijs in præfatione, in fin. Borrellus ad Bellugam in speculo, Rub. 10. litt. F. ℣. cuilibet experto, suprà gloss. 3. n. 1. Is enim æquum est antecellat, quem stipendia meliora, & labor prolixus fecerit anteire, l. nemo 2. C. de officio magistri officiorum: & dignior est, qui in pluribus dignitatibus laboravit, l. omnes 4. & ibi Rebuff. num. 2. C. de privilegijs eorum, qui in sacro Palatio, &c. lib. 12. scientia enim, & experientia necessaria est, Rebuff. in l. 1. in fin. C. de præpositis agētium in rebus, lib. 12. Artificium namque per exercitium recipit incrementum, l. legatis servis, §. ornatricibus, & ibi glos. de legat. 2. Cœpola de Imperatore mil. del. §. scientia quoque, num. 4. & est l. 73. tit. 5. lib. 2. Recopil. facit l. 17. tit. 7. part. 1. ibi: *Varon mas è son ende mas sabidores*, & est l. 3. tit. 4. part. 3. & plura congerit doctissimus dominus Valençuela de statu & bello introductione, 2. part. num. 12. Quin & non iurisperitus per usum adquirere potest exercitiū officij iudicis, l. certi iuris, C. de iudicijs, l. 7. tit. 10. part. 4. facit cap. quám sit 6. & verb. *Magistra*, de electione, lib. 6. Et tutores etiam minus idonei notitiæ causa dantur, l. 1. C. de periculo tutorum, facit l. certi iuris 15. C. de iudicijs, lex quæ tutores 22. §. ante omnia, C. de adm. tut. nec quis ad maiora, nisi per minora ire debet, ut supr. hac glos. num. 1. & in rubro & nigro, de Clerico per saltum promoto, Laudensis de dignitatibus, quæst. 61. Et primas advocatorum fit Advocatus Fisci, l. iubemus 3. l. petitiones 5. C. de Advocatis diversor. iudic.

Glos-

Glossa VI.

I vuestra suficiencia, letras, i buenas partes, i porque entiendo, que assi cumple a mi servicio.

1 *Gratiæ conferũtur tribus de causis. Quod dicatur pulchrum beneficiũ.*
2 *Scientia requiritur in electo, & quot annis debeat studere. Tria Romanos fecerunt regnare. Advocatus Fisci, de præstantioribus debet eligi.*
3 *In electione debet considerari, ne electus deformis sit, & plura remissivè.*
4 *Regulariter, ob virtutem solummodò conferuntur gratiæ.*

DE QVALITATIBVS ELECTI.

EGregiè his verbis comprehenduntur tria, ex quibus beneficia à Principe solent, & debent cõferri, quæ eleganter conferũtur l.49.
1 & l.51.tit.18. part.3. Cassiod. variar. lib.1.c.13. Aut enim gratia fit ex cõmoditate, quæ inde resultat, aut ex benemeritis, aut quia id Principi cõvenit; & ex duobus primis causis pulchrũ beneficiũ appellatur, d.l.51. licèt benemeritus dicatur, non demeritus, ex Rebuf. in d. glos. 3. in fin. & vide inf. glos. proxima. Et ex his qualitatibus officiales commẽdãtur, l. proximos 8. & ibi Rebuf. C. de proximis sacrorũ scriniorũ, lib.12. Gutierr. consf.31. Quod autem ob benemerita, seu servitia, beneficia conferri debeant, probavimus sup. glos. 3. l. honores 7. in princ. & ibi glos. de Decurion. l.2. §. pro limitaneis, in fin. C. de offic. Præf. Præt. Afr. &
2 probat Vivius lib.1. decis.123. n.3. Sed prçtereà & scientia sicuti hîc requiritur, aliàs minus benè officium exerceret. Cœp. de Imper. militũ deligẽd. §. scientia quoque, & §. Imperatorum, n.31. l.22. tit.5. part.1. Grat. discept. lib.1. cap.186. & ideò non potest creari, nisi qui per quinquenniũ studuerit, l. petitiones 5. C. de advoc. div. iudic. Peregr. lib.7. tit.2. num. 6. vel per decennium, ut generaliter apud nos statuitur, l.2. tit.9. lib.5. Rec. & vide Pet. Greg. syntagm. lib.47. cap.9. & seqq. Et iudex debet habere scientiã, & experientiam iudicandi, Aviles in proœ. cap. Corr. ver. *Qualesquier*, n.7. & cap.1. ver. *Fiel*, n.9. c. dudũ 22. de elect. cap. si eo tempore, de rescript. lib.6. qualitates autẽ tẽpore provisionis nominatus habere debet, Suar. alleg. 2. n.23. Gutierr. consf.44. ideòq; tales qualitates iã adesse asserit Princeps, cuius assertioni est standũ, Pancir. consf.92. n.17. scientia autẽ non singularis necessaria est, Inn. & DD. in c. cùm in cunctis, de elect. & apud nos l.10. tit.8. par.5. & vide latè Gutier. can. qq. lib.2. c.11. à n.61. & Pet. Greg. syntag. lib.47. c.33. n.9. & vide Tel. Fern. in l.13. Tau. n.6. & seq. c. qualitate 12. c. cũ nobis 19. de elect. c. venerabilis 37. de præb. Et secũdũ merita beneficia cõferũtur, Cœp. ubi supr. §. virtutis etiã, n.3. Et tria Romanos vincere fecerũt, sciẽtia, exercitatio, & fides, Cœp. ubi supr. §. pro Imperat. n.19. & advocatus Fisci de præstantioribus debet eligi, l. binos 10. & ibi Bal. C. de adv. div. iud. Pereg.
3 lib.7. tit.2. n.12. l.1. tit.13. lib.2. Rec. Est etiã considerandũ, ne deformis sit, qui eligitur: pulchra enim forma semper cõsideratur, Reg. 1. c.17. post med. facit ordinatio antiqua Militum de la Vãda, *Ca home de mala catadura nõ puede hazer buenas obras*: quod & cõsideravit Cœp. de Imp. milit. deligendo, § pro Imperat. n.12. P. Marq. en el Govern. Christ. cap.3. Est etiam consideranda nobilitas sanguinis, l.2. tit.9. part.2. & l.6. tit.18. part.2. l.1. C. de cond. in publicis horreis, lib.10. Daniel. cap.1. in princ. & vide l.3. tit.5. & l.1. tit.6. part.2. Did. Per. in l.5. tit.19. lib.8. ord. pag. 363. col.1. & vide alia per Chassan. in consf. Burg. Rub.1. des iustices §.6. à n.35. fol.66. Castill. tom.7. *de las tercias*,

cap.41.à n.18.Bellug.in spec.Princip. Rub.26.§. Princeps,in princ.Gutier. consf.31. nec item electus ad officia sit de genere Iudæorũ, Marquard.de Susanis in tra.de Iudæis,c.7.n.12. Sed licèt Princeps dicat ob servitia, &c. ex quo nõ exprimit illa, quæ sint, dicitur simplex liberalitas, & nõ remuneratio ob causã, Rebuf. in prax.benef.c.de clausulis mandatorũ, n. 6. ubi alios refert, verba enim generalia non probãt merita, Bal. in c. sciscitatus, de rescript.
4 num.3. cũ hæ clausulæ generales sint, & soleant cõmuniter apponi, etiam cũ nil peculiare factum est ab ijs, in quos hæc beneficia cõferuntur, nec merita debent censeri, quæ officio iuris, vel naturæ fiunt, Io. Garc. de donat. rem. n.fin.cõsequens est, ut nõ ob benemeritũ, sed ob bonitatẽ tãtũ gratiæ factæ censeantur, l.ut virtutum præmia, C. de stat. & imaginib. l. antepen. D. ad Syllan.d.l.52.in fi.Chas.ubi sup.cõsid. 42.& 44.ubi latè, & consid.4.in princ. 1.p.& Rebuf.citatus sup.n.1. Et cũ sit electa persona Fiscalis, debet assistere, quod primũ Senatoribus iussum est, ex tribus, de quibus per Pet. Gregor. syntagm. lib.47.c.21.n.31. neque alia negotia non fiscalia agere, Vivius lib.1. decis.39.in princ.& decis.51. & videbis inf.glos.9. & glos.28. & etiã dicẽdum est non eligendum Provincialem ad tale officium, Bobad.lib.1. Politic. cap.12.num.23. id enim in eo, sicut in cæteris Magistratibus est servandum.

Glossa VII.

Tengo por bien, i es mi merced.

1 *Ituli huius collatio, gratia est: posteriora superioribus derogant.*
2 *Princeps, cui vult, gratiam facit, & præmia confert.*
3 *Dedecus electoris est Dux minus idoneus, non subditi.*

DE VERBO, ES MI MERCED.

1 EX his verbis inducitur gratia, & appellatur, & est beneficium & donum, Gutierr. lib.3.pract. q.28.num.5. & ita ad eam, non ad ius, sive cõtractum hic titulus referri debet; nam ex superioribus verbis, ibi: *Me aveis servido*, induceretur, ut hæc gratia in contractum trãsiret, ex Guidone Pap. de rescript. num. 28. referente Bart. in l. ambitiosa, D. de decretis ab ordine faciend. & alijs: sed cùm semper posteriora superioribus derogent, l. sed & posteriores 27. de legibus, cum vulgat. ex hac posteriore clausula gratia omnimodò debet iudicari. Nam licèt huiusmodi præ-
2 mia benemeritis debeantur, ut vidimus suprà gloss.3. tamen cui vult Princeps dat, Chassan. in catalog. gloriæ mund.5. part. consid.24. cas.168. fol. 118.& part.9. considerat.15. conclus. 22. Lucas de Pen. in l. nemini, C. de consulib. lib. 12. nec ab aliquo potest quæri, cur ita facis? ut refert sæpè Chassan.ubi suprà, Mandosius de privilegijs ad instar, quæst.7. num.4. non enim cogitur Princeps præmium cõferre, etiam si id debeatur, l. 1. §. permittitur, & ibi Bart. de aqua quot. & æstiv. & est gloss. final. cap.final. 100. dist. non enim est taxata remuneratio iure naturæ, & ita talis solutio spontanea est, l.sed etsi lege, §.consuluit, de petitione hæreditatis, cap.cùm in officijs, de testam. Rom.consf.500. num. 9. Nicolaus Moretus de fide tre. & pac. quæst. 36. n. 18. nec merita præcisè iudicanda, quæ ob officium, vel imperium fiunt, si credimus Ioann. Garciæ de donatione rem. in fin. & videbimus infrà, gloss.12. num.6. ver-
4 bo, *I quiero*: dedecus enim electoris est Dux minus idoneus, nõ subditi, Chas. in catal. glor.mund.9.part.consid.15. conc.28.

Gloss.

Glossa VIII.

Que aora, i de aqui adelante, quanto mi voluntad fuere.

1 *Potestas in dubio censetur ad annum data, vel ad biennium.*

2 *Quod conceditur ad voluntatem Principis, dicitur perpetuum.*

3 *Quæ pendent à voluntate Principis, impossibilia censentur.*

4 *Fiscalis officium perpetuum est, nec sine magna causa removetur.*

QVANTO TEMPORE DVRET OFFICIVM.

1 LICET de iure potestas data, ad annum unum cõcessa videatur, vel ex causa biennium, l. neminem 4. & ibi Luc. de Pen. C. de suscep. præp. & arc. lib. 10. cap. fundamenta, §. fin. de election. lib. 6. Laud. de officialib. dominor. quæst. 92. Boer. decis. 149. num. 4. Aviles cap. 5. Prætor. verb. *Suspendidos*, num. 5. Et in Fiscali de iure communi, ut eius officium anno duret, probat l. cùm advocatio 8. l. binos 10. C. de advocatis diversorum iudiciorum, & an officio 1. die Ianuarij incipere, Forcatulus in §. huius studij, l. 1. de iustitia & iure, num. 8. & in officio Auditorum id expressè sta-
2 tuitur l. 4. tit. 4. lib. 2. ordin. Quæ tamẽ alteratur, l. 5. tit. 5. lib. 2. Recopil. vel per biennium, l. sancimus 12. C. de advoc. div. iudic. & hodie apud nos omnia officia Præsidum, Auditorum, Prætorum criminum, & etiam Fiscalium, perpetua reputantur, & re vera sunt, cùm ad vitam durent: quod enim durat ad vitam, perpetuum dicitur, gloss. 2. l. 10. tit. 18. part. 3. gloss. in cap. fin. verb. *Perpetuus*, de rescript. lib. 6. Ad voluntatem enim Principis concedũtur, nec tẽpus præfinitur, & ideò perpetua reputantur, & honor delatus à Principe nõ habet finẽ, P. Greg. syntag. lib. 47. c. 9. n. 9. l. Iurisperitus 33. in princip. de excusat. tutor. Bart. in l. principalibus 33. in fin. si cert. pet. & in l. sufficit 56. de cond. indeb. Boer. de auctor. magni Consil. n. 154. & plures pro hac parte refert decis. 149. n. 11. Paris de Put. de synd. 2. p. §. offic. perpetui, n. 3. fol. mihi 134. co. 8. in tra. libel. contra pot. form. Aviles c. 2. Prætor. verb. *De mercaderia*, n. 24. Pereg. lib. 7. tit. 2. n. 13. glos. 2. l. 5. tit. 5. part. 5. Redin. de maiest. Princip. ver. *Sed etiã per legitimas*, n. 36. Faber. in breviario tit. de contract. iudicum, Capic. decis. 116. Mastril. de Magist. lib. 4. c. 17. n. 22. Ceball. q. 425. num. 17. 24. & seqq. & vide Cald. de emt. & vẽd. cap. 8. in fin. & in condemnatione condemnatũ, scilicet ad beneplacitum, etiam mortuo Principe durare condemnationem, docet Ceball. resolut. cent. 2. cas. 143. & cas. 8. n. 63. quod communiter tenetur, licèt Cald. d. c. 8. teneat Præsidem ad beneplacitũ Principis electũ, neutiq; perpetuũ esse, idest, dũ vivit, ut in l. 1. pro socio, sed beneficiũ perpetuũ est, glos. verb. *Posse*, in l. final. de Bart. & est regula dec. & de regul. iur. & cũ Fiscalis sit de Consilio, & æqualis cæteris Consiliarijs, ut videbis inf. gl. 11. perpetuus est in officio, Cõsiliarij enim Principis perpetui sunt, l. Iurisperitos 33. in princip. de excusat. tut. sufficit enim nescire tempus officij, ut ibidẽ, & ita interpretavit consuetudo, & diversã forsan vidit Pereira, & sententia facta sine tẽporis præfinitione perpetua est, l. 5. de portatorũ, C. de pœnis, sed id non absolutè tenendũ, ut videbis infrà gl. 12.
3 Quemadmodũ enim, quæ pẽdẽt à voluntate Principis, impossibilia censentur, l. apud Iulianũ 40. §. constat, de leg. 1. & quæ licentiã Principis exigũt, cẽsentur etiã quasi impossibilia, Pancir. cons. 33. n. 14. Gutier. lib. 3. pract. q. 12. n. 12. Ita etiam & revocatio volũtatis impossibilis censetur, idẽ etiã in suspẽsione tenet Fab. in brev. tit. de postul.

præsertim cùm ex ea & gratiæ,& donationes revocarentur, quæ maximè Principem decent, ut videbimus infrà glos.34.§.4.imò sufficit posse esse perpetuũ, gloss. verb.Perpetuas,in c. fin. de rescript.lib.6. Vndè quæcunque de
4 perpetuis officialibus dicuntur, idẽ & de his, qui ad beneplacitum dãtur, intelligi debet, Ias. in l.principalibus, si cert.pet. Chass.in consuet. Burgund. tit.*des iustices*,Rub.1.§.6.verb.*Mesteri*, n.82.fol.67. Amanel.singul.119. Avil. cap.9. Prætor.verb.*Los castigue*,n.2. Paris de syndicat.§. officialis durante, n. 1.fol.mihi 107.tom.8.tract.Greg.glo. 2.in l.5.tit.5.part.5.& glos.5.l.6.tit.4. part.5. Ant.Gom.in l.45.Taur.n.100. Vsusque docuit, hæc Fiscalium officia perpetua esse, quod plurimũ conducit ad honorem huius officij, de quo infrà gloss.31.& ad hoc, ut suspendi nõ possint sine magna causa, Aviles c.1. Prætor.verb.*Fiel*,n.41.& cap.ver.*So la pena de la lei*, & videbimus infrà. Et ad multa plures referens Matienç.in dialog.Relat.3.par.c.27.n.10. Et ita contractus Senatorum valet, Cald.d.cap. 8.à n.56.Perpetui enim officiales contrahere possunt, quod ita nõ est in cæteris ad tempus promotis, ut ibi per eum.

Glossa IX.

SEAIS MI FISCAL.

1 Plures significatus verbi, Fiscus, referuntur sed quoad nos, Fiscus dicitur Camera, seu pecunia publica Principis.

2 Vnde id dicatur.

3 Inter bona Fisci, vel Principis est differentia.

4 Hodie, & quoad hunc tractatum non est differentia inter bona Principis, vel Fisci.

5 Principi dicitur Fiscus, undè Fiscum habent solummodò qui superiorem non recognoscunt.

6 Rex Hispaniarum habet Fiscum.

7 Dux Mediolani habet Fiscum, civitates non, nisi Rex id eis concedat.

8 Augusta utitur privilegijs Fiscalibus.

9 Ecclesia universalis habet Fiscum, Episcopi non.

Ildefonsus Vergara Episcopus provinciæ de los Charcas laudatur.

10 Fiscus æquiparatur Ecclesiæ, & pupillo.

11 Fisci privilegia remissivè.

12 Fiscus inter potentes numeratur, & debet præferri privato.

13 Aliqua contra Fiscum dicta.

14 Fiscalibus undè Dives, ut fit expedit, & conservatur Imperatore mortuo.

15 Rex est secundus sanguis, & belli nervus pecunia.

16 Rex exigere potest, ut sibi subveniatur à subditis.

Et Episcopus petit charitativum subsidium.

17 Anno circiter sexcentesimo petitio pro Regio servitio auctori commissa fuit, fuit autem voluntaria, non exacta.

18 Voluntariè promittens, arctandus minimè non est ad solutionem.

19 Aliqua nomina officialium Fisci numerantur, & num.20.

21 Omnes missam fecerunt Fiscalis definitionem, & num.seq.

23 Fiscalis & Cæsaris procurator idem est.

24 Quis sit Fiscalis, & qui dicantur officiales Regij.

25 Aliqua de procuratore Fisci dicta, officia,

fiscalibus Regis cōveniunt, aliqua non, & num. 26.
27 Fiscalis officium in iudicijs versatur, & num. 29.
28 Fiscalis praeeminentia remissivè.
30 Quis primum Fiscalem creaverit.
31 Nulla communitas habet Fiscum, nec Ecclesiasticorum iudiciorum Fiscales possint appellari.
32 Duo Fiscales creari debent, & Fiscalis officium maximi momenti est.
33 Regius Fiscalis ad quae teneatur, & num. 34.
35 An possit aliquas causas extra Fiscales prosequi.
36 An ad omnes has causas teneatur.
37 Fiscalis diligens esse debet, sed non temerarius.
38 Non instituat calumniosas actiones, & qualiter debeat agere.
39 Ignis poena est contra Fiscalem indebitè vexans.
40 Ne sit fraudulentus contra Regem.
41 Etiam ob salarium non solutum nō deferat causam.

QVID SIT FISCVS ET FISCALIS.

1 VT nostri tituli ordinem sequamur, quis sit Fiscalis, hic definire debemus; licèt qui Fisci tractatus scripsere, ab hac parte tractatus initium sumant: sciat ergo Fiscalis oportet ex ipso nomine, quid ei conveniat, ut in alio casu docet Imperator in l. defensores 5. C. de defensoribus civit. l. 1. C. de offic. Praef. urb. p. 24. cùm igitur Fiscalis officiū à Fisco derivetur, imprimis, quid sit Fiscus, & qui Fiscum habeant, aliaq; quae Fisci propria sunt, praemittere oportet. Verbum igitur, Fiscus, varias in iure habet significationes, ut placuit Fabr. in §. rursus, Inst. de act. n. 19. & idem quod fiscella ex viminibus, aut paleis cōtexta; ex Calep. & Budaeo in annot. tit. de offic. quaest. pag. 340. Aliquādo enim significat idem quod prelū, seu quaiū ad olivas premendas, ut oleū exanietur, vel exudet, ut d. l. sed addes 21. §. illud nobis loco not. Bud. in annot. prior. ib. ad Pand. fol. mihi 719. & Cot. in memor. verb. *Fiscus*, col. mihi 209. Licèt in cōmuni significatu, Fiscū intelligat sumi in d. l. sed addes, Sylvest. in sum. verb. *Fiscus*. Sed quoad nostrū institutū attinet, Fiscus dicitur camera, seu pecunia publica Principis, ut deducitur ex Luc. de Pe. & Plac. in Rub. & l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. Bald. ibi n. 1. 2. 3. & 17. Lu. Mōt. de reprob. sent. Pil. art. 3. n. 2. Corras. lib 6 Miscel. c. 19. n. 3. Alci. de magist. Rom. col. 469 Zabar. in Clem. noiētes, de haeret. verb. *Inquisitoribus*, n. 3. Pyrrh. de Magistr. Rom. 2. p. n. 1. Luc. de priv. fisc. p. 1. n. 6. Balb. de praescrip. 3. par. 5. par. princ. q. 8. n. 3. Afflict. de iur. prothomisc. §. 9. n. 22. Boer. decis. 277. n. Greg. Lop. in l. 33. tit. 13. p. 5. glos. 1. Cot. in memo. ver. Fiscus, Silv. in sum. ver. *Fiscus* 20. Montolo in prōpt. iur. ver. *Fiscus*, fol. mihi 259. Peregr. lib. 1. tit. 1. n. 2. de iur. fisc. Castill. in l. 4. Tau. ver. *Fuerē*, fol. mihi 41. Ang. in §. edicto, n. 1. Inst. de donation. Corras. lib. 6. misc. c. 19. Rosce. memo. lib. 3. c. 12 Gail. forēs. observ. lib. 1. obs. 20. Pet. Greg. syntag. lib. 3. c. 2. n. 6. & 11.
2 & c. 4. Dicitur autem ex eo, nā Fiscus propriè dicitur marsupiū, ubi maior pecunia cōtinetur, & cū publicū patrimoniū bursa nō posset capere, vasa maiora adhibita sunt: de quo Fisci significatū loquitur Cicer. 1. Verrin. Reperiebam Fiscos plurimos cū pecunia Siliciensi à quodā Senatore ad equitē Romanum esse translatos, ex his quasi decem Fiscos apud Senatorē relictos esse comitiorū nomine, refert Pyrrh. & alij ex sup. relatis, & Calepinus. Cū autē nec marsupiū, aut saccus sufficeret; camera successit Fisci nomine, & camera Principis, sive Principis pecunia pro eodē sumūtur, & cōfunduntur figura methonymica, qua sumitur cōtinēs pro cōtēto, Platea in d. l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. n. 8. Alciat. in l. inter publicā, n. 2. de

verb. sign. Pereg. de iur. fisc. lib. 1. tit. 1.
3 n. 3. Et licèt inter Fisci bona, ac Principis patrimoniū possit constitui differētia, ex l. benè à Zenone, C. de quadrie. præscrip. ibi: *Non à Fiscalibus rebus, sed ex privata eorum substantia.* Et apud nos Rex Henricus in quodam suo mādato expedito mense Septembri anni 1456. obligat bona sua fiscalia, & patrimonialia, refert Mosquera in sua Numantina gloss. Cantus 8. cap. 28. & Imperator in l. etsi excepta 7. C. de maleficis, & mathematicis, inquit: In comitatu meo, vel Cæsaris, Afflict. de iur. prothomis. §. 9. num. 21. Bart. in Rubr. C. de iure fisc. lib. 10. num. 17. Habent enim se sicut excedens, & excessum: nā Fisci quidquid est, Cæsaris est, sed nō è cōverso, Lauden. de iur. fisc. q. 238. Pereg. lib. 1. tit. 1. n. 29. Tamē hi duo termini cōfunduntur, & Fiscus dicitur Regis patrimoniū, sive ex publica, sive ex privata sit causa, Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vendit. quæst. 4. Et Camera Apostolica est, quæ habet potestatē introitus & exitus, Dynus cons. 44. num. 1. & 2. 3. part. vide Guido Pap. ad statum Delphin. §. Fisci. Vnde iam non est considerabilis differētia inter Fiscum & ærarium, quam aliqui ex suprà relatis cōsiderabāt, & Pyrrh. in tract. de mag. Rom. 2. par. n. 4. & Budæ. fol. 339. nec duplex Fisci patrimonium, de quo per Angel. suprà relatum, & Guid. Pap. q. 259. n. 2. fol. mihi 118. pro qua parte facit l. benè à Zenone, C. de quadr. præs. vers. *Sed scimus*, ibi: *Quæ enim differentia introducitur, cùm Principis esse intelligantur, sive ex nostra substantia sive ex Fiscali fuerit aliquid alienatū:* & unus est exactor, l. 25. titul. 9. part. 2. facit l. 13. tit. 21. lib. 4. Recop. ibi: *Omne debitum Principis æquiparatur* & glos. 7. l. 14. tit. 16. part. 6. Vndè quidquid Imperatoris est, Fisci est, Bart. in Rub. C. de iure fis. lib. 10. n. 13. quin & ipse Princeps aliquādo Fiscus dicitur, Pyrrh. de mag. Rom. 2. p. n. 3. Et Fiscus dicitur repositoriū, ex Pereg. lib. 1. tit. 1. n. 31. 38. & 39.

4

5

Ex eo autem quod diximus, Fiscum pro Principe usurpari, deducitur, quinam habeāt Fiscum, illi enim sunt, qui superiorem nō recognoscunt, sive Imperator, sive Rex sit, sive Respublica, quæ id sibi usurpavit, Salic. in Rub. C. de priv. fis. n. 2. & 3. Negus. de pigno. 4. mē. 2. p. n. 114. Nicol. de Vvald. de succes. ab inte. 5. p. n. 4. Balb. de præsc. 3. p. 5. par. princ. q. 8. n. 3. Affl. de iur. proth. §. 9. n. 22. Lud. Mont. de reprob. sent. Pil. art. 3. n. 2. Pereg. lib. 1. tit. 1. n. 4. videtur sentire Tiraq. in tract. le mort. 15. declar. 2. p. n. 11. Et quoad hoc sola Romana dicitur Respublica, licèt aliquando, & municipia etiā, glo. verb. *Non absit*, in l. sed etiā per Prætorē 26. in fin. ex quibus causis maiores, sed quæcunq; civitas nō recognoscens superiorem habet Fiscum, Bart. in l. itē veniunt, §. ait Senatus, de petit. hæred. & de ea possemus dicere generaliter, quod de Romana refert l. ob pecuniam 83. de furtis, videlicet peculatus crimē committere, qui eius pecuniā furatur, licèt d. l. id solùm Romæ tribuat, cæteris verò solummodò actionem furtis & quando civitas habeat Fiscum, vide Rebuf. de fisc. n. 4. sed & recognoscentes superiorem Fiscum habere, sed nō privilegiatum, tenet Guid. Pap. q. 76.
6 Vndè nulli nō patet, nostrū Hispaniarū Regem potentissimū habere Fiscū, & satis probatur ex ijs quæ diximus sup.
7 glos. 2. Quin Ducem Mediolani Fiscū habere, tenet Paris. cons. 1. n. 25. & 26. to. 1. Et licèt populi & civitates propriè Fiscū nō habeant, ut docet Nicol. de Vval. in tract. de succes. ab intest. 5. par. n. 4. Tamen civitatibus posse Principē concedere Fiscū, tenet Rest. Castal. in tract. de Imper. ver. 146. Quo forsan innititur, quod tradit Tiraq. sup. n. 5. hac glos. citat. n. 12. Et licèt aliud sit Fiscus, aliud Respublica Romana, Nellus de Sācto Gemin. in tract. de bānit. 1. p. 2. temp. n. 16. Tamen, sicut de Principe sup. diximus, ita & de Republi-

blica possumus dicere, ut Fiscus & Respublica, cuius Fiscus est, pro eodem usurpentur, secùs diversa, Bald. in l. 1. n. 13. C. de pœn. iud. Ias. in §. fuerat, Inst. de act. Ant. Nicol. de concordia glos. n. 436. Capic. d. decis. 130. n. 14. Cœpi de ędil. edic. n. 13. Et an ex cõcessione meri, & mixti imperij quis habeat Fiscum, vide Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 16. n. 198. cũ alijs, & quinã habeant Fiscum, Afflict. in tract. de feudis, tit. de fratribus de novo beneficio investitis, n. 10. & aliqui non supremi aliquando habẽt Fiscum, ut refert Petrus Gregor. syntagm. 1. par. lib. 3. cap. 4. in princip. sed talibus non competere Fisci privilegia, nec eis posse uti, tenet Areminus Tepatus variar. tom. 2. tit. de iur. fisc. cap. 9. in fin. & cap. 10. Quin & Augusta Fiscalibus utitur privilegijs, l. fiscus 6. in fi. de iur. fis. Et licèt Augusta habeat privilegia, quæ Fiscus, sed non omnia, quæ Princeps, ut argum. l. quod Principi 58. cum seq. de legat. 2. notat glos. in l. Princeps 31. & ibi Bart. de legib. sed hoc non credo, fiscalis enim res, sive ipsius Regis privata, sive Augustæ eisdem utitur privilegijs, l. benè à Zenone 3. §. sed sumus, vers. *Quæ enim*, C. de quadr. præscript. & vassalli, qui Fisci ius habent, Peregr. lib. 5. tit. 1. num. 139.

9 Et licèt Fiscus nil habeat in Ecclesia, nec Ecclesia in Fisco, ex Bald. in c. cæterùm, de rescript. refert Fabian. de Mont. de emt. & vend. q. 22. q. 4. princ. n. 44. Tamẽ Fiscus reperitur penes Ecclesiã, Clem. 2. de hæret. Abb. in cap. quia diversitatẽ, n. 14. de cõces. præb. Et Fiscus Ecclesiæ maior est, sive dignior Imperatoris Fisco, Pet. Rebuf. de privil. schol. priv. 98. n. 4. Et Fiscus Romanæ Ecclesiæ ubiq; est, ex Bald. relato à Laud. q. 206. Et idẽ de Imperatore, ut scilicet ubique habeat Fiscũ, refert Mastrill. de Magistr. lib. 1. c. 3. n. 7. quod ego in terris Imperij intelligo, iuxta ea, quæ dixi sup. gloss. 2. Episcopi autẽ non habent Fiscum, licèt communiter cõsuetudine acquisierint, ut mulctas sibi acquirere possint, Bernard. Diaz in pract. crim. cãn. cap. 124. in fin. Covar. lib. 2. var. c. 9. additio ad Capel. Thol. q. 229. & alij plurimi, quos refert Iul. Clar. lib. 5. recept. §. fin. q. 80. n. 5. ubi id non absolutè permittendum, sed in usus pios applicandum docet, & Villadieg. in Polit. cap. 5. n. 1. 2. & 12. Et quòd possit sibi applicare condẽnationes pecuniaris, tenet Marta 2. p. c. 29. n. 2. Barbos. in Pastor. 3. p. alleg. 107. n. 16. sed casu quòd alicubi ita sit, talis Episcopalis Camera non habet privilegium, Ias. in §. itẽ Serviana, n. 75. Inst. de actionib. & sup. vidisti n. 7. Quod ad unguem observari semper vidi à Reverendis. dño Magistro D. Ildefonso de Vergara huius Argentinæ Diœcesis dignissimo Præsule, qui cùm personaliter integrũ Episcopatũ, sive Diœcesim plusquã centum & quinquaginta leucas extensum visitaverit, nullam mulctam sibi applicare permisit, quod in hac residens civitate observavit: & in hoc, sicut & in cæteris ministerium suum magna cum omnium laude implevit: & id quod suprà diximus, etiã sensit Abb. in cap. sancto, num. 1. de successiõn. ab intestat. sed procuratorem Curiæ Episcopalis posse Fiscalem appellari, tenet Capell. Tholos. q. 275. n. 6. Vndè non immeritò Fiscus Ecclesiæ 10
comparatur, cap. maiores 8. 16. quæst. 7. Abb. in cap. 2. num. 5. de precar. & in cap. venerabilis, n. 12. de iudic. Everardus cap. 26. Afflict. decis. 153. post n. 2. Tiraq. de priv. piæ caus. priv. 145. & de retract. ligo. §. 1. gloss. 1. n. 11. & seq. Igneus in §. nõ alias, num. 682. fol. 200. gloss. 5. in princ. & est l. 19. tit. 8. part. 5. Budæ. in §. sequens, Inst. de act. pag. mihi 106. Eadẽque privilegia habet, licèt aliquando differre putet Tiraq. ubi suprà à num. 12. Cæphal. lib. 2. cõsil. 255. à n. 46. Curt. Sen. cons. 10. n. 3. Et non semper idem habere privilegium Fiscum, & Ecclesiam tenet Gregor. Lop. in l. 19. tit. 8. partit. 5. Sed differ-

ferentiæ, de quibus ibi, non maximè attendendæ, ut suis locis videbimus, & solùm in casibus in iure expressis æquiparari, plura congerens, docet Gregorius in l. 19. tit. 8. part. 5. glos. 5. Fiscus etiam minori æquiparatur, Afflict. decis. 366. num. 7. quin & pupillo, Tiraquel. de iure const. par. 3. lim. 30. num. 44. licèt contra pupillum privilegium non exerceat, ex Peregr. lib. 6. tit. 6. num. 10. de quo nos suo loco. Æquiparatur etiam doti, Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloss. 14. num. 100. Chassan. in consuet. Burg. tit. *des deiz & aparagens*, §. 4. in princ. num. 6. fol. 139. de quo nos latiùs infrà gloss. 16. à num. 89.
11 Ex quibus iam quasi apparere incipit, quanta & quot privilegia in iuris corpore dispersa habeat, quorum plurima congesserunt Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vend. Spec. de disp. & alleg. §. 4. ver. *Vel illud speciale*, Paul. in l. fin. C. de priv. fisc. num. 3. usque ad 9. Salic. in l. fin. C. de priv. fisc. num. 6. & seq. Everar. in cent. leg. cap. 26. Afflict. de iur. proth. §. 9. num. 23. Didac. Perez in l. 6. tit. 4. lib. 2. ord. gloss. fin. Greg. in l. 59. tit. 5. part. 5. Afflict. decis. 2. num. 3. Dueñas regul. 374. Idem Afflictis in tractat. de feudis, tit. de fratribus de novo benef. investitis, n. 9. Mastrill. de Magistrat. lib. 5. cap. 8. à n. 63. Choppinus de Domanio Franciæ, lib. 3. tit. 29. Et nos ea quæ verè privilegia sunt, suis locis referemus.
12 Nec mirum videatur, Fiscum tot habere privilegia, cùm tot necessitates supportare oporteat pro bono publico, l. si fideiussor. 27. C. de fideiussoribus, Bald. in l. licèt, ante num. 1. C. de cond. ex lege. undè inter potentes cônumerantur, l. quicunque 3. C. de litigio. l. 2. C. ne fisc. vel respub. Fabian. de Mont. de emt. & vendit. q. 4. num. 36. Fisci enim causa publica est, & cuilibet etiam in particulari commodum affert, Rip. in l. dotis, solut. matr. num. 112. & 113. & debet præferri saltim cuiuslibet privati causis, idem num. 116. Covarr. lib. 1. variar. cap. 16. in princip.
13 Sed cùm malo nostro quilibet proprium & privatum, non commune commodum quærat: omnes enim quærunt, quæ sua sunt, non quæ Iesu-Christi: inde evenit, ut aliqui Fiscũ detestentur: Fiscum enim, subditorum calamitatem appellavit Bald. in cap. ex administrationis, de iureiur. num. 15. Et Traianus fertur dixisse, Fiscum lienem esse, quo crescente, cæteri corporis artus & membra tabescunt, ut refert Alc. in l. pupillus, §. munus, num. 17. de verb. signif. Tiraquel. in l. 11. cônub. num. 11. Corras. lib. 6. misc. cap. 19. num. 6. Covarr. ubi proximè, & rarò equus est duræ cervicis & rigorosus, secundùm Guillerm. in rep. cap. Rainuntius, verb. *Si absque liberis* 2. n. 56. 2. part. n. 25. Et ex Petrarcha refert Vivius lib. 2. decis. 270. num. 9. & 12. Si Procurator Regis es, ergo hostis es populi; si Fisci, ergo Reipublicæ inimicus, plura cumulat Chassan. in consuet. Burg. Rub. de confiscat. in princ.
14 Quæ omnia non dubito, quin tyranni Fisco possint adaptari: at recti Principis Fiscus ab hominibus bonæ indolis, ac Deum timentibus administratus, qui ex aliena calamitate emolumentum non capit, ut refert Igneus in §. non aliàs, l. necessarios, ad Trebell. num. 701. Platea in l. 1. C. de naufr. lib. 11. circa med. nec ad divitiarum cumulum per discriminum, atque decorũ fastigia pervenit, l. ex imperfecto, de leg. 3. l. Papinianus, §. Imperator, de inof. meritò cum Chas. proximè citat. num. 4. stomacho assimilabitur, à quo omnes corporis partes nutriuntur, & vires sumunt: & ideò expedit, ut dives semper sit, dum id legitimè fit: Fiscus enim quasi flos, & quasi fixus & immutabilis dicitur: sẽper enim solvendo est, vel præsumitur, Bart. in Rub. de iur. fisc. lib. 10. n. 18. plures referens Mascard. de prob. 2. tom. conclus. 806. num. 5. Ias. in l. decem, de verb. num. 32. Salic. in l. si mari-

ritus, num. 1. C. de fundo dot. Plat. in l. 1. de iure fisc. lib. 10. Luc. num. 94. Laud. quæst. 97. Peregrin. lib. 1. tit. 1. n. 34. & infrà gloss. 16. num. 126. Quia licèt non actu, aptitudine tamen talis iudicatur, Bald. in Rub. C. de iur. fisc. lib. 10. num. 4. Nec Fiscus unquam moritur, Negusan. de pign. 4. membr. 2. p. num. 107. Peregrin. lib. 1. tit. 1. num. 36. & tit. 3. num. 5. Et etiam Imperatore mortuo imaginariam personã repræsentat, Bald. in d. Rubr. C. de iur. fisc. num. 18. Si enim Fiscum tollas, inermis & ad nihilum provincia redigetur: res enim etiam in homine dicitur secundus sanguis, gloss. iuncto text. & ibi Bald. in l. advocati, C. de adv. div. iud. & idem Bald. in l. ll tuis nummis, C. de op. publ. refert Afflict. decis. 24. num. 4. & idem Afflict. decis. 17. num. 26. Covarruv. de matrim. 2. part. cap. 3. §. 4. num. penult. & fin. Palacios Rubios in l. 66. Tauri, num. 23. & bona temporalia alia vita sunt, Marta de iurisdict. 2. part. cap. 93. num. 6. Menochius cons. 175. num. 3. volum. 2. Petr. de Bais in tract. de electione, 1. part. cap. 6. num. 5. plura de pecunia cumulat Chassan. in catalog. glor. mund. 6. par. consid. 17. & 7. part. consid. 15. & 12. part. cons. 54. & quantò magis publica, quàm privata salus debet attendi, tanto magis de Fisci pecunia, quàm de privata ratio debet haberi: pecunia enim ad patriam defendẽdam, hostesque oppugnandos necessaria est, & sine ea scientia rei militaris, virtus, auctoritas, felicitas nil Principi prosunt: undè iure optimo tributa nervi Reipublicæ appellãtur, ut referunt aliqui relati à Chassan. & est text. expres. in l. 1. §. in causa, de quæst. secundùm literam, de qua in meis codicibus, ubi dicitur, in causa tributorum, in quibus esse Reipublicę nervos nemini dubiũ est: & licèt in alijs codicibus loco verbi, *nervos*, servos legerim, mei codicis littera mihi, & recto sermoni magis placet & suadetur, l. 1. §. 1. D. de loc. publ. fruend. & Prateius de verb. iuris, ver. *Utilitas*, inquit, vectigalia tueri nervos civitatis, Rip. in l. dotis, solut. matrim. num. 112. & 113. Menoch. cons. 25. num. 7. 1. tom. Tempore enim belli valdè necessaria est pecunia, inquit, & belli nervus appellatur ab Alciato de verbor. signific. lib. 1. col. 23. circa princip. & nervum Reipublicæ esse Petrus Gregor. syntagmat. lib. 3. cap. 2. in princip. ubi alia de Fisco. Ex quibus deducitur, exigente necessitate, rectè posse peti à Regibus & Principibus, ut subditi ei pecunias etiam ultra tributa ministrent, ut ex Dec. in l. ab omnibus 107. §. si Titio, de leg. 1. refert & sequitur Barthol. Belenc. de charitat. subsi. q. 1. in fin. quin & in levioribus terminis, in Principe scilicet itinerante, refert idem Belencinus quæst. 22. Et in Episcopo est expressus text. in cap. conquerente 16. de offic. ordin. & in cap. cùm Apostolus 6. §. prohibemus de censib. & refert Belenc. d. quę st. 1. num. 21. Gramm. decis. 88. Et de Regis charitativo subsidio, & donativo, quod Regi fit, vide Giurbam decis. Siciliæ 118. fin. & Menchacã quæst. illust. cap. 8. num. 3. Et ad id tenetur pensionarius pro rata portionis sibi competentis, Stephanus Gratianus decis. 20. num. 10. & privilegiũ generaliter eximens quem, ne scilicet teneatur ad munera, nõ excusat à charitativo subsidio, Belencinus de charitativo subsidio, quæst. 58. num. 2. to. 4. inter tractatus. Et quæ sit causa petendi charitativum subsidium iusta, vide Oldradum cons. 104. num. 1. cum seqq. Et licèt hoc iure optimo à Rege nostro exigi potuerit, tamen exactione cessante, peti iussit, anno 1599. & in maiori parte huius Audientiæ districtus hęc petitio mihi commissa, maximam Fisco Regio attulit utilitatem: plusquàm enim tercẽtorum millium ponderum (ita enim hac provincia appellamus) Regi nostro acquisivi. Posteà verò anno 1622. Auditor in

Cancellaria civitatis Regum, vulgò *de Lima*, quæ primum locum obtinet in Indorum Regnis, missus ad idem ad districtus partem superiorem, ita enim dicitur Cuzquansem civitatem, versus ducenta & quinquaginta millia cumulavi; ita ut pro singulo itineris die plus mille acquisierim nostro IV. PHILIPPO recenter Diadema Regni adepto, quod ad plures, & felices sit annos: pondus autem cõtinet octo nũmos argẽteos, vulgò *Reales*, quod quidem sine subditorum molestia perfeci, quæ nostri summi Regis voluntas fuit: gratis enim & voluntariè, tam Hispani, quàm Indi Regi obtulerunt, vel in pecunia numerata, vel in terræ fructibus, prout poterant, & placebat;
18 & licèt plerique solùm mihi promitterent prędictas res posteà solvendas, exactionem semper renui: põderabam enim voluntariè promisisse, atque ita non arctè cogendos, ex l. si extraneus 34. de iure doti. & l. Divus Pius 17. de reg. iur. Et ita effectum est, ut nec tẽpore promissionis, nec solutionis tempore vis aut molestia aliqua fieret, licèt enim id mero iure liceret, mandatum Regis, quominus fieret, obstabat, nec ex eo solutio fieri desiit, & vide infrà glos. 20. num. 62. Sed his omissis, quæ hucusque latè, & lectoris forsan molestiæ cumulavimus, nostri tituli
19 verbum explicemus, quisnam Fiscalis sit, quævè eius officij executioni conveniant. Etsi differentiam publici & privati Regis patrimonij ex antiquorum auctoritatibus considerarunt plerique suprà relati, præcipuè Budæus in annotation. ad Pandect. ex tit. de offic. quæst. & Roseus memorab. lib. 3. cap. 12. multò maiorem magistratuum & officiorum confusionem reperiet, qui relatos & referendos Auctores legerit; inveniet enim rationales, procuratores Cæsaris, procuratores Fisci, comites rerum privatarum, comites sacrarum largitionum, quæstores, præfectos ærarij, coactores, susceptores, advocatos Fisci, & alios plures, quos ne molestus videar, missos facio: horũ autem officium aliquando cõfundunt,
20 aliquando distinguunt suprà relati, ut videmus per Vant. qui in l. si quando, C. de bon. vac. lib. 10. num. 1. Procuratorem Cæsaris confundit cum comite rerum privatarum, quos tamen diversos constituit Lud. de Pen. ibid. & Cyn. in l. procurator, num. 1. de eden. Procuratorem Cæsaris, qui res Imperij, Procuratorem autem rei privatæ, qui res Imperatoris, ut Titij, scilicet, ante Imperium adeptum res curat, de quibus præter suprà relatos, videndi sunt Alciat. de fund. rei priv. C. lib. 11. Pyrrh. de magstir. Ro. 2. part. Ioannẽ Garc. de expensis, cap. 20. num. 9. & de nobilit. gloss. 3. Vantium de nullitate, cap. 20. num. 9. & de nullitat. ex defectu iurisdictionis, num. 46. Pet. Gregor. syntagmat. 3. par. lib. 49. cap. 7. Quin & apud nos diversa nomina ad hoc tendentia invenire facile est; invenimus enim nomen, *Mayordomo i Procurador de la Camara del Rei*, l. 16. tit. 7. part. 7. Et in nova legum Com-
21 pilatione titulus integer, *De los Procuradores Fiscales*, & in tanta controversia Doctorum, qua multitudine vix, & ne vix quidẽ inveniri potest, qui Fiscalis officium definiat, quin & Peregrinus, qui tractatum de Fisco edidit, & lib. 7. tit. 2. de advocatis Fiscalibus, definitionem prætermisit, licèt lib. 1. tit. 1. num. 7. definire tentaverit, & Chassanæus volens definire, iocosam adduxit definitionem in consuet. Burgund. Rubr. 2. num. 4. & 5. seriam autẽ definitionem omisit: sed pro Fiscalium honore Sanctum Ioannem Capistranum commemoro, ille enim Fiscalis fuit, ut cum Pari. de Puteo refert Bossius in praxi, tit. de examinationibus reorum, n. 4. omnes consultò videantur fugisse periculum, quod definitio-
22 nes in iure solent habere: nec mirum, si confusè omnes loquantur, & terminos confundant, Pyrrhus ubi suprà, in

prin.

princ.num. 12.& 2.par.num.8. Alciat. in l.transigere, C.de transf.num.7.& in tit. C.de fund.rei pri.lib.11. Chassan. ubi suprà, num.4. & 7. cùm & ex iuribus ipsis confusio oriatur, l. si quis intra, C.de bon.damn. ubi quod in principio dixit de re privata, in fine dici-
23 tur de patrimonio. Et ideò, ut nullius fructus disputationē missam facimus, & ad nostrum deveniamus institutū, scire oportet, Fisci & Cæsaris procuratorem idem esse, Alciat.in l.Preses, C.de transact.num.12.& sive advocatum, sive procuratorem Fisci, aut Cæsaris appelles, ille dicitur, qui in Curia gerit officium, Lud.Gome.in procem. Reg.Cācel.fol.7. Et cùm, ut suprà resolvimus, Regis patrimoniorum iam hodie non attendatur differentia, ita & quoad Fiscalem attendi non debet. Vndè forsan Catholicum appellabant Fisci procuratorem generalē, ut Lexicon Pratei, verbo *Catholicum*, & multis gloriosis nominibus nominatur à Rebuff.in prax.tract.concordat.tit.de electionis derogat.in parte huiusmodi non servarent. Ex quibus & addito etiā eo, de quo infrà glos. proxima, Fiscalem definire possumus, ut Fiscalis sit, qui nostri supremi Principis negotia, sive ad rem, vel patrimonium, sive
24 ad iustitiæ complementum pertinentia in iudicio in supremis Consilijs, vel Cancellarijs defendit. Hæc igitur definitio, & genere constat, & differentia. Generis loco ponitur, qui Regis negotia procurat: id enim commune est, etiam susceptoribus, vel coactoribus, sive comitibus rerū privatarum, qui hodie apud nos *Oficiales Reales* dicuntur, ut colligitur ex traditis ab Igneo in §.non aliàs, num.664. Chass. in catalog.glor.mund.7.par.consid.15. vers. *Sed quoniam*, Pet. Gregor.syntagmat.lib.49.cap.7. Huiusmodi officiales apud nos tres sunt, vocanturque, *Contador, Tesorero, i Fator*, & in varijs provincijs sunt constituti, ubi scillicet negotiorum magnitudo, vel commoditas id exigit:& licèt officia distincta sint, ut videre est in ordinationibus domus contractuum Indiarum, Hispali sitæ, tamē quoad administrationem, exactionem, coactionem, receptionē, & cætera ad id pertinentia, paria sunt, omnesque simul administrant, omnes enim simul Præpositi sunt, neque unus sine socijs, vel eorum substitutis administrant, & qui cum uno contrahit, sibi imputat, l. 1. §. si plures, D.de exercitoria action. Et etiā si inter se dividāt administrationem officiales, id nequaquam Fisco nocet, ut in pupillo probat l. finalis, C.de dividenda tutela, sed dum fieri potest, ut posteà videbis, prior conveniendus est, qui gessit, d.l.final. l.pater 2. C.de hæredib. tut. l.1. C.si tut. vel curat. Reipu. cau. sed cæteri non liberantur; nam etiam non gesti rationē nō tenentur reddere, toto tit. C. arbitrium tut. l. final. C.de hæredibus tut. l.1. C.si tutor. vel cur. non ges. nec possunt opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, si cōfiteatur recepisse pretium, l. omnes 2. C.de quadr.præscr. quod & in fabricēsibus docet Rebuff. per text. ibi in l. iure provisum, C.de fabric.lib.11. Omnesque in solidum tenentur, ita ut cōtra aliquem eorum solummodò inquiri non possit, alijs omissis, ut eisdem ordinationibus cavetur, & ita tenentur in solidū, l.verum 64. §.si cùm res, & ibi Bart.pro socio, Pet.Gregor.syn-
25 tagm. lib.13.cap.12. in fin. Et ad horum similitudinem in his Indiarū partibus, ut dixi, varijs in locis constituti sunt, & fortasse non incommodè, quæ antiquitus procuratori Cæsaris conveniebāt, his hodie applicari posset:& ita Lauden. de offic.dominorum, q.101.dicit, procuratores Cæsaris per provincias fuisse, qui appellabantur Comites rerum privatarum. Adaptatur etiam iudicandi officium,
26 quod procuratori Cæsaris convenire probant suprà relati, suntque de hoc integri tituli: hæc autem iurisdictio limi-

mitata erat, ut docet Vant. de nullit. Rubr. de nullit. sententiæ ex defectu iurisd. num. 46. Et magis hodie limitata est hæc iurisdictio. Nam antiquitus procurator Cæsaris iudex erat, ubicunque fiscus litigabat, Belencin. de charitati v. subsid. q. 94. sive actor, sive reus fuisset, Lau. q. 222. & Luc. 1. par. num. 34. Et aliquãdo inter privatos, Alciat. paradoxor. cap. 5. num. fin. At hodie huiusmodi officiales solùm iudicandi officium ad redditũum Regaliũ exa-

27 ctionem usurpant. Ex quo secundã diffinitionis partem intelliges; verbum namque in iudicio loco differẽtiæ est, nam solùm ad Fiscalem iudicialis defensio pertinet: ex quo oppugnavi sententiam contra fiscum latam, absente Fiscali, præsentibus tamen huiusmodi officialibus. Quin neque legitimam esse rationalis personam, ut servum fisci defendat, sed solum procuratorem fisci, de quo noster est sermo, videtur probari l. cùm aliquid 8. iuncta glossa verb. *Vel procuratore*, C. ubi causa fiscalis, ubi exponit, vel pro, id est, fiscalis autẽ nullum ex dictis officialibus nominat, licèt thesaurarium à fiscali no-

28 minari teneat. Nec ex eo, quòd iudicandi officio non fungitur, minor est dignitate, imò longè maior, & ubicunque magna cum differẽtia fiscalis præfertur huiusmodi officialibus: & quæ ad hoc pertinent, videbimus infrà suo loco gloss. 31. Bart. in l. Illud, n. 3. C. de Canone largit. lib. 10. Sed quodammodo iudicis officio fungitur, ut videbis glossis sequẽtibus, & possemus de Fiscali dicere iudicem potiùs esse videri, quod de civitatis defensore dixit Authent. de defensoribus civitatum, in fine principij, & procuratoris Cæsaris proprium esse iudicare, & vectigalia colligere, refert Brison. de antiq.

29 Romanorum, lib. 3. cap. 18. Procurator igitur Cæsaris iam hodie non appellatur, qui redditus Regis colligit, ut Greg. & aliqui suprà relati voluerunt; sed solummodò qui in supremis Regijs Tribunalibus lites defendit, Regiam personam, sicut procurator privati, privatam personam repræsentat. Estque procurator cum libera, ut videbis infrà sæpè, & præcipuè glossa 34. §. 7. & necesse est, & expediens, ut sit cũ libera legitimus administrator, tutor, & reliqui similes, Bart. in l. mandato, de procuratorib. & quam potestatem habeat procurator cum libera, vide Bart. in l. procurator cui, D. de procuratorib. gloss. in cap. qui ad agendum, de procuratoribus, lib. 6. l. 19. tit.

30 5. par. 3. Primus autem nostrum advocati fisci officium instituisse fertur Adrianus Imperator, ut refert Budæus in annot. ad Pandect. de offic. Quæsto. p. 341. quem & alios refert Pereg. lib. 7. tit. 2. num. 1. & ex Ælio Spartian. in Adriani vita, Pratei. de verb. iur. verb. *Patronus fisci*, pag. mihi 399. idem de fisci advocato Gail. observat. forens. lib. 1. observ. 20. num. 4. sed procuratorem Cæsaris Augustum instituisse idẽ

31 ibi. Ex quo iam patet, nullam Rempublicam, vel communitatem, quin nec Principem superiorem recognoscentem, fiscum habere, licèt bursam communem habeat, Bald. in l. 1. C. de hæred. vel act. vendi. num. 8. Apparet etiam, malè vulgariter sumi verbũ hoc Fiscalis, pro accusatore, ut barbari intelligunt: ex quo Ecclesiasticorum iudiciorum promotores fiscales appellant, de quo Nos infrà gloss. proxima: quin & in Indorũ oppidis Indi fiscales appellantur, quorum officium est, scire & inquirere, quinam Indi Missas audiant, quivè desint, cùm nec Ecclesiasticis cõveniat Fiscalis nomen, nec Fiscales possint appellari: additio ad decis. Capellæ, fol. 288. sed parum de hoc videtur curandũ, illud enim sciendum est, nos qui duplici officio fungi-

32 mur, ut patet ex hac, & sequenti gloss. Fiscales à principaliori, à Fisci causis appellari. Duo igitur Fiscales creari debent, l. binos 10. & l. Advocati 14. cum alijs, C. de Adv. divers. iudiciorũ, &

&l. 1. tit. 13. lib. 1. Recop. unus qui civilium, alter qui criminalium negotiorum curam habeat: & cum rebus arduis simul debeant assistere, l. 10. eiusdẽ tituli, iure optimo quilibet hoc titulo fruitur: tum etiam, quia in aliquibus Cancellarijs unus solùm Fiscalis adest, præsertim in his Indorum partibus, qui cùm tot tantisque rebus debeat interesse, ut per discursum videbimus, maximi momenti, maximæque auctoritatis hoc officium habetur, & re vera est. Et ita Clericus potest esse Regis procurator, l. 5. tit. 5. part. 3. & falsò se Fiscalem faciens, vel iactans graviter punitur, ut per Farinac. cons. 74. num. 10. vol. 1. ante rationem verò reditam officiasis non potest fieri Clericus, l. officiales 4. & Authent. seq. C. de Episc. & Cler. post depositum autem officium poterit, nisi primipillaris fuerit, l. quisquis 27. eodem. Et ideò multum attendendum est in hoc titulo super gloss. 3. 5. & 6. ipseque etiam attendat oportet, qua-
33 liter officium exercet. In primis enim sciat, teneri lites prosequi, quæ ad patrimonium Regis pertinent, de quibus per Mastrill. de Magistratibus, lib. 3. cap. 1. num. 34. Covarruv. in regula possessor. 2. par. §. 1. à num. 7. & videbimus latè infra gloss. 16. sive ad eius iurisdictionem Regiam, l. 1. tit. 13. lib. 2. Rec. & ordina. 78. & 82. huius Audientiæ. Tenetur præterea & crimina prosequi, ut videbimus in gloss. proxima, & gloss. 17. & iubetur d. l. 1. & l. 6. eiusdem tit. & ordin. 82. Consiliorum etiam lites prosequi tenetur: hæc nãque ad iurisdictionem attinent, l. 25. tit. 5. lib. 2. Recop. Mulctas etiã Fisco adquisitas petere debet, l. 8. d. tit. 13. Hoc autẽ per scribas ei notificari debet, qui scilicet pœnas incurrerint, l. 13. dict. tit. 13. Quo etiam probatur, quod suprà in diffinitione diximus, omnia enim, quæ ad lites pertinẽt, huius officij sunt, & ita expressè prohibetur, ne harum pœnarum, seu mulctarũ Thesaurarius lites prosequatur, sed Fiscali denuntiet; ita enim expressè
34 cavetur l. 7. tit. 14. d. lib. 2. Lites etiam nobilitatis prosequi tenetur in Cancellarijs, ubi de hac re notio est: quod quidem in his Indiarum partibus non fit, omnibusque horum Regnorũ Cancellarijs id prohibetur: sed in Vallisoletana, & Granatensi Cancellaria, ubi huiusmodi causæ possunt moveri, id Fiscalis sine communitate oppidi domicilij actoris facere non potest, Otal. de nobilit. 3. par. cap. 1. num. 12. Pro
35 Fisco igitur solummodò patrocinium præstabit, non pro alio extraneo, sub pœna privationis, l. 2. dict. tit. 13. Mastrill. de Magistratibus, lib. 5. cap. 7. num. 164. quod de nostro intelligẽdum est, qui generalis est advocatus, l. 1. C. de advocatis Fisci; licèt alius forsan posset pro alijs intercedere; l. ij qui 10. de postulando, & ita in nostro tenerem: neque pro amico posset cõsulere, ut in l. Paulus 8. in fin. de legationibus: neque etiam per interpositã personam facere, licèt id legato liceret, l. legatus 2. de legationibus. Pro patre verò, filijs, & alijs huiusmodi posse intercedere Fiscalem, tenet Rebuffus de Fisco, num. 260. Sed in causa consanguineorum posse patrocinari videtur, argum. l. penult. de postulãdo, licèt id nunquam viderim, & fortè prohibetur l. 30. tit. 4. lib. 2. Recopil. ubi prohibitio generalis est. Et Plinius Secundus Præfectus Ærarij creatus renũtiavit advocationibus alijs, Brissonius de antiquitate Romanorum, lib. 3. cap. 19. Illud autem ante quàm hinc discedamus, nota, procuratorem cum libera non posse contra electum opponere, Clem. 1. de procuratoribus, forsan enim colore quæsito aliqui sub nomine officij revera pro alijs inter-
36 cedunt. Cõtra Fiscum autem, vel contra Regẽ patrocinari non potest, Mõtalvus in repertorio, verb. *Fiscus*, pag. mihi 48. nec contra se, aut suos advocare cogitur, l. petitionem 5. C. de Ad-

vo-

vocat. div. iud. l. amicissimos, C. de excusat. tutor. Pereir. dict. lib. 7. tit. 2. num. 8. Finito autem officio, contra Fiscum, in diversa quam à se incepta causa advocare potest, l. potes 3. & ibi
37 Salicet. de advocat. Fisc. Diligens igitur sit Fiscalis, ad exemplum tutoris, l. quoties, §. nec usique, de admin. tutor. ne sui vitio aliquod detrimentum Fiscus patiatur, l. fin. C. de bon. vac. lib. 10. Peregr. ubi supra num. 7. Neque Fiscalis occultet commoda fiscalia, l. Fisci 3. C. de advocatis Fisci, id enim prævaricare est, committeretque falsum, esset que species traditionis, l. 11. penult. tit. 16. part. 7. præcipuè si circa magna, ut videbis infrà gloss. 20. n. Et sicut providus cultor rem dominicam debet augere, ut sentire videtur l. non intelligitur 3. §. si quis palam, versic. *Divi fratres*, de iure Fisc. Non tamen diligentia hæc temeraria debet esse, sed iuridica. Nimia enim diligentia in acquirendo habet aliquid de iniquo, Pet. Ærodius lib. 2. rerum iudicatarum, tit. n. de offic. quæstoris, cap. 4. nec laudandi sunt, qui scrupulosè sunt diligentes, Alciat. lib. 5. respons. cons. 12. num. 14. non enim debet aliquis Fisci occasione aliquid attentare propria auctoritate, omisso iuris ordine, Platea in l. hi qui, num. 3. C. de convent. Fisc. debit. libr. 10. Actiones enim Fiscales non suis temporibus, & sicut expedit propositas, concremari iussit Imperator, l. iustas. C. de iure Fisci, lib. 10. quod quemadmodum intelligatur, tradit Budæus in §. si quis agens, circa fin. Instit. de action. & videbimus infrà gloss. 16. verb. *Residir*, nec iniustam causam Fiscalis fovere debet, l. quoties 19. §. sicut, de administ. tutor. argument. l. emtorem 13. in princip. de actionib. emti, Garcia de nobilit. gloss. 3. §. 4. in fin. Et à fortiori
38 calumniosas actiones non instituet, aliàs graviter punietur, ut refert Peregrin. d. tit. 2. lib. 7. num. 7. & quòd puniatur in expensis, docet Bobadilla in singular. verb. *Expensa* num. 13. fol. mihi 202. 1. tom. singular. Indebitè enim aliquem vexans debet puniri ut privata persona, Vivius lib. 3. decis. 479. estque l. 1. C. de curiosis, & stationariis, lib. 10. si calumniari constiterit, Fiscus enim sanctus est, nec aliquem debet calumniare, Belluga in speculo, Rub. 33. in princip. num. 26. imò minori de causa videmus alios puniri, quicunque enim Regis minister, qui odio contra aliquem Regi mentitur, pœna talionis punitur, l. 5. tit. 1. part. 7. & licèt procurator in his, quæ sunt officii, & iurisdictionis non teneatur, neque condemnetur ad expensas litis, id servatur, si nil per calumniam commentus fuerit, Faber in suo Codice, tit. de fructibus, & lit. expensis, definit. 33. & licèt à præsumtione calumniæ Fiscalis excusetur, non tamen à notoria calumnia, neque etiam cōsanguineus accusans, l. final. de publicis iudiciis, probatque d. l. 1. C. de curiosis, ibi: *Calumniari constiterit*. Vndè nostri Christianissimi Reges, qui omnia maximo cum consilio, & iustissimè statuerunt, legem tulerunt, qua cavetur, ne Fiscales actionem instituant, aut accusationem proponant, nisi delator appareat, qui & fideiussionem de delatione probanda præstet, l. 3. cum duabus seqq. d. tit. 13. lib. 2. Recopil. Nec aliqui sunt deputati ad denunciādum, ut olim habuisse Fiscum, docet Zasius in l. intra quatuor, num. 2. de exception. Hodie enim nostri Reges Fiscum dicare non iubent, neque tales volunt Fiscales, sed qui Fisci commoda iustè, & iuridicè prosequantur, & defendant: verum enim, Principis thesaurus non est Fiscus, sed boni subditi, Mastrill. de Magistrat. lib. 3. cap. 5. num. 66. & opes etiam subditorum considerct robur esse Principis, §. ius, vers. *Considera*, Authent. ut iudices sine quoquo suffragio, Forcatulus in Rub. de iustitia & iure, num. 6. Vndè in delictis notoriis, vel ex inquisitione de mandato Regis facta, actio-

actionem, vel accusationem prosequetur Fiscalis, ut probant Doctores, le-
39 ges, & Montalv. in repert. fol. 48. Caveāt igitur Fiscales, ne aliquem indebitè vexent, iniuriarum namque tenētur, Aimon Cravet. cōs. 168. n. 7. & 10. Quin & respectu Fisci, quem videtur, & re vera inhonorant calumniando, ut sup. vidisti à gloss. neque excusatio est Fisco prodesse, id enim Rex noster nō vult iniustè, *Ni la haziēda no biē paradā aprovecha*, l. 4. tit. 1. p. 2. & etiā utilitatē mihi afferendo, potest quis iniuriarū teneri, l. si servus servū 27. §. etsi puerum, ad leg. Aquiliā. Et aliquando graviter nimis punientur, cùm & pœna ignis facienti illicitam concussionem imponatur, in l. universi 9. C. ubi causæ Fiscales. Et vide Ioseph. Ludov. 1. decis. Lucēsi, à num. 36. Dec. 60. n. 21. Sanct. Ioann. Capistr. in speculo conscientiæ, num. 13. & 15. Paris de Puteo, de syndicatu, vers. *Syndicatu*, num. 6. Bermondus de publicis cōcubinarijs, vers. *Hoc dicit*, num. 2. Pet. Greg. syntagm. lib. 49. cap. 7. num. 12. Cùm igitur contra adversarium calumniari nō debeat, contra proprium dominum maiori quidem ratione calumniari nō debet: & cùm quodammodo Deus in terris dicatur Rex, ut per relatos suprà gloss. 2. non immeritò Fiscali fraudulenter ab officio devianti, cum Hieremia cap. 48. dicere possumus: Maledictus homo, qui facit opus Domini fraudulenter: & crimen læsæ Maiestatis non evadet: nam Proverb. 20. Sicut noxius est qui mittit sagittas, &
40 lanceas in mortem; ita vir qui fraudulenter nocet amico suo. Quin & iure humano id non difficulter probabimus, si fraus magnæ pecuniæ sit, nam administratorem non dubium est furti teneri, l. 1. §. final. versic. *In tutela*, de tutelis & rationibus distrahendis: at furtum magnum adversus Regem cōmittens, crimen læsæ Maiestatis incurrit, l. 2. tit. 17. part. 2. ergo & hic huius delicti pœnam non evadet. Vndè non unam, aut alteram, sed pœnas minatur, l. Fisci Advocatus 3. C. de advocat. Fisc. Quas autem causas Fisci, & quando Fiscalis teneatur prosequi,
41 vel defendere, vide Ioannem Garciam de nobilitate, gloss. 3. §. 1. latè. Vndè nec prætextu salarij non soluti, causam Fiscalem deserere debet advocatus, l. 1. C. eodem. Cùm & invitus possit cogi officium suscipere, Mastrillo de Magistratibus, lib. 1. cap. 30. num. 82. Bobadilla lib. 1. cap. 15. alijs enim honoribus, & commodis augetur, ut videbis infrà gloss. 31. & dicitur abesse causa Reipublicæ, l. inter eos 33. l. qui mittuntur 35. ex quibus causis maiores, & alia videbis passim.

Glossa X.

I promotor de mi justicia.

1 D*ictio, ET, ponitur inter diversa.*
Quod sit Fiscalis officium in criminalibus, & num. 2.
3 *Fiscalis in accusando officium iudicis exercet, & quæ iudicis officio, possunt & ad Fiscalis petitionem fieri.*
4 *Fiscalis non accusat, ni delatio præcedat.*
5 *Inferiores iudices non habent promotores, nec Fiscales.*
6 *Ecclesiastici Fiscalium nomen usurpant.*
7.8 *Officialis Fisci, vulgò,* Solicitador del Fisco, *& quare sit.*
9 *Habet salarium de publico, & alia, usque in finem.*

DE

DE FISCALI, QVOAD prosecutionem delictorum.

1 SI verbum suprà proximè glossa-
tum, & hoc iungas, animadver-
tes, ut diversa, sed æquè principa-
lia, in hoc titulo inseri, id enim indu-
cit verbum, ET; l. triplici 142. de ver-
bor. signif. per Bart. in l. Titiæ texto-
res 39. §. nihil, per text. ibi, de leg. 1.
Vndè fiscali tam cõpetit rei Fisci per-
secutio, quàm criminum accusatio, &
ita Chassanæus in consuetud. tit. des
iustices, §. 5. verb. *Nagrave*, num. 168.
docet procuratoris Regis officium es-
se, delicta inquirere, inquisita perse-
qui, & verificata petere puniri: & ita
in delatorum, sive accusatorum locum
successisse, docet Claudius Cancius
lib. 2. de offic. iudic. cap. 7. num. 29. &
30. & sentit Chassan. in consuet. Bur-
gund. tit. des fiedz, §. 4. ver. *Le vassal.*
2 *& tenu*, num. 11. Quod & probari etiã
videtur ex identitate officij procura-
toris Fisci & Cæsaris, quam suprà pro-
bavimus, & sentit Chassan. in consuet.
ubi Fisci procuratorem dicit, qui pro-
curat condemnationes fieri, Cæsaris
verò, qui res quæ iam Cæsaris patri-
monij sunt, curat in ærario reponi: do-
cet ipse tit. des cõfiscat. num. 4. & 7. &
Fiscum teneri de suo dependere ad-
versus malefactores, ut puniantur, te-
net Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 194. &
Chassan. ubi sup. verb. *Sil nagrave*: &
licèt à nobiliori parte nomen sumat,
3 non minoris habetur ob accusationis
officiũ: imò quodammodo potest dici
iudex, Authent. de defensoribus civi-
tatum, §. interim, in fin. cap. 1. collat. 3.
nam loco officij iudicis succedit, &
quodcunque officio iudicis fieri po-
test, Fiscali convenit, ut eleganter do-
cet Bernardus Diaz in practic. crim.
can. cap. 5. Pro iudice enim est, quem-
admodum & iudex pro accusatore, ut
valeat confessio, absente accusatore,
Mascard. de probat. volum. 1. conclus.
348. num. 50. Et ita potest de Fiscali
dici, quod de iudice, l. quos prohibet,
de postulando, gloss. Bart. & alij relati
per Caballum 2. par. civilium cons. 6.
num. 6. quin & ei delegari potest in-
quisitio, habet in Codice, lib. 1. tit. 6.
de officio advocati Principis, & ego
sæpiùs iudex delegatus fui, quod nul-
lam utilitatem mihi attulit, sed mag-
4 num expensarum incommodum. Dum
tamen sciat, non absolutè, & sine dela-
tore posse procedere, ex l. 3. 4. & 5. ti-
tul. 13. lib. 2. Recopil. & resolvimus su-
prà gloss. proxima, n. 38. & videbimus
5 latiùs inf. gloss. 17. verb *Accusar*. Vnde
cùm tanti momenti huiusmodi officiũ
sit etiam quantum ad accusationem,
ideò rectè statuitur l. 14. d. tit. 13. lib.
2. Recop. Ne iudices ordinarij pro-
motores habeant, sed ad causam spe-
cialem, si id necesse fuerit, creent: nã
cùm apud inferiores iudices id non ni-
si mediocris, aut infimæ conditionis
homini posset demandari, non ad iusti-
tiæ complementum, sed ad subditorũ
molestiam & cõcussionem prodesset,
ut Claudius & Chassanæus proximè
relati referunt: atque ita d. l. 14. invio-
latissimè in tota Hispania observatur,
præterquàm in civitate Toletana, ubi
anno circiter 1590. dum illac iter fa-
cerem, certus fui, tũc huiusmodi pro-
motorem ad furcas condemnatum, ob
multa & magna facinora, concussio-
nes, & extorsiones in sui executione
offici pauperibus illatas; & solùm in
supremis tribunalibus, Consilijs scili-
cet & Cancellarijs, Fiscalis officium
est, cuius dignitatem videbimus infrà
6 gloss. 11. gloss. 15. & gloss. 31. &c. Benè
verum est, iudices Ecclesiasticos etiã
suos Fiscales habere, ita enim eos vo-
cant, qui accusandi habent officium,
circa res, aut personas ad tribunal Ec-
clesiasticum spectãtes: sed an hi Fisca-
lis nomen possint usurpare, suprà re-
solvimus gloss. proxima num. 31. Et cũ
accusandi officium Fiscalis proprium
videatur, ut suprà vidimus num. 1. hac
gloss.

glos. non omnino abs re nomine Fisca-
7 lis hi utūtur, Fiscales autē supremorū tribunaliū, de quibus noster est sermo, habent officialē, quē & antiquitus habuisse probatur, l. nullum, C. ubi causæ Fiscales, hic autē apud nos vocatur, *Solicitador del Fisco*, cuius officiū illud est, ut scribarū domos adeat, processus Fiscali afferat, testes de eius mandato præsentet, & cætera faciat ad brevem expeditionē litiū necessaria, quæ dignitati, & nobilitati officij, & personæ Fiscalis non congruit personaliter expedire, licèt finem litiū appetere, & curare debeat, l. 7. d. tit. 13. lib. 2. Rec. Hic autē, nec personā habet standi in iudicio pro Fisco, nec aliquid eius no-
8 mine cōcipitur, & tamen salariū habet de publico, quo fruitur ex nominatione Fiscalis, nec Præses, aut Cācellaria eum nominat, & cū in Hispalensi Audientia Præses illius, qui Regens appellatur, vellet hunc officialem nominare, & de facto nominasset, restitit pater meus, & obtinuit; in Cōsilio autem rei Dominicæ ad Præsidē spectat nominatio novo iure, l. 5. §. 5. tit. 2. lib.
9 9. Rec. Hic ergo officialis, & loco honoratur, nā cū ex procuratoribus Audientiæ sit, vel eis similis, tamen eis omnibus præfertur, ita ut infimorum subselliorū primū obtineat locū, & ita observari semper vidi, præterquàm in Cācellaria de Panamà: cū enim ibi ante me nō esset in ea Fiscalē habere officialē, licèt hoc introduxissem, tamen eius loci præeminētiā introducere nō
10 potui. In hac etiā Argētina Cancellaria morē inveni, ut præter officialē huius Audientiæ, & aliū habeat Fiscalis in oppido de Potosi: hic autem salariū non habet de publico, sed prout lites criminales (his enim tantū assistit) se offerunt, aliquid reorū expensis ei per ordinarios iudices solvi præcipitur, & hunc etiā, dū Fiscalis fui in dicta Argētina Cancellaria, usq; in præsentē diē nominavi, & mihi maximæ utilitatis fuit ad negotiorum expeditionē inde originē trahentiū. Hoc autem licet u-
11 tiq; ex l. 2. d. tit. 13. Atq; ita in mādatis solū expressi, ut dictam legem, & cæteras servaret, nec nisi ratione negotiorum in Cancellaria pendentium se intromitteret, vel si aliud forsan emergeret, mihi rescriberet: quod si aliquādo ab hoc excedebat, id non tā mihi, quā iudicibus ordinarijs tribui debet, quorum ea est consuetudo, ut cū casus gravitas promotorē desiderat, & possunt ipsi nominare, ut sup. num. 5. semper censeatur nominatus, qui de Fiscalis mandato fiscalia negotia curat. Et hæc pro nunc dixisse, sit satis.

Glossa XI.

En la mi Audiencia, y Chancilleria Real, que reside en la ciudad de la Plata en la Provincia de los Charcas.

1 *Fiscalis extra Regalem Audientiam comparere non tenetur.*
2 *In iuribus Fisci, Fisci iudex adeūdus est.*
3 *Procurator Fisci ad se causam trahit.*
4 *An teneatur in alijs tribunalibus respondere, Regem consuluit Auctor, & quod acceperit responsum.*

VBI EXERCEAT.

1 EX suprà duabus proximis gloss. dictis, & quæ de huius officij dignitate dicemus intrà glos. 31. deducitur, non teneri, imò nec debere Fiscalem corā particularibus iudicibus, qui Regalē non conficiant Cancellariam, cōparere, quin nec corā ipsius Audientiæ iudicibus separatim lis dicentibus: patroni enim Fisci corā Præfecto Prætorio advocationis munus exercebāt, Alcia. in l. creditoris 5. n. 17. C. de pact. & ita à nōnullis interpellatus respondere detrectavi, & cū id ratio exigebat, causas ad suprema traxi tribunalia, quod & prædictis verbis innixus feci, & alijs

 de

de quibus infrà gl. 15. Præterquã quòd sẽper fui certus, id cõveniri Regali patrimonio, & hujus officij dignitati, honori nãq; derogatur litigando corã minoribus, Extravag. *Ad cõditorem*, Ioannis 22. §. rursus, de verb. signif. Et ita experientia comperi, prædecessorum
2 quoad hoc perpensa desidia: & mea opinio etiã suadetur ex eo, nam ubi de Iuribus Fisci agitur, Fisci iudex adeũdus est, ut in toto tit. C. de procuratore Cæsaris, & titulo, Vbi causæ Fiscales, & sine cõtradictione tenent relati suprà glos. 9. & infrà glos. 19. speciali 1. à n. 21. Et licèt procurator Fisci hodiè causarum cognitionem non habeat, cũ id nullum ius considerabile inducat, ut d. glos. 9. probavi, nil novi est statuendum, atque ita causæ trahi debent ad tribunal, ubi de Regis mandato Fisca-
3 lis adesse debet. Probatur etiam, nam causas etiam alibi pẽdentes procurator Fisci ad se potest trahere, ne publicæ causæ præiudicetur, l. apud Iulianũ § 5. de iure Fisci, qui textus meliùs mihi probat, quàm quod adducit Peregr. de iur. Fisci, lib. 7. tit. 1. num 9. & videmus infrà glos. 16. verb. *Pedir*, n. 19. & n. 24. atque ita contra ius faciunt iudices, qui ad se volunt adducere Fiscales
4 procuratores. Et licèt id sine dubio tenerem, tamen, ne meæ opinioni solùm inniti viderer, Regem nostrum, eiusq; supremum Indiarum Consilium consului, nec mihi fuit iussum, ut coram alijs iudicibus comparerem, sed solùm, ut leges, & hunc titulum observarem, ac propterea mea opinio probata videtur, cũ si aliud lex viva, id est Princeps, voluisset, expressisset, præsertim in re tã gravi, l. item apud Labeonem 15. §. hoc interdictum, de iniurijs: refert Matienç. in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recop. glos. 14. num. 7. Caput autem epistolæ Regia manu subscriptæ, ac mihi nominatim missæ datæ Vallisoleti, 6. die Aprilis, anno 1601. sic se habet: *Dezis, que algunas vezes acaece aver vos de pedir execucion de alguna pena, ò escritura, i que se ofrece dificultad, en si se deban seguir negocios semejantes en el Audiencia, i que à vos tambien se os ofrece de hacer autos ante otro juez, aunque sea Alcalde de Corte, i que conviene declarar, si qualquier negocio que toque al Fisco, aunque sea sumario, lo debeis seguir en la Audiencia ò ante juezes inferiores: i lo que acerca desto ha parecido ordenaros, i mandaros, es, que guardeis las leyes, i vuestro titulo* Et meam opinionem hic confirmari faciliùs suadebitur præsupposito meę epistolæ capite, cui in hac respõdetur, nam in mea hanc opinionem intrepidè tenere affirmavi.

Glossa XII.

En lugar del Dotor don Geronimo de Tobar i Montalvo, mi Fiscal que ha sido de la dicha Audiencia.

1 *PRædecessoris nomen & cognomẽ debet inseri in titulo, & an error vitiet.*
2 *An prædecessoris titulum teneatur ostendere successor.*
3 *Duo eiusdem rei possessores insolidum non possunt esse.*
4 *Ante finitum officium successor non est admittendus.*
5 *Officiarij Regij nõ removetur sine causa.*
6 *Princeps potest simul approbatum reprobare.*
7 *Causa præsumitur in Principe, nec potest interrogari, Cur ita facit.*
8 *Consiliarius remotus sine causa, non exuitur privilegijs.*

DE PRÆDECESSORIS EXPRESSIONE.

1 NOmen prædecessoris in hoc titulo inseritur, quin & eiusdẽ cognomen, id enim regulare est, ut refert Rebuff. in praxi beneficiorum, de forma signaturæ simplicis pro-

provisionis, verb. *Ludovici*, fol. mihi 139. & in signat. 3. vers. *Nominum*, fol. 175. licèt error in hoc nõ reddat nullũ rescriptũ, & facilè mederi possit, ut
2 refert idẽ ibid. Quin & prædecessoris titulũ successor debet ostendere, si cũ eo fuit lis, aliàs secus: idem Rebuf. ubi sup. tit. de subrogationibus, n. 55. & sequentib. & hæ difficultates facilè tolli
3 possunt. Illa autem maior oritur difficultas, hîc non exprimi mortem prædecessoris, nec ipsius renũtiationẽ, nec privationem, aut suspensionem legitimè factam, ut per Pet. Greg. syntagm. lib. 50. cap. 2. num. 50. ac proptereà officium hoc non vacabat, nec secundùm naturam, ego cum domino Hieronymo simul possiderẽ poterã, l. si ut certo, §. si duobus vehiculum, commodati, nec alternis vicibus uti poteramus, ut in casu adducto à Boer. decis. 149.
4 num. 20. & 21. At dictum dominum excludi non posse, suadetur ex eo, nam huiusmodi officium perpetuum est, ut vidimus suprà gloss. 8. Verbum autem *ad beneplacitum* non inducit meram, sed iustificatam voluntatem, Corneus cons. 92. 2. par. num. 12. de hac autem iustitia non apparebat, Rebuf. in l. diẽ functo, de offic. assessor. à num. 10. Gutierr. lib. 3. pract. q. 11. ac proptereà finitum non fuit, cùm perpetuum tribuat ius in re, Ant. Gomez in l. 45. Tauri, n. 100. circa fin. non finito autem officio, successor admitti ad officium non debet, glos. in l. 1. §. administrationem, C. ut omnes iud. tam civiles, quã crimin. & gloss. in §. illud, Auth. de administrat. Bald. in l. scire oportet, §. consequens, in fin. de excusat. tutor. Latè Aviles in cap. 5. Prætor. verb. *Suspendidos*, num. 7. & 13. nec Princeps censetur uti velle plenitudine potestatis, sed decenter, & secundùm ius, ut ex Gregor. in l. 6. tit. 25. part. 4. glos. mag-
5 na. Princeps namque non videtur auferre ius alteri quæsitum, l. ex facto, de vulgar. Alciat. de præsumtion. regul. 3. præsum. 11. & remotio ab officio irrogat infamiam, Hieronymus à Laurentijs decis. Avenionis 108. num. 5. Nec officiarij à Rege possunt removeri sine crimine, Boer. de auctorit. magni Cõs. n. 154. & d. decis. 149. n. 11. & seq. Mieres de maiorat. lib. 1. q. 10. Remirez de leg. Regia, §. 26. num. 41. Mendoça de pactis, cap. 5. q. 2. num. 38. in fin. Bobadilla in Politic. lib. 1. cap. 16. num. 30. Capicius decis. 116. in fin. l. 2. tit. 10. part. 2. remotus enim non debet iterum promoveri, Belluga in speculo, Rubric. 26. in princip. Capicius decis. 21. n. 17. Neque valent rescripta Principum si cõtineant duo specialia, Ias. in l. 1. de usucapionibus, n. 40. ubi aliqua de duabus fictionibus, hîc autẽ duo videbantur, alterum perpetuum officialem removere, alterum non auditum condemnare, & ad minus videbatur supersedendum huic provisioni, quæ in effectu mandabat auferre officium, l. 7. tit. 13. lib. 4. Recop. Matienço in l. 6. tit. 10. lib. 5. Recop. gloss.
6 2. n. 2. Sed nihilominus absolutè verũ est, posse fieri remotionem, & potuisse mei prædecessoris; nam licèt hæc officia perpetua censeantur, non tamẽ sunt, ita ut mutatio fieri non possit, ut refert ipsemet Boerius proximè citatus. & Caldas de emtion. & vendit. cap. 8. citatus suprà glos. 8. Bobad. lib. 2. cap. 16. num. 155. Gramm. decis. 65. n. 63. Principis enim est æstimare quẽ modum beneficij sui velit, l. Neratius 152. in fin. de regul. iur. Et liberalitate cõcessũ potest Princeps revocare, Alciat. in l. privilegia 12. in fin. C. de sacr. Eccles. & declarare etiam sine partis citatione, & an id verum sit, Gironda de privileg. à num. 578. Causa autem semper in Principe præsumitur, l. pterna, C. de bon. quæ lib. Igneus in l. donationes quas, C. de donat. inter vi. 17. Remirez de leg. Regia, §. 23. n. 30. Alciat. lib. 4. responsor. cons. 5. n. 27. nec admittitur probatio in contrariũ, ut per relatos à Panciról. cõs. 68. num. 16. Capicio decis. 166. n. 8. Mendoça

 de

de pactis, cap. 5. in fin. Bursato cōs. 194. num. 19. & sequent. 2. tom. Grammat. decis. 45. Nicolaus Festasius de æstimo & collectis, 4. p. cap. 6. & seqq. honor enim delatus à Principe nō habet finē, Pet. Greg. syntagm. lib. 47. c. 9. n. 9. ex eo quod lex animata sit, de qua disputare non licet, l. prospexit, D. qui & à quib. Et remotus in dubio præsumitur propter culpam, Bart. in l. diem functo, in princip. de officio assessorum. Causæ autem plurimæ possunt esse, nam officialis perpetuus ob negligentiam potest removeri, Alciatus de verborum significatione, lib. 1. colum. 23. & Decurio deficiētibus facultatibus albo eximitur, Alciatus ibidem, & accusatio fortassis fuit, qua pendente aliquando iudex suspenditur, Iacobus de Bellovisu in sua Practica, fol. 58. colum. 4. vers. *Sed nunquid.* Quinimò sola Principis voluntate quis à Magistratu removeri potest, Mastrill. de Magistratibus, lib. 1. cap. 27. & alij suprà citati: & ita à Principe posse re-
7 moveri officialem, semel approbatum, probat. Chassan. in catal. glor. mund. 5. part. considerat. 24. cas. 97. fol. 115. & Pinelus in Rubric. C. de rescindenda, 1. par. cap. 2. num. ultim. Emanuel Suarez receptarum sententiarū, verb. *Officia*, inter communes. Nec Princeps potest, aut debet interrogari à quoquā, cur ita facis? non enim à quoquam, syndicatur in terris, Chas. in catalog. glor. mund. 5. par. considerat. 24. casu 62. fol. 114. & casu 208. & ita mero iure valere huiusmodi revocationem, & meam subrogationem, tenet Boer. cons. 20. num. 19. Et revocari posse Principis concessiones, probat l. 15. tit. 10. lib. 5. Recopil. Castro Pereira de manu Regia, cap. 6. num. 7. & sequēti, Faber in breviario, tit. C. de apostatis, Pancirolus cons. 19. num. 1. & cons. 2. num. 48. Suarez alleg. 12. num. 57. & in feudo idem tenet Pancirolus cons. 1. num. 4. & cōs. 119. num. 43. Peregrinus lib. 1. de iure Fisci, Molina de primogen. lib. 4. cap. 3. num. 20. & 23. Rolandus cons. 13. Menoch. præsumtione 40. lib. 6. Raudensis de analogis, cap. 15. num. 192. Menchaca de success. creationum, tom. 1. lib. 3. §. 26. num. 29. Cotta in memorabilibus, ver. *Princeps* 2. Gutierrez de gabellis, quæst. 92. num. 5. & 8. Pacian. cons. 29. Girond. de privilegijs, num. 873. Quin & contractus etiam potest Princeps ex causa revocare, Tiraquel. de pœnis temp. in principio, num. 41. Borellus ad Bellugam Rubric. 1. de curia, ver. *Naturam*, plura refert gloss. 6. l. 53. tit. 5. par. 5. Belluga in speculo Principū, Rubr. 9. num. 28. Pancirol. cons. 185. num. 15. Leon decis. Val. 34. num. 34. Cacheranus decis. Pedem. 90. & hæc gratia in contractum non transivit, vidisti suprá gloss. 7. num. 1. Et indè facilius locum habent, quæ Pin. tradit latè suprà relatus: & probatur *infrà* gloss. proxima: & ita aliquoties, licèt rarissimè, fieri vidi, præsertim semel in Hispalensi Audientia, ubi similiter quidam in locum cuiusdā Auditoris fuit substitutus, sine alio actu hanc nominationem præcedente, licèt causa præsumta tunc esset, imò & nota aliquibus: & sine difficultate hic secundus nominatus receptus fuit ad officium: & minorem difficultatem hoc in me habuit: nam paulò ante meum ingressum in hanc Provinciam dominus Hieronymus de Tobar vivis discessit, & ita nullo poterat modo obstare, quominus ego reciperer.
8 Illud autem advertendum est, Consiliarium remotum, sola voluntate Principis, sine alia causa, non exui antiquis privilegijs, l. eam legem 14. C. de excusationibus mun. lib. 10. ibi: *Non quandiu militaverint, sed quandiu vixerint.* Et idem de Abbate refert Tiraquel. in tractat. cessante causa, limitat. 15. n. 6. Aviles cap. 1. iud. synd. gloss. *mandomos*, n. 13. & vide l. 1. C. de silentiarijs, lib. 12. & Girondam de privileg. num. 126. quæst. 18. Rebuffum in

In l. proximos 8. C. de proximis sacrorum scriniorum, & finito officio videmus adhuc teneri castelli Custodem, *Castellano llamamos*, l. 8. tit. 18. part. 2. & in memoria pristini officij, & dignitatis plura videmus privilegia cōcedi, ut per Ias. in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, num. 27. de verborum oblig. Pancirolum cons. 119. num. 35. Girondā de privilegijs, à num. 1407. & gloss. finalis, l. 2. tit. 3. part. 7. Guido Pap. quæst. 367. Bigeliū in methodo Iuris civilis, 1. part. lib. 3. cap. 10. §. 3. de advocato Fisci, §. 11. & seqq.

Glossa XIII.

I quiero.

1 *Verbum* Volo *inducit ius novum. Voluntas Principis lex est, & n.* 2. *& 3.*

2 *Non quævis Principis voluntas lex est, & quare iussus Principis, ut lex servatur.*

3 *Rogatus Principis inducit compulsionem. Verbum* Volo *auget, quod aliàs erat, & aliud num. 5.*

4 *Fiscalis non potest per alium servire.*

5 *Voluntas Regis exequenda est, instar enim sacrilegij est de dignitate electi disputare.*

6 *Secundum mandatum præcisè exequēdum.*

7 *Electio Principis etiam de minus idoneo tenet.*

1 Verbum *Volo* stat cum imperio, Monachus decis. Bon. 42. n. 7. inductivum est novi iuris, cap. præsenti, §. loca, de præbendis, lib. 6. refert Cardinalis in Clem. 1. de offic. Vicar. num. 1. Corneus cons. 30. num. 3. 2. part. Fel. in cap. decernimus 2. n. 10. de iud. Navarrus de spolijs, §. 6. num. 7. tom. 1. & inducit dispositionē, l. Pamphilio, §. Propositū, de legat. 3. & est verbum directum, Bart. in l. quoniam, num. 2. C. de testamentis, vel obliquum secūdùm naturam eius, cui adijcitur, Bart. in l. cùm quis decedens, §. Seium, num. 2. de leg. 3. & verbum volumus, sancimus, & similia inducunt novi iuris cōstitutionem, glos. 9. l. 22. tit. 1. part. 7. & glos. 1. l. 6. & glo. 2. l. 8. tit. 25. part. 7. Cald. in l. si curatorem habens, verbo *Læsis* n. 65. C. de in integrum restit. sed aliquādo verbo *Volo* designatur humilitas, ut notat gloss. verb. *Communem*, in l. quidā Iberius 13. D. de servitutib. urbanorū, & sentit Bart. ibi, & vide Alciat. in l. 1. C. de sum. Trinit. n. 4. Et videtur, titulum hîc tanquā legē debere induci, & servari: voluntas enim Principis lex est, l. 1. de cōstitutionib. Princ. l. 2. §. novissimè, de orig. iu. §. sed & quod Principi, Inst. de iur. nat. Igneus in repetit. l.
2 donationes, C. de donat. int. Sed cùm lex debeat esse iusta, rationabilis, ex cap. erit autem lex, 4. dist. inst. videtur, non propriè convenire provisionibus, quæ aliquando dantur non benemeritis, aut omissis dignioribus, & iis qui magis Reipublicæ prodessent, ut retulimus sup. gloss. 6. videtur hanc Regis voluntatē nō propriè legē dici in stricta significationē, sed eo sensu, quo testatoris volūtas lex appellatur in Authent. de nuptijs, §. disponat. Nō enim
3 quævis voluntas Principis lex est, nisi & condendæ legis voluntas adsit, ut arg. l. ex stipulatione 7. C. de sentēt. & interloc. §. sed & quod Principi, Inst. de iur. nat. tenet glo. in d. §. sed & quod Pet. And. Gamar. de extension. n. 38. Licèt quævis Principis volūtas ut lex servari debeat: vndè & cōtractus Principis lex appellatur, l. Cæsar, de publ.

4 & vect. & ideò multum conducit hoc verbum *Volo*, ad huius provisionis executionem, cùm etiã rogitus Principis habeat vim compulsionis, ut intelligit Innoc. in cap. 1. de emt. & vend. & hoc verbum *Volo* auget, quod aliàs erat cõmuniter, Staphil. de gratijs, & expectativis, tit. de vi, & effectu clausularũ,
5 §. post hæc, n. 23. Et alia multa inducit, præcipuè ne possit actus per alium expediri, ut alios referens docet Celsus Hugo de clausulis, n. 111. Vndè Fiscalis non potest per alium deservire, ut apud nos cavetur, l. 1. tit. 13. lib. 2. Recop. & l. 2. eiusd. tit. & videbis infrà gloss. 15. n. 3. & glos. 28. Bortel. ad Bellug. in specul. Rub. 10. litt. G. quæ est ultima, & quæ congerit Afflict. decis. 289. Ex quibus augetur, quod sup. glos. proxima adduximus: nam huiusmodi mandatum præcisè exequi debet, ex suprà dictis, & Bart. in l. talis scriptura 30. §. hanc autem, in fin. de legat. 1. e-
6 tiam vivo prædecessore. Cùm enim hîc constet de voluntate, nil aliud curandum est, nec quod suprà gloss. proxima diximus, & infrà gloss. proxima, in fine, instar eit enim criminis sacrilegij, de dignitate electi à Principe disputare, l. disputare, C. de crim. sacrilegij. Et licèt ratione dubitationis rescribi possit Principi, cap. si quãdo 5. de rescriptis, tamen cognita voluntas exequenda est: cùm id non solùm in Principe, sed & in eius delegato statuat, cap. Pastoralis 28. §. quia verò, de offic. del. & ita quævis disputatio reijcienda est, cùm hæc electio teneat, licèt alios digniores (quos multos esse fateor) inveniatur, Cepol. de Imperatore militum deligendo, §. fin. numer. 3. qui ad hoc allegat gloss. verbo *Offenderint*, in l. cùm quidam 2. de legat. 2. & Bartol. ibi per l. cùm pater, §. rogo, de legat. 2. Bartol. etiam in l. unum ex familia, §. si de Falcidia, eodem titulo, gloss. in cap. constitutus 2. de appellationibus, & alijs glossis, ut ibi per eum; sed quid in electione servandum, vide Molinã de primog. lib. 2. cap. 5. n. 48. Marquez en el Governador Christiano, lib. 1. cap. 20. §. 4.

Glossa XIV.

Que como tal mi Fiscal della.

1 *Verbum, Quasi, aliquando improprietatem denotat, & veritati adversatur.*

2 *Regulariter significat similitudinem in substantia.*

3 *Aliquando expressiuum veritatis est.*

4 *In præsenti fit, ut duplicetur, & magis voluntas appareat: & de effectu geminationis remissivè.*

DE VERBO, QVASI, Hispanè, Como.

1 Verbum, *Como*, apud nos, Latinè, *Quasi*, aut tanquam, aliquando improprietatem significat, & ità legatarius quasi hæres dicitur in l. id tempus, in fin. de usucapionibus, quin 1
& veritati adversari, docet Dec. con-
2 silio 10. num. 5. in fin. & num. 6. Regulariter autem similitudinem in substantia, ut tradit Calepinus, & ita quasi secum egisse dicitur in l. peculium, §. prætereà, de peculio, & quasi patrimonium in l. quoties, in fin. cod. Et quasi pignus in l. Iulianus 14. §. offerri, de actionib. emti, & passim in iure videmus; quasi possessionem, quasi dominium, quasi contractus, quasi delicta, & alia id generis, quæ ne molestius sim, omitto: nec huius verbi significationem necesse est, multis argumẽ-

ris probare, cùm ipse loquendi modus
3 hoc facilè suadeat. In præsenti autem non tam nota improprietatis, quã expressivum veritatis hoc verbum est: prout etiam sumitur in l. dedi, de cõd. caus. dat. l. utique 34. de dam. infec. l. si ante nuptias 6. solut. matr. l. si adulterium cum incestu, §. Imperatores, ver. *Libert.* de adulterijs, cap. Parochianus, & ibi glos. de decimis, docet Felin. in cap. gratum, in fin. de offic. del. Et probatur elegantissimè Ioann. 1. cap. ibi: *Gloriam quasi unigeniti à Patre*: & epist. Petri 1. cap. 1. ibi; *Quasi filij obedientiæ*, & ibi: *Sed redemti estis pretioso sanguine, quasi agni immaculati*, Cacheran. decis. Ped. 30. n. 10. Garcia de expensis, cap.
4 7. num. 8. Et cùm honorẽ onus sequatur, l. 1. §. nec castrense, de collatione bonor. Laudensis de dignitatibus, quæst. 38. necesse est, ut post honorem officijs concessum, & eiusdem officij exercitium & commoditatem sequatur, & id hîc exprimitur, & duplicatur, ut magis supremi nostri Regis voluntas appareat: est enim unus ex effectibus geminationis, relatis & congestis à Menchaca de successionum creatione, lib. 1. §. 3. num. 13. effectu 33. Corset. de verbis geminatis, num. 30. in principio, & vide gloss. proximam, & Messiã ad legẽ Toleti, 4. fundamento.

Glossa XV.

Podais en la dicha Audiencia de los Charcas.

1 *Fiscalis solũ modò in Regali Audientia officium exercet. De effectu geminationis, num. 2. 3. & 4.*

1 Ex his verbis magis fulcitur ea, quã tenui, opinio, ut videri est suprà glos. 11. & infrà gloss. 15. num. 6. cùm enim antè dixerit: *En la mi Real Audiencia de los Charcas*: id quidem demonstrativè debet intelligi. In dubio enim verba demonstrativa debent intelligi non arctativè, aut taxativè, Parisius cons. 92. 1. part. num. 42. Rota novissima decis. 662. & decis. 684. hîc autẽ arctativè, ut docet Menchac. relatus in fin. proximæ gloss. effectu 21. ex Bald. & Imola de offic. del. cap. fin. & vide infrà gloss. 16. num. 6.
2 Et de effectu geminationis vide omninò Menchac. proximè citatum, ubi 39. effectus geminationis refert, quibus adde & alios duos effectus, primũ ex Covarr. in cap. quamvis pactum, 3. par. §. 4. num. 6. in fin. ubi refert, quòd quamvis filia minor renuntians hæreditati paternæ, aliquo de præsenti recepto, si fuit gravissimè læsa, posset admitti ad infringendum pactum: tamen si pactum geminaverit, nullatenus amplius admittetur. Alium etiam
3 effectum adde, ut ex geminatione ita censeatur electa industria personæ, ut non possit subdelegare, quod sensit Menchac. dicto effectu 21. & expressè tenet Curtius Sen. consil. 66. num. 18. & suprà gloss. 13. num. 5. & infrà
4 gloss. 28. Et plures geminationis effectus vide, ut per Mench. & Curtium in hac gloss. relatos, vide etiam in l. si mulier, C. ad Vellei. & in l. Balista, ad Trebellian. vide etiam Bart. in l. cùm scimus, in fin. C. de agr. & cens. lib. 10. Baldum in l. fructus, C. de actionibus emti. Mascardum de probationibus, conclus. 347. volum. 1. á num. 37. Evetardum in centuria legali, cap. 91. & plures remissivè refert Matienço in l. 11. tit. 8. lib. 5. Recop. gloss. 3. n. 31.

Glossa XVI.

Pedir i demandar.

1 *Agere & petere, pro eodem usurpatur.*
2 Pedir i demandar, *longè differunt.*
3 *Sed communiter cõfunduntur, & num. 4. 5. & 7.*
6 *Causæ fiscales breves sunt.*
8 *Fiscalis præcipuum officium in petendo consistit.*
9 *Fiscalis, sicut & quilibet actor probare tenetur.*
10 *Fiscus regulariter in agendo iure privati utitur.*
11 *Statutum in Fisco, & privato regulariter prodest.*
12 *Fiscus non opponit de iure tertij.*
13 *Ex solutione trium annorum, & cæterorum solutio præsumitur, & in Fisco, in privato.*
14 *Aliquando deterioris conditionis est Fiscus quàm privatus. Non recipit cessionem à privato, & qualiter intelligatur, & num. 15 & 16. & tribus sequentibus.*
17 *Per in metallum damnatum non adquirit Fiscus.*
18 *Secus per servum suum.*
19 *Fiscus non restituitur ex clausula generali.*
20 *Fiscus aliquando plura habet privilegia, aliquando civitates.*
21 *Fiscus habet proprios notarios, itẽ & proprios iudices.*
22 *Si agit ex alterius persona, etiam ex cessione ad Præsidẽ etiam potest trahere, sed si velit, etiam hoc casu trahit ad suum iudicem, cùm pro suo interesse cõparet.*
23 *Quod procedit, sive actor, sive reus sit.*
24 *Etiam si post cœptam instantiam succedat, etiam ex causa confiscationis.*
25 *Procedit hoc in quibusvis iudicibus fiscalibus.*
26 *Fiscales eodem iure ad Regales Auditorias causas trahunt, cùm in alijs tribunalibus nõ teneantur respondere. Cùm causa dependet à fiscali, eodem modo trahitur.*
27 *Fiscus cogit hæredem socij stare in societate vectigalis, & an semper sit, num. 28.*
29 *Conducens à primo conductore domino non tenetur: secus in Fisco: quod limitatur num. 30.*
31 *Debitorem debitoris sui nondum condemnati facit solvere, quod quando sit dicitur num. 32.*
33 *Fiscus convenit fideiussorem non discusso principali. Contrarium, & solutio.*
34 *Tertium possessorem convenit fiscus hypothecaria, non discusso principali, & num. 35.*
36 *Ante tempus agi non potest, sed fiscus sic non solùm contra debitorem sed contra debitorem debitoris.*
37 *Fiscus taliter pecuniam recipiens medij temporis rationem habebit: sed primæ parti adversatur Costa.*
38 *Fisci favor alios contrahere cogit.*
39 *Vendit species corruptas.*
40 *Cogit locare præcedentis anni locatorem.*
41 *Cogit hæreditatem adire, ex qua comodum Fisco provenit: quod an verum sit, vide usque ad num. 45.*
46 *Fiscus agit & convenitur à creditoribus hæreditarijs & num. 47.*
48 *Petit bona rei læsæ Maiestatis, etiam mortui.*
49 *Contrarium.*
50 *Conciliatio.*
51 *Ex libro rationum habet fundatam intentionem.*

Com-

52 Computatio tabularij non habet vim rei iudicatæ.
53 Privata schedula etiam pro Fisco, non habet executionem.
54 Fiscus succedens privato, utitur iure privati.
55 Fiscus pro debito procedit executivè.
56 Procedit etiã contra debitores per capturam.
57 Contrarium, & solutio.
58 Contra exactorem negligentem, per capturam procedit.
59 Circa capturam debitoris Fiscalis est servanda consuetudo.
Mulier pro Fiscali debito non carceratur, & quid sit apud nos.
60 Privilegium exequendi trahitur ad quodlibet debitum Fiscale.
61 Duplex remedium Fisco competit, itẽ & solventi pro debitore. Ob tributa nõ soluta, statim bona capit Fiscus.
62 Inquisitionem facit Fiscus etiam in civilibus.
63 Et per tormenta potest indagare.
64 In Fiscalibus ea forma est servanda, quæ in summarijs causis.
65 In executione Fiscali meliora bona sumuntur non ordine communi.
66 Securitas data à Principe, non extenditur ad debita fiscalia.
67 Debitoribus Fiscalibus non debet dilatio dari, & quid hodie servetur.
68 Summaria executio fit contra debitorem Fisci, non contra debitorem debitoris.
69 Summariè etiam Fiscus satisfacit suis creditoribus.
70 A sententia lata pro Fisco non appellatur.
In dote an id verum sit.
71 An id semper verum sit, & num. 72.
73 Potest Fiscus adversarium cogere ad confitendum debitum, & an id procedat.
74 Fisco edenda sunt instrumenta, etiam ab adversario.
75 Extenditur ad delatorem.
76 Instrumentis subtractis, minus idonei testes pro Fisco sufficiunt.
77 Nullus edit adversus Fiscum.
78 In criminalibus non fit editio Fisco.
79 Quod intelligitur, cùm ad pœnam criminalem, non cùm ad bona.
80 Fiscus edit quinternos, non alia instrumenta.
81 Notarius potest exhibere etiam adversus Fiscum.
82 Debitor Fisci non gaudet immunitate Ecclesiæ, & aliqua de hoc.
83 Iure nostro generaliter debitor potest extrahi.
84 An id servetur, & num. 85.
86 Immunitas confugientium ad Ecclesias arctare debet.
87 Fiscus convenit venditorem pro præteritis tributis.
88 Convenit etiam possessorem pro tributis præteritis.
89 Fiscus doti æquiparatur.
90 In causa dotis admittitur appellatio: secus in causa Fisci.
91 In causa dotis non agitur contra fideiussorem, non discusso principali, secus in causa Fisci.
92 Commodans pro reparatione domus, omnibus præfertur.
93 Sed id contra Fiscum, & dotem non extenditur.
Hypotheca tacita contrahitur ex mutuo ad emendum domum.
94 Quid sit primipillus, & debitum primipillare.
Causa primipillaris præfertur doti, & num. 98.
95 Tenentur filij etiam non hæredes.
96 In dubio dos præfertur Fisco.
97 Contrarium, & conciliatio.
98 Causa primipilli posset verificari in ijs quos dicimus, Proveedores del exercito.
99 Dos præfertur hypothecæ anteriori.
100 Fiscus non præfertur anteriori hypothecæ.
101 Quid hodie sit de iure Regni.
102 Fiscus ex hypotheca expressa posteriori præfertur anteriori tacitæ, quod etiã est in dote.
103 Fiscus ex tacita anteriori hypotheca præ-

præfertur posteriori expressæ.
104 Contrarium Dynus.
105 In rebus post contractum fiscalem quæsitis sine dubio præfertur Fiscus, nisi concurrat cum similiter privilegiatis, secus in dote.
106 Concurrens cum Fisco, tenetur probare suam obligationem præcessisse.
107 Causa tributorum omnes alias præcedit.
108 Instrumentum dotis præsumitur præcessisse, non Fisci.
109 Instrumentum privati præsumitur præcessisse, & contrarium.
110 Dotis vel Fisci instrumentum præsumitur præcessisse, & inter se concurrunt.
111 In personalibus Fiscus præfertur.
112 In ambiguis pro dote est respondendum.
113 In dubio contra Fiscum.
114 Ius Fisci facilè remittitur.
115 In dubio Fisco favendum est, & ei nõ favens delinquit.
116 Conciliatio.
117 Cùm Fiscus pœnam prætendit, non venit in tributum cum privato.
118 Cùm Fiscus pœnam prætendit, non habet privilegium.
119 Fiscus non utitur privilegio in bonis occupandis.
120 Si Fiscus, & privatus pœnam prætẽdant præfertur Fiscus.
121 Ex delicto in re fiscali commisso statim habet Fiscus bona obligata.
122 Etiam mortuo delinquente bona petit Fiscus.
123 Fiscus actor non excluditur alia probatione quàm instrumentis.
124 Limitatur in debitore tributorum, secundùm aliquos.
125 Conciliatio.
126 Fiscus non tenetur dare fideiussores.
127 Exemplis confirmatur.
128 Fideiubens pro Fisco videtur renuntiare beneficio cedendarum.
129 Fiscus non tenetur fideiubere secundũ legem Toleti.
130 Fideiussorem dat secundùm legem Segoviæ.
131 Debitoris personam, & bona capit Fiscus.
132 Aliquando Fisco aliud pro alio solvitur.
133 Fisco agente, aufertur possessio privato.
134 Contrarium.
135 Conciliatio de iure Regni.
136 Ex duobus consortibus, quemlibet ad reparationem viarum compellit.
137 Contrarium.
138 Ex hypotheca quaslibet res prosequi potest.
139 Fisco non obijcitur compensatio ex diversa statione.
140 In dubio Fisci instrumentum præsumitur præcessisse.
141 Si Fisco expediat non præcedere eius instrumentum, ita præsumitur.
142 Fiscus solus habet sua privilegia, licèt inde alijs commodum resultet.
143 Fisci privilegium cessibile est.
144 Fiscus non potest recipere cessionem à privato.
145 Fiscus privato non præstat patrocinium.
146 Fiscus cedere potest, etiam si privato non pacificatur, secus in privato.
147 Fiscus cedens, omnia privilegia cessisse videtur.
148 Fideiussor, qui Fisco solvit, coram eodem iudice debitorem convenit.
149 Exceptio compensationis Fisco opposita intra duos menses debet probari.
150 Instantia in Fiscalibus non durat triennio.
151 Cùm aliquid debetur Fisco, & privato pro toto agit Fiscus.
152 Si res consistat in põdere, numero, & mensura, fiscus dividit, & alter eligit.
153 Si creditor posterior debitorem prosequatur, anteriori præfertur, & 160.
154 Fiscus repetit pecuniam alij creditori solutam.
155 Etiam consumtam pecuniam Fiscus revocat, & quid in dote.
166 Sed hoc non intelligitur de consumta

bet intentionem fundatam.

215 *Clericus ratione Regalis beneficij fori praescriptione non utitur.*

216 *Fiscus nec solvit, nec petit expensas victor, nec victus.*

217 *Poenam Fisco debitam quilibet potest petere.*

218 *In causa Fiscali iudex sententiam feret, nemine petente.*

219 *Si iniustè agat Fiscalis, debitum amittet.*

220 *Fiscalis indebitè adversarium vexãs ad damna tenetur.*

221 *Aucta re & tributum augetur.*

222 *Publicanus non satisfacit dando servum pro noxa.*

223 *Debitum Fisci constituitur in mora sine interpellatione.*

224 *Lite non contestata potest ferri sententia.*

225 *Unico teste probat.*

226 *Approbans fideiussorem ad interesse tenetur.*

227 *Fiscus actor non semper tenetur probare.*

228 *Animal in pascuis Fisci confiscatur.*

QVALITER AGAT CIVILITER.

1 Verba haec materna nostrâ induxit lingua, sicut & Latina *Agere & petere*, quae licèt in stricta significatione differant inter se, plerumque enim actio in personam, petitio autem in rem est: tamen pro eodem usurpantur, l. pecuniae 178. §. actionis de verbor. signif. Quod explicat Ottoman. de verbis iuris, verbo *Persecutiones*, ex Vlpian. in fragment. cap. 25. Corrasius Miscellaneorũ lib. 6. cap. 5. Bart. in l. si unus, §. pactus ne
2 peteret, num. 15. de pact. Ita & nostra verba, *Pedir i demandar*, existimo longè inter se differre: *pedir* enim id dicimus, quod summatim expeditur, & ita dicimus *pido execucion*, l. 2. in fin. l. 17. & 19. cum alijs. tit. 21. lib. 4. Recopil. *Demandar* autem dicimus, cùm longã litem instituimus, ut quae cõtestatur, l. 1. & seq. tit. 4. lib. 4. Recopilat. & ita propriè loquendo non dicimus, *demã-*
3 *do execucion*, nec *pido tal acciõ*. Sed vulgariter haec scrupulosa interpretatio non attenditur, & quemadmodum nõ curatur de actionum formulis, quam longè refert Alciat. in d. §. actionis, à num. 7. ita & apud nos verba haec generaliter sumuntur, ut in verbo, *Demanda*, videre est in l. 15. tit. 2. part. 4. de verbo autem *pedir*, patet ad sensum; & generaliter in omnibus actionibus concluditur cum verbo, *Peto*, & his verbis, *pedir i demandar*, promiscuè u-
4 titur l. 7. tit. 7. lib. 9. Recop. Vbi quod in principio dixit, *pedir*, in medio, *demandar*: & confirmatur magis hoc ex eo, quòd in illo titulo de rebus Fiscalibus, de gabella scilicet loquitur, cuius summaria est cognitio in d. l. 7. & l. 1. & alijs illius tituli demonstratur,
5 & tamen utitur verbo, *Demanda*. Verbum autem *pedir*, latiùs patet, & ad omnia refertur, ut videre est in l. 1. tit. 16. lib. 2. Recop. Et agere videtur, qui excipit, l. 1. de exceptionibus, & intentans quodcunque remedium, l. 1. §. quod autem, de aleatoribus, l. cùm à te, in fin. de dolo; Bart. in l. eleganter, in principio, de dolo. Et ita haec verba etsi confundantur, habent se sicut
6 excedens, & excessum. Ex hac autem doctrina & comprobabam etiam quod resolvi suprà gloss. 11. & 15. Fiscalem extra Cancellariam, nec teneri, nec debere agere, seu respondere: argumẽtabantur enim contrariae opinionis fautores, in rebus summarijs inconveniens esse suprema infestare tribunalia: respondebam enim, ultra adducta d. gloss. verba promiscua esse: tum etiã causam ad se posse trahere, ut vidimus suprà, & videbimus hac eadem gloss. num. 26. praetereà iura fiscalia semper secum executionem trahere, & videre est toto tit. 7. lib. 9. Recopil. ut videbimus latiùs infrà num. 55. speciali 12. & ita sive summarias, sive ordinarias

rias lites, ad suprema traxi tribunalia;
7 Benè verum est, aliquando, ne mole-
stas, aut nimis capitosus viderer, pas-
sum fuisse, aliquam executionem in
strumenti apud provinciæ tribunal,
vulgò *del Alcalde de Corte*, peti id au-
tem non per me, sed per officialē, vul-
gò *Solicitador del Fisco*, de quo suprà
gloss. 10. num. 7. Hoc autem nunquam
expediti existimavi. Ex his ergo su-
prà propositis iam facilè animadver-
tas pro dicendis in hac gloss. & nos
promiscuè his verbis uti, nec differē-
8 tiam constituere. Verba igitur hæc nō
abs re in primis ponūtur, potissimum
enim Fiscalis officium in petendo cō-
sistit, ut vidimus suprà gloss. 9. ver.
Seais mi Fiscal, & innuitur l. si Fiscus 7.
& alijs, D. de iure Fisci, & aliquorum
Fiscalium circa hoc abusus forsan ma-
lo nomini, de quo in dict. gloss. causam
præbuit, sed de hoc satis ibi dictum
fuit, non enim Fiscalis debet actionem
iniustam, aut calumniosam institue-
9 re, ut ibi diximus; Nec sine fundamen-
to agere; quemadmodum enim gene-
raliter statutum est, actorem debere
probare, l. actor quod asseverat, de
probationib. l. fin. C. de reivend. l. uti
frui, si ususfr. pet. cap. ex litteris, de
probat. ita & in Fisco, ut scilicet pro-
bare teneatur, decisum extat, l. est &
decretum 23. de iure Fisc. refert Pere-
10 grin. lib. 7. tit. 3. num. 13. Regulariter
enim Fiscus in agendo nil peculiare si-
bi vendicat, sed iure communi utitur,
sive activè, sive passivè in iudicio sit,
l. de contractu 3. C. de rescindēda vē-
dit. l. ex imperfecto, C. de testam. &
ibi Bald. in l. digna vox, C. de legibus;
l. & in legatis 4. C. ad leg. Falc. l. iu-
stas, C. de iur. Fisc. lib. 10. Laudens. de
Fisco, quæst. 14. Bertachinus verb.
Imperator, versic. 102. Platea in l. Fis-
cum, in princ. C. de usuris Fiscalibus,
lib. 10. Dec. in l. Iustum, C. de edend.
num. 2. & cons. 531. num. 3. 3. par. Cra-
vet. cons. 168. num. 10. Padilla in l. ma-
nifestè, C. de servitutib. & aqua, num.
3. Menchac. quæst. illust. cap. 87. num.
14. Everard. in centur. legal. cap. 26. in
fin. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1.
gloss. 14. num. 100. Peregr. de iur. Fisc.
11 lib. 6. tit. 1. num. 13. & alijs. Et ita ècō-
verso statutum in Fisco, & in privato
intelligitur, nisi speciale esse dicatur,
l. item veniunt 22. §. ait Senatus, ver-
sic. *In privatorum*, de petit. hæred. Ias.
in §. in bonæ fidei, num. 75. Instit. de a-
ction. Alciat. in l. eum qui 16. num. 3.
de verb. signif. Aviles in cap. 1. Præt.
gloss. *donacion*, n. 31. Cùm agitur con-
tra Fiscum non est dubium, l. si ut pro-
ponis, C. de bonis proscriptorum; idē
in dote, nam extra privilegiorū casus
expressè in alijs iure communi utitur,
12 Giurba decis. Siciliæ 118. num. 20. Vn-
de quemadmodum privatus nō oppo-
nit de iure tertij, l. uti frui, si ususfruct.
pet. ita nec Fiscus; Laudensis de iure
Fisc. quæst. 129. Peregrin. lib. 7. tit. 3.
num. 53. in fin. ex Socin. in l. 2. de ex-
ception. rei iudicat. & Socin. Iun. con-
13 sil. 51. num. 7. In secundo, & èconverso
statutum in Fisco, ut qui ei ostendit
trium ultimorum annorū solutiones,
pro anterioribus etiam sit securus, l.
quicunque 3. C. de apochis publicis,
lib. 10. generaliter ad privatos cōmu-
niter trahitur, & intelligit Platea, &
Luc. de Pen. ibi, ubi centum octogin-
ta casus cumulat, ubi præsumtio locū
habet, & quæ suprà diximus, cū mul-
tis sensit Lucan. de Fisco, 2. par. §. hinc
tamen, num. 9. Et quando tres solutio-
nes antecedentes probent, vide Ste-
phanum Gratianum decis. 152. & in
14 addit. Quin & aliquando deterioris
conditionis est Fiscus, quàm privatus;
præsertim cùm lucrativā causam præ-
tendit, Laudens. quæst. 242. Luc. 1. par.
num. 8. & videbimus latiùs infrà hac
gloss. speciali 26. num. 13. aliquos au-
tem casus facilè est numerare; cùm e-
nim privatus facilè delegationem, sed
cessionem recipiat, ut in tit. de solut.
& delegat. Fiscus autem cessionem
à privato non recipit, gloss. in l. res. §.

lites, de iur. fisc. Laudens. de Fisc. q. 21. Luc. de Fisco, 1. par. num. 72. Sed profectò hi nimis largè hoc referũt, nam l. res 22. vers. *Lites*, D. de iure Fisci, & l. cùm allegas 2. & toto tit. C. ne Fiscus, vel respublica, undè hanc doctrinã prædicti sumserunt, solùm in rebus litigiosis loquuntur, & ita non debent extendi, undè solùm de litigiosis intellexit Peregr. lib. 4. tit. 9. num. 42. Hoc autem nimis rigorose, cùm ibidẽ num. 45. existimet etiam à debitore actionẽ non debere accipi à Fisco, meo autem videri id etiã est restringendũ, cùm enim capiantur nomina debitorũ in causam iudicati, l. à Divo Pio, §. in venditione, de re iudicat. l. etiam 5. C. de executione rei iudicatæ, cùm necessitas exegerit, non dubito quin tales non voluntariæ cessiones admitti, quin & exigi possint: id autem absolutè, & sine delectu fieri, durum semper existimavi, l. abhorret 3. C. ne Fiscus,
15 vel resp. Et animadverti sæpè monens susceptores, sive arcarios, vulgò, *Officiales Reales*, qui ut amicis morem gererent, cessiones accipiebant, & cùm à primis & veris Fiscalibus debitoribus possent facilè exigere, & debitum consequi, non nisi ab eorum debitoribus exigebant ex huiusmodi cessionibus, quod rei Dominicæ & officialium animabus maximum attulit detrimentum. Cùm autem commodum aliquod ex huiusmodi cessionibus cedentibus non quęritur, nõ dubito quin admitti possint: & ita aliquas ego admisi, quo tempore de mandato nostri potentissimi Regis initio sui Regni à subditis sibi subveniri postulabam: cũ enim id gratis fieret, nec aliud ampliùs cedens speraret, quàm Regi inservire, nunquam id fieri posse dubitavi, cessat enim præsumta fraus quæsiti patrocinij à Fisco, de quo in toto tit. C. ne Fiscus, vel respublica procurationem alicui patrocinij causa in lite præstet, nil aliud ibi de novo statuitur, sed specificatur, quod generaliter de potentioribus statutum erat, ut declarat Sebastianus Brant. in sua titu-
16 lorum iuris civilis expositione. Vndè si cessio hæc fieret aliquo pacto, ita ut cedens debitum consequeretur, & Fisco pro patrocinio remaneret aliquid, id nequaquam fieri deberet: improbatum enim extat id, & ita intelligi debent leges illius tituli, ne Fiscus, &c. licèt non expressæ sint, ut allegant Peregrin. lib. 4. tit. 7. num. 17. & num. 44. ex Bart. Paul. & Alex. in d. §. lites, facit, quod sentit Vigelius in methodo civili, par. 7. lib. 25. cap. 13. except. 1. scilicet nec institutionis in hæreditate, nec legati Principis facti colore id fieri posse, quod modò non probo.

17 Item, & contra Fiscum notari potest, nam cùm privatis per servos generaliter acquiratur, l. acquiratur 10. cum alijs, de acquir. rerum dominio, l. 1. §. per communem. §. per eum, §. pupillus, §. per servum, de acquir. possess. at per in metallum damnatum nihil Fisco quæri, respondit, l. in metallum 12. de iur. Fisc. sed profectò in hoc nil speciale est, cùm ratio reddatur ibidẽ: non enim Fisci, sed pœnæ servi sunt tales damnati, unde in verè Fisci servis nil dubium est per eos Fisco acqui-
18 ri, sicut & privatis. Vndè & servum Cæsaris institutum hæredem, procurator Cæsaris adire iubet, ut Cæsari acquirat, l. 1. in fin. de of. Procur. Cæs. & videbis infrà glos. 34. §. 7. special. 1. & 2. à num. 10. quin & ipsemet servus Principis potest esse in iudicio pro Principe, l. final. C. ubi causæ Fiscales,
19 & l. 9. tit. 2. & l. 5. tit. 5. part. 3. Cõsideravit & aliud contra Fiscum Cœphalus cons. 241. num. 63. 2. part. scilicet Fiscum non restitui ex clausula generali: quod probare nititur ex eo, quòd causam lucrativam quærẽtibus, ex ea clausula non conceditur restitutio, l. sciendum, D. ex quibus causis, & alijs ibi adductis. Sed quę ratio haberi debeat de Fisco, onerosam aut lucrativam causam prætendente, videbimus

in-

infrà hac eadē glos. special. 26. à num.
20 113. Aliquando etiam magis favetur
civitatibus, quàm Fisco, aliquādo verò èconverso, Alciat. in l. eum qui 16. de verbor. signific. num. 4. Regulariter autem plura habet privilegia Fiscus, quorum aliqua referunt, quos suprà nominavimus glos. 9. num. 11. In præsenti autem de Fisco actore noster futurus est sermo: quando autem actor sit, & ex quibus causis actionem habeat, videbimus infrà glos. 20. verbo, *Patrimonio Real*, in princ. num. 7. Hîc autem non quando, sed qualiter agat videamus, vel quæ privilegia possint in Fisco agente considerari. Cùm ergo præcipuum officium Fiscalis sit petere, ut vidisti suprà hac glos. num. 8. debet petere legitimè, idest, ubi petere debet, ita enim exponit glossa, verbo *Petitur*, in l. quod legatur 38. de iudicijs.

I. PRIVILEGIVM.

21 PRimum igitur Fisci privilegiū sit, ut proprios habeat notarios, qui eius acta scribant, Lucanus 1. par. num. 87. Baldus in l. 1. C. de hæreditat. vel action. vend. num. 19. uterque allegat l. in fraudem, §. quoties, de iur. Fisci, l. 16. & ibi glos. tit. 18. part. 3. quemadmodum & proprios iudices, l. 1. C. si adversus Fiscum, l. si constante 25. §. final. solut. matrimon. in toto tit. C. ubi causæ Fiscales. Et ita Imperator respōdet Fisci advocatis in l. proximè 3. de his, quæ in testamento delentur, *vos habetis iudices vestros*, Bald. in l. si debitum, num. 2. C. quando Fiscus, vel privat. Peregrinus lib. 7. tit. 1. num. 1. & tit. 2. num. 1. & 16. Claperis causa
22 53. per tot. & statim referendi. Licèt aliquando, cùm ex alterius persona agit, etiam coram Præside agere possit, ut refert Bald. proximè citatus, quemad. quæstion. Fiscal. 1. & 2. nec alius cognoscere potest, Corneus 2. co. cons. 30. n. 3. Everard. in centur. le-
23 gal. dict. cap. 26. fol. 92. Sive actor, sive reus sit, l. 1. cap. 3. tit. 2. lib. 9. Recopil. ut tenent suprà relati, & Padill. in l. manifestè, C. de servit. & aqu. num. 4. & Peregrin. proximè citatus, eleganter Didac. Perez in l. 6. tit. 4. lib. 2. ordin. glos. *Salvo en aquellos*; & ad suum iudicem trahit, etiam cùm propter cessionem, aut evictionem comparet, Afflict. decis. 2. num. 1. Caldas de emtion. & vendit. cap. 31. num. 98. Etiam ubi cōparet pro suo interesse, l. si minori 3. C. de iur. Fisc. lib. 10. tenet Peregrinus suprà relatus. Quod in tantum verum est, ut Fiscus succedens post cœptam instantiam, non teneatur pri-
24 mū iudicem sequi, sed ad suum tribunal possit causam trahere, Bald. in l. 1. sive Rubr. de rerum division. num. 17. Salicet. in l. si debitum, C. quādo Fisc. vel privat. num. 2. sentit Afflict. decis. 2. in princip. Everard. in centur. d. cap. 26. fol. 92. D. Capic. proximè relatus, etiam si succedat ex confiscatione, Alex. in l. si constante, §. bona, num. 3. solut. matrim. per textum ibi: Imò in casu confiscationis magis sine difficultate est non transire instantiam in Fiscū, Alciat. lib. 6. responsor. cons. 22. n. 1. Rod. Suar. cons. 10. num. 15. Hoc ergo privilegium amplissimum est, imò plura in se continere videtur privilegia. Illud autem videmus in venditione, nam cùm venditor volens emtorē defendere, emtoris forum sequi teneatur, l. venditor 49. de iudicijs, tamē Fiscus hoc casu trahit causam ad suos iudices, Marta de iurisdict. 4. part. centur. 1. casu 34. id etiam generaliter est, cùm alium iuvat, docet & in Ecclesia, ut causam ad suum tribunal trahat, nō vend. in alijs, Caldas de emtion. & vendit. cap. 31. num. 98. Tusch. litt. L. conclus. 89. d. t. 4. fol. 81. Quin emtorem ipsum conventum à privato ob rem à Fisco venditam posse trahere causam ad iudices Fiscales, tenet Capicius decis. 19. num. 1. & relatiā Caballin. in tractat. de evictionibus, §. 3. num.

num. 124. & licèt qui facit fundum evinci sit iudex, ut solutio fiat à vēdēte, l. minor 39. in princ. de evictionibus, & Prætor, qui restituit minorem pro re vendita, idem cognoscit de evictione secundum emtorem, dict. l. minor, & regulariter iudex causæ præparantis sit iudex causæ præparatæ, Covarr. plures referens, lib. 1. variar. cap. 4. n. 8. sed in Fisco id non procedit semper, l. 1. & 2. C. ubi causæ Fiscales, & ubicunque transigitur, vel interdictum, vel quid aliud, est Præfecti Ærarij, sive procurator Fisci iudices sunt, l. cùm hi 8. §. transactionem, D. de transactionibus, & ibi gloss. & servi Fiscalis, & coloni apud procuratorem Fisci conveniuntur, l. finali C. ubi causæ Fiscales, non solùm in incidenti; nam tunc ratione incidentiæ cognoscit procurator Fisci de liberali causa, l. iam dudū 5. C. ubi causæ status, & Fisci etiam procurator cogit debitoris Fisci debitorem, l. si debitum 3. C. quando Fiscus, vel privatus, & etiam indignitatis iudex est Fiscus, cùm avocat à non vendicante necē defuncti, l. si eaque[illegible] [illegible] C. de his quibus ut indignis, & solvens Fisco adversus instantes, etiā contra procuratorem agere potest, l. bona vendente 4. C. ubi causæ Fiscales, & tamen contra Fiscum non est incidentia, nam missus à Comite rerum privatarum ab eo non punitur, sed remittitur ad rectorem, l. 2. C. de collat. fundorum Fiscalium, lib. 11. Et etiam ubicunque pœna Fisco venit, iudex est procurator Cæsaris, l. ancilla 4. C. si servus exportandus veniat, neque aliquis utitur fori præscriptione, dū publica debita exiguntur, l. unica, C. in quibus causis militantes fori præscriptione uti non possunt; Fisci autem iurisdictio dicitur etiam habet; ut vidisti proximè, & est iudex de his quæ servus [illegible] proprij domini habet pro [illegible] C. de sententiam passis, & generaliter si quid negotiorum facit, in quo aliquid commodi Fiscalis appareat, ad officium rei privatę, iudex quilibet acta transmittat, l. unica, C. de officio Comitis rerum privatarum, aliàs punitur, l. si quis 2. C. de officio Comitis Sacri Palatij, Mastrill. de Magistratibus, lib. 3. cap. 4. num. 12. & seq. Et ubicunque causa Fisci est, vel dependet à Fiscali, est iudex procurator Fisci, Rebuffus de fisco, num. 222. imò non solùm si est, sed si dubitetur esse interesse Fisci, id sufficit, ut Fiscalis adsit, & causa deferatur ad Fiscales iudices, Cabal. casu 168. Et licèt errantis nullus sit cōsensus, nihil enim magis contrariatur leg. cōsensui, quàm error, l. 1. C. de falsa causa adiecta, præsertim in iurisdictione, l. si per errorem, de iurisdictione omnium iudicum, tamen ut Fisci sit iurisdictio, sat est per errorem à Fisco bona possidere, l. si hęredum to. iū[illegible] & gloss. verbo *Vacantia*, C. de inoffic. testamento: & ideò iustè à Nerva Imperatore Prætor Fiscalis creatus est, ut inter privatos, & Fiscum ius diceret, l. 2. §. deinde Cornelios Sylla, de 12
origine iuris, & refert Pratcius de verbis iuris, & ita Bart. in l. si constante, § si bona, num. 4. solut. matrim. refert in Fiscum non transire instantiam, de quo per Ceballos quæst. 37. Et iura, & actiones in Fiscum transeant, instantia verò minimè, Platea in l. finali in fine, C. de conveniendis Fisci debitoribus, & licèt cùm Fiscus succesisit, tamquàm hæres respondeat in loco, ubi defunctus debuit, per Barbosa in l. hæres absens 19. in principio num. 103. de iudicijs, si verò per confiscationem coram suo iudice compareat, idē Barbosa ubi proximè, num. 142. quod forsan respexit Azevedo in Curia Pisanā, lib. 4. cap. 6. n. 13. ubi dicit, quòd li- 22
cèt quantitas applicetur Fisco, si est intra taxam legis Regiæ, appellatio fit ad Consilium civitatis, sed cùm à tempore succesionis Fiscus suis privilegijs uti debeat, ut videbis infrà gloss. 34. §. 8. à num. 234. & ubicunque com-

comparet causam ad se, suosque iudices trahat, ut vidisti hac gloss. num. 21. quomodo in successione aliter id fiat? sed nunquam vidi Fiscum scriptum hæredem, & ideò frustrà hîc morabimur. Illud autem certum est, non rem sed personã forum mutare, Marta de iurisdict. centur. 2. casu 125. num. 20. sed si volet, forsan coram Præside etiam respondebit, l. si pater 7. C. ne de statu defunctorum, quod & Bald. & Barbosa suprà relati puto sensisse, ut enim sæpè dictum est, ubi de re Fiscali agitur, vel de eius iure Fiscus, idest, eius iudices cognoscunt, l. Prætor 2. in principio, vers. *Hoc autem interdicto*, el 2. versic. *Sed si fortè*, iuncta gloss. verbo *Præfecti*, D. ne quid in loco publico, & dignitas Fisci sat est ad hoc probandum. Si enim illustres personæ coram Principe conveniendi sunt, ut probat Vantius de nullitate ex defectu iurisdictionis ordinariæ, num. 104. & 127. & apud nos est lex 14. tit. 5. lib. 2. Recopil. qua iubemus, ne Magnati tutor detur, vel curator ad litem, inconsulto Principe, quæ ergo comparatio ad Fiscum fieri potest? Nec supradicta admirabitur, qui secutus fuerit Valascum consultatione 136. præcipuè num. 11. ubi in vidua tenet, etiam post cœptum iudicium cum defuncto, posse forum declinare. Apud nos autem est lex 8. tit. 13. lib. 4. Recopilat. ubi casus Curiæ numerantur, & ex stylo notariorum vel, ut potiùs dicam, Præsidum, & Auditorum in citationibus, & mandatis, quę expediuntur, ut causa trahatur ad petitionem viduarum, vel similium, illa clausula apponitur; dum tamen lis non pendeat ante ordinarios, quod sæpè vidi Auditor præsertim Hebdomadarius in Cancellarijs Argentina, & Regum, vulgò *de Lima*, Regnorum Perù, & miles, vel legatus necessitate factus privilegijs utitur, Gratian. discept. forens. 3. tom. cap. 421. à num. 29. etiam causa antè inchoata. Illud autem pro huius puncti coronide advertamus, oportet, non posse procuratorem Fisci aliquid pro iudicio ferendo à partibus accipere, l. ad Fiscum 5. iuncta gloss. verbo *Concussionibus*, C. ubi causæ Fiscales: quod etiam hodie in Fiscali non iudice servandum est ex perpetua identitate, de qua supr. glos. 9.

25 Nec quisquã putet inane hodie hoc esse privilegium, ex eo, quòd Fiscalibus iudicandi officium non competit, ut resolvimus latè suprà glos. 9. à n. 26. nam hæ causæ in Audientia & Cãcellaria tractantur, quia ibi Fiscalis est, ibi assistit, ut vidisti sup. glos. 11. quod de causa confiscationis imponendæ dixit Vivius lib. 2. decis. 237. num. 4. & adaptari possunt, quę circa hoc scripta extant susceptoribus, vulgò *Oficiales Reales*, in his partibus, tum & cæteris iudicibus, qui Fisci causas demãdatas habent: ut vidimus in Inquisitionis Sancto Officio iudices rebus Fiscalibus præpositos esse, qualis in Inquisitione Hispalensi fuit Didacus de Alfaro, meus semper venerandus pater; & de hoc officio loquitur Simancas de Catholic. institutionib. cap. 41. n. 1. quin & pro Fiscalibus non sine utilitate est, cùm privilegia in eis resideãt, absque iudicandi officio, ut vidimus

26 suprà gloss. 9. ubicunque Fiscalis causæ interesse debet, sive respondens, sive agens, causam ad suprema, ubi assistit, tribunalia trahere potest, prout & ego traxi, ut ibi retuli: docet Peregrin. dict. lib. 7. tit. 1. num. 9. ex l. si minori, C. de iur. fisc. lib. 10. Et aliquos pro hac opinione ibi adducit Anchar. in cap. ea quæ, q. 17. de reg. iur. lib. 6. Paul. & Cagn. in l. venditor, D. de iud. Capi. decis. 197. aliquibus etiã eã impugnãtibus, mihiq; hęc pars probatur, l. Iulianus, de iur. fisc. quam adduxi sup. glos. 11. n. 13. Quin & inter privatos, si causa pendeat a Fiscali, Capic. ubi sup. Matthæs. in l. cũ eorũ, C. de sent. inter. n. 9. in fing. fol. 164. vide inf. gl. 34. §. 1. special. 20. Illud autem sciri &

Valasq. in [illegible] 20. [illegible] 17.

patrem meum causas avocasse, & ego
vidi in causa cuiusdam susceptoris
Sancti Officij Hispalensis, vulgò *Receptor*, qui nominabatur Sancti Iacobi,
nomen enim proprium, ut dicimus,
non recordor. Huius igitur iam defuncti bona impetebantur ratione reliquorum: & cùm huius causæ iudex esset pater meus, alias cõtra eadem bona iam pendentes ad se traxit, & ego
etiam tanquã Fiscalis ad Regales Audientias aliquas traxi. Vndè hoc semper est animadvertendum in alijs causis adductis à Peregrino d. tit. 1. Et nos
hac eadẽ gloss. ampliùs prosequemur.
Sed quid si alius ad commoditatem
Fisci agat, an talis utatur privilegijs,
nota quòd persona ementis, non cui
emitur, consideratur, l. in huiusmodi
12. de contrahenda emtione, & his solis pecunia condicitur, quibus soluta
est, non quibus proficit, l. his solis, de
condictione indebiti, & ita minor agens ad favorem tertij, restituitur, Gutierrez lib. 1. practicarum quæst. 66. &
pater agens nomine filiæ ad eius utilitatem gaudet privilegio dotis, secus
si proprio nomine, Negusantius de
pignoribus, 4. membro, 2. part. num.
35.

II. PRIVILEGIVM.

27 SEcundum autem privilegium considerari potest ex eo: nam licèt hæres non cogatur stare societati cõtractæ per defunctum, etiam si id à principio fuerit cautum, tamen in locatione vectigalium, hæredes unius socij ad id possunt adstringi, & Fiscus
ad id agere, l. adeò 6. l. verum 64. § in
hæredem, pro socio, l. 1. tit. 10. part. 5.
nisi iurata sit, tunc enim ad omnes trãsit, ex Gutierr. de iuram. confirm. 1. p.
cap. 48. n. 7. Hoc autem quatuor concurrẽtibus existimat glos. in d. l. adeò,
verb. *Adscripta*. Primum, ut cõductio
sit publici vectigalis. Secundum, ut sic
conduxerit, quòd hæredes succedant.
28 Tertium, ut succedens sit persona
idonea. Quartum, ut locatores non
solùm cum locatore, sed etiam inter se
paciscantur, & vide infrà glos. 34. §. 2.
de locat. Prædicta autem sine aliqua
alia authoritate refert glos. & meo videri frustra cõtractus enim regulariter,
& pro hæredibus intelliguntur, etiam
sine expressione, cùm una & eadẽ persona hæres, & defunctus existimẽtur,
Auth. de iureiurand. à moriente præstito, circa principium. Esse autẽ idoneum suppletur, cùm diximus, Fiscum
posse agere: cùm id præsupponamus,
& publicum esse vectigal, cùm Fisco
actionem tribuamus. Illud autem notandum est ex Gregorio in dict. l. part.
gloss. 5. ad mulierem societatem non
transire, forsan ex æquiparatione Fisci
& mulieris, de qua num. 89. & de hoc
latiùs glos. 34. §. 2.

III. PRIVILEGIVM.

EST & tertium privilegium: nam
29 licèt conducens à primo conductore, vero domino non teneatur, l. si
in lege 27. §. si colonus, locati: tamen si locans publicas res, posteà sibi
socios acquirat, vel alijs secundò locet, hi secundi Fisco tenentur, sicut
& primi, & conveniri possunt, saltem post primos, & post nominatores, l. quoniam 3. C. de conveniendis
Fisci debitoribus, lib. 10. Bertachin.
de gabell. 2. part. num. 25. Hoc autem
30 dupliciter limita, ut scilicet hæc obligatio sit in quantum locavit, l. Moschis 47. in fine, de iure Fisci. Limita
etiam, ut ad fideiussorem non extendatur, l. qui fideiussor 65. & ibi Bart.
D. locati. Tertiò limitare posses, si
iam solvit primo locatori, ex Bertachin. suprà num. 31. de hoc enim gloss.
34. §. 2. & apud nos est l. 18. tit.
11. lib. 9. Recopil. l. 7.
tit. 12. eod.

IV.

IV. PRIVILEGIUM.

31 QUartum Fisci privilegium est, nã debitorem debitoris sui, etiam nondum condemnati, convenire potest, & facit solvere, l. non intelligitur 3. §. multa, & ibi Bartol. omninò videndus, de iure Fisci, l. 1. de condict. ex lege, Bald. in l. non iustas, C. de conv. fisc. deb. lib. 10. num. 20. Lucan. de iure fisc. 1. part. num. 42. Iafre. Lanfran. Balbi. commun. opin. centur. 5. concl. 118. & vide infrà num. 36. Quod quãdo sit refert Platea in l. 1. in fine, C. de conveniendis Fisci debitoribus, lib. 10. & in dote etiam, & in Fisco procedere, tenet Baldus Novellus de dote. 8. part. principali, privileg. 15. & est lex 1. C. de cõdictione ex lege, & glo. 3. l. 49. tit. 5. part. 5. & quęstorem Fisco solventem, eodem posse iure uti, tenet Claperis causa 58. quæst. unica.

32 Quod ut fiat, necesse est, ut de primo debito constet, & debitor primus non sit solvendo, l. non priùs, & ibi Salicet. n. 1. & 2. C. quando fisc. vel priv. Peregrin. lib. 4. tit. 6. n. 46. Quo scilicet reduci poterit, quæ contra nostram conclusionem dicere videtur Surd. cons. 4. n. 4. vol. 1. Sed forsan hoc non erit speciale in Fisco, cũ & idem sit in privato, qui convenit debitorẽ debitoris sui, ut per Bart. in l. si convenerit, de pignor. act. Oddoffred. & alios relatos à Salic. in l. nomen, C. quæ res pignor. obligat. poss. Sed cũ Cynus, Bald. Leõ decis. Valentiæ 163. n. 10. & decis. 167. in princip. 2. tom. Manuel Rodriguez 4. tom. quæst. moral. cap. 142. *del subsidio*, & alij teneant id in expressa hypotheca, solùm speciale erit in Fisco, etiã in tacita, vel in tribus casibus, de quibus in d. l. nomen, Platea C. de convenien. fisc. debit. lib. 10. l. 1. n. 5. Laudens. q. 83. In his autem tribus casibus planè potest, qui omnes, quoad Fiscũ speciales sunt. Primus, qui cum præcedẽti concurrit, quando scilicet ex ratione Fisci, secundum debitum processit. Secundus, quando ex re Fisci debitum fuit contractum. Tertius, quem primo loco aliqui ponunt, quando primus debitor non est solvendo, Suar. in l. 1. *de las Arras*, versic. *Circa hanc*, fol. mihi 6. in princip. quod in modo conveniendi specialitatem continebit, ut videbimus in hac gloss. n. 55. & probat l. Fiscus 6. de iur. fisc. Sed cùm hypotheca semper sit in favorem Fisci, ut infrà videbis gloss. 34. §. 7. nil mirũ, si posset convenire debitorem debitoris, cùm & creditori solutio posset fieri, si ei res obligata sit, l. solutum, §. solutũ, de pignoraticia action. Bart. in l. si liber homo 38. de negotijs gestis; nec tunc via executiva talis debitor debitoris Fisci convenitur, Gutierr. de gab. q. 164.

V. PRIVILEGIUM.

33 QUintum autem privilegium constituitur ex eo, ut Fiscus possit convenire fideiussorem, non discusso principali, contra Auth. præsente, & Auth. hoc ita, C. de fideius. docet Bal. Novel. de dot. 8. par. de priv. dot. solut. matrim. priv. 37. num. 2. sentit Hippol. in Rub. C. de fideius. n. 13. Palac. Rub. in cap. per vestras, de donat. int. § 34. ampl. 13. n. 2. Videtur pro hac parte l. 17. tit. 7. lib. 9. Rec. in alternativa, de qua ibi, & meliùs l. 18. & vide sup. privileg. proximo.

34 In contrarium autem Peregr. lib. 6. tit. 6. n. 44. & 45. existimat, fideiussorem, non discusso principali, non posse conveniri, Platea etiã in l. 1. C. de cõven. fisc. deb. n. 5. tenet, non posse Fiscum convenire fideiussorem ante principalem, nisi in illis casibus, quibus & debitorem debitoris sui convenit, quos suprà retulimus n. 32. nam hoc quintum & quartum privilegium æquiparat, & suadetur hæc pars ex l. 1. C. de Decurion. lib. 10. quam pro sua opinione adducit Palac. Sed hæc disputatio hodie non multum ne-

necessaria est, cùm ex more notariorum iam hodie fideiussores tanquam correi obligentur, & renuntient omni legum auxilio, & ideò non insisto. Sed cū Fiscus habet fideiussorē, quod primùm cōveniendus sit Fiscus, quàm eius fideiussor. Vide omninò Caldas Pereira de emt. & vend. cap. 33. num. 11. & sequenti, & an fideiussor ibidem num. 23. & posse fideiussorem Fisci petere excuti Fiscum, tenet Cremensis singular. 44. & Romanus singular. 64. Nec mirum cùm Fiscus fixus semper, & solvendo semper sit, ut vidisti suprà gloss. 9. In contrarium autem videtur Menchaca quæstionum illustriū cap. 33. num. 20. & per totum, ubi alios casus exponit, ubi excussio reijcitur: sed ego ad concordiam has doctrinas reduci posse existimo, si primam intelligamus, quando Fiscus fideiussori succedit, tunc enim æquum est primò cōveniri, quatenus ad eum pervenit, si autē ex contractu proprio Fiscus fideiussores det, tūc fideiussor potest primò cōveniri, id enim cōtrahens videtur voluisse, nec Fiscum petentem cōveniri, & cùm fideiussor tempore fideiussionis sciebat difficultatem Fisci conveniendi, ei non debet subveniri, Anton. Eringius de fideiussori. cap. 5. n. 235.

VI. PRIVILEGIVM.

35 Sextum notari potest privilegium, nā cùm regulariter nemo agat hypothecaria ante discussum principalē, Auth. hoc si debitor, C. de pignorib. Negusantius de pignorib. 1. memb. 8. part. princip. n. 17. & 18. Gregor. in l. 14. tit. 13. part. 5. glos. 5. Fiscus tertium possessorem cōvenit hypothecaria, nō etiam discusso principali, ex Ias. in l. si constante, n. 203. solut. matr. & aliquibus proximè citatis, & in dote tradit Novel. 8. par. privil. 37. & Ias. in d. l. si constante, n. 208. Barbos. in l. si cōstante, in princ. solut. matr. n. 58. & in dote, & Fisco Vivius lib. 2. decis. 327. n. 3. Felician. de censibus, lib. 3. cap. 4. n. 10. quod & à fortiori impugnat Peregrin. ubi sup. & hi tres casus à num. 31. eiusdem speciei videntur. Sed Caldas de iure emphyt. 4. part. cap. 4. num. 6. etiam ad civitatem privilegium extēdit, ut etiam ex sola personali possit contra tertios possessores agere, quin etiam via executiva cōtra tertiū possessorem Fiscus agit, ex nova decis. l. 27. §. 11. tit. 11. lib. 9. Recop.

VII. PRIVILEGIVM.

36 Septimum Fisci privilegium est, nā licèt privatus ante tempus agere nō possit sub pœna, de qua in l. unica, C. de plus petitionibus, & §. si quis, & §. plus autem, Inst. de actionibus, Fiscus autem ante tēpus agit non solùm contra principalem debitorem Fisco obligatum, sed etiam contra debitoris debitorē, l. 1. C. de condictio. ex lege, ex Bart. singularem dicit Bertachinus de gabellis, 2. part. num. 29. & 30. Ias. in l. in diem, num. 3. de cond. ind. Salicet. l. 1. num. 2. C. de cond. ex lege, Ioannes de Amicis cons. 8. num. 58. Hipp. sing. 355. Dec. in l. pecunia quam, num. 11. si cert. petat. Marescotus variar. lib. 2. cap. 131. num. 4. glos. 2. l. 45. tit. 2. part. 3. Hoc autem ob publicas necessitates concedi, refert d. l. 1. ex quo & tria suprà proxima privilegia suadentur.

37 Illud autem animadvertendum est, hoc in casu medij temporis interusurij rationem habendam, ex suprà relatis: sed contrarium asserit Costa lib. 2. selectarum, cap. 15. num. 2. existimat enim, id non posse Fiscum, etsi rationem habeat interusurij: ad leg. verò adductam respondet, Fiscum id facere, sicut & verè solutam pecuniam consumtā repetere potest, ut infrà videbimus: non autē ex eo, quòd ante tēpus agat: quod autem suadetur ex eo, quòd imò procuratore Fisci ante tempus agente induciæ duplicantur, Bartol. per textum ibi in l. iustas, C. de iure Fisci, lib. 10. num. 1. 3. & 7. quæ

quæ quidem arguta interpretatio est, ut ibi poteris videre: sed à communi non est recedendum, quã sępè in practica vidisse refert Hipp.ubi suprà, & cõfunditur Costæ interpretatio ex ratione d. l. 1. ubi Fiscales necessitates considerantur: quod tamen nõ fit, cùm repetitio ei competit, ut videbis infrà à n.153.speciali 40. Sed ante quã hinc discedamus, illud nota, Fiscum non capere peculium filij pro debito patris, l.denique 3. §.sed utrum, de minorib. circa fin. ubi Bart. & in confiscatione videbis infrà gloss.20.§.10.

VIII. PRIVILEGIVM.

38 OCtavum privilegium est, nam Fisci favor alios contrahere cogit, l. cotem, §. fin. de publicanis, l. 1. C. de cõd. in publ. hor. lib. 10. Lucan. de fisc. 1.par.n.17. Everard. in cent.legal.cap.
39 26.fol.92.E.D. Vndè aliqui notantur casus per eos, videlicet, ut hic favor cogat emere & vendere, l. 1. & ibi Rebuf.n.3. C. de metallarijs, lib. 11. videlicet cùm species publicas corruptas vendit Fiscus, d.l. 1. C. de conditis in publicis horreis, lib. 10. l. 1. ut nem. lic. in emtion. lib. 10. Pet. Gerard. sing. 79. Corset. sing. 120. statim seq. quod ad favorẽ piæ causæ trahit Covar. lib. 3.
40 variar. c. 14. de quo, & nos aliquid tradémus infrà gloss. 34. §. 1. n. 62. & 66. Notatur etiam, nam & locare cogit eũ, scilicet qui maximos cepit fructus ex anteriori locatione, l. cotẽ 11. §. qui maximos, de publ. & vectigalibus, tradunt suprà relati, & ultra eos Ioann. de Amicis cõs. 8. num. 58. de quo & nos
41 infrà ead. glos. 34. num. 83. Alius prætereà casus adducitur, qui si verus est, maximam Fisco commoditatẽ adducet, ut scilicet quis cogatur adire hæreditatem ratione commoditatis indè provenientis: adducitur pro hac parte l. in fraudem 45. de iur. fisc. & l. 1. C. de omni agro des. lib. 11. tenet Everardus d. cap. 26. fol. 92. & refert Tellus Fer-
42 nand. in l. 4. Taur. n. 55. Et posteà hoc latè prosequitur: quod durũ nimis videtur, si consideremus, voluntatem cogi non posse, tum etiam maximum detrimentum ex non solvendo hæredicatem adeunti parari, ut nulli nõ pateret: hoc autem hæredem cogi subire, inhumanum est. Facit etiã cõtra prædicta l. cùm quidam 26. de iur. fisc. ubi in nondum quæsitis nulla fraus fieri videtur, etiam in Fisco: undè Tellus ubi sup. intrepidè tenet, hæredem Fisco condemnatum non cogi adire, ut Fisco quæratur, nec ex hoc fraudem Fisco fieri, cùm confiscatio ad futurà non trahatur, nec etiam fraus in quærendis fieri videtur contra creditores, l. qui autem 6. quæ in fraudem
43 creditorum. Vndè d. l. in fraudem intelligit Tellus num. 64. cùm quis est in causa, ut id quod Fisco delatum est, non quæratur, ut scilicet sensus sit deducendus ex eo, quod dicemus infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio*, num. 56. & 359. Nam qui in quæsitis, sive incorporatis fraudem Fisco facit, in quadruplum punitur, l. 2. C. de iur. fisc. lib. 10. qui autem in nondum quæsitis, sed tãtùm delatis fraudem committit, in duplum puniatur, l. aufertur 46. §. qui aliquid de iur. fisc. l. defensionis facultas, C. de iur. fisc. lib. 10. & ita d. l. in fraudem, hos duos casus complectitur: loquitur enim, quando fraus fieri dicatur Fisco. De primo modo loquitur in primis verbis, de secundo verò in illis, *idem iuris est*: quod intelligi debet de rebus iam ipsi Fisco delatis, secus verò in hæreditate illi delata, quo forsan à Fiscus habere poterat, id enim non est in cõsideratione, d. l. cùm quidam, atque is intellectus sustentari
44 potest. Nec obstat verbum, *Idem iuris*, cùm enim æquiparatio non debeat esse in omnibus, & per omnia, sufficit enim convenientia in eo, de quo agitur, Alciat. in l. creditor 55. num. 2. de verborum signific. allegata l. sufficit, de cond. ind. undè cùm in d. l. in frau-

dem, id tractetur, an scilicet fraus fiat
Fisco, id solùm est attendendum, & eo
45 respectu est identitas, licèt ratione
maioris fraudis etiã maior pœna sit.
Vel etiã & aliter intelligi potest ver-
siculus, Idem iuris, secundũ Alciat. lib.
3. Parergon. cap. 19. relatũ à Tello ubi
sup. ut illa verba intelligantur nõ res-
pectu Fisci, sed respectu alienantis, ut
scilicet fraudans Fiscum puniatur, e-
tiam si cum effectu ex tali fraude res
non acquiratur ei, cui fit alienatio: qui
intellectus si verus est, etiam & aliud
continet privilegium Fisci, de quo la-
tiùs infrà glos. 20. num. 71. Et licèt D.
Ioann. del Castillo controvers. tom. 5.
cap. 112. omnia more suo cõgerens pu-
tet num. 43. non posse responderi d. l.
cùm quidam, existimo me dictæ legi
respondisse ex proximè dictis, vel etiã
responderi potest in d. l. cùm quidam,
non esse hæreditatem delatam delin-
quenti, neque ab eo repudiari, vel ab-
stinere eum, sed eius filium institutũ,
delinquens autem filium emãcipavit,
ut hæreditatem adiret; hæc autẽ fraus
non est in cõsideratione, primus enim
actus est in consideratione, nõ quæ po-
steà veniunt, l. 1. de auctoritate & cõst.
tut. l. qui exceptionẽ, in princ. de cond.
indeb. Idem Castill. lib. 6. cõtrov. cap.
156. & an delinquens, vel debitor pos-
sit in præiudicium Fisci, vel creditorũ
non acquirere, vide Grat. discept. tom.
1. cap. 132. ubi n. 12. distinguit inter ac-
quisita *ipso iure*, vel non, & vide 2. to.
cap. 271. addit etiam *Gironda* in tract.
de gab. *par.* 12. n. 24. posse officialem
compelli exercere suum officiũ in fa-
vorem gabellarum.

IX. PRIVILEGIVM.

46 NOnum privilegium in Fisco pos-
set forsan considerari, ut succedẽs
in hęreditate, possit agere, & etiã cõ-
veniri à creditoribus, & contra credi-
tores hæreditarios: refert Laudens. q.
47 122. referens ad id Cynum in l. cogi,
C. de petit. hæred. sed is n. 7. id nõ sen-
tit, nec text. quem citat, id probat, est
enim l. ei qui 57. D. de petitione hæ-
reditatis; lex enim illa loquitur non in
Fisco, sed in emẽte à Fisco, qui diver-
sus casus est, & emens à Fisco tenetur
petitione hæreditatis, l. etiam si 15. §.
sed si quis sciens, vers. *Itẽ si quis*, de pe-
tit. hęred. & ibi gloss. & Bart. & de eo
loquemur, cùm de venditionibus Fis-
calibus verba faciamus infrà glos. 34.
§. 1. num. 57. nec speciale cõstituit tex.
ibi etiam in casu quo loquitur, & meo
videri quoad hoc nulla specialitas Fis-
ci respectu considerari potest.

X. PRIVILEGIVM.

48 DEcimum privilegiũ est, nam bo-
na hæretici, vel criminis læsæ Ma-
iestatis rei etiam mortui possit pete-
re, l. Lucius Titius 9. de iur. fisc. l. fin. C.
ad leg. Iul. Mai. l. fin. D. eod. l. ex iudi-
ciorũ, de accusat. cap. accusatus 8. §. in
eod. de hæret. lib. 6. gloss. c. à nobis 28.
de sent. excõm. Lucanus 1. part. num.
49 11. & 2. par. num. 22. In cõtrarium au-
tẽ facit quod generaliter traditur, nẽ-
pè morte extingui delictum, Faber in
Codice lib. 9. tit. 2. def. ult. & in nostra
specie Fiscum non posse bona delin-
50 quentis ante cõdemnationem mortui
sibi acquirere, probat l. eorũ 10. C. de
iur. fisc. lib. 10. Cui autem textui respõ-
deri potest cum gloss. ibidem, docet e-
nim, leges suprà relatas se invicem ex-
plicare & limitare, nam in delictis
quæ transeunt ad hæredes, & ubi me-
moria damnatur, etiam post mortem
cognosci potest, ut in lutibus, de qui-
bus suprà num. 48. dum tamẽ ante vel
post mortem delictum declaretur, vel
si post delictum perpetratum metu
pœnæ mortem sibi consciverit: &
ita speciale consistit saltem in illis ca-
sibus, de quibus latiùs infrà gloss. 20.
verbo *Patrimonio*, à num. 365. Et pro
crimine hæresis etiam foriosus puni-
tur in bonis propter delictum ante
fu-

furorem commissum, licèt non puniatur in persona, ut ex alijs docet Ceball. lib. 1. comm. q. 33. quid verò sit in alijs delictis an scilicet pœna transeat ad hæredes videbis infrà hac gl. priv. 28.

XI. PRIVILEGIVM.

51 Vndecimum & quidem maximum Fisci privilegium est, ut Fiscus agere possit, quin & actionem suã fundatam habet ex libro suarum rationũ: textus singularis in l. 1. C. de exactor. tribut. lib. 10. ibi enim forma traditur his, qui iura Fiscalia colligunt, ut id ex ratione à tabularijs sibi tradita faciãt, nec aliud amplius ibi requiritur, tenet Mascard. de probat. concl. 975. n. 46. & libris Fiscalibus fidem adhiberi, tenet Genua de privat. script. lib. 4. tit. de libris Fiscalibus, estque l. illatæ, C. de fide instrum. licèt contra sentiat Boerius decis. 105. n. 3. Nicol. de Passeribus de scriptura privat. lib. 3. cap. 1. n. 34. & quod maximũ est, ex eo solo, tãquã pro Fiscalibus iuribus executivè & rigorosè exactio fieri potest, forma, de qua infrà proximè, docet Bald. in l. 4. C. de hæred. vel act. vend. n. 7. præcipuè si administrator sit rerũ Fiscaliũ, nam viso libro rationum, absque citatione cõdemnatur, Peregr. de Fisc. lib. 6. tit. 7. de debitoribus Fisci, n. 6. In cõtrariũ autem duo faciunt iura, alterũ, l.
52 instar 2. C. de iur. fisc. lib. 10. ubi cõputatio facta à tabularijs, non obtinet vim rei iudicatæ, nisi procuratoris sentẽtia comprobetur. Alterum autẽ est, l. fin. C. de conv. fisc. deb. eod. libro, ibi:
53 *Ex schedula in bonis confiscatis reperta, exactio fieri nõ potest*: facit etiam l. exẽplo 7. de probat. ubi neque Fiscus ex propria scriptura sibi debitorẽ potest constituere. Sed nihilominus à supradicta resolutione deviare non placet: nãque l. 2. C. de iur. fisc. loquitur in cõputatione debiti & crediti. Hæc autẽ cùm fallax nimis sit, nil mirum si fides absolutè ei non tribuatur; nos autẽ loquimur in ratione debiti liquidi ex Fiscalibus libris resultante, & quæ dubitationẽ non patitur. At l. fin. C. de cõven. fisc. deb. nil omnino nobis adversatur: procedit enim nõ in publicis codicibus, sed in privatis schedulis, non à publicis personis, sed à privatis confectis: & ita nil mirum, si fides eis non habeatur. Quin & alia etiã fortissima ratio est, nam Fiscus agit in d. l. fin. ex
54 successione: tunc autem iure privati, cui succedit, utitur, nec pro anteriori tempore privilegijs utitur, elegãs l. fiscus 6. de iur. fisc. est & l. non intelligitur 3. § cũ quinquennium, vers. *Si posteriori*, eod. l. 1. C. de Fiscalib. usur. lib. 10. docet Cynus in Auth. quas actiones, n. 3. 4. & 5. C. de sacr. Eccles. Bar. in l. cùm filius, n. 45. & in § in hac, n. 3. de verbor. Peregr. lib. 6. tit. 7. n. 3. & 4. Vide si Fiscus privato succesit, eius iure solummodò utitur, Iacob. de Arenis de cession. action. num. 43. Peregrin. lib. 6. tit. 1. num. 35. Et ita nil mirum, si in d. l. fin. & vitio instrumenti, & ratione successionis illud ius privilegiatum Fisco non tribuatur. Et ita videtur intelligenda d. l. exemplo, ubi privata scriptura, nec pro Fisco probat, ubi glos. intelligit de privato, cui Fiscus successit, qui in sui favorẽ schedulam scripsit, nec debitor Fisci thesaurario sive officiali solvẽs liberatur, nisi in ærarij libro notarius scribat casu, secundũ Bart. in l. Fisco, C. de conv. fisc. deb. lib. 10. Bertachinus ver. *Debitor Fisci*. n. 13. quod magis planè procedit in Indorum partibus; nam non aliter fides adhibetur, quàm si in libro, qui appellatur *Mayor de la caxa*, partita scribatur, subscriptaque sit ab officialibus, & à Regio tabellione, qui vocatur *de hazienda Real*, quæ observatio necessaria est ad vitandas fraudes, ne quid novum est; l. ne casu 2. C. de discussoribus, lib. 10. & videbis infrà gloss. 16. privilegio 10.

XII. PRIVILEGIVM.

55 DVodecimum privilegium in agēdo est, ut pro debito liquido summariè, executivè (in doc. Novel. p. 9. privileg. 12.) & omisso iuris ordine procedatur, l. hi qui, & ibi Platea num. 2. C. de conv. fisc. deb. lib. 10. l. 1. vers. *Quod fit*, verb. *Sine mora*, & §. final. verbo *Fiscus invadat*, C. de naturalib. lib. l. publica, C. de ferijs, l. 2. & ibi Rebuf. C. de fund. rei privatae, lib. 11. l. Praefectus 2. C. de appatitoribus Praefecti annonae, lib. 12. sed contra Rebuff. ibi, Bald. saepè relatus in l. 1. C. de haered. vel action. vend. Platea in l. nemo carcerem, C. de exactor. trib. lib. 10. num. 10. & 16. Luc. de Pen. in l. 1. C. de conduct. & proc. 1. par. num. 8. Gratianus discept. forens. 2. tom. cap. 353. & cap. 375. à num. 14. Belenci. de charitativo subsid. q. 98. Caballus cas. 203. Bald. in cap. quoniam contra, num. 27. de probation. Suar. in l. post rem iudicatam, casu 7. Quemada ultim. quaest. fiscal. & est videre in tit. 7. & 19. lib. 9. Recop. Et quae sint causae summariae vide glo. verb. *Summatim*, in l. in hac ad exhibendum, & Gail. observationum forēsium lib. 1. observ. 20. num. 8. Quin &
56 per capturam procedere potest Fiscus contra debitores, etiam ante executionem, Platea in d. l. nemo carcerem, C. de exact. trib. num. 15. & 18. Marāt. de ordin. iudicior. 6. part. actu. 3. qui est finalis, num. 12. Canter. quaestion. criminal. praelud. 3. num. 11. & 13. allegat legem nemo carcerem, C. de exactorib. trib. lib. 10. ubi dicitur, debitorem detinendum, Pet. Gregor. syntagmat. lib. 22. cap. 10. si autem non solverit, deveniatur ad res, bona, & substantiā, ut fiat solutio: adducit etiam pro sua opinione Bart. & DD. ad illum text. Salic. in l. 1. C. qui bonis cedere poss. num. 7. Greg. in l. 4. tit. 15. part. 5. litt. A. Suar. in l. post rem iudicatam, casu 7. fol. 124. Et etiam nobilem Fisci debitorem, vel ex maleficio in totū condemnari, vide per Pichardum in manuduc. ad praxim, 2. part. praecept. 9. num. 62. & nobilem debitorem ex cōductione redituum Regalium carcerari probat l. 4. tit. 2. lib. 6. Recop. sed eam legem solùm in conductore procedere, non in alio debitore, tenet Larte de gab. cap. 18. num. 62. & Gutierr. de gab. quaest. 166. num. 17. & practicarum 3. par. quaest. 13. num. 103. & seq. & in lib. 4. quaest. 14. Azevedo in d. l. Rec. n. 26. Villar respons. 6. Narbona in l. 14. tit. 2. lib. 6. Recop. gloss. 1. num. 66. & gloss. 2. num. 21. & agricolam etiam eadem de causa carcerari, Gironda de privilegijs, cap. 30. à
57 num. 1327. Sed dubium videtur facere dict. l. nemo, ubi probari videtur in carcerem neminem debere detrudi ob Fiscale debitum. Verùm Canter. & Belenc. suprà relati, cum alijs, rectè intelligunt ex eiusdem tex. contextura de carceratione pœnali, & ad verbera, non autem de carceratione ad custodiam: haec enim in Fiscalibus de-
58 bitis locum habet, quin & contra exactorem negligentem etiam per capturam proceditur, l. nisi opinatores 7. C. de exactorib. trib. lib. 10. & ex alijs Ias. in l. si non obtulit, de re iudicat. n. 22. Ergo & à fortiori contra principa-
59 lem debitorem. Haec autem limitare possumus in muliere, quae pro Fiscali debito non carceratur, Authent. sed hodie, C. de offic. diversor. iudic. Authent. hodie, C. de custodia reorum, Bart. in l. 2. C. de exactorib. trib. Laud. de fisc. q. 225. Peregr. lib. 6. tit. 7. num. 9. Gribello decis. Dolana 115. Stephanus, & add. Gutierrez lib. 2. practic. q. 25. Nicol. Festasius de aestimo, & collectis, 3. par. num. 21. Stephan. Gratianus 3. to. disceptation. cap. 506. num. 3. ubi idem tenet in seno, & quod de muliere diximus, tenet Farinacius 1. tom. quaest. 27. num. 43. idem eod. tom. tit. 4. q. 27. num. 43. Matienço gloss. 2. l. 8. tit. 3. lib. 5. Recopil. & gloss. 5. l. 9. & gloss.

gloss. 1. l. 10. Gutierr. lib. pract. quæst. 21. Rebuff. de fisc. num. 225. Lasarte de alcaval. cap. 18. num. 60. quin neque pro delicto debet capi casta mulier, 1. tom. comm. 434. A. 547. B. neque etiam inhonesta maritata capitur pro debito civili, Padilla in l. transigere, num 93. C. de transactionib. commu. t. tom. 313. B. & licèt aliqui teneat posse capi mulierem ob iniquam tutelæ gestionem, quos refert Baeça de decima tutoris, cap. 4. num. 46. ipse contrarium tenet num. 98. licèt Vivius communiũ lib. 2. opinione 37. inter communes tom. 1. teneat capi posse; additio verò ad Matthæsillanum singulari 108. num. 1. & 2. 1. tom. singular. tenet non obstante etiam generali renuntiatione, non teneri mulierem, neque conveniri ultra quam facere potest, & antè pœna capitalis erat in extrahente mulieré, & hodie licèt non capiatur, etiam pro debito Fiscali, tamen contrà faciens nõ tantam pœnam incurrit, l. 1. & d. Authent. sed hodie, C. de offic. diversoruũ iudicum, quod servãdum est. Quid autem sit in nobili viro, vide Lasarte de gab. cap. 18. à num. 60. Pichard. in manuduct. ad praxim, 2. par. præcept. 9. n. 62. Nisi aliud velit consuetudo, & lex municipalis, tunc enim id est servandum, l. prohibere. §. planè, quod vi aut clam, l. Antiochensium, de priv. cred. l. misi opinatores, C. de exact. trib. lib. 10. Bald. in l. 1. n. 3. C. si propter pub. pens. Ias. in l. si sic legatum 78. de leg. 1. num. 25. Et videtur pro hac parte l. 13. tit. 7. lib. 9 Recop. Sed quæ de captura suprà dicta sunt, est l. 14. d.
60 tit. 7. lib. 9. Vbi expresè disponitur, ne etiam captis bonis & fideiussore dato posit debitor à carcere liberari ante realem solutionem: nec sub fideiussore potest relaxari Fisci debitor, tenet Cabal. casu 221. Baeça de inope debitore, cap. 13. num. 20. Et vide Covarr. lib. 2. variar. c. 1. n. 4. vers. *Regulariter*, fin. & l. 10. tit. 16. lib. 9 Recopil. & infrà hac glos. special. 46. quod pro quolibet debito fieri posse existimo, cùm ratione Fisci debitum privatum dici non posit, & quælibet Fisci actio quoad nostrum institutum æquiparata sit, prout resolvimus supr. gloss. 9. vers. *Seañ mi Fiscal*, num. 3. & 4. Et ita cavendum est à Damhouderio in praxi rerum civilium, cap. 67. num. 6. quod ante nos sensit Cante. suprà relatus: & licèt nil pro hac parte alleget, mihi videtur expressa l. 13. tit. 21. lib. 4. Recop. ubi privilegium in modo exequẽdi pro iuribus Fiscalibus ad omnia trahitur. Inquit enim textus: *Nuestras rentas pechos, i derechos, i otros maravedis que nos son debidos*. Sed ad executionem in Fiscalibus clausula guarentigia non requiritur in instrumento, ut resolvit Gutierrez lib. 1. practicarum. q. 110. quod meo videri planum est, cùm neque instrumentum publicum necesse sit in Fiscalibus, ut vidisti suprà in princip. huius specialis num. 55. Nec etiam in privato requiri clausulam guarẽtigiam, forsan probarẽ, si id mei instituti foret, lex enim nostra instrumentum publicum, non clausulam guarẽtigiam expostulat, pro cessatione autem solutionis gabellæ res vendi potest, Fabianus de emtione & vend. q. 4. princip. num. 50. Quod etiã pro-
61 batur, nam duplex remedium Fisco competit pro consequendo debito, executio personalis & realis itidem executio, ut ex Ioanne de Platea in d. l. nemo carcerem, num. 16. refert & sequitur Aviles cap. 19. iud. synd. gloss. *Cobrar*, num. 2. Maranta in praxi 6. par. de citatione, num. 6. vide infrà gloss. 34. privileg. 23. quod & solventi pro principali debitore cõpetit, l. in fraudem 45. §. qui pro alio, de iur. fisc. & ita pro tributis non solutis Fiscus mittitur in possessionem, ut ex Luc. de Pen. in l. final. C. de exact. trib. lib. 10. num. 6. & in l. obsistere, C. de ann. & trib. lib. 10. refert Afflict. decis. 252. n.
62 4. circa fin. Comprobatur etiã & hæc doctrina: nam licèt in civilibus indust-

strio

sitio locum non habeat, id fallit in fiscali causa, in qua inquisitio locum habet, l. si vacantia, C. de bon. vac. lib. 10. ibi: *Præses provinciæ præsente Fisci patrono diligenter inquirat*, & Ang. ibi & Bart. Bald. in cap. 1. §. si Titius, de cont. int. dom. & vassall. Luca. in par. 1. num. 8. Peregrin. alios referens lib. 7. tit. 3. num 8. Lucanus de fisc. 1. p. num. 8. Avendaño in l. 1. tit. 17. lib. 8. Recopilat. num. 101. cum seqq. & hoc pro bono Reipublicæ fit, Silvester in summa, verbo *Inquisitio*, el 1. num. 4. quam utilitaté ponderavi suprà hac gloss. & glos. 9. n. 12. Et mulier etiam potest inquirere in causa Fiscali, Rebuffus de
63 fisc. num. 247. Quin & per tormenta huiusmodi indagationem fieri posse existimat, & ad id adducit l. defensionis facultas 7. C. de iur. fisc. lib. 10. Quemada quæstion. fisca. q. 15. Bertachinus verbo *Tortura*, vers. 4. & tutor nõ faciens inventarium potest accusari, & torqueri, Baeça de decima tutoris, à num. 53. unde etiam nobilis in totum condemnatur, ut per Pichardum in manuduc. ad praxim, 2. par. præcept. 9.
64 num. 62. Forma autem communis servanda est, quæ in causis summariis servatur, ut refert idem Peregrin. ubi suprà n. 3. Sed apud nos quid servandum sit, expressè dispositũ extat tit. 7. lib.
65 9. Recopil. ubi facilè apparet, fiscales causas breviores esse privatorum brevibus causis, dilationesque in eis abbreviari. Et in Regalibus redditibus est l. 5. eodem, ubi intra triduũ contestatio fit, & sine scripto, cũ secus sit in privatorũ causis, l. 2. tit. 21. lib. 4. Rec. & in multis aliis privilegia obtinẽt. Et debitores Fiscales de facto, & sine iuris ordine exigẽdos, sunt qui putent, Gratianus disceptat. forens. cap. 25. num. 275. Farinacius cons. 85. 1. part. num. 182. Nam licèt aliàs primò mobilia, deinde immobilia bona sumi debeant, l. à Divo Pio. §. si super rebus, de re iudic. tamen in executione quæ fit pro Fiscalibus rebus, id non servatur, l. si quis fundũ, C. si prop. publ. pens. Bald.
66 sing. 53. l. 18. & 19. dict. tit. 7. lib. 9. Ubi meliora bona sumuntur, & omnia subhastantur, & quæ faciliùs possunt, venduntur. Cùm aliàs non à pretiosiori sit incipiendum, & quando secus sit, vide Caldas de emtion. & vendit. cap. 17. num. 29 nec regulariter creditor potest rem pretiosiorem vendere, si ex villoris pretio potest debitũ consequi, Negusantius de pignorib. 1. mẽbro 6. part. princip. num. 28. quod prodesse poterit, ut cum iudicio procedamus in ampla facultate concessa per legem 18. & 19. d. tit. 7. lib. 9. Recop. Facit & prætereà, nam securitas data à Principe, ad debita fiscalia non extenditur, arg. Auth. de mandat. Principũ, coll. 3. §. publicorum, Laud. de privileg. & rescrip. concl. 14. Everard. in cent. legal. d. cap. 26. fol. 92 D. Chass. in catalog. glor. mund. 5. part. consid.
67 24. spec. 159. Et ne dilatio debitoribus Fiscalibus detur, decisum extat l. 13. tit. 16. lib. 9. Recopil. Boer. decis. 296. num. 6. Mendoça de compensat. 1. par. q. 38. licet aliquando, ut commodiùs solvatur, dari viderim, nõ expressè, sed dissimulãdo, quod utilissimum publicæ pecuniæ esse, experientia cõperi, si id cum causa fiat; gratificatio enim in hoc casu periculosa nimis est, & ad debitum dotale hoc privilegium non extendi, tenet Gironda de privilegis, num. 854. Quod autem ex causa possit hæc dilatio concedi, probat l. in fraudem 45. §. qui pro alio, post principium, de iur. fisc. Rebuff. de fisc. num. 193. & quæ dilatio detur, & quando vide per Galganetum de iure publ. lib.
68 4. tit. 7. num. 11. Illud autem observãdum est, quod de summaria cognitione & executione diximus locum habere, cùm Fiscus fiscalem debitorem convenit, secus si debitorem debitoris: eleganter Suar. in d. l. post rem, cas. 7. Peregrin. lib. 6. tit. 7. num. 19. Gutierrez de gabellis, q. 64. num. 18. In hoc autem & Fiscus eodem iure contra

tra se uti vult: nam cùm aliquid debe-
69 tur ex bonis proscriptorum Fisco acquisitis, vult, ut etiam summariè satisfactio fiat, l. si quis post hac 9. in princip. C. de bon. proscrip. & per eam ita tenet Bart. in l. res quæ, §. res autem, de iur. fisc. quid autem sit in debito Reipublicæ, vide Gironda de privilegijs, à num. 382.

XIII. PRIVILEGIVM.

70 Decimumtertium privilegium est; quod & præcedens cōfirmat, nam cùm non à principio locus est executioni, quia res probationibus indiget; si ex eis sententia in Fisci favorem feratur, à tali sententia non licet appellare, sed statim est exequenda sententia, l. abstinendum, & l. fin. C. quor. appel. nō recip. l. 13. circa fin. tit. 23. partit. 3. l. 13. tit. 18. lib. 4. Rec. cap. 1. ei qui §. quoties 2. q. 6. sentit Ioann. Papin. in summ. tit. de appellation. à diffinitiva, quem refert Bertachin. in repertor. Bald. in l. 1. C. de hæred. vel action. vend. num. 7. Anton. Nicel. de concord. glossar. num. 50. Avend. in tract. de secund. supplic. cum pœna, n. 6. cas. 15. & ibi alios casus adducit, in quibus supplicatio nō admittitur; Specul. de appell. §. In quibus, n. 4. & alijs, quos refert Marant. in spec. 6. part. act. 2. num. 289. Greg. in d. l. part. gloss. 7. licèt possit appellari à discussore, vel rationali, l. cùm post sententiam 26. C. de appellationib. & vidisti suprà hac gloss. special. 11. Non autem appellat is à quo Fiscalis calculi satisfactio, vel aut tributi præstatio exquiritur, l. nulli, C. quorum appellationes non recipiantur, & 2. quæst. 6. §. sunt etiam quorum ex eis Speculator de appellationibus, §. in quibus, num. 4. Federicus Schen de appellationib. num. 9. tom. 14. nec appellatur à sententia in debito Fiscali lata, Antonius Nicellus de concordia glossarum, num. 50. tom. 1. tractatuum, & in debito Reipublicæ, idem num. 148. non etiam admittitur in causa charitativi subsidij ab Episcopo impositi pro alimentis, Gigas de pensionibus, quæst. 9. tom. 4. num. 5. & in dote sentit Novel. par. 9. priv. 7. Gironda de privileg. num. 317. refert plures contrarium tenentes Ant. Gom. in l. 50. Taur. num. 54. verb. *La dicha dote*, in princip. & quid in Ecclesia Escobar de ratiocinijs, cap. 31. n. 6. & num. 23. & seqq.
71 Id autem, quod in Fisco diximus, in cōvicto, vel confesso, probat Bald. suprà relatus, & sentit Gregor. & videtur pro eis d. l. abstinēdum: & de redditibus Regalibus intelligit Avendaño. Sed d. l. part. generaliter disponit, & generaliter intelligit Maranta, & meo videri, nec nos debemus distinguere, cùm certa sit mens legis Partitæ, volētis specialitatem in Fisco constituere. Et cùm in causis summarijs privilegium Fisco concessum sit, etiam ratione causarū privatorum, quæ summariæ dicuntur, ut proximè retulimus, nil mirum, si & in ordinarijs aliud habeat privilegiū, ut in dicta lege: nec appellationis remedium omnino videtur tolli; sed solùm quoad effectum suspensivum, ut videtur sentire dicta lex: quod in stricta disputatione nō dubitarem defendere; licèt id nunquam servari viderim, quin nec opponi.
72 Hoc autem intelligit Maranta ex Isern. in constitutionibus intentionis, col. fin. non intelligi, cùm Fiscus agit de lucro, ut in pœnis est l. lata 22. C. de appellat. sed dicta lex Partitæ omnes casus videtur comprehendere, ibi: *Por razon de cuenta, ò de pecho, ò de otra deuda.* Benè verū est, differentias aliquas constitui inter Fiscum debitum prosequentem, & eūdem lucrum prætendentem, ut videbimus infrà hac gloss. à num. 112. Ordinationibus autem Tribunalium ratiocinationis maioris paucis ab hinc annis erectorum in Indijs cavetur, ut ante executionem debitores ex dictis ratiocinijs non audiantur, scio autem ali-

aliquando audiri, vel quia ita videtur illius Tribunalis ministris, vel alijs ex causis, quod plerumque ex gratificatione existimo fieri magno facientium peccato, & Fisci damno, videntur enim aliquando Tribunalia creata non Regis, aut Reipublicæ, sed ministrorũ commodo, de quo plura possem referre; sed de his hactenus. Quo autẽ casu appellatio admittitur, si non prosequitur appellationem debitor intra tempus statutum, deserta censetur appellatio, l. quoniam 7. C. de appellationib. quam legem nota ad hoc, ut admittatur appellatio in causa Fiscali contra legem abstinendum, C. quorum appellat. non recipiatur, sed gloss. distinguit inter manifestè convictũ, vel non. Nota etiam, non spectari declarationem desertionis appellationis. Nota etiam non semper procedi executivè, cũ fiat condemnatio, & declaratur l. lata sententia 22. C. de appellationib. ubi in causa vacantium, vel indignitatis licitum est appellare, & extra casus expressos, si contra Fiscum appelletur, & non recipiatur appellatio, supersedendum est, l. sciendum 6. de appellationibus recipiendis. Sed hic nõ moror, quia apud nos leges & ordinationes sunt suprà citatæ, quæ exequi præcipiunt, nec appellationi effectum suspensivum permittunt.

XIV. PRIVILEGIVM.

73 DEcimumquartum privilegium cõstitui posset ex eo, nam Fiscus cogit adversarium, ut confiteatur debitum, etiamsi de veritate cõstet, si credendum est Lucano 1. par. num. 43. qui allegat Bald. in l. si in causa, C. quando fisc. vel priv. num. 3. Sed nec Bald. id mihi probat, nec Fisco id necesse est, si prædictum decimumtertium privilegium verum est: quin etsi ita non sit; tamen compelli ad confitendum, si nõ potest non convictus, id necesse non est, cùm vel convictum, vel confessum esse sufficiat, ut appellatio non admittatur, ex Gregor. d. glos. 7. l. 13. tit. 23. part. 3. Sed aliquando confessio Fisco prodesset, velut in casu Felin. in cap. si cautio, de fide instrumentorum, num. 24. vers. *Tertius casus*, in confessione scilicet facta testamento, absente procuratore Fisci, licèt in contrarium videatur Novellus de dote, 6. par. privileg. 78. num. 4. qui tenet cõfessionem non prodesse Fisco nemine pro eo acceptante; contrarium enim verius est, quia generale est, ut quilibet in favorẽ alterius, etiam absentis, possit obligari quomodo voluerit, l. 2. tit. 16. lib. 5. Recop. Sed antequàm hinc discedamus, scias oportet, confessionem fideiussoris in causa publica pro cautione in scriptis sufficere, quod secus est in causa privati, l. si fideiussor 27. C. de fideiussoribus, & de confessione dotis receptæ an noceat Fisco, & alia de hoc vide Vivium lib. 4. decis. 537. & 538. in fin. & an Fisco noceat officialis confessio de recepto, vide Caldas de emtione & vendit. cap. 12. num. 20. & infrà etiam videbis glos. 20. §. 10.

XV. PRIVILEGIVM.

74 DEcimumquintum privilegium, in quo & plura concurrunt, illud est, nam quilibet Fisco, & in eius favorem cogitur edere (id nõ absolutè in dote, Novel. 9. par. privil. 11. sed planè Iasi suprà relatus, & quid in Ecclesia Valascus de iure emph. q. 8. num. 7. Gutierr. consil. 46.) instrumenta, ut Fiscus actionem fundare possit, l. 2. in princ. vers. *Divus*, de iure fisci. l. ne quisquam, & ibi Bart. de edend. & alias præsumitur furatũ, Ias. in l. nec quisquam, num. 2. de edend. Bober. in singul. ver. *Editio*, num. 8. Peregrin. lib. 7. tit. 3. num. 8. quin & ipse adversarius, l. nec quisquã §. C. de edend. Guid. Pap. sing. 254. & 411. Alciat. & adstat §. fieri, in l. iustum, num. 2. C. de edend. & in l. ipse dispice, n. 22. eod. Zas. in l. nec quisquã num.

num.1.de edend.Peregrin.lib.7.tit.3.
num.11. latè Pacianus de probationib.
lib.1.cap.63. Giurba decis. Siciliæ 94.
num.4.& Rebuff.de fisc.num.237. ex
75 l.2.de edend. Quod & ad Fisci causam
agentem ut delatorem extendunt Zas.
& alij,& de gabellario, cui edi debet,
refert Bertachin.de gabel.7.par.n.33.
quod inducit d.l.nec quisquam, & latè
dispositū extat apud nos tit.19.lib.9.
76 Rec. Et si id non fiat, & instrumenta
subtrahantur, minus idonei testes pro
Fisco probant, ut in Fisco & Ecclesia
adducit Everard.in cent.legal.d.cap.
26.fol.94.B.per l.2.§.Divus, & Bart.
ibi de iure fisc. & DD. in l.si de pos-
sessione, C.de prob.glo. Panormit.&
77 Cagn. in cap. cùm olim essemus, de
privil. adversus autē Fiscum edit nul-
lus, l.in fraudem 45.§.neque instrumē-
ta,de iur.fisc. refert Alciat. suprà re-
latus in d.l.iustum, num.2. & in l.is a-
pud quem 2.C.de edēd. num.10. quod
ad dotem extēdit Bald. Nove.de dot.
78 part.9.privil.11. Hoc autem quod di-
ximus, Fisco scilicet edi debere, non
intelligitur in criminalibus, tūc enim
Fisco edi non debet, d.l.2.§.item divi,
in fin. de iur.fisc. Alciat.d.n.9. Est e-
nim omninò videndus: editionē enim
respectu Fisci, & brevissimè & com-
pendiosè satis tractat Mascardus de
probationib.2.tom. cōclus.806.num.
79 6. Hoc autem quod de criminali dixi-
mus, cùm capitaliter agitur, intellige,
non autem quando inde ad bona de-
venitur, cùm ibi iam non dicatur de
delicto agi, Bart.in l.facultas, num.10.
C.de iur.fisc.lib.10. & ita intelligat
Bald.in d.l.1. Alciatus in causa pecu-
niaria ex pœna, idem tenet in d.l.1.C.
de edendo, num.22. & delatori edit
reus ex d.l.ne quidquam, C.de eden-
do, cùm aliàs non actori ad fundandam
actionem, sed reo ad exceptionē fun-
dandam editio fiat, l.final. C.de eden-
do, Boberius 1.tom.singular. verbo *E-
ditio*, num.9. Unde in causa publicatio-
nis Fiscus cogit notarios ad edendā
instrumenta, ex Bart. supr. Lucanus 1.
part.num.44. Avendaño in l.1.tit.17.
lib.8. Recopil. num.102. qui loquitur
in notario, apud quem sunt instrumen-
ta bonorum, quæ veniunt in confisca-
tionē, & adversus usurarios, ut docet
Didacus Perez in l.8.tit.2.lib.8.ord.
gloss. *En las penas*, ante medium. Et vi-
de Clement.1.de usuris, vers. *Ratio-
ne*, ubi glos. quòd usurarij compellun-
tur exhibere librum rationis, ut ex eo
condemnentur, vel excommunicen-
tur, de quo vide Cardinalem ibi, &
magis movere potest, quod tenet Di-
dacus Perez 3.tom. tit.2.lib.8.ordi-
namenti, l.8.glos. verbo *En las penas*,
in princip. vers. *Sed est dubium*, quod
casu quo ratione usuræ condemnatur
quis, in medietate bonorū, potest cō-
pelli de his inventarium facere, quod
aliàs contrà esset; nam adversario non
debent instrumenta probationis præ-
beri, l.nimis grave 6.C.de testibus.
Fiscus autem non semper non edit, nā
instrumēta sibi cum privato commu-
nia edere tenetur, l.procurator 7.C.de
edendo, & rationes publicæ exhiberi
debent ei á quo petitur, ut constet, an
solverit, vel non, l.iustum 6.C.de edē-
do, præsertim instrumento amisso, l.il-
80 latæ 4.C.de fide instrument. Fiscus e-
tiam quinternos ostendit, ut videatur,
an solutio facta sit, & cuius quantita-
tis, d.l.illatæ 4.C.de fide instrument.
Bart.in l.fraudem, §.neque instrumen-
ta, Bartholomæus de Capua sing.85.
Mascardus d.conclus.206.num.6. Al-
ciat.in d.l.iustum. Quod si aliàs instru-
mēta apud se reperta, vel in bonis de-
latis, vel aliàs ostendit, id eo pacto est,
ne adversus se eis utatur adversarius, l.
in fraudem 45.§ à debitore, vers. *Ex
ijs*, & vers. *Idem autem*, de iur.fisc. com-
munia autem instrumēta exhibet Fis-
cus, ut alter describat, l.procuratores
81 7.C.de edendo. Instrumenta autem
publica notarius ei, cuius interest, iu-
re etiam adversus Fiscū exhibet, Dec.
in l.is apud, num.23.C.de edendo. Sed

[illegible]

oilm hoc exhibitionis privilegiũ tale non erit ex communi stylo, & æquitate Canonica, qua omnes, & omnibus exhibitio fit Alex. Ludovisius decis. 129. & 199. Ioann. Garcia de nobilitate, glos. 2. §. 1.

XVI. PRIVILEGIVM.

82 Decimumsextum privilegium est, nam Fiscus potest petere & exigere tributum intra Ecclesiam, nec debitor gaudet immunitate Ecclesiarum, & talem in Ecclesia, (glos. l. 2. C. de his qui ad Ecclesias) defendens satisfacere tenetur Fisco, Auth. de mãdatis Principum, §. sed neque, versic. *Publicorum*, collat. 3. & ex l. fin. tit. 11. part. 1. Plures pro eadem parte refert cõtrarium tenens Anastasius Germonius de sacrorum immunitate, cap. 16. num. 109. quod magis considerabile est respectu Fisci, cùm ad hæredẽ spectet onus vectigalis pro tempore præterito, l. Iulianus 41. § hæredes, de legat. 1. & videbis infrà privileg. 18. Sed aliqui pietate forsan non iusta moti nimis extendunt immunitatem Ecclesiarum quoad confugientes ad eas, de his enim est noster sermo in præsenti, quod causa plurium delictorum est, ita ut etiam in crimine læsæ Maiestatis reum gaudere posse immunitate Ecclesiæ, tenet Bossius tit. de captura, n. 32. pag. 27. Et quòd debitor tributorum gaudeat immunitate, tenet Germonius ubi proximè, Gratianus discept. forens. cap. 38. num. 1. Oldrad. cons. 54. Abbas in cap. inter alia, num. 22. de immunitate Ecclesiarum, sed in contrarium est l. 2. tit. 11. part. 1. quæ practicatur apud nos, ut refert Suarez in l. 2. tit. *de los goviernos*, lib. 3. Fori, & Ped. Gregor. syntagm. lib. 33. cap. 22.

83 Hoc autem hodie in Fisco peculiare fortè non dicetur, cùm & generaliter dispositum extet, l. 13. quæ est finalis, tit. 2. lib. 1. Recopil. ut debitor quilibet ex causa civili posit ab Ecclesia extrahi, idque ea ratione, nã cùm iure nostro debitor non habens unde solvat, posit debitori tradi, ut serviat, ut docet prædicta lex, & ideò cautio de qua ibi, debet pręstari, de benè scilicet debitore tractando, id enim adinstar servi ad Ecclesiam fugientis fit, l. si servus, C. de his qui ad Ecclesiam confug. Hoc enim casu id fieri posse, docet Oldrad. cons. 54. Anton. & Abb. in cap. inter alia, de imm. Eccles. Aufrerius in Capella Tolosana, decis. 422. & alij, quos refert Covar. lib. 2. variar. cap. 20. num. 14. & Gutierr. lib. 1. variar. cap. 1. à num. 1. latè.

84 Verùm hoc non servari, nec legem Canonicam abrogatam, aut abrogari posse, tãdem concludit Roder. Suarez relatus à suprà citatis, quem sequuntur ipsi Covar. dict. num. 14. & Gutierr. in idem incidit num. 12. Gregor. in l. 2. tit. 11. part. 1. gloss. 2. & dictam legem Partitæ abrogatam, idem tenet Covarr. licèt legem Recopilat. non adepti fuerint, saltim prout nunc est, pluresque pro sua opinione adducunt. Vndè Gutierrez num. 13. solummodò in debitore fugitivo legem practicandam docet: ita enim ipse eam intelligit, quid

85 ergo in hoc fit, ij ad quos legem condere spectat, viderint. Ego autem in hac Argentina Cancellaria prædictam legem Recopil. aliquando servari, aliquando & non servari vidi, ponderatis aliquibus qualitatibus etiam minus rigorosis, quàm quæ à Gutierr. exponuntur: audivi etiam & Licentiatum de Lopidana huius Cancellariæ quondam Auditore, qui & olim in supremo Regio Hispaniæ Senatu causarum expositor fuit, aliquando dubitatum esse de dicta lege, & tãdem obtinuisse servandam, unde cuilibet petenti Regium mandatum, ut lex servetur, & debitor ab Ecclesia extrahatur, forma, de qua ibi, sine mora datur, & ita habetur inter provisiones, quæ

86 dicuntur ordinariæ. Illud autem certũ est, Ecclesiæ expedire nimis, item & Rei-

...impugnatæ Ecclesiæ immunitatem, quoad eam confugientes coarctari, ut per Covarr. d. cap. 20. num. 4. Bernard. Diaz in pract. crim. can. num. 116. Ferrara in pract. in forma inquisitionis, num. 30. Iul. Clarum lib. 5. recept. §. fin. quæst. 30. num. 1. quod exemplis facilè esset comprobare, & ita à doctissimis viris accepi, & experiētia comperi, & ita in mea Hispalensi patria in Ecclesijs, & Monasterijs prohibitum extat, ne huiusmodi confugientes ultra triduum permaneant, propter causas sanctè & iuridicè perpensas à Bernard. Diaz ubi suprà.

XVII. PRIVILEGIVM.

87 Decimumseptimū privilegiū erit, nam Fiscus venditorem convenit etiam pro præteritis tributis, licèt in subsidium id fieri convento priùs possessore, doceat Bald. in l. 1. num. 6. C. de annonis & tri. lib. 10. sed verius videtur, directò agere posse, ex infrà proximè dicendis.

XVIII. PRIVILEGIVM.

88 Decimumoctavum privilegiū est, nam & possessorem pro præteritis etiam tributis potest cōvenire, l. prædijs. 36. de iur. fisc. l. 4. §. fin. D. de hæred. vel action. vend. l. fin. C. de censib. lib. 11. l. cùm possessor 5. in fin. de censib. Paulus in l. inter debitorem, num. 2. & 7. de pactis, Afflict. decis. 95. num. 3. & decis. 153. num. 2. Quod in tātum verum est, ut quolibet modo res possideatur, etiam nondum ad æstimum posita, id intelligatur: onus enim reale est, docet Paulus in l. si negotium 16. C. de negot. gest. num. 3. ex Bart. per text. ibi in l. fin. C. sine censu vel reliquis, quod actione hypothecaria fieri existimat Afflict. Ad hæredem autem onus vectigalis spectare, etiā pro præterito tempore, probat l. Iulianus 41. §. hæres, de legat. 1. & vidisti sup. privileg. 16. Sed cùm respectu rei id sit, videtur nil peculiare in Fisco constitui posse: illud autem erit, ut hoc suis privilegijs exequatur, suprà à num. 35. & 55.

XIX. PRIVILEGIVM.

89 Decimumnonum privilegium constitui posset ex eo, nam doti ęquiparatur, & argumentū de dote ad Fiscum procedit, l. 2. de privil. fisc. gloss. in l. dotis, D. de iur. dot. Neguss. de pignorib. 4. membr. 2. part. num. 108. Zasius in l. nec quisquam, C. de edendo, Dec. in l. in ambiguis 85. num. 2. de regul. iur. Ias. in §. fuerat, num. 70. Inst. de actionib. & in l. dotis causa, solut. matrim. 2. lectura, num. 6. & 36. Dambauderius in inchiridione parium, verbo *Mulier*, inter comm. 1. tom. Covar. lib. 1. variar. cap. 16. n. 5. Novell. part. 9. privileg. 1. num. 3. gloss. 3. l. 29. & gloss. 2. l. 33. tit. 13. part. 5. Hoc autem rectè ibi intelligit Gregorius, quoad hoc ut cæteris pręferantur: inter se ęnim in multis differunt, & in aliquibus videmus dotem maiora obtinere pri-
90 vilegia, in alijs verò Fiscum. Et in primis magis privilegiatur Fiscus, quàm dos circa appellationem: nam ut diximus suprà hac gloss. num. 70. à sententia in favorem Fisci lata non appellatur; at in causa dotis regulariter appellatio admittitur, nisi causa celeritatem requirat, Baldus Novel. de dote, 9. part. privileg. 7. num. 3. quem & alios adducit Castillo in l. 53. Tauri, num. 43. in fin. gloss. verb. *La dicha do-*
91 *te.* Item & Fiscus agit contra fideiussorem non discusso principali, ut vidimus suprà hac gloss. num. 33. At in dote secus est, Bald. Novel. ubi suprà,
92 8. part. de privileg. dot. solut. matrim. privileg. 37. num. 2. nisi modificando, ut ibi. Nō enim semper pari passu ambulant dos, & Fiscus, Barbosa in l. 1. solut. matrim. 1. part. num. 54. Et dotem magis privilegiatam, quàm Fiscū

do-

docet ipse in eadem l.1.6.par. num 9. & agit latè de prælatione dotis, 2.par. & de primipilo 7.par. in princ.

XX. PRIVILEGIVM.

93 Conveniunt autem, & est vigesimũ privilegium Fisci, nam licèt regulariter commodans in emtionem, vel reparationem domus in ea habeat tale privilegium, ut omnibus etiam anterioribus hypothecis præferatur, l. interdum, qui potiores in pignore habeantur, tamen talis Fisco non præfertur, sed Fiscus eidem, l. quod quis 18. de privil. cred. cuius non meminit Gregor. in l.29. tit.13. part.5. gloss. 3. Quod & in dote procedere, probatur Authent. quo iure, C. qui pot. Covarr. cap.7.n.2.& 3. lib.1. variar. Et de prælatione hypothecæ uxoris & dantis in refectionẽ. & alia de hoc, vide Molinam de iustitia & iure, 2. tom. tract. 2. disput.434. Licèt id fortè intelligatur in Fisco, vel dote anteriore, ut utrúmque casum comprehendens videtur probare dict. l. 29. tit.13. part. 5. Bart. Salicet. & Fulgos. in l. interdum, D. qui pot. Paul. in l. creditor, si certũ petat. latè Tiraquel. 4. membr. 2. part. num.162. & alij relati per Covar. dict. cap.7. & hoc, quod de hypotheca diximus, intellige, ut dicemus latiùs infrà gloss. 34. §. 5. & obiter hîc animadverte, nam licèt dubium esset, imò videretur pluribus, ex mutuo ad refectionem, vel emtionem navis, aut domus, hypothecam non oriri tacitam, sed solùm privilegium personale, ex suprà relatis, pro quibus videtur l. quamvis 17. C. de pignor. l. procuratoris 5. §. planè, de trib. act. tamen iam hodie apud nos dubium non est, ex l. 26. titul. 13. part. 5. ubi tacita hypotheca in his casibus inducitur.

XXI. PRIVILEGIVM.

94 Præfertur etiam & doti Fiscus (& sit vigesimumprimum privilegium) in debito primipilari, l. satis notum 4. C. in quibus caus. pig. tac. contrahatur, l. si quis posthac, in fin. & ibi glos. C. de bon. proscr. Bap. de Sancto Blas. cent.3. num.93. de privil. dot. Corras. lib.5. miscel. cap.4. Covarr. lib.1. var. cap.16. num.6. & ibi quis dicatur primipilus, ex multis refert, & Antonius Augustin. lib. singular. ad Modestinũ, cap.8. pag. mihi 313. Et vide latè de primipilo Lipsium de militia Romana, dialog.3. lib.2. & dialog. 2. & 8. Capicius decis. 129. latè, & Rebuff. de fisco, num.414. & Barbosa in l. 1. sol. matrim. 7. part. in princip. quorum plures hoc primipili officium generali, vel maiori Thesaurario nostri temporis respondere autumant, & Gratian. discept. 4. tom. cap.733. Quoad nostrum autem institutum attinet, sat sit dicere hîc, primipilum dici publicam militarem pecuniam, eodem modo, quo Fiscus dicitur pecunia Regia, quia à principio Fiscis custodiebatur, ut vidimus suprà gloss. 9. num.2. ita & debitum primipilare dicitur militaris pecunia publica, ex eo, quia apud primipilum, qui signifer erat, & aquilæ præerat, & apud eum annona, sive publica militaris pecunia, & dimidium donatorum servabatur. Diversimodè hoc officium quoad nos aliqui considerãt, ut proximè vidisti, & vide etiam Restardum Castaldum de Imperatore, q. 110. n. 257. & Laudensis de Fisco, q.
95 214. cap.8. Huic autem debito publicæ utilitatis & militiæ causa illud erat concessum privilegium, quin & aliud etiam maximum, nam hoc debito, filij etiam non hæredes tenebantur, tradit Matthæsillan. in l. 1. C. de privil. fisc. inter sing. Doctorum, num. 2. Corras. lib.5. miscel. cap.4. Ioannes Bosquius de leg. nupt. lib.6. num.41. Belli namque nervus est pecunia, l. 3. §. in causa, de quæstionibus, & diximus sup. glos. 9. num.15. Vt autem Fiscus contra dotem mulieris habeat actionem, ultimo loco intelligi oportet, dict. l. satis no-

notum, C. in quibus caus. pig. tac. in quo forsan cōsideratur dominiū, quod maritus habet in dote, l. dote ancillā, C. de reivendicatione: unde bona parafernalia non subiacent huic primipilari hypothecæ, l. 1. C. de privilegio Fisci. Et ita de primipilo integer est titulus, & in pluribus alijs iuris locis de eo mentio fit: quod non difficile esset extendere ad rei dominicæ administratores, apud nos vulgò, *Officiales Reales*, cùm quamlibet publicam pecuniam quolibet modo ad Regem pertinentem recipiant & custodiant. Quod faciliùs suadebitur in Lusitania, ubi pro Regis redditibus manent bona uxoris, & etiam capitale obligatum, Molina de iustitia & iure, 2. tom. tractat. 2. disput. 436. pag. 1200. B. & ita quodlibet debitū Fiscale posset esse primipilum, sed hodie non est primipilus, Barbosa 2. part. l. 1. soluto matrimonio, num. penultim. & ita bona uxoris ex principali officio mariti non obligantur, Matthęsillanus in l. 1. C. de privilegio Fisci, num. 1. & quando uxoris, & si ij non hæredes tenerentur Fisco causa viri, vel patris primipilaris, vide Capicium decis. 139. n. 17. & vide l. 223. styli: sed id nunquā vidi servari, & sine dubio primipilos est, quos dicimus *Proveedores del*
96 *exercito*: & ita missum facio. Regulariter autem dotem Fisco pręferri, ex aliquibus voluit Villalob. commun. opinion. lib. 5. inter comm. 1. tom. pag. 56. Matien. in l. 7. tit. 16. lib. Recop. gloss. 5. n. 5. Peregrin. plures referens, lib. 6. tit. 6. num. 33.

97 Et ita Fiscum non exercere privilegium prælationis contra dotem, tenet Baptist. de Sancto Blasio de dot. cent. 3. num. 94. Hoc autem non sine scrupulo procedit; contrarium enim, imò dotem Fisco non præferri, quin aliquando contrarium accidere, tenet Neguſ. de pignor. 4. memb. 2. p. n. 109. Bald. Novel. de dot. p. 9. privil. 1. n. 3. sentit Rip. in Rub. D. solut. matr. n. 115.

Etsi iurium & Doctorum fundamenta consideramus, non ex abrupto, quos proximè num. 96. adduximus, sequemur, sed pedetentim quid sequendum sit, animadvertemus, sentit Matien. in l. 7. tit. 16. lib. 5. Recop. gloss. 5. num. 5. & Barbosa in l. 1. soluto matrimonio, 2. part. D. Ioann. del Castillo 3. tom. cap. 4. & non præferri dotem anteriori expressè est inter communes 1. tom. fol. 141. B. & si dos ipsa expressam habeat hypothecā commun ium 3. tom. fol. 69. quæst. 16. Existimo igitur pro nunc in hac controversia Fiscum doti, vel èconverso præferri, cùm id iure cautum sit, ut in primipilo vidimus, aliàs autem nullam debere in eis differentiam constitui: quod & sensit olim meus præceptor D. Ioannes de Avalos, l. assiduis, C. qui potiores, re-
98 petens in Salmanticensi Academia, qui & privilegia primipili hodie intelligi posse in his, qui dicuntur, *Proveedores*, vel *Pagadores del exercito*, & faciunt quæ de annona refert P. Ærodius rerum iudicatarum, lib. 9. tit. 4. de annona. Et ex proximè dictis deduces, iam ad aliam notabilem differen-
99 tiam & prelationem dotis Fisco: nam dos habet hypothecam, quæ & præfertur anteriori hypothecæ, l. ubi adhuc, l. in rebus, C. de iur. dot. l. unic. §. & ut pleniùs, & §. fuerat, C. de rei uxor. action. cap. ex litteris, de pignoribus, l. 23. tit. 13. part. 5. Rip. in l. privilegia, de privil. credit. Covarruv. lib. 1. variarū, cap. 7. Gomez in l. 50. Tauri, Corras. in l. qui liberis, num. 117. de ritu nuptiar. Menes. in Authent. res quæ, num. 170. C. commun. de leg. Baconius lib. 6. declaration. cap. 92. Baul. lib. 1. quæst. cap. 21. Costanus de dot. cap. 7. Balduinus in Iustiniano pagin. 220. & pag. 379. Fanus de pignoribus, 2. part. 4. membr. Campegius de dot. 1. part. quæst. 8. Quin & habenti expressam anteriorem hypothecam præferri mulierem, putavit Marti. antiquus glossator, quem refert gloss. in l.

assiduis, C. qui potior. Petr. Bel. Iacob. Aretin. Cyn. col. 3. & alij, quos refert Antonius Gomez dict. l. 50. Taur. num. 39. & alij, ut videre est apud Negus. de pignorib. 4. memb. 5. part num. 56. Covarruv. lib. 1. variar. cap. 7. Matienç. in l. 7. tit. 16. lib. 5. Recop. gloss. 5. num. 4. & alij plurimi. Quod autem tacita hypotheca dotis anterior præferatur expresse posteriori, refert Negusantius de pignoribus, 4. membr. 2.
100 part. num. 98. At Fiscus nec expressis anterioribus, nec etiam tacitis præfertur, l. si pignus, D. qui potiores, l. 1. C. rem alienam gerentibus, cum alijs, nisi in posteà quæsitis, Bald. in dict. l. 1. num. 7. C. de hæred. vel act. vend. Negus. de pign. 5. par. 2. memb. num. 11. & 6. par. num. 42. Ex quo suprà dictam similitudinem mulieris, & Fisci evertere conatur Camillus num 27. Bulgarinus num 3. in d. l. 1. C. rem al. ger. Negus. ubi suprà 4. membr. 5. par. n. 109. Vanderanus de privil. cred. cap. 4. col. 4. Covarr. lib. 1. variar. cap. 16. num. 6. Alciat. lib. 1. de præsumt. cap. 41. pro-
101 pe fin. Hodie verò iam hæc cōtroversia suprà dicta cessat apud nos, ex l. 29. & 33. tit. 13. part. 5. Vbi omnimodo Fiscus, & dos æquiparantur, unde nec dos Fisco, nec Fiscus doti præferetur quo ad hypothecam, præter illum primipili casum: & ita dos anterior Fisco posteriori præfertur, l. dotis 9. C. de iure dotium; & licèt leges Partitarū in dubio potiùs trāscribant leges iuris Romani, quàm corrigant, ut multi ex nostris voluerunt, & Mariençо in l. i. tit. 6. lib. 5. Recop. gloss. 6. num. 4. hîc antiqua tollitur difficultas, nam & iure communi stante, hæc opinio non omnino reiecta fuit, ut statim videbimus. Sed antequàm hinc discedamus, scias oportet, donationem propter nuptias nō gaudere hypotheca anteriori, l. assiduis docet, in fine, C. qui potiores, & cùm Ecclesia, & Respublica æquiparentur l. final. C. de sacros. Eccles. & Respublica non præferatur priori hypothecæ, l. si ignorante 3. C. de remissione pignoris, nec Ecclesia hac prioritate gaudebit, nec de hoc video textum, & an Fiscus præferatur privato, cùm agit de lucro, vide per Alexand. Trentacinquium resolut. lib. 1. de iurisdict. resolut 9. fol. 92. Adverte etiā pupillum præferri in bonis tutoris, secus verò adultum in bonis curatoris, l. dabimus 4. §. si quis cùm tutor, de privileg. creditorum.

XXII. PRIVILEGIVM.

102 Vt inde iam vigesimumsecundum deducamus privilegium, ut Fiscus posteriorem habens expressam hypothecam, priori tacitam habenti præferatur, ut in dote suprà diximus: ita in Fisco Lucan. de iure fisc. num. 84. Bald. in l. assiduis, num. 6. Additio ad Azon. in summ. C. qui pot. colum. 2. Negus. de pignorib. 4. membr. 2. part. num. 113. & alios referens Cœphalus consil. 86. num. 2. lib. 1. & apud nos est expressa dict. l. 33. tit. 13. part. 5. & ibi gloss. 3. Gironda de privilegijs, num. 371. cap. 7. in fin.

XXIII. PRIVILEGIVM.

103 Et antequàm hinc discedamus, vigesimumtertium privilegium ècōverso consideremus, Fiscus namque anteriorem tacitam hypothecam habens, posteriori habenti expressam præfertur: ut tenet argument. l. si pignus 8. D. qui pot. l. si fundum 4. C. eodem, Additio ad Dynum in regul. qui prior, de regulis iuris, lib. 6. Laudensis de Fisco, quæst. 196. Bald. in l. assiduis, C. qui pot. numer. 6. Gregor. Lopez in dict. l. 29. titul. 13. partit. 5.
104 gloss. 3. Rebuffus de Fisco, num. 195. sed contrà idem ibidē num. 248. Dynus ubi proximè, quem refert Bald. in l. si fundum, numer. 2. C. qui po-
105 tior. Et comprobatur hoc privilegium ex alio, nam in rebus post Fiscalem con-

contractum quæsitis omnino Fiscus præfertur, l. si is 28 de iur. fisc. Neguf. ubi suprà, 2. membr. 5. part. num. 42. Capiclus decis. 129. num. 12. Vbi id limitat, nisi & ille, cum quo concurrit, sit privilegiatus, ut pupillus & similes, tunc enim prioritati standum est, Manrica de ambiguis conventionibus, lib. 11. tit. 25. num. 6. & 14. & videbis infrà gloss. 34 §. 5. num. 126. in quo magis privilegiatus est Fiscus, quàm dos: nam licèt ex æquiparatione, de qua suprà num. 47. hoc & ad dotem aliqui voluerint extendere, Felicianus de censibus, lib. 3. cap. 5. num. 18. contrarium inducitur, quia regula, qui prior, ad omnia bona trahitur, ut contra Accurs. probavit Bart. in d. l. si is, in fin. Bald. in l. hac edictali, §. his illud, C. de secund nupt. Donel. de pignor. cap. 12. col. 3. quod in dote verum est, ut hic animadvertimus. Contra autẽ suprà dicta etiam in posteà quæsitis anteriorem creditorem Fisco præferri probare videtur l. final. in princ. qui potiores, sed eleganter respondet Anton. Faber lib. 2. coniect. cap. 10. sed quia eleganter loquitur, nolo referre, ut ipse videas in originali.

XXIV. PRIVILEGIVM.

106 Vigesimumquartum privilegiũ, ut conventus à Fisco hypothecaria, teneatur probare suam præcessisse obligationem, aliàs Fiscus præferatur, licet aliàs actoris sit onus probationis, refert Everard. in centur. legal. d. cap. 29. fol. 93. b. ex Bald. in l. si debitor, C. de priv. fisc. & in l. 1. C. de hæred. vel action. vend. & Angel. in §. illud, Authent. de trient. & semis. & Romanus singul. 160 ubi id non dicit, Castillo in l. 63. Tauri, verb. *Hypotheca*, circa finem, ex l. 1. & Bart. ibi, C. de iure fisci, lib. 10. & in instrumento confecto favore piæ causæ, vel aliorum habentium privilegium, ut scilicet eorum instrumentum præcessisse censeatur, tenet Afinius de executionibus, §. 7 cap. 52. num. 3. cum seqq. pag. 179. licèt contrà sentire videatur Bart. videlicet privati instrumentum præsumi præcessisse in l. si priusquam, num. 8. C. de iure fisc. lib. 10. Et ad cõprobationem nostræ conclusionis in hoc privilegio expendi potest Cabal. doctrina centur. 2. casu 122. dicentis, aliquando Fiscum non teneri probare qualitatem, sed ad id adversarium teneri etiam reum, & defendentẽ. Quod 107
autem suprà diximus, in tributis non intelligimus: hæc enim causa cæteras omnes omnino præcedit, l. 1. & ibi gloss. & Baldus C. si propter publicas pẽsitatio. & gl. in fin. l. 25. tit. 13. par. 5. latè in decima, tributo, censu, & gabella, Felicianus lib. 3. cap. 5. per totũ, ubi an habeat hypothecam, & an præferatur, vel nõ anterioribus, & nos infrà latiùs gloss. 20. §. 3. & 7.

XXV. PRIVILEGIVM.

108 ET ex ijs, quæ à num. 89. dixi, tolles & aliam differentiam, quam aliqui constituunt inter dotem & Fiscum, ut, scilicet, dotis instrumentum semper præcessisse videatur, instrumentum autem Fisci sequutum, Novel. de dot. part. 9. privil. 5. Bertachin. ver. *Dos 83.* Bald. in l. dotium, C. de iure dot. Baptist. de Sancto Blas. de priv. dot. centur. 2. num. 59. & 60. sentit Gregor. in dict. l. 33. tit. 13. part. 5. gloss. 2. & plures adducit Covarruv. lib. 1. variar. cap. 16. num. 6. & videbis infrà hac gloss. privileg. 35. n. 140.
109 Quin etiam respectu privati id procedere, ut eius instrumentum videatur præcessisse, tenet Ias. in §. fuerat, num. 7. Instit. de action. Alciat. reg. 3. præsumt. 41. num. 2. & alij, in l. non puto, de iure fisc. quorum aliquos refert Covarr. dict. cap. 16. lib. 1. variar. num. 2. & Neguf. ubi suprà dict. 4. membr. 2. part. num. 117. Sed ibi contrarium verius tenet, & Covarr. num. 7. Lucan.

110 num. 64. Et ita etiam in dote, non absolutè loquitur, imò Fiscum æquiparat Bald. Novell. de dot. part. 9. privil. 1. num. 3. & ex suprà dicta æquiparatione ita dicendum est, & ita respectu privati, omninò instrumentum Fisci præponitur, ut suprà à num. 140. respectu autem dotis æquali privilegio utitur,
111 hocque est vigesimumquintum privilegium: quod & confirmatur: nam in personalibus certum est, Fiscum præferri, ut per dict. l. quod quis, de iure fisc. tenet gloss. & Alber. in l. privilegia, de privileg. credit. & Peregrin. lib. 6. tit. 6. num. fin. Et ita deponens non præfertur Fisco, Castillo 3. com. cap. 16. num. 70. imò Fiscus præfertur deponenti, l. 9. tit. 3. partic. 3. & licèt mutuans in refectionem præferatur, l. 9. tit. 3. part. 5. tamen Fiscus tali mutuãti præfertur, Villadiego in sua Politica, cap. 2. num. 105. fol. 29. & de hac prælatione est l. 28. tit. 13. partit. 5. & vide D. Ioannem del Castillo 3. tom. cap. 4. & 8. Et in muliere etiam est privilegium contra eos, qui mutuaverunt in refectionem, nisi ad hoc dederint, ut militia emereretur, Authent. quo iure, C. qui potiores, & vide suprà hac gloss. privilegio 20. & comprobatur ex suprà dictis, & gloss. magn. l. penult. tit. 3. part. 5. & glos. etiam penult. l. 13. tit. 14. part. 5. & forsan latiùs infrà gloss. 34. §. 5.

XXVI. PRIVILEGIVM.

112 Illa autem omnium insignis diversitas inter Fiscum, & dotem, ab aliquibus consideratur: in diversitate enim opinionum, vel sententiarum, quæ doti favet, præponi debet, & amplectanda est, l. in ambiguis 86. de regul. iur. l. si ego 10. §. si res, D. de iur. dotium, cap. fin. de re iudic. gloss. 3. l. 18. titul. 22. part. 3. & gloss. 2. l. 33. titul. 13. part. 5. Novel. ubi suprà, 9. part. privileg. 1. 3. & 6. Baptist. de Sancto Blas. centur. 3. num. 34. Cotta in mem. verb. *Dos*, el 1. Negusant. de pignor. 1.
113 memb. 5. part. num. 31. Contrarium autem in Fisco esse, existimarunt plurimi, per l. non puto 10. D. de iure fisci, inter quos Cranciuncula de of. iud. cap. 7. lib. 2. num. 31. Matthæsillan. singul. 71. num. 1. Mantua sing. 488. Cravet. cons. 6. num. 128. Cœphal. consil. 255. num. 52. Alciat. regul. 3. præsumt. 41. num. 3. & lib. 8. Parerg. c. 6. & lib. 5. resp. cons. 12. in fin. Et opinio contra Fiscum prævalet; Menoch. lib. 2. præsumt. 71. num. 36. & in dubio contra Fiscum interpretandum, ex Ias. in l. 1. de usucapionibus, num. 36. Decius cons. 463. num. 5. Quod extendit Velascus consultatione 120. num. 2. & per totam, in contractu Regis, & præscriptione, ut etiam si actoris fundamentum sit, verba contractus contra Fiscum interpretentur, quod exornat Craveta cons. 6. in fin. Præsumtio enim contra Fiscum est, Alciat. d. præsumt. 41. num. 1. plures refert Covarruv. lib. 1. cap. 16. ubi latè de intellectu dict. l. non puto, & Didac. Perez in l. 9. tit. 3. lib. 4. ordin. glo. ver. *Treinta dias*, circa medium, Peregrin. lib. 6. titul. 6. num. 22. Simanc. de Cathol. instit. cap. 9. num. 92. Gutierr. de iur. confirm. 1. part. cap. 16. num. 68. latè Gironda de privilegijs, cap. 30. à num. 1330. ex dict. l. non puto, toties repetita, Decius in cap. ex litteris, de probationibus, & quando contra Fiscũ iudicandum sit, Barb. in l. 1. solut. matr. 2. p. n. 14. & seqq. & ita in dubio pœna iudicari debet nõ cõmissa, Vivius lib. 4.
114 decis. 524. n. 24. Indeq; ius Fisci faciliùs quã privati tolli, docet Bald. in l. quicunque, n. 27. C. de serv. fug. & pœnam, sive mulctam Fisco applicatã, remitti debere, seu posse, probat l. illicitas, in fin. de off. Præsid. l. fin. in fi. C. de modo mulctar. l. 4. tit. 22. part. 3. Cùm nec Princeps pœnam parti debitã remittere possit, gloss. in l. 2. ubi DD. C. de in ius vocando, l. 11. tit. 25. part. 4. Sed prædicta l. non puto, non benè

nè, ni fallor, perpensa, errandi tribuit facultatem: & cùm aliquando dictam legem, ut vulgariter solet allegari, audissem, nunquam mihi persuadere potui, tot Fisci privilegia à nobis enumerata, & enumeranda, prædicta lege enervari; vel, ut meliùs dicam, tolli, præsertim cùm dotis & Fisci omnimoda sit æquiparatio, ut suprá latè probavi, & Decius in dict. l. in ambi-
115 guis, D. de regul. iur. Dotem autem favorabilem esse, nullus dubitavit unquam: & Ecclesiæ assimilatur, ut vidisti suprà gloss. 9. num. 10. In conflictu autem opinionum ea est amplectenda, quæ Ecclesiæ favet, Benintendis cons. 19. & Fisco non favens, delinquentibus æquiparatur, in Authent. de mandat. Princip. §. iam quidem, ibi: *Ut terribilis quidem sis delinquentibus, & indevotis circa Fiscalia*. Et ita iudex primùm observet Fiscalia, iubetur ibi, vers. *Oportet*, & l. 4. cap. 65. tit. 31. lib. 9. Recopil. Et ita vigesimumsextum constituo privilegium, ut in dubio Fisco favendum sit, sive actor, sive reus sit, probat Dec. proximè relatus, Matthæsillan. singulat. 271. Covarr. lib. 1. variar. cap. 3. num. 5. Peregr. lib. 6. tit. 6. n. 3. Mantica de ambiguis conventionibus, lib. 11. tom. 1. tit. 25. circa finem, & ita contractus in dubio interpretatur in favorem Fisci, Ias. cons. 39. num. 3. volum. 1. statutum etiam nō interpretatur contra Fiscum in eo, quod potest alios tangere, Bald. in l. 1. C. an servus ex suo facto, Alexand. in l. non puto, de iur. fisc. refert Bertachin. vers. *Interpretatio* 4. Et magis privilegiatur Fiscus, quàm pupillus, docet Lucanus de fisc. num. 81. ex Bartol. in l. 1. §. sed
116 ad illos, de falsis. Vndè plures ita distinguendum putant, ut Fiscum damnum evitare curanti, omninò favendum sit, eidem verò lucrum prætendenti minimè: cuius sententiæ sunt Ias. in l. 1. soluto matrim. num. 37. & in l. inter pauperes, de re iud. Neguss. de pignor. 4. membr. 2. par. num. 118. Paris. cons. 1. num. 22. vol. 4. Did. Perez in l. 1. titul. 2. lib. 5. ordin. fol. 117. col. 2. Castill. in idem recidit in l. 4. Taur. gloss. *de confiscar*, circa medium, Pere-
117 grin. lib. 7. tit. 3. num. 45. Decius proximè relatus, Covarruv. dict. cap. 16. num. 1. Gutierrez dict. cap. 16. lib. 1. de iur. confirm. num. 68. Farinac. cons. 42. num. 39. Raudensis variar. cap. 73. n. 24. Et ita pœna non commissa iudicatur, ut proximè vidisti ex Vivio, imperiale enim est humaniorē sequi sententiā, l. cùm apud veteres 2. C. de cōmuni serv. manum. Vndè si Fiscus pœnam prætendat, privatus autem debitum, illud privatus consequetur, nec in tributum venit Fiscus, l. 1. C. pœnis Fiscalibus, docet Bertach. de ga-
118 bellis, 9. par. principal. num. 30. Quin non sine iure dicere possumus, neque hoc etiam casu contra Fiscum esse respondendum: solummodò enim id fit, ut Fiscus hoc casu privilegio careat: id enim mihi probat expressa l. quod placuit 37. de iure Fisci. Inquit enim text. Quod placuit Fisco pœnam non esse petendam, nisi creditores suum recuperaverint, eò pertinet, ut privilegium in pœna adversus creditores non exerceatur; non ut ius commune privatorum Fiscus amittat. Ecce textum apertè probantem, Fiscū hoc casu privatis æquiparari: unde non dubito, quin si solutio Fisco facta fuerit pœnæ, privatus debitum prætendens, id non poterit revocare, ex l. ait Prætor, § si fugitivum, de
119 priv. credit. Nam licèt Fiscus non utatur privilegio in bonis occupandis, ut voluit Curtius Senior consil. 59. numer. 11. & ex l. non possunt 11. de iure Fisci, ut quatenus sine privilegio id licet, efficiet Fiscus. Quin non dubito, quin Fiscus antiquiorem pœnam prætendens, possit, & debeat præferri noviori ex contractu: sed de hoc latiùs infrà gloss. 34. § 5. à num. 130.
120 Vndè argumento sumto à fortiori, si Fiscus & privatus causam ex debito ha-

habeant, & ambo pœnam prætendāt, sine dubio Fiscus privato præferretur: de quo vide Caballum resolut. cent. 2. casu 146. & 201. & Covarruv. lib. 1. variar. cap. 16. & est l. 105. styli; & ita si ex furto sit quis condemnatus, & privatus, pœnam puta quadrupli, Fiscus autem aliam sibi applicatam prætendat, simul & semel, privatus quidem, quoad reintegrationem rei propriæ, præferretur, quoad pœnam verò potior erit causa Fisci, in paritate enim causæ statim utetur privilegio. Hæc etenim opinio mihi semper placuit, & eam sentit Covarruv. dict. cap. 16. lib. 1. variar. num. 8. Et licèt posteà videatur non benè firmare pedes, defendenda est, ex supradictis rationibus sic à me perpensis, & generalis statuitur conclusio, ut licèt creditoribus ex contractu Fiscus non præferatur, creditoribus ex delicto sine dubio præfertur, ex Covarruv. ubi suprà, Iulio Claro lib. 5. receptar. §. fin. quæst. 78. num. 31. relatis 1. tom. cōmun. ex lib. 5. Iul. Clar. pag. 539. col. 2. sed de hoc latiùs infrà dict. gloss. 34. §. 5. Licèt multam parti potiùs, quàm Fisco solvendam sentiat Rebuff. ad constitutiones Regias, in procem. glo. 5. num. 119. non allegans fundamenta, & penè eodem modo in l. 2. de offic. procuratoris Cæsaris, num. 3. Ripam, & Decium pro Fisco contra se allegans, & videbis infrà hac gloss. privilegio 39. num. 151. Nec obstat quod suprà dixi num. 114. nam etiam pœnam privato applicatam remitti posse, tenet gloss. 5. in dict. l. 1. verbo *Mayormente*, & quod de Fisco dicitur, gratiâ exempli intellexit Gregor. suprà relatus. Et de pœna Fisco acquirenda, vel acquisita remittenda videbis infrà gloss. 20. §. 10. n. 464. & seqq. nec damnosa Fisco sunt impetranda, l. nec damnosa, C. de precibus inoffic. transcripta, in cap. nec damnosa 25. quæst. 2. & ita rescriptum contra ius positivum contra Fiscum ipso iure nullum est, Montalvus de exp. sentent. Pil. art. 1. num. 1. tom. 13. tractat. pag. 54. & ita secunda iussio spectanda est, cùm aliquid contra Fiscum iubetur, Authent. ut nulli iudicum, §. & hoc verò, quia petitionibus constringitur aliquando Imperator, l. 1. C. de petit. bon. sublat.

XXVII. PRIVILEGIVM.

121 Hoc autem, quod de Fisco pœnam prætendente diximus, intellige, cùm ex delicto contra tertium commisso proceditur: nam si contra rem Fiscalem, vel in ea damnum fiat, potiùs dicitur rem prosequi familiarem, & ita hoc est vigesimumseptimum privilegium: nam licèt in delictis Fiscus non habeat bona delinquentis obligata ante inchoatum iudicium, ut tradit Negusantius iam sæpè relatus, de pignor. 4. in 2. part. num. 115. quod quamdiu verum sit, videbimus infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio* num. 178. & gloss. 34. à num. 116. Tamen in delicto adversus Fiscum, bona damnum dantis statim obligata sunt, Negus. ubi proximè num. 116. l. 9. tit. 3. part. 5. & ibi gloss. 9. Et de usurpante Fisci pecuniā, vide Mastrill. de Magistr. lib. 6. cap. 8. à n. 70. & de subtrahente testes Fisco, Cabal. casu 263.

XXVIII. PRIVILEGIVM.

122 Vigesimumoctavum privilegiū est, nam non solùm vivum delinquentem accusat, verùm & post eius mortem eius bona prosequitur, Lucan. 1. p. n. 1. & est l. 3. tit. 2. part. 7. & ibi glo. 1. iura cōmunia allegat, & nos inf. gloss. 20. n. 338. nec morte cēsetur extingui delictū, quoad pœnam pecuniariam, l. 1. & 2. & toto tit. C. si pendente appellatione, & quoad pœnam pecuniariam transeat ad heredem, Menoch. de recuperand. remed. 1. n. 159. l. 2. C. ad leg. Iul. repetundarū: nec finita tutela finitur iudicium excusationis non admissæ, l. quāquam 15. de excusat. tut.

In criminibus exceptis, de quibus latè infrà gloss. 20. ubi videbimus, & de civilibus, de quibus in gloss. hac est sermo hoc 28. privilegiũ, sive magis speciale illud habet, ut intelligatur de pœna pecuniaria, qua aliquando quis post mortem punitur, Marta casu 60. num. 7. & non extingui morte pœnã pecuniariam, probat l. Caius 22. ad Silanian. & ita Fiscalis tenetur prosequi pœnam contra hęredem, si lis cum defuncto cõtestata sit, l. cõstitutionibus 32. l. sciendum est 57. de actionibus & obligationib. Post litem enim cõtestatam contra defunctum ante eius mortem iudiciũ transit ad hæredes rei, vel actoris, vel utriusq; l. omnes 25. de act. & obligat. l. 25. tit. 1. part. 7. & ibi gloss. final. & post contestationem actio criminalis transit in hæredem, l. iniuriarũ actio 28. de iniurijs, & si fur moritur post litem contestatam, etiam ad pœnam tenetur hæres, l. 20. tit. 14. part. 7. Quinimò nõ contestata lite agit Fiscalis contra hæredes in crimine peculatus, & de residuis, quia ad eos transit pœna, Molina 3. tom. disput. 696. num. 2. Et quando pœna transeat lite nõ cõtestata, idem Molina tract. 3. disput. 43. & ex dolo perpetuatur actio, & etiam post mortem non liberatur dolosus, l. si hæres 11. de noxalibus. In contrarium autem, causam scilicet bonorum morte extingui, tenet Matthæsill. in l. si is qui, C. si pendente appellatione, &c. num. 1. & 18. Imò accusationem etiã respectu bonorum extingui, si ante mortem nulla prolata sit sentẽtia, probat l. 23. tit. 1. part. 7. sed si reus mortem sibi conscivit, sufficit litis contestatio, l. 24. eodem, & vide etiam l. 25. & sequenti, imò & post sententiam pendente appellatione morte finiri causam respectu bonorum, quorum pars condemnata est, probat l. final. C. si reus, vel accusator mort. sit, & l. 28. titul. 23. partic. 3. Et generaliter mortuo delinquente intra tempus appellationis hæredem non teneri, refert Vivius decis. 6. & Caball. resolut. casu 298. sed à specialiter decisis recedi non potest, nec nostri instituti est in præsenti de his omnibus delictis disputare.

XXIX. PRIVILEGIVM.

123 Vigesimumnonum privilegium est: nam Fiscus petens solvi sibi debitum, non excluditur alia probatione, quàm instrumentis: testes enim in hoc casu non sufficiunt, l. 1. C. de apochis publ. lib. 10. quẽ tex. dicit notabilẽ Ias. in l. 2. num. 138. versic. *Vltimò pro complemento*, C. de iur. emphyt. Hippol. in

124 Rubr. C. de probation. num. 23. quod aliqui forsan intelligunt, ut solummodò intelligatur in debitore tributorum, quasi in debitore ex contractu secus sit, ut in hoc quælibet sufficiat probatio, sive per instrumentum, sive per testes, l. etsi instrumentum 3. C. de fide instrumentor. lib. 10. & l. in rebus hypothecæ 4. D. eod. & Bartol. in dict. l. 3. Et hanc differentiam videtur agnoscere Bertachinus in suo repertor. versic. 14. & 31. Hoc autem mihi non placet, cùm eadem in utroque casu militet ratio. Imò ratione æqualitatis prima propositio videtur servanda, nã à Fisco nemo convenitur, nisi ex authentica scriptura, l. quicunque 2. D. de fide instrumẽt. & in tertio ad capta pignora agente, ut non nisi scriptura probet, decidit l. 16. tit. 7. lib. 9. Recopil. Rebuff. verò de Fisco, num. 142. ita distinguit, ut proximè dictum intelligatur in relatis in debitorum numerũ. At verò non relati, sed ex contractu

125 probari testibus sat sit. Existimo igitur dictũ n. 123. necesse esse, ut debitor plenã obtineat securitatẽ. Stat enim scrinijs officij, ubi apparet solutã, nec ampliùs debitor dicitur, nec molestãdus, l. omnes 2. §. ad hæc, C. de quadr. præscr. l. semel 2. C. de apoch. pub. lib. 10. dictum verò n. 124. sufficere, quoad hoc, ut debitor statim non molestetur, sed priùs administrator conveniatur,

fisco 2. C. de conven. fisc. deb. lib. 10. l. final. C. de dividenda tut. Et hoc secundum sensit Bald. in l. si in causa 2. C. quand. fisc. vel priv. optimè Salic. in l. in contractibus, num. 12. C. de nō numer. pecun. Et est notandum non posse talem administratorem, vel officiales opponere exceptionem nō numeratæ pecuniæ, camerarius enim eâ non potest uti, d. l. in contractibus 14. §. sed quoniam, C. non numer. pecun. l. final. C. de apoch. publ. lib. 10. Restaldus Castaldus d. quæst. 110. vers. 262. Priùs etiam exactor debet conveniri, quàm nominator, l. quoniam Augerio 3. C. de conveniendis Fisci debitorib. lib. 10. Et hoc apud nos magis planè procedit, quin & prima conclusio, cū solutio fieri non possit, nisi tribus officialibus (hoc enim verbo sæpè utar) illis autem simul, qui statim in librum solutionum redigunt unde instrumentum solutionis conficitur, nec leges suprà adductæ num. 124. contrarium probant. Nec liberatur solvens exactori sine apocha à tabulario facta, Galganetus de iure publico, lib. 4. tit. 7. n. 2. quod maximè confirmat præcedentia: hoc autem de primo conveniendo exactore, vel nominatore non semper intelligas procedere, & ordinem præcisum inducere, sed cū dilatione modici temporis, nam si longum de si deretur, in Fiscalibus nō admittitur, nulli enim plus damni dilatio afferre, quàm Fisco, ut sæpè experiētia comperi, sed breviter, imò brevissimè lis expediri debet, sin minus debitor conveniri, & cogi potest, ipsique actiones cedi debent, & sibi imputet, qui non cavet, non enim amplius possunt tales administratores, quàm legitimè recipere, cætera enim extra ordinem inania sunt; quin & novare non possunt, l. si debitorem meum 21. de novationib. multumque ad hoc advertāt syndicatores oportet, imò & superiores omnes. Damnum enim semel datum, vix resarciri vidi, & ita non solùm in solutione non iuridicè facta, sed etiam in legitima tempus statutum est, ut ultimus finis actui detur, & sciatur, id nam effectum sit, estque singularis textus, & admulta ponderabilis, l. comperimus 2. C. de naviculariis, lib. 11. ibi: *Vt in alterum annum iis reddatur, à quibus species præstitæ sunt*, & l. placuit, C. de collat. fund. pat. eodem libro, quod ego semper observavi cum rei dominicæ utilitate: cōtingit enim sæpè pecuniam, vel alias species transmitti, ego verò nunquam satisfactum putavi mulionis, vel nautæ apocha, nisi respectu temporis itineris, semperque expostulavi apochā de recepto ab officiali, vel administratore principali, qui ad ratiocinia obligatus est, ex quo multæ fraudes medentur.

XXX. PRIVILEGIVM.

126 TRigesimum & quidem maximum privilegium est: nam cùm fixus & permanens semper Fiscus dicatur, ut per Lucanum num. 94. 1. par. Laudens. quæst. 97. quia licèt non actu, aptitudine tamen dives est, dixi sup. latè glos. 9. verb. *Seais mi Fiscal*, à num. 14. casibus, quibus cæteri, fideiussores dare non tenetur: ita regulam generalem constituit, l. 1. §. si ad Fiscum, ut legati nomine cav. l. nisi dolo 3. §. quamvis, vers. *Item sciendum*, D. si cui plus quàm
127 per leg. Falc. Et quòd licèt aliàs ususfructuarius debeat cavere, ut in l. 1. & toto titul. ususfruct. quēadmod. caveat, tamen si Fisco legetur ususfructus, satisdare nequaquam debet, docet gloss. in cap. fin. de pign. & in l. si ususfructus 9. §. planè, ver. *Hanc cautionem*. D. usufr. quemad. Corn. cōs. 277. vol. 4. Imol. & alij, quos refert Anton. Gabr. lib. 5. commun. opin. de usufruct. conclus. 1. num. 47. Lucanus 1. par. num. 14. Laudensis quæst. 122. Peregrinus lib. 1. titul. 1. num. 135. Antonius Eringius de fideiussore, c. 5. num. 213. Et civitates etiam non teneri fideiussorem dare,

re, Idem ibidem n. 300. quin nec cautionē de damno infecto pro domo Fiscali ruinam minante dari debet, Rebuff. de fisc. n. 16. quod singulare privilegium est in Fisco. Ex quo deducebat Rodericus Suar. in l. 2. lib. 2. For. tit. *de los emplazamientos*, in princip. n. 29. fideiubentem pro Fisco, videri renuntiasse beneficio cedēdarum. Et ex suprà dictis deducebā ad casum apud nos satis practicabilem, nullus enim est, qui ignoret l. 2. tit. 21. lib. 4. Recopil. ubi datur forma procedēdi in causis summarijs, quæ apud nos dicuntur *de execucion*, ubi exprèssè iubetur, ut is in cuius favorem sententia fertur, quæ vocatur *de remate*, teneatur fideiussorem dare, ut si in ordinario iudicio victus fuerit, restituet, quæ accepit, & pœnam, de qua ibi. Hanc verò fideiussionem apellamus legis Toleti, eam igitur, sicut nec aliam Fiscus præstabit, & cùm in urbe de Panamá sententiæ in Fisci favorem forma ordinaria conciperentur, quæ apud nos est, *Dando lá parte la fianca de lá lei de Toledo, &c.* repugnavi talem fideiussionem debere dari, & ita obtinui: & in posterum talia verba sententijs Fiscalibus non fuerunt inserta: quod privilegium & addi poterit ijs, quæ in causis executivis Fiscum habere resolvi suprà hac glossa privilegio 12. à num. 5. Nec contra hanc resolutionem obstat l. 10. tit. 20. lib. 4. Recopil. ubi cū in Fiscalis appellat secundò, ut in casu legis de Segovia, ut dicitur, cum pœna mille quingentarū duplarum, iubetur ibi, ut fideiubeat forma, de qua ibi: huic etenim difficultati dupliciter respondeo, casum ibi specialem supradictæ regulæ generali non obstare: tum & meliùs secundo modo respondemus, legem illam potiùs nostram confirmare sententiā, cùm fideiussor, de quo ibi, sit is, quem dicimus *Receptor de penas de Camara*, & solùm quoad eas obligatur, quæ minor obligatio est, quàm ea qua Fiscus omnis, vel ut meliùs dicam, omne Regis patrimonium, ut nulli non patet, & ita fideiussio, de qua ibi, nullam obligationem addit, quod suprà resolvimus. Imò idem etiam observari vidi in Regali Audiencia civitatis Regū, & ego observavi, ut idem esset in bonis defunctorum, inque Indorum bonis, sunt enim arcæ ad similitudinem Fiscalis, quarum unamquamque Auditor quidam administrat ad talia bona colligenda, servanda, & expendenda iuxta ordinationes, quæ ad id sunt, illa autem arca pro fideiussione est. Hoc notato, quòd ex administratione Indorum cùm redditus quotidie currant, & exigantur, in eventu ultimæ sententiæ pro solutione capiuntur, at in bonis defunctorum, quod pro fideiussione necesse est, in arca retinetur, nec ad hæredes in Hispaniam transmittitur, & ita his modis, & malitijs obviatur, & partibus consulitur, nota autem pro coronide huius specialis, quod diximus, de iure communi esse, sed cùm provisio hominis faciat cessare provisionē legis ex pacto, Fiscus teneretur ad dandos fideiussores, docet Ant. Eringius de fideiussoribus, cap. 5. num. 20. & seqq.

128 129 130 (margin numbers in left column)

XXXI. PRIVILEGIVM.

131 Trigesimumprimum Fisci privilegium est, nam cùm debitoris personam possit capere, ut latè resolvimus suprà hac gloss. privilegio 12. à num. 6. à fortiori, & eius bona in solutum capere poterit, Lucan. ubi sup. n. 112. ex l. 2. ubi notat Bart. C. de iure fisc. lib. 10. in quo non semper consistit

132 Fisci privilegium, cùm imò cōtra iuris regulas, aliquando Fisco aliud pro alio solvatur, l. 1. C. de collatio. æris, lib. 10. l. 1. C. de argen. pret. quod tes. infer. eodem lib. quod munificentiæ tribuit Budæus in §. tollitur, circa medium, vers. *Creditor*, Inst. quibus mod. tol. obligat. ubi quando aliud pro alio solvatur. Et in Republica idem fe-

fere

fert P. Ærodius rerum iudicat. lib. 4. tit. 1. de reb. creditis, cap. 9. Illud autē magis notandum est, nam debitor Fisci, vel Reipublicæ non potest habere honorem, donec integrè solvat, l. 1. & ibi Rebuff. C. de debitoribus civitatum, lib. 11. Sed forsan aliqua inter hos notari posset differentia, nam debitor Fisci legatione fungi potest, secus in debitore Reipublicę, l. sciendum 4. in princip. & §. debitores de legationibus, sed id non de quolibet parvo debito intelligas, nam parvum debitum non repellit à tutela, Bart. in l. si quis 36. §. sed & si quis, in fine, D. de pign. act. implicatis autem rationibus Fiscalibus tutoris officiū denegatur, Bar. in l. in confirmando 18. num. 3. de confirmando tutor. unde iure optimo processit prohibitio, tit. C. ne tutor, vel curator vectigalia conducat. Sed hoc nec servari vidi, nec servandum puto, facillimè enim fraudes Fisco fierent, quod maximè obviandum est, sed bona, quæ sunt, capi poterunt, & vendi, & usque ad concurrentem quantitatem extinguetur actio, reliqua verò, vel à fideiussore, vel pignore consequetur Fiscus, vel amittet sicut alius quilibet inopia personarum, vel rerum, Baeça de inope debitore, cap. 18. num. 9. Illud autem in pręsenti nota forsan contra Fiscum ex illius munificentia, nā debitor tributorū particulares facit solutiones, l. placuit, C. de collat. fundor. patrim. lib. 10. & vide in l. quidam existimaverunt 21. si certum petatur, nec unquam vidi solutionem particularē respui ab administratoribus, nec in debitis bonorum defuncti ego respui unquam, dum id nō obesset reliquorum exactioni.

XXXII. PRIVILEGIVM.

133 TRigesimumsecundum Fisci privilegium est, ut eo agente possessio ei detur, & auferatur privato, argum. l. Senatus 15. §. Senatus, & l. Titius 21. de iur. fisc. l. Paulus Calimachus, §. fin. de legat. 3. probat Boer. in consuetudinib. Bituricēs. lib. tit. de feud. §. 3. col. 2. Afflict. decis. 197. Carrot. de sequestro, 2. par. quæst. 12. Guido Pap. quæst. 366. Et ita decisum extat in causis nobilitatis, ut pendente causa, qui se nobilem prætendit, non fruatur possessione nobilitatis, ex pragmatica Regis Henrici, quam refert Mieres de maiorat. 3. par. quæst. 7. num. 5. Covar.
134 dict. cap. 16. lib. 1. var. num. 9. Otalor. de nobil. 3. par. tertiæ part. princ. cap. 2. num. 7. Menchaca illust. quæst. lib. 2. cap. 87. à num. 18. & de hoc alia per Gutierrez lib. 1. practicar. quæst. 32. num. 3. & lib. 3. pract. quæst. 19. num. 17. Sed ipsi ibidem in cæteris casibus, possessionem non auferendam à privato existimant, l. defensionis facultas, C. de iur. fisc. lib. 10. quod & tenet Guid. Pap. quæst. 366. & Peregr. lib. 7. tit. 3. num. 10. & in statuto Delphin. §. fisc. num. 4. Harum autem opinionum concordiā deducemus ex Afflict. ubi suprà: nam possessio aufertur à privato, cùm de iure Fisci in continenti constet, licèt respectu ordinis
135 iudiciarij causa non statim finiatur: unde in rebus portatis contra devectum, non solùm fit descriptio, ut refert Peregrin. sed & sequestratio fit, ut habetur in ordinationibus Domus, quæ dicitur, *de la Contratacion de las Indias*, quæ Hispali sita est, sub tit. *De las naos de buelta*, ordination. 103. & seq. Nam cùm per inspectionē registri (ita enim appellamus) statim constet de vitio, & negativa omni modo probetur Bart. in l. Titiæ textores, de legat. 1. per textū. ibi num. 2. Tib. Decian. cons. 124. num. 69. volum. 3. nil mirum, si sequestratio statim fiat, & ita sæpiùs practicavi. Sed non semper in Fiscalibus causis fit sequestrum, ut per Franciscum Marcum in decis. Delphin. 1. part. quæst. 38.

XXXIII. PRIVILEGIVM.

136 TRigesimumtertium privilegium considerari potest, nam ex duobus consortibus pro indiviso rem habentibus, quemlibet ad reparationem viarum, & ad cætera compellit, l. cùm possessor 5. de censib. l. Moschis 47. in fin. princip. de iur. fisc. & per eum tex. Bart. ibi, Bald. in d. l. 1. C. de hæred. vel action. vend. num. 7. Fan. in tractat. de pignor. 8. part. princip. membr. 1. num. 5. Afflict. in const. Neap. lib. 1. Rubr. 17. num. 26. licèt contrarium voluerit
137 Chassan. in consuet. Burgund. Rubr. 5. §. 2. num. 37. ex alijs, & pro eo adduci potest cap. constitutus; ubi notat Panorm. num. 8. de relig. domib. Anchar. num. 13. pro quibus allegari potest l. 2. C. de deb. civ. lib. 11. vers. *Pro rata.* Et pro hæreditarijs partibus, etiam in Fisci rationibus quis convenitur, l. pro hæreditarijs 2. C. de hæreditarijs actionib. Et hanc sententiam, ut æquiorem, servandam docet Covarr. lib. 3.
138 variar. cap. 7. num. 7. Sed profectò dicta l. cùm possessor, magis expressa est, quàm quæ hac coarctationē recipiat, & cùm ex hypothecaria quilibet possit quamcunque rem obligatam vendere, l. creditoris 8. C. de distr. pign. nil mirum, si dict. l. cùm possessor aliquid speciale Fisco tribuat. Et favore dotis in solidum hæredem conveniri, notant omnes in l. cùm à bono 55. de legat. 2. Surd. decis. 90. & favore Reipublicæ, gloss. in l. pro hæreditarijs 2. C. de hæred. action. Sit igitur firma prima cōclusio, licèt de æquitate prius possessor quilibet pro parte debeat conveniri, licèt in subsidium, etiam quilibet: quod si hoc de hypothecaria intelligamus, idem in privato dicemus.

XXXIV. PRIVILEGIVM.

139 TRigesimumquartum illud sit privilegium, ut Fisco ad debitum agente, obijci non possit compensatio ex diversa statione, l. 1. C. de compens. l. 1. l. si ex venditione 7. C. eod. Rebuf. de fisc. num. 20. Medices de compensationibus, 1. par. quæst. 38. Alciat. lib. 6. respons. cons. 10. num. 8. & cons. 11. n. 4. Vigelius in methodo civili 5. par. lib. 15. cap. 11. § 4. except. 29. Afflict. decis. 193. cùm id in cæteris diversum sit, ut in toto tit. D. & C. de compensation. quod in tribus casibus est, l. aufertur 46. vers. *Vt debitoribus*, de iur. fisc. §. qui compensationem. Estque magis speciale de iure communi, nam secus est in Republica, l. in ea 3. C. de compensat. nisi in casibus, ut ibi, & l. si velut 13. C. eodem, hodie verò apud nos nec Fisco, nec Reipublicæ obijcitur compensatio ex diversa statione, l. 26. tit. 14. part. 5. & grave est delictum, & gravissimè punitur, qui ex alterius ratione ad aliud transfert, l. in provincijs 4. C. de numerarijs & actuar. lib. 12. Et quando officialis Fisci possit dispensare ex diverso Camera, Afflictis decis. 192. quod quidem speciale rigidissimè convenit observari, nec compensationem admitti (expertus loquor) si autem Fiscus creditori, & debitori succedat, compensatio locum habebit, l. liberari 2. C. de solutionibus, & videbis infrà glos. 34. §. ultim. sed cùm facilè sit eodem momento ex diversis stationibus scribere in altera solutionem Fisci, in altera verò debitoris solutionē, nescio quare id in difficultatem possit venire, & ita non solùm in casibus expressis in dictis legibus, sed in omnibus id fieri convenit, nec unquam in his, quæ mei muneris erant, aliter fieri permisi.

XXXV. PRIVILEGIVM.

140 TRigesimumquintum privilegium est, de quo suprà privil. 25. à num. 108. Nam in dubio ratæ Fisci instrumētum præsumitur præcessisse, l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. Mascard. 2. tom. concl.

§ 6.

806. Hippol. in Rubr. de probat. n. 392. Peguera decis. 48. in princip. & alij suprà relati, licèt cōtra relati ab Alciat.
141 reg. 3. præsumt. 41. Quin & èconverso, si Fisci intersit, ut eius instrumentū sequatur, ita in dubio censendum est, ut ex d. l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. secundùm unam lecturam deducit Bald. in d. l. f. C. de hæred. vel act. vend. & Everard. in Fisco, & in causa pia, eius argumento intelligit in centur. legal. dict. cap. 26. fol. 92. Facit quod in Ecclesia refert Felinus in tract. quando litteræ Apostolicæ, quod in mixtis denominationem sumit à qualitate magis sibi utili, & ex alijs refert gloss. 7. in fin. l. 13. tit. 15. part. 1.

XXXVI. PRIVILEGIVM.

142 Trigesimum sextum privilegiū est, nam licèt Fisci privilegia solos Fiscus habeat, ut docet Cyn. in l. in omnibus, num. 10. C. si quis ius dic. non obtemp. & dixi latè suprà gloss. 9. verbo, *Seais mi Fiscal*, licèt aliquando forsan privata utilitas ex Fisci actione resultet, ut tenet Dec. in l. Imperium, num. 59. de iurisdict. omnium iudic. & idem in dote, ut cùm mulier agit, habeat privilegia, secus si pater, licèt inde filiæ cōmodum resultet, tenet Neguf. 4. membr. 2. part. princip num. 3.
143 Tamē Fisci privilegium cessibile est, cedi namque potest, l. si in te, fin. C. de privil. fisc. & Bart. per textum ibi, & in l. 1. C. de privil. dot. Laudens. q. 22. Et sine cessione non transit privilegium quoad hoc, ut talis Fisco præferatur, l. si cùm pecuniā 3. C. de privileg. Fisci, l. 2. C. de his, qui in priorū creditor. successerunt. Et talis cessionarius habet privilegium prælationis, Neguf. de pignor. 4. memb. 2. part. num. 107. & probat d. l. fin. & privilegium etiam usurarū, l. Herennius 43. de usuris. Habet etiam privilegium fori, Laudēs. & Bart. ubi suprà, Lucan. num. 72. Laudens. quæst. 223. Privilegium namque hoc cessibile est, & non cohæret personæ, & ita cedi potest, Bald. in l. per diversas, n. 21. C. mand. Alex. in l. si per divortium, & in l. post dotem, solut. matrim. Imò Fiscus cedens censetur privilegium fori cedere, Rebuf. de Fisco, num. 223. & in hoc magis privilegiatur Fiscus, quàm mulier, vel pupillus, Bartol. ubi suprà, & in multis notat in dote Bald. Novel. de dot. part. 9. per tot. Et solvens Fisco succedit in Fisci locum, l. cùm pro patre 2. C. de ijs qui in priorum creditorum, &c. sed forsan in ex pacto, ut
144 voluit gloss. ibidem. Obiter tamen cōtra Fiscum nota, nam non potest Fiscus recipere cessionē à privato, l. res quæ, §. lites de iur. fisc. l. 1. & per totū, C. ne Fiscus, vel resp. l. penultim. & final. C. de litigiosis, & vide l. Imperatorem ni. de hæredibus instituēdis, nec de quota potest pacisci, Gratian. in additionib. ad decis. 218. n. 2. gloss. in d. §. lites, Laudens. quæst. 21. Peregr.
145 lib. 4. tit. 6. num. 42. Quin nec patrocinium inter privatos præstat Fiscus, etiam si ei pars offeratur, ut ex iuribus suprà citatis, refert Peregrin. num. 43. & 44. licèt hoc hodie non semper servetur, ut dixi suprà gloss. hac, à n.
146 14. quò recurre. Et ante quàm hinc discedamus, nota aliud singulare in Fisco, nam licèt privatus solventi sine pacto cedendarum cedere non possit, ex vulgata l. Modestinus, de solutionib. aliud est in Fisco, qui etiam post solutionē sibi factam ex postfacto cedit, d. l. cùm possessor 5. de censib. Pupillus etiam quamvis à principio non cedat, potest post solutionem cedere, l. 1. C.
147 de contrar. iudic. tut. Fiscus autem cedens, omnia privilegia cessisse videtur, Laudens. suprà relatus, quæst. 223. etiam privilegium personale, quod privatus non potest, Rebuff. de fisc. n.
148 195. Et ita fideiubēs apud Fiscum, statim reum convenit coram eodem iudice, qui eum ad solvendum coegit, ut ex Bald. in l. fin. §. fin. C. de usuris rei iu-

iudicatæ, tanquam singulare in Fisco, notat Roder. Suarez in lib. 2. for. l. 2. *De los emplaçamiẽtos*, §. sed pone, num. 24. Sed advertere tempus cessionis Fisci, nam licèt aliàs alter sit, ut proximè vidisti, tamen fideiussori, qui solvit, Fiscum non cedere ex postfacto, probat l. cùm alter 11. C. de fideiussorib. nisi dicta suprà num. 146. & in præsenti velis conciliari, concedẽdo hanc ex postfacto cessionem debito censuali, quàm Fisco cedenti.

XXXVII. PRIVILEGIVM.

149 Trigesimumseptimum privilegium potest constitui, ex Bald. in dict. l. 1. C. de hæred. vend. ut exceptio compensationis Fisco opposita, intra duos menses debeat probari, l. aufertur 46. versic. *Qui compensationem*, de iur. fisc. quod magis causæ cõpensationis, quã Fisci privilegio tribuit Bald. ibi, & qualiter id fiat, vide Galganetum de iure publico, lib. 4. tit. 7. num. 6. & seqq.

XXXVIII. PRIVILEGIVM.

150 Trigesimumoctavum privilegium est, nam instantia in causa Fiscali, non expirat triennio, Authent. properandum, ubi gloss. C. de iudic. Quod secus est minore, cuius instantia triennio finitur, sed à tutoribus consequitur, vel per restitutionem damnum, quod sensit, d. l. properandũ, & vide P. de Benintendis cons. 76.

XXXIX. PRIVILEGIVM.

151 Trigesimumnonum privilegiũ est, nam cùm aliquid debetur Fisco & privato, quia pars ad quemlibet spectat, tunc Fiscus pro toto agit, & integrè ei debet fieri solutio, ut à Fisco quisque partem accipiat, Bart. in l. 1. C. de vendit. rerum fiscalium, Placea in l. forma, & in l. 1. C. de vendit. rerũ fiscalium, lib. 10. num. 3. per l. Senatus, el 1. C. de iure fisc. est l. 9. l. 53. tit. 5. part. 5. Hoc in civilibus videbis infrà gloss. 34. §. 1. de venditione, speciali 1. & alijs, & sive in civilibus, sive in criminalibus, idem servatur quoad hoc, & cùm cõdemnatio debetur Fisco, & alijs tota Fisco solvenda est, ab eoque partem consequentur habentes interesse, Cabal. casu 202. Farinac. tom. 3. quæst. 100. cap. 1. num. 53. Et si aliquid solvendum deest, non Cameræ Regiæ, sed cęteris deerit, Villadiego in sua Politica, cap. 5. §. 12. num. 13. & seq. fol. 109. Pro quo ponderari potest l. 13. cap. 16. & 17. tit. 4. lib. 2. Recopil. Matthæsillan. singul. 70. num. 16. & ità cavendum est à Rebuff. suprà citato in privilegio 16. qui sentit parti potiùs, quàm Fisco solvendum. 152 Quod si in re consistente in pondere, numero, & mensura non sit divisionẽ per Fiscũ fieri debere, ipsum autem electionem debere concedere privato, docet Angelus in tract. mal. verbo, *Dandis*, num. 2. quod & servandum in fratre maiorẽ respectu minoris, docet, ubi vide.

XL. PRIVILEGIVM.

153 In privatis certum est, ita diligentiam cuilibet prodesse, ut si posterior creditor debitorem fugientem insequatur & debitum accipiat, non possit ab anteriori creditore molestari, cùm is repetitionem non habet huius pecuniæ, l. ait Prætor 10. §. si debitorem, quæ in fraudem creditorum, prosequitur Stracha de decoctoribus, 7. part. num. 13. At in Fisco contrarium videmus, nam pecuniam à debitore Fisci alij creditori solutam repetere potest, l. deferre 18. §. Papinianus, fin. de iure fisc. l. pecunia, C. de priv. fisc. Lucan. de iur. fisc. 1. part. num. 83. Bald. in l. fin. C. de reb. his quæ in fraud. credit. Cœphal. cõs. 86. n. 3. to. 1. latè Cõvarr. cap. 29. pract. Cost. lib. 2. select. interp. cap. 15. in fin. Peregrin. lib. 6.

tit.

tit. 6. num. 6. Marescotus lib. 2. variar. cap. 36. qui videtur non idem sentire in dote, Alexander Trentacinquius resolutionum lib. 1. de iurisdictione, resolut. 7. Narbona in l. 25. tit. 21. lib. 4. Recop. gloss. 16. n. 46. Humada in l. 6. tit. 13. part. 2. Gutierrez lib. 3. pract. q. 100. & vide infrà glossa 18. privilegio 21.

155 Quod etiam de consumta intelligunt iura, & Doctores suprà relati. Quin licèt sumtus funeris tacitæ hypothecæ præferatur, ut voluit gloss. leg. penultimæ, de Religiosis, & sumtib. funeris, quin & expresè l. Nensenius 20. & alijs eiusdem tituli; adhùc Fiscus revocat in fraude erogata etiam in funus, l. si cùm fideicommissum 16. §. Aristo, vers. *Planè*, D. qui, & à quibus; in hoc maius privilegium habet Fiscus, quàm dos, ut docet Covarr. licèt aliquid ex privilegio Fisci & doti tributum in Granatensi Cancellaria testetur. Sed pro prædicta conclusione, ut scilicet etiam consumtam pecuniã Fiscus revocet, facit l. in fraudem 45. §. à debitore, de iure fisc. Vbi etiã concessas libertates Fiscus revocat, quin & pecuniam à posteriore creditore redactam ex venditione rei debitoris, ut sentit gloss. 1. in l. 27. tit. 13. part. 5.

156 Hoc autem de soluta, aut cõsumta post Fisci obligationem intellige; consumtam enim ante suam obligationẽ nequaquam repetet, l. si debitor 4. C. de priv. fisc. Non enim Fisci privilegium

157 in particularis perniciem trahitur, ut refert Matthæsillan. num. 2. ibi, inter Doctorum singularia, quod revocatoria conditione hypothecaria ex lege, Fiscum facere, docet Salicet. in l. final. num. 4. C. de his quæ in fraud. credit. & in l. pecunia, num. 3. C. de privileg. fisc. quæ aliquando facti revocatoria

158 erit, ut ipse Salicet. sentit. Vndè suaderi poterit, quod docet Bald. in l. non iniusta, C. de conveniend. fisc. debit. lib. 10. ubi videtur sentire, discussionẽ esse necessariam, magisque sine scrupulo procedet, quæ dubius ex Fulgos. cons. 126. adducit Peregrin. ubi suprà num. 55. ab antiquiore creditore pos-

159 sidente, Fiscum pignus non posse avocare, nam licèt solvendo eidem totum pignus posit, vel retinere, vel distrahere, ut videbimus infrà gloss. 34. §. 5. num. 129. tamen si posideat, qui in pari causa in debito deberet præferri, à fortiori si & temporis prærogativam & pignoris possessionem ha-

160 bet. Ex quo iam clarè constat, hoc maximum Fisci privilegium, & cùm non sine scrupulo sit, an dos idem obtineat privilegium respectu privatorum, nullum omnino restat dubium, ut docet Covarruv. suprà relatus, & Afflict. decis. Neapolit. 190. & alijs, quæ ibi videbis.

XLI. PRIVILEGIVM.

161 QVadragesimumprimũ privilegiũ est, nam Fiscus potest agere, ut sententia contra se lata prætextu instrumẽtorum de novo repertorum retractetur, l. Imperatores 35. de re iud. & quando hoc fit, explicat l. 19. circa med. tit. 22. part. 3. & Cebal. q. 542. à num. 5. quod secus est in privato, l. sub specie 4. C. de re iudic. c. inter Monasterium 20. cap. suborta eod. quod intra triennium petere poterit, l. 1. & ibi gloss. & Bartol. C. de sentent. advocat. fiscal. lat. retr. lib. 10. Alciatus in l. sub prętextu numer. 8. C. de transact. Gregor. in l. 19. tit. 22. part. 3. glos. 11. & 12. & ad id alios casus remissivè refert Ias. in repet. l. admonendi, de iureiur. num. 45. & notat l. Partitę, quæ de probationibus loquitur.

XLII. PRIVILEGIVM.

162 QVadragesimumsecundum privilegium, quod & tetigimus supr. privileg. 26. illud est, nam in personalibus omnibus creditoribus hypothecã non habentibus, præfertur Fiscus, Matthæsillan. inter singul. DD. in l. 3. C. de pri-

privil. fisc. num 1. In his enim, & dos etiam solùm confessata privilegiũ habet, Bart. in l. si cùm dotem 23 §. fin. n. 5. sol. matr. Respublica etiã creditrix omnibus chirographarijs creditoribus præfertur, l. bonis penult. de privileg. creditor. & Fiscus si pretium solvat, creditoribus præfertur omnibus, Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 16. num. 178.

XLIII. PRIVILEGIVM.

163 QVadragesimumtertium, quod & tetigi suprà privileg. 29. illud est, nam ex confessione officialis, eo non existente solvendo, nõ generatur præjudicium Fisco, quominus excusso officiali, ad primum debitorem revertatur, l. Fisco 2. & ibi Bart. num. 4. C. de conven. fisc. deb. lib. 10. Et an confessio procuratoris valeat, vide Rebuffum de fisc. num. 26.

XLIV. PRIVILEGIVM.

164 EST & aliud privilegium huic proximum, in subsidium namque aliàs non conveniendum convenire potest, l. instat, & ibi Bald. num. 2. C. de iure fisc. lib. 10. ubi generalis exactor convenitur, si particularis, qui exactionẽ fecit, solvendo non fit.

XLV. PRIVILEGIVM.

165 QVadragesimumquintum privilegium est, nam Fiscus ordinario tempore, sicut & privatus præscribit, docet Peregrin. lib. 6. tit. 8. num 47. At contra Fiscum non præscribitur, nec Fiscus excluditur, nisi centenaria præscriptione, Bald. in l. iam pridẽ, num. 1. C. commun. de usucap. ut de Ecclesia Romana constituitur in Authent. ut Eccles. Rom. cent. ann. gaud.
166 privil. Hæc tamen conclusio non usquequaque vera est: videmus enim, aliquando minori tempore contra Fiscum præscribi, & plura de præscriptione contra Fiscum cumulat Peregrin. lib. 6. tit. 8. quorũ aliqua melius adaptari gloss. ver. *Patrimonio*, mihi visum fuit, aliqua autem ad nostrum institu-
167 tum non spectare. Sed ut quæ hîc decidenda videntur, perstringamus, illud certum est, ea quæ ad supremi nostri Regis dominij recognitionem pertinent, nullo præscribi posse tempore, l. comperit 6. C. de præscr. 30. vel 40. anno r. & ibi omnes, cap. cùm ex officij, de præscript. cap. cùm instantia, de censib. Paulus in l. iam pridem, num. 2. C. commun. de usucap. Guid. Pap. q. 416. & alij, quos adducit Peregrin. d. tit. 8. lib. 6. num. 9. quod dicitur de suprema Regis iurisdictione, & tributis eius ratione debitis, l. 1. tit. 15. lib. 4. Recopil. Gutierrez lib. 1. pract. q. 88. ex quo multum dubito contra Menchaca quæst. Illust. cap. 8 1. tenentem præscribi posse, ne ultima appellatio ad Regem fit. Et de iure nostri Regni est alius casus, in quo non cadit præscriptio, licèt cum aliqua solemnitate possit donari, videlicet in civitatibus, & alijs rebus Regni, de quibus in l. 3. tit. 10. lib. 5. Recopil. Quin & sine tanta solemnitate gabellæ concedi possunt, non tamen præscribi, l. 2. tit. 15. lib. 4. Recopil. de quo & nos inf. à gloss. 20.
168 *Patrimonio*, § 3. à num. 19. Ea enim quæ Regni sunt, neque in perpetuum, neque ad tempus donari possunt: Luc. de Pen. in l. contra publicam, C. de re milit. lib. 12. relatus per Gregor. in l. 9. tit. 4. part. 5. gloss. 9. & videbis infrà
169 gloss. 34. § 4. à num. 3. Regulariter autem res Fisci præscribẽdo acquiri possunt, Ludov. Mõtalvo de reprobat. sentent. Pil. art. 3. num. 11. & colliges ex Peregrin. & per eum relatis ubi suprà, & aliquando præscriptio eadem contra Fiscum, quæ & contra privatum procedit, l. si pater 7. & toto tit. C. ne
170 de statu defunctorum. Præscribitur autem contra Fiscum centum annis, l. fin. C. de sacros. Eccles. & dixi suprà num.

n. 165. Iurisdictio autem contra Principem immemoriali tempore, sed cōtra privatum tempore ordinario praescribitur, Covarruv. in reg. possessor. §. 3. 2. part. relectionis; mutatione enim personae, & qualitas rei mutatur, ut videbis infrà gloss. 20. §. 3. num. 52. sic & ius patronatus cōtra privatum decem annis praescribitur, quod pro utraque parte prosequitur Covarr. d. reg. possessor, 2. part. §. 10. num. 81. Et contra privatum quodlibet privilegiatū ordinario tempore praescribi, tenet Molina de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 70. B. & de praescriptione Fiscaliū idem Molina ubi proximè disput. 73. & 74. sed cave in fine, & vide disput. 75. pag. 455. C. & quae sint praescriptibilia contra Regem, Ceball. quaest. 46. & quae praescriptio sit sufficiens, & quae ad manutentionem Marescotus var. lib. 1. cap. 11. & quando beneplacitum Papę praesumatur, idem ibi cap. 13. & cap. 17. sed in immemoriali nō esse necesse scientiam laesi, Ceball. quaest. 45. & de varijs Fiscalium praescriptionibus, Choppinus de Domanio Fraciae, lib. 3. tit. 9. Regulariter autem contra Fiscum praescribitur triginta anois in re illi legata, vel donata, vel vendita, vel aliàs acquisita, Budaeus in §. res fisci, Instit. de usucap. probat d. §. res, & l. iam pridem, C. commun. de usucap. Peregrin. alios referens, d. tit. 8. num. 8. lib. 6. Sed contra Fiscum, & Ecclesiam currere praescriptionem viae executivae, tenet Ceball. lib. 1. comm. q. 48. num. 15 sed cùm omnes causae Fiscales summariae sint, ut vidisti sup. hac gloss. privileg. 12. nō est locus meo videri huiusmodi praescriptioni, nec effectum posset sortiri. Hic tamen recordari oportet, quod supra hac gloss. 171 diximus num. 114. Nam in criminalibus faciliùs contra Fiscum praescribitur, quàm in civilibus: nam à petitione bonorum delatorum quadriennio excluditur, Cœphal. cons. 241. num. 61. 2. tom. & item à petitione bonorum vacantium, Bald. in l. scire, num. 2. C. de bon. vacan. lib. 10. Laudens. quęst. 243. l. quamvis 18. de usucapionibus, l. qui autē 6. §. non simpliciter, si quis omissa causa testament. l. 1. C. de quadriennij praescriptione, Antonius Fab. coniectur. iuris lib. 7. cap. 10. & quomodo computetur, vide l. intra quatuor 10. de diversis, & tēporalibus, &c. nec hoc casu post quadriennium restituitur Fiscus, Giurba decis. Siciliae 106. num. 3. Et à petitione bonorum confiscatorum intra quinquennium, Hippol. in l. fin. n. 193. de iurisd. omn. iud. Ioannes Oldendorpius de usucap. vers. *Res*, num. 1. Hippol. singul. 317. in cap. bona, quod quando post mortem inquirit, existimat Peregrin. lib. 4. tit. 5. num. 33. & supradicta confirmat Bald. in l. scire, num. 2. C. de bon. vac. lib. 10. 172 facit l. 7. tit. 25. part. 7. Hoc autem intelligitur, si delator adsit, aliàs autem non nisi viginti annorum spatio excluditur, probant suprà relati, & est ex- 173 pressa l. 1. §. Divus, de iur. fisc. Ex quo existimo nō absolutè verum esse quod dicitur sēper Fiscū pro praesenti haberi, Bald. in l. notum, in princ. C. de quadr. praescript. Mascard. conclus. 807. Nam licèt Fiscus praesens sit, eius Fiscalis, ad quem eius defensio spectat, non semper est praesens; ut rectè consideravit Capella Tholos. q. 229. Benè verum est, in sibi utilibus pro praesenti haberi, & ita sententia pro Fisco, absente Fiscali valet, ex Ias. in l. furioso, num. 3. de re iudic. & videbimus infrà num. 210. Sed licèt ex supradictis deducatur, Fisco magis faveri in civilibus, quàm in criminalibus, in civilibus enim centum annis excluditur, ut 174 vidimus in principio huius privilegij, & probat Peregrin. d. tit. 8. lib. 6. num. 42. tamen in criminalibus viginti annis excluditur, idē num. 43. quod qualiter fiat, suprà diximus. Tamen non est haec regula usquequaque generalis, 175 nam à restitutione contra sententiam quadriennio excluditur, Bald. in l. causas,

sis num.4.C.de sententijs advers.fisc. lat. rett. sunt & aliqui casus, in quibus minori tẽpore præscribitur contra Fis-
176 cum: quod accidit in pœna commissa à fideiussore, quia non reduxit reum ad carceres, præscribitur enim anno à die pœnæ cõmissæ, l.10.tit.16.lib.5. Re-
177 copil. Item & contra gabellarum conductores præscribitur anno & duobus mensibus, vel biennio in immobilibus, vel quadriennio, ut in l.19.& 20.tit.17. lib.9.Recopil. Quod fit, propter præsumtionem, quæ contra eos est, unde contra Fiscum non præscribitur illo breviori tempore, ut expressè cave-
178 tur dict.l.20. Illud autem, antequàm hinc discedamus, scire oportet, Fiscum præscribere quadriennio adversus illum, cuius bona vendidit, ut ampliùs inquietari non posit, l. benè à Zenone, C.de quadriennij præscriptione, ubi omnes: docet Budæus in §.edicto, Instit.de donationibus, & videbis infrà gloss.34.verb. *Incidentias*, à n.29. §.1. Generaliter autẽ duo notabilia collige in præscriptionibus Fiscalibus; alterum, ut nisi minus tempus expressè cõstituatur, viginti annis præscribitur contra Fiscũ, l.in omnibus 13.C.de divers.& temporalib.præscrip. Alterum rem Fisci non usucapi, l.iampridem 2. C.communia, de usucapionib. de quo vide Anton.Fab. ubi proximè.

XLVI. PRIVILEGIUM.

179 Quadragesimumsextum privilegiũ est, ut debitor Fisci non posit cedere bonis, argum. l. propter honorẽ, & ibi DD.C.qui bon.ced.poss. docet Bertachinus de gabellis, 4.part. num. 17. & alijs argumentis, Bald. in l. si priùs, num.24. C.de iure fisc.lib.10. Faber in C.lib.7.tit.31.diff.4.& seq. Pet.Gregor.syntagmat.lib.12.cap.10. Et locatorem Fiscalem nõ posse bonis cedere, & id iurare debere, est l.5.tit.
180 9.lib.5.Recop. In contrarium videtur l.nemo carcerem, C.de exact.trib.lib. 10.& in debito Reipublicæ, l.si quantitatem, cum seqq. C. qui bonis cedere possunt, & ita Fiscalẽ debitorẽ posse cedere, docet Guillielmus in tractatu
181 de ludo, sing.44.& Didac.Perez in l.6. in fin.tit.4.lib.2.ord. Clapetis causa 19.quæst.ultim. quas opiniones ad cõcordiam reducere conatur Lanfrancus Balbus, inter communes, tom.3.centuria 5.conclus.487. ut prima conclusio intelligatur in debitore tributorum: secunda verò in alio debitore: apud nos verò est l.5.tit.9.lib.9.Recopilat. ubi prohibentur bonis cedere, & petere relaxationem iuramenti cõductores redituum Regalium, & fideiussores. Quidquid autẽ sit, illud scio, his temporibus Fiscales, omnes debitores humanitate forsan nimia tractari: misericordia enim & veritas custodiunt Regem, & roboratur clemẽtia thronus illius, Proverb.20. *Et ita imperiale est humaniorẽ sequi sententiã*, l.cùm apud veteres 2.C.de cõm. serv.manu. Et in cessione præter iura vulgaria, & quæ adducit Did.Perez ubi proximè, facit l.9.tit.16.lib.5.Recop. ubi fieri permittitur cessio bonorum. Et praxim recepisse, ut debitor Fiscalis cedẽdo bonis liberetur, refert Leõ decis.Val.1.com.decis.7.n.8. id ex alijs adducens, sed in Valentia nõ obtinere, nec liberari à compedibus talẽ debitorem, tenet idẽ Leon.n.fin. sed quoad capturam, idem cõtrà tenet decis.104. in criminali autem causa debitorẽ non cedere bonis, tenet Guido Pap. decis. 21.in nota.

XLVII. PRIVILEGIUM.

182 Quadragesimumseptimum privilegium est, nam Fiscus cogit unũ de consortibus ad solidum tributum solvendum, cùm in privatis alius pro alio non solvat, Paulus in l. final. num. 4.C.de privileg.fisc. dixi suprà privil. 33.à n.136.& ideò hîc nolo illud repetere, & tradit Peregr.lib.6.tit.6.n.46. 49.& 50. Et in officialibus Regalibus

hoc etiam videmus, omnes enim simul administrant, & rationem reddunt, ut videre est in ordinationibus domus Hispalensis, quę dicitur *de la Contratacion*, & ita insolidum tenentur, idque iure optimo, nam cùm duo simul gerunt, non videtur ratio reddita, si alter solus reddat, nisi & alterius etiam debitum solvat, l. si ita 13. §. quęstio, de manumiss. testam. Communicatio autem periculi inter officiales respectu Fisci, non autem respectu privati intelligas, l. cùm alicui 27. de negotijs gestis.

XLVIII. PRIVILEGIVM.

183 QVadragesimumoctavum, nam Fiscus habet actionem, & potest petere quamlibet mulctam à iure impositam, & habet ad id actionem in factum, Paulus in l. unica, §. is videtur, num. 5. si quis ius dic. non obtemp. Quælibet enim pœna, sive in corpore iuris, sive à iudice, si privatam utilitatem non respiciat, Fisco censetur applicata, Bald. in l. unica, C. de hæred. vel action. vendit. num. 7. circa finem. Et si statutum pœnam imponat, media Fisco, media autem parti applicabitur, gloss. verbo *Pœnalis*, in l. si verò 5. in fin. princ. de his, qui deiecerũt, vel effund. quam sequitur Bart. ibi, & in l. agraria, D. de termino moto, & glos. 5. l. 25. tit. 15. part. 7. & apud nos est l. 2. tit. 26. lib. 8. Recopilat. & generaliter de iure communi mulcta quælibet Fisco quæritur, l. 5. mulctarum, C. de modo mulctar. quin & ipsa iniuriarum pœna à iudice imposita Fisco applicatur, l. 21. in fin. tit. 9. part. 7. Et etiam pœna à partibus apposita Fisco quęritur, nisi aliud expresè in pactũ deducatur, Vivius lib. 1. decis. 59. in cõdemnatione verò pœnam parti censeri applicatam infert Rebuff. de rescr. art. 5. gloss. 7. & quando parti, quando verò Fisco applicetur, vide quod notatur in l. iubemus, §. his quoque, C. de sacros. Eccles. Bart. in l. agraria, D. de termino moto, Speculator tit. de dolo, & contum. §. restat, circa princip. Angelus in Rubr. Instit. de public. iudicijs, Bald. in l. mulctarũ, C. de modo mulctarum, & ab utroque Fiscus pœnam petit, cùm nescitur prior provocans, Cabal. casu 102. nec transigi potest, quando pœna Fisco venit applicanda, Padill. in l. trãsigere, C. de trãs. n. 106. Et licèt quando pœna parti applicatur, dicatur iudicium civile, quãdo verò Fisco iudicium criminale dicatur, si credimus Villar. in sylv. resp. iur. resp. 9. lib. 1. 2. p. n. 23. de quo nos infrà glos. 20. §. 11. Tamen illud certum est, non ex eo, quod Fisco pœna applicetur, publicum dici delictũ, ne quélibet posse accusare, Ceball. q. 216.

XLIX. PRIVILEGIVM.

184 QVadragesimumnonum privilegiũ, quod & tetigimus suprà hac glos. privilegio 8. à num. 41. illud est, nam cogit Fiscus hæredem, vel legatarium adire, ut ipse auferat, & præter ibi relatos tenet Salic. in l. 1. n. 11. C. de hæred. instit. adducit l. in fraudem 46. de iur. fisc. & l. Marcellus 3. in fin. ad Trebell. vide Tellum in l. 4. Taur. num. 55. Corneum cons. 222. num. 4. vol. 4. Nec obstat l. cùm quidã 26. de iur. fisc. quia ibi non erat acquisita hæreditas, sed nec delata, cùm institutus esset filius capitis rei, qui nec damnatus erat. Vide quæ diximus ibi, & dicemus infrà glos. 20. *Patrimonio*, à n. 361. Apud nos verò etiam privatus cogit adire, imò & sine primi aditione alter acquirit hæreditatem, l. 10. & fin. tit. 5. part. 6.

L. PRIVILEGIVM.

185 ET cùm Principis pecunia quies, & tranquillitas omnium conservetur, neque quies gentium sine armis, neque arma sine stipendiis, neque stipendia sine tributis haberi queunt, ut

ut ex Tacito refert Alciat. in l. ager 27. num. 4. de verb. signif. & quæ suprà latè tradidimus gl. 9. à n. 15. & infrà etiã videbimus glos. 20. §. 3. n. 23. æquũ est, & toti Reipublicæ conveniens, ut causæ fiscales citiùs expediantur, & causis privatorum præponãtur, l. apud Iulianum 35. de iure fisc. l. 27. tit. 5. lib. 2. Recopilat. Vndè in his Indorum partibus consuetudine receptum est, ut dies Mercurij causis fiscalibus assignetur: intelliguntur autem causæ, in quibus Fiscus pecuniarum interesse prætendit, licèt aliæ sint etiam causę fiscales, ut vidimus suprà gloss. 9. Hæc autem consuetudo sufficiens est congruę causarum fiscalium expeditioni.

LI. PRIVILEGIVM.

186 AGit etiam Fiscus, ut revocetur venditio in fraudem eius facta; tradit Budæus in §. item si quis in fraudem, ante fin. Institut. de actionibus. Alienare enim potest reus ante sententiam, dummodò non in fraudem Fisci id faciat, Areminus Tepatus variarum resolution. titul. de iure Fisci, cap. 7. in fine. Quando autem alienatio ante delictum censeatur in fraudem Fisci facta, Vivius lib. 3. decis. 440. Sed ad hoc plura cumulabimus infrà gloss. 34. §. 1. & 4. à num. 31. & infrà privilegio 61. Quin revocatio solùm in fraudem factorum, non magnum esset privilegium, ut ibi latè. Illud autem privilegium ex eodem Budæo considerari posset, ut ipsemet alienans id allegare posset, adducit Bartol. in l. iusiurandum quod ex conventione, §. procurator quoque, de iureiurand.

LII. PRIVILEGIVM.

187 PRosequitur etiam Fiscus rem loco pretij, quia sibi in pretij locum succedit, ex Bald. in l. si cùm servum, si cert. petat. & ex notatis in l. si ut proponis, C. de rei vendic. docet Laudens. quæst. 259. & Lucan. 1. part. num. 13. Rebuffus de fisc. num. 268. quin & eius erit electio, an velit rem emtam ex sua pecunia, vel pecuniæ usuras, seu interesse, ut in minore probat l. si curator 3. C. arbitr.

LIII. PRIVILEGIVM.

188 PRodest etiam Fisco res inter alios acta, gloss. verb. *Res inter*, in cap. penultim. de re iudic. Laudens. quæst. 260. Rebuffus de fisco, num. 259. quod & forsan exornabo infrà gloss. 20. verbo, *Patrimonio*, circa finem, §. 11. num. 465.

LIV. PRIVILEGIVM.

189 AGit etiam & convenitur Fiscus à creditoribus hæreditarijs in casibus quibus succedit, Laudensis quæst. 112. de quo videbis infrà gloss. 34. §. 7. Certum est enim Fiscum cum oneribus bona acquirere, l. Imperatores 12. D. de fideicomm. liber. idemque in confiscatione, Areminus Tepatus variarum resolution. titul. de iure fisci, cap. 2. circa finem, & ad legata si occupet bona defuncti; idem ibi cap. 8. Et cùm aufert ab indigno secus in bonis vacantibus, Moneta de commutatione, cap. 9. num. 29. Si autem ipse vendat, ampliùs non potest conveniri, l. 1. ubi not. C. de hæred. vel action. vend.

LV. PRIVILEGIVM.

190 PEtit etiam Fiscus usuras ex suo cõtractu, hocque ex suo privilegio, l. cùm quidam 17. §. ex locato, vers. *Fiscus*, de usur. Et à tempore moræ fit fructuum computatio, Alciat. in l. cũ fundus 31. si cert. pet. quin & mora cõmittitur in Fiscalibus re ipsa, Rebuff. de fisc. num. 254. Fiscus autem ipse usuras

non debet, nec solvit d. vers. *Fiscus*, ex cōtractu dixi, nam pro pœna, vel mulcta debita usuras non exigit, l. 1. C. de usuris fiscalibus, lib. 10. ut obiter notes aliam differētiam inter Fiscū prætendentem debitum ex contractu, vel ex delicto, & infrà privileg. 64. Nota etiam, quòd ad hoc claudicant cōtractus Fiscales, cùm Fiscus recipiat, nec solvat usuras, & cùm privilegia Fiscalia cedi possint, ut vidisti sup. hac glos. privileg. 36. cessionarius Fisci, sicut & Fiscus usuras petit, l. Herennius, la 2. de usur. sed ex pecunia ab alio oblata non petet usuras Fiscus, l. pecunia 5. C. de privileg. Fisci, in favorem etiam minorum currūt ipso iure usuræ, l. in minorum 3. C. in quibus caus. in integ. restit. &c. Re autē tradita statim cessant usuræ, decis. Genuens. 194. & in bonæ fidei minorum contractibus usuræ absque interpellatione currunt d. l. in minor, civitatibus verò ex nudo pacto debentur usuræ, l. etiam 30. de usur. publicas autem pecunias ad usurā dari posse, refert Caball. resolut. casu 294. num. 430.

LVI. PRIVILEGIVM.

191 QVinquagesimumsextum privilegium est Fisco commune, item minoribus, piæ, vel publicæ causæ, illud est, nam potest restitui, l. Respublica, ubi glos. C. ex quibus causis maiores, l. Rempublicam, C. de iur. Reip. lib. 10. Estque *ratio optima*, & eadem in supradictis, quia administratoribus reguntur, Boer. decis. 265. Guid. Pap. quæst. 302. Platea in l. unica, C. de sentent. advoc. fisc. gloss. 2. ad fin. in l. 2. tit. 19. part. 6. & glos. 2. in l. 10. eodem, glos. 3. l. 3. tit. 1. part. 5. Peregrin. lib. 6. tit. 2. n. 10. ubi alias videbis, unde rectè d. gloss. 2. l. 10. reprehendit Petrum,
192 quem refert Albericus, dicentem, Regem Franciæ restitui non posse: quod vel ex eo confunditur, nam Rex Hispaniæ & Franciæ iura Imperij habent in suis Regnis, dixi suprà gloss. 2. Imperatorem autem, & Principem non dubium est toti Reipublicæ in iurisdictione & potestate successisse, §. sed & quod Principi, Inst. de iur. nat. gent. & civ. Bald. in dict. l. 1. C. de hæred.
193 vel action. Et quoad nos, Fiscum restitui posse, nullā admittit dubitationem, expresse enim decisum extat d. l. 10. tit. 19. part. 6. quā generaliter debere intelligi, suadetur ex latè dictis suprà gloss. 9. licèt Gregor. d. gloss. 2. l. 10. id nō probet, & sentit in privato Regis patrimonio d. l. non practicari. Contrarium autem veriùs puto, nunquamque hanc differentiam practicari vidi, sed quomodocunque ad Regem causa spectet, privilegia omnia intre-
194 pidè servari vidi. Quin & Augustæ hoc privilegium competit, ex generali regula l. fiscus, de iur. fisc. l. fin. C. de quadr. præsc. tenet Peregrin. ubi suprà num. 14. licèt Greg. in d. gloss. 2. l. 10. contrarium sentiat, sed cùm eadē ratio militet, ut prædixi, & idem ius statuendum est. Restituitur autē Fiscus, si velit agere civiliter, secus si criminaliter, Caldas in l. si curatorem habens, verb. *Per quod*, in fin. licèt Fiscum non restitui teneat Rebuf. de fisc. n. 218. Et quando Fiscus restituatur, vide eundē Cald. verb. *Minoribus*, num. 62. sed minor etiam adversus Fiscum restituitur, l. Respublica 4. C. ex quibus caus. mai. quin ad testes producendos, etiam post didicita testificata minor, & similes restituuntur, si credimus Gratiano decis. 219. num. 1. & sequenti, & Fiscus à testationibus publicatis potest testes adducere, Riccius decis. 34. 2. par. homo enim frugi, & probatæ opinionis post didicita testificata, id potest, Matienço in dialog. relat. cap. 51. 3. par. vers. *Fallit 31.* & etiam ad offensam potest Fiscalis testes producere, Bart. in l. unius, §. reus, de qq. & videbis inf. gl. 17. priv. 2. Sed illud advertes, quod & facit ad ea, quæ dicimus de præeminentijs Fiscalibus gl. 31. nā à sen-

à sententia procuratoris Cæsaris solus Princeps restituit l. 1. C. ubi, & apud
195 quem. Tempus autẽ restitutionis favore Fisci concedendæ quadriennium est à tempore damni dati, cap. 1. de in integ. restit. & Clem. 1. eod. d. 1. resp. & gloss. ibi d. l. 10. part. Nisi damnũ in venditione gravissimum sit, tũc enim non nisi triginta annis fiscus à petenda restitutione excluditur, l. ultim. tit. 19.
196 part. 6. Prædictã igitur minoris & Fisci æquiparationem omnimodam intelligere: nec eminentiam aliquam posse in minori considerari, facilè apparet ex ijs, quę pro contraria adducit Peregr. sup. relatus. Vndè & intelliges gloss. 4. d. l. 10. part. Nam in aliquibus casibus, in quibus Fisco restitutio non cõceditur, non tam id fit defectu privilegij Fisci, quàm causarum ipsarũ defectu, quæ nullam unquam restitutionẽ ad-
197 mittunt. Hęc autẽ quæ sint, ex repertorio legũ *de la Recopilacion*, facilè ap-
198 parebit. Hæc igitur restitutio nulla cõtra administratorem excussione facta intentari, & prosequi poterit, Plat. in l. unic. num. 3. C. de sent. ad v. fis. lat. retr. Hæc autem Fiscalis restitutio in contractibus parcè affectãda est, l. 3. & in l. ratas, C. de resc. vend. dicam infrà gloss. 34. §. 1. & 2. Hocque non parum Fisco expedire comperi: unde consultissimè cautum extat l. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. Recop. ut cõtra redituum Fiscalium subhastationem, nec ex parte Fisci, nec ex privati parte actio deceptionis admittatur, etiam ultra dimidium iusti pretij: quod maximè in hoc Regno expedire certum est, propter maximam facilitatem, qua homines tanquam testes & iurant, & periurant.

LVII. PRIVILEGIVM.

199 AGit item & prosequitur Fiscus actionem die ob favorem hominum feriato, l. publicas 5. C. de ferijs, Everardus in centuria legali, cap. 26. fol. 93. Rebuffus de Fisco num. 38. Et ad hæc spectant, quæ suprà resolvi hac gloss. privileg. 16. à num. 82. & in dote idem servari tenet Novel. 9. part. privileg. 13. Bertach. verb. *Dos*, num. 30.

LVIII. PRIVILEGIVM.

200 EX prædicta autem æquiparatione Fisci & Ecclesię, toties repetita, refert aliquos Tiraquel. de retract. lignag. §. 15. gloss. 1. num. 15. existimantes cùm Fisco aliqua pars debetur, fructus solvendos esse, & computandos non deductis expensis: allegat ad id Bald. Afflictis, & alios: facit, nam si dos detur in fundo cum fructibus, non deducuntur expensæ, Imola in l. fructus, in fin. solut. matrim. Bald. ibidem, argument. l. fructus, de rei vend.
201 à qua sententia num. 12. deviat statim cum Bald. in l. 1. C. de fruct. & lit. expensis, Ias. in l. fructus, solut. matrim. Felin. in cap. ad nostram, de iureiurand. & alijs. Et in debito certæ partis fructus expensas deducendas asserit, fructus enim dicuntur deductis expensis, l. si à patre 39. de petit. hæredit. & l. fructus, solut. matrimon. Suarez titul. *De las arras*, l. 1. pag. 3. idem & in bonis, idem pag. 2. vers. *Nota tamen*, Capicius decis. 20. Quin extra causam decimarum, idem in Ecclesia probat ex text. & gloss. in cap. gravis, de restit. spol. Hieronymus Zanzenitus in tractat. differentiarum, tom. 1. num. 206. ac decimæ, & aliorum debitorum notat differẽtiam inter alias iuris Canonici, & Civilis, & an Fisco deducantur expensæ fructuum, vide Tiraquel. de retract. lignagier, §. 15. gloss. 1. à num. 10. Et quando verbum *Fructus* intelligi debeat deductis expensis, Bertachinus de gabellis, 8. part. princip. 2. membro, num. 8. & 9. Campegius de dote, quęst. 22. num. 1.
202 Vnde & existimo, quòd si Ecclesiæ privilegio id fieret, idem & in Fisco statuendam foret, ut ut decimę solvan-

tur, non deductis expensis, non est privilegium, sed merum ius, decimæ enim debentur de frugibus, Deuteronom. 16. cap. Quãdo compleveris, decimam cunctarum frugum tuarũ, &c. & cap. 27. Omnes decimæ terræ, sive de pomis arborũ, sive de frugibus Domini sunt, & illi sanctificãtur, &c. Fruges autem etiam non deductis expensis intelliguntur. Numer. 18. cap. Vniversa frugum initia, quæ gignit humus, &c. Et Deuter. 25. Non ligabis os bovis trituranti in area fruges tuas. Vndè si Fisco aliquid debeatur ex frugibus, non dubitarem, non deducendas esse expensas: & cùm (ut prædixi) nec in Ecclesia privilegium non sit, nil mirum si nec in Fisco. Sed hæc solutio forsan non placet Ioanni Coppo, qui latiorem fructus, quàm frugis appellationem docuit in tract. de fructibus, lib. 1. tit. 1. cap. 1. num. 6. Sed quamvis id ita esset, aliter possemus respõdere cum Capicio decis. 20. præcipuè à num. 11. obligatum scilicet ad quotam fructuum non deducere expensas, sed sine deductione quotam solvendam, & ita nullum in hoc Fisci, vel Ecclesiæ privilegium dici potest.

LIX. PRIVILEGIVM.

203 QVinquagesimumnonum privilegium ex eo deducitur, nam & civiliter, & criminaliter potest agere contra prohibentem testari. Potest etiam omissa accusatione criminaliter agere, præterquàm in casu homicidij, l. damus, C. de falsis, l. 1. C. quando civil. action. crimin. præiud. Aretin. Cynus, Bart. & alij, in l. fin. C. de fide instrument. Corneus consil. 209. num. 11. volum. 2. & alij relati à Peregrin. in lib. 2. tit. 6. num. 41. & videbimus infrà gloss. 20. verbo, *Patrimonio*, à num. 427.

§. 10.

LX. PRIVILEGIVM.

204 POtest & Fiscus pro suo interesse liti assistere, Peregrin. lib. 4. tit. 6. n. 47. sed cùm & privatus idem possit, l. si cui, C. de nõ numerat. pecun. Paul. in l. 1. C. ne fiscus, latè Covarruv. practic. cap. 13. & duobus sequentib. nullum privilegium Fisci considerabitur. Erit igitur, ut casu quo admitti potest, ut per Covarruv. in privato causam ad suum iudicem trahere poterit, ut vidimus suprà hac gloss. privil. 1. à num. 21. & vide infrà gloss. 18. privileg. 20. num. 31.

LXI. PRIVILEGIVM.

205 AGit etiam Fiscus ad revocandum alienationem in Fisci fraudem factam, l. si aliquis, de donat. caus. mort. d. l. in fraudem, l. aufertur, §. 1. de iure fisc. refert Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 153. quod quando & qualiter fiat, videbis infrà gloss. 20. verbo, *Patrimonio*, à num. 360. & suprà privil. 51.

LXII. PRIVILEGIVM.

206 POtest & Fiscus agere, ut qui debitorem Fiscalem exemit à familia, debitũ agnoscat, & solvat Fisco, l. quoties, C. de exact. trib. lib. 10. Sed cùm ad privatum legem extendant Bart. & alij ibidem, quos refert Peregrin. lib. 6. tit. 1. num. 33. videtur nullum esse privilegium, imò sine extensione aliqua lex illa & in Fisco, & in privato simul, & semel loquitur, & succedit regula l. iam hoc iure, de vulgar. & pupil. Nam una determinatio respiciens plura determinabilia, ea pariformiter determinat. At adhuc posset 207
privilegium in eo consistere, nam cũ hic eximens debitorem fideiussor remaneat, Hippolyt. in Rubric. C. de fideiussor. num. 16. Fideiussor autem nõ potest cõveniri, nisi post principalem,

Au-

Authent. præsente, & Authēt. hoc ita, cum alijs, C. de fideiussoribus, in Fisco aliud erit: nam etiam si idem eximens, in carcerem adhuc iterum reducat debitorem, non liberatur, Ias. in l. 1. §. quod Prætor, & ibi Salicet. & Rom. D. ne quis eum, qui in ius vocat. est, vi exim. Vndè iam apparet, non rectè gloss. dict. l. quoties, magis tribuisse privato quā Fisco, cùm lex illa æqualiter procedat. Vndè & omne interesse Fiscus consequetur: quin etsi omnino velit Fiscum privato æquiparare, cum ratione modi conveniendi fideiussorem, privilegium habeat Fiscus, ut dixi suprà hac gloss. privil. 5. num. 33. adhuc privilegiatus remanebit Fiscus, saltem in conveniendi modo, & de pœna subtrahentis testes Fisco, vide Cabal. casu 263.

LXIII. PRIVILEGIVM.

208 ET cùm ut suprà dixi hac gloss. privil. 15. à num. 74. cùm Fiscus etiam omnino alienum instrumentum edere cogat, & cùm omnium dignior Fiscus sit, ut vidisti suprà gloss. 9. à num. 5. instrumētaque penes digniorem custodiri debeant, l. final. de fide instrum. l. procurator, C. de edend. iure optimo penes Fiscum custodiri debent instrumenta ipsi, & privato communia, l. Senatus, §. Senatus censuit, de iure fisc. tenet Peregrin. lib. 6. tit. 4. num. 25. Alciat. in l. procurator 3. C. de edendo, à num. 16. & ita Fiscus ut sibi tradātur, aget, licèt aliud insinuet Gironda de privileg. num. 874.

LXIV. PRIVILEGIVM.

209 DE iure antiquo & aliud maximum privilegium Fiscus cōsequebatur, nam cùm ut privatis usuræ deberentur, conventio specialis necessaria esset, quin & solemnis stipulatio, l. quāvis 3. C. de usuris. Tamen Fisco sine stipulatione, quin & sine pacto ullo usuræ semisses currebant, l. cùm quidam, §. Fiscus, de usuris, l. final. & toto tit. C. de usur. fisc. lib. 10. Sed cùm usuræ nequaquam hodie exigi possint, id omnino apud nos cessat; credo tamen interesse Fisci ob non solutum debitū, rectè à debitore posse peti, exigi, & cōsequi: vide suprà privil. 55.

LXV. PRIVILEGIVM.

210 SExagesimumquintum Fisci privilegiū erit, nā tā in causa Fisci actoris, vel rei, eius advocatus adesse debet, etiam quādo controversiam status movet, aliàs sententia contra Fiscum nulla erit, l. si fiscus 7. de iure fisc. l. rationales 4. C. de advocatis fisc. glos. final. l. velamento 4. C. de postulando, Vivius lib. 1. decis. 307. in princip. & decis. 51. Corsetus sing. verbo *Pupillus*, num. 1. tom. 1. singular. carr. 32. tenet gloss. in l. nō intelligitur 3. § Divus, de iur. fisc. cùm id nequaquam fit in privato, imò eius procuratore absente, sententia cōtra privatum valet,
211 l. velamento, C. de postulando. Habebitque hoc in se aliud privilegium, ex ea quam suprà adduximus Fisci, & minoris æquiparatione: nam sicut sentētia valet pro minore eius procuratore absente, l. non ideò minus, C. de procurat. ita & pro Fisco lata, eius advocato, sive procuratore absente, valet, l. furioso 9. & glos. ibi, de re iud. Platea in l. 1. in princ. C. de sent. contra fisc. lat. lib. 10. Peregr. lib. 6. tit. 2. n. 2. & 3. Tiraq. in leg. cōnub. gloss. 8. num. 71. Asinius in prax. §. 7. c. 3. vers. 67. pag. mihi 257. quin & cùm vota à iudicibus dantur, pro sententia ferenda præsens est Fiscalis procurator, Bottell. ad Bellug. in spec. Rub. 6. ver. *Advocatus Fisci*, & ita in mandatis Regijs ad Indiarū regimen cavetur, ideóq; in Regalibus Cōsilijs observatur, & probat Iacob. Calicius in margar. fisc. in princ. n. 4. licèt contrarium sentiat Gaspar Ant. Thesaur. quæst. forens. lib. 1. q. 48.

num. 6. id autem nimis conveniens esse, nec durũ cuiquam videri debet, expertus affirmo.

LXVI. PRIVILEGIVM.

212 DEpẽdet & ex proximè dicto aliud, nam lucra Fiscalia inconsulto Fisci patrono remitti non possunt, l. 1. ubi not. C. de repud. bon. possess. quod hodie multum attẽdi debet, cùm officiales habeat Regia Camera, de quibus suprà gloss. 9. vers. *Seais mi Fiscal*, & obiter hanc præeminentiam notes ad gloss. 31. infrà.

LXVII. PRIVILEGIVM.

213 EST & aliud maximum privilegiũ, nam si Fiscus litẽ moveat ex causa non iusta, quæ posteà ex nova causa vincatur in fructus cõdẽnatione, Fiscus à tempore primæ litis fructus consequetur, non autem à secunda, l. fiscus 38. post princ. de iur. fisc.

LXVIII. PRIVILEGIVM.

214 FIscus etiam prætendens hypothecam, habet intentionem fundatam in tempore, ita ut adversarius contrarium probare teneatur, glos. verb. *Probatur*, in l. 1. C. de iur. fisc. lib. 10. Sed marginalis ibi cõtrarium probat, prima autem pars suaderi poterit ex dictis hac gloss. privileg. 24. à num. 106. & privileg. 42. num. 162. & infrà gloss. 34. §. 5.

LXIX. PRIVILEGIVM.

215 IN tantum autem verum est, quod suprà diximus hac gloss. privil. 1. & glos. 2. num. 23. ut quilibet ratione debiti publici fori præscriptione nõ utatur, l. una, C. in quibus casis mili. fori præs. &c. Causa enim Fiscalis quamlibet aliam ad se trahit: & ita etiam clericus convenitur, & convenit ratione beneficij regalis coram regali iudice, cap. cæterùm de iudic. cap. ex trãsmissa, de for. compet. l. 57. & ibi gloss. 2. tit. 6. part. 1. l. 6. tit. 1. lib. 4. Recop.

LXX. PRIVILEGIVM.

216 FIscus etiam particulari privilegio, nec solvit, nec repetit expẽsas vincens, vel victus, Bald. in l. qui crimen, num. 20. C. qui accusare non possunt, Boer. decis. 324. & alij relati à Peregr. lib. 7. tit. 4. num. fin. & apud nos est l. 12. tit. 13. lib. 2. Recopil. & l. 22. tit. 2. lib. 3. de hoc videbis infrà gloss. 34. §. 7.

LXXI. PRIVILEGIVM.

217 SEptuagẽsimũ primum privilegiũ est, nam quilibet potest pœnam fisco debitam petere, publica enim causa est, ut videbis infrà gloss. 17. num. 9. Quod posset agere servus Principis, quod probat apud nos l. 9. tit. 2. part. 3. & l. antiqua *del fuero juzgo* 3. tit. 3. lib. 2. Sed quemlibet posse petere pro Fisco difficile est affirmare, vel defendere; de iure enim Fisci nemo, nisi Fiscus opponit, gloss. l. cõsequẽter, §. 1. famil. ercisc. Covarruv. in 4. 2. part. de matr. cap. 6. §. 6. num. 23. nec indignitatem opponere alius præter Fiscum potest, gloss. verb. *Non pertinere*, ad fin. vers. *Ergo*, in l. his consequenter 18. §. 1. famil. ercisc. & ideò neque cohæres, neque legatarius, nec iudex possunt indignum repellere; quam gloss. sequitur Paulus, plura ex ea inferens, in l. forqrum, C. de his quib. ut ind. Ias. in l. ex facto, §. Iulianus, n. 2. de vulgar. Suarez alleg. 18. circa finem, Boerius decis. 15. & agenti famil. ercisc. nõ potest obijci, quòd hereditas pertineat ad Fiscũ, d. l. his consequenter. §. 1. & §. sed an, & si cuilibet liceret, via fraudibus aperiretur, facileque esset cuilibet alterũ molestare, & forsan Fisco præiudicare, & ita existimo cum Suarez, quòd ex-

exceptio hæc res pertinet ad Fiscum, non excludat agentem, nisi petẽte Fisco, tenet ipse in ll. fori, fol. 10. in principio, vers. *Secundò quia*, &c. tit. *de las ganancias*, num. 18. At post sententiam quilibet id poterit allegare, idem Suarez cons. 2. de mari. in fin. & qualiter Fiscus agat est tit. 13. lib. 2. Recopil. Comes autem rerum privatarum exigit pœnas fiscales, l. fin. in fin. C. de assessoribus: sed apud nos aliter servatur, nam de Receptore harum pœnarum est tit. 26. lib. 8. Recop.

LXXII. PRIVILEGIVM.

218 SEptuagesimumsecũdum privilegiũ erit, nam iudex potest sententiã ferre in causa Fiscali, etiam nemine petente, supplere enim iudex potest, Castaldinus Boncompagnis de syndicatu, num. 134. Afinius in tract. de executione, §. 2. cap. 161. num. 5. & cap. 202. & potest etiam exequi sententia pro Fisco, in cuius favorem lata fuit nemine petente, Afflict. decis. 3. in addit. num. 3. Quod etiam fit argumento dotis, de quo suprà speciali 17. Nam in causa dotali iudex supplere potest, Novel. de dot. 8. part. privil. 15. Palac. Rubeus in repet. cap. per vestras, §. 12. n. 5. fol. 90. col. 3.

LXXIII. PRIVILEGIVM.

219 SEptuagesimumtertium privilegiũ erit, nam in processu nõ tenetur Fiscalis probare se talẽ, Guid. Pap. quæst. 259. cũ secus sit in procuratore privati: quod facit ad ea, quæ videbis infrà

220 gloss. 41. Tot igitur & tantis privilegijs ne abutatur, maximè Fiscalis animadvertat, nam forsan causam perdet, ut in l. iustas, C. de iur. fisc. lib. 10. & ibi Bart. Bald. & Ioann. de Placea, quod qualiter fit, dixi suprà, & infrà etiam

221 videbis. Item & calumniosas actiones intentans, & calumniosè adversarium vexans ad damna & expensas tenetur Fiscalis, Guid. Pap. singul. 821. 1. tom. singul. 254. Peregrin. lib. 7. tit. 1. num. 6. Et aliqua quę hîc desiderantur, præsertim circa delationem Fisco faciendam, sine qua agere non potest, videbis infrà gloss. proxima.

LXXIV. PRIVILEGIVM.

222 ESt & aliud privilegium, ut aucta re, etiam tributum augeatur, quod aliqui dixerũt, sed idem in privato esse, tenet Pinel. 1. part. l. 2. C. de rescind. cap. 3. num. 35. imò id contra Fiscum notari potest, nam deficiens facultatibus à muneribus excusatur, l. cura 4. vers. *Primò*, de muneribus & honoribus.

LXXV. PRIVILEGIVM.

223 PVblicanus autem non liberatur à noxa non dedendo servum, quem nõ habet in potestate, l. 1. §. final. cũ duabus seqq. de publicanis, & vectigalibus, quod pro Fisco notamus, cùm in bonum Reipublicæ sit, ut publicani, qui in ius Fisci succedunt, ministros curent habere, sicut expedit nomini Regio, & Reipublicæ.

LXXVI. PRIVILEGIVM.

224 ESt & aliud Fisci privilegium, quod retigimus suprà, nam debitor Fisci constituitur in mora sine interpellatione, Marescot. variarum resolut. lib. 2. cap. 124. num. 19. Rebuff. de fisc. num. 254. Faber in C. lib. 8. tit. 26. de contr. & comm. diff. 6. Caldas de emt. & vẽd. cap. 23. num. 49. ubi de debitore Ecclesiæ loquitur, & ex æquiparatione à nobis facta, idem in Fisco est, & vidisti suprà privil. 55. sed in publicano etiam post litem contestatã morã purgari, probat l. hoc edicto, de publicanis, sed hoc de moræ purgatione, iam hodie penè ex æquitate totũ pẽdet, & videbis latè per Gutierr. pract. quæst. 30.

LXXVII.

LXXVII. PRIVILEGIVM.

25 ET cùm summariè Fiscus possit instare, ut ei solvatur, potest in Fiscalibus ferri sententia diffinitiva lite nō contestata contra non solventē gabellas, Bertachinus de gabellis, par.9. princ.num.27. nam ubi notoria iustitia est, non debet specnlari sententia, l. si quis in suo 33. in princip. de inofficioso testamento, & apud nos est l.5.tit.9. lib.9. Recopilat. ubi forma huic exactioni datur.

LXXVIII. PRIVILEGIVM.

26 EX eo forsan, quod latè diximus suprà gloss. 9. præcipuè num. 38. ratione officij excusari quem à præsumta calumnia, nota hoc etiam extendi ad publicanos, is enim condemnatus, quia indebitum petit, non notatur infamia, l.2. C. in quibus causis infamia irrogetur.

LXXIX. PRIVILEGIVM.

27 ILlud autem notabile est, ut aliquando videamus Fiscum probare intentionem suam unico teste, ut in casu l. 114. in quaterno gabellarum, quam refert Castillo in l. 66. Tauri, gloss. *de testigos*, in fine, & si in practica esset l. styli 106. iubet exequi tributorū collectorem ex testificatione ipsius solvētis, quin aliquādo videmus in causis criminalibus testes singulares sufficere, dummodò tres sint, hoc enim in crimine sodomiæ, & repetundarum statutum est apud nos.

LXXX. PRIVILEGIVM.

228 NOta & aliud Fisco cum alijs commune, nam accipiens fideiussorem in causa Reipublicæ ad interesse tenetur, l. final. C. ut in possessionem legat. l.2. C. de administratione Reipublicę, & non exigens cautionem in favorem Fisci ad damna tenetur, l. quicunque 7. C. de fundis patrim. lib.11. periculum item nominum pertinet ad non exigentem, l. periculum 36. & ibi gloss. si certum petatur, & vide infrà gloss. 34. In Fisco autem statutum est, ut officialis nō recipiens solutionem oblatam, ad duplum teneatur, l.1. C. de susceptorib. &c. lib.10.

LXXXI. PRIVILEGIVM.

229 SIc & ultimum huius glossæ privilegium, quod forsan augebit dicta suprà privileg. 32. nam licèt regulariter probationis necessitas ad actorē pertineat, l. actor, quod asseverat, cū vulgatis, tamen aliquando Fiscus actor probare non tenetur, sed reus, l.2. & 3. tit.1. lib.4. Recopil. Choppinus de Domanio Franciæ, lib.3. tit.11. Est & illud

230 singulare in Fisco, ut animal in Principis pascuis inventum cōfiscationi subiaceat, cùm si in privatorum pascuis inveniatur, solùm ad damnum teneatur, Pet. Gregor. syntagmat. lib.3. cap. 15. num.6.

Glossa XVII.

Acusar.

1 *ACcusare est petere pœnæ condemnationem.*

2 *Omnes leges, ni privatam petant utilitatem, commodum publicum respiciūt.*

3 *Præter salarium Fiscalis nil ex causis habet.*

Fiscalis in accusando habet officium iudicis.

Pa-

4 *Pater filium non tenetur accusare.*
5 *Nec consanguineum Fiscalis accusat.*
6 *Fiscalis agit contra Fiscum pro patre, filijs & pupillis.*
7 *Fiscalis nō prosequitur occulta delicta.*
8 *Delatio qualiter fiat.*
9 *Aliqui prohibentur deferre.*
Regulariter quilibet admittitur.
10 *Popularis actio est, ex qua Fisco pœna venit.*
11 *Quilibet iudex potest denuntiatorem constituere.*
12 *De iure Regni apud inferiora tribunalia non possunt Fiscales esse.*
13 *Quilibet potest denuntiare.*
14 *Iudices multum attendant quinam denuntiat.*
Ad denuntiandum etiam criminosus admittitur.
15 *Delatoris & denuntiatoris differētia, & num.22. & 23.*
16 *Sine accusatione antiquitus nemo condemnabatur.*
17 *Delator desistere non potest.*
18 *Delator omnem delationem tenetur probare.*
Pretium efficit quem infamem.
19 *Denuntians quod non debet, peccat, sed non punitur.*
20 *Qui cum bestijs pugnat pro pretio, infamis est.*
Qui in scenam descendit pro pretio, infamis est, aliàs secus.
Paciscens habetur pro confesso, si pretium intercedat.
21 *Mulier quæ ob pretium prostituitur, meretrix est, secus si amore tantùm.*
22 *Delator dicitur qui ad pœnam concludit.*
23 *Denuntiator dicitur, qui non concludit ad pœnam.*
24 *Deducitur ad casum in facti contingentia.*
25 *Aliquando Fiscalis sine delatore agit.*
26 *Delator suam, vel suorum prosequens iniuriam non punitur.*
27 *Deferens ratione officij non infamatur.*
28 *Excusatur & qui habuit iustam causam denuntiandi.*
29 *Excusatur etiam quis ex mandato, vel ut mitiùs puniatur.*
30 *Excusatur hæres necem deferens, & non probans.*
31 *Delator etiam quo casu punitur, id non criminaliter, nisi de eius malitia constet.*
32 *Hodie delator non subscribit se.*
Et multa etiam consideranda in delatore.
33 *In causa nobilitatis Fiscalis delatore non indiget.*
34 *Delator præmium consequitur, & quod.*
35 *Fiscalis uti officium iudicis procedit.*
36 *Fiscalis omnes causas prosequitur, & cùm vult, ingerit se.*
37 *Privatus impedire non potest Fiscalem agere.*
38 *Fiscalis non curat de pace offensi.*
39 *Sicut iudici non concluditur, ita nec Fiscali.*
40 *Fiscalis posset recusari, sed eadem forma, qua & Auditores.*
41 *In criminalibus non tot sunt privilegia, ac in civilibus.*
42 *In criminalibus nō habet prælationem Fiscus.*
43 *In criminalibus Fiscus non cogit edere.*
44 *In criminalibus non vendicat totam rem Fiscus ratione partis.*
45 *In criminalibus an habeat Fiscus tacitam hypothecam.*
Fisco an competat restitutio in criminalibus.
46 *In criminalibus minori tempore cōtra Fiscum præscribitur.*
47 *In criminalibus non debentur usuræ Fisco.*
48 *Pro commodo Fiscali quilibet accusat.*
49 *Iudex accusando, ea quæ & iudex potest.*
50 *Non est necessaria conclusio in criminalibus.*
51 *Nemo potest advocare pro læsæ Maiestatis reo.*
52 *In causis fiscalibus ubi pœna quæritur, prohibetur transactio.*

53 *Pacti cũ delatoribus pro iudicatis habentur.*

54 *Nemine petente iudex potest sententiam ferre.*

55 *Fraudantes Fiscum, tenentur pro non idoneis.*

56 *Nemine petente potest ferri sententia.*

57 *Pro non idoneis tenentur idonei.*

58 *Deferens, & non probans non semper punitur.*

59 *Factum in præsentia iudicis non eget probatione.*

60 *Fiscus præfertur pro expensis capturæ.*

61 *In criminalibus etiam est hypotheca.*

62 *Aliud pro alio solvitur in criminalibus.*

63 *Post mortem quis accusatur.*

64 *Bona publicanda scribuntur.*

65 *Contra absentem fit processus.*

66 *Gravius punitur delictum contra Fiscum, quàm contra privatum.*

67 *Electio Fisco datur.*

68 *Quælibet pœna ad Fiscum spectat.*

DE ACCVSATIONE.

1 VT vidisti suprà gloss. 9. & gloss. 10. Fiscalis officium apud nos dupliciter exercetur: est enim & Fiscalis, & promotor, ut in hoc titulo continetur: & ideò referendo singula singulis, post verbum, *Pedir i demandar*, quod spectat ad Fiscalem, subiungit, *Acusar*, quod ad promotoris officium spectat: quod enim in civilibus agere dicitur, in criminalibus dicitur Accusare, quod est petere condemnationem, l. in causis 16. C. de accusationibus, l. 1. tit. 1. part. 7. latè Speculator lib. 3. part. 1. de accusationib. Sed aliquando actio pro accusatione sumitur, l. 1. de crimine stellionatus ibi: Actio stellionatus, nec publicis iudicijs, nec privatis actionibus continetur: probat melius Rubr. C. quando civilis actio criminali præiudicet, & Lexicon Pratei pag. 10. in fin. Verbum etiam accusare, & ad civiles causas trahitur, Alciat. in l. qui accusare 4. C. de eden. num. 2. & l. 17. tit. 9 part. 4. & in alijs ll. eiusdem tit. & præcedentis: accusator autem aliquando pro quolibet actore sumitur, Ræuardus lib. 2. var. cap. 15. num. 3. Pet. Gregor. syntagmat. lib. 32. cap. 2. Hæc igitur secunda officij pars tanto latior est, quàm prima, quanto frequentiora sunt delicta, quàm ex alia causa debita: undè evenit, quod suprà
2 diximus gloss. 9. ut vulgariter Fiscales dicantur promotores: & ita qui accusandi officium habent, Fiscales dicuntur, quasi hoc Fiscalis nomen importet. Et Fiscum pro accusatore usurpat Vivius lib. 1. decis. 122. num. 16. & decis. 143 num. 362. Farinacius cons. 19. num. 2. & cons. 21. & alibi sæpissimè, & Leon 2. tom. decis. Valentiæ 125. n. 35. Quod forsan ex eo venit, nam ex delictis magnum aliquando commodũ sequitur, ut videbimus infrà gloss. 20. Et probatur, nam omnes leges insertæ in corpore iuris, nisi privatam respiciant utilitatem, publicum commo-
3 dum respiciunt, l. multatum, C. de modo multat. Bald. in l. 1. n. 7. C. de hered. vel action. vend. & suprà gloss. 16. privil. 48. Nec ex hac accusandi necessitate officium hoc vilescit: nã veræ accusationes laudabiles sunt, Pet. Greg. syntagmat. lib. 32. cap. 7. num. 12. cùm enim nullum cõmodũ prætendat Fiscalis, etsi millies vincat, nil ultra salariũ habere possit, Felin. in cap. cùm clamor, de testibus, relatus à Bernard. Diaz in praxi crim. can. cap. 5. Belluga in speculo Princip. Rub. 35. in princip. §. rem non novam, & videbimus infrà gloss. 35. verb. *Slario*, num. 5. cessat in eo omnis sinistra suspicio, & in modo prosequendi causas, nil à iudice differt, & quod iudex, idem & Fiscalis facere potest, Præpositus in cap. de accusatione 2. quæst. 8. pract. Milei. fol. 3. num. 31. quem refert Iul. Clar. lib. 5. recep. §. fin. quæst. 3. num. 6. idẽ Iulius ibi, & quæst. 10. num 6. Bernard. Diaz ubi proximè, & videbimus circa finẽ

hu-

huius gloss. à num. 35. & suprà gloss. 10. num. 3. Sed nihilominus hoc accusandi
4 officium in Fiscali, nec necessitatē semper habet, nec item absolutam libertatem Fiscalis, namque patrem accusare non tenetur, Laudens. de fisco, q. 201. nec pater tenetur accusare filiū, Alciatus de verborum significatione, lib. 1. col. 17. circa medium: quemadmodum nec pater filium offerre supplicio non tenetur, etiam in crimine læsæ Maiestatis, Mantua sing. 2. num. 4. id enim natura abhorret. Ex quo cautelam conficit Cæpol. ut tali casu pater filium Principi offerat, ut ita liber sit filius, saltem à pœna ordinaria, ne pater eum morti tradidisse videatur, ex ratione de qua suprà, & Alciat. regul. 1. præsumt. 4. Pro qua etiam parte & considerari potest, nam cùm deferēs se aliquādo fortè maius præmiū cōsequatur, quā alios deferēs, l. edicto 13. §. itar, de iur. fisc. & quilibet pro præmio consequatur dimidium, l. edicto 3. C. de his qui se deferunt, l. cùm tacitum 49. de iur. fisc. Vigelius in methodo iuris civ. 1. par. lib. 3. cap. 11. §. 5. & pater, & filius eadem persona præsumantur, l. in suis 11. cum vulgatis, de liber. & posth. & ex persona filij pater honoratur, ut per Gamam decis. 112. & videbis infrà gloss. 45. iure optimo pater dimidium sui, id est filium consequitur. Idque æquitate maxima, licèt in gravioribus delictis aliter posset dici, nec punitur, ut parricida, qui parentes patrię inimicos occidit, licèt is laudandus non sit, ita Alciatus ubi proximè, & bannitus licitè occidi valens potest à patre, vel filio, ex alijs Menchaca quæst. illustr. lib. 1. cap. 49. num. 13. & non posse patrem bannitum occidere, nisi causa Reipublicæ, Covarr. in 4. 2. par. cap. 7. num. 5. & 7. & filius agit cōtra patrem criminaliter, l. 3. tit. 11. part. 3. & vide l. 77. tit. *de las penas*, part. 7. præcipuè si in favorē Regis accuset patrem, vel in favorē Reipublicæ, nec ex hoc potest à patre exhæredari, licèt aliàs posset l. 4. titul. 7. part. 6. Coniugem etiam alter potest accusare de crimine læsæ Maiestatis, l. 5. tit. 2. part. 3. in fin. & servus etiam ex eodē crimine potest dominum accusare, secus de alio crimine, l. fin. C. de delatoribus, lib. 10. tamen cùm indignus deferens se recipiat dimidium hæreditatis pro præmio, l. 14. tit. 7. part. 6. & ibi gloss. 1. & 2. & Galganetus de iure publico, lib. 4. tit. 6. à num. 44. & manifestans se ante delationem excusatur, l. edicto 13. de iur. fisc. quod proximè diximus tanquam magis æ-
5 quitati cōsonum tenendum est. Quin nec consanguineorū delicta prosequetur ex ratione de quā suprà argumento deducto, & docet Stephanus Federicus de interpretatione iuris, 2. part. num. 36. Nec adversus fratrem quis postulat, l. humanitatis 23. C. de excusationib. tutor. nec frater accusans fratrem auditur, imò in exillium mittitur, l. si magnum 13. C. qui accusari non possunt. Nec volentes patres, vel liberi contra se testificantur pater contra filium, nec filius cōtra patrem, Federicus Schen de testib. num. 9. licèt quoad testificandum aliter sit inter fratres, volens enim potest cōtra fratrem testificari, idem Schen ibi, num. 31. & 32. & vidè latè Alberic. de testibus, 2. par. princip. num. 13. nolētes autem non coguntur, etiam affines, l. Iurisconsul. in princ. de gradibus, nec procuratores esse, l. aut affinitate 22. de procuratorib. *Et in tutore est* l. de fer-
6 re 18. vers. *Item*, de iur. fisc. Quin & cōtra Fiscum pro patre, filijs, & pupillis postulare potest, l. is qui 10. de postulando, Laudens. de fisco, quęst. 261.
7 Non itē prosequetur, nec potest delicta occulta, l. 1. §. Magistratibus imputatur, & ibi Bald. & omnes, de mag. conv. Stephanus ubi sup. num. 25. Didac. Perez in l. 8. tit. 12. lib. 2. ordinam. gloss. *Nō pueda acusar*, & l. 3. tit. 1. lib. 3. ordin. gloss. *Citar*, post princ. vers. *Quero in caso*, Otalora de nobilit. 3. part. 3. prin.

3. princ. cap. 1. num. 9. Montalvus in repertorio, ver. *Fiscalis est*, quod apud nos est expressa l. 3. tit. 13. lib. 2. Recopil. ubi cavetur sub pœna, ne Fiscalis civiliter, vel criminaliter quẽ impellat sine delatore, nisi in facto notorio, vel ex inquisitione facta de mandato Regis: pro qua parte faciunt, quæ tradit Ias. in l. si sic legatum 78. num. 25. de leg. 1. ut licèt liberè concedatur inquisitio potestati, debet id intelligi, fama, aut indicijs præcedentibus. Hæc enim loco accusatoris sunt, nemo enim sine accusatore ponitur, l. rescripto 6. §. si quis, de muneribus, & honoribus, Bart. in l. congruit, de offi. Præsidis, num. 3. Et cùm ratio subest, iudex ex officio, & per inquisitionem procedit, & ita non est necessarius accusator, ex ratione Bart. in l. Athletas, §. calumniator, de his, qui notantur
8 infamia, num. 5. & 7. Delatio autem de qua in d. l. 3. solemniter fieri debet, cũ datione scilicet fideiussorum, & nominatione testium, ut probat lex: quod & antiquitus fieri consueverat, ut deducitur ex l. 2. C. ubi causæ fiscales, & docet Bart. in l. 1. num. 10. de iur. fisc. Et secundùm l. iubemus 4. C. ad leg. Iuliam repetundarum, in publicũ prodeat, crimen deferat, delatum probet, & l. final. C. de appellationib. Pet. Gre
9 gor. syntagmat. lib. 32. cap. 4. Et licèt aliqui prohibeantur deferre, l. deferre 18. de iure fisc. Milites enim non possunt accusare, nisi suorum iniuriã prosequantur, l. non prohibentur 8. C. qui accusare non possunt, nec familiares possunt accusare dominos, l. iniquum 17. l. si quis 20. l. fin. C. de ijs qui accus. non possunt, & alij, de quibus per totũ illum titulum. & de alijs Vigelius in methodo iuris civil. 1. part. lib. 3. cap. 11. §. 2. & seqq. regulariter quilibet ad deferendum admittitur, Bart. in l. 1. num. 18 de iur. fisc. Bald. in l. *fin.* C. de delat. lib. 10. Angel. in tract. mal. verbo *Necnon ad denuntiationem*, in additione num. 3. Dum tamen integræ famæ sit, l. criminis 15. C. qui accusare non possunt, & aliquando quilibet, l. 3. tit. 1. part. 7. & in alijs legibus illius tituli, & qui non potest accusare denuntiare potest, l. 5. eod. tit. Quin & ipse reus præmium cõsequitur, l. Arrianus 42. de iure fisc. & dixi suprà hac gloss. num. 4. pœnam enim Fisco debitam quilibet petere potest, Bart. ubi suprà num. fin. Et quilibet in causis criminalibus videtur agere Fisci causam, & ad Fisci utilitatem, Bart. in l. ait Præ-
10 tor 3. num. 5. de iuriurand. Actio enim popularis est, ex qua Fisco pœna venit, Angel. in tractat. mal. verb. *Et ad querelam Titij*, num. 9. & ita cùm ex criminibus Fisco lucrum proveniat, ut patet, & videbimus infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio*, non debet fieri scrupulosa admissio, præterquàm quòd in puniendis delictis favor publicus versatur, hoc maximè pertinet ad officia publica, ut videre est in titulis de offic. Præfecti urbis, & alijs. Castigatio autem, & accusatio expedit aliquando 5. quæst. 5. per tot. & suprà hac gloss.
11 Ex quo quilibet iudex maleficiorũ denuntiatorem constituere potest, docet Salicet. in l. ea quidem, C. de accusation. n. 10. Angel. de mal. verb. *Necnon ad denuntiationem*, n. 3. Et Fiscalis ubi non residet, Calicius de moneta num. 23. & seq. Estque pro hac parte l. 1. §. quies, de offic. Præfecti urbis, & ita in Episcopalibus Audientijs Fiscales sunt, qui etiam quælibet crimina denuntiant ad illius Audientiæ cognitionem spectantia. Denuntiationes nõ pro libello sunt: est enim unus modus procedendi per denuntiationem officialis, l. ab accusatione, §. denuntiatores, ad Turpil. Bald. in l. fin. C. de neg.
12 gest. num. 6. Verùm quoad nos aliter dispositum extat l. 14. tit. 13. lib. 2. Recopil. ubi prohibetur, ne apud secularia tribunalia iudicum ordinariorum promotores, seu Fiscales sint, qui generalem curam habeãt, & potestatem accusandi, quæ quidem lex iustissima

&

& sanctissima est, tales enim cum plebei sint, ad extorsionem subiectorum, non delictorum punitionem createntur: quin & supremorum tribunalium Fiscales aliquando vidi, vel mala indole, vel officij non benè morigerati impulsu iniuria maxima aliquos impetere, & expensis vexari, quod in infimis sine dubio semper fieret: & ita d. l. 14. generaliter observatur, neque in aliquo oppido talem Fiscalem esse novi, præterquàm in Toletana civitate, ubi anno circiter 1590. cũ illuc iter facerem, cognovi promotorem illius civitatis ad furcas condemnatum ob extorsiones, litiũ redemtiones, & alia insignia facinora in exercitatione sui officij commissa: & cùm Fiscales huius Audientiæ Argẽtinæ in insigni oppido Imperiali de Potosi semper nominaverint officialem, qui dicitur, *Solicitador del Fisco*, quem sine dubio nominare expedit, ob plures causas, quæ inde ad hanc Audientiam, ut eiusdem territorij deferunt, tamẽ aliqui nimis excesserunt pluribus causis se immiscendo: ego tamen licèt nominaverim, etiam eis tamen solummodò demandavi probationes litium in Cancellaria pendentium, testium, scilicet productiones, & alia id generis, sicut &
13 legibus cautum extat. Non tamen intelligas, ex hac generali nominatione prohibita, & denuntiationem generaliter prohiberi. Contrarium enim verum est, & ita quilibet delicta qualibet, sive notoria, sive non notoria denunciare potest, latè Salicet. in d. l. ea quidem, de accusat. Bernard. Diaz in
14 pract. cap. 2. Confirmabiturque ex infrà dicendis: & licèt multum debeant animadvertere iudices, quisnam sit qui denuntiat, ut in d. l. deferre 18. de iure fisc. Spec. lib. 2. part. 1. §. benè est. Criminosus namque & infamis ad denuntiandum non debet admitti, etiam officialis, ut tenet Bernardus Diaz ubi suprà, & Additio ad Angel. tamen Angel. ibidem tenet, etiam criminosum esse admittendum, & forsan hæc opinio iure subsistit, cùm deferens non probans pœnis subiaceat, & in titulis de delatoribus, & de calumniatoribus, & alijs: & delatorem à calumniatore non differre, sentit Pet. Ærodius rerum iudicatarum lib. 9. tit. 8. ad Turpil. cap. 14. Et ita delatoris nomen in iniuriæ faciendæ causa dictum refert l. si nõ es 3. C. de iniurijs, licèt gloss. ibi falsum suppleat, sed vel ipsum delatoris nomen iniuriosum esse, ex illo textu videtur deduci, facit etiam l. nullus 3. C. de maleficis, & Math. inquit Imperator A: ccusatorem huiusmodi criminis non delatorem esse, sed dignum magis præmio arbitramur: Idẽ & probat lex nulli 28. in fine, C. de Episcop. & Cler. ibi: Nec delatoris nomen formidet, delator enim dicitur, qui invidia prodit alium, & ideò punitur, cap. delatori & tota 5. quæst. 6. Quod & in denuntiante forsan locum habebit, cũ hi termini aliquando cõvertantur: denuntiare namque definitur, crimen ad competentem iudicem deferre, Salicet. in l. ea quidem 7. C. de accusat. relatus ab Angel. in d. tractat. mal. verb.
15 *Necnon ad denuntiationem*, num. 1. Sed ab hac Angel. definitione cavendum nimis est, longa enim est delatoris, & denuntiatoris differentia, præsertim apud nos, id enim, & præmium, & pœna manifestè demonstrant, deferens in Fiscum regulariter præmium consequitur, l. Senatus, §. Senatus, & ibi Bar. de iur. fisc. idem in l. variæ, num. 5. C. de iure fisc. Et apud nos quamplures sunt ordinationes, quibus tertia pars deferenti promittitur; & l. edicto 13. vers. *Extat*, & glos. verb. *Vulgari*, de iu-
16 re fisc. Et ita gravi onere adstringitur: testes enim nominare, & fideiussores dare debet, ut in d. l. 3. tit. 13. lib. 2. Recopil. sentit l. 2. §. Senatus, de iur. Fisc. Nec immeritò, cùm accusationi causam præstet, quæ sine delatore institui non potest, ut dixi suprà hac gloss. num. 7. Sine accusatione autẽ Romani

ni neminem condemnare solebant, Actuum 16. cap. si in adiutorium, 16. distinct. Chassan. in catal. glor. mund. 5. part. consid. 14. vers. *Quintò*, fol. 110. Et licèt apud nos, etiam sine accusatione iudices inferiores inquirant, & procedant, Angel. ubi suprà, Anton. Gomez tom. 3. cap. 1. num. 10. Iulius Clarus, & omnes, & infrà num. 25. Tamen in tribunalibus superioribus sine Fiscalis accusatione id rarò, aut nunquam fit: & ita omnia de delatore dicta hodie
17 locum habent: & ita hodie delator desistere non potest à delatione facta, l. res 12. §. fin. cum seqq. de iure fisc. etiã de licentia iudicis, quod inter alia refert l. 19. tit. 1. part. 7. nisi, ut ibi, & non probans calumniari præsumitur, Bald. in Authẽt. novo iure, num. 1. C. de pœna iud. qui mal. iud. & ita graviter punitur, nam & est pœna infamiæ, & tantundem Fisco dat, l. ex quibusdam, & ibi Bart. de iure fisc. l. Senatus 15. de iure fisc. Laudens. quæst. 134. Et quod præmium, & quæ pœna delatoribus sint, vide per Brissonium de antiquitate Romanorum, lib. 3. cap. 16. Nec sat
18 est unum, aut alterum delictum ex delatis probare, sed omnia probare debet, & cum qualitatibus propositis, & imputet sibi, qui ad id se adstrinxit Bernard. Diaz in pract. crimin. cap. 6. Dies enim, & hora debet exprimi, l. aut qui aliter 5. §. 1. quod vi, aut clã, & qui nõ probat cum qualitate, quam expressit, succumbit, Bald. in l. Iudicati, num. 6. C. si ex falsis instrumentis, & an debeat sequi absolutio si de alia probet, vide Cæpolam de servitutib. urban. cap. 24. num. 9. & 10. & absolutionem sequi debere non probata qualitate, tenet Misyngerius forẽs. observat. cent. 1. observat. 40. & 80. & cent. 3. observat. 98. & cent. 4. observ. 80. Et cùm arctatio est ad defensionẽ rei necessaria, non dubium, quòd probari debeat, aliàs sequeretur absolutio, ex Avendaño, & alijs, Gutier. lib. 1. pract. cap. 98. num. 6. quem sequitur Dueñas regul. 28. & inquisitio etiam cum sua qualitate probari debet, & de iure Regio permissa non est generalis inquisitio, l. 3. & 11. tit. 1. lib. 8. ordinamenti, secus de iure Canonico, text. & DD. in cap. qualiter & quando 2. de accusationibus, sed si non opponatur, valet inquisitio generalis, cap. 1. de accusat. lib. 6. & quid sit in teste, an sat sit unum, aut aliud probare contra illum, qui & corruptionem & falsitatẽ opposuit, vide Ceball. comm. quæst. 178. Quę omnia longè sunt in denun-
19 tiante: hic namque, etsi peccet denuntiando, quod non debet, ut docet Navarr. in Manuali Lat. cap. 25. num. 33. tamen non punitur, l. ex quibusdam 2. in princ. de iure fisc. Præmij enim consequendi voluntas tantam infert differentiam, ut videre est in d. l. 2. per totam, & l. deferre 18. in fine princ. de iure fisc. l. fiscus 38. § delatoris, l. bona 39. l. delator 44. de iure fisc. l. 2. tit. 1. part. 7. cap. significasti, qui matr. accusare possunt, l. 4. tit. 9. part. 4. quæstus enim repellit ab accusando, dicto cap.
20 significante. Nec hoc sine ratione est, idem enim actus pro pretio, aut præmio factus, vel sine eo efficit, ut quis infamis sit, vel desinat esse, l. 4. tit. 6. part. 7. Mastrill. de Magistratib. lib. 4. cap. 2. num. 5. & seqq. In scenam enim descendens, vel certamina faciens pro pretio, infamis est, non aliàs, l. quod ait 2. de his qui not. inf. l. 5. tit. 7. part. 6. & ibi gloss. & vide l. 34. in fin. tit. 6. part. 1. & l. 4. tit. 6. part. 7. Item qui cũ bestijs pugnavit, ita demum infamis est, si hoc locatus faciat, l. 1. §. bestias, de postulan. §. idem & videmus, & recipere pretium sufficit etiam si pugna non sequatur, gloss. 2. l. 4. tit. 6. part. 3.
21 Item & paciscens habetur pro confesso, si pretium intercedat, l. in fisci 4. de iure fisc. l. 22. in fin. tit. 1. part. 7. Et idẽ videmus in muliere prostituente se, si enim id amore compulsa, sine quæstu, id est, sine quæstus respectu faciat, & amatori sui copiam præbeat, meretrix di-

dici nō potest, Faber in §. soror, Instit. de inoffic. testam. tunc enim vis dicitur amoris, & ideò ab infamia excusatur, nec meretrix est, l. fœdissimam, & ibi Bald. C. de adulter. at si pecuniæ causa se prostituat, statim meretricis nomen consequetur, Bald. in l. item, & fin. §. quoties, in fin. de cond. ob turp. cau. glos. in cap. vidua, 34. dist. sentit Alciat. in l. Massurius 144. in fin. de verb. signif. Videtur de hoc text. in l. mariti, §. qui quæstum, de adulc. & de utroq; vide Mascard. de probat. 2. vol. concl. 1066. num. 5. & 7. & per tot. Et adde Menoch. de arbitrarijs, cas. 328. Gomez in l. 62. Taur. num. 3. inquit enim lex, *la que haze mal de su cuerpo por dineros*, l. 10. tit. 16. part. 3. & licèt non dicatur palam quæstum facere, qui cū uno fecit, l. palam 43. de ritu nuptiarū, tamen, qui duos ob quæstum admisit, meretrix est, Matienço gloss. 4. l. 10. tit. 3. lib. 5. Recop. num. 2. & 3. & Mascard. ubi proximè, & qui sine quæstu patitur uxorem adulterari, extra legē est, l. mariti 27. §. qui quæstū, de adulc. quin & pretium acceptum etiam sine effectu aliquādo potens est ad infamādum, l. 1. §. bestias, de postulādo, & ibi gloss. verbo *Sive non pretium*, etiam efficit, ut statim quis à testimonio repellatur sine alia falsitatis probatione Federicus Schen de testibus, num. 17. Quin ut de falso etiam puniatur, Hippolytus singular. 353. num. 1. fol. 39. 1. tom. singular. & etiam extra causam testium pecuniam videmus esse causam punitionis, nam si ob pecuniam quis omittat causam testamenti, uterque tenetur & omittens, & possessor, l. si quis pecuniam 4. si quis omissa causa testamenti, & in solidum, l. si non solus 10. §. si duo, eodem tit. & accusare pro pretio infamat, l. qui iudicio 4. l. qui accusare 8. de accusationibus, & mulier pro pretio fideiubens non iuvatur Velleiano, l. antiquæ 23. C. ad Velleianum, Valascus consultatione 18. lib. 1. num. 2. licèt sint, qui contradicant: nobilitatem etiam pretio acquisitam absque privilegijs esse tenet Ægydius Tomatus de collectis, §. ne scienter, num. 18. Sed quæ proximè diximus, accipere scilicet pretium sine effectu infamare, non semper procedit, sed in gravioribus negotijs, l. qui autem 3. de his, qui notantur infamia, ibi: *Quia non est ea res adeò turpis, ut etiam consilium puniri debeat*, & si actus de se, licèt non statim ex pretio illicitus sit, ut in observatione festorum, tenet Navarrus in Manuali, cap. 13. num. 5. & qui noxias aves capit, & ad id arborem ascendit, etiam ob pretium, non notatur, quia in utilitatem Reipublicæ id facit, Forcatulus in aviario iuris civilis, cap. 4. in fin. & in recipiente hospites non certum est, an pretij receptio diversificet obligationem, Speculator de furtis, vers. *Si amicus*, & apud nos l. 7. tit. 14. part. 7. & ibi

22 gloss. Hanc igitur tam notabilem delatoris, & denuntiatoris differentiam, & ex prętenso præmio cognosces, tum & ex alio: delator namque ille dicitur, qui ad pœnam concludit, docet Salicet. in l. ea quidem, num. 26. C. de accusationibus, Angel. in dict. verbo *Necnon ad denuntiationem*, num. 21. est que expressa l. 27. tit. 1. part. 7. Et de delatore plura per Menochium casu

23 198. de arbitrarijs, centuria 2. Denuntiator autem dicitur, qui non concludit ad pœnam, sed Principem certiorem facit, ut sibi præcaveat, vel ut Reipublicæ provideat, forsan id probat l. 2. tit. 28. part. 2. ibi: *Apercibiessen al Rei, ò al Caudillo*, melior l. 27. tit. 1. part. 7. sentit Alciat. in l. 2. §. Cato. num. 4. de verbor. & in l. id indicasse 197. de verbor. signific. Cacheranus decis. 80. Plaça in epitome delictorum, cap. 20. num. 17. Navarr. in Manuali Latin. cap. 25. num. 33. & alij citandi infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio*, num. 321. Et qui dicit quem incidisse in Turpillianum, accusator nō est, l. 1. §. suspectis, ad Turpillianū, nec dicens suspectum

tutorem, & ideò nec desistens punitur, 24 l. 1. §. suspecti, ad Turpillian. Ex quibus ego defendi assertionem cuiusdã Dominici de Garay, qui coniurationem quandam detexit anno 1599. Advocati enim coniuratorum asserebant, dictũ Dominicum non tanquam testem posse probare dictam coniurationem, quia delator erat, & ita à testimonio debebat repelli. Ego verò ex adverso ex supradictis defendi, non delatorem fuisse dictum Dominicũ, ac propterea omni exceptione maiorẽ testem esse: & ita in litibus visum fuit, & talẽ denuntiatorem legitimum esse testem probat cap. in omni negotio 4. de testib. imò & soli credi sentit Specul. lib. 1. par. 4. de teste, §. restat, n. 11. sed posteà & aliæ etiam probationes pullularunt divina misericordia, & tandem 25 dicti delinquentes luerunt pœnas. Sed ut ad institutum redeamus, cùm delatores maximè ad delictorũ punitionẽ necessarij sint, maximè animadvertendũ est, ne metu pœnæ à delatione detrahantur, & propterea Fiscalis à delictorum, vel regalis patrimonij prosecutione, P. Ærodius rer. iudicat. lib. 9. tit. 6. de ambitu, cap. 5. fin. Redin. de Maiest. Princip. ver. *Sed etiam per legitimos tramites*, n. 160. Alciat. Parergon. lib. 9. cap. 8. & nos suprà à glos. n. 14. Et ita rectissimè statutum fuit in ordinationibus Regalis Cõsilij Indiarum, datis 24. Septembris, anno 1571. cap. 6. ubi Consiliariorum & Fiscalis arbitrio relinquitur, quando sine delatore Fiscalis procedat, quæ ordinatio & ad Cancellarias omnes deberet ex-26 tendi. Quin non semper tam graviter delator punitur, nam qui suam, vel suorum iniuriam prosequitur, non punitur, ut hunc & alios casus videbis, l. ex quibusdam 2. & l. delator 44. de iure fisc. & alijs adductis hac gloss. suprà num. 19. Et accusans mortem propinquorum excusatur, l. 26. tit. 1. part. 7. multũ enim interest, an accuset quis pro necessitate coniunct. l. quamvis 30. C. de adulterijs, & pater sine metu infamiæ accusat de morte filiæ, l. final. de publicis iudicijs, & mater, & hæres accusantes excusantur à calumnia, l. mater, C. de calumniatoribus, sed si desistat mulier suorum prosequens iniuriam, incidit in Turpillianum, l. si fœminas, C. ad Turpillianum: nec immeritò; regulariter enim mulier non potest deferre, l. deferre, de iure fisci, gloss. in l. in multis 9. de statu hominum, & an mulier permissa accusare teneatur se subscribere, Ceball. 2. tom. comm. quæst. 533. & maiore de causa maritus accusat adulteriũ sine metu calumniæ, & sine inscriptione, l. 2. §. fin. d. l. maritus 15. de adulterijs, sed à vera calumnia non excusatur, Angelus in tractat. malefic. verbo *Che hay adulterato*, num. 35. cum duobus seqq. & maritum teneri se inscribere, docet Guillerm. in cap. Rainuntius, de testamentis, verbo *Mortuo itaque*, num. 27 176. 2. part. Item, qui necessitate officij detulit, non punitur pœna infamiæ, l. monete, & ibi Bart. num. 1. C. de delatorib. lib. 10. Laudens. quæst. 134. distinguit benè in idem decidens Salic. in l. ea quidẽ, n. 34 de accusat. Rebuf. de fisc. n. 131. nec efficitur indignus advocatus Fisci accusans ratione officij, secus in alijs, & pondera l. qui accusavit, l. post legatum 5. de his quib. ut indign. l. qui cùm natu maior 14. cũ seq. l. Paulus 47. de bon. liberorũ, & de hac differentia vide gloss. verb. *Non potest*, in fin. in l. si donaturus 9. §. si quis indebitam, de condict. causa data, & ita Fiscalis non se inscribit, Tiber. Decian. tract. crimin. lib. 5. tit. per accusationem quomodo procedatur in causa hæresis, fol. 261. & cùm præmium non habet denuntians, vel accusans ex officio, ita ne puniri debet, nec socius, Guillerm. in d. cap. Rainuntius, verbo *Et uxorem*, decis. 5. n. 48. pręcipuè, quia ut vidisti suprà hac gloss. n. 7. Fiscalis exequitur intentionem delatoris, & ideò excusatus est, l. post legat. 5. §. qui ac-

accusavit, in fine, verbo *Advocatum*, de his, quibus ut indig. & qui vendit necessitate officij, nõ tenetur cavere de evictione, l. qui hæres erat 50. famil. erciscund. & iura favent facienti actũ ex necessitate, l. si si leiussor. 7. §. si necessaria, D. qui satisdare cogantur, & spontè aliquid facere, vel ex officio adversantur, l. qui hæres 50. famil. erciscund. & ibi gloss. verbo *Voluntatem*, & ambas proximè relatas causas, affectionis scilicet, & necessitatis officij complexa est l. mater 2. l. calũniæ 4. C. de calumniatoribus, & à calumnia etiam excusatio aliàs est, tutor enim qui petit nomine alieno, non facilè notatur, nisi ex evidenti calumnia, l. 2. C. qui accusare nõ possunt, quin & nomine proprio tutor accusat, si res pupilli id expostulat, Baeça de decima tut. n. 125. fol. 27. Omnia autem supradicta de præsumta calumnia intellige, nã si notoriè calumnietur, non excusatur d. l. 2. C. qui accusare non possunt, latè Nicol. Loseus de iur. universitatis, 4. p. cap. 1. à n. 70. & gloss. 4. l. 5. tit. 1. part. 7.
28 Prætereà & excusatur etiam alijs causis à pœna calumniæ, ut per glos. verb. *Ex utroque*, in l. Athletas 4. §. itẽ prævaricator, de his, qui notãtur infamia, & in l. nulli 28. §. & ne pium, C. de Episcop. & Cler. ut si iustam habuit causam denunciandi, ut quia ita habuit à fidedignis personis, Ang. d. tract. mal. causa excusat à dolo, verb. *Necnon ad denuntiationem*, n. 20. de quibus Gutier.
29 lib. 3. pract. q. 21. Excusatur etiam aliquantulum, si alius mandavit, tunc enim mandans, & non mandatarius tenebitur, vel non tam acriter, l. ex quibus 2. in fin. verb. *Divus*, de iur. fisc. regulariter enim mandatum excusat, Iul. Clar. lib. 5. receptar. §. fin. q. 60. n. 15. Anton. Gom. tom. 3. var. cap. 3. num. 42. Et qui accusat iussu patris, excusatur à pœna, l. qui cùm natu 14. in fin. de
30 bon. liber. Itẽ & excusatur hæres necẽ defuncti deferens, & nõ probans, quod facilè ex proximè dictis deducitur, & probatur expressè l. 21. tit. 1. par. 7. Et cùm aliquis agit ad pœnã sibi, inscribit se, secus si ad vindictam, non ut sibi aliquid habeat, l. fin. secundùm intellectum glossæ, & accusator aruspicis nõ delator, sed præmio dignus est, l. nullus 3. C. de mal. & mathem. Abigæus etiam accusatur sine inscriptione, l. 1. C. de Abig. & delator aliquãdo magis laudandus, quàm vituperãdus est, l. fin. in fin. C. de locat. & cond. magnitudo etiã causæ excusat, d. glos. l. Athletas, de his qui notãtur infamia; excusatur etiã accusans, ut vidisti supr. & probat d. l. mater, C. de calum. quod arbitrariũ est, glos. cap. 2. de calumniat. & l. 21. tit. 1. part. 7. nec ex eo, quòd quis non probavit, statim punitur, l. 1. in fin. ad Turpill. & glos. verb. *Ex utraque*, in d. l. Athletas, de his qui notantur infamia; dum tamen bona fide, nec per calũniã id faciat, l. 5. tit. 1. part. 7. & ibi glo. 4. & delator in causa falsæ monetæ nõ probans non punitur de calumnia, & l. 20. tit. 1. part. 7. Molin. de iust. & iur. to. 3. disp. 702. fol. 1319. in quo delicto & socius criminis admittitur in testem, ut videbis infrà glos. 20. §. 10. n. 369. & in causa annonæ defraudatæ, & læsæ Maiest. contra dominũ torquetur servus, l. 1. de quæst. & inhabiles possũt deferre, & accusare propter publicam utilitatem, l. mulierem 17. de accusat. l. 3. tit. 1. part. 7. Et in læsæ Maiest. crimine, l. famosi, & seq. ad leg. Iul. Maiest. & extra hos speciales casus prohibiti etiam aliquãdo admittuntur ad accusandũ, cap. prohibẽtur 14. 2. q. 1. & cùm nemo teneatur alium accusare etiam in criminibus exceptis, præmio dignus est, ita ut deferens crimen remissum præmium consequatur, l. si quis servus 30. C. quib. causis serv. pro præm. &c. sed non statim debent cessare delatores, ut videbis infrà gloss. 20. §. 10. à n. 339. de scienti & non revelante: nam licèt accusare nõ teneamur, ad curandum tenemur, ut delicta eluceseant, Menchaca quæst. illustr. cap. 16. num.

3. pro delatore, & denuntiatore videndus, nec delinquens debet occultari, sed ultrò offerri, l. 2. C. de his qui latrones, &c. Et omnes tenentur inquirere & tradere monetarios falsos, l. 1. in princip. C. de falsa moneta, & proditores Principis debemus manifestare,
31 Laudens. de Principe, quæst. 558. Et casu, quo ad aliquid delator tenetur, non criminaliter, sed civiliter accusatur, nisi de eius malitia cõstet, ut quia solitus est deferre, & non probare, vel aliàs, ut tenet Bart. in l. omnes iudices, num. 1. & ibi Bald. num. 10. C. de delatoribus. Et ita instituens crimen publicum de iure cõmuni, se subscribit, & dat fideiussores, l. qui crimen 3. C. qui accusare non poss. & pœna tallionis datur accusanti adulteriũ, si iudex prospexerit malitiosè motum, l. 3. tit. 17. part. 7. aliàs enim qui in favorem Fisci accusat testamentum de falso, etsi probetur verum, non punitur, l. 13. tit. 7. part. 6. & pœna calumniantis habet locum in Fiscalibus in extraiudicialibus, secus aliàs, l. si quis ab alio 7. §. cùm publicanus, de calumn. & deferens Fisco præmium consequitur, ut per Anton. Gomez in l. 9. Tauri, num. 31. & non solùm accusans, sed etiam denunciator, Iason in l. 1. de usucap. num. 308. Quò fit, ut hodie non se
32 subscribat delator, gloss. 2. & 3. l. 13. titul. 9. part. 4. nec inscriptio semper est de substãtia, cap. nullus 2. 4. quæst. 4. & ita plurimum exuberare debet iudicis officium, ut animadvertat, an malo, an verò bono animo delatio facta fuerit, quod colligitur ex proximè dictis, & ex Bart. in l. monete, C. de delator. lib. 10. & melius Salicet. in d. l. ea quidem, num. 24. C. de accusation. & Angel. ubi suprà num. 24. nam sine periculo calumniæ nemo accusat, nec ipse pater, l. pater 30. & ibi gloss. ver. *Evidentis*, de adulterijs, & accusans pro alio potest teneri de calumnia, & cẽsetur delator, l. nostris 8. C. de calumniatorib. Quod plurimum attẽdi debet, quemadmodum & præventio ad præmium consequendum, ut per Bart. in l. 1. n. 5. de iure fisc. & in l. Senatus, §. Senatus, eod. Quod & etiam movere debet Fiscalem, præcipuè in causis arduis, ne forsan dum delator quæritur, probationis copia amittatur: celeritas enim requiritur, Iul. Clar. §. fin. q.
33 5. in princip. Et in causis nobilitatis, ut possit solus Fiscalis provocare, vel causas prosequi, sentit Otalora de nobilit. 3. part. cap. 1. num. 12. & cap. 3.
35 num. 2. Et antequàm hinc discedamus, animadvertere oportet, deferentem se præmium consequi dimidium, scilicet, quod & ad hæredem transfert, l. 2. in fin. l. edicto 13. l. ait Divus, de iure fisc. l. 14. tit. 7. part. 6. imò & partitur, Bart. in l. quod & si 3. §. quid ergo, in fine, de alienatione iud. mut. caus. &c. Hæres autem deferens defunctum, non nisi tertiam partem, prout quilibet alius consequitur, dict. l. edicto.
35 Ex his autem suprà dictis, & ex creatione huius officij, de qua suprà gloss. 9. animadvertes, ita exuberare hoc Fiscalis officium, ut nil penitus, quoad litis ordinationem, ab iudicis officio differat. Et ita convertuntur inter se non esse locum accusationi, nec officio iudicis locum esse, Caball. cent. 1. casu 5. ipsius enim loco procedit, quod & in Fiscali, seu promotore à iudice creato, ex Præposit. in cap. de accusat. 2. quæst. 8. col. 36. & 39. Innocent. & alijs, Felin. in cap. cùm clamor, de test. resolvit Bernard. Diaz in pract. crim. can. cap. 5. quod & à fortiori in supremorum tribunalium Fiscalibus procedit, qui à Rege creantur, nec ullam cõmoditatẽ ex litis, vel litium prosecutione consequuntur, præter salarium unicum annuum ex Regis patrimonio sibi assignatum, ut videbimus infrà gl. 35. ver. *I es mi merced, que ayais, &c.* Ex quo iã primò animadvertes, posse Fis-
36 cum omnia scelera inquirere, & vindicare, Lucan. de fisc. 1. part. num. 113. Bernard. cap. 6. in fin. Nam licèt regu-

la-

lariter superveniente accusatore, cesset inquisitio, quæ fit per officiũ iudicis, Avil. in cap. 4. iud. syndic. verbo *Pesquisa*, num. 12. Barbosa in l. si quis postea quàm 7. num. 87. de iudicijs, Bart. in l. si maritus 4. §. si ante extraneos num. 2. de adulterijs, Salicet. in l. ea quidem, num. 54. C. de accusationibus. Et ideò antequàm iudex ex officio procedat, tenetur requirere partem, an accusare velit, Aviles in capitib. Prætor. cap. 1. verbo, *A las partes*, num. 34. & pars præfertur, gloss. l. 1. C. qui & adversus quos, nec procurator Fisci debet citari ad prosequendam causam appellationis, sed accusator prosequi debet, Bart. in l. accusatorum, §. Deus, ad Turpillianum, num. 2. & delator potest testes producere, appellare, & alia quæ ad litem exequendam pertinent facere, argument. l. si suspecta 29. in principio, de inofficioso testamento, & ibi gloss. & Bart. qui allegat Innocentium in cap. cùm super, de re iudicat. & iudex appellationis potest reum absolvere, etiam non citato procuratore Fisci, Bart. & Alexander in l. 1. §. final. ad Turpillian. Quin regulariter ex officio non posset procedi sine accusatore, ut suprà hac gloss. num. 16. docet Iul. Clar. lib. 5. recept. §. fin. quæst. 3. num. 3. & per tot. Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 1. num. 10. tamen & Fiscus, ut prædixi, communis accusator est. Item & sicut iã hodie generaliter in omnibus causis concurrit officium iudicis, ita ut possit procedere sine accusatore, ut docet Gomez, proximè relatus, & Iulius Clarus ubi suprà, quæst. 5. num. 3. & per totam, & ita quando vult, se ingerit liti Fiscalis, & testes producti à parte Fisco prosunt, Guido Pap. quæst. 342. in principio, nec per hoc impeditur prosequutio litis per offensum, docet Aimon Cravet. consil. 220. num. 8. Damhouderius in praxi rerum
37 civilium, cap. 98. num. 9. Æquè enim principaliter ex delicto, & damnum passo actio quæritur, & Reipublicę ob publicam vindictam, Angel. de malefic. verb. *Etiam vestem*, num. 6. l. 12. tit. 18. part. 3. & gloss. 1. l. 3. titul. 17. part. 3. & gloss. 1. l. 13. titul. 14. part. 5. nec Fiscus privatum, aut privatus Fiscum impedire potest: unde etsi dominus rei dicat de eius voluntate furtum fuisse factum, nihilominus iudex procedere potest, Pet. Gerardus singular. 55. num. 3. tomo 1. singular. Padilla in l. transigere, num. 105. plures referens Iulius Clarus lib. 5. receptarum, §. furtum, num. 21. Mantica singulari 602. num. 1. & 2. nec mori dicens Medici culpa relevat percussorem, Guillerm. in cap. Rainuntius, de testament. verbo *In extremis positus*, num. 20. 1. part. nec partis indulgẽtia efficit quominus delicta puniantur, Menchaca quæst. illustr. cap. 15. num. 6. & si pars non petat, quod iudo amittit, Fiscus capit, l. final. versic. *Commodis igitur*, C. de Religiosis, & sumt. fun. & tunc forsan procurator Fisci in alio casu in dict. l. final. Bald. in l. si quis in hoc 10. num. 7. C. de Episcopis & Clericis, Belluga in speculo, Rubric. 33. in principio, à num.
38 9. Quod ex proximè dictis, & Fiscalis facere potest, & ita nec de pace facta inter litigantes curat, Lucan. de iure fisci, num. 107. Pax enim offensi pœnam publicam non remittit, Catald. de Boncompag. de syndic. num. 144. Montalv. in l. 1. tit. 3. lib. 4. for. ver. *Al querelloso*, Guid. Pap. ad statutum Delphin. §. Fisci, num. 5. & remissione & pace moribundi in testamento facta non censetur pœna sublata, quæ Fisco applicari debet, Mantica de ambiguis conventionibus, tom. 2. lib. 27. titul. 3. n. 20. sicut nec itidem moribundi accusatio obest sola, P. Greg. syntagm. lib. 32. cap. 12. n. 11. imò apud nos consuetudo est, ut offenso prosequẽte iniuriã, Fiscalis alijs negotijs implicatus, his se nõ implicet, at offenso desistẽte, statim Fiscalis causã sumat.

Et si accusator in gratiam reddat accusati, nihilominus discuti debet delictum, cap. 1. & 2. de collusione detegenda: nec sat est inter partes concordia, seu compositio, cap. cùm desideres 15. de sententia excommunicationis; non enim semper proficit parti remissio, cap. statutum 11. §. si quid, de rescript. lib. 6. quin aliquando quod pars non potest accusare, iudex punire potest, ut si uxor magnam quãtitatem mariti furetur, Bart. in l. 1. num. 4. D. rerum amot. Hæc enim videtur quasi collusio contra publicum exemplum. Quò forsan tendit, quod in Flandria servari docet Damhouderius in praxi rerum civilium cap. 74. num. 9. ubi refert, in Flandria Fiscales non assumere causas, nisi ob partium litigantium collusionem: ex quo & sæpè defendi.

39 Nam sicut nunquam iudici concluditur in criminalibus, quin possit ad veritatem indagandam testes admittere, Gutierrez lib. 1. pract. quæst. 70. in fin. ita nec Fiscali, & ita obtinui, quodam Auditore reluctante, ex suprà dictis, num. 3. & 35.

40 Prętereà & supradicta resolutio, & æquiparatio officij iudicis & Fiscalis proderit, ut possit Fiscalis recusari, Peguera tom. 2. cap. 33. quod & in marito uxorem accusante de adulterio, tenet Angel. in tract. malefi. ver. *Che hay adulterato*, num. 26. Et generaliter inimicũ repelli ab accusando, quin ab advocando etiam, tenet Valascus consultatione 124. *Decianus tract. crim. lib. 5. tit.* per accusationẽ, quomodo procedatur in causa hæresis, fol. 262. Salicet. in dict. l. ea quidem, num. 10. C. de accusationibus, Borrellus in summa decis. tit. 65. de advocato, num. 98. Speculator 1. part. tit. de accusatore, num. 28. Petr. Gregor. syntagm. lib. 32. cap. 12. num. 9. est etiam textus in cap. accusatores 2. 3. quæst. 5. Fiscalem autem recusari posse, tenet Boerius decis. 258. num. 7. Mastrill. decis. 141. num. 57. & forsan hoc sentit Carrasco ad leg. Recopilat. cap. 9. num. 45. licèt Fiscalem, ut talẽ recusari non posse, teneat Peguera decis. 232. Sed Auctores nostra opinio plures habet, magisque iure, & æquitate nititur, & post nostram primam editionem scio in casibus occurrentibus nostram affirmativam opinionem allegatam, & sequutam in supremis Audientijs, nec contra illam scio iudicatum. Quod tamen intelligerem, debere fieri cum causa & pœna, eadem forma, qua Præses & Auditores possunt recusari, ut in tit. 10. lib. 2. Recopilat. Non enim differt Fiscalis ab Auditore, præterquàm in iudicando, ut videbimus infrà gloss. 31. quod post primam editionem reperi tenere Boerium dict. decis. 258. num. 8.

41 Sed antequàm hinc discedamus, animadvertere oportet, aliquas differentias considerari in Fisco criminaliter, aut civiliter agente. Intellige igitur ante omnia non dici apud nos Castellanos causam criminalem, ubi pœna pecuniaria venit Fisco applicanda, ex Avendaño, ut per Gutierrez lib. 1. practicar. quæst. 106. licèt ipse contrarium teneat num. 7. & 8. & causam criminalem dici cũ ex accusatione pœna applicatur Fisco, secus si ex actione, Rebuff. de fisco, num. 196.

42 Et prima, ex qua cæteræ oriuntur, illa est, nam Fisci causa in criminalibus, non tam favorabilis, non, inquam, tam favendi est, quàm in civilibus, dixi suprà gloss. proxima privileg. 15. & privileg. 45 & alijs. Item & prælationem non habet, dixi eadem gloss. privil. 26.

43 Item, licèt in civilibus Fiscus adversarium cogat edere instrumenta: tamẽ secus est in criminalibus, l. 2. §. item Divi, de iure fisc. dixi latè gloss. suprà proxima privileg. 15. num. 78.

44 Prætereà, licèt in civilibus ratione communitatis totàm rem vendicet, ut dixi suprà gloss. proxima privil. 39. num. 151. & videbimus infrà gloss. 34. §. 1. num. 23. tamen secus est in criminalibus,

nam

nam ius vicini pro publicatione bonorum in iure congrui nō tollit, ex Aff.
45 de iur. proth. §. 4. n. 24. Prætereà, licèt Fiscus habeat privilegium tacitæ hypothecæ, ut dixi suprà gloss. proxima priv. 21. & 23. & docet Lucan. de fisc. n. 111. Neguf. de pig. 4. memb. 2. par. n. 7. tamen hæc hypotheca non procedit in criminalibus, nam ante condemnationem non habet ius in bonis delinquentis, idem ibidem, n. 115. quin nec creditor est, Laud. q. 126. Hoc autem qualiter intelligatur, videbimus infrà glos. 34. §. 5. à n. 130. Præterea, licèt Fiscus gaudeat beneficio restitutionis in integrum, dixi glos. suprà proxima priv. 56. n. 191. tamen secus est in criminalibus, & ideò si Iudex erravit, nō restituitur, docet Cremen. sing. 23. & in effectu tenet Anton. Gab. lib. 7. cō-
46 mun. de crim. concl. 13. Item, licèt cōtra Fiscum longissimo tempore præscribatur, dixi gloss. proxima privil. 45. num. 65. tamen in criminalibus minori tempore præscribitur, ut vidisti ibidē, & videbis infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio*, num. 307. Et minor vel Respublica non restituitur ad accusandum in criminalibus, Gutierrez lib. 1. pra-
47 cticar. quæst. 7. à num. 1. Est & alia insignis differentia, nam licèt ex contractu Fisco usuræ debeantur, l. cùm quidā 17. §. ex locato, vers. *Fiscus*, de usur. tamen ex delicto usuras non petit, nec consequitur, l. 1. C. de fiscalib. usur. lib. 10. nec ratione pœnæ retineri potest pignus, l. pignoribus 22. C. de usuris, imò à fortiori potest idē dici de pœna, per textum ibi, vide infrà latiùs gl. 34. §. 6.

I. PRIVILEGIVM.

48 SEd adhuc etiam in criminalibus aliqua in Fisco accusante considerari possunt privilegia, & illud imprimis, nam pro commodo Fiscalis quilibet accusat, ut vidisti sup. num. 9. quo te remitto.

II. PRIVILEGIVM.

49 SEcundum privilegium, quod alia in se continet, illud est, nam Fiscalis accusando, omnia quæ & Iudex facit, & tanquam iudicis officium procedit, dixi suprà hac gloss. num. 3. & num. 35. cum quatuor seqq.

III. PRIVILEGIVM.

50 TErtium privilegium cōsiderari potest ex eo, nā non est necessaria cōclusio in criminalibus, generalis enim petitio condemnationis ad commodum Fisci sufficit, cui leges semper videntur pœnam seu mulctā applicare, ut ex Bart. in l. libellorum, n. 19. de accusat. & in l. quid ergo, §. pœna gravior, n. 8. de his qui notantur infamia, Marian. in reper. cap. qualiter & quādo, n. 211. de accus. Bald. in l. si quis se, in fin. C. de accus. & aliis, docet Iul. Clar. lib. 5. recep. § fin. q. 12. n. fin.

IV. PRIVILEGIVM.

51 POtest & quartum privilegium considerari specialiter in crimine læsæ Maiestatis, in quo nemo pro accusato potest advocare sub pœna infamiæ, l. quisquis, C. ad leg. Iul. Maiest. refert Hipp. in Rubr. de fideiuss. n. 120. licèt hoc servari non viderim, licèt aliquot Maiestatis in hac Argentina Cancellaria accusaverim, qui & advocatos habebāt, licèt ut nemo intercedat pro mortem Regis curante, iubebat l. 7. tit. 1. lib. 6. *del fuero juzgo*. Scio etiā & ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis hæreticis advocatos dari, quod Canonica æquitate, potiùsquā iure scripto fieri existimo: scio etenim, stylum esse & consuetudinem, ut non nisi pertinaces hæreticos advocati deserant, & de similibus vide Thom. Gramm. vot. 3. in princ. & specialia in crimine læsæ Maiestatis, vide infrà glos. 20. à num. 330.

V. PRIVILEGIVM.

52 POtest & quintum privilegium cōsiderari, ut in causis fiscalibus, & ubi Fisco pœna quæritur, trāsactio prohibetur, gloss. fin. in l. 1. de sepul. viol. Salicet. ibi num. 4. Ias. in l. transigere, de transactio. num. 17. Felinus in Rubric. de iud. ad fin. quos refert & sequitur Padill. in d. l. transigere, C. de tran-
53 saction. num. 106. Et non solùm talis transactio non prodest, imò nocet, nam pacti cum delatoribus in causa Fisci, pro confessis & iudicatis habentur, l. in fisci 4. de iure fisc. l. eius qui delatorem 29. l. Imperatores 34. eod. l. 22. in fin. tit. 1. par. 3. cuius rei rationem expendit Padill. proximè relatus. Nam omnis Fiscalis causa criminalis est, gloss. in l. agraria, de termino mot. & gloss. centum aureorum, in l. 3. de sepulc. viol. & vide infrà gloss. 20. n. 8. licèt contrarium senserit Azev. in Curia Pisan. lib. 4. cap. 6. n. 13. Nec cessionem bonorum admitti, tenet Faber in C. lib. 7. tit. 31. diff. 4. & cùm pœna Fisco venit applicanda, dicitur causa criminalis, Bart. in l. 1. de legibus, num. 4. apud Castellanos verò nō dicitur causa criminalis ex eo, quòd pœna sit applicanda Fisco, sentit Gutierrez lib. 1. pract. quæst. 106. num. 6. & vidisti suprà latè hac gloss. à num. 37.

VI. PRIVILEGIVM.

54 SExtum considerari potest privilegium, nam in fiscali causa, sive civili, sive criminali, nemine petente, potest iudex sententiam ferre, Catald. de Compagn. de synd. num. 134. patet ex suprà dictis hac gloss. num. 3. & à n. 35. & suprà glos. 16. priv. 72.

VII. PRIVILEGIVM.

55 SEptimum privilegium est, nam licèt plures administratores Fiscum fraudantes pro parte teneantur, tamen pro non idoneis, qui idonei sunt teneātur, l. aufertur 46. vers. *Si multi*, de iure fisc. Paris de syndic. §. si plures in princip.

VIII. PRIVILEGIVM.

56 NAm deferens Fisco, vel in Fisci favorem non semper punitur non probans, vidisti suprà à num. 25. & in delicto enormi est l. 20. tit. 1. part. 7. licèt contrà videatur l. 26. tit. 22. part. 3. quæ lex intelligitur iuxta à nobis suprà dicta, imò ipse textus, quæ nos diximus, probat, & quis dicatur calumniator, & de pœna tallionis sublata, vide Dueñas reg. 27. & excusari probat l. Senatus 15. de iure fisc. Et ita novo processu opus est, & post reum absolutū de accusatoris incipit iudicio quæri, ut videamus quo animo ad denunciandum, vel accusandum motus est, l. 1. §. sed non utique, ad Turpillianum.

IX. PRIVILEGIVM.

57 ET licèt diversimodè procedatur in criminalibus, quā in civilibus, aliquando tamen idem videmus, & ita etiam in criminalibus, quod fit in iudicis præsentia, potest puniri sine ordine iudiciali, gloss. in cap. Deus Omnipotens 2. quæst. 1. Corsetus in singularibus, verbo *Delictum*, & vide Salicetum in l. ea quidem, C. de accusationibus, à num. 80.

X. PRIVILEGIVM.

58 EX eodem etiā themate procedit, quòd aliquando debitum ex delicto, & ex contractu æquiparantur, l. 13. tit. 14. part. 5. & vide gloss. verbo *Creditor*, dicitur saltem quoad debitū personale, & ita in hoc Fiscus præfertur, ut vidisti suprà gloss. proxima, & præferri Fiscum pro expensis in captura delinquentis, tenet Caballus casu 201.

201. & vide infrà gloss. 20. à numero 464.

XI. PRIVILEGIVM.

59 EST & aliud notandum, nam aliquãdo ex delictis nasci hypothecam, & contra furem ex furto nasci, refert Vivius lib. 3. decis. 451. & in usura, & alijs, & videbis infrà gloss. 20. §. 10. & gloss. 34. §. 6.

XII. PRIVILEGIVM.

60 ALiud etiã videmus speciale in Fisco in criminalibus; aliud enim pro alio solvitur, & qui nõ habet in bonis, luat in corpore, l. ob fœnus 50. de administrat. tut. quod etiam fit in pœnis arbitrarijs, l. 36. tit. 9. lib. 6. ordinamenti.

XIII. PRIVILEGIVM.

61 ALiquando etiam & post mortem quis accusatur, ut in crimine læsæ Maiest. & alijs relatis l. 7. tit. 1. part. 7. & l. 8. ibidem, & vide gloss. 16. suprà privilegio 10. & de iudicio transeunte, vel non ad hæredes, videbis infrà gloss. 20. §. 10.

XIV. PRIVILEGIVM.

62 ET ex similitudine civilis & criminalis causæ nota etiam aliquando bona describenda, cùm scilicet veniũt publicanda, & qualiter hoc casu debeat constare de delicto, vide Pinelum in l. 1. C. de bonis maternis, 2. par. num. 25.

XV. PRIVILEGIVM.

63 IN criminalibus Fiscus procedit cõtra absentem, & l. Cornelia absentibus pronuntiatur, l. lex Cornelia 4. §. idem Divus, de sicarijs; quod apud nos generale est ex toto tit. 10. lib. 4. Recopilat.

XVI. PRIVILEGIVM.

64 EST & illud notandum privilegium, nam unum & idem delictũ diversimodè punitur, si contra Fiscum, aut si contra privatum committatur; nam qui servum Fiscalem occultat, duodecim libras auri solvit, l. si quis servum 7. C. de servis fugitiv. cùm minor pœna sit in privatis, l. mancipia, C. eodẽ, & vide l. 20. tit. 14. part. 7. & subtrahẽs equum de grege Principis restituit cum libra auri, Laudensis de Principe, quæst. 348.

XVII. PRIVILEGIVM.

65 ELectio etiam in criminalibus datur Fisco, & ita ædificans in solo publico, vel amittit ædificatum, vel solvit pensionem, prout melius fuerit Reipublicæ, l. 1. & 2. C. de divers. prædijs urb. &c. lib. 11.

XVIII. PRIVILEGIVM.

66 REgulariter quælibet pœna, nisi aliud expressũ sit, Fisco quæritur, ut videbis infrà glos. 20. §. 10. à n. 464. illius enim pœna huius præmium non est, l. si sequeris 15. ad Sillanianum.

Gloss.

Glossa XVIII.

Y defender.

1 *Fiscus ex se non habet personam, quæ possit impeti.*
2 *Defendere, idem quod excipere.*
3 *Fiscus non debet alÿ patrocinium præbere etiam suo debitori.*
4 *Fiscalis non potest nisi pro Fisco patrocinari.*
5 *Fiscalis an sit deterioris conditionis quoad hoc, ut notificatione sententia cõtra eum lata non indigeat.*
6 *Fiscus non vocatur in iudicium sine venia.*
7 *Fisci iudex adeundus est, cùm contra eũ agitur.*
8 *Emtor Fisci ante Fiscales iudices convenitur.*
9 *Fiscus venditor hæreditatis non convenitur nisi in subsidium.*
10 *Evictionis nomine non nisi in simplum convenitur.*
11 *Emẽs à Fisco quadriẽnio præscribit rẽ.*
12 *In causis privatorum, an ipso iure fiat compensatio.*
13 *In Fiscalibus non fit compensatio in diversis stationibus.*
14 *Fiscus nõ convenitur redhibitoria, nec quanto minoris.*
15 *Contra Fiscum non valet sentẽtia eius advocato absente.*
16 *Fiscus non potest allegare absentiam.*
17 *Absente procuratore privati, valet sententia.*
18 *Fiscus ad pedagia non tenetur.*
19 *Confessio officialis inopis non omnino nocet Fisco.*
20 *Fiscus succedens tenetur ad obligationes contractas, non ad contrahendas.*
21 *Fiscus non est facilis conveniendo.*
22 *Intra duos menses debet compensatio obiecta Fisco probari, & quid de iure Regni.*
23 *Fiscus non tenetur creditoribus respõdere de bonis, tanquam suum interesse habitis.*
24 *Contrahens cum Fisco tenetur ad usuras, Fiscus verò non.*
25 *Fiscus non restituitur.*
26 *Contrarium.*
27 *Protestanti Fiscali non currit terminus, quoad ei processus feratur.*
28 *Fiscus vendens rem alienam non convenitur ultra quadriennium.*
29 *Taciturnitas in favorem Fisci inducit liberationem.*
30 *Et obligationem.*
31 *Potest defendere donatarium & litem ad suum tribunal adducere.*
32 *Ratione rescripti damnosi Fiscus non convenitur.*
33 *Secus si secunda iussio emanaverit.*
34 *Si Fiscus ex delicto non habeat quotã, sed quantitatem, non tenetur creditoribus, & num. 35.*
36 *Fiscus, sive actor, sive reus, nec condemnatur in expensis, nec ab adversario petit.*
37 *Officiales Cancellariæ non petunt expensas à condemnato in favorem Fisci.*
38 *Si privatus agat ad utilitatem Fisci, ei debentur expensæ à Fisco.*
39 *Non potest posterior creditor Fisco offerre.*
40 *Fisco non nisi instrumentum probat.*
41 *Fiscali datur tempus ad deliberandum.*

DE DEFENSIONE.

1 LICET Fiscalis officium magis in agendo consistat, l. non intelligitur 3. §. Divus, l. si fiscus 7. de iure fisc. & ex suprà & infrà dicendis

dis apparebit, tamen & aliquando rei partem sustinet, quam Fiscalem sustinere necesse est, cùm Fiscus persona non sit, quæ in ius vocari, aut aliàs impeti possit, Salicet. in l. 2. C. si advers. fisc. Ideò in præsenti Fiscali iubetur, ut & Fiscum defendat, cùm contra Fiscũ
2 agitur, quod fieri potest, ut in d. l. 2. Id enim importat verbum, *Defender*, nam *defension*, dicitur, *excepcion*, l. 7. titul. 16. part. 3. & l. 9. tit. 1. part. 5. & facere, quæ dominus posset & deberet facere, l. sed & ecce 35. §. defendere, l. omnium 37. de postuland. Sed & actio, & defensio in eodem concurrunt, l. pater filio 70. de procuratoribus, & agere sumitur pro defendere, l. liberto 32. §. litẽ, de neg. gest. gloss. l. cùm miles 120. de alienat. iud. mut. &c. Et aliquando actor dicitur defendere, l. non cogendũ 45. §. qui ita, de procurat. cap. Pastoralis, de causa poss. & reus agere dicitur l. de pupillo 5. §. remissionem de novi operis nun. & Bart. in d. l. si procuratori. Et ita excipere in causa Fiscali, & Fiscum defendere tenetur Fiscalis: cũ res, in quibus Fiscus successit, ab aliquo petuntur, vel debita illius, in cuius bonis Fiscus ex confiscatione, vel aliàs successit, Fiscus enim tanquam successor universalis tenetur, Salicet. in l. sententia, C. de fideiuss. vel qua parte successit, l. 3. § Divus, l. Lucius Titius 9. de iure fisc. idem Salicet. in l. tutoris, num. 2. C. ad leg. Iul. de vi. Nec
3 statim & ex abrupto Fiscalis causarum defensionem assumat: Fiscus enim non debet alicui patrociniũ præstare, nec etiam debitori suo, etiam si inde aliquod percipiat commodum, Ias. in l. 1. num. 1. ne fisc. vel respublica, & ita nec cessionem recipit, l. res 22. §. lites, de iure fisc. dixi qualiter hoc debeat intelligi suprà glo. 16. à n. 13. nec excipit de iure tertij, Laudens. de fisc. q. 129. Dixi itidem d. gloss. 16. à num. 12. quò forsan tendit l. 2. tit. 13. lib. 2. Recopil. & ordin. 78. Audientiæ, ubi prohiben-
4 tur Fiscales, præterquàm in causis fiscalibus advocare, aut alicui patrociniũ præstare, nec immeritò: tale enim patrocinium damnosum adversarijs esset, & ita patrocinium rusticanis præstare prohibentur potentiores in rubro & nigro, C. ut nemo ad suum patrocinium, lib. 11. quod à fortiori procedit in Fisco: Fiscus autem inter potentes connumeratur, dixi de hoc latè suprà gloss. 9. num. 12.
5 Illud autem miratus sum, vulgariter, scilicet, existimari Fiscum sive eius Fiscalem procuratorem, deterioris esse conditionis, quàm privati, existimatur enim sententias in Fiscalis præsentia latas statim, quoad termini trãscursum, & quoad alia præiudicare: in privato autem secus esse, ego verò unde hic ortus sit error, vix invenire possum: animadverto enim potius omnino contrarium posse defendi, cùm expressa lex sit, quæ privatis terminum præfigit à die latæ sententiæ in eorum præsentia: ea inquam est l. 1. circa fin. tit. 18. lib. 4. Recopil. At in Fiscali id decisum non invenio, quod si dicteriũ hoc originem trahit ab ordinatione 126. huius & aliarum Indiarum Audiẽtiæ, ea solùm dicit, ut Audientiæ notarij Fiscali notificent sententias, aut alia iudicij acta, nisi pronuntiationis tempore Fiscalis præsens fuerit: Ex hoc autem contra Fiscalem arguere, nescio quomodo subsistat: prætereà ordinatio prædicta sub titulo, *de los Escrivanos de la Audiencia*, sita est: ergò non debet præiudicium ex ea generari Fiscali, in cuius titulo nil simile iubetur: & ita non immeritò existimarem, cõtrarium omnino tenere, ut scilicet in privati præsentia sententia lata ei præiudicet, contrarium verò respectu Fiscalis: sed cùm ubi specialiter aliquid non statuatur, idem ius in Fisco, & in privato servari debet, non iniuria quoad hoc Fiscalem privatis æquiparabo, ut & utrique præsenti sententia lata noceat. Præsens enim non debet citari, Maranta de ordine iud.

In l. 6. part. de citatione, num. 12. fol. 162. & sufficit apparere de præsentia procuratoris, Capicius decis. 1. in fine, & vide Vancium de nullitate ex defe-
cta citationis, num. 17. & seqq. & decretum factum in præsentia excludit restitutionem, l. absentibus 15. l. si dāni, D. ex quibus caus. maior. & videbis infrà glo. 34. §. 8. num. 226. Quò etiam tendit notariorum Audientiæ stylus, qui solent semper in actis apponere,
3 Hoc actum fuit præsenti tali Fiscali, seu procuratori talis, cui notificavi,
quod iure subsistere existimo, & abun-
4 dare verbū illud, notificavi; in defendendo verò, sicut & in omnibus alijs maxima Fiscus consequitur privilegia, quæ hîc tanquam congruo loco numerare expedit.

I. PRIVILEGIVM.

9 PRimum ergo Fisci rei, seu defendētis privilegium sit, ut in ius sine veniæ petitione vocari non possit, Laudens. de Fisco, q. 217. Lucan. eod. tract. 1. part. num. 21. Peregrin. lib. 7. titul. 3. num. 1. Estque omnium cōmunis sententia ex Bald. in l. benè à Zenone, C. de quadr. præscr. quod quemadmodū de parente & patrono dicitur in l. quique 4. cum seq. de in ius vocand. intelligendum est. Et si actorem universitatis debeat libertus in ius vocare, veniam petere debeat, l. sed si hoc 10. vers. *Qui manumittitur*, de in ius vocādo, quod tamen secus est in privato, ut eadem l. *in fin.*

II. PRIVILEGIVM.

SEcundum privilegium sine difficul-
7 tate procedit, cùm enim contra Fiscum agitur, eius iudex adeundus est, Lucan. 1. part. num. 31. sed quoad hoc nullum considerari potest Fisci privilegium, cùm & in privatis idem sit, ut actor forum rei sequatur, ut sunt iura plusquàm vulgaria: privilegium ergò in eo consistit, nam hoc privilegium etiam sine expressa cessione transfert: unde agens contra ementem à Fisco, Fisci iudicem habere debet, Laudens. de fisc. quæst. 192. Cavalcanus decis. 8.
8 tom. 1. quod privilegium magis ex eo apparet, quæ latè tradidimus sup. glos. 16. privilegio 1. num. 21. & infrà proximo privilegio. Fiscus etiam privilegium habet, quod non nisi maiorum iudicum cognitionem subeat, Faber in suo Codice de privilegio Fisci, diffinitione 2.

III. PRIVILEGIVM.

9 TErtium considerari potest privilegium, nam postquàm Fiscus vendidit hæreditatem, conveniri nō potest, nisi in subsidium, discusso scilicet primùm emtore, licèt secus sit in privato, l. 1. & ibi Baldus C. de hæred. vend. Lucan. 1. part. n. 20. & vide infrà gloss. 34. §. 1. privil. 9. num. 57.

IV. PRIVILEGIVM.

10 QVartum privilegium Fisci est, ut evictionis nomine non nisi in simplum conveniri potest: non enim potest procurator duplū promittere, nec si promittat, Fiscum obligat, l. si procurator 5. de iure fisc. Neguf. de pign. 1. membr. 6. part. num. 40. Afflict. de iur. prothomis. §. 4. num. 26. Laudens. de fisc. quæst. 91. Lucan. 1. par. num. 57. quod privilegium magis ex eo apparet, nam & rem alienam Fiscus vendere potest, ut latiùs videbimus infrà gloss. 34. verbo, *Incidentias*, §. 1. num. 26. & special. 7. num. 48.

V. PRIVILEGIVM.

11 ESt & quintum Fisci privilegium, quòd non tam Fiscus, quàm ab eo causam habens fruitur: emtor enim, qui à Fisco emit rem alienam, ut Fisci quadriennij præscriptione fruitur, ita

ut

ut eo termino elapso, inquietari non possit. Docet Roger. de divers. præsc. cap. 1. num. 11. estque l. benè à Zenone, C. de quadr. præscript. & videbimus etiam infrà gloss. 34. §. 1. quin statim securus est emtor, licèt Fiscus teneatur, ut ibi num. 23. & 29.

VI. PRIVILEGIVM.

12 ET cùm in exemtionibus reus actoris partibus fungatur, & actor rei, hoc casu potest sextum privilegium notari, nam licèt in privatis actori agenti possit obijci compensatio, ut in toto titulo de compensationibus, quin ipso iure compensationem fieri multi voluerunt, ex l. fin. C. de cōpensation. Sed hoc aliquibus casibus solùm procedit, secundùm Bald. qui eos notat in l. si constat, C. de compensat. aliàs secus, cùm compensatio non sit ipso iure, & Alberic. in l. si quid, D. de compensat. gloss. 1. in l. 25. tit. 14. part. 5. & allegat legem 20. illius tituli: mihi autem expressior videtur l. 25. ubi compensatio non admittitur, si opponatur à non habente mandatum, nisi datis fideiussoribus. Neque quis mihi obijciat, fideiussores ibi accipi ad admittendum quem sine mandato, ex l. 1. cum alijs, C. de procurator. textus enim ibi intelligi debet secundùm rubricam, cui subiacet, ut communiter notatur ex l. Imperator 19. de in diem
13 adiection. Cùm ergo lex illa Partitæ non sit sub titulo de procuratore, fideiussio illa non ratione mandati, sed ratione compensationis intelligi debet, & utcunque sit, certum est in omnibus causis privatorum locum esse compēsationi, l. in summa, de compensat. At in Fiscalibus causis in diversis stationibus nequaquam locus est compensationi, l. aufertur, §. qui compensationem, de iur. fisc. l. in ea, C. de compens. l. 26. tit. 14. part. 5. Etiam ad impediendum cursum usurarum idem procedit, ut cōpensatio non fiat ex diversis stationibus, gloss. in l. idem iuris 10. de compensationib. secus in Fisco hærede, ut videbis infrà gloss. 34. §. 7.

VII. PRIVILEGIVM.

14 PRæterea Fiscus non convenitur redhibitoria, vel quāto minoris, docet Bald. in l. 1. num. 7. circa fin. C. de hæredit. vel action. vend. per l. 1. §. Illud, de ædil. edict. Sed de venditionibus Fiscalibus videbimus infrà gloss. 34. §. 1. de redhitoria special. 6.

VIII. PRIVILEGIVM.

15 OCtavum privilegium est, nam cōtra Fiscum nullatenus potest ferri sententia, nec ei nocet, nisi advocatus Fiscalis præsens sit, l. 2. & ibi gloss. fin. C. si advers. fiscum, l. 3. §. Divus, de iure fisc. Rebuff. de fisc. num. 41. Sed contra hoc videtur, Fiscum semper præsentem esse, nec posse allegare absentiam, Bald. in l. notum, in princip. C. de quadrien. præscr. Capell. Tolos. quæst. 188. in addition. Mascard. de probat. 2. tom. conclus. 806. num. 7. Peregr. in
16 lib. 1. tit. 1. num. 22. & 42. Sed illud quoad præscriptionem procedit, non verò quoad iudicia, nisi sententia in Fisci favorem feratur, tunc enim etiā absente Fisci procuratore valet, docet Ias. in l. si furioso, num. 3. de re iudic. gloss. verbo, *Restituuntur*, in l. non intel-
17 ligitur 3. §. Divus, de iur. fisc. Cùm tamen in privato idē secus sit, ut docet d. gloss. & est l. velamento, C. de postuland. & vide suprà gloss. 16. priv. 65. num. 210.

IX. PRIVILEGIVM.

18 NOnum privilegium est, nam Fiscus non tenetur ad pedagia, nec convenitur, ut ea solvat. Guid. Pap. sing. 848. dicemus infrà glos. 35. §. 2. circa fin.

X.

X. PRIVILEGIVM.

19 Decimum privilegium, quod in Fisco, sive actore, sive reo notari potest, illud est, nam confessio officialis inopis de recepto, nō nocet Fisco, secus si dives sit: ita eleganter distinguit Bald. post gloss. in l. in contractibus, §. sed quoniam, C. de non numerat. pecun. & ita debet intelligi Ias. in l. 2. §. fin. num. 20. si cert. pet. & pro hac parte facit l. fisco 2. C. de cōven. fisc. deb. lib. 10. Nam si solutio non rectè fiat, priùs debet officialis conveniri, quàm solvens: in quod & videtur incidere l. 1. eod. Vnde sat comprobata remanet Baldi doctrina, imò latiùs loquitur Chassan. in catalog. glor. mund. consid. 24. special. 200. & suprà gloss. 16. special. 43. num. 163. Et confessionem officialis Fisco nocere, sentit Escobar de ratiociniis, cap. 23. num. 4. ex l. 2. §. final. C. de quadr. præscr. sed text. ille de apocha & gestis intervenientibus loquitur, quod apud nos servatur, non enim fit apocha ab officiali, sed ex libro rationum Fisci tanquam ex protocolo extrahitur instrumentum, quod nos appellamus *Fè de la partida*, nec aliter fit, nec aliud censetur instrumentum, nec unquam admisi, nec probavi, etsi ab omnibus officialibus subscripta esset apocha, quod præcisè conveniens est ad rectam rationem rei dominicæ.

XI. PRIVILEGIVM.

20 Vndecimum, & quidem notandum privilegium est, nam licèt Fiscus succedēs teneatur ex obligatione cōtracta, ex contrahenda verò nequaquam tenetur, quin licèt causa sit de præterito, Bart. in l. quoties, num. 2. de novation. quod tam pro Fisco, quàm contra Fiscum considerari potest, nam inde etiam dicitur Fisco succedenti non acquiri legata conditionalia, docet Boer. decis. 251. num. 7. quod qualiter & quomodo fiat, infrà videbimus gloss. 20. verb. *Patrimonio*, §. 10. num. 253. & 337. & aliis.

XII. PRIVILEGIVM.

21 Duodecimum & quidem generale privilegiū est, nam Fiscus dicitur non habilis ad conveniendum, & ideò numeratur inter eos, qui solvendo non sunt, Afflict. decis. 88. num. 2. Et inde, etsi debeat excuti antequàm pignorū possessores, vel fideiussor, ut docet Laudēs. de fisc. q. 230. l. inter 53. §. bonis damnatorum, & ibi Bart. num. 3. de fideiuss. Roman. cons. 93. num. 4. licèt antiquitus secus, l. nō rectè, & Authent. de qua ibi, C. de fide, tamen id intelligitur, si faciliter fieri potest, aliàs secus, Bald. in cap. cùm super, de re iudic. num. 26. & ita faciliter excusat iudicium: & de hoc vide, quę dixi suprà gloss. 9. num. 12. & gloss. 16. num. 128. Sed hodie apud nos nullus privatus faciliùs cōvenitur, quàm Fiscus, iusti enim sunt Reges nostri.

XIII. PRIVILEGIVM.

22 Decimumtertium privilegium notari posset ex l. aufertur 46. §. qui compensationem, de iur. fisc. & Ias. in §. in bonæ fidei à num. 73. Instit. de act. & Budæo ibidem: nam casu, quo Fisco potest obiici compensatio, idest quando est ex eadē statione, intra bimestre debet probare debitum, sed apud nos hoc privilegium non est considerabile, cùm etiam inter privatos summatim, id est intra dicendium debeat debitum probari, ut compēsationi locus sit, l. 20. tit. 14. part. 5. vide suprà gloss. 16. privileg. 37.

XIV. PRIVILEGIVM.

23 Potest & aliud privilegium considerari, nam Fiscus non tenetur creditoribus respondere de bonis, tanquā suum

suum interesse habitis, docet Ludovic. Montalv. de reprobat. sententiæ Pil. artic. 3. num. 46. Quod parum privilegium ego existimo, idem enim teneo & in privato, sed potest hoc augere, ut in pœna idem intelligatur, quam postquàm Fiscus adipiscitur neme, etsi anterior creditor sit, repetere potest, ex dict. l. quod placuit, de iure fisc. ut dixi suprà glos. 16. privileg. 40. à num. 135. Si enim Fiscus æqualis est in pœna ceteris creditoribus, benè potuit sibi prævidere, & sibi debitum recuperare ante primum creditorem, l. absentem, §. ait Prætor, quæ in fraud. cred.

XV. PRIVILEGIVM.

24 DEcimumquintum privilegium, & non parvum illud est, nã cùm contrahentes cum Fisco ad usuras teneãtur, & conveniri possint, ut vidisti suprà gloss. 16. privileg. 55. num. 190. ipse tamen Fiscus nequaquam ad usuras tenetur, nec pro eis convenitur, l. cùm quidam, §. ex locato, vers. *Fiscus*, de usur. cuius ratione inæqualis contractus est, nec eodem modo utrumque ligat.

XVI. PRIVILEGIVM.

25 ET licèt Cynus & alij existiment, non posse Fiscum restitui, ut refert Laudens. de fisc. q. 219. veriùs est eum restitui posse, ut docet Lucanus 1. par. num. 129. & alij, quos retulimus suprà gloss. 16. privileg. 56. num. 191. etiam si de lucro agat, ut docet Afflict. decis. 340. nisi pro modico velit restitui, idẽ

26 ibi num. 4. Sed hoc extende pro decimosexto privilegio, ut possit etiam restitui Fiscus contra factum, ex quo deterior eius conditio ad iudicium facta est, & ita factum in Cancellaria Granatensi refert Otalor. de nobilit. 3. part. cap. 1. n. 8. & est extraordinariuscasus, quem ibi refert.

XVII. PRIVILEGIVM.

27 ESt & decimumseptimum notabilè Fisci privilegium, & Fiscali multum utile, ut scilicet eo protestante, ne ei terminus currat, donec processus ad domum eius deferatur, ita fit, nec terminus currit à die notificationis sententiæ, ut ex ultima ordinatione Cancellariæ Granatensis refert Otalor. de nobil. 3. par. tertiæ part. princip. cap. 5. num. 5.

XVIII. PRIVILEGIVM.

28 DEcimumoctavũ privilegium est, quod & pendet à quarto suprà hac gloss. relato, illud est, nam non solùm emens rem alienam à Fisco non convenitur ultrà quadriẽnium, verum nec ipse Fiscus potest conveniri, quadriẽnio transacto, docet Costa in §. & quid si tantùm, l. Gallus de liber. & posth. 2. part. num. 70. adducens l. benè à Zenone, C. de quadrienn. præscript. & §. fin. Inst. de usucap.

XIX. PRIVILEGIVM.

29 DEcimumnonum privilegium est, ut taciturnitas interessentis liberet hypothecam, favore Fisci vendentis, docet exprèssè glo. per text. ibi in l. hypothecas 8. C. quib. mod. pign. vel hypot. solv. Everard. in centur. legal. cap. 26. fol. 92. E. Socin. reg. 484. fal.

30 2. Nec immeritò, cùm enim obligationem in favorem Reipublicæ inducat taciturnitas, l. 2. C. ad manucip. & in l. honores, §. fin. D. de Decurion. & in l. 1. C. ne filius pro patre, lib. 10. per quæ iura ita tenet idem Socin. regul. 486. fal. 1. & facit, nam aliàs exemtus, qui passus est se scribi in libro solventium collectas, nisi intra decennium appellet, obligatus manet, ut ex Angel. in l. 1. §. si quis, quando appellandum sit, & ex Alexand. consil. 101. tenet Marant. de

de ordin. iud. 6. par. num. 314. à fortiori & liberationem inducet, ne scilicet Fiscus conveniatur.

XX. PRIVILEGIVM.

31 Vigesimum privilegium est, ut possit donatarium defendere à turbatione, quæ ei infertur; docet Matth. de Afflict. decis. 2. num. 3. & aliqua vidisti suprà gloss. 2. à num. 4. & de hoc de foro latiùs suprà gloss. 16. privileg. 1. num. 21. Sed illud maximum est, ut id possit in suo foro, etiam contra Ecclesiasticam personam, docet Additionator dictæ decisionis, ubi pro hac parte aliqua adducit, & ita concludit, saltem quoad possessoriũ, sed decidat, ad quẽ id spectat, & vide suprà gloss. 16. priv. 60. num. 204.

XXI. PRIVILEGIVM.

32 Vigesimumprimum privilegiũ est, nam Fiscus non convenitur ratione rescripti ei damnosi: talia enim nec possunt impetrari, nec impetrata valent, l. nec damnosa, C. de precib. Imper. offeren. cap. nec damnosa 25. q. 2. l. fin. C. de precibus Imper. offer. l. quicunque possessione 3. C. de fundis patrimonialibus, lib. 11. l. 4. tit. 24. part. 3. in fin. l. 29. tit. 18. part. 3. Peregrin. de
33 fisco, lib. 1. tit. 3. num. 33. Si verò secũda emanaverit iussio, obedire debet, ex vi geminationis actus, docet Menchaca de successión. creation. lib. 1. §. 3. num. 13. & infrà glo. proxima à num. 13.

XXII. PRIVILEGIVM.

34 Et licèt ob delicta Fiscus succedat delinquenti, ut videbis infrà gloss. 20. verb. *Patrimonio*, §. 10. Et ita tunc teneatur creditoribus, tamen si non in quota bonorum succedat, sed cõdemnatio fiat in aliqua certa quantitate, tunc Fiscus non teneatur creditoribus respondere, refert Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 59. sed in defectum posse conveniri Fiscũ, tenet ibidẽ ex Socin. Iun.
35 cons. 74. tom. 3. num. 23. Ego verò cõtrarium existimo ex rationibus, de quibus suprà gloss. 16. privileg. 26. à num. 117. & glos. 17. a num. 42. vbi de hoc latè, & ita & nunc existimo, si Fisco solutũ semel fuit, ab eo repeti non posse, etiam ab anteriori creditore, ut ibi resolvi.

XXIII. PRIVILEGIVM.

36 Vigesimumtertium privilegium sit, tam Fisco actori, quàm reo commune, ut non possit in expensis condemnari, docet Boer. decis. 324. num. 1. Peregrin. lib. 7. tit. 3. num. 14. quod singulare in procuratore Principis cõstituit Faber in Cod. lib. 7. tit. 17. de
37 fruct. & lit. exp. dif. 33. Et ita nec eas ab adversario condemnato petere potest; ut docent ipsi, quin nec officialis eliquis Cancellariæ tales expensas petere potest, etiam à condemnato, cùm à principio non debeantur: ita expressè decisum extat l. 30. titul. 20. lib. 2. Recopil. & de primo sunt leges 12. tit. 13. 22. tit. 2. & 20. tit. 20. lib. 2. Recop. cum alijs, Cebal. 2. tom. comm. q. 539. & Cabal. casu 296. num. 19. & ex paritate iudicij litigans cum non solvente sportulas, vel cum privilegiato eodem gaudet privilegio, Marta de iurisdict. 4. part. cent. 2. casu 103. & est l. final. C. de fructibus, & litium expensis: & qui habet advocatum, vel procuratorem amicum non potest petere expensas ab adversario, Hippolyt. in l. patre, vel marito, de quæstionib. Boerius decis. 210. num. 3. cũ duobus seqq. & an victori debeantur sportulę gratis laxatæ, vide per Mastrill. de Magistratib. lib. 1. cap. 22. num. 28. Apud nos verò licèt, ut prædixi, Fiscus nec solvat, nec repetat expensas, tamen qui cũ eo litigat pro sua parte solvit, nec novum est, ut eadem actio respectu diver-

versorum diversificetur, l. si uxor 28.
28 D. rerum amotarum. Sed si aliquis privatus ad utilitatem privatam egerit, expensas ab eo factas ei debent refici à fisco, docet Palac. Rub. in cap. per vestras, de donat. inter, §. 39. ampliat. 18. num. 6. vbi iura & Doctores pro hac parte allegat, & facit l. 1. & 2. tit. 14. lib. 2. Recopilation. Et hæc de fisco rei partibus fungente dicta sufficiant.

XXIV. PRIVILEGIVM.

29 ALiud nota speciale in fisco, & in uxore; nam licèt posterior creditor priori possit offerre, ut in l. 1. & 2. C. de his qui in priorum credit. loc. &c. Quin in Republica idem servetur, ut in l. final. eodem tit. tamen id respectu fisci, vel uxoris locum non habet, Giurba decis. Siciliæ 16. à numer. 12.

XXV. PRIVILEGIVM.

30 FIscus conveniri non potest nisi ex authentico instruméto, l. 2. D. de fide instrumentorum, quia non quodlibet instrumentum probat contra fiscum, nisi ex suo notario subscriptum, licèt contra officialem probet, Bart. in l. fisco, num. 1. C. de conv. fisci deb. &c. lib. 10. & in Indorum Regnis ubicumque arca Fiscalis est, & qui dicentur officiales Reales, etiam rei dominicæ tabellio est, sed non est præcisè necessarium ad fidem scripturæ, ut ab eo conficiatur, licèt ferè semper id fit.

XXVI. PRIVILEGIVM.

31 ET cũ ratione promiscui usus actio detur in fiscum, ut vidisti suprà; & infrà etiã passim videbis, sicut in minorẽ datur, l. si quis mancipijs 17. §. si impubes de institoria acti. æquum est, ut cùm actio instituitur contra fiscũ, Fiscali detur tempus ad consulendum, id enim & in quolibet procuratore decisum est in cap. dilectus 11. de Procurat. licèt enim Fiscalis dominum non cõsulat, Rex enim supremus hæc minora penitus ignorat, potest Fiscalis alios consulere, qui rẽ nôrint, quoties enim iudicibus videtur expedire Fiscalis citatur, & ei copia datur, ut quotidie vidêmus in practica, & taliter evocatus dicitur reus, ut cõtradicat, l. etiam 30. fin. de minorib. & ipse videre debet attentè, an cedere, vel contendere debeat, l. edita, C. de edẽdo, qui enim aliũ facientem prohibere ex officio necesse, habet id ipse committere nõ debet, l. alius 15. si servitus vend. iustam enim causam defendere debet Fiscalis, non iniustam, l. quoties 10. §. sicut, de administ. tut. Nec in non iusta causa appellare tenetur, glos. fin. l. libert. 32. de negot. gest. Et defendere videtur tutor et si in possessionem venire adversariũ patiatur, l. sed & eæ personæ 35. §. fin. cũ l. sequẽti, de Procuratoribus, & aliqua etiam vidisti suprà gloss. 16.

Glossa XIX.

Todas aquellas cosas y cada una dellas, que cumplan a mi servicio.

1 SErvire Regi tenemur, idest, obedire, & agnoscere.
2 Magis tenentur, quos Rex honorat.
3 Fiscalibus mandata est cura observantiæ mandatorum Regis, & Indorum cura.
4 Regia mandata ad unguem debent observari.
5 Non obediens præcepto Principis secularis, peccat.

6 *In foro exteriori punitur etiam ultimo supplicio.*
7 *Regia mandata servanda sunt, in quantum iuri, & aequitati consona sunt.*
8 *Ex Regis mandato nil contra Religionem faciendum.*
9 *Disputare, de potestate Principis, est instar sacrilegij.*
Sed aequum est, ut Princeps iure regatur.
10 *Principum mandata habent praesumptionem pro se.*
11 *Mandato per importunitatem extracto supersedendum est.*
12 *Princeps praesumitur nolle iniusta.*
Secundae iussioni Principis est obediendum.
13 *Si Princeps exequi mandet primam iussionem, absque dubio faciendum.*
14 *Plures sunt causae differendae executionis mandati Regij.*
15 *Etiam executor habet aliqualem cognitionem.*
16 *In causa praecisa mandata exequenda sunt.*
17 *Princeps non excusatur, si iniusta iubeat.*

DE VERBO, SERVIRE.

1 SErvire Regi, idest, agnoscere & obedire, videtur intelligere gloss. 4. per text. ibi in l. 16. tit. 13. par. 2. idest, quę Rex iubet facere venire, scillicèt, ad Regem vocantem, ire ad Curiam, vel extra Curiam, & alia id generis. Et servire in uxore pro obedientia accipit Afflict. decis. 44. num. 30. obedientia enim ut tibi pareatur dignitas est, l. omnem honorem, C. quando provoc. non est necesse, Gutier. lib. 3. practic. quaest. 17. num. 263. Vel aliàs po-
2 test dici Regem, & Regnum custodire, defendere, & liberare Reginam, & filios, & caetera, quę Regalia sunt, sive ad Regem, ut Regem, sive ut Petrum spectantia, docet l. 6. tit. 4. par. 3. refert Aviles in cap. 1. Praet. gloss. verbo *Servicio.* Ad hoc autem quilibet tenetur, & de hoc sunt integri tituli 2. part. & l. 4. tit. 15. lib. 2. Ordinamen. & aliae quamplurimae in iuris corpore sparsae, sed licèt id ita videatur, tamen specialiter ad id tenentur, qui beneficia à Rege habuerunt, ij autem specialissimè, quibus à Rege haec cura demandatur, ut vi-
3 dere est in praesenti. Et praeter illud generale, vel ut melius dicam, declarando specialiter, iubetur ordinatio. 73. huius Cancellariae, & caeterarum harum partium, quae est prima sub titulo de Fiscali, ut Fiscalis curam habeat, ut mandata Regia ad unguem observentur, praecipuè quae in favorem Indorum, & ad eorum conservationem, bonum regimen, & vitam politicam diriguntur: & quoad Indos attinet, nulli non patet, quàm conveniens, & rationi consonum sit, omnem illis utilitatem parare, & quaerere: sed nescio, quo huius generis malo plura ad ipsorum bona tendentia, vel respuuntur, vel ex adverso eis cedunt: nec Fiscalium cura sat est, cui malo, ni Deus medicinam praestet, plura incommoda, quae ex huius gentis diminutione sperari pos-
4 sunt, evenient. Sed & cętera Regis mandata custodiri debent, & Fiscalis id curare, Regia enim mandata debent ad unguem observari, Authentic. de mandat. Princip. in princip. ibi: *Nil ex his audeant praeterire:* debemus enim Regi subiecti esse, ex auctoritate Pauli, relati in cap. omnis anima, de censibus, cap. solitae, de maior. & obedien. cap. Constantinopolitana 22. distin. in fin. foelicitatis enim mater est obedientia, Rebufus de rescriptis, gloss. 5. artic. 1. Non
5 enim obediens praecepto Principis, etiã secularis, peccat mortaliter, Bart. in l. is cui in fin. de verbor. & in l. si quis pro eo, & in l. cùm lex de fideiussoribus, Felin. in cap. nam concupiscentiam, de constit. & innumeri relati

ab

ab Henrico Bot. de Synod. Episcop. 16. conclus. num. 255. Chassan. in catal. 5. par. cons. 24. spec. 173. aliàs non obediens, sibi iudicium acquirit, cap. Imperatores 11. quæst. 1. Anton.
6 de Rosel. de Concil. §. 30. n. 6. Et quoad forum civile etiam sunt magnę pœnæ statutæ contra non servantes præcepta Regia, l. potioris 5. l. civitas 6. C. de offic. Rect. prov. Narbona in l. 20. tit. 1. lib. 4. Recopil. gloss. 11. fol. 456. 2. com. & l. 16. tit. 13. par. 12. inter quas est etiam ultimum supplicium confiscationis bonorum, & privationis dignitatis, l. 1. in fin. C. de offic. Præf. Afri. §. iubemus ergo, cap. 2. de maior. & obed. & refert Paris de Put. de synd. §. quia sæpè, n. 1. & ita præceptum Principis inducit iustum metum, presertim si fiat cum comminatione, docet Paris. cons. 2. n. 30. & 31. 4. par. Quin & preces Principis iustum metum inducunt, Guiller. in cap. Rainun. de testamẽtis,
7 verbo *Condidit*, el 1. n. 4. Sed ne hoc sine scrupulo sit, sunt qui putent, non omnia Regis mandata servanda: in tantũ enim servari debent, in quantum iuri, & æquitati nitantur, tenet Anton. de Rosel. de Concil. §. sed ex prædictis, n. 76. & ex S. Thom. & alijs refert Aviles in proœm. cap. Prætor. verb. *Acordado*, n. 15. & latiùs idem in cap. 1. Prætor. verb. *Mandamientos*, per tot. Menchac. quæst. illustr. cap. 15. præcipuè n. 4. Roderic. Suar. in l. post rem, vers. *Est & alius casus, si Rex*, notabil. 9. licèt ibi contrarium videatur sentire: nec hæc opinio, de qua in hoc num. 7. est ita nuda, quin pro ea plurimæ sunt leges, l. 2. §. si quis à Principe, D. ne quid in loco public. l. si testamentum 10. C. de re-
8 stamen. l. ex facto, de vulg. ibi: *Etenim iniquum incipit fieri beneficium Principis:* & æquum est Principẽ servare leges, l. Princeps, D. de legib. Menchac. quæst. illust. cap. 1. à n. 15. & latè cap. 2. In qua quæstione illud pro resolutione tenendum est; in primis enim plusquàm notum est, nil contra Religionem faciendum, etiam ex præcepto Principis: Bald. in Authent. habita, not. 5. C. ne fil. pro patr. gloss. 3. l. 25. tit. 13. part. 2. Nec hoc disputatione indiget, aut probatione apud nos, qui Christianissimo, & Catholicæ Religionis observantissimo Regi subiecti sumus, qui sicut, & prædecessores, & præcipuè Secundus Philippus eius pater nihil contra fidem statuit, nec statuerunt, sed quæ eius prædicationem, propagationem,
9 conservationemque respiciant, in alijs autem, quæ extra Religionem à Principe mandantur, instar sacrilegij est de potestate Principis disputare, l. disputare, C. de crimine sacrileg. Authentic. ut iudices sine quoquo suffragio, §. eos autem, cap. nemini 30. 17. quæst. 4. & licèt Princeps, qui est lex animata, Chassan. in catalog. cons. 24. special. 182. & dicitur Authent. de Consul. in fin. debeat iure regi: ipsa enim iura cupiunt, ut iure regantur, & ita etiam Princeps in l. digna vox, C. de legibus, l. Cæsar, de publican. & vectigali. & ideò rationem reddere teneantur: tamen quo ad nos habet pro se præsumptionem, Abbas in cap. nisi specialis, num. 6. de offic. delegat. Aviles supra relatus cap. 1. Præt. verbo *Servicio*, numer. 5. licèt contrarium velint aliqui relati à Pi-
10 nelo 1. part. rubric. C. de rescindendà vendit. cap. 2. num. 7. & faciunt quæ supra dixi gloss. 4. num. 4. & gloss. 13. numer. 6. Sed Abbatis opinio magis iuri consona est; nam, ut aliàs dicitur de Summo Pontifice, huiusmodi dignitas vel facit, vel præsumit sanctum, cap. non nos. 40. distin. Chassan. in catal. glor. mund. 5. par. cons. 22. in fin. Quin & pro iudice eadem est præsumptio, nam res iudicata pro veritate habetur, l. res iudicata 208. de regul. iur. præcipuè in Principe, qui maximò cum consilio omnia facere pręsumitur, ut videbis infrà gloss. 48. & su-
11 prà num. 10. Sed quia aliquando importunitate petentium, vel alia causa

forsan non concedenda mandantur, l. 1. vers. *Quoniam plerumque*, C. de petition. bonor. sublat. lib. 10. quam ad pulchrum casum inducit Palac. Rub. in repet. rubr. de donat. §. 81. in prin. cap. si aliquando, de sentent. excommun. cap. sic in iuventute, de purgation. canonic. cap. final, & ibi gloss. de rescrip. lib. 6. tunc si ita videatur mandatario, supersedendum est, Chassan. in catal. glor. mund. 5. part. consid. 5. vers. *Ex quibus*, fol. 107. & suprà relati, l. 1. 2. 3. & 10. tit. 14. lib. 4. Recopil. l. 11. tit. 4. lib. 2. Recopil. Hoc autem non tam ex defectu potestatis Principis, sed ex præsumpto voluntatis defectu, ut in iuribus suprà allegatis, docet latè Alciat. regul. 3. præsumption. 1. Chassan. in catal. glor. mund. 5. par. cons. 24. casu 107. fol. 116. sentit Roman. cons. 433. Decius cons. 626. ita Princeps consulendus est, & ad hoc latè traditur forma dict. tit. 14. lib. 4. Re-
13 copil. Vndè si adhuc Princeps exequi mandet primam iussionem, id absque dubio faciendum est, dict. Authent. de mandat. Princip. in princip. cum alijs iuribus suprà num. 4. adductis, tenent plurimi, quos refert Covar. practicar. cap. 35. num. 6. Aviles in proœm. cap. Prætor. num. 23. Vantius de nullitat. in rubric. de nullitat. ex defect. iur. delegat. à num. 54. cum 4. seqq. Menchac. de succesion. creation. lib. 1. §. 3. num. 13. à septimo effectu; quin si expressè mandetur executio statim fieri, obediendum est, ex supra dictis, & refert Roderic. Suar. supra relatus in l. post rem iudicatam, notabil. 9. versic. *Est & alius casus, si*
14 *Rex*, suprà gloss. 18. privil. 21. Casus autem, in quibus supersedendum est, nec litteræ Regiæ statim exequendæ, referuntur d. tit. 14. lib. 4. Recopil. & notari possunt, si præsumitur falsitas, ut refert Vantius d. num. 54. tit. de nullit. ex defect. iurisd. delegat. Item, si mandatum præsumitur processisse calore iracundiæ, l. si vendicari, C. de pœn. cap. si quandò, de rescript. cap. cùm apud Thessalonicam 11. quæst. 3. Chassan. in catal. 5. par. consider. 24. special. 96. Item, cùm
15 quis iubetur recipi ad officium, in quo priùs deliquit, Authent. de mandat. Princip. §. deinde. Item, si aliquid iubeatur contra iustitiam, ut in iuribus suprà allegatis, & docet Chassan. in catal. glor. mundi, consider. 24. casu 103. fol. 115. & Menchac. suprà relatus, Rebufus de rescriptis, art. 1. gloss. 4. Et ideò semper is, ad quem mandatum dirigitur, habet aliqualem cognitionem causæ, saltem an preces veritate nitantur, l. etsi non cognitio, C. de precib. Imperat. offeren. cap. 2. de rescript. cum alijs. Et his omnibus addendum est, nam licèt mandatum debeat exequi, ut suprà diximus, quia in casu necessitatis præsumitur Princeps dispensare, l. quidam consulebant 57. de re iud. & refert Vantius suprà relatus d. num. 54. Omnia enim iura in scrinio pectoris sui censetur habere, l. omniũ, C. de testamen. cap. 1. de const. lib. 6. docet Castal. de Boncomp. de synd. n. 37. tamen Princeps non excusatur, qui de eo rationẽ tenetur reddere, Navar. in c. inter verba 11. quæst. 3. corol. 53. pluribus enim casibus & Principes delinquunt, quos congerit Paris de Put. de synd. cap. 1. cum seqq.

GLOS.

Glossa XX.

Y Patrimonio Real.

1 *Patrimonium quid sit, & unde dicatur.*
2 *Patrimonium sumitur pro quibusvis bonis.*
3 *Debita non comprehenduntur nomine patrimonij.*
4 *Servi non dicuntur habere patrimoniũ, sed peculium.*
5 *Regis patrimonium quotuplex sit.*
6 *Quoad nostrum tractatum non est differentia patrimonij Regis.*
7 *Quęnam pertineant ad Regium patrimonium.*
8 *Causæ criminales etiam Fiscales dicuntur.*
9 *Iura Fiscalia vectigalium appellatione continentur, & infrà num. 22.*

De his, quæ de Regis patrimonio sunt, vel ei bursale commodum afferant.

INITIVM.

De verbo *Patrimonium.*

HÆC glossa omnium latissimã materiam complectens, omnium amplissima est, quia dimidium operis cõsumit, nec id ab re videbitur, cùm id
1 nostrum sit institutum, ut Regis patrimonium defendamus, & ideò ratione commodioris expeditionis parraphis distinguemus, licèt, ut glossarum ordinem sequamur, à principio ad finem usque glossæ iidem numeri prosequentur. Ad rem igitur deveniendo, patrimonium propriè dicitur, quod liberi ex paterna hæreditate accipiunt, parsque earundem facultatum est, Alciat. in l. de quæstione 30. num. 83. C. de pactis. Dicitur enim patrimonium à patre: & ita Cicero in oratione pro Posthumo inquit: *Qui verò duo lauta, & copiosa patrimonia accepisset, remque præterea bonis & honestis rationibus auxisset: duo patrimonia Posthumus acceperat, alterum à naturali, alterum ab adoptivo patre*: idem Cicero pro Domo sua: *Liberis autem nostris satis amplum patrimonium paterni nominis, ac nostræ memoriæ relinquemus.* Affert & alia loca Ca-
2 lepinus, verb. *Patrimonium.* Sed communi loquendi usu, bona, sive à patre relicta, sive alio modo advenientia, eo nomine censentur, l. bona, de bonor. possess. *Bonorum possessio* (inquit text.) *est ius prosequendi, retinendique patrimonij*, l. cogi, in princ. ad Trebel. Cardin. Paris. in rubric. solut. matrimon. num. 223. & Iuvenalis.

Non propter vitam faciunt patrimonia quidem,
Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt.

Idem probat l. si quis stipulatus 112. in fin. de verbor. oblig. ibi: *Plerumque idonei, non tam patrimonio, quàm fide existimantur*, & ita pro partis & quæsitis bonis usurpatur, l. cogi, l. Titius, ad Trebel. l. 1. de usufruct. earum rerum, quæ, & l. 1. §. item solent de offic. Præfect. urb. l. denique 3. §. sed utrum, de minor. l. sed etsi, §. 1. de petitione hæredit. & ita hæreditas dicitur patrimoniũ, l. quantitas 72. ad legẽ Falc. Et dos uxoris eius patrimoniũ dicitur, d. l. deniq; 3. §. sed utrũ, in fin. de minor. & generaliter pro omnibus bonis apud Hispanos sumi, scimus omnes, & ita esse apud nos, & apud Gallos testatur Matiẽ. in l. 7. tit. 11. lib. 5. Recop. gloss. 1. n.
3 51. Hoc autẽ intelligi debet, cùm quis

apud se habet, non cũ adhuc in manibus debitorũ est: differunt namq; realiter inter se, quid deberi, & in patrimonio esse, l. cũ pupillus 9. D. rem pupil. salv. for. qua ratione sæpè dixi in hoc Regno, vix ullum divitem inveniri, cũ plerumq; nil nisi nomina debitorũ habeat. Prætereà, & intellige in libero homine: servus namque peculiũ habere dicitur, non patrimoniũ, l. si ex duobus 33. in fin. prin. l. 48. in fin. de pecul. ibi: *Quia quasi patrimoniũ liberi hominis, peculium servi intelligitur.*
5 Patrimonium igitur Principis multipliciter consideratur, nam triplex esse patrimoniũ, docet gloss. 4. l. 1. tit. 17. par. 2. & gloss. 2. l. fin. tit. 19. p. 6. distinguit enim iura introitus, & exitus Cameræ Fiscalis: itẽ & ea, quæ sunt in perpetuo Regis patrimonio: præterea & illud, quod Princeps habet tanquam Titius, & ita privata nostra substãtia dicitur in l. 2. C. de murilegulis, lib. 11. & in titulis de fundis rei privatæ, & C. de agricolis, & mancipijs eod. lib. & gloss. 2. l. 13. tit. 9. part. 6. Pyrrh. autem de magist. Rom. 2. par. n. 13. duplex patrimoniũ solummodo cõsideravit, alterũ, quod ad Principem tanquam talem: alterũ, quod ad *ipsum, tanquam privatum* spectat; idq; ex duplici officio, Comitis scilicèt rerũ privatarũ, & Procuratoris Cæsaris deducebat: sed id non multũ probat, cũ & duos Comites rerum privatarũ ex Ias. referat Pyrrh. vbi proximè. Cõfirmabitur ex eo, quod omne Regis patrimonium ad eũ, sive tanquã ad Regem,
6 sive tanquã ad Philippũ spectat; quoad nostrum institutũ, cùm de Fiscalis officio sermo est, nulla est differentia, dũmodò ad Regẽ spectet, unde originem trahat illud ius: quodlibet enim & Fiscalis defendere tenetur, & ad officiales Reales, (ita enim eos vocamus) receptio & custodia bonorũ spectat, ut latiùs dixi, & iuribus cõprobavi suprà gloss. 9. à n. 4. Et similitudo in omnibus invenitur, nam fundi patrimoniales omnes qui ad Principẽ spectant, vocantur in tit. C. de fund. patrim. lib. 10. itẽ & ètiã diversitas, nam in diversis stationibus compensatio non datur, ut l. 1. C. de cõ-
7 pensat. Et ita superflua est huiusmodi disputatio, & quænã res de regalibus, & Fisci patrimonio sunt, enumerantur, l. inter §. vectigalia, & ibi Alciat. & Cœpol. de verb. signific. l. 1. D. de iur. fisc. cap. 1. quæ sint regal. in usib. feud. l. 11. tit. 28. par. 3. Bald. in rubric. C. de privil. fisc. n. 1. & 2. Pyrrh. de magistrat. Roman. 2. par. n. 2. remissivè Cephal. cons. 154. n. 5. Gratian. 3. tom. discept. foren. cap. 478. n. 17. Vigel. in methodo iuris civil. 1. p. lib. 3. cap. 11. per tot. & seqq. Chas. in catal. glor. mundi, 5. par. cons. 24. ubi plura nomina cumulat. Itẽ qualiter res dicatur Fiscalis, idẽ in consuet. Burgund. rubr. 2. *des confiscations*, n. 15. cumulat etiam plura nomina Otalor. de nobil. 1. p. cap. 2. per tot. & videndus Suar. alleg. 17. & est l. 1. Bald. in d. cap. 1. ultim. col. quę sint reg. Did. Per. in l. 8. tit. 1. lib. 6. Ordin. gloss. *las fuentes*, Peregr. lib. 1. tit. 1. n. 8. & 28.
8 Et cùm Fisci commoda in pecuniarijs consistant, docet Peregr. ubi suprà, appellatione Fiscaliũ etiam causæ criminales continentur, docet Luc. de Pen. in l. omnes, C. de delator. lib. 10. Peregr. lib. 1. tit. 2. n. 1. & suprà gloss. 17. n.
9 53. Omnia autẽ iura Fiscalia uno vectigaliũ nomine comprehendit Lexicon iuris à Pandulpho cõpositus, verb. *Vectigal.* Sed ut aliqua nomina numeremus, illa sunt, ius salinarũ, fluminũ, viarũ, portuũ, riparũ, piscationũ, metallorũ, thesaurorũ, bonorũ vacantium, confiscationum, vectigalium, tributorum, collectarum, pœnarum, sive multarum ex criminibus, pœnarũ ex contractibus. Regalia etiã sunt, quæ Rex habet in Ecclesijs vacantibus, Restard. Castald. de Imperatore, q. 100. n. 29. Tertias etiã, idest, pars decimarũ, quæ Regi debetur, & qualiter fiant laicales, & iudex laicus cognoscat, vide Gutier. lib. 1. pract. q. 14. Covar. c. 35. practic. n. 2. Castil. de tertijs: felonia etiã inter plura

plura regalia numerat lexicō iuris, verbo *Feloniÿ*, & nos aliqua retulimus suprà gloss. 9. n. 33. Et si quæ alia iura sunt, ad hæc reducuntur, quin & inter se horum aliqua cōfundi possent, quod faciliùs deducetur ex his, quæ infrà dicemus, & specialiter enumerabimus per totam hanc glossam, & forsan extra eam aliqua pauca dicemus, quæ suo loco notabimus.

§. PRIMVS.

Puertos.

10 *Portus, quid sit.*
11 *Mare & portus omnibus cōmune est.*
12 *In publicis ius habet Princeps, & quidem cessibile.*
13 *Mare dicitur de territorio, cui magis appropinquat.*
14 *Principi ius competit in mari.*

DE PORTV.

10 Lex 11. tit. 28. par. 3. suprà allegata, & alia iura inter Regalia primo loco portus enumerat. Portus autē est locus conclusus in mari, quo importātur merces, & inde exportentur, l. portus 59. de verb. signific. docet Strac. de spons. §. vidi, num. 2. fol. mihi 223.
11 lexicon Pandulphi, verb. *Portus*. Sed qua ratione portus ad Regem pertineat, difficultatem habet, præsertim l. par. vbi dicitur, *Rentas de los Puertos*, utilitas autem particularis qualiter Regi debeatur, non videtur, cùm portus, ut dixi, & omnes scimus, in mari sit, mare autem & eius ripa omnibus commune est, l. riparum 5. de rerum division. §. riparum, Institution. eod. & est l. 1. ut in flumin. public. navig. liceat, ibi: *Quominus illi in flumine publico navem, ratem agere, quominus per ripam onerare, aut exonerare liceat, vim fieri veto*, & gloss. ibi: *Quod ad instar utile interdictum, etiam dabitur de mari, ne quis prohibeatur onerare, aut exonerare in eius ripa*, l. 2. §. in mari, ne quid in loc. publ. facit l. 1. C. de littor. & itiner. custod. lib. 12. ibi: *Nullam concussionem sustineant naves, quæ ex portu dimittuntur*, l. 4. cum tribus seqq. tit. 28. par. 3. unde per abusum maris ius potius, quā consuetudine, aut præscriptione Principibus competere, antiqui magistri contra Venetos & Genuenses procla-
12 mant. Sed nihilominus aliquod peculiare ius Principibus in his publicis, etiam cessibile & transmissibile cōpetere inducit l. sacra 9. in princ. vers. *Sciendum*, de rer. divis. quam ita intelligunt Bald. & Cyn. & per eundem text. Bald. in rubric. de rerum divis. n. 11. Principem posse concedere flumina, facit l. continuus. §. cùm quis, & ibi gloss. de verbor. oblig. l. sed Celsus, de cont. emption. l. 2. §. si quis à Principe, ne quid in loc. public. Bartol. in l. 1. eod. latè Suar. 1. cons. ex duobus ab eo compositis de usu maris, pro qua parte facit. In littore enim maris est usus, proprietas, & iurisdictio, quæ diversæ sunt, & variè intelligitur littus his respectibus, gloss. fin. in fin. l. quædā 2. D. de rerum divis. & fluvij, & portus sunt de regalibus, l. nemo 4. in fin. de rerum divis. §. flumina, Inst. eodem, l. 2. §. fin. eodem de mari, & aëre l. 6. tit. 28. part. 3. refertque portus esse communes, sed redditus portuū esse de regalibus; estq; etiam l. 11. eodem tit. 28. quod in aliis etiam regalibus videbimus hoc §. Nā
13 mare dicitur de illius territorio, cui magis appropinquat, gloss. in cap. ubi periculum, §. porro, vers. *Territorio*, de elect. lib. 6. quam Canonistæ sequuntur, Bald. in cap. l. 2. colum. quib. mod. feud. amittat. & aliàs Petrus Gerard. singul. 15. & alij plures relati à Roderic. Suar. vbisupra, quæ est aliàs allegatio 17. num. 1. Hippol. in l. fin. num. 183. de iurisdict. omnium iudicum, & mare, & portus regulatur secundùm statuta populi, cui adhærent, Valascus consultatione 182. à n. 16. idem & de insula dicitur, est enim de territorio

vicino, l. Insulæ 9. & ibi Bart. de iudicijs. Et ita iure optimo aliquod vectigal, ut ita loquar, Princeps in mari, sicut & in terra potest imponere, & docet Chassan. in Catal. glor. mund. 5.
14 part. cons. 24. spec. 3.4. & 5. Sed licèt nullum ius in mari haberet, adhuc exactionem posset facere, & iustè, cũ ad Principem littorum, & itinerum custodia pertineat, & etiam, ut notũ sit, quæ merces vehuntur, an nè ex prohibitis sint, ut in l. unic. C. de littor. & itiner. cust. lib. 11. & ut manifestatio fiat, iure exercetur iurisdictio, eaq; Latinè dicitur professio, l. professio, de public. & vect. & apud nos dicitur registro, & nisi fiat, merces publicantur, & incidunt in commissum, de quo nos infrà tractabimus hac gloss. §. 3. præcipuè num. 56. & 65.

§. SECVNDVS.

Portazgos.

15 *Portorium dicitur merces vecta.*
16 *Portorium est, quod Principi debetur pro mercibus portandis.*
17 *Portorium, vectigal est.*
18 *Portorium solvitur etiam extra mare, & de puertos secos.*
19 *Et convenit portorium maris, aut terræ.*
20 *Differt etiam & in quantitate, & in loco vbi solvitur.*
21 *Regulariter debetur portorium terræ pro animalibus salmas portantibus.*

DE PORTORIO.

15 SEcundo loco lex nostra Partitæ refert portazgos, Latinè portorium, & quoad legem Partitæ id non recipit dubitationem, licèt Calepinus in suo dictionario verbum, Portorium, intelligat de mercede, quę domino navis sol-
16 vitur pro eius onere. Sed verius est, portorium esse vectigal, sive ius vectigalis, quod debetur pro mercibus portandis, ut prædicta iura innuunt, & per Gregor. Syntagm. lib. 3. cap. 9. quemadmodum & vectigal pro personis solvitur, ut meminit l. si quis pro uxore 22. de don. int. vir. & uxor. Et de iure communi ex vectigali duæ partes Fisco, tertia Reipublicæ dabatur, l. final. C. de vectigalibus & commissis, sed hodie quodlibet vectigal diversimodè applicatur, quod in cuius-
17 libet constitutione videndum est. Et licèt verbum, Vectigal, varias habeat significationes, tamen verbum, Portazgo, sive portorium, quod & pedagium dici potest, est pars, sive functio, quæ debetur pro rebus, quæ de una civitate in aliam portantur: docet Franc. Luc. de fisc. 4. part. n. 2. & Bertachin. in tract. de gabel. in præl. num.
18 2. & quemadmodum præstationes præstãtur in mari, ut vidimus suprà §. proximo, ita & etiam extra mare solvitur pensio, docet Bertachin. ubi proximè, 1. part. num. 19. Bald. in l. 3. C. de naut. fœnor. & sunt plures ex numeratis per Otal. de nobil. 1. part. cap. 2. ad similitudinemque & portus appellantur oppida, in quibus huiusmodi pensio solvitur, ut videre est in quampluribus legibus huius Regni, præcipuè in l. 9. tit. 27. lib. 9. Recopil. & communis vsus loquendi accepit, ut vocentur *Puertos secos*, aliqui horum locorum, qui regna nostro potentissimo Regi subiecta divident, multifarièque huiusmodi vectigalia appellantur, ut in toto tit. 27. lib.
19 9. Recopil. præcipuè l. 15. & congerit Otalor. d. tract. de nobil. d. cap. 3. 2. par. Et communio horum iurium, quæ mari aut terra capiuntur, etiam in d. l. 15. comprobatur, eorum autem, quemad-
20 modum & specierum, ita & locorum, ubi debentur, & quantitatum debiti maxima est differentia, ut videre est lib. 9. Recopil. & in ordinationibus, & instructionibus datis Regiæ pecuniæ susceptoribus, vulgò officiales Reales, quæ differentia, & de iure communi poterat inveniri, ut colligitur ex Bertachin.

chin. in prælud. & probat cap. super quibusdam, §. præterea, de verbor. signific. Illud autem certum est, huiusmodi portoria, quæ non in mari, sed in terra debentur, tunc solvi, cùm quid causa negotiationis portatur, gloss. in d. cap. super quibusdam, verbo Pedagia, & infrà latiùs dicetur à num. 76. & in pluribus Hispaniæ oppidis, & locis observari solùm hæc iura solvi pro animalibus salmas portantibus, quod in idem incidit: quod generale est, nisi cũ de Regno in Regnũ Regi nostro subiectum iter fit, ut cũ è Castellæ Regno in Regnum Navarræ, sive Aragoniæ transimus: tunc enim, & etiam pro animalibus selas portantibus, sive ad itinerantium usum deputatis aliquid solvitur: est autem non quarta pars rerum, quæ portantur, ut docet Bald. in l. si cùm pecuniam, num. 3. C. de privil. fisc. sed longè minor, & vix considerabilis: & variæ huius vectigalis species vix numerari, aut cõgeri possunt, præterquam quod eius congestio vix utilitatem aliquam afferet, & ex varijs privilegijs, legibus, & constitutionibus elici poterunt.

21

§. TERTIUS.

Puertos y Portazgos.

22 Vectigalis appellatione portus, & portorium continetur.
23 Duæ maximè utilitates proveniunt ex vectigali.
24 Pro portorio quid debeat solvi.
25 Quis primus vectigal induxerit.
26 Est ius maximi imperij.
27 Superior sine iusta causa imponens peccat.
Inferior non potest vectigal imponere.
28 Vectigalium iura non possunt præscribi.
29 Vectigalia saltem tempore immemoriali præscribuntur.
Et confirmatur argumentis num. seqq.
30 Quæ privilegio possunt & præscriptione acquiri.
31 Fiscus & Ecclesia æquiparantur.
Contra Ecclesiam currit præscriptio.
32 Longissima præscriptio non censetur exclusa.
Præscriptio triginta annorum purgat omne vitium.
33 Argumentum sumitur ex cap. super quibusdam, de verb. sign.
34 Consensus Principis validus est ad privilegium.
Qualiter immunitas præscribatur remissivè.
35 Vectigal fisci secundùm aliquos præscribi non potest, & confirmatur numeris seqq.
36 Cùm lex resistit præscriptioni, nõ sufficit bona fides.
37 Data incapacitate, præscriptio nõ procedit.
38 Occupans regalia iura, bona amittit.
39 Titulus requiritur in Fiscalibus.
40 Iuribus eadem pars comprobatur.
41 Succinctè secundæ partis argumentis respondetur.
42 Vectigalia de iure Regni non præscribuntur.
43 Idem iure communi confirmatur.
Argumentis respondetur numeris sequentibus.
44 In præscriptione vectigalium nõ potest esse bona fides.
45 Etiam in immemoriali præscriptione desideratur bona fides.
46 Responsio ad secundum argumentum.
47 Finita actione personali, realis permanet.
48 Caput super quibusdam, de verbor. signific. explicatur.
49 Vectigalia, quæ fiscus possidet, nõ præscribuntur.
50 Adversus populum tempore immemoriali præscribuntur.
51 Contra privatum possidentem cõmuni tempore hæc iura præscribuntur.
52 Dos restituta non dicitur dos.
53 Res fiscalis vendita non gaudet immunitate.
54 Fraudans gabellam privato debitam non tenetur.

Ga-

DE VECTIGALI.

22 Licèt § proximo, & superiori hæc duo verba, ut diversa fuerint posita, in aliquibus conveniunt, præcipuè Latino verbo *Vectigal*, quod commune utrique est, & ideo in §. hoc de verbo *Vectigal*, noster futurus est sermo. Vectigal autem quid sit, quis primus induxerit, & de varijs vectigalium, & tributorum speciebus, vide latè per Guidonem Pancirolum in suo Thesauro variarum, lib. 3. cap. 31. per totū. Nomen igitur vectigal, commune est omnibus iuribus, ex quibus Fisco solutio fit: refert Calepin. in suo diction. quod augeri potest ex l. si finita, §. si de vectigalibus, de damno infect. Ibi enim fundi tributarij vectigales dicuntur, ac propterea & tributum vectigal posset appellari, cùm aliàs tantùm differant, gloss. verb. *Pendant*, in l. 1. §. hic titulus, de public. & vectig. tam lata est huius verbi significatio, & nimis frequens in dicta significatione, & ideò nimis attendenda, argum. l. legavi. 26. de liber. legat. Præterquàm quòd maximi momenti est, vectigalium namque nō parva functio est, l. omnium 6. §. si quis, de vectigal. & gloss. ibi interpretatur, non parva functio, idest, valdè utilis, quia utilitas maxima Reipublicæ inde provenit, l. 11. tit. 28. part. 3. ut latè tradidi suprà gloss. 9. à num. 14. & præter pecuniariam utilitatem, de qua ibi, provenit etiam maxima ex professione portandarum mercium, ne scilicèt res prohibitæ, vel ad prohibitum locum deferantur, l. usurpationem 9. C. de vectig. Et ita pro utilitate factum est, ut littora sint de regalibus, l. quia nōnunquam 3. C. quæ res vendi non poss. ubi ratione mali vitandi prohibetur vēditio in littore, & hoc ius portorij, vel
23 (marg.)

one-

onerandi, & exonerandi naves Rex
concessisse non videtur, l.17.tit.8.lib.
9. Recopil. Nec cætera Regalia in
generale concessione veniunt, & de
vectigali est Rota novissima decis.
34. & sequenti. Privati enim Regalia
habere non possunt, Mastril. de magi-
stratib.lib.1. cap. 12. & sequenti. Ve-
ctigal igitur sumptum,ut diximus pro
24 portorio,seu pedagio,apud nos, *Puer-
to,ò Portazgo*, est octava pars eius,quod
vehitur,Fisco solvẽda, ita ex l. univer-
si,l. à legatis,& l.ex præstatione,C.de
vectigal. & communiter deducunt d.
gloss.& DD.in d.l. 1. §. hic titulus, de
publican.gloss.1.in l.eum qui vectigal.
de verbor.signific. l.5.tit.7. par.5. quã
vide,quia eleganter complectitur ma-
teriam cum l.6. sequenti, & deferen-
dum est consuetudini,l.5. tit. 11. lib.6.
Recopil. Salicet. in l.vectigalia, C.de
publican. Azor in sum. C.eod. Berta-
chin.in tract.de gabel.in præl. num. 2.
Et hoc ius vectigalis primus induxit
Caius Caligula,seu auxit,ut ex Sueto-
25 nio tradit Bertachin.vbi suprà: sive ip-
se,seu alius hoc ius induxerit, id certũ
est,ius vectigalium maximi imperij es-
se,ut non obscurè innuit d.l. partic.ad-
ducta suprà num.7. l.deprecatio, ad le-
gem Rhod. de iactu. l. eum qui vecti-
gal. l.inter publica, §. fin. de verb. sig-
26 nificat. Salicet. in l.vectigalia, C.nova
vectigalia institui non poss. n. 2. Azor
& cæteri relati à Bertachin. de gabel.
1. par. in princ. & num. 13. Petrus de
Vvald. de collect. num. 3. Sistinus de
Regalibus,lib.2.c.6. Pancirolus cons.
23. Et ita solùm Regem nec sine mag-
na causa posse facere,Ceball.2. tom.q.
577. cum seqq. aliàs peccare mortali-
ter,refert Laudens. de Fisc. quæst. 37.
6.tom.c.2. Nec etiam reformare,l.ve-
ctigalia 10.in princip.de publicanis,&
27 vectigalibus: & ita inferiorem,qui sci-
licèt superiorem recognoscit, non pos-
se vectigalia imponere,probat expres-
sa l. vectigalia 10.de public. & vect. &
communem dicit Curt. iun. cons. 24.
num.1.relatus à Bellon. inter singular.
lib.19. pag. mihi 240. commun. opin.
28 tom.1.& infrà num. 55. Quin nec hu-
iusmodi iura à quolibet præscribi pos-
se,ex l.2.C.de fund.Limitroph.lib.11.
probat latè Igneus in §.non aliàs,l.ne-
cessarios ad Syllanian.à num.938.cum
pluribus seqq.& infrà num.34. Et cer-
tas,vel loca Principis non præscribi tẽ-
pore decem annorum,probat l.univer-
sas 2.& l.sequenti,C.ne rei dominicæ,
&c. Nec usucapio triennio currit con-
tra Fiscum, Marta de iurisdict. 4. part.
centur. 1.casu 48.num. 13. nec manci-
pium, nec res Fisci usucapi possunt, l.
iampridẽ 2. C. communia de usucap.
& de servo, & colono est l.1. C.ne rei
domin. &c. Et secundùm glossam fin.
corrigitur l.omnes, C.de præscriptio-
ne triginta, vel 40. annor. nec Regis
aurifodinæ,vel argenti communi tẽ-
pore præscribuntur,sicut & privatorũ,
ut cavetur ordinatione 12. tit. 7. earũ,
quas providẽtissimus D.Fran. de To-
ledo quondam Pirù Prorex nunquam
29 obliviscendus ordinavit. Verùm, pro
contraria parte,huiusmodi scilicèt iu-
ra præscribi posse, videtur l. omnibus,
D.de divers.& temp.præscr. l. omnes,
C. de præscrip. trigint. annor. tradit
Ludovic. Montal. de reprob. sentent.
Pilat. art.3.num.11.& vide Menchac.
quæst. illustr. lib.2.cap.9. Et quod ma-
re, & flumina præscribi possint, Mar-
ta de iurisdiction.1. part. cap.33. num.
9. quod & fieri posse, saltem tempore
immemoriali, probatur sequentibus
30 fundamentis. Primò, nam quidquid
privilegio acquiri potest, id etiam
præscriptione potest acquiri: æquipa-
rantur namque præscriptio, & privile-
gium,l. hoc iure, §. ductus aquæ, de a-
qua quotid.& æstiv. ibi: *Vetustas enim
vice legis est*, l.1. C.de servitut. & aqu.
At nemini venit in dubium, iura hæc
Regalia posse Regali privilegio acqui-
ri, l. 1. ibi, Cæsaris consensu, de offic.
Procurat.Cæsar.& alijs infrà adducen-
dis num. 39. Ergo præscriptione saltẽ
im-

immemoriali huiusmodi iura acquiri
31 poterunt. Secundò, & pro eadem parte facit tale fundamentum, fiscus & Ecclesia pari passu ambulant, l. fin. C. de Sacrosanct. Eccles. Authent. de non alien. aut permutan. §. finimus, iuncta gloss. cap. quid ergo 23. quæst. 4. & ibi gloss. in cap. auditis, ubi notat Panormitan. de in integr. restitution. Everar. in centur. legal. cap. 26. Tiraquel. de privil. piæ causæ per tot. & vidisti supra gloss. 16. verb. *Pedir*, special. 56. & 58. At contra Ecclesiam Romanam currit cētennalis prescriptio, Authen. quas actiones, C. de Sacrosan. Eccles. Ergo & cōtra fiscum huiusmodi præscriptio procedet. Tertiò, & pro hac
32 parte facit, nam si à lege omnis præscriptio excludatur, tamen longissima non censetur exclusa, l. fin. C. de fund. Limitrophis lib. 11. Boer. decis. 39. n. 11. & 12. Quin longissimi temporis prescriptio, triginta scilicet, vel quadraginta annorum malæ fidei vitium, etiam furti & violentiæ crimen purgat, si credendum est Boer. decis. 42. n. 38. Ergo præscriptio centenaria etiam in huiusmodi iuribus exclusa non debet censeri. Quartò, pro eadem parte
33 facit text. expressus in cap. super quibusdam, de verbor. signific. Quintò,
34 consensus Principis, titulus validus est ad privilegiū, d. l. 1. de offic. Procurat. Cæsaris. At in præscriptione consensus est eius contra quem præscribitur: vix enim est, ut non patiatur alienari, qui patitur usucapi, l. alienationis verbum 28. de verbor. signific. & videntur tenere aliqui relati à Menchac. quæst. illustr. lib. 2. cap. 73. à num. 11. Et beneplacitum Apostolicum præsumitur spatio triginta annorum, Gratian. decis. 150. in addit. Ergo ex tali consensu ficto præscriptio proveniens iure optimo procedet, & ex aliquibus ex his fundamentis, tenet Bertachin. ubi supra num. 26. Et ita qualiter præscribantur hæc immunitatis iura, vel, ut melius dicam, immunitas ipsa, docet Mascard. 2. tom. de probation. concl. 883.

35 Verùm cōtrariam partem, id est, huiusmodi iura nequaquā præscribi posse, tenent Cephal. cons. 54. num. 5. lib. 2. ubi præscriptionem in successiorū præiudicium nō procedere, affirmat & tenet Didac. Perez in l. 6. tit. 13. lib. 3. Ordin. verb. *Los pechos y tributos*, & Igne. relatus suprà hac gloss. & §. num. 26. ubi tenet, vectigal, quod fisci est, nequaquam præscribi posse: quæ singularis limitatio est ad id, quod habetur in cap. super quibusdam, §. præterea, de verbor. signific. & per Petr. de Raben. singul. 849. & Igne. in d. §. non aliàs, n. 662. & Bertachin. de gabel. d. 1. par. n. 26. & pro hac parte sequentia possunt considerari fundamenta.

36 Primum, nam huiusmodi centennaria præscriptio vice tituli, & constituti est, d. §. ductus aquæ, l. 1. C. de aqua quotid. & æstiva; & licèt titulus inducat bonā fidem, l. fin. C. de præscript. at quoties lex prohibet usucapionem, bona fides prescribenti nihil prodest, ut habet iuris regula, & l. universas, C. ne rei dominic. Ergo huiusmodi titulus, nec quicquid ex eo sequitur, ius aliquod potest tribuere.

37 Secundum argumentum ita formatur, nam huiusmodi vectigalium iura sunt de Regalibus, ut ex lege Partitæ, & cæteris iuribus relatis suprà in principio huius gloss. num. 7. & seqq. At data incapacitate, etiam centennaria præscriptio non procedit, ut docet Boer. decis. 32. num. 6. cum seqq. ergo huiusmodi iura per particularem præscribi non possunt.

38 Tertium ex eo deducitur, nam per l. 2. & totum tit. 8. lib. 9. Recopil. maximum delictum committit, qui iura Regalia occupat: at lex delictum abhorret, l. meminerint, C. unde vi, ergo talis legali auxilio præscriptionis frui non debet: & augetur difficultas ex eo, nam in dictis legibus, qui Regalia occupat, punitur amissione bonorum, ut ibi,

ibi,& cùm iura bonorum appellatione contineantur, l. bonorum 49. de verbor.signific.consequens est necessariũ, eorum acquisitionem, & præscriptionem nequaquam posse subsistere,ne videatur lex in suis actibus cõtraria,quin in eodemmet actu,qualiter enim poterit quis ius aliquod de novo acquirere, ipsumque & cætera bona anteà acquisita simul,& semel amittere.

39 Quartò facit, nam titulus necessarius est in hisce rebus Fiscalibus,d.l.1. de offic. Procur. Cæsar. prosequitur latè Gutier. lib.1.pract.quæst. 86.n.6. pag. 161. Titulus autem vix dari potest,ut videbimus infrà gloss. 34.§.1.n. 8.& §.4.num. 106. Ergo à fortiori sine titulo huiusmodi acquisitio nequaquã fiet.

40 Quintò & vltimò pro eadem parte facit l.fin. C.de fund.patr.lib.11.l.2.& fin. C. de fund. Limitrophis, & apud nos l.1.tit. 15. lib.4. Recopil. ubi huiusmodi iura præscribi prohibentur,& sunt alia plura : ergo suprà prior dictã pars sustineri nequit.

41 Et licèt forsan respõderi posset fundamentis huius partis, quin remota legum nostri Regni auctoritate quamlibet ex dictis opinionem in stricta disputatione auderem defendere, cùm ad primum huius secundæ partis fundamentũ responderi posset ex tertio contrariæ partis, eodemque modo tertio, & quarto. Ad secundum autem, nullã dari incapacitatem, cùm privilegio & præscriptione hæc iura acquirantur,ut in d.cap.super quibusdam, & in quarto primæ opinionis fundamento, tamen apud nos saltem,quin & absolutè, hæc secunda opinio tenenda est, quæ pluribus fundamentis confirmatur.

42 Apud nos sine ulla difficultate hæc opinio procedit, expressa l. 1. tit. 15. lib. 4. Recopil. ubi postquam iurisdictionem ordinariam tempore immemoriali posse præscribi respondit textus,excepta maioria Regibus competente, quod his verbis exprimit. *Pero la juridicion civil,ò criminal suprema,que los Reyes han por mayoria,ò poderio Real, que es de la fazer,è cumplir donde los otros señores y Iuezes la menguaren : Declaramos,que esta no se puede ganar, ni prescribir por el dicho tiempo, ni por otro alguno:* & subijcit statim: *Y asimismo lo que las leyes dizen, que las cosas del Reyno no se pueden ganar por tiempo,se entienda de los pechos y tributos a Nos debidos.* Ecce textum apertè probantem, huiusmodi iura immemoriali præscriptione acquiri non posse.

43 Quin & remota etiam dictæ legis auctoritate, idem defendi potest ex §. res, Instit. de usucap. & l.quamvis 18. D.de usucapion. quæ addi potest iuribus quarti argumenti : & pluribus rationibus hanc partem probant Lucas de Pen. in l. viros 8. C. de diversis offic.lib.12.Igneus in d.§.non aliàs,l.necessarios ad Syl.num.988.Nec hoc solum invenitur in his Regalibus, nam & alia sunt omnino non præscriptibilia,etiam si bona fides, vel titulus adsit,ut videre est in libero homine,l.fin. C.de præscript.loñ.temp.quæ pro lib. in re furtiva, l. scies 7. C. de usucap. pro emptore,l.4.5.& 19.tit.29. par.3. in re sacra,l.usucapionẽ,de usucap.& l. 6. d.tit.29.par.3. & in alijs, & in aqua fundi Fiscalis est l. usus aquæ 5. in fin. C.de fundis rei privatæ,lib.11. Quin generalis regula statuitur, ut quæ alienari non possunt, non possint præscribi, Bartol. Alexand. & Plot. & alij plurimi relati à Iulio Clar.lib.5.receptar. §.fin.quæst.2. statuto 5. num. 6. Neq; pro contraria parte adducta aliquatenus obstant:non primum, verum namque est,quæ privilegio,eadem & præscriptione acquiri posse, ut in dicto argumento,& etiam proximè retulimus,

44 id autẽ debet intelligi, suppositis terminis habilibus:cùm ergo præscriptio absque bona fide non procedat,præsertim de iure Canonico, cui in hoc stãdum est,regula possessor, de regul. iur. lib.6.cap.fin.de præscript.Bona autem

fides in hoc caſu non poſsit dari in privato, conſequens eſt, præſcriptionem impediri. Quòd autem bona fides non detur, probatur; nam præterquã quòd meum non eſt, ſcire debeo, modis omnibus ad alium pertinere, l. cùm quærebatur, §. omnes, C. unde vi.

45 In noſtro caſu melius procedit, nam dictæ leges ignorari non poſſunt, ſaltē præſumptivè, arg. l. leges ſacratiſsimę, C. de legib. præſertim cùm inducant ius quaſi naturale, recognitionem ſcilicet maioriæ, & recognitionis ſuperioris & Principis, cap. in apibus 7. quæſt. 1. Hæc autem ignorantia neminem excuſat, l. 2. C. de in ius vocand. Cùm ergo mala fides adſit, præſcriptio impeditur, nam mala fides nō purgaretur immemoriali præſcriptione: verius enim eſt, *etiam in præſcriptione* immemoriali bonam fidem deſiderari, tanto enim ſunt graviora peccata, &c. cap. fin. de conſuetud. & ita bonam fidem requiri, contra Salicet. in l. 2. n. 8. C. de ſervit. & aqu. Dec. conſ. 496. & alios, cum gloſſ. in cap. 1. verb. *Niſi*, de præſcrip. lib. 6. & Afflict. deciſ. 368. n. 10. Capic. & alios, concludit Covar. in regul. poſſeſſor, 2. par. §. 8. num. 4. Ecce ergo qualiter hæc vitioſa poſſeſſio non procedit, nec præſcriptio.

46 Non etiam obſtat ſecundum argumentum, nam præterquàm quòd æquiparatio non ſemper procedit in omnibus, & per omnia, etiam ſi in hoc caſu procedat, præſcriptio contra Romanam Eccleſiam non procedit in ijs, quę pertinent ad maioriam, & cæteris dependentibus: cùm ergo hæc vectigalia eo ſpectent, nil mirum, ſi præſcriptio, quæ aliàs procederet, impediatur: non enim ideòminus diceretur procedere æquiparatio.

47 Non etiam obſtat tertium fundamentum, cui ſatisfit ex verbis legis Regiæ, & ex ſuprà dictis ad primum: nec verum eſt, quod de immemoriali præſcriptione dixi ex Boer. cùm contrarium verius ſit, ex Covar. ubiſuprà, & ex Avend. de exequend. mandat. 2. part. cap. 4. num. 20. Nec contrarium innuit l. 1. §. ad hæc, C. de annal. except. ibi: *Nec furti, nec vi bonorum raptorum*: nam præterquàm quòd textus ibi loquitur de præſcriptione triginta annorum, non de immemoriali, ut in textu patet, text. ſolùm loquitur de perſonali actione, quæ illo tempore finitur, rei autem perſecutio remanet adhuc: nec mirum, ut finita actione perſonali, realis remaneat: id enim ordinarium eſt, ut in tit. ne ex delictis defunctorum, & alibi ſæpè.

48 Ad quartum autem argumentum de cap. ſuper quibuſdam rectè reſpondet Igne. ubiſuprà, videlicet text. ibi loqui, cùm præſcriptio non adverſus fiſci vectigalia tendit, ſed contra cives, vel aliquem particularem dirigitur, ita ut nullum indè fiſco præiudiciũ generetur: tunc enim pręſcriptio procedit, ut contra municipes, l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, de damno infect. quæ interpretatio ad d. §. mihi magis benè audit, quàm tradita à Cuiac. in l. ſequitur, §. fin. de uſucap. Revard. de var. uſucap. different. n. 8. & lib. ſingul. ad l. Scriboniam, à quibus non diſsidet Connan. lib. 4. comment. cap. 12. num. 11. & ſeqq. Et ita cavendum eſt à Platea in l. 1. num. 5. C. de bon. vacan. lib. 10. ubi generaliter præſcriptionem adverſus fiſcum, contra l. quanvis 18. dē uſucap. & gloſſ. per text. ibi in l. cùm ſponſus 14. §. in vectigalibus, de publician. in rem act. permittit, præterquã in via publica, & ſimilibus, quę de brevioribus temporibus præſcriptionem admittit, quin via & cętera ſimilia nō poſſunt abſolutè dici fiſcalia, ut vidimus ſuprà gloſſ. hac §. 1.

Vndè ut tam longa diſputatio faciliùs comprehendatur, tres conſtituo concluſiones. Suprema iuriſdictio, quã maioriã dicimus, pręſcribi non poteſt; latè tradit Covar. lib. pract. cap. 4. at ordinaria iuriſdictio immemoriali tēpore pręſcribitur, Gutier. lib. 1. pract. quęſt.

quæst. 84. Decius cons. 271. num. 15. 2. par. nec scientia Principis requiritur ex eodem Gutier. quæst. 85. an autem secunda appellatio ad Regē præscribi possit, vide per Menchac. illustr. quæst. cap. 81. hęc de iurisdictione, sed quoad alia sit

49 Prima conclusio: vectigalia, quæ à Principe exiguntur, ita fisci sunt, & fisco incorporata, ut nullo unquā possint tempore præscribi, ex d. l. Recopil. & alijs iuribus suprà adductis hac gloss. num. 42.

50 Secunda conclusio: Huiusmodi iura, & eorum exactio adversus populū, vel ea solventes possunt præscribi tanto tempore, cuius initij non sit memoria, ex adductis suprà num. 36. quod & apud nos augetur, nam quoad proprietatem hęc iura impręscriptibilia sunt, etiam contra subditos: & quod magis est, hoc procedit, etiā si allegetur Principis tolerantia, ut decidit l. 2. d. tit. 15. lib. 4. Recopil. Quoad possessionē autem quadraginta annis præscribuntur. l. 8. eodem tit. & lib.

51 Tertia conclusio. Privatus contra privatum potest præscribere huiusmodi iura, iam privato acquisita eodem tempore, quo privatorum iura acquiruntur & præscribuntur. Et licèt contra Principem pręscriptio quadraginta annorum necesse sit, at contra privatum ordinario tempore pręscribitur, Mastril. de magistrat. lib. 3. cap. 10. n. 241. & lib. 4. cap. 18. in fin. Gutier. lib. 1. pract. quæst. 87. & vide suprà gloss. 16. speciali 45. num. 165. & in habente causam ab Ecclesia, ut contra eum ordinario tempore pręscribatur, docet Rebuf. de privileg. & rescriptis num. 20. D. Ioan. del Castill. num. 7. de tertijs, cap. 30. num. 8. Nam licèt à principio iura publica sint, mutatione personæ, & naturam mutarunt. l. si cum uno 22. de except. rei iud. l. filius familiàs 28. ad leg. Falcid. l. ex hæreditate, famil. ercisc. mutatur enim qualitas, & privilegium, Gutier. lib. 1. practicar, cap. 3. num. 16. & mutatur etiam qualitas inhærēs rei ratione personæ, Gutier. lib. 2. practicar. quæst. 132. num. 3. quod suaderi potest l. per Procuratorem 89. de acq. hæred. ibi: *Quia castrensia esse mutatione personæ desierunt.* Quod

52 & videmus in dote; nam postquam restituta est, amplius nō dicitur dos, nec privilegijs gaudet, l. cùm pater 79. §. dotale, de leg. 2. l. etiam, de fundo dot. docet Anton. Gom. in l. 80. Taur. Nec etiam antequam tradatur, dos dicitur, l. divisio 5. soluto matrim. l. si nuptura 14. §. si fundum, l. dotale 13. §. dotale, de fundo dot. nec post mortem uxoris dos est, Cabal. 2. par. cons. 64. num. 52. sicut nec hæreditas, aut patrimonium, Cardin. Paris. in rubric. solut. matrim. num. 44. & num. 70. Laurentius Kirconius centur. 2. conclusion. 65. comm. 3. tom. Gutier. lib. 2. practic. quæst. 49. n. 2. Vivius lib. 4. decis. 522. num. 9. & post Parisium Valascus in praxi partitionum cap. 2. num. 12. & seqq. Mutatione enim personæ, mutatur nomen rei, d. l. per procuratorem, l. 1. §. si is, de collat. bonor. l. sacrilegij capite, §. fin. ad legem Iuliam peculatus, Bald. in l. Instar, num. 3. C. de iur. fisc. lib. 10. & in

53 ipsis rebus Fiscalibus faciliter possumus demonstrare, nam res Fiscalis, ac propterea immunis, si privato vendatur, immunitatem amittit, ita ut privatus talis rei ratione ad onera teneatur, l. locatio, §. fin. de public. & vect. Decius in l. in omnibus causis 67. n. 2. de regul. iur. refert & cons. 48. Cephal. lib. 1. cons. 58. num. 51. Felin. ad plura deducens in cap. licèt ex suscepto, n. 2. de foro compet. & videbis infrà gloss. 34. §. 2. num. 92. & in re Ecclesiæ, in decimis locatis cessare privilegium, tenet Guido Pap. singul. 273. num. 2. tom. 1. Dec. in d. l. in omnibus in fine, & si causa decimarum sit inter laicos, ad Cameram posse appellare, si non opponatur, tenet Misynger. cent. 5. observation. 10. & laicus iudex est, si decimæ donatæ sint laico, Gratian. 2. tom. discept.

ceptat. ex eadem etiam conclusione procedit. Quod si quis causa donationis promittat, tertio convenitur præcisè, non quasi donatur, l. si Titius 33. de novat. quia mutatione personæ cessat privilegium, l. sed etsi 28. de iudicijs in principio, & possidens ab exempto tenetur ad gabellas, Chassaneus in consuetudinibus Burg. rubric. 4. des dois. §. 6. verbo *Suporter*, num. 5. & 6. & hæreditas paterna, quæ ex successione fratris acquiritur fratri, fraterna dicitur non paterna, Guido Pap. sing. 743. §. 2. fol. 249. tom. 2. sing. Et si res, quæ erat publica, reducatur, & efficiatur privata, interdicta competunt, ut de privata, l. sanè si maris 14. de iniurijs, & si filius desinat esse in potestate patris, & peculium esse desinit, l. cùm antiquis fin. in fin. C. de inofficioso testamen. & confusione etiam desinit esse peculium servi, eadem l. fin. & in emptore habente causam à fisco, Capic. decis. 127. num. 4. fol. 288. Et augetur ex Bertachin. de gabel. par. 9. num. 37.

54 Vbi tenet, fraudantem gabellæ iā privato debitæ, quia ad eum pertinet aliqua ratione, ex quibus potest non teneri in foro conscientiæ, licèt teneretur, si gabella ad ipsum Principem pertineret, nec esset privato concessa. Ex quibus etiam intelliges, quàm propriū

55 Principum sit vectigalis impositio, nā per alium quàm Principem imponi nō potest, l. deprecatio ad legem Rhod. de iactu. l. 1. C. nova vectig. imp. non pos. Bert. de gabel. 1. par. num. 1. & 13. & suprà num. 27. ita ut aliter exigentes peccent mortaliter, ut docet ipse Bert. num. fin. & alij referendi infrà à num. 549. & apud nos idem decisum extat l. 9. tit. 9. lib. 6. Recopil. Et pœna etiam corporalis imposita est, l. 13. tit. 10. lib. 6. Ordinamenti, quæ est l. 15. tit. 27. lib. 9. Recopil. & an hæc pœnæ impositio impediat præscriptionem immemorialem, quod suprà tetigimus num. 45. quæri potest, & videtur non impedire per l. fin. C. de vectigal. ubi imponitur pœna perpetui exilij imponenti nova vectigalia, sed permittitur nihilominus, iusq; acquiritur cōsuetudine vetusta. In terris autem Ecclesiæ hoc est prohibitum sub pœna excommunicationis, cap. novamus, de censibus, quæ pœnæ mortis, & cruciatus corporis assimilatur, gloss. in cap. cùm olim, de restit. spol. facit cap. per venerabilem qui fil. sint legit. & tamen præscribi potest tempore immemoriali, cap. novamus, cap. pervenit, & d. cap. super quibusdam. Nec æquum est, ut prætereamus, quæ proximè num. 47. retulimus, non scilicèt licere gabellam Principi debitam, seu vectigal fraudare, Carroc. de locato, tit. de locatione vectigal. quæst. 1. Roland. cons. 79. in fin. Id enim pluribus cōfirmari potest fundamentis: & ut à iure Divino incipiamus, nonne ea solutione subiectio demonstratur, & ita necesse est solvi, ex auctoritate Pauli relati in c. omnis anima, de censib. ibi: *Cui vectigal, vectigal; cui tributū, tributū, &c.* Et solvere fideliter tributa Regi prodest, ut Deus solventibus concedat divitias, cap. maiores 8. quæst. 7. l. 20. in fin. tit. 20. part. 1. Et extat Salvatoris nostri testimoniū Matthæi 22. *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari*, idest, nummum & tributum, ut divus Hieronymus docet: itē & Matthæi 17. iussit Petro, ut ad mare iret, ut piscaret, & nummum inveniendum in ore piscis, primo capite pro ipso Dei filio, & Petro, exactoribus tributorum offerret: & licèt omnium Dominus ad solutionem tributorum nō teneretur, tamen ratione vitandi scandali, quod ex generali obligatione oriri poterat, iussit solutionē fieri: si ergo Dei Filius vectigal non debitum solvit, quis illius solutionem recusabit? ut rectè ponderat Anton. de Rosel. in tract. de pote-

56 stat. Imperator. ac Pap. §. plus videtur, num. 3. Iure etiam naturali hæc obligatio fundari potest, tum ex recognitione superioritatis, de qua suprà, iuncto cap. In apibus 41. 7. quæst. 1. & allis iu-

Iuribus adductis supra gloss. 2. verbo *Por la gracia de Dios, Rey*, num. 5. cum etiam, ut Salvator ait Lucę 10. Dignus est operarius mercede sua, nec debet claudi os bovis triturãtis, Deuteronom. 21. & cap. 1. 13. quęst. 1. argumen. etiam cap. extirpandæ, de prębend. Cùm ergo Principes excellentes sint ad Dei honorem & populi utilitatem servientes, & pro illo laborantes ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum, d. cap. omnis anima, de censib. & Paulus ad Roman. cap. 13. Quis ergo pascit gregem, & de lacte eius non manducat? Paulus 1. Corinth. 9. & quæ latè adducuntur in cap. Ecclesia 13. quæst. 1. Cùm ergo tot & tanti labores Principes circunstent pro Republica gubernanda: tenentur enim Principes purgare territorium à latronibus, capit. vnic. vers. *Via publica*, ubi etiam Afflict. num. 25. vers. *Vectigalia*, num. 108. tit. quæ sint Regalia; tenentur & ius reddere, cap. unic. §. iudices, ubi etiam Afflict. tit. de pace tenend. & eius violator, vers. *Si quis aliquem*, num. 12. 16. & 17. & ad alia quamplurima, quæ enumerantur 2. par. pręcipuè tit. 1. l. 8. & tit. 3. 4. 5. & pręcipuè tit. 10. & per Chassan. in catalog. glor. mund. 7. par. consider. 15. & Parid. de Puteo de syndic. & Cepital. cons. 150. num. 23. & 24. lib. 1. Tenetur etiam & pacem conservare, subditos defendere, inimicos debellare, & ad quamplurima alia, quæ ad Principem spectant: quid enim regna essent, nisi insignia latrocinia? ut refert Divus Augustinus de Civitate Dei, lib. 4. relatus à Chassan. ubi proximè, nisi Reges essent, & iudices vice eorum omnes, & quemcunque continerent in officio, absque dubio maior minorem premeret, & consumeret: iure igitur optimo pro exercitibus, pro iudicibus, pro cæterisque omnibus ab ipsis dependentibus, Principi licet stipendia sumere, ex S. Thom. de regimin. Princip. cap. 11. quem referr gloss. 9. l. 2. tit. 1. part. 2. quin & pro labore, & opera à se impensa, ut subditis requiem paret. Si enim homini cuivis, quantumcunque vili, & abiecto mercenario, quin & animali stipendium debetur, ut proximè probavi, quanto magis supremo Principi, & Regi debetur? Cùm ergo hoc ita sit, sequitur necessariò, vectigal, ut probavimus, debitum fraudantem, furtum committere: convenit enim ei furti definitio; fat enim est contrectare rem alienam, usum, vel possessionem, eius lucri causa, l. 1. in fin. de furtis, & ita hunc fraudatorem vectigalis mortaliter peccare, docet Caietanus in summ. verb. *Vectigalia*, Bertachin. de gabell. 9. part. in princip. Castr. de potestat. legis pœnal. cap. 10. lib. 1. à fol. 83. lit. D. & lib. 2. cap. 2. fol. 114. D. Otalor. de nobil. 1. par. cap. 3. num. 8. Covar. in regul. peccatum, 2. par. §. 5. num. 5. plures refert Mexia in pragm. panis, conclus. 5. num. 42. Lasart. de gabell. cap. 18. num. 39. qui omnes tenent, cum ab eisdem relatis, tales gabellas fraudantes, præter pœnam, ad quam in exteriori foro tenẽtur, etiam in interiori conscientiæ foro ad restitutionẽ teneri. Et lex humana obligat in cõscientia, cũ de voluntate Principis cõstat, Gutier. lib. 2. practic. q. 180. n. 10. 23. & seqq. & lib. 4. q. 38. n. 11. & plures refert Fel. n. in cap. de Francia de spons. n. 18. & lex civilis servãda est; & ad id obligat etiã in interiori foro, Covar. in 4. 2. par. cap. 7. §. 7. n. 13. & potest obligare ad peccatũ mortale, Navar. in manual. c. 23. à n. 47. & cũ aliquãdo obligatio civilis sit quasi naturalis, Bar. in l. frater à fratre à n. 29. de cõd. indeb. videri potest etiã naturalẽ obligationẽ nasci ex delicto, de quo Covar. in c. alma mater, §. 10. à n. 10. de quo nos infrà hac glos. §. 10. licèt contrà videatur sentire Bellug. in spec. Princip. rub. 12. §. quędã à n. 42.

59 Hoc autem ut contingat iustam vectigalium impositionem requiri, tenet omnibus latius Castro & Caietanus proximè relati. Ad impositionis autem iustitiam tria requiruntur, secundùm ipsos, auctoritas scilicet ex parte imponentis, necessitas ad imponendum, æquitas etiam ad distributionem; quorum leges nostræ non fuerunt oblitæ, nam duo prima, ut scilicet imponantur ab habente potestatem, & pro utilitate communi, docuit l. 8. tit. 1. par. 2. Tertiam verò, ut sit secundùm necessitatem, retulit l. 3. tit. 22. par. 1. & videtur titulus, de censib. & cēsitoribus, & peræquatoribus, C. libr. 11. Quod si prædi-
60 cta non concurrant, illicita vectigalia esse, ac perinde non debita, & iure optimo fraudari posse, docent supra dicti, & præter eos ex Luc. de Pena in l. 1. C. de superindicto. lib. 10. docet Alciat. in l. placet 5. C. de Sacrosanct. Eccles. num. 11. quod pro confessarijs adducit Caietan. verb. *Illicita vectigalia*, ne aliàs confitentes ad iustè vectigalia defraudata, restitutionem inducant; quæ sanè doctrina, licèt in se vera sit, & ad consulendum Principibus maximè necessaria, & tenenda, cùm non legitima vectigalia, nec imponi possint, nec imposita debeantur, nec soluta Principes possint retinere in animæ iudicio: tamen ad subditis consulendum, periculosa nimis est hæc resolutio, &
61 dictarum qualitatum ponderatio. Et sanè, quoad primum requisitum intrepidè transire possumus: omnibus enim patet, quando in imponente auctoritas est, vel non, cùm ut prædiximus num. 27. & 55. non possint hęc vectigalia imponi, nisi à superiorem non recognoscente, & si de facto aliqui inferiores domini vectigalium nomine quid extorqueant, iure optimo fraudari poterunt, imò non tam fraudari domini dicentur, quàm cæteri non iniuriam pati, & eius propulsatio dici poterit: quoad cæteras verò qualitates scrupulus est manifestus, & peccati plusquàm manifestum periculum, si quilibet proprio capite causam, & distributionem talium vectigalium alibraret. De secundo autem forsan constare posset,
62 veluti si ut donatio fieret Principi, civitas collectam imponeret: ibi enim non diceretur necessitas, & ita constitutio vectigalis mero iure non teneret, ut docet Petr. de Vbald. de collect. num. 2. Et Gregor. in l. 10. tit. 28. part. 3. gloss. final. in fine, Ægidius Tomatus de collectis, §. nescienter in principio. Quod & in facti contingentia vidi anno 1600. cùm enim invictissimus noster Rex, ut dixi supra gloss. 9. verb. *Seais mi Fiscal*, iusserit in his Regnis sibi peti gratiosum servitium, ut apud nos dicitur, sive donationem à vassallis suis fieri, quoad oppidum de Potosi hæc postulatio demādata fuit domino Doctori Arias de Vgarte, huius Regalis Audientiæ Auditori, & dicti oppidi, & huius Provinciæ Correctori dignissimo, mihique multis nominibus charissimo, qui cùm id munus, sicuti & omnia sibi demandata, maxima cum omnium laude explevisset, postquàm illius oppidi vicini & habitatores, sive commoratores, voluntariè, & sine aliqua vi adhibita, quin dicti domini Doctoris prudentia & benignitate adducti, sigillatim pro facultatum copia aliquid Regi nostro promitterent, posteà illius oppidi Concilium sive Senatus, ratione servitij, seu donationis quinquaginta millia ponderum, & nostro idiomate, *de pesos ensayados*, promisit: ita enim apud nos appellatur, quæ summa deduci debebat ex quadam gabella, seu vectigali, escis & alijs rebus imponenda à Senatu: hæc tamen Argentina Cancellaria, nec dominus Ludovicus de Velasco horum Regnorū dignissimus Vicerex consultus hoc fieri

fieri permisit, nec dictam collectã imponi, iustumque Regio fisco utili præposuerunt: iustum enim semper Dominus Vicerex præposuit, & cùm rei dominicæ diligentissimus & fuerit & sit acquisitor & custos, nil tamen contra conscientiam aut Reipublicæ dãnosum amplexus fuit, ut hæc Regna agnoscunt, & ego testis sum, nam sicut dignitatis Regiæ, ita & Regiæ pietatis Vicarius est; & licèt aliquando etiã idem casus evenire possit, non tamen est sine periculo. Sed pro locanda filla in matrimonio collectam imponi posse, licèt non sine difficultate, tamẽ cõmuniorem opinionem, refert Misyngerius cent. 5. observat. 21. Talis
63 verò qualitatis examinatio, absque dubio nõ sine maximo periculo à privatis poterit fieri, cùm enim Cõcilliũ civitatis per Commissarios ad id deputatos, perque Calculatores vectigalium faciat distributionem, quomodo, obsecro, vel confessarius, vel alius quivis de hac calculatione ex se ipso disputabit sine maximo & errandi, & decipiendi periculo. Nam non semper verum est, quod Caietanus & Castro considerant; nam forsan vectigalia pauperibus imposita, ipsis magna & exorbitantia videntur, quia non animadvertunt, quæ magnatibus & divitibus alio modo imponuntur; nam quemadmodum plebs ad certa onera tenetur, ita & nobiles ad alia magnates item ad alia: quod plebs, vel confessarius non animadvertit, nec etiam scit, quin etsi sciat, & inter ipsos contribuentes vix & ne vix quidem computationem facere, aut factam reprehendere poterit, cum semper pro Principe & officiali, cui id demandatur, præsumptio sit, l. res iudicata, de senten. & re iudic. Et si cuilibet liceret disputare de vectigalis iustitia, vel iniustitia, deque cæteris Principis mandatis, nunquam executioni mandarentur, & ita eis intrepidè obedire, mihi semper securiùs visum fuit, quàm quod Castro tenet, mediam, ut ipse dicit, viam eligendo inter antiqua & nova vectigalia, & etiam alia quarta causa adducta per Guidonem Papam singular. 726. de collecta imposita causa custodiendi vias, & itinera. Et antequàm hinc 64
discedamus, illud obiter notare placet, quod refert Aufrerius de seculari potestate, reg. 1. num. 31. Clericum negotiatorem posse pro vectigali coram seculari iudice conveniri: sed hoc non tam fit favore vectigalium, quàm odio Clerici negotiatoris, quod ei non licèt, ut in toto tit. ne Cleric. vel Monach. & de Clerico negotiat. l. 7. tit. 18. lib. 9. Recop.

65 Præter pœnam autem, ad quam in foro conscientiæ fraudantem teneri diximus, etiam in exteriori foro teneri, non est qui dubitet: communior autem est commissi pœna, de qua in titulis D. & C. de publican. & vectigalib. & commissis. Commissum autem tanti effectus est, ut res cadens in commissum, statim fisci dominium subeat, ut docet Lucanus de fisc. 2. part. numer. 8. quod qualiter debeat intelligi, videbimus infra hac gloss.
66 num. 436. Illud autem certum est, hanc pœnam rem semper sequi, quemadmodum & vectigal ipsum, l. Imperatores, 2. de public. & vectigal. & ita ad hæredem, & ad tertium possessorem transit, l. cotem, §. dominus, l. fraudati 8. de public. Desinit enim res fraudantis esse, simul atque fraus commissa fuit, l. commissa 14. eodem tit. & ita dominus rei, qui fraudem commisit, rem emere poterit, d. l. cotem, §. eam rem, eod. tit. Quin aliquando fiscus tenetur priori domino vendere, quæ in commissum inciderũt, l. interdum 16. in princ. & §. sequenti, de publicanis. Et cùm res semper domino pereat, l. pignus in bonis, de pigneratitia actione, res quæ in commissum incidit, si pereat, perit fisco, docet Bertachinus dict. tract. de gabell.

9.par.n.9. Nec peti potest, si non extet, l.2. C. de vectigalibus, quin nec etiam peti pretium potest, si nec res extet, nec dolo supprimatur, l. neq; 2. C. de vectigalibus, & comiss. & ita pœna ratione rei etiam ad hæredes transit, l. commissa 14. de publicanis & vectigalibus, Aviles cap. 52. Prætorum, vers. *En la tierra*, num. 4. Bobadilla in Polit.lib.4.cap.5.n.22. & est l.6.tit.7.par.5. & videbis hac gloss. §.10.n.315. Hoc tamen videtur non absolutè verum esse: ita enim demum ad fiscū res pertinet, si intra quinquēnium petatur, l.2. ubi Bartol. C. de vectigalibus, l. cōmissa, ubi idē Bartol. n.4. de public. & vectigal. Bald. Salicet. & alij relati à Bertachin. ubi suprà, quæst.9.n.8. estque apud nos l.6. tit.7. partit.5. ubi cavetur, ita demum ad fiscum huiusmodi res pertinere, si intra quinquennium petantur: ergo non absolutè, & statim res fisci dominium subijt, ut proximè dicebamus. Præterea quælibet res, quantumcūque fisco debita, non statim eiusdem fisci fit ex delicto, nisi & sententia sequatur, cap. cùm secundum, de hæreticis, lib.6. Ergo non potest dici commissum statim fisci esse. Sed licèt quoad hoc maxima sit difficultas, ut videbimus hac gloss. §.10. à n.181. & videre est per Castr. ubi suprà, de potest. leg. pœna.
68 lib.2.cap.10. & Simanc. de Catholicis institutionibus, cap.9. tamē quoad nostram disputationem brevior fieri potest resolutio. Dicendum igitur est, commissum propriè dici idē quod delictum, ut notat Calepinus in suo dictionario, & lexicon iuris Pandulphi; estque l.1.§. cùm urbem, de offic. Præf. urb. & ita sumitur pro pœna facti, vel non facti, ut notant ijdem ibidem: hæc autem pœna relinquitur arbitrio eius, in cuius favorem apposita fuit, ut videre est in l. commissoria, l. nam lege 3. l. de lege 6. de lege cōmissor. quod & videm⁹ in emphyteusi, l. in emphyteuticarij 2. ibi: *Si dominus voluerit,* C. de iur. emphyt. & ita dicitur commissum fisci esse, quemadmodum & legatum dicitur esse legatarij, l. à Titio, de furtis, quia scilicet ei debetur, ita ut commodum & incommodū statim, mortuo testatore, ad legatarium pertineat, non autem aliàs: & ita licèt domus, ubi lupanaria exercentur, publicetur, tamen interim veniunt fructus in petitione hæreditatis, gloss. verbo *Veniunt*, l. ancillarum 30. de petitione hæreditatis. Quin etiam si confiscatio fieret ipso iure, tamē facto opus esset ad deijciendum quem de possessione, ex eodem Bertachin. ubi supr.
69 quæst.9.n.10. in fin. Hoc autem iure nostro cessare videtur, nā ob vectigal non solutum res non cadit in commissum, sed vectigal quadruplicatur, l.7. tit.11. lib.6. Recop. quod & forsan iure cōmuni innititur: nam regulariter fraudās fiscum in quæsitis, in quadruplum punitur; si autem fraudet in quærendis, punitur in duplum. l. aufertur, §.1. de iur. fisc. l.1. C. de ijs qui ex publicis rationib. lib.10. docet Lucan. de fisco 1.par.n.75. & Peregr. lib.4.tit.7.n.18. Prædicta autem lex solùm intelligitur de vectigali non soluto: tunc enim vectigal quadruplicabitur. Si
70 verò fraus, sive delictum fiat in non professione, & apud nos dicitur *falta de registro*, res cadit in cōmissum, quod pluribus ordinationibus cavetur, & mandatis Regijs, l.7. tit.14. l.3.4. tit.21. & alijs lib.9. Recop. & ad ea, quæ ad has Indiarum Provincias ducuntur, extat ordinatio 157. & 203. & inter ordinationes Domus Contractationis Indiarum, quæ Hispali est, & de iure communi probatur etiam, l. interdum, §. ijdem, de public. & vectig. Et vide Petr. Gregor. syntagmat. 1.par. lib.3. cap.9. Scias autem oportet, antequā navis portū exeat professionē faciendam, l. unica, C. de litter. & itiner. custodia, lib.12. & ibi Lucas de Pena, quem citat Stracha de mercatura 2.par. de navibus in fin. Professio au-

autem ſcriptura quædam declaratur, gloſſ. 1. l. nec omiſsis, C. de liberali cau. & profeſsio, ideſt confeſsio, dicitur, l. cùm Dominus 19. de peculio legato. Quò forſan tendit ſtylus noſtri Regiſtri, vbi dicitur: Talis magiſter navis confeſſus eſt ſe habere in dicta navi talia, vel talia bona, &c. & non ſolùm profitendæ ſunt merces, pro quibus vectigal debetur, ſed bona etiam exempta, l. interdum final. §. Divus de publ. & vectig. l. 9. tit. 27. lib 9 Recopil. Et ita Ambaxiatores qui vectigal non ſolvunt, l. 4. c. 40. tit. 31. lib. 9. Recop. tenentur ad dictã profeſsionẽ ſeu regiſtrũ, ex eadem lege, & licèt gabella nõ debeatur, tamẽ res denũtiari debet, Loſeus de Iure univerſ. 4. p. c. 1. n. 90. Clerici etiam qui excẽpti ſunt, eandẽ profeſsionẽ faciunt, Roland. à Valle 4. lib. conſ. 71. n. 22. Vivius lib. 1. deciſ. 146. n. 3. Roland. conſ. 79. n. 91. vol. 3. & conſ. 71. n. 22. vol. 4. & ita ſinguli funes, anchora, & armamẽta quælibet ſigillatim profitentur; & utinam hoc rigorosè nimis ſervaretur, ſed hoc ſuperiores videant: quod & in hereditatis inventario fieri debet, l. non tantũ de petitione hereditatis, Bald. Alex. & plures relati à gloſſ. 15. l. 5. tit. 6. part. 6. Et ad noſtrum inſtitutum revertendo, ſciant omnes ad hanc teneri profeſsionem etiam de bonis excẽptis, qualia ſunt res rurales, l. univerſi, C. de vectig. & comm. & res militares dico ad exercitũ, l. locatio 9. §. earum, verſ. *Res*, de public. & vect. Aliquãdo etiã res ratione perſonę excẽpta eſt, veluti quas miniſtri pro ſuo uſu portant, l. ſi publicanus 4. de public. & vectig. & ſtatur iuramento portãtis, qui aſſerit pro ſuo uſu portare, Rebuſ. de fiſco, num. 230. Ambaſiatores etiam cùm ad ſuam Provinciam revertantur à rerum ſuarum vectigali immunes ſunt, l. à legatis, C. de vectigalibus. Milites etiam exempti ſunt, l. 3. C. de vectigal. Præmiſſa autem intellige, niſi ex negotiatione, l. 5. tit. 7. part. 5. Generaliter autem regula affirmativa eſt, deberi ſcilicet vectigal ex omnibus rebus, præcipuè novis, etiam pro uſu ſuo adductis, l. interdum 16. §. quoties mancipia, de publican. & vectig. ibi: *Sive venalia, ſive uſualia, ſive novitia mancipia fuerint.* Sed quia mancipiorum mentionem fecimus, nota poſt adeptionem libertatis non eſſe locum commiſſo, ut in l. 1. C. de publican. & vectigal. & l. 6. tit. 7. part. 5. & licèt ſervus incidat in commiſſum, non ex eo peculium publicatur, l. interdum 16. §. Iidem Divi, de publican. & vectigal. Ne quiſquam dicat graves apud nos fieri condemnationes, gravoſamque eſſe pœnarum ordinationum executionem, cùm etiam capitis pœnam iure communi imponi videamus, l. univerſi 5. C. de vectig. & cõm. Scias etiam ignorantiam nõ excuſare à cõmiſſo, d. l. interdum, lex enim ignorata etiam inducit actus nullitatem, licèt non pœnam, Valaſcus conſultatione 133. num. 9. Nec etiam ſat erit dicere nautæ culpam eſſe, nam ex generali conſuetudine ob nautæ culpam confiſcantur alienæ merces, ut refert Gaſpar Antonius Theſaurus quæſtionum forenſ. lib. 1. quæſt. 52. in fine. Quod & ſemper ſervari vidi, & niſi obſervetur, facilè eſt, legẽ fraudare, facile enim eſſet allegare, faciliſsimũque probare, & ita etiam ſi dominus culpã mulionis alleget, eius res in cõmiſſum incidit, & publicatur, Marta 4. par. cent. 4. caſu 83. Gaſpar Anton. Theſaur. quæſtionum forenſ. 52. & eſt optima l. 2. in fin. tit. 32. lib. 9. Recopil. ibi: *Qualquiera perſona, y en qualquiera manera*, & paucis interiectis, *aunque ſe diga y alegue, que los que las cargaron no eran dueños*, & cũ ſine fraude quis in cõmiſſum incidit, pœna eſt vectigal duplicari, l. interdũ final. §. Divi quoq; de publican. ſed illud apud nos ſine pœna eſt, ſed cùm profeſsio non eſt facta, pœna commiſsi apud nos eſt

sine dubio, nullaque admitti debet excusatio, nec pœnam remitti, scio autē aliquando contrarium servari, quod quidem est, ut Iudices amicis morem gerant, vel inimicos evitent, quod fisco, & Reipublicæ malum attulit, & afferet, nisi Iudices resipiscant, aut puniantur; parum enim est iura condere, nisi exequantur Iudices, sed impuniti quotidie delinquunt. Sed quia supra hac gloss. & §. num. 54. dixi: fraudatores vectigalium teneri in foro conscientiæ, id intelligere debes, non ad pœnam, sed ad vectigal solummodò:
71 vndè qui fiscum defraudavit, tenetur in foro conscientiæ ad vectigalis solutionem, non autem ad quadruplum, ex regula generali, legem pœnalem nō obligare in foro conscientiæ, ut per gloss. in cap. fraternitatis 12. quæst. 2. *Castrum* & cæteros supra relatos, & *Summistas*, Otalor. de nobilitat. 2. part. cap. 3. num. 8. Probatio au-
72 tem quoad nos in mercibus satis patet: cùm enim professio, seu registro fieri debeat, ex eiusdem inspectione satis clarè fraus & delictum probatur, nec alia probatio apertior fieri potest. Nam ubi requiritur scriptura, allegatio sufficit pro negatiuæ probatione, Grammaticus decis. 59. n. 16. Quoad cætera autem sat est probare, ducentem rem prohibitam, extra itinera esse, vel in confinio, ita ut animus satis constet, l. 2. in fin. tit. 32. lib. 9. Recopil. probat Gandinus in tractatu de maleficijs, titulo de rebus portandis contra debitum, numer. 6. Iul. Clar. Rip. & Alberic. referens lib. 5. receptar. §. fin. quæst. 82. statut. 7. num. 8. Quod quidem notabile est, nam cùm affectus non nisi in atrocissimis puniatur, ut notatur in l. si quis non dicam rapere, C. de Episc. & Cleric. & per Feliu. in tract. de conat. Covar. in Clementina si furiosus, initio secundæ partis à num. 6. Ceballos comm. 2. tom. quæst. 540. facit l. qui autem 3. de his qui notantur infam. ibi: *Non est ea res adeò turpis, ut & consilium puniri debeat*, & nos aliqua dicemus hac gloss. §. 10. à num. 319. tamen in hoc casu hoc fit, ne via aperiatur fraudibus, quæ aliàs faciliter committi possunt, & ratione publicæ vtilitatis à regulis iuris communis deviare licet, ut docet Gandinus ubi suprà, & ponderat l. quidam in testamento 10. de fideicommiss. libert. ibi: *Quoquo modo vendere tentauerit, illud autem hic nota; nam minor restituitur ne incidat in commissum*, l. si ex causa 10. §. sin commissum pen. de minoribus, & vide gloss. ibi, & miles excusatur, sed solvit portorium, l. omnibus 3. C. de vectigalibus, & l. 5. circa fin. tit. 7. par. 5.
73 Quod amplia etiam, ut forenses liget, Gandin. ubi suprà num. 7. & Iul. Clar. num. 2.

Quin & ignorantes ligat, saltem quoad rei amissionem, licèt non quoad alias pœnas, ut docet idem Gandinus ibi, Caballus resolutionum cons. 123. & Gaspar Antonius Thesaurus lib. 1. quæstion. forens. quæst. 52. & decis. Pedemontana Cacheran. 71. estque l. interdum 15. §. licet, de public. & vect. nec culpa mulionis excusat, l. 2. in fin. tit. 32. lib. 9. Recopilationis, & infrà gloss. 34. §. 8. Ex quo comprobabis quæ supra dixi, pœnam hanc rem ipsam, non personam sequi; nam cùm necessaria sit voluntas, ut maleficium dicatur committi, l. verum est 41. l. qui iniuriæ 55. de furt. l. Diuus 14. de sicar. Antonius Gomez in l. 8. Tauri, num. 45. Iulius Clarus §. raptus, num. 5. & idem in hoc casu requiratur in pœna personali, tamen ad realem pœnam, idest, rei confiscatio-
74 nem, hoc necesse non est. Amplia tertiò, ut potestas non possit contra hanc pœnam dispensare, aut remittere, nec licentiam concedere, ut res prohibita portetur, nec ex tali licentia portans, excusatur à pœna, l. 1. C. de commear. libro 12. Gandinus ubi proximè num. 9. Messia in

prag-

pragmatica panis, concl. 1. num. 25. Bobadil. lib. 4. cap. 5. num. 44. Farinac. cons. 45. & 46. Gutier. lib. 1. practicar. quæst. 81. Messia ad leg. Tolet. 2. par. fundam. 22. num. 18. & sequenti. Et videtur in idem incidere in rubric. de multis quæstionibus dependentibus à statutis, num. 35. & Bart. in l. iustè possidet, in fin. de acquiren. possess. Corn. cons. 241. num. 16. vol. 4. Montalv. in Repertor. vers. *Pæna siu calumnia*, fol. 83. col. 1. Licentia namque invalida nõ excusat, Gutier. lib. 1. pract. quæst. 81. num. 9. & seqq. Nec Advocatus fisci dat securitatem rebelli, nec data servanda est, Afflict. decis. 4. nec valet remissio canonis fiscalis, l. si quid 2. C. de canone fisc. lib. 11. & innuit l. 3. eodem. Nec à pœna turbatæ possessionis semper excusat iudicis licentia, Menoch. de retinenda, remedio 3. à num. 640. nec licentia Episcopi prodest Canonico, ultra quinquennium pro studijs ut pro declaratione dominorum Cardinalium per Manuel. Rodrig. tom. 4. cap. 117. residentia num. 6. Nec dispensatio Archiepiscopi contra constitutionem Synodalem, idem ubi suprà, cap. 140. Amplia & quartò, etsi velit

75 portans pœnitere, nã ubi semel in pœnam incidit, pœnitere non potest, Iul. Clar. plures referens ubi suprà num. 8. & Gandinus num. 6. d. tit. de reb. non portand. allegans l. 1. in fin. ad l. Pomp. de parricid.

76 Limita autem primò, ut non publicentur res, quæ ducuntur pro suo usu, Julius Clar. num. 4. & Gandinus, licèt Clarus dicat servari contrarium. Illud autem scio apud nos in his partibus servari, ut merces dicantur pro usu suo portari, cùm vestis iam facta est, & iam eam portans vestivit, nisi ratione quantitatis, contrarium videatur.

77 Limita etiam secundò, ut huiusmodi prohibitiones non extendantur de similibus ad similia, Clarus num. 3. & Gand. num. 9.

78 Limita & tertiò, ut afferens res licitas & illicitas, solummodò illicitas amittat, Clar. in fin. & Gandino num. 1. l. 1 §. Trebatius, de aqua quotidian. & æsti. quod tenendum est contra Boerium decis. 178. num. 25. Et idem videtur aliquo casu sentire Suarez cons. 2. de navib. transvehend. in causa, num. 6. nam utile per inutile non vitiatur, & aliqua alia apud Clarum & Gandinum, & Gutierrez latè de rebus vetitis extrahi lib. 4. practicar. quæst. 37. & seqq.

79 reperies. Illud autem adverte, quia si ducens res, deviet malo animo, punitur, ac si non fuisset professus: secus verò, si vi tempestatis alium appulerit portum, Suarez ubi suprà num. 2. Sed quia hac de causa multæ committebantur fraudes, eis provisum fuit ordinationibus anni 1591. & una præcipuè, qua cautum extat, ut si aliqua navis alium intret portum, quàm ad quem ibat, quod ex registro apparebit, dicatque Rector navis, vi tempestatis, aut necessitate cogente illum intrasse, nulla ratione, aut causa concedatur navis exoneratio: sed ei præstentur necessaria, & iterum cogatur portum exire cum omnibus mercibus, sive in eadem, si cõmodè possit, sive in alia navi. Non enim professio facta proficit, nisi in portu, ad quem in tali professione dicitur navis proficisci. Quo & reducenda sunt, quæ circa hoc Gandinus, proximè relatus, tradit, de equo fugiente sine mulieris voluntate: illud autem quod num. 37. tradidimus, ut prædicta prohibitio liget foren-

80 ses, augetur in ordinationibus Domus Contractationis supra sæpè citatis. Nam in tantum verum est, ut nullatenus forenses, sive extranei à Regnis Castellæ, Legionis, aut Aragoniæ possunt in has venire partes, aut suas merces aliquatenus adducere sub pœna amissionis omnium bonorum. Illud autem pro coronide hìc referre placuit, nam licèt in

causa gabellarum licitum sit conductoribus inspicere apothecas, & tabernas, & merces inspicere & annotare, ut sciatur, quænam debeatur ga-
81 bella, ut videre est in tit. 19. lib. 9. Recopil. tamen in causa vectigaliũ mercatorum aliter dispositum extat, ne scilicet ballisiæ ac sacci mercatorum inspiciantur, ad videndum, utrum ne amplius quàm professus est mercator, adducat: quod quidem rationi & æquitati, & nostri Regis clementiæ mirè convenit, licèt plerumque Doctores teneant contrarium, maximi enim esset inconvenientis & molestiæ, mercatores cogere innumeras balisias aperire, & res etiam minutas ostendere, sine aliquali saltem semiplena fraudis præsumptione: & ideò Regium mandatum maximè æquitati nititur, & illud ego practicavi non semel, cùm anno 1616. in portu, qui dicebatur Nominis Dei, regio præcepto ad classem expediendam essem, eamque commodissimè, meo autem maximo labore, expedivi, & è portu ieci: illa autem fuit ultima classis, quæ ad illum portum pervenit, nam aliæ pòst ad Portumbellum Sancti Philippi paulò ab antiquo distantem veniunt.

§. QVARTVS.

Salinas.

82 *Salinæ sunt de regalibus, & contrà, num. 86.*
83 *Salinaria, quæ sunt, & quot.*
84 *Salinaria etiam dicitur, ubi sal venditur.*
Salinaria Regi competere in hoc Regno declaratum fuit.
85 *Sal vendi non potest, nisi de Principis licentia.*
86 *Salinæ etiam privatorum inveniuntur, & num. 89.*
87 *Salinæ sunt domini fundi, ius autem vendendi Regium, & num. 89.*
88 *Salinarij debẽt interesse mẽsurationib⁹.*
89 *Salinæ in fundis privatorum eorundem sunt, at in loco publico Regis, nisi Rex concedat.*
90 *Salinæ Regi applicantur, dato cambio privatis.*

DE SALINARIIS.

82 INTER cætera, quæ enumerantur in d. l. partitæ, & cæteris iuribus supra citatis, enumerantur Salinæ, eas autem de Regalibus esse probat d. l. inter publica 17. §. publica, & d. cap. super quibusdam, & cætera iura, Petr.
83 Antibol. de munerib. §. 4. n. 46. Idem. de feud. quæ sint regalia, Alciat. & Cœpol. in d. §. publica, Francis. Marcus decision. Delphinali 1. par. quæst. 39. ubi pœnæ, & posse homines cõpelli sal emere, & vide Alciat. lib. 5. resp. cons. 158. Ius enim salis & cogendi ad emendum non cohæret bonis nobilium, Alciat. lib. 9. respons. cons. 45. in princip. Petr. Gregor. synt. lib. 3. cap. 10. Salinæ autem sunt loca, in quibus sal nascitur (si nascitur ex more) vel sunt loca, in quibus ex aqua fit sal, sicut Clodiæ esse probat Cœp. in d. §. public. num. 6. per l. forma, §. salinę, de censib. & utriusque naturæ plures sunt salinæ in multis huius Regni Provincijs. Præterea & tertium genus vidi, sunt enim prata, ut ita dicam, longissima, latissimaque, ita ut finis perspici non possit, quæ omnia salinæ sunt: undè nomen traxit populus Indorum Sãcti Petri de las Salinas, ibi autem specialissima sunt quædam, quæ referre non curo: tum, quia non mei est instituti: tum etiam, ne mendacia videan-
84 tur, tum propter sui exorbitantiam: tũ etiam propter suspicionem contra plurimos in his partibus commorantes. Salinaria autem, de quibus in cap. super quibusdam, §. præterea, de verbor. signi fic. secundùm Innocentium sunt, quæ dantur, ut dominus permittat sal vendere, vel dicuntur domus, in quibus ponitur sal, ut vendatur sub prohibitio-

bitione, ne alios vendat. Non enim sal emi potest nisi à conductore, vel de licentia Salinarij, l. si quis 11. C. de vectigalib. & cōm. & fieri etiam solet, ut nullus ultra certam taxam vēdere possit, quod alios referens, probat Cœpol. vbisuprà, & in mea Hispalensi patria servari scio, ubi & domus est salis, & officialis ad id deputatus, suntque ordinationes quantitatis & pretij, tam respectu meorum concivium, quàm & etiam alienorum. Salinæ igitur, sive maris salinaria, Principis sunt: & ita schedula Regia ad has Indorum partes destinata novissimè declaratū fuit: quod quidem executioni demandatū non est, tum propter magnitudinem salinarū, quæ nec custodiri possunt, nec
85 prohiberi omnino incolas extrahere: tum etiam, quia cùm sal maximè sit necessarium ad minarum beneficium, & argenti extractionem, dissimulatione quadam illius schedulæ executio omissa fuit. Ex prędictis autem iam colliges, nemini licere sal vendere sine Principis licentia, ut notatur in d. cap. super quibusdam, §. præterea, de verbor. signific. per Innocen. qui dicit, nullibi aliàs reperiri prohibitum, ut refert Cœp. ubisuprà num. 8. Sed præterea probari eadem prohibitio poterit Machab. lib. 1. cap. 10. ibi: *Pretia salis indulgeo*, qui textus apertus est, si iungamus vulgare proverbium: Frustra precibus impetrari, iure communi concessum, l. 1. C. de thesau. lib. 10. & ita prædictam conclusionem tenent Bertachin. de vectigal. 7. part. num. 33. Alciat. ubisuprà num. 4. infr. estque expressa l. si quis 11. C. de vectigal. &
86 cōmis. Sed contra superius dicta, Salinas scilicet esse de regalibus, videtur, nam etiam salinæ privatorum inveniuntur, l. is qui puteum, quod vi aut clam, l. forma, §. salinæ, & ibi Alberic. de censib. l. magis puto, in princip. de reb. eor. Cœpol. ubisuprà num. 7. Didac. Pe-
87 rez in l. 8. tit. 1. lib. 6. ordinam. Sed pro hac difficultate dicendum est, salinas posse esse & Principis & privati: sequuntur enim naturam fundi, in quo
88 inveniuntur, ut in iuribus suprà adductis: at salinaria, sive ius vendendi sal, & domus ubi venditur, & redditus indè provenientes, de regalibus sunt, Innocen. & Cœpol. ubisuprà. Ius enim salis vendendi, Principi acquisitū est,
89 vndè salinarij debent interesse mensurationibus, aliàs venditio non valet, docet Bald. in d. l. si quis, C. de vectig. & ita supradicta debemus intelligere de salinarijs, Idest, domibus, ubi officiales præpositi sunt, ex Canonistis in d. cap. cùm super, & Cœpol. vbisuprà. undè resolutivè tenendum est, puteos vel salinas in domibus privatorum repertas ad eos pertinere: sed quia plerumque in publicis prædijs sunt, ad Principem pertinere dicuntur, & ita intelligitur mandatum Regium, de quo suprà. Ius autem vendendi sal, id sine dubio ad Principē pertinet, quin & aliquando commoda publicæ salis alicuius oppidi civibus concedit, & ita ego vidi, dum in Civitate de Panama Fiscalis essem, anno 1595. concedi, sal publicum, quod ex aqua maris excrescente mēse Martio vel Aprili, naturaliter fit, vidi inquā concedi incolis oppidorū de Nata, & de los Sāctos illius Provinciæ; ut prædicta difficultas
90 privati salis cessaret, cautum fuit, l. 19. tit. 8. lib. 9. Recopil. ut salinæ omnes etiam privatorum Regi applicarētur, dato sufficienti cambio earundē possessoribus, & plurima in hoc §. dicta, ad §. 6. de mineralibus prodeunt.

§. QVINTVS.

Pesquerias.

91 *Piscationis ius est de Regalibus.*
92 *Mare dicitur de territorio, cui adhæret.*
93 *Maris & fluminum vsus communis est.*
94 *Venari in aliena garena non licet.*

Pis-

Piscari nemo potest prohiberi.
Clericus prohibetur venari, non piscari.
95 *Prohibitus piscari, agit iniuriarum.*
Imprescriptibile est ius piscationis.
96 *Piscari commune, nisi Princeps id sibi reservavit.*
Redditus piscationum Regium, & numer. 98.
97 *Piscationis prohibitio, vel permissio à consuetudine pendet.*
98 *Redditus piscationis sine dubio Regiũ est.*
99 *Vectigal olim piscationi erat impositum.*
Quanto tempore praescribatur.

DE PISCATIONE.

Pesquerias etiam, sive piscatio
91 inter caetera Regalia enumerantur, Quintilian. Mandos. de inhibitionibus, quaest. 67. & in nostra lege partitę, quasi de Patrimonio Regis sit, quasi mare etiã Regis nostri sit, quod
92 forsan inde evenit, quia mare dicitur de territorio populi adiacentis, gloss. notabilib. in cap. ubi periculũ, §. porro, verbo *Territorio*, de electiõn. lib. 6. Bald. in cap. 1. in princip. 2. col. quib. modis feud. amitt. in l. penult. ad fin. C. de institution. & substitutio. sub condit. facit tex. optim. in cap. licet, de ferijs, quem adducit Roder. Suar. in cõs. 1. quae est allegatio 16. de usu mar. incip. Cada uno, num. 2. & suprà hac
93 gloss. §. 1. n. 13. Sed tamen contrarium nimis urget, nam usus maris & fluminum, ipsumque mare & flumina communia sunt, l. 2. l. nemo igitur, de rerũ divisiõn. §. littorum, Instit. eod. totus titulus de fluminib. l. 6. tit. 28. part. 3. latè plures referens Dyn. in prooem. de regul. iur. in addition. fol. 3. Girond. de privileg. à n. 620. Petr. Gregor. sync. lib. 3. cap. 14. Et ita licèt venari in aliena guarena non sit licitum, ex Guidon.
94 Pap. quaest. 218. num. 1. piscari saltem in fluminibus licitũ est, nec quis prohiberi potest, d. l. nemo igitur, & l. partitę. Et licèt Clericis venatio prohibeatur, ut in tit. de Clerico venatore: & causa recreationis venationẽ Clericis licere, & talé in dubio praesumi teneat Alexand. cons. 72. n. 18.) piscatio nunquam, Cardin. in Clementin. 1. §.
95 porro, de statu Monachor. Vndè quilibet piscari prohibitus, iniuriarum agere potest, l. iniuriarum 13. §. si quis, ubi Budęus, de iniur. & Alciat. lib. 13. dispunctio. cap. 13. Vndè & imprescriptibile hoc ius existimat Suar. ubi suprà, n. 4. Huic difficultati respondet Coepol. in d. §. public. n. 5. haec omnia iura, cùm de Regalibus loquuntur, intelligi debere de reddit u piscationis, non de iure piscandi. Id enim commune est: at redditus indè proveniens ad Re-
96 gem spectat, quemadmodum & redditus salinarum & portuum, ut dixi suprà §§. proximis, & pro hac parte adducit Albarot. Gregorius verò in d. l. par. verb. *Pesquerias*, intelligit, supra dicta
97 iura procedere, cùm ea Princeps sibi reservavit. Piscationis enim prohibitio, vel permissio ex consuetudine dependet, l. si quisquam, D. de divers. & tempor. praescription. § fluminum, Instit. de rerum divison. Albarot. & Paduanes in cap. 1. quae sunt regal. Coepol. in d. §. inter public. Quarum interpretationum utraque potest sustineri in se: sed quoad praedicta iura, & legem Partitae, prima debet defendi: in ijs enim iuribus de redditibus, sive gabellis, aut vectigalibus sermo est, ut ex
98 pluribus concludit Suar. ubi suprà n. 11. & 12. & in d. l. partit. quae est 11. tit. 28. par. 3. rectè ponderat initium illius legis, *las rentas*. De redditibus enim loquitur, ad quod etiam conducunt, quae in superioribus §§. tradidimus. Eodem modo & salinae, & portus de Regalibus dicuntur, ut latè prosequitur Suar. proximè relatus, & latè etiam patet dicto tit. 28. par. 3. Sed praedicta non excludunt, posse Principem, ut potè omnium dominum, id sibi reserva-

re: Et an Princeps possit prohibere venationem, vide Martam casu 57. Restald. Castardus de Imperatore, quæst. 111. vers. 92. & vers. 311. Et noster Avendañus in tract. de venatione. Sed plerunque communia sunt, ut suprà citatis iuribus patet, unde quadraginta annis præscribi existimat Bald. in l. 1. num. 13. C. de emancipationib. liber.
99 ex l. si quisquam 7. ubi gloss. de diuers. & tempor. præscription. quod aliqui & de ipso iure piscandi intelligere voluerunt; qua de causa onus, sive vectigal grave olim aliquibus impositum erat, ut videre est per Alciat. ad Tacitum lib. 1. Sed quoad præscriptionem huius iuris idem dicendum est, quod de vectigalis præscriptione dixi suprà §. 3. à num. 28. Illud autē advertas, quasi possessionem piscandi in mari nō adquiri, nisi quis alium prohibeat, Rota novissima decis. 33. pag. 28. & de piscatione, & alijs vide Menchacā quæstionum Illust. cap. 89. lib. 2.

§. SEXTUS.

Minerales.

100 *AVri & argenti fodinæ possunt ad priuatum pertinere.*
101 *Metalla quilibet potest fodere secundùm formam legis.*
Dimidium thesauri reperti in loco Cæsaris habet priuatus.
102 *Duæ solutiones ad prædictam difficultatem reijciuntur.*
103 *Vectigal metallorum est de Regalibus.*
104 *Ratione vtilitatis publicæ Rex concedit licentiam fodiendi metalla.*
105 *Iure Regni mineralia Regi sumuntur, dato bono cambio.*
106 *Quintum argenti in hoc regno ex auri & argenti fodinis soluitur, & quare.*
107 *Extenditur ad cuiuslibet metalli fodinas.*
108 *Extenditur & ad lapidicinas.*
Quas sicut & metalla quilibet quærit.
109 *Inuentor fodinæ ad professionem tenetur.*

DE MINERIS.

INiuria potius, quàm iure videntur leges supra adductæ inter Regalia connumerare auri & argenti fodinas, & cætera huiusmodi, cùm & ad
101 privatum possint pertinere, l. sed si pecunia 3. in fin. cum duab. seqq. de reb. eor. & c. l. divortio. §. si vir. soluto matrim. l. forma, de censib. & alia iura supra relata ab Afflict. decis. 321. num. 4. Nam metallum in suo fundo quis habere potest, & alia de hoc videbis per Rebuf. in l. cuncti 3. & in l. quosdam 6. C. de metallar. lib. 11. Gutier. lib. 4. practic. quæst. 36. num. 59. & seqq. Metalla namque quilibet potest fodere secundùm formam l. perpensa, C. de metallar. lib. 11. & ibi Bartol. num. 1.
102 Metalla enim sunt ad exemplum thesauri, & ideò inventori quæruntur, docet Cravet. cons. 209. Et de thesauro vide Petrum Gregorium syntagmat. 1. par. lib. 3. cap. 11. & Gutier. lib. 4. pract. quæst. 36. Et augetur difficultas, si animadvertamus, dimidium thesauri in loco Cæsaris reperti, fiscum habere, l. non intelligitur 3. §. si in locis, de iur. fisc. tenet Luc. 1. par. de fisco, n. 16. vel tres partes, quartam autem inventor, l. 1. tit. 13. lib. 6. Recopil. Pichar. in §. thesaurus, Inst. de rerum divis. vel aliter ut per Petr. Gregor. syntagm. lib. 3. cap. 11. & lib. 23. cap. 4. num. 10. Quas difficultates ut vitaret Albarotus, tertiam inducens opinionem, existimavit, iura prædicta nō debere intelligi de potestate fodiēdi metalla, sed de potestate creandi argentarios. Qui intellectus, etiam si in se ve-
103 rus sit, tamen nostris iuribus non convenit. Nō etiam convenit alius intellectus, gloss. l. 15. tit. 15. par. 2. existimantis, dicta iura debere intelligi de potestate dandi licentiam ad fodienda

da metalla. Verior enim intellectus
est, qui ex dictis in superioribus §§.
deducitur, ut scilicet ius hoc Regale
intelligatur de gabella, sive tributo
Regi debito, de decima scilicèt ei sol-
venda ex metallis in alieno loco in-
ventis, ex l. cuncti 10. C. de metal.
lib. 11. ut tenet Afflict. decis. 321. n.
5. Chassan. in consuet. Burgund. tit.
104 des iustices, §. 1. verb. *Espaves*, num.
14. fol. 22. & Gregor. proximè cita-
tus, Chassan. item in catalog. glor.
mund. part. 5. consid. 24. casu 16. In-
telligitur etiam respectu dandi licen-
tiam ad fodiendum metalla, quod ius
Regi competit, ratione publicæ uti-
litatis inde resultantis. Et non valere
rescriptum, ut in loco privati quæra-
tur thesaurus, tenet Restald. Castard.
de Imperatore, quæst. 111. vers. 80. se-
cus autem metalla quæ labore com-
parantur, quam differentiam notat
glossa verbo *Laboriosis*, in l. cuncti 3.
C. de metallis, lib. 11. & ita hodie a-
pud nos hæc potestas est generaliter
concessa, l. 3. tit. 13. lib. 6. Recopilat.
Et opiniones circa hoc iam apud nos
hodie sedatæ sunt, nam præter quàm
quòd in his Indiarum Regnis huius-
modi auri, & argenti fodinæ in mon-
tibus, aut cavernis reperiuntur, qui in
nullius sunt bonis, & utpote pars soli
huius Regni, ad Principem spectant.
105 Tamen ut omnis cesset difficultas,
omnes auri & argenti fodinæ Came-
ræ Regiæ sunt incorporatæ, l. 1. vers.
Ex argentarijs, quæ sunt Regalia in usi-
bus feudorum, & vide S. Thomam
2. 2. quæst. 66. art. 5. in solutione ad
secundum, & vide l. 3. §. Neratius de
acquirenda possess. & vide l. cuncti, C.
de metat. & epid. lib. 11. Chassan. in
catalog. 5. par. consid. 24. casu 16. op-
timis rationibus & iuribus, l. 8. tit. 1.
lib. 6. Ordin. l. 4. cap. 1. tit. 13. lib. 6. Re-
copil. Castil. tom. 7. cap. 41. à n. 114.
Ita tamen, ut bonum cambium detur,
si in privati solo inveniantur, ut in di-
ctis iuribus; quod iure fieri potuit, ut
alios referens tenet Gregorius verb.
Buen cambio, gloss. 23. l. 2. tit. 1. partic.
2. Et venam lapidicinæ aluminis esse
de Regalibus, tenet Galganetus de iu-
re publico, lib. 4. tit. 3. num. 4. & 5. &
tit. 6. Et ex supra dictis deducitur ra-
106 tio, quare hodie apud nos quintũ auri
& argenti deducti ex fodinis Regi no-
stro solvatur; nam de iure communi
decima solvebatur, & cum ratione do
minij, quod hodie habet Rex noster,
ut supra dixi, & probat l. 4. d. tit. 13. lib.
6. Recopilation. alia debeat solvi, ex
vtraque decima quintum efficitur,
quod ex ordinationibus huius Regni,
datis ad fodinarum beneficium, con-
stat, quintum Regi deberi, licèt variè
hoc ius constitutum fuerit in dict. l. 4.
Sed thesaurum in loco religioso invẽ-
tum non lucratur fiscus, secus si in lo-
co publico, Covar. in regula peccatũ,
§. 2. 3. par. num. 4. & quãdo pertineat
vel non ad Regẽ, l. 45. tit. 28. part. 3.
Ceballos 2. tom. comm. quæst. 514. &
quæ pars inventori acquiratur, Castil.
de usufructu cap. 37. n. 21. & si in præ-
dio alieno lapidicinam quis invenit
decimam domino, decimam verò fis-
co solvit, d. l. cuncti. Idem & de quæ-
rente metalla, unde si solum sit fisci
duædecimæ, idest quintum, fisco de-
betur, ut est gloss. ibidem. Nec dictũ
quintum magnum tributum censeri
debet, licèt detur ex argento iam mũ-
do, non detractis expensis, ut ordina-
tionibus cavetur: nam præter quàm
quòd fodinæ ad Regem spectant, ut su-
pra dixi, Indi ad earum beneficiũ au-
ctoritate Regia cõducunt: prætereà,
& permulti officiales ad ius dicendũ,
componendasque lites à Rege creã-
tur, & eius mandato stipendia perci-
piunt. Sal etiam absque gabella con-
ceditur; item & argentum vivum ex-
pensis Regis extrahitur, & mittitur,
commodiorique pretio dominis me-
107 tallorum venditur: Tum etiam nullũ
aliud tributum per fodinarum domi-
nos solvitur, cùm plura antiquitus sol-
ve-

verentur, quæ enumerantur in d. tit. de metallar. & d.l.3.tit.13. lib.6. Recopilat. Sed quæ supra dicta sunt, ad quaslibet fodinas, sive auri, sive argenti, aut plumbi, aut aliorum metallorū, quin & salis fodinas, quales sunt in hoc Regno, debet extendi, ut probat Afflict. d. decis. 321. num. 5. & Cœpol. in d. §. inter public. num. 9. & in rubro & nigro, præcipuè l. 3. d. tit. 13. lib. 6.
108 Recopilat. Vndè licèt Cœpola proximè relatus maximam ingerat disputationem, an cotes infra domum alienā quærere liceat, ex ratione publicæ utilitatis, & cæteris, de quibus supra, facilè suadetur, & apud nos expressè extat decisum, d. l. 3. ubi & generaliter, & specialiter licentia cōceditur quęlibet metalla & lapidicinas quęrendi. Et ita cùm ex consuetudine hoc facesset, l. venditor 14. §. constat comm. præd. melius lege licebit, sed adhuc putarem non posse sub fundamentis quæri posse thesaurum, nec metalla, nec aliud de quibus supra, l. quosdā 6. C. de metallis lib. 11. non enim potest cum damno domini domus, gloss. in d. l. quosdam, hoc autem providere debent iudices, multumque posse arbitrium quoad cavendū, vel non; & considerari poterit l. si finita, §. deinde, vers. *Si publicus*, de damno infecto. Et illud pro coronide animadvertendū est, quę & supra in alijs §§. animadverti,
109 ratione huius iuris Principi cōpetētis, & ratione proprij iuris inventoris, conservandi delationem, sive professionem faciendam, l. non intelligitur 3. §. ultim. in fin. de iure fisci, l. 1. d. tit. 13. lib. 6. Recopil. & in ordinationibus fodinarum, quæ in hoc Regno factæ fuerunt sub tit. 1. est ordinatio 4. & quinta.

§. SEPTIMVS.

Pechos i tributos.

110 Tributum unde dicatur.
111 Tributi nomen generale.
112 Tributum ob necessitatem publicam Rex imponit pro libito.
113 Ad Regem solum spectat liberatio à tributis.

DE TRIBVTIS.

110 Tributum dicitur, quod ex privato in publicum tribuatur, ut ex Cicerone refert Calepinus in dictionario, & lexicon iuris Pratel, Medicis de diffinitionibus 2. par. cap. 65. Vel etiam dicitur tributum, quia militibus tribuebatur, l. ager 27. de verbor. signific. & ea causa à principalibus tribuebatur, Alciat. in d. l. ager, num. 4. Vel generaliter dicitur tributum à tribuendo, & ita videtur tributum dici, quidquid quomodolibet fisco tribuitur, ut ex lata significatione colligit Otalor. de nobil. 1. par. cap. 1. & 2. n. 4. & meo videri ita accipitur in nostra lege Partitæ, ubi post peculiaria verba generale verbum subiungit: Vel etiam potest intelligi in particulari significatione, ut ex Cicerone supra relato intelligamus, quoties ob bellorum necessitatem aliquod indictum, vel superindictum constituitur, & cùm rebus ius aliquod reale imponitur, id tributum appelletur, l. 2. tit. 31. par. 3. Quò forsan respexit l. cōperit 6. C. de pręscriptione 30. vel 40. annor. ubi dicit tributum nullo tempore pręscribi, & gloss. verb. *Non possunt*, in l. cùm sponsus 14. D. de Publiciana in rem actione. Cùm autem personæ imponitur, *Pecho* appellatur, cuius multa nomina refert Otalora proximè relatus, sentit Vigel. in meth. Iur. civili 1. par. lib. 3. c. 13. & seqq. & vide Petr. Gregor. syntag. lib. 3. cap. 4. num. final. De huiusmodi ergo impositionibus (ita enim apud nos vulgariter appellātur) loquitur dicta lex Partitæ, de eisque intelligenda sunt, quæ suprà latè diximus hac gloss. §. 3. à n. 22.
111 Cùm gabellarum maximum ius apud nos specialiter non exprimatur, quod

quod generali tributorũ nomine omnia comprehenduntur in l. 3. §. in causa, de quæstionib. Ibi enim tributum generaliter pro omni reddito fiscali intelligitur, secundùm lecturam mei Codicis, ubi dicitur: In causa quoque tributorum, in quibus Reipublicæ nervos esse cõstat, quod de quolibet commodo pecuniario fisco proveniẽte intelligendum est. Illud autem, antequã hinc discedamus, repetere oportet, tributum, sive exactionem ob patriæ defensionem, vel aliam instantem necessitatem à Rege pro libito imponi,
112 & de hac necessitate soli Regi creditur, eiusque verbo, ut notat Corset. de potestat. Reg. n. 42. de quo nos latiùs supra hac gloss. §. 3. à num. 59. Et quia verbum hoc, ut prædiximus, generale est, quæ hic desiderantur, in §§. ubi de specialibus iuribus verba fecimus, quærenda sunt, & ideò non moror. Illud enim sat ex supra dictis deducitur, nam cùm ad solum Regem tribu-
113 torum impositio spectet, Chassan. ubi supra, cas. 6. & 48. & ex suprà latè dictis hac gloss. præcipuè §. 1. colligitur, & ex toto tit. 11. lib. 6. Recopilat. sequitur etiam, & immunitatem tributorum solùm Principem concedere 1. Reg. cap. 17. ubi dicitur, & dicit David: Vnusquispiam de Israël, qui percusserit Goliath, ditabit Rex divitijs magnis, & filiam suam dabit ei (sequitur & facit) & domum patris eius faciet absque tributo in Israël, tenet Chassan. in catalog. glorię mundi, 5. par. consideration. 24. casu 40. Et ita de iure communi videmus plures exemptos à tributis in l. 1. & final. de cẽsibus, & in nostris legibus Recopilationis etiam sunt plura immunitatum privilegia, ut in l. 18. & 20. & alijs, tit. 14. lib. 6. Recopilationis; & alibi sæpè, is enim absolvere potest, qui & cõdemnare, l. qui condemnare 3. D. de re iudic. Si autem de particulari tributo rei imposito loquamur, præscribi posse certum est, l. fin. C. de fund. patri. lib. 11. ubi per quadraginta annos census præscribitur, quod regulare in præscriptionibus contra fiscum esse, in eisque alia tempora quàm in privatis servari, docet Bart. in l. iustas, num. 5. C. de iure fisci, lib. 10. & vidisti supra §. 3.

PRIVILEGIVM I.

IN tributis autem fiscalibus aliquot privilegia considerari possunt, primum circa præscriptionem, de qua proximè hoc §.

PRIVILEGIVM II.

POtest & notari, quòd pactum creditoris non valet in præiudicium fiscalis tributi, l. inter debitorem 43. & ibi gloss. de pactis, & vide auth. sed & periculum, C. sine censu, vel reliquis; sed cùm generale sit, ut alteri per alterum iniqua conditio non inferatur, ut habet regula iuris, idem in omnibus servandum erit.

PRIVILEGIVM III.

QVòd iudex secularis poterit cõpellere Clericum ad solvendũ tributum, cùm donatio, vel cessio Clerico facta est in fraudem fisci, Gutier. lib. 2. practic. quæst. 132. num. 9. Sed de compulsione personæ id non intelligo, quo ad rem autem ratione tributi non dubito, & est unus ex casibus relatis à Bobadil. in sua Polit. sub tit. *del misto fuero*, & valere statutum, ne res tributaria transeat in Ecclesiam, Fabianus de emptione 2. par. 4. quæst. princip. num. 43. & de tributo, vide Martã de iurisdict. 4. par. cent. 1. casu 11.

PRIVILEGIVM IV.

ACtor, qui tributum solutũ petit, & ex ea causa rem capit, furtum com-

committit in tantum, ut etiam res, tāquā furtiva imprascriptibilis sit, l. etiā 8. C. de furtis. Sed ex tali facto fiscus non præiudicatur, sed ipse delinquens ex suo dolo, vel delicto tenetur, quod regulare est, ut delicta suos sequantur auctores, & ita in procuratorem vel tutorem falso confitentem datur confessoria utilis, l. proinde 25. §. si procurator, ad l. Aquil. tenetur item procurator ex suo dolo, l. sed si ex dolo 16. §. item quid, D. de dolo, nec quod ex hac causa procurator præstitit, recuperat à domino, l. qui proprio 46. §. procurator circa finem, de procuratoribus, & eodem modo tutor litigans malitiosè proprio nomine condemnatur, Bart. in l. si se non obtulit, num. 1. de re iud. & non agnoscens bonam fidem ipse condemnatur in expensis, Baeça de decima tutoris, num. 109. & si ius diceti non obtemperavit, ipsemet tutor punitur, non dominus, vel pupillus, l. unica, D. si quis ius dicenti non obtemperaver. & qui minoris nomine calumniosas instituit actiones suo nomine condemnatur in expensis, l. non est 6. C. de administr. tutor. & minor non tenetur, nisi quatenus ad eum pervenit, l. Iulianus 14. §. sed cū in facto, de actionib. empti, & si falsa moneta fiat in domo minoris, tutor tenetur, l. 1. in fin. C. de falsa mon. Et si servus fugitivus in domo pupili reperiatur, l. quicumque 4. §. in minorum, C. de servis fug. ubi gloss. verbo *Minorum*, alios casus refert, & ex facto tutoris non amittit libertum pupillus, l. nec infantes 36. de fideicom. libert. & tutor invadens nō pupillus tenetur, l. meminerint 6. C. unde vi, & qui negat litteram suam in causa pupilli tenetur, auth. contra qui propriam, C. de non numer. pecun. non enim nocere debet pupillo mala fides tutoris, Menchac. quæstion. illustr. lib. 2. cap. 71. num. 3. per totum, licèt aliquando minor etiam ex facto tutoris teneatur, si tutor, qui dolum commisit, solvendo sit, l. summa 22. §. si dolo de peculio. Videmus etiam in marito ipsum teneri, qui in causa dotis falsificat acta, non autem uxor punitur, Capic. decis. 67. n. 4. nec etiā nocet maritus si rē uxoris ab altero in libello recognoscat, Paul. consi. 217. n. 1. vol. 2. & Decuriones etiam ex suo dolo tenentur, l. sed ex dolo 16. §. de dolo, D. de dolo, & quod hæres sentit ex facto suo, sibi debet imputari, & alij ab eo repetent, l. inter cohæredes 45. §. quod ex facto, fam. erc. & ex propria culpa quilibet tenetur ad pœnam, l. si ex duobus, circa medium, de noxalibus, ubi gloss. verbo *Patiatur*, in principio.

§. OCTAVUS.

Alcavalas.

114 *Gabella tributi appellatione continetur.*

115 *Gabella est decima pretij rei venditæ.*

116 *Fiscus ad gabellas non tenetur, etiā pro bonis confiscatis.*

117 *Res postquam dominium fisci exivit, ad gabellas tenetur.*

118 *Hoc intelligitur, si id fisco expediat.*

DE GABELLIS.

Licèt gabellarum ius specialiter non exprimatur in dicta lege Partitæ, tamen maxima commoditas ex gabellis Regi nostro resultat, ut nulli non patet, nec omnia omnino fiscalia iura in dicta lege Partitę expressa sunt; plura enim alia inveniuntur, quæ infrà suo ordine explicabimus, quin verbum, *Gabella*, sive Hispanè, *Alcavalas*, in verbo *Tributo*, 114 comprehendi, probavi §. proximo, quemadmodum & verbum *Vectigal*, supra §. 2. & 3. verb. *Puertos i Portazgos*: quin ad ius hæc omnia concurrere animadvertendum est, & dictum in uno

uno casu, & de cæteris dictum censetur. Sed ut aliquid de gabellis dicam,
115 præsertim quoad nostrum ius, sciendũ est, gabellam dici decimam partẽ pretij rei vẽditæ, aut permutatæ fisco solvendam, l. 1. & 2. tit. 17. lib. 9. Recop.
116 ex quo & ex supra dictis §. 2. & 3. iam colliges, fiscum ad gabellam pro sua venditione non teneri, l. 3. titul. 18. lib. 9. Recopil. & ibi Azeved. l. locatio 9. §. fin. de public. & vectig. Lucanus de privil. fisci 1. par. num. 7. & 22. tom. 6. tract. docet Peregrin. de fisco lib. 6. tit. 5. n. 24. quod etiam ex bonis confiscatis intelligitur, ut docet Petrus de Vvald. de collect. in princip. num. 49. & Boer. quæst. 279. num. 2. videbis infrà gloss. 4. §. 1. special. 10. num. 58. Fiscales namque possessiones ad onera extraordinaria non tenentur, quod & in prædijs emphyteoticis procedit, docet Lucan. de privileg. fisc. 1. p.
117 num. 26. Sed postquàm res à fisco exivit, emẽs ad gabellas tenetur; & emptorem salinarum Principis ad gabellã teneri, docet Bertachin. de gabellis 7. par. num. 72. & faciunt, quæ dixi suprà hac gloss. §. 3. num. 53. Et ita conductor fisci, vel Ecclesię non excusatur à gabellis, Valascus consult. 31. in fin. & emens à Principe frumentum, vel salinas, ad vectigal tenetur ordinarium, non extraordinarium, Laud. de fisco, quæst. 66. Rebuf. de fisco, n. 112. licèt contrà sentiat Castald. de Imperatore, quæst. 258. tom. 5. tract. Et indè etiam uxorem non posse obligari cum marito conducente à principali conductore *(por mayor)* tenet Lasart. de gabellis cap. 18. num. 12. Quẽadmodum & de vectigali dicitur per Salicet. in l. universi, C. de vectigal. & comm. num. 2. Ioann. de Amic. cons. 28. num. 4. Didac. Perez in l. 12. tit. 4. lib. 4. Ordin. verb. *No passen*. Quod tamen intelligitur, dum tamen id fisco expediat, ut notavi suprà gloss. 16.
118 special. 35. num. 141. quod in vectigali accidit; si enim res in commissum incidat ob non solutũ vectigal, proptereaque confiscetur, licèt fiscus non teneatur ad vectigal, tamen quia utilius est, ut ei solvatur ex capitali, seu principali pretio, posteaque partes fiant, ideò vectigal solvitur ante omnia, & ita mandatis Regijs, quæ ego in Audientia de Panamà vidi, decisum extat, quod & de gabellis dicendũ est: neque hîc moror, cùm quoad nostrum institutum hæc dixisse sufficiat, cùm cætera ex dictis in dict. §§. 1. 2. & 3. facilè liceat mutuare: quod si quis longiores de hac re quærat tractatus, cõsulat ex exteris Bertachinum, qui amplum tractatum instituit de gabellis, & ex nostris Lasarte, qui & non cõtemnendum tractatum hac de re edidit.

PRIV. VNICVM.

ILlud nota, nam gabella non potest præscribi sine titulo, dico ius exigendi gabellas, Menchac. quæstion. illustr. lib. 2. cap. 78. n. 3. & vide tractatus proximè à me citatos. Illud autem hîc notari potest contra fiscum, ex Lasarte *de alcavalas*, cap. 14. n. 62. nã supradictũ inter contrahentes obest fisco quoad gabellam.

§. *NONVS*.

Bona vacantia.

119 TRibus modis res vacare dicuntur.
120 Bona dicuntur vacare, cùm sine domini voluntate vacant.
121 Bona dicuntur vacare, cùm quis moritur sine hærede.
122 Fisco bona vacantia pertinent, cùm ascendens, nec descendens est, nec collateralis.
123 Non succedit fiscus in bonis maioratus, & num. 135.
124 Caduca non queruntur fisco.
125 Vltra decimũ gradũ admittitur fisc?

Apud

DE BONIS VACANTIBVS.

Licèt aliqua sint iuraminuta, quę possemus hìc inserere, ea in finem remitto: & ideò hìc de bonis vacantibus tractare placet. Hoc autem primum bonorum traditur à Chassan. in consuetudinib. Burgundiæ, rubric. 2. in fine principij, inquit enim: Res fisci, aut vacantes sunt, aut in fiscum delatæ, aut per donationem incorporatæ. Bona igitur tribus modis vacare dicuntur, secundùm Plateam in l. 1. C. de bonis va-
119 cantib. lib. 10. num. 3. Aut enim de iure vacant, quæ nec alicuius fuerunt, aut esse possunt, & à nullo occupantur, ut sunt res sacræ, §. nullius, Instit. de rerum division. aut quæ nec sunt, nec fuerunt: esse autem possunt quæ occupantis fiunt, §. feræ, Instit. de rerum division. Si verò fuerunt, & esse desierunt, ut videmus in animalibus mansuetis, qui revertendi consuetudinem dereliquerunt, cùm ad primam causam reducantur, etiam occupantis fiunt, l. naturalem in princ. & in §. in eis, de acquir. rerum domin. Si verò vacent ex aliqua causa, & dominus speretur, nemini conceduntur, sed conservantur, ut captæ, l. cùm cognatos, C. de captivis, & postlimin. reversi. Item, si pro derelicto habitæ sunt, tunc fiunt occupantis, l. 1. D. pro derelicto. Si autem de iure tantùm vacent, de iure possessoris quærendum est. Si autem de facto tantùm, tunc capiens huiusmodi res, furtum committit, l. falsus, §. qui alienum, de furt. quod enim meum non est, scire debeo modis omnibus ad alium pertinere. Et ita videmus in iactis ad levãdam navem tempore tempestatis non acquiri posse à capiente, quia non sunt pro derelicto, l. qua ratione 9. §. fina. de acquir. rer. dom. l. interdum 21. §. quod ex naufragio, de acqu. poss. l. 49. tit. 28. part. 3. nec etiam pro derelicto usucapi possunt, l. si naves 7. D. pro derelicto.

120 Sed quoad nostrum titulum attinet, bona vacare dicuntur, cùm sine domini voluntate vacant, ut inquit Platea. Sed meo videri, solummodò bona vacantia dicuntur, ut fisco quærantur

rantur, cùm morte bona vacāt sine herede, & talia bona libera sunt, ut nullus alius possit interesse prætendere,
121 l. 1. l. vacantia 4. C. de bon. vacant. lib. 10. l. si bona 5. iuncta gloss. C. de bon. auth. iud. possess. Guillielmus in cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*, decis. 5. num. 270. & 385. & seq. 1. part. Tiraquel. tract. le mort. 2. par. declarat. 14. num. 11. & declarat. 15. num. 14. Pereg. lib. 4. tit. 3. per tot. & num. 102. & est l. 6. tit. 13. par. 6. l. 12. tit. 8. lib. 5. Recop. & ibi Matien. D. Perez in l. 20. tit. 19. lib. 8. Ordin. Caldas de emptione & venditione, cap. 23. num. 49. Cevallos comm. quæst. 144. Choppinus de Domanio Franciæ, lib. 2. tit. 12. Pet. Greg. syntagm. 1. par. lib. 3. cap. 12. Gail observat. for. observat. 91. & Commissarius ad testandum hoc casu præiudicare potest fisco, qui tamen venientibus ab intestato præiudicari non potest, l. 6. tit. 4. lib. 5. Recopil. Et cū de bonis vacantibus noster est sermo, nil de confiscatione ingerere licet, ut voluit Platea, & alij: bona enim quæ cōfiscantur, nunquam vacare dicuntur, ut videbimus §. proximo. Nec obstāt aliquæ leges, quæ in titulo de bonis vacantibus etiam & de confiscatione, præsertim l. fin. quæ id videtur innuere: id enim pertinet ad secundam rubricæ partem: inscribitur enim rubrica de bonis vacantibus, & de incorporatione: & ideò illud difficultatem non movet: nos igitur in hoc §. solummodo de vacantibus bonis verba faciemus. Bona igitur vacantia fisco ul-
122 timo loco quæruntur, cùm defuncto ab intestato succedit, nullo ex ascendentibus, aut descendentibus, aut collateralibus hærede relicto, si bona libera sint, ad quæ aliquis interesse non prætendat, probant iura & Doctores in principio numeri proximi citati, & l. 1. §. divus, de iur. fisc. authent. de hæredib. & Falcid. §. si verò institutio, & cap. 1. quæ sint Regalia, l. 12. tit. 8. lib. 5. Recopil. D. Perez in l. 20. tit. 19. lib. 8. Ordin. gloss. *O de travesso*, Bald. in l. 1. per totam, & num. 3. C. de bon. vacant. lib. 10. & est optimum consilium pro exclusione naturaliū & spuriorum per Gabr. cons. 138. Corneus cons. 324. num. 7. vol. 4. Et bona vacantia quomodo cognoscantur, vide per Matthesylan. in l. 5. C. de bonis auth. iur. possid. num. 2. &
123 3. Ex quo iam imprimis patet, fiscum non succedere in allodialibus bonis, nec apud nos in bonis maioratus: in his enim vocatus interesse prætendit, quin hodie apud nos succedit, imò & possessio transfertur in sequētem, sine ullo aliquo actu, l. 5. 8. 9. & 10. tit. 7. lib. 5. Recopil. Guillielmus in d. cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*, 1. par. decis. 5. num. 385. Quod apertissima ratione procedit, de qua
124 infra hoc §. num. 129. Infertur etiam, caduca non quæri fisco, nec in eo posse dari ius accrescendi (in nostro casu scilicet bonorum vacantium loquor, neque enim de confiscatione indigni, aut alio modo acquisitionis, quàm vacationis noster est sermo. In confiscatione verò loquitur Rebuf. de fisco, n. 232. & tenet etiam inter duos fiscos, quorum quilibet in suo territorio acquiri non dari ius accrescendi) in fisco enim non potest dari ius accrescendi, cùm de bonis vacantibus loquimur, & ideò caduca non fisco, sed coniuncto quæruntur, Paulus in l. qui quartam, §. si quis unam, num. 3. de legat. 3. Corneus d. cons. 324. vol. 4. num. 3. Cū enim aliquis est, qui admittatur, fiscus necessariò debet excludi. Sēper enim acquirit cū sua causa, & cū oneribus ipsorū bonorum, quod observa pro antè dictis, & posteà dicendis, l. si servus plurium 53. §. si quis antè de leg. 1. l. in facto 59. §. fiscus de cond. & demonst. l. 16. tit. 7. par. 6. & pro bonis vacantibus solvit legata, l. videndum 98. §. quoties de legat. 1. & fidei fisci committi potest, l. filiusfamil. 117. in fin. princ. de legat. 1. & sine dubio est

fisco

fisco bona capiente libertates testamento relictas deberi, in principio Institutæ de eo cui lib. cau. & cætera legata, Pichar. ibi à num. 52. & videndus Raudens. de analogis c. 33. fiscus enim succedit in bonis vacantibus ex voluntate defuncti, ut innuere videtur eadem l. filiusfam. eodem modo, quo venientes ab intestato dicũtur ex tacita voluntate defuncti succedere, l. conficiũtur, de iure codicill. A. Gomez lib. 1. variar. cap. 10. num. 27. & ita in hoc casu magis quã in alijs fiscus assimilatur hęredi, & ante apprehensionẽ non acquirit, ut videtur tenere gloss. fin. l. sicut municipium 7. quod cuiusque univ. nom. & agnitionẽ esse ne-
125 cessariam, tenet Bart. ibidem. Successio igitur fisci decimum gradum collateralium non excedit, probant omnes supra relati, & ita ab omnibus intelligitur tex. in auth. de hæred. ab int. ven. §. si verò nunc fratres, & prob. tex. d. l. 6. tit. 13. par. 3. & ibi gloss. fin. & licèt in Regno ultra decimum gradũ
129 successionem admitti teneat Ioan. Licerier de primogen. lib. 3. quęst. 2. n. 5. tamen in cæteris communem admittit. Sed licèt communiter ad decimum collateralium gradum successio extendatur, ut per omnes, de quibus supra, tamen me ad contrarium inquirendum impulit, quòd hodie apud nos consanguinitas ad quartum gradũ solũmodo extenditur, cap. nõ debet, de consanguinit. & affinit. quò forsan ten-
127 dit l. 10. tit. 4. par. 3. & ibi gloss. 3. Vbi cùm agitur de consanguineo sine mãdato admittendo, facultas illa quartũ gradum non excedit. Movit etiam me non parum authoritas Licentiati Didaci de Atiença, qui in eo, quod ad leges Recopilationis collegit Repertorio, inquit, bona intestati, qui nullũ usque ad quartum gradum reliquit hæredem, fisco applicari, & licèt l. 12. supra allegata hoc non dicat, vix tamen adduci possum, ut credam id sine fundamento, aut casuum experientia, cã-
128 cum virum, Regiumque Consiliariũ, dixisse: existimo igitur, ius hoc succedendi ab intestato, quartum gradũ nõ excedere, hocque in stricta disputatione auderem defendere. Nec me in contrarium movet Tiraquel. in tract. de retract. lig. §. 1. gloss. 9. num. 24. qui
129 ius retrahendi ad decimum usque gradum extendit, plura idem more suo cumulans, nam potius pro mea opinione ibi adduci poterat, cùm id generale non esse apud nos testetur: tum etiam, quia idem ibid. n. 4. consanguineum eum solum appellat, qui secundùm ius Canonicum consanguineus est. Præterea licèt ius retrahendi generaliter extendamus ad decimũ & millesimũ gradũ, adhuc non obstat, cũ ius retractus, nõ cõsanguineo, sed familiæ tribuatur, l. 7. tit. 1. lib. 5. Recop. ibi, *de Abolengo*, & in fin. *Pariente mas cercano*, at familia usque in infinitũ extenditur ad omnes, qui ex agnatione proditi sunt, l. pronuntiatio 195. §. communi iure, de verb. sign. Nec difficiliter ad concordiã potest reduci opinio, quę ad decimũ usque gradũ successionẽ extendit, & quę itẽ quarto coarctat gradu huiusmodi successionẽ, si animadvertamus,
130 l. 3. tit. 6. p. 4. constitutionem graduũ de iure civili ita facere, ut filios secũdum, nepotes autem quartum gradum constituere dicat, & sic de cæteris. Et de iure Canonico duæ personæ gradũ cõstituunt, secus de iure civili, & quare vide Guillerm. in cap. Raynuntius de testamentis, verb. *Et uxorem*, num. 87. & duo gradus legales unum canonicum gradum efficiunt, cap. 2. 35. q. 5. & ex uno duos facere videtur l. 1. vers. *Hæc autẽ*, D. undè cognati, & septimum gradum, idem quod quartũ refert Covar. in 4. 2. par. de matrim. cap. 6. §. 6. n. 11. & aliter computari gradus de iure Canonico, quã civili, tenet Cebal. q. 398. n. 10. & seqq. Cabal. 2. par. cons. 112. Cũ ergo quem ius Canonicum unum, ius civile duplicem gradũ constituat, ut expressè dicitur in cap.

cùm ad sedem 2.35.quæst.5. Guillermus in cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*, num.87. parva aut nulla differentia inter prædictas successiones quarti & decimi gradus inveniri poterit, præsertim si verbum, *Usque*, cùm de decimo gradu loquimur, intelligamus secundùm verbi naturam, ut excludat dictum decimum gradum, qui secundū ius Canonicum, quintus diceretur: suaderique poterit hæc mea opinio, si animadvertamus ius hoc, quo fiscus admittitur, non odiosum esse, sed æ-
131 quum. Et ita edicto Prætoris, sicut & cæteri, vocatur fiscus, Tiraquel. tract. le mort. 2. par. declarat. 15. n. 14. pluribus etiam iuribus supra adductis confirmatur, nec aliud malus ius consanguinei habent, si descendentes excludat, cùm etiam ascendentes nō nisi iuris civilis favore admittantur, l. scrip-
132 to, undè liberi. Quod si aliquando decedentis voluntas cōsideretur, qui videtur decedens ab intestato, voluisse propinquos instituere, l. conficiuntur 8. C. de iure codicillorum, undè & ab intestato moriens disponere censetur, ita enim loquitur Card. Paris. in rubr. sol. matr. num. 163. & Matien. in l. 1. tit. 4. lib. 5. Recopil. gloss. 14. num. 7. Gratian. discept. for. 2. tom. cap. 50. à n. 21. Alciat. resp. lib. 4. consid. 19. n. 8. par. 148. Eadem voluntas, & affectio consideratur in eo, qui ab intestato decedens, nullos habet consanguineos, cùm affectio & propensio semper sit erga naturalem Regem: quin ut experientia docet, propensiores homines sunt erga Regem, quàm erga consanguineos, præsertim longiores, qui ferè nunquam de alijs sunt benemeriti: quæ ratio me semper movit, & posteà reperi quamplures eadem sentientes, Bald. scilicèt in l. divortio, n. 1. solut. matr. qui fiscum voluntario successori æquiparat: idem in l. scire 1. C. de bon. vac. lib. 10. Guill. in d. cap. Raynuntius, de testam. verb. *Et uxorē*, decis. 5. n. 570. Tiraq. le mort. declar. 15. n. 14. Et ita fiscus tenetur ad legata, ut diximus, & vide Gasp. Anton. Thes. quæst. for. lib. 4. quæst. 38. Ex quib⁹ iā
133 deducitur, cavendum ab Angelo, qui in §. mariti, Inst. de nuptijs, licèt se nō benè firmet, existimat, vel (ut melius dicam) sentit, nō solū consanguineos, sed & affines etiam fiscum excludere, id enim nec iuribus, aut rationibus confirmat, nec secundū prædicta in veniri possunt: undè licèt Per. Greg. syntag. 3. p. lib. 42. cap. 16. n. 13. existimet non esse necesse probare gradū consanguinitatis ad excludendū fiscū, sed sat esse probare pro consanguineo habitū & tractatū, tamen melius Tiraq. tract. de retract. lign. gloss. 16. §. 1. n. 9. tenet,
134 nō sat esse, ut fiscus excludatur à bonis vacātibus, si cōparens probet se cōmuniter habitū pro cōsanguineo mortui, & tales inter se vocasse, nisi & gradū cōsanguinitatis, vel à cōmuni stipite, vel à primo fratrū gradū probet: quod ex aliquibus exēplis deducit, & patet ad sensum: cū enim qualitas necessaria est ad obtinendū, eius probatio necessaria est, nec possessio sufficit, ubi titulus est necessarius: in elegāti casu Alc. de præsumptionib. reg. 2. præsumpt. 4. cū ex proximitate affectio consideretur. Ex qua voluntatis præsumptione deducitur ratio ad ea quæ supra dixi-
135 mus n. 117. Nā cū testatoris voluntas sit causa huius acquisitionis, sequitur necessaria cōclusio, ad bona allodialia, aut subiecta hāc successionē nō extēdi, cū nec volūtas extēdatur, saltē utiliter, ut sit in consideratione: & latiùs hoc apparebit infrà §. proximo à nu. 272. Et licèt in iuribus supra allegatis
136 solùm vocentur consanguinei ascendentes, aut descendentes, aut collaterales, tamen ultra illos fisco præferūtur, vir in bonis uxoris, & uxor in bonis viri, l. 1. & toto titul. D. & C. undè vir & uxor, l. 6. tit. 13. par. 3. Guill. vbi supr. n. 7. Platea in l. 1. num. 3. C. de bon. vac. Lau. q. 239. D. Per. in l. 10. tit. 19. lib. 8. Ordin. Matien. in l. 12. lib. 5. Re-

Recopil. gloss. 2. num. 1. & 2. Gutier. lib. 2. pract. quæst. 113. Montal. in l. 3. tit. 5. lib. 3. fori, gloss. *el Rey* Girond. de privilegijs à num. 878. quæst. 162. Castill. in l. 4. Tauri, gloss. *parte de sus bienes*, vers. *Sed contrarium* fol. 41. col. 2. & in l. 9. verb. *En la ley*, fol. 58. col. 1. Gironda de privilegijs, cap. 30. n. 879. & licèt contrarium teneat Tell. Fernan. in 3. par. l. 3. Tauri, num. 13. & in Francia fiscum præferri uxori docet Maynard. lib. 4. Dec. 1. Tolos. ex lege Regia hodierna: tamen eum reprobat Matien. ubi supr. & Gutier. ut etiam hodie vir, & uxor excludat fiscum: & licèt stricta disputatione Telli opinio posset forsan defendi, tamen à tantorum, & tot virorum authoritate, & recepta sententia periculosum esset recedere; præsertim cùm legũ correctio evitanda sit, cap. cùm expediat, de electione, & videamus l. 1. suprà adductam hoc ius inducentem, eamque corrigi nec videamus, nec ad id facilè debeamus induci. Sed hoc in veris, non in putativis coniugibus intelligi debet, & plura de hoc per Suar. in l. 2. tit. 3. lib. 3. fori, *de las ganancias*, vers. *Item successio*, nec in cõtrariũ movere debet, quòd iura faveant mulieribus in lucrando ex matrimonio putativo, Suar. ubi proximè, & Boerius decis. 200. undè licèt fiscus bona vacantia occupet, non annullatur donatio inter virum & uxorem, l. 1. C. de
137 donationibus inter. Quin & ad legitimam concubinam hoc successionis ius extendit Platea ubi supra. & auth. de triente & semisse. §. consideremus. Sed ex proximè dictis satis apparet, hoc nullatenus defendi posse, nam si in uxore est, qui teneat contrarium, quãto magis in concubina, præsertim cùm hodie apud nos non solùm ex iure Canonico, cui in materia peccati standũ est, sed etiam ex iure nostro Regio, nõ potest dari legitima cõcubina, nec accessus aliquis, præterquàm ad uxorem approbatur, & ita ius successionis so-lùm in ea sustinetur in dictis iuribus, in tantũ ut nec sponsa hoc iure uti pos-
138 set: id enim tenet Platea ubi supra, & videtur in d. l. penul. ibi: *Muger legitima*: legitima autem uxor non dicitur, nisi post matrimonium legibus contractum, l. si Senatori 31. de ritu nuptiarum, & ita dimidium bonorũ uxori concessum non lucratur sponsa, ut docet Panormitan. in cap. ex publico, num. 7. de conversione coniug. Barbacia in rubric. & cap. 1. de sponsa libus, sentit Palacios Rubios in l. 16. Tauri, num. 12. Prædicta autem Telli doctrina erit admittenda in alijs casibus, nam præter consanguineos & virum & uxorem, nullus alius fiscum exclu-
139 det, ex pluribus quos enumerat Platea & D. Perez supra relati Tiraquel. in tract. le mort. declarat. 15. à num. 10. Matthesyl. de success. ab intest. art. 4. prin. num. 30. Gulliel. d. decis. 5. qui nec pauperibus fiscum succedere tenet, num. 257. Et in peregrinis est authen. omnes peregrini, C. commun. de success. Olibetius Textoris in tract. de successionibus ab intestato, pag. final. cap. antepenult. num. 125. & pag. 726. sed apud nos ex ratione, de qua supra, fisco quæruntur, l. 3. tit. 1. lib. 5. Recopil. Castil. in l. 36. Tauri, verb. *Del testador*. Sed iam hodie, neque Collegiũ, neque Patronus, aut cæteri similes fiscum excludent, ut tenet Matien. & Tell. supra relati, Igneus in §. nõ aliàs, l. necessarios, a 1 Syll. n. 445. Et licèt Laud. de Principe, quæst. 420. dicat nobiles succedere suis a ascriptitijs, fabricenses navicularijs, & alij alijs de quibus in tit. C. de hæreditatib. Decurionum, &c. id non tenendũ est. Tales enim legibus nostri Regni nõ vocãtur, & ita nullatenus admittẽdi sũt.
140 Illud autem maiorẽ posset habere difficultatem, an scilicet fiscus Regius succedere posset Clerico ab intestato defuncto sine consanguineis, & fiscum Regium, aut Papam non succedere, sed Episcopum pro sua Camera,

tenet D.Perez in d.l.20. tit. 8. lib. 9. Ordin. plures allegans, Gregor.autem in d.l.pen.gloss.9.vers. *Del Rey*,tenet, Episcopo loci talia bona applicari, ut ipse pro bono universalis Ecclesiæ distribuat, Platea autem supra relatus tenet,bona applicari debere Ecclesiæ, cui erant assignati, per l. si quis Presbyter. 20. C. de Episcop. & Cleric. Et proximior hæres Presbyteri videtur Ecclesia,cap.Presbyteri 2.de pœnis,& post consanguineos Ecclesiam Clerico succedere, probat. l. 12. tit. 2. lib. 4.for. juzgo,imò aliàs videmus ab Ecclesia præcedi fiscum, Auth. idẽ est,C.de hæretic. sed ibi non de vacãtibus:undè Alciat. de præsumptionibus reg.2. præsumption e 4. ad hoc ut fiscus Ecclesiæ,vel Ecclesia succedat, tenet,non sat esse, Clericum pro tali haberi,ex veste,aut similibus, sed necessarium esse titulum existimat, qui ubi necessarius est,possessio non proficit,ut supra hoc §.num.134. In con-
141 trarium verò fiscum secularem tali Clerico succedere, videtur sentire Guillelmus in d.cap.Rainuntius, 1. p. verb. *Et uxorem nomine*, dec.5. n.292. ubi ita esse decisum tenet Matienço in l.13.*tit*.8.lib.5.Recopil.gloss.3.& apud nos id sine dubio videtur ex d.l. qua expresè cautũ extat, ut Clerico, sicut & laicis succedatur,sive ex testamẽto,sive ab intestato: itaque iã hoc, & consuetudine,& iure apud nos servatur:consuetudo enim sicut & lex ius tribuit, & in Hispania & Francia recepta est, & custoditur, ut ex pluribus refert Matienço ubi supra gloss. 3.num.1.Nostramque legem & consuetudinem eleganter defendit Covar. in cap.cùm in officijs, de testamentis,n.9.& expresè in bonis etiam intuitu Ecclesiæ acquisitis,saltem quo ad titulum,Dueñas reg.339.col. pen. Ad idque adducit extravagantẽ quãdam Iulij III. & cùm successio in bonis Clerici debeat regulari secundùm successionem in bonis laici, sequitur necessariò,in Clerico habere locum, quod supra de laico dixi n.°,ex iure eadem ratione fundato, scilicet ex præsumpta illa voluntate, ex qua etiam &
142 satisfit aliæ difficultati, quam per trãsennam tangunt Platea & Guillielmus sæpius relati, annè bona in alio districtu sita, quàm ubi defunctus decedit, debeant quæri Principi districtus, ubi quis moritur, an autem ei in cuius iurisdictione bona sita sunt?& cùm ex præsumpta voluntate, ut dixi, ius hoc quæratur, una & eadem voluntas dividi non potest, nec etiam unicum ius, quod cùm ex morte resultet ei in cuius districtu quis moritur,quæri debẽt bona. Licèt Caballus casu 266.& seqq. teneat quemlibet fiscum in proprio territorio acquirere, ut latius videbis §.sequenti,sed quod diximus de gradibus,non intelligi de magnis dignitatibus,quæ ultra decimum gradum deferuntur, tenet Laud. de Princip. quæst. 443. sed hoc quoad nos non est in consideratione, tum quia magnæ dignitates maxima bona fideicommissis subiecta sequuntur; tum etiam quia hæ magnæ dignitates à Regibus semper novis successoribus de novo con-
143 ceduntur. Et quod de bonis vacantibus unius privati diximus,idem & de cõmunitate,populo,seu Collegio mortuo dicendũ est; cùm enim talis communitas destruitur, & reprobatur à Principe, bona eius sicut vacantia Principi quæruntur, Chass.in consuet. Burg.rubr.2.des confiscat. §.1. n. 20. casu 17.Rebuf.de fisc.n.248.Sed meo videri, idem & melius dicetur, cùm totaliter annihilatur communitas, ita ut refici non posit, tunc enim propriè mori dicerentur, item & bona vacare, quod aliàs non posset contingere. Ex eadem etiam præsump-
144 ta voluntate decedentis inferri etiam poterit ad quæstionem, an in huiusmodi bonis vacantibus necessaria sit aditio, ut hæc bona fisco adquirantur, & in fisco necessariam non esse adi-

aditionem, tenet gloss. in l. 1. versic. *Vendicandas*, C. de bon. vacant. & D. Perez supra relatus, sed quoad nostrũ de bonis vacantibus tractatum, contraria opinio verior est, aditionem
145 scilicet requiri, ut tenet gloss. in d. l. 1. vers. *Ex permissa*, gloss. in l. 1. verb. *An bona*, de iur. fisc. Platea in d. l. 1. C. de bon. vac. num. 4. Bart. num. 7. Quod vel ex eo confirmatur, nam cùm ex præsumpta defuncti voluntate fisco, ut diximus, huiusmodi bona quærantur, quemadmodum & alias hæredibus ab intestato, consequens est necessarium, ut eodem modo quo consanguineis, & fisco quoque quæratur. Facit & prætereà, nam ut omnes supra
146 relati tenent, proclama debet fieri, & ita demum fisco bona acquiruntur, si constet, nullum alium hæredem esse, ut præter alios notat D. Perez: ergo non statim & absolutè fisco acquiruntur. Confirmatur præterea a-
147 lio fortiori fundamento, nam fiscus excluditur à petitione horum bonorum vacantium post denuntiationem quatuor annis, l. 1. §. Divus, de iur. fisc. l. intra quatuor 10. de div. & temp. præscrip. gloss. in l. in omnibus, eod. tit. Chassan. in d. rubr. des confisc. in consuet. Burg. num. 10. Laud. quęst. 243. Platea & cæteri supra relati, dixi supra gloss. 16. num. 171. ante denuntiationem autem viginti annis præscribitur, d. l. in omnibus, l. 1. §. præscribitur, de iur. fisc. Conanus lib. 3. comm. cap. fin. at certum est bona fisci præscriptibilia, non minori tempore, quã quadraginta annorum pręscribi, l. omnes, C. de præsc. 30. vel 40. ann. l. 7. tit. 26. part. 3. ergo huiusmodi bona ante aditionem non possunt dici fiscalia: confirmatur præterea hæc pars ex ipsius vocabuli etymologia, non enim possent dici huiusmodi bona vacantia, nisi aliquo tẽpore in nullius bonis essent, quod nõ potest alio tempore, quã post mortem domini, & ante aditionẽ fisci: si enim statim post mortem domini fisco quærerentur, nunquam appellari possent vacantia, & ita sat planè constat, aditionem in his bonis requiri, quæ qualiter fieri debeat, videbis infra gloss. 34. §. 7.

§. DECIMVS.

Confiscationes.

148 *Bona confiscata à bonis vacantibus distinguntur.*
149 *Ius confiscandi maximi imperij est.*
150 *Casus confiscationum de iure veteri remissivè.*
151 *De iure novo ex tribus delictis confiscatio fit.*
152 *De iure Francorum pœnam mortis semper confiscatio comitatur.*
Confiscatio non potest fieri, nisi de mandato Principis.
153 *Confiscatio fit ipso iure.*
154 *In vacantibus necessaria est aditio, non in confiscatione.*
155 *Fiscus habetur loco hæredis in confiscatis, sed non hæres.*
Fiscus succedit nõ per repræsentationẽ, sed per annihilationem personæ.
156 *Fiscus non tenetur intra annum dotare uxorem condemnati.*
157 *Fiscus, nec officiales bona delinquentis non invadant, possessa autem rectè detinent.*
158 *Vendicat fiscus alienata ante sententiam declaratoriã, tutor perdit decimã à die malæ administrationis.*
Sententia trahitur ad præterita.
159 *Exẽplificat ex facti contingentia.*
160 *Ex adverso semel sententiatum.*
161 *Delinquens in foro conscientiæ tenetur bona fisco restituere, & confirmatur latè à num. 154.*
162 *Testari non potest.*
163 *Nõ tenetur restituere in foro cõsciẽtiæ.*
164 *Verbũ ipso iure efficit factum non requiri.*
165 *Hæres qui scit hæreticum defunctũ, non præscribit*
165 *Licèt executio differatur, ius quæsitũ fuit.*

Vxor

Vi-

In

Ta-

[illegible]

DIMIDIETATIS BONORVM.

DE AMISSIONE TERTIÆ partis bonorum.

PVBLICATVR RES.

An

SETVPLI PÆNA.

QVADRVPLI PÆNA.

DE CONFISCATIONE.

SEquens §. omnium huius glossę maximus utilissimam cõfiscationum materiam continet, & in eo prætereà, quæ ad commodum pecuniarium attinent, aliquam etiam maximorum delictorum materiam, læsæ scilicet Maiestatis, Divinæ, & humanæ, sodomiæ item continebit. Antè omnia igitur illud est animadvertendum, huius §. materiam omnino distingui ab ea, quam superiori proximo §. tractavimus: nam licèt aliqui bona vacantia cum confiscatis bonis permisceant, longè distant, diversumque ius in utrisque constituendum est, ut cõstituitur 1. tom. comm. opin. in collectis ex Iulio Claro per Raymundum Pium, verb. *Fiscus*, el 1. fol. mihi 539. Apparebitque faciliùs ex dictis superiori §. & in hoc §. dicendis intuentibus cùm ergo, quod ad hunc tractatum attinet, de bonis vacantibus fuerit sermo, nunc de confiscatione expedit tra-

tractare. Scire igitur inprimis oportet, ius cōfiscandi maximi imperij esse, nec posse confiscare, nisi qui est in summa administratione, l. unica, C. ne sine iussu Principis, &c. Ita ut non nisi summus Princeps, vel de eius mandato decerni possit, Chassan. in consuet. Burg. rubr. 2. des cōfiscations, in princip. Iulius Clar. lib. 5. receptarum, §. fin. quæst. 78. num. 5. Capicius decis. 130. num. 40. l. 5. tit. 31. par. 7. Suar. in l. post rem iudicatam, vers. *Sit & alius visus*, pag. 264. & de pœnis statuarijs, quæst. 78. Marta 1. par. cap. 51. & 2. par. cap. 35. Baiardus ad Iullum Clarum, §. final. pract. criminal. quæst. 78. Thomas Sanchez in summa, lib. 2. cap. 14. cum seqq. Petr. Gregor. syntagm. 1. par. lib. 3. cap. 17. & 3. par. lib. 31. cap. 51. & alijs in discursu huius §. referendi. Quibus autem casibus hæc
150 confiscationis pœna imposita fuerit, enumerare penè esset impossibile, si ius commune antiquum animadvertas, & enumeratos per Chassan. ubi supr. §. 1. à num. 20. Iul. Clar. lib. 5. receptarum, §. fin. quæst. 78. & 79. & Capic. ubi supr. Cephal. cons. 79. num. 2. & 29. 1. tom. Et pro hac etiam parte adduci potest l. bona 39. in princ. de iur. fisc. & toto tit. 26. lib. 8. Recopil.

151 Sed ex novo iure, & auth. bona damnatorum, ad duplex delictum, Maiestatis læsæ, Divinæ scilicet, vel humanæ, id restringunt suprà relati, & qui Hispanū ius profitemur, melius possemus dicere, in tribus solummodò delictis confiscationem induci ipso iure, in illis, scilicet duobus Divinę vel humanæ Maiestatis læsæ, item & in tertio sodomiæ, de quo per Gaspar. Anton. Thesaur. quæst. for. lib. 3. quæst. 17. Gutier. lib. 2. Canonic. quæst. cap. 5. num. 6. & 7. scilicet eis æquiparato, ex pragmatica Catholicorum Regum bonę memorię, enumerantur autem hæc tria delicta, gloss. 3. vers. *Despues*, in l. 16. tit. 1. part. 6. & l. 4. Tauri, & ibi Castill. verb. *Sus bienes*, Avend. de eorum æquiparatione, tract. 31. Neque quis mihi obijciat, de eo qui sibi mortem conscivit, aut de Agareno Granatensi, qui Mauros secum per dictū Regnum ducit, de quo loquitur l. 16. tit. 26. lib. 8. Recopil. Hos enim casus facilè ad supradicta capita reducam, ut infrà apparebit: unde prædicta confiscationis pœna ad hæc tria capita reducitur: de hæresi enim est cap. cùm secundùm leges, de hær. lib. 6. l. Manichæos, cum alijs, C. de hæret. l. 1. tit. 3. lib. 8. Recopil. De crimine verò læsæ Maiestatis humanæ, l. quisquis, cū alijs, C. ad l. Iul. Mai. l. 4. tit. 2. part. 7. Faber in C. lib. 9. tit. 6. defin. 3. & de quolibet horum criminum plures sunt integri tractatus, & quoad ius, & DD. qui de eorum quolibet loqūtur, æqualiter procedunt: tertium autem sodomiæ crimen eis duobus assimilatur, ex Catholicorum Regum pragmatica, quæ est l. 1. tit. 21. lib. 8. Recopilat. Et ita quoad ius confiscationis, dictum in uno, & in cæteris dictum intelligitur, & simul de eis omnibus loque-
152 mur. Ex quo iam intelliges cessare apud nos ius Francorum, quod forsan ex communi iure deduxerunt, ut scilicet pœnam mortis semper bonorum confiscatio, & publicatio comitetur, ut colligitur ex dicto Francorum iure relato per Chassan. in d. rubr. des cōfiscations: id enim apud nos non obtinet: ita ad naturalem mortem condemnatus, bona non amittit, imò & de eis, sicut alius quilibet, potest liberè testari, l. 3. tit. 4. lib. 5. Recopil. Et revocare unum, & facere aliud testamentū, Tellus Fernandez in l. 4. Tauri, n. 2. Nec facilè admitti debet bonorum confiscatio, cùm non nisi Principis iussu fieri possit, ut probant supra relati num. 149. & l. 5. tit. 31. par. 7. Nec eam unquam, nisi in casibus
153 à iure expressis imponi, vidi. Illud autem certum est, in his delictis confiscationem, & incorporationem bonorum à die commissi delicti fieri, probat

bat

bat d.cap.cùm secundùm leges,& cætera iura adducta supra n. 245. Ioann. Andr. Anch. & Philip. Francus in d.c. cùm secundùm, Alciat. in cap. 1.num. 74.de offic.ord. Cantera quæst.crim. de quæstione tangente punitionem,& cap.1.num.4.fol.373. Montal. in Repert. vers. *Pœna seu calumnia*, fol. 83. Covar. in 4.2.par.cap. 6. §.8. num. 7. Gaspar Anton. Thesaur. quæst. foren. lib.2.quæst.40. & alij statim referendi, probant præter prædicta iura, l. inter claras, C. de summa Trinit. auth. Gazaros de hæret.l.2.tit.2. par.7. lib.

154 10.tit.9.lib. 5. Recopil. Ex quo iã apparet,quam supra tetigimus differentiam, ut aliter sit statuendum de bonis vacantibus : aliter autem de bonis confiscatis, in vacantibus enim aditio necessaria est , ut vidisti supra §. proximo,à num.138. Hæc autem cõfiscata bona sine aditione transferuntur, & incorporantur fisco , ut notat Bart.in l.1.§.an bona,de iur. fisc. Platea in d.l. 1. C.de bon. vacant. Tiraq. tráct.le mort.2.par.declar.15.num.20. vidisti supra num.proximo,& infrà in

155 sequenti,& in multis.Et licèt fiscus in his bonis habeatur loco hæredis,Bar. in l.capitis num.2.de fideiussoribus,& in l.non intelligitur 3. §. cùm ex causa,de iur.fisc. num. 1. & actiones ipso iure confundi,existimet Paulus cons. 209. 2. par. tamen non est fiscus propriè hæres,nec per omnia loco hæredis habetur,Bart.in l.si constante, §.si bona,num.2.solut. matr. & in l. inter eos §. boni damnati,num. 3. de fideiussorib. Salic.in l. bona 1. num. 1. C. de don.int.vir.Tiraquel,tract.le mort. par.2.declarat.15. per totam, & num. 17.& 18.& ut inquit Chassan.in consuet.d.tit. des cõfiscations, §.1. verb. *Et aparient*,num.9.Gratian.disceptat.

156 foren.3.tom.cap.423. à num. 14. Fiscus non succedit in confiscatione per repræsentationẽ, sed per annihilationem personæ:quod inter alia ad singulare dictum deducit Castillo in l. 4. Tauri, gloss. *de confiscar*, in additione, post medium, ut scilicèt licèt hæres defuncti teneatur uxorem alere intra annum:ad id tamẽ non tenetur fiscus, si bona mariti confiscentur, ut videbis infrà hoc §. num. 239. Et quid de matre usufructuaria cùm bona filij confiscantur, vide Menoch.lib.4.præsumpt. 130.num. 83. Surd. & alij in tract. de alimentis, Hercules Marescotus lib. 1.variar.cap.29.num.11. Sed ut revertamur,undè digressi sumus,certum est bona ipso iure fisco acquiri, l. 1. §. an bona,de iur.fisc. Clarus §. sodomia,n.

157 9. & cæteri supra relati.Et licèt fiscus bona invadere non possit,ut docet Igneus in d.§. non aliàs,l.necessarios,ad Syllania.num. 594. nec officiales capere non possint sine sententia,& mãdato iudicis , ut per Castillum & Mõtalvum ubi proximè,Peregrin.de fisc. lib.5.tit.1.num.140. & lib.7. tit. 3. n. 9. videtur l. prohibitum 5. C. de iure fisci,lib.10. Didac.Perez in l. 5. tit. 12. lib.2.Ordin.gloss. verb. *Metiere manos*.Tamen si ex aliqua causa,ante cõdemnationem, sive (ut melius loquar) declarationem fiscus bona talis delinquentis occupat, rectè detinet, docet Castr.de potest.leg.pœn.lib.2.cap. 5. fol.mihi 137.estque pro eo l.defensionis facultas 7. C. de iur. fisc. lib. 10. Hoc autem in tantum verum est , ut etiam bona alienata post delictum cõmissum,etiam ante sententiam declaratoriam vindicare potest,etiam pretio nullo soluto,docet Montal.in dict.

158 vers. *Pœna seu calumnia*, Covar. in 4. 2.par.cap.6.§.8.à num.7. Tiraquel.in tract.le mort.2.par. declar. 15. à num. 20. Clar.§.fin.quæst. 78. n. 18. Mier. de maiorat.4.par.quæst.23.num.71.& 72.Gregor.gloss.2.& 3.l.4.tit.2.part. 7. Anton.Gomez 3. tom. variar. cap. 14.num.4.l.ex iudiciorum 20. de accusationibus,l. donationes 34. §. perfectè fin.de donat.l.apostatarũ 4.C. de apostatis,l.2.tit.4.part.5.l.4.tit.2.par. 7.l.5.tit.25.part.7. & vide l. qui pœ-

næ

nę 8. de manumiss. Barachin. de Episc. lib.4. 4. par. de potestate Episcopi in temporalibus, num.120. Molin. de iustit. & iur. 2. tom. tract. 2. disput. 563. col. 2030. Faber in prin. Instit. quibus alienare licet, num. 12. Igneus in repetitione, §. non aliàs, n. 3. col. 3. dec. 247. plures etiam pro hac parte tenens contrarium, refert Pinel. 2. part. l. 2. C. de rescind. cap. 4. n. 73. Quemad. quæst. 7. & alijs. Et videtur pro eis l. post contractum 15. de donationibus, l. quæsitum 15. in prin. D. qui, & à quibus & videndus est Cabal. casu 295. & Vivius lib. 2. decis. 378. num. 7. Et fiscum agere posse remedijs revocatorijs, tenet Peregrin. de fisc. lib. 5. tit. 1. num. 185. nisi in solutum darentur: hoc enim facere potest talis delinquens, *Bartol.* in d. l. debitor, de fideiussor. Sylvest. verb. *Donatio* 1. num. 13. de quo & videbis infrà num. 309. & sequent. Quin in alijs terminis, scilicèt in tutore male administrante, ut scilicèt à die malè administrationis salarium amittat, sive decimam, & si multo pòst accusetur, aut sententia feratur, docet Baeç. de decim. tutor. cap. 13. à num. 19. & ita à fortiori in nostris terminis, in his scilicèt gravissimis delictis constitutum est, & à nemine,
159 quod sciam, hodie dubitatur, sed quocunque tempore lata sententia ad anteriora tempora trahitur, & ego iam in aliquo casu practicavi in hac Argẽtina Cancellaria, etiam in minus gravibus terminis: cùm enim quidã creditor debitorem fugientẽ persequeretur, cum mandato de exequendo, ipsumque inveniens lictor, aut alguazelus, qui eum comitabatur, bona omnia secum duceret ad populum de Potosi, inventæ fuerunt quædam aureæ catenæ, ex quibus quintum Regi debitum solutum nõ erat, & ita denunciatæ fuerunt, & creditor opponebat se ante pœnam esse, ex vulgari regula, pœnis fiscalibus, &c. & sine pretio earum catenarum sibi integrè non posse solvi: ego autem ex adverso dicebã à me rem persequi, ab eo autem personam, quia simul atque dictæ catenæ factæ fuerant, vel aurum exijt locum auri fodinarum, sine quinti solutione, statim in cõmissum inciderunt, & fisci fuerunt: & ita obtinui, & Cameræ Regiæ dictas aureas catenas pertine-
160 re declaratum fuit. Benè etiam verum scio, in uno casu contra dictam communem opinionem iudicatum: cùm enim quidam de hæresi fuisset damnatus in Sancto Officio Inquisitionis Hispalensi, qui tempore capturæ mercator publicus erat, & tabernam habebat: cùm ergo declaratus esset in hæresim incidisse multo ante capturam, causa bonorum ad Didacum de Alfaro meum venerandum semper patrem delata fuit, & multi creditores apparuerunt, sibi debita solvi prætendentes: ex parte autem fisci opponebatur, post crimẽ commissum illa debita contraxisse, at illo tempore bona iam fisco delata & acquisita obligare non potuisse: ex adverso autẽ creditores allegabant, mercaturę exercitium d. condemnato, ac propterea fisco utile nimis fuisse, & multum fuisse lucratum ex illa negotiatione, & eam unicam fuisse, & indivisam, & non posse fiscum debitorum dicti condemnati nomina velle persequi, item & cętera lucra habere, creditoribus autem non solvere, & hac de causa pater meus Regium fiscum ad solvendum dictis creditoribus condemnavit, eius autẽ sententia à Dominis Regij Consilij sanctæ Inquisitionis confirmata fuit: quod æquitate quidem maxima subnititur; imò & iuribus expressis, l. 10. tit. 9. lib. 5. Recopil. una enim administratio est, & ab omni recedere, vel omnẽ approbare tenetur fiscus, sicut de minore est l. Iulianus 14. §. si quis colludente, de actionibus empti, & ita iustè statutũ est, l. 10. tit. 9. lib. 5. Recopil. ut usque ad sententiam communicentur bona inter coniuges, cùm alter

eo-

eorum delinquit. Inde etiam est, quod refert Valasco consultatione 166. ut bona acquisita ab uno coniuge inscio de alterius morte, veniant communicanda, quod ne fraudibus, & litibus occasio detur, absque dubio expediens est: aliàs autem communis sententia verissima est, nec quis mihi objiciat iniquum esse bona fide contrahentem, & re & pretio privari, sibi enim id imputare debet contrahens, qui vel scit, vel scire debet conditionẽ illius, quo cum contrahit. Ex supra dicta autem communi resolutione, & alia quæstio deciditur, in tantum scilicet verum
161 esse, fisco statim bona acquiri in his tribus delictis, in quibus loquimur, ut quodlibet eorum committens, statim in foro conscientiæ teneatur bona sua, tanquam fiscalia, fisco restituere, quod tenet Conrad. lib. de contract. quæst. 7. Lud. Gom. cap. 1. de rescript. lib. 6. num. 9. Castr. lib. 2. de iust. hæret. punit. cap. 6. Abb. & Felin. in cap. 1. de const. & plures alij relati à Tiraq. in l. si unquam, C. de revoc. don. num. 236.
162 Chassan. in consuet. Burg. rub. 2. *des confiscations*, §. 1. vers. *Et apartient la confiscacion*, n. 6. fol. 94. Stephan. Gratian. discept. for. tom. 1. cap. 52. num. 2. & ita eos testari nõ posse, tenet Chassan. ubi supra, rubr. 7. *des succesions*, §. 3. vers. *A faire testament*, num. 6. Guilliel. in cap. Raynuntius, verb. *Mortuo itaque testatore*, el 1. num. 133. Tellus in l. 4. Taur. num. 34. & 35. Avend. in dictionar. verb. *Sodomita*, Menchaca quæst. illustr. cap. 28. lib. 1. num. 4. & 11. licèt contrà videatur n. 14. & vide cap. 29. & cap. 32. num. 9. & à die commissi criminis fructus beneficij restituere, Rebuf. de pacificis poss. n. 316. Contrariam autem sententiam, imò nullum quemlibet horũ, vel alio etiã crimine irretitum, cùm maius nullum sit teneri in foro conscientiæ bona sua fisco restituere: sed potius ea posse
163 retinere usque ad sententiam, tenet Sylvest. vers. *Hæresis*, el 1. n. 19. Adr. & Victor. & alij ibi relati, Didac. Per. in l. 1. tit. 7. lib. 8. Ordin. gloss. 1. in fin. & in l. fin. tit. 3. lib. 2. gloss. fin. Simanc. de Catholic. institut. cap. 9. num. 27. Covar. in 4. 2. par. cap. 6. §. 8. num. 10. Gutierrez 1. quæst. Canonicar. num. 23. Messia in pragm. panis, cap. 6. à num. 63. & per eos alij multi, tam ex Theologis, quàm ex Iurisperitis enumerantur, & licèt inter tantorum Patrum auctoritatem, meam non deberem ingerere sententiam, ut assumpto instituto satisfaciam, quid sentiam explicare non dubitabo: & licèt, si casus eveniret, forsan magis æquam amplecterer opinionem, cùm aliud esset impossibile, tamen tutiorem in conscientia esse primam opinionem, nulli dubium videri posset, eam etiam in stricta disputatione defendere non dubito, & ita affirmativam partem asserere, scilicet tali crimine irretitum, in foro conscientiæ restituere bona fisco, tanquã fiscalia teneri, pro qua par-
164 te inductione non indigent iura supra num. 151. adducta, & cætera, quæ huc usque adduximus, quibus manifestè probatur, ipso iure in fiscũ transire dominium rerum talis delinquentis; verbi autẽ, ipso iure, ea est vis, ut nil aliud, nec extraneum actum ad sui consummationẽ requirat. Ipso facto, vel ipso iure, idẽ est, Bart. in l. 1. n. 4. de his qui notan. infam. & vide l. 1. tit. 6. par. 7. & ibi gloss. fin. & quando infamia fit ipso iure, non est necessarius dolus, Bart. in l. liberorum, §. notatur, de his qui not. infam. & lex factũ damnat, Rebuf. in praxi beneficior. tit. de modis amittẽdi beneficia, n. 3. factũ etiã damnat, l. palam, §. quæ in adulterio de ritu nuptiarum, & differentiam inter tale ipso iure, vel per sententiam videtur ex l. qui se dicit 67. de iudicijs ibi, quia constitutio, & Bart. in l. his consequẽter, §. sed an, D. fam. ercis. & in l. extat n. 7. de eo quod met. caus. imò cõtrariãtur verbũ ipso facto, & verbũ ex cognitione iudicis, si rectè põderetur, l. 1. C.

ex quibus cau.ser.propr.&c. & de cõfiscatione ipso iure, vide Covar.in 4.c.6.num.6.ubi tenet, quòd talis nõ facit fructus suos, & an præscribat, vide numer. seqq. & cùm lex utitur verbo præsentis temporis, ut privatus sit, inducit privationem ipso iure, ita ut non sit necessaria alia iudicis declaratio, l.4.tit.18. part.1. ibi: *Por el hecho solo es descomulgado, y no ha menester que lo descomulgue por ello otra vez*, l.22.tit.9.par. 1.verb. *Y por esso ha departimiento, &c.* Corneus cons. 246. num. 1. vol. 3. & quòd ex commisso ipso iure transferatur dominium sine traditione, Ravenna singul.893.Mascard. conclus.538.Dominium num.3. & ad fructus tenetur, Raudensis de analogis, cap. 37.num. 141. & in beneficio multum interest, an quid sit ipso iure, vel per sententiam ad hoc, ut vacet, Ceballos quæst. 147. num. 6.latè Tiraquel. in l. si unquam, C.de revoc.donat. vers. *Revertatur*, num. 180. sensit Mieres de maior. 1. part. quæst.1.num.60. Ergo sine aliquo extrinseco actu fiscus dominus fit talium bonorum, & per commissionem horum delictorum est dominus fiscus; ergo delinquens tenetur in conscientia restituere: non enim differt aliena invadere, vel iniustè retinere, cap.sæpè, de rest.spol. & quemadmodũ quilibet rei alienæ possessor, & hic delinquens tenetur. Licèt ipso iure, si opponatur, intelligat Bart. in l.eleganter in principio, de dolo, & sententiam requiri etiam in pœna ipso iure, est inter commun.opin.lib.9.verbo *Ipso iure*, Tiraquel. in l.si unquam, verbo *Revertatur*, num. 291. nec bona tenetur delinquens relinquere fisco ante sententiam, sentit. Covar. in regula peccatum 2.par.§. 8. num. 6. & pendente accusatione renuntiat beneficio, qui illo debet privari, Covar. in Clementina si furiosus 2.par.§ 3.num.7.

165 Facit & secundò pro hac parte cap. 2.de præscrip.lib.6.ubi hæredes hæretici, qui norunt hæresim commissam à defuncto, nunquam præscribere possunt: ergo id fit ex scientia rei alienæ: hi enim titulum habent pro hærede, & si bonam fidem haberent, nil dubium, quin præscriberent, ut in toto tit. de præscription. ergo præscriptio impeditur ex mala fide: mala autem fides non nisi ex scientia rei alienæ inducitur. Quo argumento satis patet, hujusmodi res post delictum cõmissum, iam non primi possessoris, sed fisci esse. Et forsan augebitur ex adductis à Valasco consultatione 17. lib. 1. ubi tenet, spurium non præscribere bona patris longo tempore etiã cum bona fide, si bona fides dari potest, cùm hæres etiam malæ fidei successor sit, l. 2. C. de fructibus, & lit. exp. ubi gloss. plura iura refert; mihique hæc duo argumenta sufficiunt, licèt alia adduxerit Castr. relatus à Simanc. ubi suprà num.45.quibus idem

166 satisfacere conatur numeris seqq. & quę conducibilia videntur ad nostrũ propositum, dum Simanc. argumentis respondimus, adducemus. Sed his argumentis Simancas satisfacere conatur, & in contrarium arguere, in hunc modũ: Si aliquo iure opinio affirmativa procedit, id quidem est iure positivo: sed nullum ius tale est, cùm cap. secundùm leges, & cætera supra adducta num. 151. impediant executionẽ ante sententiã: ergo non est ius aliquod pro hac parte, & sic destruitur hæc pars, ex vulgari regula authen. de trien. & semis.§. consideremus. Erubescimus enim, cũ sine lege loquimur; aut huic argumẽto respõdere facilè possumus, ex supradictis num.164.& ante & post latissimè: nam licèt executio differatur, ius sanè acquisitum fuit, ut suprà probavimus. Si ergo ius fuit obligatio perinde in conscientia, nec difficile erit ostendere, hanc in conscientia obligationem induci posse, si animadvertamus, ius humanum à divino iure procedere, Proverb.8. Per

me

me Reges regnant, & legum conditores iusta decernunt, cap. si iusta, 37. distin. l. fin. C. de præsc. long. temp. l. 1. §. sed neque, C. de veter. iur. enucl. auth. ut hi qui se perhi. hab. tes min. Vnde qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, & eis debemus subiici, 1. Petr. 2. & 1. Reg. 8. & alibi sæ-
168 pè, ut retulimus in gloss. 9. præcipuè num. 5. defendit latè Castr. relatus à Simanc. Castro inquam de potest. leg. pœnal. lib. 2. cap. 4. & de iure naturali quilibet parere tenetur legi suæ, l. veluti, de iust. & iur. Alciato in l. pacta quæ contra 6. C. de pactis, Gutier. d. cap. 5. lib. 2. Canonicarum quæst. Vnde quæ circa hoc involvit Simanc. ubi supra num. 44. non multum obstant, præterquàm quòd videmus aliquibus legibus aliqua præcipi, ita ut contravenientes in foro conscientiæ teneãtur, ut refert idem Simanc. num. 32. & est expressa l. fin. tit. 3. lib. 2. Ordin. & l. 4. tit. fin. eod. lib. & alibi. Quod etiam considerandum ibi est, nam verbum, ipso iure, & verbum, in foro cõscientiæ convertuntur, nec credendi sunt, Reges nostri dictum verbum, in foro cõscientię, dixisse, nisi de doctissimorum virorum sibi astantium consilio & sententia id posse facere existimarent: at cùm de potestate id fit, non facile est de Principis potestate disputandum, l. instar sacrilegij, de crimin. sacril. De voluntate auté nulla potest oriri dubitatio, cùm d. cap. cùm secundùm leges, & cætera supra adducta iura, verbum, ipso iure, vel ipso facto, addant magis ad energiam
169 exprimendam, valentemque & determinatum animum, quàm quòd necesse sit, ut docet Tiraquel. in d. l. si unquam, verbo *Revertatur*, C. de rev. donat. num. 185. Quare iure optimo Mier. d. tract. de maiora. 1. par. quæst. 1. num. 61. dissentit à Simanc. ubi supra num. 56. qui vim eorum verborũ contra propriam eorum significationem coarctare cõtendit, & præterquã quòd est expressa l. fin. tit. 3. lib. 2. Ordin. ibi: *Ipso iure de tal manera, que esten obligados en conciencia*, ubi apertissimè hi termini convertuntur, ut aliquid verbum, ipso iure, operetur, aliquaque differentia constituatur inter iura la-
170 tæ & ferendæ sententiæ, ut à Simanc. opinione divertamus, necesse est, neque interest, executionem post senténtiam relinqui, in d. cap. cùm secundùm leges, & l. defensionis facultas 7. C. de iur. fisc. lib. 10. nã id non impedit dominij translationem, ius enim sine actu corporeo transfertur, l. cùm hæred. 23. de acquirend. poss. & acquisitio plena non fit ex ignorantia iuris competentis: non enim deficit ius, sed probatio, ut aliàs l. duo sunt Titij, de testamen. tutel. lex enim disponens certa semper est, licèt nos incerti cã non exequamur: quin etiam si certi simus, ratione rixæ vitandæ, acriter lex prohibet, ne quis rẽ suam absque sententia & iudicis auctoritate capiat, l. si quis in tantam cum vulgar. C. unde vi. Ergo apertè in d. cap. hæc opinio probatur, nec executionis dilatio iuris acquisitionem tollit: quod & sentit
171 Castr. & fatetur Simanc. n. 65. & 66. Nec quod de Papæ potestate ibi commemorat, cùm casus hæresis ad Ecclesiasticum tribunal spectet, & in hoc casu iudex Ecclesiasticus omnem in laicos potestatem habeat, præterquàm quòd leges civiles in hoc casu iuri Canonico consonant, ut supra diximus. Confirmatur etiam hæc pars, nam in omnibus quæ iuris sunt, statim à die commissi delicti, executio facta videtur, nam filij statim li-
172 berantur à patria potestate, cap. 2. §. final. de hæreticis, lib. 6. Et Clericus sodomita statim est suspensus, ita ut celebrans efficiatur irregularis, ut ex communi, & additione ad Bernard. Diaz in pract. crimin. cap. 80. refert Clar. in §. sodomia, n. 5. Et vide Navar. in Manuali cap. 27. num. 249. & fellonia, qua feudum amit-

titur ipso iure, etiam ad hæredẽ transit, quia secum trahit executionem,
172 Capic. decis. 130. num. 16. & fructus etiam statim delinquentem amittere, docet Tell. in l. 4. Taur. num. 45. & antè & pòst aliqua congerit de amissione bonorum. Et Papa si hęreticus fieret, non esset Papa, quia hęresis statim privat dignitate, Laud. de Imperatore, quæst. 522. & car. 223. quæst. 1. & est cap. convenientibus 1. quæst. 7. & alia passim in huius partis confirmationem adduci possunt: in tantum autem prædicta procedunt, ut etiam res, in quibus alius habet ius, transeant in fiscum, ut de rebus venditis, & non traditis tenet Petr. Raben. singular. 122. quidquid enim in bonis delinquentis est tempore delicti, fisco quæritur, non quod posteà evenit, ut videbis infrà num. 182. ex quo cautelam ad fiscum decipiendum colligit Hippolyt. singul. 316. & ex suprà dictis responderi potest num. 31. & 32.
173 Simanc. Nam licèt pœnæ regulariter non debeantur in foro conscientię, nec quis teneatur pœnam contra se exequi, id fit, quia nec regulariter leges id voluerunt statuere: quod secus est in nostro casu ex suprà dictis, prætерquam quòd in nostris terminis iam non pœna, sed res propria fisci est: multum enim differunt, esse quid mihi debitum, aut meum esse: vidisti suprà in princip. gloss. num. 3. Nec mirum, aut exorbitans hoc videri debet, quod
174 de his delictis diximus: cùm enim pœna delicto debeat commensurari, l. aut facta, de pœn. correlativa enim sunt culpa & pœna: cùm enim post sententiam in levioribus criminibus bona veniant confiscanda, ut in l. 15. tit. 16. lib. 8. Recopil. quin & ante sententiã in crimine incestus, si credendus est Tell. Ferdin. in l. 4. Tauri, num. 40. Et ex alijs causis pars bonorum, ut videbis infrà hac gloss. à n. 393. quin res simulatque in commissum incidunt, ut vidisti suprà §. 3. n. 65. & hoc §. n. 15. in atrocissimis, qualia sunt, de quibus noster est sermo: nil mirum, si in modo pœna augeatur, & incorporatio sententiam, aut condemnationem nõ spectet, imò id rationi maximè & iuri convenit, ut quemadmodum delictum gravitate: ita & pœna in modo à cæteris differat, & licet nemo nisi con-
175 victus debeat condemnari, ut Siman. num. 3. existimat. Idem in executione in nostro casu servatur, quoad exterius forum: sed cùm committenti interius delictum pateat, tam graveque sit, statim in interiori iudicio reus obligatur: Facit doctrina Bald. in §. iniuria 3. col. de pace iuramento firmanda relato à gloss. 2. l. 1. tit. 14. part. 7. ubi furti teneri ait, qui percipit fructus beneficij, quo ipso iure est privatus. Ad 34. autem & 35. Siman. numeros relatos, quod & si prodere nemo teneatur, & ita forsan in delicto Maiestatis humanæ læsæ, & sodomiæ ratione mortis vitãdæ, aut infamiæ posset differri restitutio, nisi ea posset fieri commoditate, ut aliàs pœnam vitaret, nõ tamẽ ita ab ea quis liberaretur, ut ad solutionẽ non teneretur, data cõmoditate, & cessante dicto periculo: at in crimine hæresis, de quo Simanc. & cæteri loquũtur, non video quomodo excusari posset, cũ ratione peccati omnino debeat pœnitere, ut tradit Cant. quæst. crim. in quæstionibus tangẽtib. reũ, q. 6. n. 3. fol. 84. Pœnitentia autẽ in hoc casu Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, utpote Apostolicæ Sedis legatis, reservata sit: hocque magis
176 miror in contraria resolutione. Neque quæ enumerat Simanc. à numer. 36. usque ad 40. quæ sibi absurda videretur, me movent: hic namque ex enormitate criminis, & ratione publicæ utilitatis, & ad tuitionem, & ad instantiam Principis id fit, quemadmodum & alia plura specialia, quæ hisce criminibus tribuuntur. Et de hęreticis est l. Manichæos 4. C. de hæreticis & Man. & duæ sequentib. & l. apo-

l.apostatarum 4.C. de apostatis, & de crimine lęsæ Maiestatis humanę. l. quisquis, C. ad l. Iul.Mai. & de sodomia Cabal. casu 16.& Mastril. ad indultum generalem, cap. 31. Marta de iurisdict. 2.par.cap. 15. & illud, ut patet, testificetur contra filium, & è cōverso, quod latè probat Navar. in cap. inter verba 11.quæst. 3. corolla. 65.n. 824. Et quia in his criminibus nullus potitur privilegiis, l.nullus 4. C. ad l. Iul.Mai.& pupil.⁹ testis esse potest, & ex illa causa torquetur, Federic. Senen.de testibus, num.13. & licèt merita excusent à pœna, vel saltim à tota, non tamen in his delictis, & in tyrannide loquitur Tiraquel. in l. si unquam, verbo *Donatione largitus*, num. 41.& solus inimicus repellitur à testimonio, Alciat.in l.1. de verbor. signific.col. 19.circa medium; socius verò criminis admittitur in testem, sicut in delicto falsæ monetæ, Speculator de accusationibus, vers. *Item repellit*, ex Bertachin. verbo *Moneta*, vers. 39. & Menoch.casu 321.de arbitrarijs lib. 1. num.28. nec habent testamenti factionem, & de hæretico est l. hi qui 3. C.de apostatis, & de sodomita; Cantera quæst.circa punitionem, cap.4.n. 67. ubi quòd illico est intestabilis, in cap.de sodomia, & Guillerm.in capit. Raynunt.verbo *Mortuo itaque*, 2. par. num.134.latè Tiber.Decian.lib. 5.& vide Gutier. pract. q. 39. & d. l. quisquis, C.ad l.Iul. Maies.plura cumulat, & crimen Maiestatis de iure cōmuni est causa divortij, l.consensu 8, in princip.C. de repudijs: estque notatu dignum, quod refert Boerius de seditiosis, §.3.num.19.ob crimen hæresis posse civitatem comburi; minor etiam probatio sufficiens est in his delictis. cap. in fidei favorem, de hæreticis libr. 2. Avendaño respons.31.& alia quæ enumerant suprà relati; præsertim Capic.decis.130.Gutier. Canonicarum quæst.c.11.n.57. & vide infrà n. 330. Nec Simanc.plenè satisfacit cæteris argumentis, quæ pro sua opinione adducit Castro, nā præterquàm quòd d.
177 cap.sæpè, de præscrip. non satisfacit, quod ibi dicitur, dominium scilicet in fiscū transire non posse, nisi certo modo à iure inducto, actibus scilicet corporalibus, exvulgati regula l.traditionibus, de acquir.rer.domin.id quidem de naturali possessione, & dominio pleno intelligi debet, at dominij ius, & possessio civilis, etiā sine apprehensione transmitti potest, ut apud nos est, l. 8.9.& 10.tit.7.lib.5.Recop. & de iure Frāciæ scripsit Tiraquel. in tract.le mort. Et si id ibi fit ratione publicæ utilitatis, maiori ratione id in nostro casu dabitur, cùm & eadē publica utilitas, & punitio delictorum versetur, quin & si fateremur, dominiū nondum quæsitum fisco, sed ius ad rē, ut voluit Simanc.n.41.& 58. illud ita magnum est, ut cum mala fide præscribi nō possit; & ita militat Castri ratio, ne scilicet possit retinere: ac propterea non
180 satisfit prædictæ difficultati. Argumentū autem n. 64.ablatū, dicta l. aufertur, §.in reatu, de iur. fisci. & l. reo, de solutionib.l. in fraudem, §. bona, l.
178 aufertur 46.vers. *In reatu*, de iur. fisc. tantum abest, ut me ab hac, quam defendo, opinione divertat, ut potius pro eadem eam adducam, cùm à die commissi criminis administratio, & usus propriorum bonorum impediatur per dictum cap. cùm secundùm, & cap. felicis, de pœnis, elegantem l. 4. tit. 2. part. 7. l. 2. titulo 4. part. 5. & ibi gloss. Manuel Rodrig. 4. tom. moral. cap.163.Et ita delinquenti in his criminibus solvi non possit, si accusatus est, l. 5.tit.14. part. 5. & l. 6.tit.3. eadem part. licèt secus sit in aliquis causis, l.reo, cum seq. de solutionibus, nec mutuans hęretico ad refectionē habet rem tacitè obligatam, Tiber.Decian. lib.5.cap. 20. hæresis specialia, n. 65. fol.250.& cap.51. num. 38. ubi plura, nec valet alienatio, etiam si in vita lis non sit contestata, l. ex iudicio,

num. 20. de accusationibus, etiam si in Ecclesiam fieret alienatio, cautū erat, l. 6. tit. 1. *de los Iuezes*, lib. 2. *del fuero-juzgo*; consequens fit, differre hæc delicta, in quibus ipso iure confiscatio fit, ab ijs quæ ex postfacto punienda veniunt, cùm in illis dispositio nō permittatur, ut prædiximus, in his autem secus quod concedimus. Cæte-
179 ris verò argumentis, usque ad num. 33. iam suprà respondimus; nam nemo in particulari condemnatur, ut executio fiat ratione nostræ incertitudinis: non autem sequitur, legem in genere fieri non posse, alias enim leges nō essent, nisi fieri possent, ante generalem probationem. Et licèt argumenta relata à num. 74. non multum mo-
180 veant, usque ad num. 81. tamen illi ibi argumento non plenè satisfacit idem Simancas: argumentum autem ab eo sumitur, quòd ab hærede recuperat fiscus talia bona, cap. accusatus 8. §. in eo, de hæretic. lib. 6. quod non fieret, si dominium in hæretico non remuneret, quod ad hæredes posset transire. Respondet namque hæredes repræsentare defunctum, tenerique etiam ex defuncti delictis, si lis fuerit contestata, vel ex maleficio aliquid ad eos pervenerit, vel pœna fuerit ipso iure, ad quod est d. decisio Capic. 120. num. 17. sed quoad delicta repræsentationem non dari, plusquàm manifestum est: hæredes enim tenentur solummodò rei persecutione, quatenus de facto processit translatio, quod indè est, quia confiscatio ipso facto commissa fuit: quod Castr. contendit, quibus manifestè fit in stricta disputatione verissimam esse Castr. opinionem, eamque defendi posse, licèt Simanc. doctrinam non auderem ego omnino damnare, quod & sensisse videtur Simanc. ubi suprà num. 83. & 84.
181 Quod autem dixi, delinquentem omnia bona amittere, ad tempus delicti est trahendum, non autem posteà; nam ad bona futura confiscatio non trahitur, ut docet Budęus in §. manet, Instit. mandat. Paulus cons. 56. num. 2. Guillielm. in d. cap. Raynuntius, de testamen. verb. *Et uxorem, nomine Adelasiam*, decis. 5. num. 384. 1. par. fol. 130. Tellus latè in l. 4. Tauri, num. 47. & suprà num. 172. cum duobus seqq. Gutier. lib. 2. practic. cap. 39. num. 6. ubi eam tractat quæstionem, an tempus delicti commissi, an verò tempus sententiæ inspici debeat? Ceballos communium quæst. 320. estque l. si deportati 2. C. de bonis proscrip. l. si mandavero 22. §. si cuius mandati, etiā ex causa de præterito, Gratia. discept. tom. 2. cap. 309. num. 10. & seqq. Et
182 saltem in crimine hæresis utrumque tempus considerat, ita ut confiscata censeantur bona, quæ delicti & sententiæ tempore delinquens habet: & in crimine læsæ Maiestatis videtur l. 4. tit. 2. par. 7. expressior l. 77. Tauri, quæ est l. 10. tit. 9. lib. 5. Recopilation. Et in illo delicto non est dubium, cúm in eo semper permaneat: absolutio enim reservata est Inquisitoribus, ut suprà dixi num. 175. At in delicto sodomiæ relinquit cogitandum. Et fiscum nihil acquirere per mortem patris, quæ post filij confiscationem accidit, & quid si antè filius nō adivit, vide Cabal. casu 266. & licèt verum sit, tempus delicti inspici, ex supra dictis,
183 tamen consuetudo est, ut in omnibus his delictis sententiæ tempus consideretur, licèt l. certa forma 4. in fin. de iur. fisc. lib. 10. contrarium probet, de quo vide latè per Tell. & si commodè distinctio fieri posset, non dubito tempus delicti inspiciendum. Sed etsi bona ipso iure fisco acquirantur, abstinere tamen potest, si bona solvendo non sunt, l. 1. §. an bona, de iur. fisc. Si enim solvendo non sunt, hæredibus relinquuntur, Bald. in l. eius qui, §. si cui, num. 1. de testam. & Paulus ibidem num. 5. Et tali casu etiam in vita delinquentis bona pertinent venientibus ab intestato, Rebufus de

fisco

184 fisco, numer. 226. Sed cùm non teneatur fiscus ultra vires hæreditarias, nunquam à dictis bonis abstinet, & ita mihi contigit in bonis, quæ solvendo non fuerunt, & qualiter hoc fit, videbis infrà gloss. 34. §. 7. in fin. Et licèt ibi omnia, quæ ad fisci successionem spectant, latiùs simus tractaturi: adverte, in huiusmodi bonis confiscatis fiscum non haberi loco filij. Bald. in l. filium, de his qui sunt sui, &c. num. 4. licèt sit successor universalis, & habetur ad instar succedentis in prælatura, Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 53. & videbis latè infra proximè. Succedit autem fiscus, tanquam in bonis a-
185 lienatis ex delicto: & ita quæ poterat delinquens transferre & alienare, hæc & transferuntur, non alia, nec ex huiusmodi delicto tertio potest præiudicium generari. Et de patris, vel filij condemnati legitima, an scilicet debeatur, & ascendentibus relinqui bona damnatorum, nisi in crimine læsæ Maiestatis, est auth. bona damnatorũ, C. de bonis proscr. & si magnus sit filiorum numerus, bona confiscata eis relinqui, est l. final. de bonis damn. Alciat. lib. 1. de verbor. signific. col. 26. num. 40. Et hæretici occulti bona publicantur à die commissi criminis, Surd. decis. 247. & cùm memoria damnatur, irritum fit testamentum, l. si quis filio, §. quod si quis, de iniusto rupto, & legata etiam soluta repetuntur, l. cũ filius 88. §. fin. de legat. 2. & vitiatur testamentum, l. ex testamento, C. de testamentaria tutela, sed per quadraginta annos præscribi per filium bona patris cui⁹ hæresis posteà detecta est, tenet Balbus de præscriptionib. 1. par. 5. par. num. 21. estque expressum cap. 2. de præscriptionib. lib. 6. & ita hoc casu textus ille servandus erit, licèt ex mala fide hęredis ex ea, quam defunctus habuit, contrarium servandũ regulariter suprà diximus, & infrà à num. 307. Ex quo forsan aliqui pietate, meo videri, non iusta moti existimarunt, bona parentum hæreticorum filijs relinquenda esse, nec à fisco debere occupari. Plures huius sententiæ fautores refert Simanc. cap. 9. de Cath. institution. num. 1. Corras. in l. qui liberos, num. 62. de ritu nupt. & alij, ultra quos mihi videtur tangere, idem Palac. Rub. in d. cap. per vestras, §. 23. incip. Sed pulchrum est, num. 16. fol. 97. aliquos etiam citat gloss. contrarium tenentes in l. 7. tit. 7. p. 6. gloss. 2. & vide Capicium decis. 10. num. 40. Quin cuilibet proximiori relinqui debere, tenet Cephal. cons. 79. num. 10.
186 lib. 1. & pro his posset adduci l. Manichæos, l. cognovimus, auth. idem est, C. de hæretic. cap. Iudæi 1. quæst. 4. d. lex Partitæ, & l. 2. tit. 26. par. 7. In crimine autem Maiestatis humanæ semper statutum fuit bona omnia debere confiscari, l. quisquis 15. C. ad legẽ Iul. Maiestat. Authent. bona damnatorũ, C. de bonis proscrip. l. 2. tit. 7. part. 7. quo exemplo idem statutum fuit Regia pragmatica, d. l. 1. tit. 21. lib. 8. Recopil. & ita testari non posse, etiã ante condemnationem, tenet gloss. 3. l. 16. tit. 1. par. 6. Gutier. pract. lib. 2. quæst. 3. num. 1. & 10. Guilliel. in d. cap. Raynũtius, verb. *Mortuo itaque testatore*, el 1. num. 153. Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 7. §. 3. verb. *A faite testamẽt.* num. 3. Capic. decis. 130. num. 62. & suprà hoc §. relati, num. 162. Nec obstat doctrina Fabri in C. lib. 6. tit. 5. diffin. 21. Ibi enim non ius, sed proba-
187 tio deficit. Quo exemplo idem & maiori sine dubio ratione statutum fuit in crimine hæresis, d. cap. cùm secundùm leges, de pœn. lib. 6. cap. vergentis, de hæretic. cap. filij, & cap. quicũque, §. hæreticis, de hæretic. lib. 6. Authen. Gazaros, C. de hęret. & facit l. de bonis, C. de bon. proscrip. tenet Hostiens. in cap. excommunicationis, & Alber. in l. cognovimus, C. de hæretic. Fortunius in l. Gallus, §. & quid si tantum, de liber. & posthumis, Palac. Rub. in cap. per vestras, de donation. in-

Inter §.72.num. 15. & alij relati à Simanc. dict. cap. 9. de Catho. instit. num. 7. plures etiam referunt Canter. quæst. criminal. in quæstion. tangentib. punitionem delicti, capit. 1.
188 num. 20. fol. mihi 378. Gregor. in l. 7. tit. 7. part. 6. verb. *Catholicos*, quod pluribus rationibus, sacræque Paginæ auctoritatibus comprobatur: & ita est usu receptum communiter ex suprà citatis, rationeque fortissima suadetur. Pater enim ludendo, contrahendo, & aliàs poterat omnia bona perdere, ita ut nil ad filium perveniat: eadem etiam ratione delinquendo poterit facere, ita ut nil filio relinquatur, præsertim cùm filius res propria patris dicatur in lege duodecim Tabularum, relata in l. 21. duodecima Tabularum, per Bald. Præiudicat enim pater his delictis famæ filij, ut in iuribus supra adductis, undè & à fortiori in rebus potuit præiudicare: undè dixi, per commissionem delicti tertio non præiudicare, filio autem, qui eadem persona cum patre existimatur, l. fin. C. de impub. & alijs substitution. l. cùm scimus, §. fin. C. de agricol. & censit. lib. 11. §. ei. & §. post mortem, Instit. de inutil. stipulation. vulgata l. in suis, de liber. & posth. Ioan. Licerier in tract. de primogenitur. lib. 1. quæst. 25. num. 23. & seqq. Nepos de Montalvano in tract. de exemptionib. art. 19. contra testes, num. 25. & aliqua videbis infrà gloss. 45. præiudicare iure potuit, ut docet Simanc. & Canter. suprà relati Iulius Clar. §. læsę Maiestatis, num. 8. Petrus Benintendinis cons. 91. Nil prætereà Reipublicæ magis meo videri convenit, quàm talium filios, qui similes patribus præsumuntur, privari divitijs, & ut rectè ait Plato lib. 4. de legibus: Bona externa sine virtute, non modò nil iuvare, sed esse quoque damnosa, & pernicie plena: & quę in sceleratis hominibus aliud non sint præter paratissima flagitijs, magisque malis instrumēta, ideò; que auferendas esse divitias malis hominibus, rectè censuit Aristoteles lib. 2. mag. moral. cap. 3. quos refert Simanc. in princ. dict. cap. 9. Belli enim nervus est pecunia, ut dixi suprà gloss. 9. num. 15. Ergo nil magis convenit, quàm filios eorum, qui Deo, vel Principi rebelles extiterunt, reddi inermes ad moliendum, quod scelerati patres tentaverunt, & ita iure hæc pars usu prævaluit, tum his rationibus, tum etiam, quia ius Canonicum, cui in hac parte principaliter stare debem.[9], hāc partem confirmat, & bona filijs auferenda probat. Nec etiam ex bonis matris deportatæ aliquid debetur filijs, l. de bonis 6. C. de bonis proscr. & etiā ex matre proditrice pœnas patitur filius, Gregor. in l. 2. tit. 2. p. 7. gloss. 5. in princ. Sed alimenta præcisa an debeat fiscus hæretici, tractat Villar responsorum iuris cap. 12. Imò non solū parentum hæreditate filij talium privantur, sed & extraneorum etiam, Fa-
189 rinac. decis. 32. num. 2. Ex his autem, quod de sceleratorum filijs proximè diximus, fortè ortum habuit, ut privatio bonorum, & cæterę pœnæ contra filios, ad filias non extendantur, ut voluit Clar. ubi supr. num. 10. Et pœnam de filijs ad filias non extendi, tenet Alciat. de verborum signific. lib. 2. col. 57. num. 10. & sentit Rebuf. de crimine læsæ Maiestat. n. 9. Et adduci possunt, quæ per Tiraquel. de pœnis temp. causa 9. & ex Abulensi Pineda in Monarchia Ecclesiast. lib. 3. cap. 14. §. ultimo in fine, & pro eo facit l. 2. in fin. tit. 2. par. 7. & ita filiam ex bonis patris debere dotari, docet Bald. in l. si pater dotem, num. 9. C. de dotis promis. Cephal. cons. 160. num. 10. lib. 2. Peregrin. lib. 5. tit. 1. n. 76. & est gloss. 6. l. 10. tit. 2. par. 3. & vide gloss. 2. l. 7. tit. 7. par. 6. Baeça idem tenet in tract. de non meliorand. dot. ratio. filia. cap. 15. num. 25. Benintend. d. cons. 91. In contrarium autem filiam hęretici nō deberi dotari, nec fiscum ad id teneri, nec

nec etiam ipsum patrem hæreticum, probat Barbos. in l. 1. soluto matrim.
190 4.part.num. 86. Et filias bannitorum nõ debere eijci de civitate, docet Baldus in l. quicunque, num. 13. C. de serv. fugit. & delinquens mulier non tã severè punitur, sicut & *mas*, refert Guilliel. in d. cap. Raynuntius, verb. *Mortuo itaque testatore*, el 1. num. 133. Et in pœna nihil mirum, si etiam in privilegijs de filio ad filias non fit extẽsio, Decius in l. in omnibus causis 68 n.7. de regul. iur. Sed licèt mero iure contrarium
191 sit, & ita bona patris confiscentur, ut nil penitus patri relinquatur, nec filijs, nec filiabus, ut ex suprà dictis deducitur. Aliquando tamen ex mera gratia aliquid relinquitur, aliter enim nisi ex gratia fieri non potest, cũ ius in contrarium sit, refert Simanc. num. 8. Et fortasse hęc gratia facilius filiabus fiet, prout se vidisse testatur Cantera dict. num. 20. in fin. De iure autem, quod proximè diximus tenendum, nil scilicet relinqui bonorum, quod & ratione comprobatur: viventis enim hæreditas non est, & ideò nil tunc debetur: at cùm pater moritur, bona iam confiscata sunt, nec filij inveniunt quid tanquam bona patris pe-
192 tant, & ita omnino exclusi remanent: quoad infamiam autem, quę & iuris & facti est, vix est ut non æqualiter, & in filios, & in filias transeat, licèt filia transeunte in viri familiã facilius obliviscatur, pro qua parte considerari
193 potest l. de bonis, C. de bonis proscrip. ubi filius nil consequitur ex bonis matris deportatæ, ergo & eodem modo filiæ omnes incõmoditates profluũt ex damnato patre.

194 Sed postquam bona publicari diximus, an peculium confiscetur, quærendum est, & ante huius quæstionis enodationem, præmittendum est, peculiũ dici, quasi pusilla pecunia, & pusillum patrimonium, l. depositi §. peculium, de pecul. quod ita diffinit Tubero, quod servus domini permissu separatum à rationibus dominicis habet, deducto eo quod domino debetur: & licèt Valla lib. 6. elegantiarum, cap. 40. Tuberonem reprehendat, cum tamen defendit Cotta in memorabilib. verbo *Peculium*, col. 402. Forcatulus dialog. 56. Ioann. Baptist. in repet. l. frater à fratre, de cond. indeb. num. 6. dicitur que propriè res pauperis, vel à pecore, iuxta Virgilij Bucolicum carmẽ.

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

195 Dicitur autem aliquando pro pecunia reposita in repentinos usus, l. si choros 77. §. 1. de leg. 3. ibi: *Pecuniam sine peculio fragilem esse*, quem text. ita explicat Alciat. lib. 2. & 4. de verbor. signific. Socin. in l. 1. §. fuit quæsitum, ad Treb. Corras. lib. 1. miscellanearum, cap. 53. Rævardus lib. 5. variar. cap. 17. Pinel. in l. 1. C. de bon. mat. 2. part. num. 48. & Forcatul. ubi supra. Et ex
196 suprà dictis Cotta diffinivit, ut peculium sit, quidquid labore nostro paratum est in quacunque persona, licèt in servis debeat dominorum accedere consensus. Peculium ergo in quatuor
197 communiter dividitur species, castrẽse scilicèt, & quasi castrense, adventitium, & profectitium, notat gloss. verbo *Exemptis*, in l. cùm oportet, C. de bonis quæ liber. & ibi Bart. num. 6. latè Crot. in repetit. l. frater à fratre, n. 1. Corras. num. 55. Mayner. in l. filius familias num. 2. de regul. iur. Brison. Berroc. & Prateius de verbis iur. verbo *Peculium*, latè Canter. in quæstionib. criminal. quæstion. de punition. delictor. cap. 1. num. 33. Sed meo videri, cùm castrense & quasi castrense pecu-
198 lium eundem habeant effectum, non immeritò lex nostra Partitæ triplex tantummodò peculium constituit, l. 5. tit. 17. par. 4. elegãtiusque triplex cõstituit peculium, quàm l. fin. C. de inofficios. testament. ubi triplex itidem constituitur peculium, sed adventitiũ & profectitium verbum *Paganici* cõprehẽdit, cùm tam maxima inter hæc

sit

sit differentia: & quia nemo est, qui nesciat, castrense peculium dici, quod in bello, vel belli ratione quæritur: quasi castrense, quod in advocatione,
199 lectura, aut iudicando quis acquisivit: profectitium verò, quod à patre, vel eius ratione: adventitium verò, quod à matre, vel aliunde filius acquisivit peculiũ dici; id enim & omnes sciunt, & declarat dicta lex Partitæ; ideò hìc non immorabor. Sciendum igitur est, an in confiscatione bonorum veniat peculium, & quale, & bonis paternis confiscatis in casibus, de quibus loquimur, & peculium profectitium confiscatur, utpote, quod pleno iure ad patrem spectat: id enim regulare est, cũ amittitur ius patriæ potestatis, ut ex Bossio tract. de bonorum publication. num. 71. in fin. refert Clar. libr. 5. recepttar. §. fin. quæst. 78. num. 14. licèt
200 ubi non amittitur ius patriæ potestatis, contrarium esse, ut ex Salicet. in l. si quis post. n. 3. C. de bon. proscrip. refert idem Clar. ibidem. Quò forsan tendunt, quę docet Suar. in l. post rem iudicatam, notab. 13. ubi existimat, in confiscatione bonorum paternorũ non venire peculium profectitium, & pro sua parte adducit l. denique 3. §. sed utrum, de minorib. & Bartol. & Imol. in l. si finita, §. de vectigalibus, de damno infect. Quòd autem in his delictis ius patriæ potestatis amittatur, probatur planè, quia in crimine hæresis est expressus textus in cap. 2. in fin. de hæretic. lib. 6 & ex æquiparatione horum delictorum, de qua suprà, idem in
201 cæteris statuendum est: quæ æquiparatio confirmatur, l. 2. tit. 18. lib. 8. Recopil. Probatur etiam, nam in his delictis bannitio fit, banniti autem amittunt patriam potestatem, Clar. d. §. fin. quæst. 71. num. 12. facit & fortissimè, nam cùm pœna mortis hisce in delictis sit imposita, certum est, & ius patriæ potestatis solvi, l. 1. & 2. d. tit. 18. ac propterea peculium profectitiũ sufficit, namque pœnam tacitè induci, (l. his solis, C. de revo. don. ibi: *Satis etiam tacitè cautũ putamus*) docet Tell. in l. 6. Tauri, num. 25. Unde intrepidè & latiùs in his delictis peculium profectitium confiscari, docet Simancas d. cap. 9. de instit. Cath. num. 15. quod tenendum est, licèt Fulgos. contrariũ
202 senserit, ut videbis infrà n. 201. Dotem autem profectitiam filiæ datam, delicto patris nõ confiscari, docet Salicet. in l. 3. num. 5. C. de bonis proscriptor. Et licèt quò movetur argumentum, debile sit, nulli non patet, dotem ex parte accipientis onerosam habere causam: & cùm post traditionem dominium à patre recesserit, nec tertio præiudicium generandum suprà dixerimus, gloss. 17. num. 44. nil dubium, quin à marito non possit avelli. Ex eisdem etiam patet, quid è contra
203 dicendum sit, an cõfiscatis filij bonis, profectitium peculium confiscetur, & cùm patris proprium sit, ut proximè resolvimus, certum est, patrem pro filio non debere gravari, auth. ne filius pro patr. & ita tali casu peculium profectitium non confiscari sine difficultate, ex multis resolvit Iul. Clar. d. §. fin. quæst. 78. num. 11. latè Canter. ubi suprà à num. 36. cum trib. seqq. pag. 374. Suar. ubi suprà num. 5. Gutier. lib. 3. pract. quæst. 78. Idque eleganti argumento, nam si peculium castrense non confiscatur, l. si filius, C. de bon. damnat. & videbis statim. Ergo à fortiori nec peculium profectitium, in quo minus ius filius habet, confiscari poterit. Præterea & hoc per eum suadetur, nam cùm tale peculium nõ possit per filium alienari, l. fin. §. filius autẽ, C. de bon. quę liber. Ergò nec eius facto in fisco transire, l. Imperator, in princip. & quod ibi notat Bartol. de fid. com. lib. Bart. & Bald. in l. si quis in tantam, C. undè vi. Et peculiũ servi damnati non auferri domino, probat l. 1. C. de bonis pros. nec etiã patri peculium damnati filij, l. si filius 3. C. de bonis pros. nec actio de peculio datur

ex

ex pœnalibus, l. 1. §. hæc autem, vers. *Si filiusfamilias*, de ijs, qui deiecerunt, &c. l. ex pœnalibus, de regul. iur. ex peculio enim pœna non debetur, licèt furtum ipsum debeatur, l. peculium 30. §. sive autem, de peculio: sed illud speciale in peculio est, nam ex delicto filij non confiscatur, ut proximè diximus, nec etiam ex delicto patris cùm eius bona confiscātur, l. 3. §. sed utrũ, ubi Bart. de minoribus, quemadmodũ nec pro debito patris sumi probavim. supra gloss. 16. num.
204 Quid autem de peculio adventitio dicendum sit, dubitatur: & idem quod de profectitio, & eisdem fundamẽtis sensit Suar. ubi supr. n. 5. & 7. Sed cùm filius proprietatem, pater autem habeat usumfructum, ex cuiuslibet eorum delicto, quoad eum spectat, confiscari, nec alterius facto alteri generari præiudicium, tenet Tellus in l. 5. Taur. num. 6. Canter. ubi supr. num. 9. Simanc. n. 15. ex illo toties repetito argumento: nam quod per testamentum, idem & per delictum potest filius, & ita quod suum est, alij autem non præiudicare, Matien. in l. 4. tit. 4. lib. 5. Recopilat. gloss. 3. num. 3. & gloss. 4. & si argumẽta Clari num. 12. consideremus, idem videntur persuadere, licèt ipse in contrarium inclinet, & Covarr. & alios pro hac parte adducat. Et Capella Tolosana quæst. 120. & seq. Caccheranus decis. Pedem. 94. & Faber in C. lib. 4. tit. 9. ne filius pro patre, diffin. 5. Quid autem sit in peculio castrensi, longiorem habet disputationem, etsi prima facie sine difficultate videatur, cùm in his delictis bona amittantur delinquentis, peculium autem castrẽse filij esse, & ei, non patri quæri, nulli in dubium venit, & probat l. ex nota, de castren. peculio, l. cùm oportet, C. de bon. quæ liber. l. errat. 3. C. de castrens. pecul. mil. libr. 12. §. igitur liberi, Instit. per quas pers. nec ullum ius pater in eo habet, ut probat dict. l. 3. & cætera iura: undè castrense peculiũ proprium filij patrimonium dicitur, l. 3 §. Pomponius, de minorib. & in eo filius vice patrisfamilias fungitur, l. 2. ad Macedon. Et peculium castrense filius alienare potest, l. filiusfamil. 2. C. de castren. pecul. mil. lib. 12. l. 6. tit. 17. par. 4. undè & testari de eodem potest, ut argumento, de quo proximè, & l. 1. de testamen. mil. & principio, quibus non est permiss. facer. testamentum: undè à fortiori, & mortis causa donare potest, l. filius, vers. fin. de donation. causa mor. l. hæc ratio 3. §. videamus, vers. *Quam*. de donation. inter. & ita filius præcipuum habet hoc peculium, nec communicare tenetur fratribus, aut conferre, l. 2. §. neque castrense, de collation. bonor. ac propter eà rectè eius ratione in iudicio esse potest, & etiam cum patre litigare, l. lis nulla, de iudic. ergo nec vix quidẽ videtur posse excogitari, ob delictum patris tale peculium confiscari, ob delictum autem filij confiscari posse & debere, sine dubio videtur, ex argumẽto de quo suprà. Si enim & per contractum, & in testamento de eo potest disponere, quodnam potest esse dubiũ, ut & per delictum illud possit alienari. Quod sine dubio persuadebitur proximiorem opinionem tenentibus, ubi affirmavimus, adventitium peculium, ob filij delictum, quoad proprietatem, quam filius habet, confiscari: ergo & à fortiori in castrensi peculio, quod argumentum à contrario formavit Suar. relatus suprà num. 204. Hæc autem pars tot iurium argumẽto fulcita non est sine difficultate, imò maximam patitur difficultatem, ex l. si filius. 3. C. de bon. prosc. Si filius tuus (inquit text.) cùm esset in tua pote-
206 state, in insulam deportari meruit, peculium eius, nec quod in castris acquisivit, vel quod ei militaturo donasti, auferri tibi debet. Ecce textum apertè probantem, peculium castrense nõ confiscari: ita enim intelligunt text. ubi Cyn. Bald. Salicet. & alij relati à Covar.

Covar.lib.2.var.cap. 8.num. 7. Iulio Clar. ubi supra num. 13. Suar. in d. l. post rem iudicatam,notabil. 13.num. 1. Maranta de ordin.iudicior. 6. part. actu.3.num.34.cum tribus sequentib. P.Gregor.syntagm.lib.3.c.17.Tantũ autem argumentum deducitur ex dicta l.si filius,ut inde nullum ob delictũ peculium ullum confiscari posse putent:quod necesse fatebitur,qui peculij castrensis confiscationem fieri non posse existimaverit : si enim ob filij delictum non confiscantur , quod tam proprium filiorum est, ut supra numero proximo diximus , à fortiori nec
207 cætera peculia , in quibus minus , aut nullum ius filius habet,ut vidimus suprà,& expresse hoc argumento Suar. & utitur & movetur: unde Simanc.d. cap. 9.num. 14. de peculio castrensi, idem quod de profectitio,non scilicet posse confiscari,tenet,licèt aliquos referat contrarium sentientes , hocque æquitati convenire existimat: Cantera verò num.40. affirmat , in iudicando & consulendo ab hac non esse rece-
208 dendum opinione; cùm tamen posteà ipse contrarium observari dicat. ipsis autem duobus,circa huius puncti praxim credendum est,utpotè in hoc expertis.Sed præterquàm quòd iuridicæ omnes rationes primam partem confirmant,ita ut etiam si cogeremur iure communi intelligere, d.l. 3. prout supra relati,vix possemus tenere , huiusmodi peculium non confiscari,præsertim cùm nostri leges Regni apud nos leges debeant appellari:quin Bar-
209 tol.pro contraria parte adductus in l. si finita,§.si de vectigalib.num. 13. de damn. infect. si benè animadvertatur, in hanc inclinat sententiam, quin pro ea adducit l. eũ qui 3. C. de authorit. præstand. licèt is text. meo videri id non probet,unde antiqui suprà relati in d.l.3.ut eius decisionem defendant, respondeãtque difficultatibus eius dicunt,filiofam. delinquente , eius bona confiscari,quæ iure communi,nõ quæ ex privilegio habet : at cùm castrense peculium habeat ex privilegio,nil mirum,si non confiscetur , sed profectò, aut quid ipsi velint,non teneo,aut vellem interrogare , quod vocatur privilegium iam in corpore iuris tot legibus insertum; aut si adhuc privilegiũ contendant, quæ alia bona præter peculium filiusfamil.unquam potest possidere , facit etiam l. 1. vers. *Sed etsi* quando de pecul. act. annalis fit , ubi fiscus vel hæres tenentur de peculio: ergo quia peculium ad fiscum pervenit,aliàs non tenerentur : ergo certum est, aliquãdo peculium ad fiscum pervenire. Quod argumẽtum adeò forte visum fuit,ut ex eo profectitium etiã peculium confiscari,confiscatis bonis filij,eius text.argumẽto defendat Fulgos.in l.3.§.sed utrum,de min.& in d.
211 vers. *Si morte*, Viglius in princip.quibus non est perm.num.21. & ibi Bald. ideò Canter. ut ad meliorem rediret frugem, d.l.3. respondere tentavit,& num.40.in ea residet opinione,ut textus ille non loquatur de confiscatione: sed quando solùm deportatur filius: & cùm ibi confiscatio non fieret,nil mirum,si nec peculium auferatur,exemplumque ponit in multis casibus, quibus hodie videmus fieri deportationem, idest condemnationem ad triremes:hæc enim in illius locum succes- 212
sit,l.7.tit.1.lib.5.Recopil. & rubric. tit.24.lib.8.Recopil. quibus omnibus nequaquam bonorum confiscatio fit. Sed meo videri hæc interpretatio sustineri nullo modo potest:nam de iure cõmuni nullo modo poterat fieri deportatio,sine omnium bonorum confiscatione,sunt plurima de hoc iura, l. de bonis post duas sequẽtes, & d. l. filius,C.de bon.proscript. de bonis matris deportatæ, inquit text. filijs nihil deberi , iuris absolutissimi est . Ecce text. plusquàm manifestum pro hac doctrina: estque apud nos l. 4. tit. 18. par.4. ubi cùm tractatur de interpretatione verbi *Banniti*, & verbi *Encantado*,

tado, inquit: *Casi son encartados para siẽpre è les toman lo que han, son contados*
213 *entre los deportados*: Potestne expressior textus inveniri? Cuius difficultatis causa, & ut d. vers. *Sed etsi*, ad concordiam adducãt, cùm videamus in l. 3. §. sed utrum, de minor. si bona patris pro debito civili capiantur, separari peculium filij: sunt qui putent, distinguendum inter civile debitum, & deportationem propter crimen, nam in debito civili peculium separatur, ut prius fiat excusio in bonis patris, quã ad peculium perveniatur. At ex confiscatione, peculium etiam confiscatur, ut in d. vers. *Sed etsi*, licèt hæc interpretatio sine dubitatione videatur, & possit pro ea considerari, quòd licèt peculium profectitium à patre possit repeti, cùm voluerit: interim tamen à filio possidetur, & non tam peculium, quàm actionem ad eum pater habere videtur, ac propterea ordine executionis, de qua in l. à Divo Pio, §. in executione, de re iudicat. prius bona patris mobilia, & immobilia capienda sunt, quàm ad iura & actiones deveniatur. Tamen ut nostra principalis difficultas omnino desit, animadverto, omnes Doctores suprà nominatos, eam reddere rationem ad l. 3. ut scilicet pietatis causa peculium filij eiusdem bonis confiscatis, in solatium patri relinquatur. Animadverto etiam,
214 quòd licèt multi Doctores dubitent, an possit peculium confiscari, multi etiam contrarium tenent, & tamen in his criminibus, de quibus nos loquimur, contrarium obtineri videamus, imò in leviori etiam casu post longam disputationem obtentũ testatur Boer. decis. 7. quod sine maximo iure à tantis viris fieri, adduci non possum, ut credam: in ea igitur sum sententia, ut licèt regulariter in multis casibus, quibus publicatio fiebat, de quibus suprà num. 150. mentionem fecimus, & enumerantur à Chassan. & alijs, peculium servaretur, ut d. l. 3. C. de bonis proscrip. tamen id non in omnibus fit. Aliquando etiam peculium publicatur, ut d. vers. *Sed etsi*, l. 1. quando de
215 peculio actio annalis fit. Hi autem casus qui sint, non enumerantur, sed id ex d. l. quisquis, & alijs iuribus supra adductis erit deducẽdum: quod si aliquo casu id verificari possit, in ijs, de quibus loquimur, ut verificetur necesse est; in his enim solatium nullum relinqui debet, itaque & iura iuribus concordantur, quod maximè expedit, cap. cùm expediat, de election. tantorumque virorum auctoritas defenditur, ex quibus & plurima vitabis inconvenientia, præcipuè quod Salicet. n. 2. ubi suprà distinguit, quoad occupandum peculium inter ascendentem, & descendẽtem, quasi excludatur per ascendentem, per descendentem verò secus. Sed ex supradictis hæc cessant, & ita tenendum est, confiscatis bonis filij, & castrense peculium confiscari, ex rationibus, de quibus supra late. Et post primam editionem inveni hanc partem probantem Cald. in l. si curatorem habens, verbo *Læsis*, à num. 112.
216 Ex supra dictis deducitur, quòd etsi maritus dicatur dominus rei dotalis, l. doce ancillam, C. de rei vend. & inde forsan Guid. Pap. singul. 719. num. 3. ex Odofr. in l. ob maritorũ, C. ne uxor pro marit. existimaverit, ob crimẽ læsæ Maiestatis à viro commissum uxo-
217 ris dotem confiscari. Tamen cùm maritus dotem alienare non possit, ut in prin. Instit. quibus alienare licet, vel nõ: & præterea, cùm (ut prædiximus) ex confiscatione tertio nõ debeat præiudicium generari: consequens est necessarium, uxoris dotem ob mariti delictũ confiscari non posse, docet Bart. in l. marito, n. 1. solut. matrim. Bald. Novel. in tract. de dot. in par. 6. de privil. dot. constant. matrim. privil. 17. docet, plures referens, Simanc. d. cap. 9. de Catholic. institution. num. 10. Canter. latè d. tractat. quæst. crimin. in quæst. tangentib. punition. delictorum,

num. 20. Valascus de partitionibus, cap.24. Bald. singul.12. & fiscus mariti bona capiens, sicut & cætera debita uxori restitui dotem, l. secundùm rationem 2. C. soluto matrimonio; nam maritus non est dominus rerum dotalium, Mantua sing. 69. num. 1. tom. 1. licèt interim dominus censeatur, l. dote ancillam, C. de reivendicat. & 1. tom. communium 310. Et vide latè D. Ioan. del Castillo de usufructu, 1. par. cap. 4. quæ doctrina adeò iuribus & rationibus comprobata est, sicque usu recepta, ut superfluum sit in ea morari, licèt Guid. Pap. quam supra retulimus opinionem, sentiat, nisi eũ intelligas, ex cap. decrevit 14. de hæret. lib. 6.

219 Quando uxor scienter contraxit cũ marito hæretico, tunc enim confiscatur dos, nõ tam ex mariti delicto, quàm delicto ipsius uxoris cum hæretico contrahentis, videtur enim fautrix hæreticorum, gloss. 3. l. 2. tit. 6. par. 7. cap. decrevit 14. de hæreticis lib. 6. tali enim casu solummodo punitur amissione dotis, Ias. in l. si cõstante, solut. matr. n. 187. Matrimoniũ enim inter Iudæam & Christianum, ut adulterium punitur, l. ne quis 5. C. de Iudæis. Aliàs enim, etsi maritũ hæreticum teneatur revelare, ut dixi suprà hac gloss. num. 117. Tamen ex eo quòd non revelaverit, non punitur amissione dotis, ut docet gloss. fin. ibi

220 communiter recepta, præsertim per Canter. & idem etiam, non amittere dotem mulierem insequentem maritum rebellem, & ita esse sententialiter diffinitũ, refert Clar. lib. 5. receptar. §. fin. quæst. 78. num. 15. Hoc tamen intelligendum est de vera dote, & numerata: nam si dos confessata sit,

221 præsertim post commissum delictum, vel ante proximè suspecta dos esset, ex Palac. Rub. in rubric. de don. inter, §. 33. ex prædictis num. 2. fol. mihi 18. & in §. 51. limita tertiò, num. 3. & 4. fol. 31. Afflict. decis. 402. num. 11. Mascar. de probation. conclus. 362. n. 5. Quemada 4. q. Fiscali, Surd. decis. 16. dos enim mulieri reservatur, quæ verè numerata est, l. si quis 9. C. de bonis pros. & recurrendum est ad ea, quæ per Doctores traduntur de dote confessata, præsertim per Covar. lib. 1. variar. c. 7. num. 6. & Areminum Tepatum variarum tom. 2. tit. de iure fisci, cap. 8. Cùm enim id non sit nostri instituti, non moror amplius. Item si dos amplè æstimetur, excessum non consequitur mulier, Covar. cap. 28. pract. num. 9. Sed cùm non solùm dotem mulier post divortium petat, de quo in cap. per tuas, de donat. int. & l. 2. in princ. solut. matr. l. si marito, cod. l. unic. §. exactio, de rei uxor. action. l. pen. tit. 11. par. 4. l. 2. tit. 2. par. 7. Potest namque alia etiam petere, de quibus infra sigillatim suo ordine; videndum etiam erit, an & hæc bonis confiscatis petere possit, & ideò incipiamus.

222 Extra dotem uxor post divortium petere potest & bona paraphernalia, l. hac lege, C. de pact. conv. Dicuntur autem paraphernalia omnes res mulieris extra dotem, gloss. in d. l. hac lege, vers. *Condici*, l. si ego, § fin. de iur. dot. Ias. in l. maritus à num. 11. C. de procuratoribus, & est videndus Castill. in l. 81. Tauri, num. 5. vel melius paraphernalia dicuntur, quæ mulier secum ad domũ viri adducit, ex Alex. conf. 42. vol. 1. num. 3. cui consonare videtur l. 17. tit. 11. par. 4. Huiusmodi autem bona in tantum uxoris sunt, ut si ius commune consideres, maritus nõ lucratur harum rerũ fructus, ex gloss. antepen. in l. ubi 29. C. de iur. dot. &

223 Ias. ubi proximè. Sed de iure Regio iam hodie communicantur huiusmodi bona, l. fin. tit. *de las ganancias*, lib. 3. for. & l. fin. eod. tit. lib. 5. Ordinam. quæ est l. 1. tit. 9. lib. 5. Recopilat. Ex quibus quid in nostro casu servandum sit, deduces ex supra dictis: paraphernalia enim vir restituere tenetur, sicut

224 & dotem mulieri, imò fortiori ratione: licèt enim dominus dicatur dotis, ut

ut dixi suprà num.207. paraphernaliũ autem bonorum dominium non nanciscitur, & ita ob mariti delictum fiscus paraphernalia non capit, imò restituit uxori: ad fructus autem non tenetur, sicut nec maritus ex lege Regni.

225 Potest & mulier petere à viro, soluto matrimonio, bona ipsius mulieris adventitia. Hæc enim insolidum sibi acquiruntur, nec marito communicare tenetur, quemadmodum nec maritus eidem, quæ similiter marito obvenerunt, l. nec adiecit, l. sed quia, cum seqq. pro socio, l. 2. tit. *de las ganancias*, lib. 5. Ordin. l. 3. tit. 9. lib. 5. Recopil. & ibi Matien. & Suar. in l. 1. tit. *de las*
226 *ganancias*, lib. 3. for. Ex quibus ad nostrum deveniendo institutum, & eadẽ adventitia bona poterit uxor petere, non obstante bonorum mariti confiscatione, & ita alia bona à fisco petere poterit mulier, sicut creditrix, si bona in pondere vel mensura consistant, vel actione reali, si consistant in specie.

Donationem etiam propter nuptias, si ex pacto fuit concessa, potest
227 petere, l. ex morte, C. de pactis conven. cap. & si necesse, & cap. fin. de donat. int. Est autem donatio propter nuptias, quod à viro confertur pro matrimonio sustentando, quod antiquitùs donatio ante nuptias dicebatur, §. est & aliud, Instit. de donationibus, l. 1. tit. 1. partit. 4. Idem igitur, ut in cõfiscatione dicendum est, ut tales donationes pacto debitę uxori solvantur, si in tempore habili factæ fuerint, iuxta ea quæ resolvi supra in principio huius §. num. 184. de quo vide gloss. 6. l. 4. tit. 11. par. 4.

228 Arrhas Hispanè dicitur genus donationis, quæ à marito uxori fit, ante, vel post consummatum matrimoniũ, ut eius lucro cedant in honorem virginalis, vel vidualis pudicitię, l. 1. 2. & 3. tit. *de las Arras*, lib. 3. for. l. 50. Taur. cum sequentib. Hæc autẽ, etiã tanquam dos confiscari non possunt, ob mariti delictum, & ita uxori solvi debent, dum tamen legitimam taxationem non excedant, quę est decima pars bonorum mariti, d. l. 50. Tauri, quæ adeò necessitatem inducit, ut renunciari non possit.

229 Præterea, & soluto matrimonio, uxor petere potest dimidietatem lucrorum, constante matrimonio quæsitorum, sive unius, aut amborum industriâ provenerit, cap. de donationibus, tot. tit. 9. lib. 5. Recopil. Segur. in l. 3. §. fin. num. 78. de liber. & posthum. Palac. Rubios in repet. rubric. de donat. inter §. 66. num. 24. Hoc autem ita procedit, dummodò castè vivat uxor, ex Didac. Perez gloss. fin. in l. 4.
230 tit. 4. lib. 5. Ordin. Idemque & de cõfiscatione dicẽdum est, & ita sine difficultate observatur, ut cõfiscatis mariti bonis, dimidium lucrorum uxori pertinentium non cadat in confiscationem, docet Palac. Rub. in repetitione rubricæ de donation. inter, d. §. 66. Caldas de empt. & vend. cap. 10. num. 41. latè Segura de bonis lucratis constante matrimonio, ultimo suorum operum; & vim committit, qui bona mulieris capit pro debito viri, l. 1. C. ad l. Iul. de vi, & bonis viri confiscatis potest uxor bona sua capere non spectata licentia iudicis, P. Rabenna singul. 777. 2. tom. 106. Et ita à fisco solvitur uxori dimidium lucrorum, ut & fieri vidi, & testatur Anton. Gom. in l. 77. Taur. num. 1. & gloss. 3. l. 2. tit. 2. part. 7. Et licèt alias in confis-
231 catione dubitetur, an tempus delicti, an verò sententiæ tempus considerari debeat, ut vidisti suprà n. 182. Tamen quoad horum lucrorum divisionem inter fiscum & coniugem superstitem tempus sententiæ debere considerari, expressè cautum extat l. 77. Tauri, quæ hodie est l. 10. tit. 9. lib. 5. Recopilation. & ita etiam tenet Simanc. dict. cap. 9. de Catholic. instit. num. 11.

232 Alternativè autẽ cum arrhis potest

mu-

mulier petere, soluto matrimonio, spõsalitiam largitatem: sponsalitiæ autē largitates dicuntur bonorum pretiosorum, sive non pretiosorum donatæ ab sponso de futuro, aut de præsenti, dimidium, osculo interveniente, vel totum, copula secuta, l. si à sponso, C. de donation. ante nuptias, l. 52. Taur. quę est l. 4. tit. 2. lib. 5. Recopil. Hæc autē sponsalitia largitas non potest excedere octavam partem dotis, Matien. in d. l. 4. tit. 2. lib. 5. Recopil. gloss. 2. Hanc autem sponsalitiam largitatem petit mulier, ut dixi, alternativè cum arrhis: non potest enim petere simul cum arrhis, ut d. l. 2. Nec absolutè eam lucratur, sed ita demum, si post viri mortem honestè vivat: nam si vivat inhonestè, perdit eam, argument. textus in l. res uxoris, C. de donation. ante nupt. l. 9. tit. 12. lib. 3. for. Palac. Rubios in repetit. rubr. §. 63. & §. fin. & cùm eadem petitio sit hæc, ac arrharum, idem quod de arrhis diximus, quoad confiscationem suprà num. 218. & hic repetita censentur.

233 Potest & præterea mulier, soluto matrimonio, petere ultra dotem legata sibi à marito relicta, l. unic. §. 1. versic. *Sciendum*, C. de rei uxor. action. eaque præcipuè extra dotem habet, l. qui quadraginta, §. dos legata, aliàs est l. si dos socero, ad legem Falcid. nisi aliàs deprehendatur ex obligatione mandantis: in quo non moror, quia quo ad nostrum attinet institutum, cū ut vidisti suprà num. 186. efficiatur intestabilis huiusmodi delicta committens, consequens est, nec testari posse, aut legare, neque legata à tali marito, cuius bona confiscata sunt, uxori deberi. Petit etiam mulier post

234 mortem viri lectum quotidianum, dū tamen non transeat ad secundas nuptias, l. 6. tit. 6. lib. 3. for. Palac. Rob. in dicta repetition. rubr. §. 11. num. 9. Castill. in l. 15. Taur. gloss. 1. quod etiā amisit, si intra annū luctus nubat, Did. Perez in l. 5. tit. 1. lib. 5. Ordin. gloss. 1. pag. 54. vers. *Item per matrimonium*. Sed cùm hoc iure, quod sequi debeamus, non fundetur, consequens est, in casu confiscationis, lectum non lucrari uxorem, & in aliquibus casibus mihi contingentibus, nunquam vidi lectum uxori applicari. Quod cōfirma-

235 tur ex traditis per Gutier. lib. 2. pract. quæst. 93. cum seq. Lectum enim non debetur, si alia bona non sint, & potest prohiberi ne detur, Ceballos communium lib. 1. quæst. 1 & vide ibi, an post confiscationem debeatur; & lectum viduale debebitur, si credimus Gutier. lib. 2. pract. quæst. 93. num. 1. & 6. & quæst. 94. & Cortero singul. verbo *Conditio personæ*. Sed ego existimo lectum quo utebantur deberi; & quæ veniant in lecto, idem Gutier. quæst. 95. Vestes etiam quotidianas uxorem lucrari, mortuo viro, docet Paul. cons. 28. vol. 2. Bart. & multi relati per Palac. Rub. in repetit. rubric. §. 11. num. 3. gloss. in l. si ususfructus, §. 1. ad legem Falcid. quam dicit singularem Salicet. in l. sicut, C. de donation. inter n. 5. est l. 23. in fin. tit. 11. part. 4. Et quæ dicantur vestes quotidianæ, vide per Gutier. pract. quæst. 19. & 20. Pretiosas verò non lucratur, argumento textus in l. si vir. in principio, de donationibus inter, Bald. Paul. Angel. & communiter Doctores in l. penult. §. 1. soluto matrim. Angel. in §. fuerat. num. 41. de actionib. Salicet. in d. l. sicut, Palac. Rub. in repetit. rubricæ, d. §. 11. Quæ autem dicantur vestes quotidianæ, & quę pretiosæ, relinquitur arbitrio iudicis, Ioannes de Imol. in dict. l. penult. §. 1. solut. matrimon. est argumentum l. sed si quid, vers. *Sufficienter*, de usufruct. quibus addendus est Montal. in l. 6. lib. 3. for. Alexand. in l. si ususfructus, ad legem Falcid. & de vestibus, & iocalibus est videndus Roman. cons. 146. & Gregor. Lopez, verb. *Paños escusados*, & in l. 2. tit. 1. suprà allegata, & licèt de rigore possit defendi, huiusmodi vestes in confisca-

cationé non relinqui, sed uxori imputari: tamen semper vidi, dissimulatio-
236 ne quadam uxori relinqui vestes ordinarias attritas, nec in dotem imputari. Vestes etiam lugubres de bonis mariti esse uxori subministrandas, secundùm qualitatem personarum, & quantitatem patrimonij, si hoc habeat consuetudo, secundùm Angelum in l. si is qui quadraginta, §. fin. ad legem Falcid. & hanc consuetudinem hodie esse, ex l. decreto, C. de infamib. vel ex quibus causis infamia irrogetur. Gomez Arias in l. 50. Taur. num. 5 & ibi Castill. verb. *Gastos*. Et quòd hæ vestes debeant de bonis hæredis solvi, tenet Stephan. Aufrerius decis. 336. Capellæ Tolosanæ, & Ioannes Saison in consuetudinibus Turonen-
237 sib. artic. 13. fol. 311. col. 3. quod intelligitur de panno parvi valoris, ex Palac. Rub. in dicta repetitione rubric. §. 11. num. 8. Sed cùm ex l. 30. Tauri, quæ est l. 13. tit. 6. lib. 5. Recopil. ex quinto hæreditatis huiusmodi sumptus deducendi, & Castill. ibi, verbo *Gastos*, sequitur in causa confiscationis huiusmodi sumptus non debere deduci, cùm nec detur hæreditas: præterquàm quòd indignum esset, mortem tam graviter delinquentium vestibus lugubribus honorare.

238 Hæredes etiam tenentur intra annum luctus alimenta uxori præstare, tenet gloss. in l. unic. §. exactio, C. de rei uxor. actio. gloss. 2. in l. divortium, solut. matrimon. gloss. fin. in l. penult. ut in possess. legat. Covar. lib. 3. variar. cap. 1. num. 3. vers. *Sextò hinc*, & in 7. & 8. illatio. Gregor. in gloss. verb. *Herederos*, in l. 8. tit. 13. par. 6. Ias. in l. de quibus, n. 71. de legib. Roch. de consuetud. num. 90. Didac. Perez in rubr. de usuris, pag. 20. colum. 1. vers. *Ex eadem*, cum seqq. E converso autem fructus dotis pro illo anno etiam ad hæredem spectat pro oneribus alimentorum, secundùm gloss. in dict. l. divortium, solut. matrimon. quæ alibi non reperitur, secundùm Alexan. ibi.

Quod intellige, si non habeat alia bona, unde se alat, aliàs non potest petere alimenta, secundùm gloss. in d. §. exactio, & ibi Alber. quam distinctionem dixit communem Ias. in §. fuerat, Inst. de action. Quòd si dos solvatur intra annum, possunt hæredes viri detrahere usuram medij temporis, nec tenentur ad alimenta, secundùm Bald. in auth. ei, C. de bon. author. iud. poss. n. 61. quod dicit signandum Ias. in d. §. fuerat, n. 24. Bald. in l. de alimentis in fin. C. de transactio. Gregor. verb. *Vn año*, in l. 31. tit. 11. par. 4. Sed præterquā quòd fiscus statim solvit, ut vidisti supra gloss. 16. verb. *Pedir y demandar*, num. 69. existimo ex bonis confiscatis, fiscum ad huiusmodi alimenta
239 uxori præstanda nequaquam teneri, ut suprà num. 156. quia licèt fiscus, in confiscatione succedat delinquenti, ut vidisti hoc §. num. 155. & videbis infrà gloss. 34. §. 7. id tamen est respectu contractarum, non contrahendarum obligationum, dixi suprà gloss. 18. verbo *Defender*, privileg. 11. num. 20. Et ita cùm tempore, quo bona confiscantur, nondum hæc esset obligatio, postea fiscus non tenetur. Facit & præterea, quam hæc alimenta loco usurarum debentur, ut notant suprà proximè relati; at fiscus ad usuras non tenetur, ut dixi suprà eadem gloss. 18. privileg. 15. num. 24. & ita ad hæc alimenta non tenentur, nec ea unquam vidi præstari, saltem post sententiam, licèt forsan secus esset, pendente lite super delicto.

240 Fructus etiam rerum dotalium, & partus ancillarum à tempore soluti matrimonij perit mulier, l. si marito, §. fin. solut. matrimon. l. fin. §. præterea, C. de iur. dotium, quia contractus est bonæ fidei, d. §. fuerat, Instit. de action. & l. unic. C. de rei uxor. action. licèt usuras eo nomine non petat secundùm Bald. in l. insulam, §. usuram solut. matr. Angel. & Ias. remissivè in d. §. fuerat, n. 17. argum. gloss. in l. 3. de eo quod certo loc. nisi forsan mulier

solita esset merces cōparare & negotiare, seu lucrari, secundū Bart. & DD. per tex. in fin. in l. unic. C. de sent. quae
241 pro eo quod inter. In casu autē confiscationis, de quo loquimur, puto distinguendum: aut enim dos in pecunia numerata consistit; & cū fiscus ad usuras nec teneatur, ut dixi proximè, nec fructus ex pecunia numerata considerentur, sequitur ad sortē solūmodò fiscum teneri: quod si in specie consistat, non dubito quin soluto matrimonio ad uxorem pertineant, sicuti & dos ipsa, & fiscus tales fructus restituere tenetur, si extant, vel quatenus ad fiscū pervenerūt, & ex eis locupletior effectus est, ut videbis latiùs infrà gloss. 34. §. 1. privileg. 1. num. 57.

242 Donationes etiam à marito factas, & eius morte cōfirmatas potest uxor soluto matrimonio petere, c. si. in princ. de don. inter. l. 1 & l. donationes 1. C. eodē, quod intelligitur, dūmodo praecesserit traditio, secundū gloss. in l. Papinianus, eod. Probat Palac. Rub. in d. repetit. rubr. §. 76. Quod etiā locū habet, si aliud intervenisset, quod loco traditionis habetur, l. 2. C. de dot. cau. non num. & ibi gloss. quā probat Bald. & Salic. Paul. in l. 1. §. si vir, & ibi Ias. n. 17. & Segur. n. 55. de acquir. possess. Palac. Rub. in repetit. rubr. §. 17. n. 13. & additionator Segur. in l. unū ex familia, §. sed si fundū, n. 124. de legat. 2.

243 In nostro autē casu confiscationis certū est, talē donationē non confirmari, imò ad fiscū venire, quia cū morte cōfirmetur donatio inter virū & uxorē, ut probāt dicta iura, tunc iā impedita est persona: & cū habilitas extremorū non possit dari, impossibile est, fictionē procedere, & donationē confirmari: quin etsi ex postfacto memoria dānetur (quod certum est in casibus, de quibus diximus fieri) adhuc talem donationē non subsistere, sed revocari, docet Palac. Rub. ubi suprà §. 80. & antè & pòst alias limitationes adducit ad regulam, de qua suprà n. 230. Quod videtur confirmari, nā donatio retrotrahitur ad tēpus, quo facta est, l. donationes quas parentes 25. C. de donationibus inter, Faber in C. lib. 6. tit. 28. ad legē Falc. diffin. 1. & saltim quo ad fructus, licèt nō quoad dominium, ex Claro §. donatio, refert Cabal. 2. p. cons. 15. n. 6. & cons. 148. ex num. 15. & hoc capite nō subsistit; facit & pro eadem parte, l. si id quod donatum 29. in princ. de donationibus inte, ubi donatū inter coniuges manet donātis, & ei perit, nec cōfert titulū, sed pro possessore possidetur, l. nec illā 13. §. in omnibus, de petitione haereditatis. Facit & pro eadē parte, nā donatio inter virū & uxorē non confirmatur morte civili, sed naturali, Suar. allegat. 20. fol. 172. vers. *Fortè*, in fine; & si vir & uxor ingrediūtur religionē, restituitur, quod alter alteri donaverit, Bottigar. de dote, n. 18. & 20. In contrariū autē videtur, quod ex donatione inter coniuges uxor lucratur usuras pecuniae à marito donatae, Copus de fructib. lib. 3. tit. 2. c. 9. de donat. inter virū fructib. n. 1. & pro eo est l. fructus 45. de usuris. Facit & pro eadē parte, nā donatio facta uxori, vel filijs nō tollitur confiscatione, l. si quis 9. §. si quid, & §. sed in his, C. de bonis pros. Nec revocatur, si donās efficiatur servus poenae, l. res uxoris 24. C. de donat. inter, & considerari potest doctrina Dyni sing. 241. ubi maritus donans uxori non potest ab ea fideicōmissum relinquere, & ita donationes inter cōiuges ante delictum valere, & sustineri, tenet Segura de bonis lucratis constante matrimonio: & pro eadē parte est l. si maritus 10. C. de donationibus inter, ibi: Cū causa liberalitatis à crimine separata est; ex quibus difficile redditur huiusque stionis resolutio, & augetur difficultas, nam maritus donando, vel obligando praeiudicat uxori, l. si maritus 12. C. de donation. inter: sed cū iura expressa sint; ab eis recedere nō licet in casibus ubi confiscatio fieri debet, & donationem inter coniuges non confiscari tenendū est, & sive donantes, sive donatarij bo

na

na confiscentur, talem donationem in confiscationē non venire, & possumus dicere quod l. Papinianus 8. §. sed neq; impuberis de inoffic. test. & quod diximus suprà hoc §. de cõfiscatione peculij, lex enim cõiunctis personis favere voluit, nec omnium ratio reddi potest, videmus etiã donationem causa mortis imperfectam esse regulariter, l. si aliquis 7. de donation. caus. mortis, & ut talis removetur, ut inquit textus, censetur enim & regulatur, ut ultima voluntas inter extraneos, l. cũ ij, in princ. de transaction. & ibi Bart. n. 2. Et tamen talis donatio inter coniuges non confiscatur, Covar. 3. par. rubr. de testamen. num. 4. & seqq.

Sed hoc in confiscatione, quę fieri debet, tenendũ est, ut suprà relati meo videri existimãt, & probat d. §. sed in his; at nos hîc loquimur in tribus maximis criminibus exceptis, ubi cõfiscatio ipso iure fit: & licèt in crimine sodomiæ posset dubitari, at in crimine læsæ Maiestatis Divinæ & humanæ, cùm in eis memoria defuncti condemnetur, donatio etiam inter cõiuges invalida reddetur, l. cũ hic status 33. §. si donator, vers. *Si maritus*, de donation. inter; quin & in minus grãvi casu, cùm scilicèt quis mortẽ sibi conscivit, & Alciat. lib. 6. Parergon. cap. 27. de quibus vide Alberic. & omnes in l. post contractũ, de donat. sed an post quinquẽnium memoria possit damnari, vide Alciat. lib. 7. resp. cons. 19. n. 1. Alciat. in l. post contractũ 15. de don. n. 13

244 Res emptas ex pecunia dotali, dum tamen emptæ sint ex voluntate mulieris, & utriusque coniugũ volũtate explicita, ut res empta sit dotalis, tanquã dotem ipsam potest post mortem viri uxor petere, gloss. in l. res quę 55. de iur. dotiũ, gloss. in l. 1. C. si quis alteri, vel sibi, gloss. in l. ex pecunia, C. de iure dotiũ, quã ibi commendat Bald. idẽ tenet Bart. ibi, & Salic. in breviario, sic intelligentes l. ita constante 27. de iure doti. & ita videtur intelligenda l. 49. tit. 5. p. 5. & quod tenet Paul. in l. si cũ dotẽ, §. fin. n. 2. solut. matr. Sed cũ, ut prædiximus, tales res dotales sint, idem in hoc casu dicendum est, quod de dote dixi suprà à num. 207.

245 Idem etiam erit respondendum de rebus emptis ex pecunia dotali, sine voluntate uxoris: talis enim res ex tali pecunia empta peti potest per uxorẽ, si aliunde, quoad dotẽ mulieri non possit consuli, l. uxor marito, in fin. de donat. inter; tenet Bart. in l. si ut proponis, C. de rei uxor. action. & in l. ex pecunia, C. de iur. doti. gloss. in cap. 1. §. ei quia videmus, vers. *Nominatim*, in fin. de his qui feud. dar. poss. & ibi Bal. & Alber. & Imol. n. 5. in cap. inquirẽdum, de pecul. Cleric. Hoc autem in nostro casu intelligendum est, dum tẽpore habili, & sine suspicione fraudis hoc factũ fuerit, vel fisco id cõveniat.

246 Idem & de rebus emptis ex pretio rei, quæ fuerat uxoris, venditæ, quia efficitur propria ipsius uxoris, cuius vendita fuerat, l. 11. in fin. tit. 4. lib. 3. quam dicit notandam Palac. Rub. ubi suprà §. 62. num. 4.

247 Idem & de pretio, seu pecunia, quæ ex venditione, seu permutatione rei dotalis redacta est, l. ita constante, cum seq. de iur. dot. tenet Bart. in cons. 124. quia pro restitutione pretij bona viri sunt tacitè obligata, quem sequitur Aretin. in l. 1. num. 4. solut. matrimon. Sed cùm unicam dotem fiscus teneatur restituere, nihil interest, hoc, an alio restituat modo.

248 Alimenta etiã uxor, si prægnans sit, & dotem habeat, petere poterit, l. mulier, solu. mat. l. curat. de vent. in poss. mit. Sed de alimentis uxoris quid servandum esset, dixi n. 227. Si autem id iure filij, aut ventris petat, iã suprà latè tractavimus: an aliquid ad filiũ possit pervenire ex bonis confiscatis, à num. 183. & ideò non moror.

249 Potest etiam & de iure communi quartam bonorum mariti priùs morientis partem petere, si sunt tres, vel

pauciores filij: si verò plures sint, potest uxor superstes petere virilem portionem: si matrimonium fuit absque dote, & maritus primò moriens locuples erat, uxor verò inops, text. in authen. præterea, C. unde vir & uxor. l. 7. tit. 13. par. 6. Gratian. discept. foren. tom. 1. cap. 120. Velasc. de privil. pauperum, 2. par. fol. 1. Quod procedit, etiam si cum parva dote matrimoniũ fuerit contractũ, secundũ Bald. q. fin. Salicet. Alexan. Paul. & Iason ibi num. 3. dumtamen vidua honestè vivat, Palac. Rub. in d. rubric. §. 67. n. 15. & §. 55. num. 3. Quod ampliat & 2. etiam si uxor haberet proprietatem magni valoris, quia adhuc posset dici inopia laborare, Dec. in cap. Episcopus, de Præbend. In hanc autem quartam & legata sibi à marito facta computabũtur, ut in d. auth. in fin. cui adde l. 7. tit. 13. par. 6. Hoc autem quod de quarta dicitur, ita in desuetudinem abijt, ut nec nominetur, nec fiat: & ita à fortiori in casu confiscationis servandũ non erit. Sed post primam editionem duas lites tractari vidi ex parte maritorum in Cancellaria civitatis Regij, unusque nõ obstinuit, alter verò secus, sed contra meum votum, & an debeatur 4. ex d. auth. præterea post cõfiscationem, vide Caballum casu 233.

250 Donationes etiam propter nuptias, vel (ut melius dicam) in nuptijs factas, per consanguineos coniugum repetere mulier poterit, ut per Montal. in l. 6. tit. 6. lib. 3. for. col. 3. in fin. vers. *Item donatio*. Sed de adventitijs, tam in cõfiscatione, quàm extra eam, dixi iam hoc §. num. 215. & ideò nihil est, quod hic addam. Dotem autem mulieris, & cætera, de quibus suprà, quæ ad mu-

251 lierem pertinent, & eius propria esse diximus, non ob mariti delictum confiscari, sed si uxor in aliquod horũ criminum, de quo noster est sermo, incidat, tanquam bona delinquentis confiscari, nulli dubium est, l. fin. tit. 9. lib. 5. Recopil. tenent omnes suprà relati, & Baptista de Sancto Blas. de dot. 1. par. num. 93. & 94. Clarus inter communes, verb. *Dos*, Matien. in l. 11. tit. 9. gloss. 1. num. 1. & seqq. Covar. in 4. 2. par. cap. 7. §. 5. num. 8. Guid. Pap. singul. 719. num. 3. idque iure optimo, nã dos est patrimonium mulieris, l. in eũ 16. de Relig. & sumpt. fun. l. 3. §. sed utrum in fine, de minoribus, & ideò sicut patrimonium talis ex eius delicto confiscari suprà diximus: idem & de mulieris patrimonio ex delicto mulieris dicendum est, sed cùm tertio non debeat fieri præiudicium, ut vidisti latè suprà hoc §. illud dubitatur, an ex delicto uxoris dos possit confiscari durante matrimonio? & confiscari nõ posse tenet Chassan. in consuetudinib. Burg. tit. *des confiscacions*, §. 2. num. 5. fol. 96. & in hoc casu, & in dote filiæ spuriæ, Valasc. consult. 182. num. 16. & quid sit in donatis à consanguineis mariti, an scilicèt veniant in confiscationem bonorum uxoris, Palac. Rub. in rubrica de donationibus inter, fol. 25. col. 4. vers. *Ex quibus*. Sed quatenus mariti præiudicium est, certum est nõ cõfiscari, ex rationibus suprà adductis, quod & refert Tiraquel. in ll. connubialibus, gloss. 5. contra ter. num. 157. & vide latè quæst. 13. & hoc modo intelligo gloss. in l. quandoque 9. de capitis diminutione, asserentem, apud maritũ remanere dotem, nec publicari, totaliterque discedo à doctrina Rebuf. de fisc. n. 19. asserentis, nec ex delicto uxoris, nec ex delicto viri dotem confiscari, nec etiã servabitur l. 6. tit. 25. par. 7. ubi marito applicãtur talis mulieris bona, lex enim illa nõ loquitur de pœna hęresis, de qua nos, sed in alio casu, quemadmodum & Petr. Gregor. syntagm. lib. 31. cap. 31. num. 217. Et in casu hæresis à muliere commissæ, dotem iam vidi confiscatam, & causam apud meum patrem super boni agitari, & licèt rarò videatur posse cadere in mulierem crimen læsæ Maiestatis, tamen si casu acciderit,

rit,

rit, dotem confiscari, probat l. quinque legibus, de bonis damnat. Et quo
252 casu id evenerit, per suprà dictos Doctores decisum extat. Sed an hæc resolutio locum habeat in delicto contra naturam, difficilius videtur, & certum est, tale delictum in mulierem non cadere, nisi à viro præpostera venere cognoscatur: mulieres enim inter se hoc flagitium non possunt admittere, ita ut ordinaria nefandi criminis pœna teneantur, etiam si mulier una cum altera aliquo instrumento coëat, sed alia extraordinaria pœna puniri debet: nam licèt Boer. & Gomez relati à Claro aliter sentiant: Clarus autem, quam retulimus tenet opinionem in §. fornicatio, num. 29. & Gregor. in rubric. tit. 21. par. 7. & ita aliquando in facti contingentia servatum vidi. Verum est, in processu, quem vidi, non plenè constare de admotione instrumenti, licèt testes dicerent, vidisse mulierem incubam cum alia, audisse etiam oscula, obscena verba, & cætera, quæ in actu venereo contingunt, ita ut sine dubio videretur, accessum illum cum instrumento fuisse. Et de sodomia mulieris vide Covarr. in 4. 2. part. cap. 7. num. 10. & Alciat. lib. 10. Parergon. cap. 11. in fin. Gomez in l. 80. Tauri, numer. 34. & de muliere commiscente se cum alia ut vir, suprà relati, Alciat. & Gomez, & gloss. in l. fœdissimam, C. de adulterijs, de hac commixtione intellige textum ibi, & tunc teneri pœna ultimi supplicij, ex alijs refert Vivius commun. opin. opinione 191. tom. 1. fol. 461. & ex alijs etiam Petr. Gregor. syntagmatum 3. part. lib. 36. cap. 14. in fine; estque cõstitutio Imperatoris nostri Caroli V. semper venerandi, Vvormaciæ edita de capitalib⁹ iudicijs à D. Iustin. Yloveo Latinitati donata, ubi mulierũ commixtiones, seu inter se luxuriæ non omnino æquat virorũ nefandæ cõmixtioni. Huiusmodi autẽ delictũ dici tur apud nos *Baldresſiras*, quia instrumentum, quo tales mulieres utuntur,
253 ex corio fit, quod *baldres* apud nos nũcupatur. Et quod diximus, doté confiscari, ut prædixi, intelligendũ est, quatenus ad mulieré spectat, quemadmodũ & cætera omnia, de quibus suprà, ut prosequitur. Cãtera ubi suprà n. 20. Si enim dos tertio deberet restitui, eidẽ statim restitui deber, ex Cancer. n. 24. Ius enim tam mariti, quàm uxoris confiscatur, eius scilicèt qui deliquit, quatenus ad delinquentem spectat. Fiscus autem activè, & passivè cum suis qualitatibus acquiret, & fundus confiscatus transit cũ sua causa, l. via cõstitui 23. §. si fundus de servitut. tust. & fiscus tenetur ad onera iniuncta ei, cui succedit, & parere conditioni, l. in facto 55. §. fiscus, de cond. & demonst. & suprà vidisti hac gloss. §. 9. & in hoc etiã §. & probat l. *si maritus* 37. & l. si marito 32. in princ. solut. matr. & quatenus adquirit delinquẽs, fisco acquiritur, l. si dolo, versic. fin. si quis aliquẽ test. pro. l. 27. tit. 1. par. 6. & per delictũ liberti non acquirit fiscus, quod patronus esset habiturus ex bonis liberti, notatur in l. si in libertũ 28. de bonis liber. & si fiscus succedit ex delicto, fit collatio, sicut si succederet abintestato, l. si deportato 8. C. de bonis proscr. & fiscus tenetur solvere debita taliũ bonorũ, l. 16. tit. 7. p. 6. & dominus directus cõtra quẽ res præscripta est, non potest impedire, quominus fiscus talẽ rẽ acquirat, ut contra Lucã de Pen. tenet Covar. in regul. possessor 3. p. §. 1. n. 6. & ita res litigiosa, ut talis cõfiscatur, nec vitiũ litigiosi impedit confiscari, Rebuf. de fisc. n. 261. & an & quãdo fiscus teneatur restituere fideicommissario, vide Guiller. in cap. Raynun. verb. *Si absque liberis*, 2. n. 75 & sequen. Vnde si tẽpore confiscationis delinquens fuerit dominus directi dominij, quo tempore ad eum proprietas, & ad dominum revertetur, si causam habeat de præterito radicatam,

ante confiscationem, & transmissibilem ad hæredes, ut ex Ruino cons. 23. n. 1. lib. 5. & Ias. in l. si quis mihi bona, §. servus municipium, de acquirend. hæred. refert Clar. d. quæst. 78. num. 25. Leon dec. Valé. 155. tom. 2. Quod & ego practicavi in hac civitate *de la Plata*: cùm enim quis tempore quo matrimonium contrahebat, uxorem dotaret, eo pacto, ut dos ad se reverteretur, matrimonio absque liberis dissoluto, posteà hic commisit grave delictum, & aufugit, nec capi potuit: ex forma autem legis nostræ contra eum processum fuit, inter alia condemnatus in dimidietate bonorum, posteà eo abiente & superstite, uxor sine filijs mortua fuit: ego autem ex condemnatione mariti contra hæredes uxoris ad dimidietatem dotis egi, & dicti hæredes fuerunt condemnati. Illud autem commodè hìc quæri potest, loci ubi hæc scribũtur gratià, an si ex aliquo delicto, de
254 quibus noster est sermo, damnaretur quis, qui commendam Indorum haberet, an talis commenda (ita enim apud nos vocatur) transiret in fiscum, sive Regem nostrum, cuius proprietas est, an verò ad filios, aut quid hoc in casu foret constituendum? Animadverto igitur primùm, mandatis invicti Caroli V. Augusti Regis nostri caveri, has Indorum commendas concedi ad vitam illius, cui concessio fit, & filij aut filiæ ex legitimo matrimonio procreati, & in defectum uxoris, ita ut ad duplicem vitam concedantur. Hoc ergo supposito, si talis delinquens sit, cuius patri commendata est, ita ut ipse successor sit, & ut communiter dicimus, *esté en la segunda vida*, difficultas cessat. Cùm enim in his delictis pœna mortis sequatur, non dubium est, talem commendam ad Regem devolvi, non tam ratione delicti, quàm ratione vacationis. Benè verum est, in casu hæresis aliquando quem hæreticum fuisse declarari: sed quia non nisi certis casibus relaxatio fit ad brachium secularæ, reconciliatur, & ita vita eis
255 relinquitur, bona autem secus: sed de hoc casu statim subijciam infrà. At si talis delinquens is fuerit, cui primùm gratia facta fuit, maiorem habet dubitationem, & si loquamur in causa hæresis, aut sodomiæ, & mors eius sequatur, cùm pœnæ suos debeant habere auctores, non videtur dubitandum, quin filius, qui iam tempore delicti commissi ius habebat, non debeat eo privari: & ita talis filius debeat feudum habere: in casu autem, quo hæreticus declaratur, & vita relinquitur, durante eius vita fructus feudi ad fiscum pertinerent, nisi ratione servitij non exhibendi aliter statuendum foret: in quo casu idem dicendum esset, quod
256 de emphyteosi dicemus infrà. At in crimine læsæ Maiestatis, contrarium defenderem, scilicet primo commendatario delictum læsæ Maiestatis committente, feudum, sive mavis dicere commendam, non ad filium secundò nominatum transire, sed ad Regem ipsum redire, & cum proprietate consolidari: quod & in facti contingentia in hac civitate de la Plata, anno 1599. defendi & obtinui, idque ex cap. 1. de successión. feud. & tit. si vassal. feudo privetur, cui deferatur, in usibus feudorum; in quibus duobus casibus videmus feudum ad Regem ex delicto redire: primus est, si feudum novum sit: secundus verò, si delictum contra Regem committatur: & cùm in casu proposito ambæ qualitates concurrãt, non dubium est, feudum ad Regem redire: quia quoad primum certum est non dari in his Regnis feudum antiquum, iuxta casum propositum. Feudum enim novum est, cùm primò conceditur, Molina de iustitia & iure 2. tomo tractatu secundo, disputatione 471. colum.
257 1423. Quoad secundum iam premisi esse

esse crimen læsæ Maiestatis, & ita in facti contingentia obtinui in hac Argentina Cancellaria, licèt regulariter certum sit, feudum ad fiscum non venire, ut in lib. commun. opinion. tom. 1. inter commun. pagin. 75. 1. colum. & pagin. 86. col. 2. Quin & casu, quo antiquum esset feudum idē servari, ut scilicèt amittatur, si delictum contra Principem sit, defendunt multi, à quorum auctoritate non audet recedere Claros in §. feudum, q. 66. numer. 3. lib. 4. recept. Et vide Caballum casu 182. Vivium lib. 2. decis. 303. num. 7. Martam centuria 1. casu 89. Zasium de feudis num. 99. fol. mihi 20. & fiscum possidere feudum in vita vassalli, tenet Bald. in tit. per quos fit investitura, §. nullum, n. 9. in usibus feudorum, & pro hac parte est l. emancipatū, §. si quis, de Senatoribus, & ibi Bart. ubi conceptus ante mortem avi potest ex eius persona habere feudum, non obstante delicto patris: ergo ex persona patris nō poterit, in contrarium autem Thesaurus decis. 167. tenet etiam vivo feudatario, & bonis confiscatis non quæri fisco feudi fructus, sed cùm feudatarius habeat tale ius, ut & subinfeudari possit, Marescot. lib. 1. variarū, cap. 95. ubi quid de habente decimas an alij laico dare possit, nulli dubium est, ius quod habet amittere, ex regulis generalibus, de quibus in hoc §. Vndè magis sine difficultate in nostro casu procedit, quod eleganti ratione confirmat Zasius de feud. cap. de feudi amission. num. 100. Illi enim, qui à me causam habet, quare etiam & ex meo delicto præiudicare non potero? facit ratio l. Mævia 50. in ultimis verbis, solut. matrim. & est gloss. lio. l. 1. tit. 2. par. 7. post medium, & communē Pancirol. cons. 1. num. 13. Caballus 2. par. cons. 13. à num. 7. & vide eundem Pancirolum cons. 29. & Gratianus 3. tom. disceptation. cap. 511. in princip. tenet, primum acquirentem feudum, vel emphyteusim posse in dotem dari in præiudicium nominatorum. Et suadetur ex doctrina Mastrilli de magistratibus, lib. 1. cap. 28. num. 13. cum seqq. ubi tenet per delictum patris filium officio privari, si tale officium patri & filio committatur, & ex l. qui in servitutem, de bonis liber. & gloss. & Bart. in l. eum qui 30. §. si libertus, verbo *Nec operarum*, de iure immunitatis, ubi si patronus petat libertum in servitutem, nec liberorū nomine potest petere bonorum possessionem: & delinquens contra dominum feudi nocet successoribus, Cald. de iure emphyt. 4. part. cap. 19. à num. 14. Sed in delicto nō consummato, vel inferioris ordinis posset contrariū teneri, quod iuribus probat gloss. verbo *Innocens*, in l. adoptivum 8. de in ius vocando; filium scilicèt insidiantis domino feudi nō privari successione feudi: videmus etiam in delicto non primi capitis bona libertorum damnati eius filijs relinqui, licèt in defectum filiorum damnati fisco quærantur, l. eorum 9 ad l. Iul. Mai. & licèt delictum primi capitis transeat ad filium, secus est in delicto aliorum capitū, l. in reatu final. ad leg. Iul. Mai. facit quod suprà ponderavi de l. qui autem 3. in fin. de his qui notantur infamia. Et cū apud nos nullus alius casus possit evenire, nisi ut primus institutus in delictum incidat, is casus sine difficultate est, ex suprà dictis: si enim secundò vocatus tale committat delictum, cùm hæc delicta secum afferant pœnam mortis, consequens est necessarium, morte feudum omnino vacare, ex notatis suprà numer. 242.

253 Est & alius contractus frequens, præsertim in patria mea Hispali, emphyteusis, scilicèt; ibi enim domus, aut aliæ res in emphyteusim concedūtur, eo pacto, ut emphyteusi fruatur suscipiens, & uxor & hæres unus, quem ultimò decedens nominaverit: hæc enim

enim communis forma est, & ita dicitur emphyteusis concedi ad duas, vel ad tres vitas: hoc ergo casu dubitatur, an ad fiscum transeat emphyteusis, an verò non: & si delinquens fuerit, qui ultimo loco nominatus est, nulla quidem est difficultas, cùm, ut sæpiùs dixi, delicta, de quibus loquimur, necessariò mors sequatur, ac propterea emphyteusis extinguatur, nec sit quod relinquatur fisco, aut extraneo. In alijs autem casibus, cùm est quid transmissibile, difficultas est. Et Caldas de iure emphyt. 4. par. cap. 20. in princip. & fine constituit differentiam inter antiquam, & novam emphyteusim, & an emphyteusis cadat in confiscationem, tractat Molin. de iustit. & iur. disput. 481. tract. 2. 2. tom. colum. 1493. Bal. cons. 284. præmissis verbis, vol. 1. & Clarus lib. 4. receptar. §. emphyteusim, quæstion. 29. tenet, emphyteusim, quæ potest in extraneum hæredē transire, & sine dubio transire in fiscū, & pro hac parte adducit Alexandr. cons. 23. num. 5. lib. 1. quem refert apo-
259 stil. ad Riminald. cons. 21. num. 7. idē Alexand. cons. 89. n. 2. lib. 4. & alios. Sed pro contraria parte allegat Boer. decis. 378. num. 7. Et hanc etiam partem defendit, Clarū reprobans, Canter. in tract. quæstion. crimin. in quæstionib. tangentibus punitionem deli-
260 cti, n. 46. fol. mihi 402. quos ex Bart. in l. si finita, § si de vectigalibus, num. 6. de damn. infect. ita ad concordiam adducit Clar. ubi supra in fin. ut si emphyteusis ab Ecclesia concessa sit, ad fiscum non transeat, idem Alciat. lib. 1. cons. 45. num. 4. si autem à privato fuerit concessa, non transeat ad fiscū: sed Cantera nullam rationem differētiæ invenit, & idem in utroque casu statuendum affirmat, & nullo casu ad fiscum emphyteusim transire existimat. Ego verò licèt mero iure etiam existimem, non posse, aut debere constitui differentiam inter emphyteusim concessam à privato, vel ab Ecclesia, licèt aliquo casu ex indulgētia aliquid
261 (ut iustum est) Ecclesiæ tribuatur. Tamen generaliter existimo, emphyteusim ad fiscum transire. Moveor omnibus iuribus & rationibus in hoc §. citatis, ex quibus lōga satis disputatione resolvimus, bona omnia eius, qui in quodlibet eorum criminum incidit, de quibus noster est sermo, omnia bona amittere, quod nemo dubitat: nec etiā dubitat quis, bonorum appellatione & iura & actiones contineri, l. bonorū 49. l. moventium 93. de verbor. signific. Alciat. in d. l. bonorum in fin. Roman. singul. 630. Quo ergo iure fundari potest, tam magnum ius rei emphyteoticæ fisco non acquiri? & licèt Cantera referat bonorum confiscatorum iudici Regni Murciæ ita mandatum, ego inter mandata antiqua & nova, patri meo, & eius antecessoribus in dicto officio bonorum confiscatorum nunquam vidi, nec à patre meo audivi, qui plus quàm per decē & sex
262 annos dictum officium exercuit: & mero iure hoc verum existimo, & defendere audeo, & pro hac parte considerari potest l. Statius Florus, §. Cornelio Felici, de iur. fisc. ibi: *Interim, quòd condemnatus vivit, bona à tertio nō vendicantur*: ecce interusurium medij temporis esse in confiscatione: facit etiam cap. excommunicamus 13. §. si verò de hæreticis, ubi feudum cōfiscatur salvo iure domini, quia ut sæpiùs dixi, omne ius damnati, & quale apud eum erat, venit in confiscationē, l. si finita 15. §. si de vectigal. de damn. infect. Nec Canteræ argumenta me unquam movent, nam etsi emphyteuta alienans requirere teneatur dominum, non tamen statim quòd nō id fecerit, omnino privatur, sed ex voluntate domini, l. 3. C. de iur. emphyteut. At id etiam non intelligitur in alienatione necessaria: multa enim ob necessitatem conceduntur, l. fideiussor, §. si, necessaria, qui satisd. cogant. prætterquàm quòd requisitio illa ideò fit, ut pro

pro tanto possit directi dominij dominus sibi habere: at cùm hoc impossibile sit in causa confiscationis, necessitas requirendi cessat. Non etiam obstat, quòd inter potentes connumeratur fiscus, ut docet Fabian. de Monte
263 in tract. de emption. quæst. 4. num. 36. & vidisti suprà gloss. 9. num. 12. In potentiorem autem emphyteusim non posse transferri, consuetudine obtentum est, Alexand. in l. si finita, §. si de vectigalibus de damno infect. n. 36. refert Cantera ubi suprà. Contrarium enim verius arbitror, nulla enim lege emphyteuta impeditur in quemcunque ius suum transferre, dummodo id priùs notum faciat domino directi dominij, d. l. 3. & ita mero iure hoc verũ est, unde in patria mea cauta clausula apponi consuevit à notarijs in cõtractibus emphyteusis, ut scilicet dicãt: Ita ut in Regem, Ecclesiam vel alium potentiorem non transmittatur: aliàs sine hac clausula, quod suprà diximus, servandum foret, licèt cùm nil fiscus debeat habere in Ecclesia, neq; Ecclesia in bonis fisci, ut inquit Fabianus de Mont. de empt. & vendit. q. 22. quartæ quæstion. princip. num. 44. congruũ existimarem, ut secundùm Bartol. doctrinam hoc casu cũ proprietate utile dominium consolidaretur, si emphyteota Ecclesiasticus in huiusmodi de-
264 lictum incideret. Sed cùm fiscus nunquam moriatur, ut inquit Negusan. de pignor. 4. memb. 2. par. num. 107. & vidisti suprà gloss. 9. num. 14. & si emphyteusis absolutè in fiscum trãsiret, inutile penè relinqueretur utile dominium. Existimo hoc casu, vel ius hoc debere vendi alicui, ut ad eius vitam duraret, vel longissimum vitæ homi-
265 nis tempus quæri, iuxta l. an ususfructus 63. de usufruct. Ex supradicta resolutione infertur etiam, quid dicendum sit in contractu censuali, & secũdùm hodiernam consuetudinem census sit, quo is, qui accipit pecuniam, censum solvat, ad rationem unius pro quatuordecim: tunc si accipiens censum, in huiusmodi delictum incidat, nil est, quod in hac parte ei confiscetur, quia imò fiscus tenetur ad solvendum censum, quia qui censum accipit, vendit illud ius in suis rebus: si autem vendentis censum bona confiscentur, nulli dubium, & ius hoc etiam confiscari, ut longiori sermone tradit Simanc. sæpè citatus num. 47. & 48.

266 Ius autem patronatus an confiscari possit, maiorem habet difficultatẽ, & de per se solummodo nullatenus cõfiscari posse, quemadmodum nec vendi, nulla dubitatio est: est enim annexum spirituali, cap. quanto 3. & ibi gloss. de iudic. Quæstio igitur in hoc stat, an cùm alicuius bona in confiscationem incidunt ex delictis, de quibus loquimur, incidenter etiam & ius patronatus in confiscatione veniat: & venire tali casu, tenet gloss. in cap. fi-
267 lijs 16. quæst. 1. quam sequitur Abbas in dict. cap. quanto, num. 9. de iudic. & ibi Dec. num. 6. idem tenet Abb. in c. cùm laici, de iur. patron. per text. in cap. litteris, eodem tit. probat l. 1. C. de bonis libert. Lambertinus de iure patron. art. 4. 2. part. princ. limit. 1. n. 3. multa enim accessoriè permittuntur, quæ principaliter denegãtur, Mastril. de magistrat. lib. 1. cap. 12. num. 39. Contrariam verò partem, imò ius patronatus non confiscari, tenent Lãbertin. de iur. patron. 1. lib. 2. quæst. princip. 2. par. art. 29. num. 34. fol. 131. Archidiacon. in cap. si his 16. quæst. 7. Præpos. in cap. 1. 10. distin. Cardin. in Clement. si plures, de iure patron. Bartol. in extravag. ad reprimendam, in verb. *Rebellando*, Angel. de malefic. in vers. *Et eius bona publicamus*, n. 15. & alij quamplures, quos refert & sequitur Francis. Vivi. opin. 72. inter communes, 1. tom. gloss. in cap. satis perversum 56. distin. & in Clement. Pastoralis, verb. *Subiectæ*, de re iudic. Marta de iurisdictione 4. par. casu 79. à num. 26. Cabal. resolution. crimin.

268 casu 40. Sequitur eam opinionem, nō scilicèt confiscari ius patronatus, Cātera suprà relatus in tract. quæstion. criminal. in quæstionib. tangentibus punitionem delictorum, num. 4. quod ibi restringit ad iudicem secularem, nā per Ecclesiasticū posse condēnari, sentit, & pro sua negativa parte duo adducit fundamenta, alterū ex Clementin. Pastoralis, de re iudic. ubi inter alia consideratur, Imperatorē non potuisse cognoscere de iure patron. sed ipse statim respōdet, ibi separatim de eo iure disputari, quod ex d. capit. dilecto prohibetur: incidenter autem posse de eo cognosci cum universitate bonorum, nulli dubium est. Alterū autem Canteræ fundamentum sumitur ex eo, quòd ius patronatus nō possidetur liberè: ergo nec per sententiā alienari potest. Respondeo namque, ius patronatus per se non posse alienari, in communi autem nemini non
269 patet alienari posse: & ita in stricta disputatione defendam, ius patronatus cum cæteris bonis simul in fiscum trāsire: fisco autem ius patronatus potest competere, ut innuit Raudensis Bar. cap. 19. num. 35. & præterquàm quòd nullum argumentum contrariū suadet, probatur hęc pars ex vulgari regula, de qua suprà, nam quodcunque ius transmissibile ad extraneos hæredes, & per confiscationem fisco acquiritur, ut dixi suprà num. 155. Hoc autem ius in extraneum hæredē, imò & per venditionem cum cæteris bonis transferri potest, cap. ex vestris, de iur. patr. & tenent omnes, nemine dēpto: ergo & per confiscationem in fiscū transferri poterit. Facit & prætereà aliud argumentum, nam qui potest obligari ex contractu, eodem etiā modo obligatur ex delicto, l. omnem, de iudic. authen. qua in Provincia, C. ubi de crim. agi oport. cap. fin. de for. cōpet. Bartol. in l. civitas, si certum petat. Si ergo ex contractu omnes tenent, ius patronatus cum cæteris trāsferri

270 bonis, qua de causa idem & in delictis non admittemus? præsertim cùm & quasi consensus detur in delictis, l. Imperatores 34. de iur. fisc. & forsan naturali obligatio ad pœnam, Pichar. in rubric. Inst. de oblig. quæ ex delicto, num. 1. & 10. Quæ argumenta sic me movent, ut ne vix quidem, quæ ratio contrariæ opinionis fautores movere potuit, mihi in mentem veniat. Nec inutilis est hæc indagatio, cùm etiam notum sit, longè maiori pretio posse à fisco vendi universitatem bonorum, in qua & ius patronatus inest, ut ad sensum patet. Quòd si adhuc Doctorum multitudo te in contrariam impulerit sententiā, nullatenus existimo sustineri posse Vivij opinionem, quæ hoc casu hæredibus aliàs relinquit ius patronatus: id enim neque iure, neque æquitate
271 innititur: & sic faciliùs inclinarem in Canteræ sententiam, quæ hoc casu ius patronatus existimat amitti, & sic ab eo Ecclesiam liberari, quod voluit Bernard. Diaz in practic. criminal. cap. 124. Molina lib. 1. cap. 24. num. 27. Quod & magis æquum est, ac in favorem religionis, qui sequēdus semper est: præterquā si defendas opinionem Suar. & aliorum, de quibus suprà num. 206. existimantium, nullum peculium posse confiscari, sed cum proprietate consolidari in casu confiscationis: hæc opinio defendi poterit, &
272 forsan necessaria erit.

Ex suprадicta resolutione etiā deducitur, confiscationem non extendi ad fideicommissum universale, & bona maioratus: hęc enim non in fiscum, sed ad legitimè nominatum transeunt, quia res prohibitæ alienari, in confiscationem non veniunt. docet Hippol. singul. 314. idem in l. fin. de iur. omn. iud. Palacios Rubios in repetit. cap. per vestras, de don. inr. §. 30. Didac. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 5. Ordin. pagin. mihi 117. Iacè Cantera ubi suprà à num. 43. fol. 408. Surd. decis. 254. Gutier.

tier. lib. 2. pract. quæst. 66. Rebuf. de fisco, num. 262. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 11. & gloss. magna, l. 6. tit. 11. par. 6. in princ. Faber in C. lib. 6. tit. 22. de fideicommiss. diffin. 6. Quod satis apparet ex rationibus, de quibus suprà; in fiscum enim solummodò trãseunt, quę in extraneum hæredem, ut docet Peregrin. lib. 5. tit. 1. num.
273 58. & dixi latè suprà à num. 184. Nec tertio debet præiudicium generare, & ita nec ius vicini in publicatione bonorum tollit iure congrui. Afflictis de iure protomiseos, §. 4. num. 24. & ita tertius nominatus non debet removeri à petitione maioratus ex cognati delicto, quidquid dicat Simancas de Catholic. institution. cap. 9. à n. 125. & licèt Cantera n. 51. cum aliqua modificatione prædictam opinionẽ teneat, non scilicèt confiscari, bona maioratus, ego absolutè teneo bona maioratus instituti, ut cõmuniter fit, in fiscũ non transire, nisi alia specialis clausula contrarium suadeat: ex qua forsan ratione Guilliermus in cap. Raynuntius, de testam. verb. *Et uxorem nomine Adelasiam*, decis. 5. num. 273. 1. par.
274 fol. 134. tenet, Regnum in fiscum non transire, quod non nisi quia maioratus est, meo videri defendet: & ut hæc, quam defendimus, opinio sustineatur, non existimo necessariam clausulã illam, quam aliqui excogitarunt, ut scilicèt præambula hora delicti committendi ipso iure maioratus in sequentẽ gradum transeat, quam Cantera refert: imò talem clausulam iniquã omnino existimo, & iniustam, cùm pœnã ante, & absque delicto irroget, pręterquam quòd cùm fraudulenter, & solũ ad defraudandum fiscum, sua condemnatione inferatur, omnino est reijcienda: & illud scio, me nihil dictam clausulam curaturum, si tenerem, bona maioratus aliàs in fiscum transire: quod & alia ratione tradit Simancas n. 114.
275 Certum enim est, fraudantes fiscũ puniri, Bald. in l. facultas, C. de iur. fisci lib. 10. num. 6. & in l. in contractibus, eodem tit. Laud. de fisco, quæst. 8. & est l. aufertur 46. vers. *Qui aliquid*, de iur. fisc. & d. l. qui in contractibus; & ita fisco competit remedium fraudatorium in eum, qui ante contractũ crimen capitale bona sua alienavit; l. in fraudem, de iur. fisc. Bart. in l. post cõtractum 15. de donationib. per l. ult. si quid in fraud. & Faber in §. item si quis in fraudem, num. 1. & 2. Inst. de action. & Budæus ibi in fin. pag. 282. quo nil aptius ad hunc casum adduci potest, licet aliquãdo nõ puniantur facientes simulatas factiones contra fiscum, si credendus est Laud. de fisc. quęst. 233. cui ego non credo, sed ut-
276 cumque sit, existimo, bona maioratus non confiscari, sed potius ad nominatum venire, quod mihi persuadetur ex l. 45. Taur. quæ est l. 8. tit. 7. lib. 5. Recopil. ubi possessio, mortuo ultimo possessore, ad sequentẽ in gradu transfertur, idque non ex successione ultimi possessoris, sed primi instituentis, l. unum ex familia 69. de leg. 2. Media autem non nocent, dum extrema apta sint.

Probatur etiam ex ultima supradicta resolutione, namque pœnæ non debent excedere, nec egredi suos auctores, & ita non debet puniri tertius, qui à delinquente causam non habet; & ita vidi in Regali Consilio supremo sentẽtia definitum in causa cuiusdam Comitatus, quem cùm transversalis quidam peteret, fuit ei oppositũ, patrem eius hæreticum declaratum,
277 & ita punitum fuisse, & tamen bona ei fuerunt adiudicata: ita tamen, ut Comitis titulum non usurparet, tũ, quia ex Regis beneficio non successione acquiritur; tum etiam, quia incapax dignitatis existimatus fuit. Vidi etiã in urbe Salmantina plures domos cũ Regalibus insignijs & armis, quod re-
278 bellium fuisse significat, Chassan. in consuet. Burgun. rubric. 2. *des confiscations*, ante §. 1. num. 14. Et tamen à suc-

successoribus possidebantur, nec me in contrarium movet, quod Simanc. refert, in atrocissimis inquam ordinē esse, cum non servare, id enim respectu delinquentis intelligitur, non respectu tertij: parum etiam obstat, quod Simancas magnum putavit fundamētum, num. 146. possessorem scilicet maioratus verum dominum esse, interim quòd possidet, non obstante, quòd tenetur restituere, l. non ideò minus 66. de reivendic. cum alijs. Nam si ex eo diceremus, maioratum confiscari, eadem ratione, & ob delictum mariti dotem mulieris confiscari fateremur, cùm absque dubio dominus sit, l. doce ancillam 9. C. de reivend. & in princ. Inst. quib. alien. lic. Hoc autem & Simancas negat, & nemo sanæ mentis concedet, non ergo adeò viva & spirans ratio est, quæ ab eo talis appellatur, imò reijcienda omnino; illud autem iustissimum mihi videtur, vellēque ut lege caveretur, & absque dubio, si maioratum constituerem, caverem, ut seclusa omni linea hæretici, vel rebellis, maioratus ad aliam lineā ex me descendentium transiret, vel aliter disponerem, ea deficiente, ut omnino infectæ lineæ nullus remaneret regressus: vellem etenim potius gentis & familiæ meæ nomen extingui omnino, quàm linea sic infecta conservari, & ex suprà dictis rectè Pere-
279 grin. de fisco, lib. 6. tit. 4. num. 43. docet, bona maioratus etiam per fiscum non distrahi, ut sibi satisfiat per possidentē, nisi vel onus sit reale, vel aliàs causam habeat ante institutionem. Ex quibus etiam iam intelliges, illud dici, & intelligi de possidente maioratum ex successione ad se delatum. Si enim primus instituens in aliquod horum delictorum incideret, absque dubio confiscaretur, cùm nondum vires habuerit, quas morte instituentis su-
280 mere debet, nisi esset iam in esse deductus maioratus, & irrevocabilis effectus aliquo ex modis l. 44. Tauri, quæ est l. 4. tit. 7. lib. 5. Recopil. Omnia enim, quæ verè delinquentis sunt, confiscantur, quemadmodum enim contractu vel testamento alienare, ita &
281 delicto poterit, ut sæpiùs repetij. Ex quo intelliges, iam fructum maioratus confiscatum, tempore, quo talis vivit, quibus enim delinquens frueretur, eisdē & fiscus eius loco frui debet, l. Statius Florus. §. Cornelio Felici, de iur. fisc. l. ex facto, §. ex facto, ad Trebel. l. Divi fratres, de iur. patr. Bald. in l. antiquitas, C. de usufruct. Gregor. verb. *Tanto tiempo*, quæ est gloss. 4. l. 14. tit. 5. par. 6. Alciat. lib. 5. responsorū, cons. 146. Gutier. Canon. quæst. lib. 2. cap. 1. à num. 66. Et ita etiam ususfructus pro tempore, quo usufructuarius vivit, confiscatur, ex rationibus & iuribus suprà, & probat Luc. 1. par. in tract. de fisc. num. 14. Caldas in l. si curatorem habens, verb. *Prohiberi*, à n. 41. ubi quid de morte ante capturam, & vide Caballū casu 222. & ex Molin. de primogenijs, Molin. de iust. disput. 470. colum. 1399. an autem necessaria ad arandum confiscentur, vide l. executor, & auth. agricultores, C. quæ res pig. ob. poss. & l. 4 & 5. tit. 13. par. 5. & l. 22. *de la hermandad*, sed id in obligatione ex contractib. vel alijs delictis quæri potest, in ijs verò, de quibus noster est sermo, non cadit disputatio, ut vidisti, nec in eis est privilegium, sed in alijs, & præcipuè in contractib. nunquam mihi sat privilegiati videbuntur agricultores, dummodo veri sint, non nominales.

282 Cui autem fisco, sive Principi bona confiscata acquirātur, interest multum scire, cùm solutio facta fisco inutiliter confiscanti non liberet solvētem, si credendus Peregrin. de fisc. lib. 5. tit. 1. num. 54. Caballo casu 3. num. 11. & casu 138. & casu 266. & sequenti, Lauren. decis. Avinionis 191. num. 6. Et ita quærendum est, an bona cōfiscata capiat dominus loci delicti, an verò loci ubi bona sita sunt dominus;

& ad

& ad dominũ loci, ubi bona sita sunt, pertinere, in his casibus docet Felin. in cap. postulasti, num. 6. de for. comp. plures pro hac opinione eam tenentes citat Simanc. in Cath. inst. d. cap. 9. num. 110. Cancer. in quæstion. crimin. in quæstionib. tangentib. punitionem delicti. num. 42. Nec ultra districtam confiscationem posse extendi, docet Paul. cons. 209. 2. par. num. 1. Et quemlibet fiscum in suo territorio acquirere, tenet Rebuf. num. 24. quod de confiscatione ex statuto intelligit Rota novissima 1. par. decis. 704. Claperis causa 41. quæst. unic. & Faber in C. lib. 9. tit. 60. de bonis damnatorum, diffin. 1. Confiscatio enim non extenditur, Farin. in pract. crimin. quæst. 25. n. 94 & seq. & decis. 16. num. 6. & 10. & ita fiscum solummodò creditoribus sui territorij teneri, docet Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 143. sentit cum alijs Iul. Clar. §. fin. quæst. 78. n. 28. Quod
283 in tantum Cancera verum existimat, ut etiam ad inferiores dominos, Duces scilicet, Marchiones & Comites hoc ius pertinere affirmet, ea motus ratione, quòd & hi fiscum habẽt, quod ego & omnes sciunt, ut licèt fiscũ habere nõ possint, ut vidisti suprà gloss. 9. num. 5. fiscum quodammodo habere, vel privilegio, vel saltim communi abusu acquisitum, & quemadmodũ
284 per Regios iudices Cameræ fiscali condemnationes applicantur, ita & iudices creati per inferiores dominos eorumdem dominorum Cameræ, etiã condemnationes applicant: & pro hac parte posset considerari ponderatio quædam Anchar. in d. cap. cùm secundùm leges, num. 1. in princ. dicentis, Iudicem Ecclesiasticum confiscare, & tamen non fisco Ecclesiastico, sed seculari bona acquiri, ea ratione, quia Ecclesiasticus iudex territorium non habet, cuius ratione ei bona applicentur: ergo territorio videntur ex hac doctrina applicari, vel territorij domino. Illud autem miror, Simancas tenere, bona acquiri domino territorij, qui ut suprà dixi, tenet, ante sententiam nullum fisco ius quæri in bonis hæretici: quæ ergo ratio assignari potest, ut sententia quæ ius tribuit non
285 loco sententiæ, sed extero domino illud ius tribuat, præsertim cùm Fidei maximus favor sit, & ad punitionem delictorum omnibus modis debeant homines invitari? Facit & pro mea opinione cap. 1. de præsc. ubi favore Fidei, si Episcopus alterius Diœcesis locum ad Catholicam Fidem adducat, triennali tempore ita alienum populum præscribit, ut ulterius pro illo nõ possit inquietari: quin præscriptio ibi, & cum rei alienæ scientia procedit, & cum mala fide posset dici, nisi textus
186 ille eam purgaret. Præterea & pro eadem parte adduci potest Covar. cap. 11. variar. n. 12. ubi communem declarans, docet, in crimine hæresis, forum sortiri delinquentem, ita ut licèt ubicunque puniri possit, ut docet communis per eũ relatorum, cap. ne quicquam 24. quæst. 2. Aviles cap. 27. Prætorum, verbo *Entreguen*, num. 1. tamẽ peculiarem forũ delicti sortitur reus, ita ut saltim ad requisitionem iudicũ loci delicti teneantur alij iudices eumdem delinquentem emittere: ergo & confiscatio locum sententiæ sequetur, idque communiter fit, & Clericus iudicatur, ubi delinquit; fit autem executio, ubi habet beneficium, cap. postulasti 14. de for. comp. Nec me in contrariam possunt adducere sentententiã iura & DD. quæ pro se Simanc.
287 adducit, nã & rationes, & iura quę pro se adducunt, contrariam adstruunt sententiam, nam l. si quis Presbyter, C. de Episcop. & Cleric. bona Clerici, de quo ibi, Ecclesiæ, cui serviebat, applicat sine ulla distinctione, an & ubi talia bona sita sunt, cap. vergentis, de hæret. bona iubet confiscari, nec tractat, cui debeant applicari, l. verò ult. C. de exact. trib. lib. 10. bona ratione tributi, cui debetur, applicat, ut probat

bar tex.ibi: *Sub qua vincli ſunt*, l. autē
288 Iuriſperitos 33.§. cū oriundus, de ex-
cuſ.tut.unam adminiſtrationem unius
bonorum perſonæ, etiam diverſis Pro-
uincijs eſſe cenſet: facit etiam l. fidei-
commiſſum 50.§.tractatum, de iudic.
l.quis ergo 17.de pecul, cum alijs, ubi
æs alienum perſonæ dicitur cohære-
re: quare ergo & condemnationē per-
ſonæ, bonorum condemnatio non ſe
quetur, ex æquiparatione delictorū, &
contractuum, de quibus ſuprà hoc §. à
num.170. & Everard. in centur.lega-
li, cap. 20. & proſequitur Chaſſan. in
conſuet. Burgund.rubr.2. ubi conſue-
tudo ipſa apertè ita bonorum, & per-
ſonæ condemnationem coniungit, ut
nullatenus ſeparari queant, & ita vi-
dendus eſt præcipuè §. 1. in verb. *Et
appartient*, num. 2. fol.94. & licèt Ioan.
de Canib. 1.p. tit. de execution. tit.
1.num.14. teneat, quemlibet Epiſco-
pum executorem eſſe pro rebus ſitis
in ſua Diœceſi, & idem Chaſſan. in d.
289 rubric.2.§.3.gloſſ. *ſont au ſeigneur* n.5.
etiam teneat, res immobiles ei Eccle-
ſiæ applicari, in cuius territorio eſt, ex
l.quicunque, §. univerſi, C. de hæret.
cum l. ſi quis orthodoxæ 9. ſtatim ſe-
quēte fiſco ſimilem domum, rem ſci-
licèt immobilem applicet, idemque l.
fin. de pag & licèt gloſſ. in dict. l. ſi qui
correctionem, d. l. quicunque inducat,
tamen meo videri aptior erit inter-
pretatio, ſi iura concordantes dica-
mus, bona, ſive mobilia, ſive immobi-
lia fiſco loci delicti confiſcari, dict. l. ſi
qui: ſed domum ubi delictum commit-
titur, Eccleſiæ per Principem conce-
di, ut dicta l. quicunque, l.5.tit.26.par.
7.iuncta l.fin.ibid. & ita veriorem exi-
ſtimo concluſionem de iure, bona de-
bere confiſcari, ideſt applicari domi-
290 no loci ſententiæ, neque dominum lo-
ci bonorum hoc ius poſſe prætende-
re, ex rationibus & iuribus, de quibus
ſuprà. Et videtur pro hac parte Rota
noviſsima in proximè citata deciſ.
704. ubi licèt ſtatutariam confiſcatio-
nem non egredere diſtrictum teneat,
tamen confiſcationem ex iure commu
ni extendi affirmat, idque mero iure,
licèt de conſuetudine ſecus, Farinac.
conſ.71. quin in eodem Regno intel-
ligi Guid.Pap.quæſt.476 & in crimi-
ne læſæ Maieſtatis bona in totum cō-
fiſcari Principi, contra quem delictū
fit, vel machinatur, tenet Guido Pap.
quæſt.341. Nam licèt Petr. de Rabien. 291
ſingul.259. & Ludovic. Roman. ſing.
379. exiſtimet, applicari debere fiſco
originis defuncti, id quod ab indigno
aufertur, & pro ſe adducat authen. ſi
captivi, C. de Epiſcop. & Cleric. ta-
men contrarium verius eſt, ut videbis
infrà gloſſ.34.§.7. præcipuè num. 181.
nec d. l. quicunque opinionem Petr.
de Rabien. firmat, nec Clarus ſuprà re-
latus num. 270. contrarium clarè af-
firmat. Sed licèt hi & alij quamplures
contrarium expreſsè firmarent, à mea
opinione non recederem: nam licèt ip
ſo facto bona confiſcata ſint, ut latè
ſuprà dixi à num.153. tamen ex ſentē- 292
tia executio fit, ut ibidē reſolvi: quòd
ſi alteram teneres opinionē, ante ſen-
tentiam ius in re non habere fiſcum,
magis ſine ſcrupulo procederet, quam
modò adducimus ſententiam, ſed no-
ſtram ſequendo certum eſt, ius execu-
tionis ex ſententia oriri, antè enim
executioni locus non eſt: ex eadem er
go ſententia forum quis ſortitur, &
ſententia tunc clara, etiam extra terri
torium effectum producit, & in deli-
ctis læſæ Maieſtatis humanæ & ſodo- 293
miæ nulli dubium eſt ratione delicti,
aut prorogationis forum ſortiri, ex
Covar.cap.11.pract. num. 3. & Clar.
lib.5.recep.§.fin.quæſt. 38. & 39. In
crimine autem hæreſis, licèt ubicun-
que fieri poſsit punitio, ut docet gloſ.
2.l.2.tit.26.par.7.& Covar.d.cap.11.
pract.num.12. tamen verè forum ſor-
titur quis ratione delicti, ut per eun-
dem ibidem, & ita iure optimo hodie
videmus per Inquiſitores declaratio-
nē delicti hæreſis fieri, & bona ſimul

ap-

applicari nomine Regio receptori,
qui inter cuiusvis Inquisitionis officia
les connumeratur,ut per Simanc.dict.
tract.de Cathol.instit.cap.41.num.3.
294 Quod mero iure procedit ex ratione
supra dicta: & præterquàm quòd Rex
extra Regnum aliqua perficere po-
test, in integrum restituere, milites
creare, & cætera, quæ voluntariæ iu-
risdictionis sunt, facere, ut docet An-
ton.Corset.de potestate Reg.5.par.n.
7.& 8 & atrocitas huius delicti ita se
extendat, ut crimen læsæ Maiestatis
committentem Episcopum retrahat
Rex ab Episcopatu,ut docet Chassan.
in Catalog.glor.mund. 5. par. consid.
24.special.142. Tamen in nostro casu
id sine dubio procedit, nam in conse-
quentiam personæ decreta etiam ex-
295 tra territorium trahuntur: & ita legi-
timatio ad bona alibi sita trahitur, ut
docet gloss.6.l.4.tit. 15.par.4. ex
Decio cons.150 & alijs,quin & iudex
unius territorij decretum interponit
in bonis alterius territorij, Mantua
singul.228 num.1. & in nostro eodem
casu Imperator ex delicto alibi com-
misso,bona alibi sita etiam confiscare
potest, vel mobilia saltem, ex l. fin. &
per Bald.ibi, C. de commer. & merc.
& Bertach.in.in repert. verb. *Impera-
tor*, vers. 114. & ita per litteras requi-
sitorias alia bona posse adipisci non
296 dubito,licèt verum credam in Reg-
nis diversorum Regum id non servan-
dum: Claperis casu 41. quæst. unic. id
verò non iure, sed iniuria fieri existi-
marem, cùm aliàs cogi non possent,
quemadmodum & sine iure bona pe-
regrinorum Rex Franciæ occupat,
ut refert Chassan. in consuet. rubric.
2. de confiscat.§.1.num.37.
297 Ex his igitur commodè quæri po-
test,cui fisco bona Clerici confiscan-
da veniant,& non otiosa erit huiusmo
di quæstio, absque dubio enim est, Cle
ricum & in hæresis & in sodomiæ cri-
men incidere posse,licèt humanæ Ma
iestatis læsæ reum non posse fieri pu-
tem, cùm hoc non possit nisi in subdi-
tum cadere, Clement. Pastoralis, §.di
ci, de sentent. & re iudicata, ac prop-
tereà Clericum impossibile esse tali
reatu illaqueari existimat Gigas de
crimin. læsæ Maiestatis, quæst. 63. n.
2.Gom.in §.rursus post num.24.Insti-
tut.de actionib. & aliquos refert Cla-
rus in § læsæ Maiestatis,num.7.& lib.
5.receptar.§.fin.quæst.36. num.27.&
vide Remirez de lege Regia,§.27.Et
ita Clericum aliquid contra Principē
298 molientem,verbaliter tantùm, non
actualiter degradandum,nec tradendū
Curiæ seculari, tenet Curt. iun. cons.
159.num. 1. quem refert Villalob. in
collectan. commun. opin. litter. E. n.
99. Mihi autem hæc opinio non pla-
cet,cùm non videatur sufficiēs ratio,
Clericum non subesse seculari iuris-
dictioni,cùm ratione nativitatis sub-
299 ditus sit,& civis dicatur, facit d. Cle-
men.1.de re iudicata ibi: Non habens
domicilium,nec originem, docet Gi-
gas ubi suprà, melius gloss. 6.l.4.tit.
15.par.4.& Valascus latè consultatio-
ne 100.disputat an Clericus sit Prin-
cipis vassallus? Et ita ad fidelitatem
tenetur,ut notat gloss.in c.petitio,de
iureiuran. Albar.in cap.1.qualit. vass.
iur.deb. fid. quin & videmus ad non
subditum crimen læsæ Maiestatis ex-
tendi,cap.felicis,de pœn.præterquàm
iura Canonica & Civilia se invicem
adiuvant & imitantur, cap. at si Cle-
rici 4. de iudic. unde in nostro casu
Clerici respectu Principis laici, idem
videtur dicendum, quod & in laico
respectu Clerici. Considerari etiam
potest pro hac parte, cap.1.de homi-
cidio iuxta intellectum Abbat. relati
à Canter.in quæstionib.criminal.§.de
homicidio,num.32.pag.mihi 540. ubi
Clericum per insidias alium occiden-
tem docet degradandum & Curiæ se-
culari tradendum.Si ergo id in prodi-
tione contra privatum, quid dicemus
in proditione contra Principem? & ita
Clericum etiam contra seculare Prin-
ci-

300 cipem committere crimen læſæ Maieſtatis, ex Abbate, & alijs hanc ſententiam tenet Bernardus Diaz in practic. criminal. canon. cap. 110. & etiam in eam partem inclinat Clarus in d. cap. fin. facit l. 3. & fin. tit. 9. par. 2. & ibi gloſſ. fin. Et in facti contingentia, cùm caſus occurreret in hac Argentina civitate, anno 1599. & cum alijs quidam Clericus conſpiraſſet contra noſtrum Chriſtianiſsimũ Regem, & huius Reipublicę ſtatum, & factiones cum alijs inciperet inire, qui pœnas luerunt, & cùm ego à Domino Ildefonſo de Vergara huius Diœceſis Epiſcopo meritiſsimo, & in ſacra Theologia doctiſsimo Magiſtro, noſtroque maximo malo iam nunc è medio ſublato, peterem, ut actualiter illum Clericum degradaret, iuraque & rationes utriuſque etiam partis Doctores ei adducerem, in hanc inclinabat ſententiam, & ſine dubio ſecundũ eam proferret, niſi eius Vicarius in contrariam inclinans eius aſſeſſor eſſet; qua de cauſa, & ne plures ſingularitates concurrerent, dictum Clericũ verbaliter tantùm degradavit, & ad horum Regnorum Proregem remiſit mittendum ad locum, quo ſibi videretur. Pro mea autem opinione, Clericum ſcilicet ſolemniter degradandũ, eſt Guid. Pap. ſingul. 401. & plures refert Gaſpar Anton. Theſaur. quæſt. forenſ. quæſt. 14. & quæſt. 22. *Et in minori delicto videmus*, quòd Clericus iniuria afficiens Imperatorem, aut Magiſtratũ deponitur, ex ultimo Canone Apoſtolorum, eſtque Canon 83. pen. in fine Decreti & ob crimen læſæ Maieſtatis Clericus privatur beneficio, Rebuff. in praxi benef. cap. 1. de modis amitt. ben. à num. 52. & an filius hæretici privetur beneficio, quod iam habet. Maſcardus vàr. reſol. lib. 2. cap. 35. imò Quin & Epiſcopus ipſe ob delictum expelli poteſt ab Epiſcopatu, Marta de iuriſdict. 2. par. cap. 74. Bertachin. in repert. verbo *Rex*, n. 16. præſertim ſi contra quietem publicam molitur, l. quicunque, 14. & ſequenti, C. de Epiſcop. & Cleric. nec defenſor pro eo admittitur, & Leo. X. Pont. Max. privavit Archiepiſcopum de Uzala ex ſimili delicto, refert Antonius de Herrera lib. 1. generalis Hiſtoriæ, cap. 15. Imò ſuſpicio domini tẽporalis, dummodò iuſta ſit, ſufficiens eſt, ut inſtante domino Epiſcopus eijciatur ab eius ſtatu & dominio, Cotta in mem. c. Epiſcopus, col. 171.

301 Quo ergo caſu bona Clerici veniunt confiſcanda, cui fiſco applicari debeant, in dubium venit, de quo per Martam de iuriſdictione 4. par. cent. 1. caſu 15. & 27. & generaliter fiſco Eccleſiæ applicari tenẽt relati à gloſſ. 3. l. 8. tit. 25. par. 7. & ad Eccleſiam bona eiuſdem intuitu acquiſita: cætera autem ad Epiſcopum vel ſaltẽ ad eius diſtributionem ſpectare, ſentit Simãcas Catholicarum inſtitutionum, cap. 9. num. 18. & 19. & cum Capella Toloſana, Oldrado & alijs, Cantera quæſtionum criminal. cap. 1. de hæretic. apoſtatis & ſchiſmat. num. 41. ſentit Paul. in l. ſi quis Presbyter, num. 2. C. de Epiſcop. & Cleric. videtur etiam ſentire Matien. in l. 1. tit. 1. lib. 5. Recopilation. gloſſ. 5. num. 2. & Peregr. de fiſco, lib. 1. tit. 1. num. 108. Noſtra autem Partitæ lex 7. tit. 7. par. 6. iubet Clerico hæretico ſuccedere Eccleſiã, dum tamen petat intra annum, & fiſcum ſecularem à ſeculari, Eccleſiaſticum verò fiſcum à Clerico auferre, tenet Marta centur. 2. caſu 114. & caſu 137. & ſeqq. Choppinus autem de moribus Pariſienſibus, lib. 1. tit. 4. num. 5. ex pluribus refert mobilia Epiſcopo, immobilia verò Clericorum bona domino loci confiſcari, Petr. Gregor. ſyntagmat. lib. 3. cap. 4. num.
302 5. In contrarium verò Guillelm. in cap. Raynun. verb. *Et uxorẽ nomine Adelaſiam*, in princ. num. 240. de conſuetudin. Franc. exiſtimat, bona Clerici laico

laico fisco acquiri, idque cum pluribus resolvit, & Domino loci applicari, tenet Baiardus ad Iulium Clarum lib. 5. variar. quæst. 78. § final. de pœnis statutarijs, num. 138. & licèt aliqui ex nostris suprà relati contra fiscum sentiant, tamen pium fortasse putant, quod servatur in Francia, quod & mero iure non recusarem defendere, ex l. 13. tit. 8. lib. 5. Recopilation. ubi Clerico tam ex testamento, quàm ab intestato sicut & laico succeditur, iuncta æquiparatione bonorum vacantium, & cæteris quæ suprà adduximus, etsi tam ex testamento, quàm per contractum talis Clericus bona transfert: quin & ab intestato, ut refert dicta l. quare, & non in delicto idem dicemus, & ita in confiscatione, quòd scilicèt seculari fisco acquiratur, videtur sentire Palacios Rubios in rubric. de donation. inter §. 39. vers. *Item est dicen-*
303 *dum*, num. 10. & sequent. Et licèt in meo Codice solùm exprimat de eo, quod aufertur ab indigno, tamen in repertorio citatur etiam ad confiscationem: & ita non obstabit cap. excommunicamus, quod noviori iure abrogatũ est. Et hoc magis sine scrupulo procedit apud nos, saltem in crimine hæresis, cùm Sanctum Inquisitionis Officium ab Apostolica Sede procedat, & confiscationes, quæ ibi fiunt, licèt Regię Cameræ applicentur, id nomine tantùm fit, cùm apud fiscum Inquisitionis, vel eius bona perpetuò maneant, & quæ ibi sunt, sumptibus illius Tribunalis, salarijs officialium, & cęteris huiusmodi deserviant, nec ad Regem nostrum, vel nummus unus perveniat: hocque æquum & pium prædicti DD. referunt, pręcipuè Cantera & Simanc. & pro
304 hac parte institutionem septimam Inquisitionis Hispalensis citat: in causa autem indignitatis cum Clerico fides datur de restituenda hæreditate

spureo, vide gloss. 25. l. 13. tit. 7. par. 6. An autem fisco acquirantur legata, donata, aut alio modo acquisita ijs, qui aliquo crimine, quorum noster sermo est, implicati sunt, difficilior quæstio est: & fisco talia bona acquiri, videtur probari, nã ante declarationẽ, hæreticus & cæteri capaces bonorũ videntur, per l. 4. tit. 3. p. 6. & l. 4. tit. 26. p. 7. quibus videtur sentẽtia requiri, ad hoc ut tales acquisitiones incapaces videãtur: cũ ergo fiscus omnia auferat horum bona, necessariò videtur
305 dicendum, tales res fisco acquiri. In contrarium verò tales delinquentes statim post delictum commissum, incapaces bonorum fieri, probat l. in metallum, de his quæ pro non scrip. & l. 2. C. de heredib. instituen. cap. excommunicamus, §. credentes, de hæretic. l. 10. tit. *de las mandas*, lib. 3. for. l. final. tit. 7. par. 6. melius l. 5. tit. 25. par. 7. l. 2. tit. 2. par. 7. & ibi gloss. 4. possunt pro hac parte adduci Abbat. & Annan. & dict. cap. 1. de apostat. lib. 6. Socin. cons. 22. volumin. 1. Dyn. in l. Imperator, de iure fisci, & plures pro hac parte adducit Quemad. quæstion. 18. fiscali, & cùm suprà dixerim à numer. 154. omnes pœnas mero iure irrogari in his delictis, statim commisso quolibet horum delictorum, solumque executionem relinqui post sentẽtiam, consequens est, statim & incapacem bonorum fieri: ac propterea nec sibi acquiri, nec esse, quod fisco acquiratur: & ita bis sententia diffinisse & confirmatum esse in supremo Sanctæ Inquisitionis Officio refert Quemada proximè relatus, & videbis infrà num. 337. Et an servi hæreticorum fisco acquirant, vel liberi fiant, Molina lib. 1. de Iusticia & iure 1. tom. lib. 2. disput. 40. per totam, & ibidem nõ valere emancipationem ab occulto hæretico factam, dotes etiam mulierũ hæreticarum nõ gaudent dotali privilegio quoad eas, auth. itẽ privil.

C. de hæreticis & pœnam inhabilitatis perpetuæ schismatici incurrunt, c. 1. de schismaticis lib. 6. Nec depositarius restituit bona deponenti, si post depositum confiscatio fit, l. 6. tit. 3. part. 5. & filius hæreticus potest exhæredari, l. 7. tit. 7. par. 6. nec hæreticus potest hæres institui, l. 4. tit. 3. part. 6. nec testari potest, & ita damnata memoria defuncti repetuntur legata soluta, l. cùm filius 78. §. final. & ibi Bartol. de legat. 2. & bannitus filius potest præteriri à patre, nec tamen fiscus agit querela inofficiosi testamenti, Corta memorabilium, verbo *Testamentum*, el 4. colum. 518. ubi alia cumulat, & in bonis liberti succedit etiam fiscus ob delictũ patroni, l. 1. C. de bonis libertorum, & excommunicationis, vel perditionis dignitatis pœna, an scilicèt quis incurrat ipso iure propter hæresim, Anton. Rosellis de potestate Imperatoris, & Papæ. §. abundè, num. 85. & excommunicationẽ ipso iure incurri posse quinquaginta casibus, refert Nicolaus de Plumbinis in tract. de excommunicatione, §. restat, num. 8. & intestabiles esse hæreticos sine limitatione, refert l. 4. tit. 3. par. 6. & in condemnatis est l. 16. tit. 1. par. 6. Sed an bona hæretici per eiusdem hæredes, vel alios præscribi possint, quæritur: & Simanc. d. cap. 9. num. 86. ex Abb. Felin. & alijs tenet, talia bona per putativos hære-
306 des hæretici occulti, vel per alios quadraginta annorũ spatio præscribi posse, ex quo suã putat defendi sententiã, videlicet, ante declarationem nullum ius fisco quæri, quod tantum abest, ut id probet, ut potiùs contrariam manifestissimè declaret: si enim fisco talia bona per commissum delictum nõ acquirerentur, frustra præscriptione opus esset: item & suprà diximus glos. 16. numer. 170. Eaque tanquam ad privatum Regi pertinent, quadraginta annis præscribi: ergo nil pro Simancas ex hac præscriptione considerari potest, quod si forsan ex eo suam adstruit opinionem Simancas, quòd sine possessione præscriptio nõ procedit, ut probat regula iuris, nusquam ego, nec quos sequor, affirmant per delictum possessionem fisco acquiri, sed dominium tantùm, possessio autem corporalem actum requirit, l. cùm hæredes, de acquiren. posses. & sine apprehensione in fiscum non transire possessionem, probat l. final. C. de bonis vacãt. & plura iura adducit Albarotus de feudis, titulo, quid sit investitura, numer. 6. & in commisso acquiri dominium fisco, non tamen possessionem sine apprehensione, Rebuf. de fisco, numer. 265. & bona delata bannito hæreditatis non aditæ ab eo non confiscari, Decius cons. 442. num. 19. vnde licèt dominium in fisco sit, possessio non impeditur esse penes hæredem, vel alium, ex eaque præscriptio procedit, ex Simancas, dicto tempore. Minori autem tempore quinquennio, scilicèt posse huiusmodi bona per hæ-
307 redes hæretici, vel alios ab eo causam habentes præscribi, cum titulo & bona fide, existimat. Imò crimen ipsum læsæ Maiestatis humanæ, quinquennio præscribi, tenet Villalpando in epitome delictorum, lib. 3. cap. 9. num. 24. ex l. 2. & l. apostatarum, C. de apostatis, de quo Gomez 3. tom. variarum, cap. 11. num. 12. & vide Baldum de præscriptionibus 2. par. quintæ partis, quæstion. 1. num. 4. Quemada quæstion. fiscal. 16. ex l. 2. & Bartol. ibi, C. de apostatis, quod ea ratione defendit, quia talia bona delata, solummodò non incorporata in fiscum sunt, ex l. si quando, & l. si vacantia, C. de bonis vacant. lib. 10. pro quo forsan posset adduci l. 2. C. de vectigal. & commiss. & l. 6. tit. 7. part. 5. & quę latiùs adduxi suprà hac gloss. 16. n. 174.

Ego

308 Ego autem tertiam cogor defendere sententiam, ex his quæ dixi suprà hoc §. num. 165. Et ità existimo per putativum hæredem, nunquam talia bona posse præscribi, sed ab eo posse auferri quandocumque delicto constiterit: per tertium autem successorem particularem non nisi quadraginta annis præscribi posse moveor, ex eo quòd bona fisco ipso iure quæruntur, ut latiùs defendi suprà num. 153. Ergo & quadragenaria præscriptio omnino necessaria est, ut refert Simanc. & casu huius antecedentis veri, etiam & fatetur Quemada, et in hæc ale, nec etiam hæc præscriptio procedere poterit, quùm enim defunctus malam fidem omnino habuerit ex conscientia sui delicti, quia in foro animæ talia bona tenebatur fisco, uti eorum domino, restituere, ut ex pluribus resolvi suprà à n. 161. Præcipuè Tiraquel. in l. si unquam, vers. bo *Revertatur*, num. 291. Consequens est, & hanc malam fidem præscriptionem hæredis impedire, certo enim certius est, hæredem universalem, & malæ fidei hæredem esse, ita ut, quod defunctus non poterat, nec ipse possit præscribere, l. cùm hæres, ff. de divers. & temp. præscrip. de quo videndus est Menchaca cap. 75. illustriũ controvers. num. 4. & Porc. lib. 4. regular. conclus. 1. & Rovar. in l. nemo plus iuris, de regul. iur. idemque quod dicta l. probat l. 2. C. de fructib. & litium expens. & l. fin. C. de usucap. pro hærede. Hæres namque, & defunctus una & eadem persona reputatur, authent. de iur. iurand. à moriente præstito, & Hippolyt. singul. 475. & 546.
309 Vnde fiscus, quandocunque talia bona poterit à putativo hærede auferre, & à tertio, dum, quo prædixi modo præscriptionem non impleverit, nec ex solo titulo quovis, vel ex testamento, vel ex contractu etiam oneroso possidens, securus erit: fiscus enim bona talia, tanquam propria auferre poterit, ut suprà num. 158. Sed contrarium probatur cap. 2. in fine, de præscrip. lib. 6. ubi quadraginta annis præscribit hæres etiam filius, quod potuit Pontifex sua benignitate concedere, sed extra illam præscriptionem fiscus auferre poterit, gloss. 5. casu in cap. accusatus 8. §. *fin.* de hæreticis, lib. 6. & cùm aufert, nullo pretio restituto aufert, l. ultima ad legem Iuliam Maiestatis, l. 2. C. de furtis, l. 4. tit. 2. par. 7. l. 9. tit. 14. eadem partit. Sylvester in summ. verbo *Restitutio* 3. §. 7. Bart. & recentiores in l. post contractum, de don. Dec. cons. 135. Tiraquel. in l. si unquam, C. de revoc. don. verb. *Revertatur*, num. 267. & alij in cap. cùm secundũ, de hæretiquos refert Simanc. de cap. 9. num. 51. refert etiã alios Peregrin. lib. 5. tit. 1. num. 171. Quemad. 7. quæst. fisca. Quod sine dubio procedit, nisi pretium conversum fuerit in his, ad quæ fiscus tenebatur, veluti in alimentis, vel alijs huiusmodi.
310 Quin hoc casu posse fiscum rem petere pretio non restituto, refert Quemada proximè relatus, quod non dubito mero iure procedere, cùm & bona & administratio, secuto delicto, illico auferantur, d. l. 4. tit. 2. par. 7. & ibi gloss. 2. nam quicquid tale delictũ committentis est, statim fisco acquiritur: subijt tamen fiscus debita antè acquisita, & alimenta talis delinquentis, tempore quo causa discutitur. Et ex proxima resolutione tenẽt plurimi, peccare mortaliter talibus criminibus irritum, alienantem bona titulo oneroso; exponit enim proximum manifesto periculo pretij amittendi, cùm & pretium conversum in fisci utilitatem talis emens teneatur probare, ut suprà relati tenent, etsi in gratuita alienatione contrarium putent Victoria, Sylvester, & Tiraquel. relati à Simancas
311 numer. 85. Quod ex proximiori re-

solutione venit limitandum, nisi in
commodum bonorum ipsi fisco acqui-
sitorum, talis contractus resultet; &
ei pretium cedat, vel quia extat, vel
consumptum sit in solutione debito-
rum ante delictum, vel in rerum su-
stentatione, quos & alios casus pro-
sequitur Simancas à num. 22. & iti-
dem à num. 87. Et ita etiam causa re-
munerationis alienari possunt bona in
fiscum delata; Mantua singular. 143.
312 num. 1. 2. & 21. Neque etiam admini-
stratio statim omnino interdicitur,
ut aliàs consideravi l. 77. Tauri, iam
à me suprà allegata: inque hoc casu
forsan possemus intelligere regulam
l. non puto, quam suprà explicui gloss.
16. num. 118. ratione enim incom-
modæ divisionis non tam scrupulo-
se exequetur id, quod de administra-
tione dixi; ut patre meo iudice bo-
norum confiscatorum sanctæ Inqui-
sitionis Hispalensis vidi: cùm enim
cuiusdam mercatoris Gadium bona
confiscata essent, qui à tempore de-
licti commissi, usque ad capturam,
publicam mercium habuit tabernam,
pluresque contractus, ut moris est,
perfecit, emendo, vendendo, &
aliàs, ut publici solent mercatores,
post declaratoriam sententiam credi-
tores plures ex hoc tempore debita
prætendebant: ex parte autem fis-
ci proponebatur, post commissum
delictum per talem obligationem cō-
trahi nequaquam potuisse, ex qua
fiscus teneretur: ex adverso autem à
creditoribus se bona fide cum publi-
co mercatore contraxisse, fiscumque
lucratum ex providi mercatoris ne-
gotiatione: per patrem ergo meum
sententialiter extitit definitum, fis-
cum his creditoribus teneri de bo-
nis confiscatis solvere: eius autem
sententia per supremos Inquisitionis
Senatores Regios confirmata fuit,
313 quę debitorum solutio maximam bo-
norum confiscatorum partē consump-
sit. Aliàs venditio præsumeretur si-
mulata, vel contractus, si allegaretur
per fiscum, vel alium, si venditor pos-
sideret; vel alia esset præsumptio,
Bald. consil. 431. volum. 5. Tuschus
littera S. conclus. 261. num. 8. & 19.
Angelus consi. 101. circa finem, Me-
noch. de arbitrarijs, casu 39. num. 7.
Quin ex dict. l. non puto, intelligo
etiam hoc casu, ut non tam ampla re-
quiratur probatio, dum quæritur, an
ex contractu oneroso fisco commo-
dum fuit quæsitum, sed mediocris
sufficiat, ut notant omnes in l. qui te-
stamentum, de probation. Sine pro-
batione autem id nequaquam admit-
terem, quin post tam immane deli-
ctum commissum vix possum adduci,
ne credam malam fidem inesse delin-
quenti, malumque animum bona om-
nia, ne in pœnam delicti sumantur,
consumendi, suo enim se iudicio con-
demnabit, ex Sancto Paulo ad Ti-
tum 3. & considerat Simanc. cap. 3.
num. 6. Possuntque plura in hac par-
314 te considerari: & illud, quod adducit
Mascardus de probationib. conclus.
362. Surd. decis. 16. non scilicet præ-
iudicare fisco bona mariti confiscan-
ti confessionem receptæ dotis, & la-
tiùs dixi suprà hoc §. num. 221. Quin
nec assertio offensi offensionem ne-
gantis fisco præiudicat; dixi suprà
gloss. 17. numer. 38. & probat idem
Mascardus conclus. 389. nec beneme-
ritorum confessio statim fisco præiu-
dicat, idem Mascardus conclus. 391.
& alia facilè erit reperire per huius
operis discursum. Licèt contrarius
videatur Craveta cons. 6. num. 53.
& Mascardus conclus. 359. num. 14.
qui tenent, confessionem factā à dam-
nato ad mortem, qui affirmat extorsis-
se usuras, præiudicare fisco. Ex igitur
tam latè deductis etiam apparet, rem
consumptam ante sententiam fisco,
315 uti domino, perire, l. incendium, &
quæ ibi notantur, C. de incendio,
ruin.

min. & naufrag. & ita in rebus confiscatis tenet; & expresse probat l. 2. C. de vectigal. & com. Hippolyt. in rubric. de fideiussor. num. 34. & probat l. 6. tit. 7. par. 5. & ibi gloss. 8. verb. *La estimacion*. Intelliges etiam obiter, quantum differant bona confiscata, & quæ in commissum incidunt, cùm illa vix possint confiscari, ut vidisti suprà à num. 292. At bona, quę in commissum incidunt, post quinquennium non possint per fiscum auferri, ut docet Ioann. Oldendorp. de usucap. versic. *Res*. num. 1. & dixi suprà gloss. 16. num. 171. & iura proximè allegata. Illud autem hic obiter nota, esse qui existimant, debitorem cuius bona cõfiscata sunt ab omni debito liberari, & quid de eius fideiussore, vide Caballum casu 233. & sequenti, & pro parte confiscati debitor non convenitur à creditorib. l. 1. C. de fideiussorib. Illud autem certum est, debita spectare ad fiscum pro parte bonorum confiscatorum ex debito, l. sententia 20. C. de fideiussorib. Si autem ratione debiti bona fiscus accipiat, non nisi in quantum solutum est, debitor & fideiussor liberatur, l. si debitor 3. C. de sententiam passis, quæ ex supradictis deducuntur; confiscatio enim in tertij

316 præiudicio non fit. Sed cũ tot & tantæ sint pœnæ impositæ delictis, de quibus noster est sermo, infamiæ scilicet, amissionis bonorum, quin & in hæresi excommunicationis, ut in iuribus suprà relatis videre est, operæpretium erit scire, quando huiusmodi delicta commissa censeãtur, ut inde sciamus, quando confiscatio facta remanet, & licèt suspecti de hæresi pluribus modis puniantur, & aliquas etiam patiãtur pœnas, non tamen hæretici declarantur, nisi quando pertinaciter te-

317 nent, & credunt contra id, quod Catholica veritas sentit & definit, ut colligi poterit ex varijs definitionibus adductis à Simanc. dict. tractat. de Catholic. institution. cap. 25. & 31. & Canter. in quæstion. crimin. de tangentibus punitionem delictorum, cap. 1. numer. 2. pagin. 365. Et vide l. omnes 2. & ibi gloss. verb. *Levi argumen-*

318 *to*, C. de hæreticis. Et utrobique plures definitiones, plura que de hoc ad satietatem usque scribuntur. Et cùm ad consummationem huius delicti mens solummodò erronea (cogitatione enim perfectum fac esse, tenet Menoch. casu 36. num. 8. & 360. num. 7.) vel ad summum, ut alij dicunt, verbalis prolatio talis erroris requiratur, vix dari potest casus, ut quis ratione hæresis in pœnam incidat, nisi delicto consummato; consummatur autem hoc delictum cæteris facilliùs, & licèt quoad pœnam ignis, vel reconciliationis differentia sit maxima inter relapsum negativum, & dogmatizantem, vel alios, quod prosequitur latè Simanc. & Canter. quoad nos, qui de confiscatione loquimur, nulla differentia est, cùm etiam hæreticus conversus, & ad reconciliationem admissus, confiscationis pœnam iam incursam evitare non possit; recõciliatio enim ex æquitate canonica fit, & nemo pœnitentia nocẽs esse desinit, & indulgentia Principis ad bona non trahitur, licèt remittat delictũ, l. in metallum 4. C. de bonis prosc. l. cũ patrem 2. C. de sententiam passis, & l. si ademptis 5. cum duobus seqq. l. si pater 9. eod. tit. potest que ponderari l. 6. tit. 1. *de los Iuezes*, lib. 2. *fuero juzgo*, ubi in tantum impedit bona restitui tali delinquenti, ut casu quo id cõcederetur, alia diversa bona danda essent. Hæreticus autẽ dici potest quis, sequendo aliquem ex erroribus huc usque ab hæresiarchis doctis, vel in posterum (quod Deus avertat) docendis, qui cùm multi sint, multisque ad unum illud caput referuntur, modis hæretici dicuntur. Læsæ autem Maiestatis crimen multis dicitur modis huius criminis committendi, enumerantur l. 1. titul. 2. part. 7. ubi

gloss. plura ad id adducit, ultra quos alios casus notare poteris, cùm scilicèt quis magnam Regis pecuniam furatur, l. tit. 17. par. 2. Et qui pecunia eligit, vel eligitur ab Episcopatu, tanquam læsæ Maiestatis reum, notat l. si quenquam 79. C. de Episcopis & Cler. Alius etiam casus est in Agareno, vulgò, Morisco Regni Granatæ, qui Mauros ducit à mari per Granatense Regnum, l. 16. tit. 26. lib. 8. Recopil. Item & si Regius minister à secretis Regium revelaverit secretum, l. 8. tit. 9. part. 2. & l. 3. tit. 9. part. 2. Item in custodi frangente carcerem, & captum dimittente, l. iubemus, C. de privil. carc. Bartholom. Capua singul. 102. Item in adulterante cum Regina, l. 1. tit. 7. lib. 8. Ordin. Canter. ubi suprà de quæstionib. tangentib. punitionem delictorum, cap. 2. num. 4. pag. 436. Item in quolibet Regnicola patiente fortalitium Regni capi, & derobari, l. 1. tit. 18. part. 2. Et in alienante fortalitium, vel ad id consulente, ex eadem l. 1. Item in dicente se Regẽ, cùm non sit, Ludovic. Montalv. de reprobation. sentent. Pilat. artic. 4. num. 8. Corsetus de potestat. Regia 5. par. num. 45. Utens etiam ornatu Regio, l. 5. titul. 3. par. 2. Item & in offendente Cardinalem, cap. felicis, de pœnis. Ex quo ego deduco, quòd sicut per laicum committitur crimen læsæ Maiestatis offendendo Ecclesiasticum, ita & è converso per Clericum adversus laicum crimen idem committitur. Plures etiam casus, qui ad suprà dictos reducuntur, enumerantur per Iulium Clarum lib. 5. receptar. §.

319 læsæ Maiestatis, Gigantem de crimine læsæ Maiestat. Capel. Tolosan. decis. 130. Canter. d. cap. 2. pagin. 435. Boerium in tract. de seditios. §. 6. num. 67. & multis sequentibus.

Et cùm crimen hoc adeò sit immane, in eo affectus, etiam effectu non secuto, punitur; quod graviorum criminum commune est, l. si quis non dicam rapere, & ibi omnes, C. de Episcop. & Cleric. textus à contrario sensu in l. qui autem 3. de his qui notantur infamia, latè Felin. in tractatu quãdo affectus puniatur, & ita in crimine læsæ Maiestatis, tenent suprà relati, præcipuè Capic. decis. 130. n. 47. Capel. Tolos. n. 47. Quis autem hoc casu dica- 320 tur actus proximus, melius quàm unquã viderim, explicatur l. 2. tit. 31. par. 7. ex quo textu, cùm quosdam accusarẽ in hac Cancellaria anno 1599. qui proximiori anno voluerũt, navigationis colore quæsito, intrare navim, qua Regium argentum huius Provinciæ à portu de Arica ad Limensem portum vehebatur, ibique vi facta nautis, navim aliò ducere & Regium argentum furari, de quo secum fuere collucuti: ego autem eos Maiestatis accusabam, & pœna ordinaria, & in omnibus tanquam cum criminis Maiestatis reis, cum eis debere procedi, & ad id hoc formabam argumentum, cui nullus satisfecit. Qui facit furtum magnũ Regi, committit crimen læsæ Maiestatis & si id deducit ad actus proximos, veluti ad colloquium, punitur pœna ordinaria, dict. l. 2. tit. 31. part. 7. Et de tractatu delicti, vide Boerium de seditiosis, §. 7. num. 39. & ibidem de affectu & conatu: ergo, qui magnam Regis pecuniam vult furari, & deducit ad collocutionem, debet puniri pœna ordinaria: quod ad ordinem iudicij deducebam. Sed tamen ex hoc delicto non plenè probato, & alijs delictis, ad triremes fuerunt hi condemnati. Sed antequam hinc discedamus, animadvertere oportet in officiali subtrahenti publicam pecuniam, peculatus crimen esse, & talem pœna capitali teneri, l. unica, C. de crimine peculatus, & de talem pecuniam usurpante, & auxilium ad id præbente, est §. item, l. Iulia peculatus, Instit. de publicis iud. & est apud nos l.

18.

18. in fin. tit. 14. par. 7. ubi pœna mor-
tis imponitur officiali furanti Regi,
sed ea pœna quinquênio prescribitur,
postcà enim minori pœna punitur. Si
autem Regalis pecunia ad aliquorum
solutionem parata sit, talis delinquens
tertia parte pecuniæ punitur, l. 4. tit.
14. part. 7. & qui servum Regis fura-
tur, punitur, l. 28. tit. 14. part. 7. Sub-
tracta autem ex confiscatione cum
duplo restituitur, l. si quis intra 7.
C. de bonis prosc. & de crimine pe-
culatus, vide latissimè Caballum
casu 99. & quando fiscalis dicatur
dicatus de bonis fisci, vide Mencha-
321 cam quæst. illustr. lib. 1. cap. 49. Il-
lud autem difficultatem maximam
apud Interpretes habet, an scilicèt im-
manitas huius delicti Maiestatis læ-
sæ operetur, ut non solùm delinquens,
sed etiam sciens committi, quin tra-
ctatum ipsum solummodo sciens re-
velare id teneatur, ita ut id omit-
tens teneatur pœna ordinaria: & af-
firmativam partem teneri, scilicèt
revelare, qui tractatum scit, aliàs
pœna ordinaria teneri, docet Bar-
tol. huius opinionis coryphæus in l.
utrum, num. 3. de parricid. sic gra-
322 viter à Baldo reprehensus ibidem, ut
vel ex sola hac opinione Bartol. ani-
mum in infernis cruciari, & putet,
& asserat: sed profectò Bald. id pro-
tulit, non expertus malorum ex hoc
delicto provenientium: proditio e-
nim irreparabilis est, ut ponderat Mē-
chaca lib. 1. illustr. quæstion. cap. 32.
num. final. Nec etiam passus, quæ nos
in hac Argentina civitate Regno-
rū Perù, consideravimus anno Domi-
ni 1599. quando in casus contingen-
tia hoc quærentes, plures Doctores
de hoc tractantes vidimus, Abbatem,
scilicèt, in cap. 1. num. 5. de offic.
delegat. Martin. Laudens. de crimi-
ne læsæ Maiestatis, quæst. 13. Capic.
decis. 130. num. 65. Anton. Gabr.
lib. 7. common. opinion. conclus. 37.
Abbatē itidem in cap. 1. num. 9. de re-
stit. spoliat. Bertachin. in repert. ver-
sic. 14. verb. *Scire*, Chassan. in con-
suetud. Burgun. rubric. 1. *des iustices*,
verb. *Et doiz diceles*, num. 32. Hip-
polyt. singular. 164. Chassan. in ca-
talog. glor. mund. 5. par. considera-
tion. 24. versic. 130. gloss. 2. in fin.
l. 33. tit. 6. part. 1. & gloss. 16. pro-
œmij, 4. part. & in præfatione, tit.
2. part. 7. in fin. Narbonā in l. 20. tit.
1. lib. 4. Recopilat. Didac. Perez in
l. 1. tit. 7. lib. 8. ordinamenti Anto-
nium Gomez 3. tom. cap. 1. num. 4.
Additionē ad Dynum in Regalia non
est sine culpa, lib. 6. additione ultima,
Molinam tract. 3. disputat. 33. mem-
bro 5. num. 7. Promptuarium iuris,
verbo *Rebellatio*, num. 214. & l. 2.
tit. 28. part. 2. cum alijs infrà refe-
rendis, quorum plurimi affirmant
323 cum Bartol. talem tractatum scien-
tem revelare teneri, Faquinæus con-
troversiarum lib. 9. capit. 86. aliàs
etiam crimine læsæ Maiestatis tene-
ri, licèt Rochius de iure patronat.
verb. *Et utile*, num. 11. etiam parem,
gloss. l. 9. tit. 13. par. 2. & aliqui cum
Abba. id limitent, dum tamen pro-
bare delictum possint, Gregor. in l.
33. tit. 6. part. 1. gloss. 2. & fin. in prin-
cipio, 4. part. & gloss. 9. l. 5. tit. 9. par.
4. aliàs verò minimè, cùm afferentes
tale factum ad inscriptionem, secundū
ius teneantur, & in probatione defi-
cientes, etiam ad talionis pœnam, l.
324 3. tit. 2. part. 7. Hęc autem Abbatis
opinio periculosa nimis semper mi-
hi visa est, Principisque & Reipu-
blicæ statui nimis adversa, & res-
puenda: existimo igitur talia scien-
tem teneri præcisè ad revelandum:
duplex enim modus revelandi est, al-
ter deferendo solemniter, quo ca-
su militat ratio Abbatis, de qua pro-
ximè: alter autem modus revelan-
di est, denuntiando Principi, vel
eius Locumtenenti, quæ adversus
Principem machinantur, ut sibi prę vi-
deat, & malum imminens avertat:

hoc autem casu, neque ad inscriptionem, neque ad tallionis pœnam revelans tenetur, ut eleganter distinguũt & resolvunt Anton. Gabr. suprà relatus, Alciat. in l. 2. §. Cato, de verbor. num. 30. Plaça lib. 1. in epitom. delictorum, cap. 22. num. 17. & ita sciens excusari non potest, quominus tam immane delictum detegat: & cùm anno Domini 1599. in hac Argentina Cancellaria difficultas hæc agitaretur in casu cuiusdam, nomen cuius taceo, quem ego fiscalis accusabam de conspiratione contra Regem, cùm tamẽ illud probarem solummodò, hũc scilicet scivisse conspirationem, adhuc contendi, hunc rebellem debere
325 declarari, & pœna ordinaria puniri, ex suprà dictis. Ponderabamque pro hac parte l. 27. tit. 1. partit. 7. ubi qui non concludit ad condemnationem, non dicitur delator, nec ad aliquid tenetur, ut latiùs vidisti suprà gloss. 17 à n. 23. ubi quis delator, quis item denunciator dicatur, nec excusari potest, quod in tantum est verum, ut legitimus testis sit, ut probat dict. l. part. & in hoc casu Plaça ubi suprà, Salicet. in
326 l. ea quidem à num. 16. C. de accusat. Angel. in tract. malefic. verb. *Nec ad dinuntiationem*, num. 21. Navar. in manual. cap. 25. num. 33. & videntur sentire relati à Iulio Clar. lib. 5. recept. §. fin. quæst. 87. num. 2. & vidisti suprà gloss. 17. num. 24. Confirmatur & hæc
327 resolutio ex Vivi commun. opin. opinion. 246. num. 3. asserente, ut parricidam debere puniri filium, qui scit de morte patris tractari, & non revelat, & ita iure optimo in generali edicto Inquisitorum, sub excommunicationis pœna omnes astringuntur revelare hæreses etiam occultos, & dicto anno 99. principales delinquentes de confessorum consilio complices, & scientes detexerunt, quin etsi tot, & tantæ auctoritatis viri hoc non probarent, necessariam admodum Reipublicæ semper esse dixi huius scientiæ punitionem, nam præter vulgarem illam regulam: Agentes & consentientes, de qua in l. 1. de receptor. & in c. 1. de offic. delegat. nullus est, qui nesciat, conspirantes contra Principem gravissimis pœnis affici, & ad furcas condemnari, at scientes etiam debere condemnari, ut omnes intelligant, maximè expedit, ne taciturnitas unius toti Reipublicæ malum pariat, & ut in posterum simus securi: & ita dictus reus iure optimo, & rebellis declaratus fuit, & ad furcas condemnatus, cũ bonorum omnium confiscatione: & ita in ea causa obtinui ex rationibus, & auctoritatibus aliquot, de quibus
328 proximè: facit quod refert Pineda in Monarchia Ecclesiastica 4. par. lib. 28. cap. 33. §. 2. in fin. pag. 330. col. 4. Regem Robertum Escociæ morti condemnasse David filium fratris sui, quia coniurationem contra Regem scivit & tacuit. Sed non multò pòst pro eadem sententia duo inveni iura, meo videri, expressa: est enim Motus proprius Pij V. Pont. Max. dat. Kalend. Ianuar. anno 1569. qui est inter Motus eiusdem Pontific. 5. in Compilatione, ubi declaratur cap. felicis, de pœn. lib. 6. text. enim illo cavetur, machinantem mortem Cardinalis, crimine læsæ Maiestatis teneri, & ut talem debere puniri. Motus ergo proprius id expressè extendit ad id scientem & non revelantem. Est etiã apud nos l. 16. tit. 26. lib. 8. Recop. ubi tum Maiestatis reus declaretur, qui Sarracenos à mari per Regnum Granatense ducit, subiungit statim: Idem & de sciente, & non revelante debere intelli-
329 gi. Ecce duo iura expressè probantia, scientem crimen læsæ Maiestatis, ad revelandum expressè teneri. Facit & pro eadem parte l. nemo venerandi 7. C. de Paganis, ubi conscius profani sacrificij eadem pœna, qua & principalis punitur, & idem quod nos tenet Misyngerius cent. 5. observat. 40. Bobadilla polit. lib. 4. cap. 5. num. 2.

i. refert Aviles in cap. 52. Prætorum,
gloss. 5. *incurra*: & in nostro casu est l.
6. circa finem, tit. 13. par. 2. Hieron.
Lauren. dec. Avinio. 92. & in longè in-
feriori delicto est apud nos c. 52. Præ-
torum, in extrahente scilicet de Reg-
no monetam, vel equos, & quòd ser-
vus sciens, & non revelans tractatum
de nece domini, teneatur pœna ordi-
naria, ex Iulio Claro, Bonacosa de ser-
vis & famulis, quæst. 196 & de non re-
velante assasinum est l. 3. tit. 27. par.
7. Augeri & poterit supradicta ratio
apud nos ex l. 20. tit. 1. par. 7. ubi de-
ferens, & non probans, non punitur: &
ita cessat ratio contraria, & ponderari
possunt cætera, quæ adduximus suprà
gloss. 17. à num. 26. Sed talis sciens, &
non revelans, ut possit comprehendi
in generali remissione, & ea frui, tenet
Mastrill. ad indultum generale, cap.
27. num. 21. sed vel posset dici, quòd
suprà per nos, scilicet non esse primi
capitis delictum non revelare, vel me-
lius possemus intelligere, cùm de levi
præiudicio Principis ageretur, tunc
enim non incurrit crimen læsæ Maie-
statis, ut docet Cephal. lib. 1. cons. 75.
num. 31. & 60. & 76. & in feudo Fran-
cisc. Curtius de feudis 4. par. princ. n.
39. quo etiam casu posset talis frui Im-
munitate Ecclesiæ, quòd læsæ Maie-
statis reo alios referens concedit A-
nastasius Germonius lib. 3. de sacrorũ
immunitatibus, cap. 16, num. 58. Nec
330 hoc mirum in crimine læsæ Maiesta-
tis, plura enim specialia in hoc delicto
inveniuntur, & est l. quisquis, C. ad l.
Iul. Maiest. Petrus Herodius rerum
iudicatarum lib. 8. tit. 7. cap. 8. & lib.
9. tit. 4. & facit l. 3. tit. 1. par. 7. & Petr.
Gregor. syntagm. lib. 35. c. 1. & seqq.
quorum decem & sex cumulantur per
Capic. d. decis. 130. quæ succinctè re-
feram, nec omnino videar transcribe-
re, posteaque & alia ego adijciam. Pri
mum igitur speciale est in hoc crimi-
331 ne, secundùm Capic. num. 55. ut mi-
nor torqueatur, l. de minore, de quæ-
stion. licèt aliàs non possit. Secundũ,
quòd concessa criminum abolitione,
non censetur extendi ad crimen læsæ
332 Maiestatis, probat idem num. 56. Bar-
bacia cons. 12. Specul. in tit. de accu-
satione. § 1. extat & apud nos l. 1. tit. 25.
lib. 8. Recop. ubi idem de hoc, & alijs
criminibus cavetur, confirmarique
idem poterit, quod & in causa civili
notavi suprà gloss. 16. verb. *Pedir*, n.
66. Tertium, ex Capic. num. 57. illud
est, quòd socius criminis in testem ad
333 mittitur, l. 1. §. divus, de quæstionib.
quod & in his tribus delictis intelligi-
tur. Quartum, ut frater possit fratrem
accusare in hoc delicto, cap. litteras
14. de præs. ex Specul. & ex l. penul. C.
qui accusare non poss. & de patre vidi-
334 mus suprà hoc gloss. & §. n. 176. Quin-
tum, ut mulier etiam possit accusare,
l. 3. tit. 2. par. 7. Sextum, ut & pupillus.
Septimum, & miles, quod unico ver-
bo dixisset, ut nullus sit inhabilis ad
huiusce delicti accusationem. Sed an
inimicus, vide Speculatorem, & cæ-
teros relatos per Menoch. de recupe-
335 randa, remedio 1. num. 333. Octavum
ex Specul. de actore notat, ut ab agen-
do repellatur, qui hoc crimen com-
misit, quod satis ex suprà dictis dedu-
citur, cùm enim statim omnia amittat
bona, nec actionem ullam potest intẽ-
tare, præterquàm quòd tanquam infa-
336 mis ab agendo repellitur. Nonum, Ca
picius notat, quòd utriusque partis te-
stes admittuntur, quod quomodo ipse
intelligat, non animadverto, nisi id ve-
lit dicere, ut testis cuivis etiam inha-
bilis & socius in hoc casu admittatur,
cap. in fidei favorem, de hæret. lib. 6.
l. 8. tit. 16. par. 3. quemadmodum & de
337 accusatore dixi suprà num. 320. Deci-
mum, Capicius notat, quòd & testari
non potest, l. quisquis, l. penul. & fin. C.
ad legem Iul. Maiest. Confirmatur. &
ex ijs, quæ latè sum prosecutus hoc §.
à num. 186. quod clarè probatur: nam
factio testamenti activa facilius, quàm
passiva conceditur, ut ex l. si qui æra-
mus,

mus, de testam. probat Tell. Fernand. in l.4. Tauri, num. 23. At testamenti factionem hic non habet, etiam passivam, nec capere potest ex testamento, etiam ab extraneo, præcipuè si dignitas, aut iurisdictio annexa sit, Salic. in l. quisquis. §. filij, & vidisti suprà hac gloss. & §. à num. 304. & de filijs videbis infrà num. 344. Vndecimum
338 per eum est, ut post mortem accusari possit, l.1.C. si reus vel accus. mortuus fuer. dixi suprà gloss. 17. verb. *Acusar*, num. 122. spec. 28. Duodecimum ut appellare non possit huius criminis reus, ex Angel. de malef. verb. *Præsente Caio.* Pro quo etiam facit, quod in causa civili dixi suprà d. glos. 16. verb. *Pedir*, num. 70. privil. 13. & tradit Marant. de ordin. iudic. 6. par. num. 289. sed contra Hieron. Lauren. *Dec. Avin 60. in princip.* Decimum-
339 tertium ipse adducit, ut in hoc crimine sciens & non revelans, pœna ordinaria teneatur: quod ipse Capic. prosequitur à num. 65. cum quinque sequentibus & in hoc & alijs tenet Flores Diaz de Mena variar. quæst. lib. 1. quæst. 18. num. 31. & seqq. Petr. Herodius rerum iudicatarum lib. 7. tit. 2. cap. 28. & 34. & lib. 8. tit. 7. cap. 12. etiam si ab eodem delinquente sciat, Alciat. in l. 1. D. depositi à num. 17. & vide eundem Parergon. lib. 8. cap. 9. & videtur probare l. 6. tit. 13. par. 2. circa finem, ibi: *De qualquiera manera*, & ipso iure committi pœnam, probat cap. 52. Prætorum, l. 2. tit. 28. par. 2. & de delicto primo capitis, quod revelare teneatur, docet Faber in C. lib. 9. tit. 15. diffinit. ultima, & ut vidisti quod diximus suprà à n. 321.
340 Decimumquartum est, quòd Rex, si vult, potest bona rebellium diruere, Luc. de Pena in l. 1. C. de petition. bo-
341 nor. sublat. quod ibi prosequitur. Decimumsextum est, ut ex crimine non solùm Clericus, sed etiam Episcopus degradetur, c. si quis laicus 22. quæst. 5. Abb. in cap. at si Clerici, de iudic. & dixi aliqua suprà hoc §. à num. 294. & sequent. Certum autem est iudicē Ecclesiasticum non secularem contra tales iudicare posse, Faber in C. lib. 3.
342 tit. 12. diffin. 32. Decimumseptimum est, ut arma banniti proditoris destruātur, Gandinus de malefic. in rubric. de bannitis pro maleficio, allegat l. corū qui de pœnis. Hactenus Capicius, cui
343 addere poteris. Decimumoctavum, ut licèt filius non puniatur ob crimen læsæ Maiestatis à patre commissum, Boer. de seditiosis, §. præsuppono, n. 12. quia pater non portabit iniquitatem filij, quod rectè intelligit Anton. de Rosel. de indulgen. num. 171. tamen patris iniquitate gravantur, Ludovic. Montai. de reprobation. sent. Pilat. art. 4. num. 15. Speculator lib. 4. par. 2. de feudis. §. 3. num. 2. & si patronus occidat Clericum, filius privatur iure patronatus & successores descendentes, ab eo, qui Episcopum interfecit, privantur iure patronatus, usque ad quartam generationem, & nō possunt ordinari, l. 8. tit. 18. par. 1. quin & ad filios illegitimos pœna transit, glos. 5. volumus in cap. statutū 5. de hæret. lib. 6. & ita omnia amittunt bona, nec fiscus aut etiam dotare, aut alimentare tales filios tenetur, gloss. 2. l. 7. tit. 7. par. 6. licèt contrarium sentiat Anton. Rosel. de succession. abintest. in princ. num. 91. de quo aliqua vidisti
344 suprà hoc §. à num. 185. Quod in tantum verum est, ut nec ab extraneo possint tales filij aliquid capere, præcipuè si dignitas vel iurisdictio annexa sit, Salicet. in l. quisquis, §. filij, C. ad leg. Iul. Maiest. Gregor. in l. 2. tit. 2. par. 7. Tales enim filij incapaces sunt iurisdictionis, & Salicet. ubi suprà, sensit Mant. singul. 2. num. 2. refert plures Iul. Clar. lib. 5. receptar. §. læsæ Maie-
345 statis, num. 12. Et licèt regulariter natus filius ante delictum, nō tam gravi damno afficiatur, l. 6. tit. 1. in fin. tit. 27. part. 2. & gloss. 5. l. 2. tit. 2. par. 7. extraditis per Anton. Corserum de potestat,

ftat. Regia 3. par. num. 4. Bonum de Curtil. de nobilitate 4. par. num. 11. Gutier. lib. 2. Canonic. quæst. cap. 30. Tamen in his, quæ dignitatem habet, & in bonis paternis sine dubio filius damno afficitur, præsertim cum ipso iure bona amittantur: docet Petrus Ravennas singulari 70. dixi latè hoc § à num. 153. gloss. 10. l. 2. tit. 2. par. 7. & in facti contingentia, ratione criminis hæresis paternæ, filium dignitate non potiri, etiam ante delictū conceptum, sententiam definitam fuit in supremo Regio Consilio Hispaniarum, anno 1594. & licèt ita expresse
346 id decisum non esset, tamen in id recidit sententia: nec mirum, ut quemadmodum filius privilegijs patris gaudet, ut docet Paris de Puteo de re militar. § an si quis, lib. 9. num. 2. ita & eius dedecore gravetur: unde filij insequentium Episcopos nō possunt beneficia habere, etiam in alia Diœcesi, ut docet Franciscus de Platea de excommunicatione, § 35. num. 8. & 9. Et filius condemnati de crimine læsæ Maiestatis non admittitur ad Clericatum, Gratian. discep. foren. tom. 2. c. 368 n. 3. & descendens ex familia latronum, non debet manumitti, l. 2. C.
347 quibus ad lib. procl. &c. Quod autem de pœnis filiorum diximus in crimine læsæ Maiestatis, etiam ad nepotes extenditur, ut in tractat. læsæ Maiestatis incerti auctoris inter tractat. Doctor. quæ l. 6. num. 25. tit. 15. cap. 19. & Iulius Clar. dict. lib. 5. receptarum, § læsæ Maiestatis num. 13. & in alio casu est cap. in quibusdam 12. in fin. de pœnis, quin & ad collaterales, Bart. per auth. quibus modis naturales eff. &c. & gloss. final. l. 22. tit. 13. par. 2. & tex.
348 ibi, & l. seq. Decimumnonum speciale est, ut pro reo huius criminis nullus possit advocare, vidisti suprà gloss. 17.
349 verb. *Acusar*, num. 51. Vigesimum & illud speciale est, ut in hoc crimine, etiam sine indicijs, deveniatur ad torturam, docet Augustinus ad Angelum de malefic. verb. *Hal tradito*, num. 1. cum pluribus refert Bosius in practic.
350 criminal. Vigesimumprimum speciale illud est, ut licèt non liceat veneno occidere, etiam hostem, aut malefactorem, ex pluribus quos refert Carrer. in practic. criminali, § homicidij, num. 20. tamen id fallit in bannito, vel condemnato pro crimine læsæ Maiestatis, ex eodem Carrerio, & per Corpolam cons. 34. per textum & Angel. in l. final. C. de delatorib. lib. 10. Est & notabile, & fit vigesimumsecundum ex l. consensu § in princip. C. de repudijs, ubi crimē læsæ Maiestatis est causa repudij, & idem est scire, & non revelare ead. leg. § vir quoque, & iā supra notavimus non relaxari tali delicto litteratum immo & falsæ monetæ, l. nemo 3. C. de Episc. Aud. est & 23. nā etiam minor punitur pœna ordinaria, Caballo resolution. crimin. casu 134. num. 9. Hæc autem, quæ hucusque diximus, de primo capite sunt intelligenda præcise ex Cabic. & alijs proximè relatis: cætera enim capita non habent tot specialia, quod quia non tam ad nostrum attinet institutum, non moror. In crimine autem sodomiæ hanc confiscationis pœnam incurri, cum
351 ad actus proximos fuerit deventum, quo tempore & cæteræ pœnæ committuntur, probatur in l. cum vir, C. de adulter. & in authentic. ut non luxurientur homines contra naturam, & in tit. 21. par. 7. & in Regia pragmatica, quæ est l. 1. tit. 21. lib. 8. Recopil. Chassan. in consuet. Burgun. rubric. 7. *des successions*, verb. *A faire testament*, Clarus alios referens in §. sodomia, quia magis celeriter pœnas ob hoc delictum quàm ob læsæ Maiestatis crimen incurri, tenet Guillelm. in c. Raynuntius, de testamen. verb. *Mortuo itaque testatore*, el 1. num. 133. licèt ut pœna ipso iure incurratur, non sufficiat delictum inchoatum esse, Paris. in rubric. solut. matrim. num. 166. Sed
352 qui dicantur actus proximi, ut in pœnam

nam quis incidat, dubitatio est, & sunt plurimi, qui tenent, oscula, amplexus, & tactus impudicos esse actus proximos, ita ut ex eis ad pœnam ordinariã possit devenire. Plures pro hac parte eandem tenentes referunt, Paris. cons. 163. num. 2. lib. 4. Avend. rubric. 31. num. 4. Caballus resolutionum crim. casu 96. & Petr. Gregor. syntagm. lib. 36. cap. 10. in fin. & in adulterio magis sine scrupulo procedit, ex pluribus quos refert Clar. lib. 5. receptar. §. adulterium, num. 16. sunt enim ibi relati esse existimant, oscula & tactus impudicos, ut pœna adulterij sequi possit. Apud aliquos enim osculũ ultimo supplicio punitur, Vivi. lib. 1. decis. 103. & ita virgines nullum debent osculari, Guillelm. in cap. Raynunt, verbo *Qui cum alia contraxit*, n. 236. 3. par. & per osculum dotem uxoris amitti, docet Covar. in 4. 2. par. cap. 7. §. 6. num. 3. & an probetur adulteriũ per osculum, Padilla in l. transigere, C. de transactionibus, num. 87. Cantera in quæstion. tangẽtibus punitionem delictorum, cap. 28. & de osculante mulierem, vel puerum, Caballus casu. 96. & vide Castil. in l. 52. Tauri, gloss. pen. *Si la huviere besado*, licèt contra-
353 dum ibi, & osculo dotem perdi à muliere, tenet Alciat. in cap. cùm non ab homine, de iudicijs, num. 103. Anton. Gubert. de dote, cap. 6. num. 35. Petr. Gregor. syntagmat. lib. 8. cap. 8. num. 25. & libr. 36. cap. 12. teneat Clar. & ita per oscula dotem non amitti, Alciat. lib. 4. Parergon, cap. 10. Et in casu sodomię non dici actus proximos oscula, & impudicos tactus, tenet Clarus in dict. §. sodomia, & latè Anton. Gomez in l. 80. Tauri, à num. 32. Afflict. decis. 276. ita ut secundùm Clarum, & membri admotio necessaria sit, quod & ex Regia pragmatica deduci poterit, dum dicit: *De suerte que por el no quedasse*. facit gloss. 6. l. 2. tit. 31. par. 7. Boer. decis. 316. & quidem de amplexibus nihil omnino curandum est, cùm, & inter religiosissimos viros inveniantur, oscula autem, etsi aliquid afferant præsumptionis sinistræ, tamen una præsumptio alia fortiori, vel elidicur, vel
354 tollitur omnino, l. divus, de in integr. restitutione. Tactus verò, etsi ad inquirendum, vel forsan ad torturam sufficiant, tamen ad pœnam ordinariam existimo non sufficere, sed alios actus proximiores requiri, etsi tam immediatus actus meo videri non sit necessarius, ut membri appositio requiratur, imò etiam tali casu contrariũ sentit Peguera decis. crimin. 75. quod iudicis arbitrio relinquendum existimo & me existente Fiscali in Cancellaria de Panamà, quidem qui ferè convictus fuit de osculis & impudicis tactibus cum puero novem annorum, & mala etiam fama erat contra eum, in exilium damnatus fuit, sed magna cum difficultate, iudices enim dissenserunt, & aliqui ad torturam, aliqui verò ad exilium condemnabant, & tandem mitior obtinuit sententia: sed si illius causæ ego iudex fuissem, absque dubio priori adhærerem sententiæ. Sed quia proximè de osculo ad adulterium mentionem fecimus, & plures retulimus tenentes propter osculum dotem amitti, scias Clarum, ibi relatã distinguere num. 16. an civiliter, an criminaliter agatur? Scias etiam pro eadem parte in adulterio non sufficere attentare, ut pœna ordinaria sit, ut sentit Gomez in l. 80. Tauri, num. 65. 67. & 74. ubi de marito loquitur, qui decipere potest adulterare volentem, & contumelia afficere, occidere autem minimè, & licèt aliqui teneant mulierem privari posse dote propter osculum, occidi posse negant Castillo in l. 81. Tauri, gloss. *adulterio*, remissivè, Palacios Rubios in eadem l. 81. num. 2. latè Mascard. de probationib. conclus. 64. unde de osculo cum uxorata transigi poterit, licèt trãsactio in causa adulterij prohibita sit, Padilla in l. tran-

transigere, C. de transactionibus, n. 86. & 87. & sodomiam probari ex osculis, si scibiliter agatur, docet Farin. consil. 5. num. 1. & per totum.

355 Et licèt ad tria suprà dicta delicta, læsæ Maiestatis Divinæ vel humanæ, & ad crimen sodomiæ confiscationis pœnam restrinxerim suprà hoc §. n. 351. tamen Doctores aliquos volunt addere casus, ut ibi dixi, & constat ex Iulio Claro lib. 5. receptar. §. fin. quæst. 78. ubi alios etiam refert, & præcipuè Chassan. in consuetudinib. Burgund. rubric. 2. *des confiscations*, §. 1. in princip. Quin ex generali Franciæ consuetudine pœnam mortis sine confiscatione non dari, probat ex eadem consuetudine Chassan. proximè relatus, & Pontan. super consuet. Blesen. refert Iul. Clar. ubi suprà, num. 2. Molin. de iustitia, posteriori parte, 3. tom. disput. 68. in num. 13. col. 1129. Sed licèt generaliter suprà quid in hoc tenendum sit, retulerim, quia tamen circa particularia sunt veriores sermones, ideò speciales casus subijciam.

CASVS ALIQVOT SPECIALES, in quibus secundùm Doctores fit confiscatio.

356 Casus prætereà sunt, in quibus in totum confiscatio fit, vel in parte, quos Dueñas regul. 150. & alij, ut per Didac. Perez in l. 20. tit. 19. lib. 8. Ordinamen. in fin. referunt, & etiam vidisti remissivè in principio huius §. Sed ut facilius, qui hi sint, cõprehendatur. Primus omnium casus, in quo secundùm Doctores datur pœna confiscationis, est in falsa moneta: sed si cõmune, quod dicitur, ius cõsideres, nullam congruam invenies rationem, cur delictum hoc à crimine læsæ Maiestatis distinguas: eius enim species est, quæ sub suo genere continetur: & ita læsæ Maiestatis crimẽ dicitur monetæ falsæ fabricatio, l. 2. C. de falsa moneta. Franc. Luc. de fisc. 2. par. num. 2. Chassan. in cons. Burg. tit. *des confiscations*, §. 1. num. 20. vers. *Secundus casus*.

357 De iure autem Regni nostri hoc difficilius est, an scilicèt sit crimẽ læsæ Maiestatis, & an in eo dabilis sit confiscationis pœna, nam l. 9. & 10. tit. 7. par. 7. tali delicto licèt pœnam ignis imponat, publicationis bonorũ pœnam minimè: quin illius delicti pœnam falsi titulo, non autem titulo læsæ Maiestatis subiecit: & licèt crimen falsæ monetæ enumeretur cum alijs in l. 1. in fin. tit. 2. par. 7. ubi de crimine læsæ Maiestatis agitur, non imponitur pœna ibidem, nisi id referas ad cæteras leges illius tituli, & gloss. ibi ex Azon. refert hoc crimen, quasi læsæ Maiestatis esse, & l. ultim. tit. 7. lib. 8. Ordin. quæ hodie est l. 5. tit. 17. lib.

358 8. Recop. idem videtur probare, nam hoc delictum appellat aleve, quod est minus quàm *traition*, ut patet, & ita lex pœnam dimidietatis bonorum imponit solummodo: lex verò 67. tit. 21. lib. 5. Recopil. in casu minus gravi, scindenti scilicèt monetam, mortis & confiscationis bonorum pœnam imponit: & diversimodè etiã puniri, refert gloss. cap. quanto 18. de iureiurando: harum autem legum diversæ decisiones me ita movent, ut concludentem rationem ad eas non inveniam: quæ enim ratio est, ut scissura monetæ maiorem pœnam habeat, quàm eiusdem fabricatio, nisi forsan dicas, graviorem pœnam scissuræ imponi, quia id delictum facilius posset committi, & ideò acrius debet puniri, ut ab eo homines retrahantur. Vel etiam dicas, monetã perfectam, & in esse deductam Maiestatis aliquid in se continere, & ideò cautius tractandum, graviusque puniendum eam violantem, sed ut dixi, id nullatenus me quietum reddit, cogitandumque relinquo: interim tamẽ, quo alius senserit melius, existimo, dictas leges uti pœnales, extra suos casus trahi non debere, sed quamlibet in

suo

suo sensu servandam, & vide infrà n.
406. Illud autem interim nota, mo-
netarios falsos ab omnibus debere in-
quiri, & tradi, omnesque ad id tenen-
tur, l. 1. in princip. C. de falsa moneta,
quod nota ad ea, quæ suprà diximus.
Secundus igitur casus, in quo bona
confiscantur, est cùm quis collegia il-
359 licita facit: ita docet Chassan. ubi su-
prà, casu 16. & Lucan. de fisc. 2. par. n.
24. allegataque gloss. & Bartol. in l. 2.
C. de colleg. illicit. Id autem ibi non
disponitur expresè, sed de iure nostri
Regni hæc pœna civibus id facienti-
bus imponitur, in l. 2. tit. 14. lib. 8. Re-
copil. ubi circa hoc aliæ pœnæ sunt vi-
dendæ, & in alijs legibus illius tituli:
hæc autem confiscatio non latæ, sed fe-
rendæ sententiæ est, & ideò sub gene-
rali doctrina, de qua suprà non com-
360 prehenditur. Tertius igitur casus est
in alienante in fraudem, ne bona con-
fiscentur: talia enim confiscantur, &
est tertius casus, Chassan. & Luc. est-
que l. in fraudem 45. in princ. de iur.
fisc. id enim & in civilibus est, & in
criminalibus, ut fraus adversus fiscum
non prosit, ex d. l. & l. cùm quidam 16.
eod. tit. & plures modos, quibus fraus
probatur, referunt ex alijs Clar. dict.
quæst. 78. à num. 17. Anton. Gomez
ubi infrà, Peregrin. lib. 1. tit. 1. num.
150. cum alijs, estque gloss. 2. & 3. in
l. 4. tit. 2. par. 7. & Bart. in l. post con-
tractum, num. 11. de donation. & ibidē
361 latè Alciat. In contrarium verò, vale-
re scilicèt talem alienationem vide-
tur, nam fraus nulla in hoc casu dabi-
lis videtur, si enim non solùm post de-
lictum commissum, sed etiam post li-
tem inceptam, quin appellatione pen-
dente, reus liberè potest alienare, l.
post contractum 15. de donation. l.
aufertur, §. in reatu, de iur. fisc. quæ
fraus considerari potest? Sed adhuc
videmus in contrarium l. donationes,
§. perfectæ de donation. & d. l. in frau-
dem, quin & in civilibus vidisti suprà
gloss. 16. verb. *Pedir*, privileg. 61. num.
362 205. Vnde in hac difficultate, Bartol.
in d. l. post contractum, num. 11. distin-
guit de enormibus, & non enormibus
delictis, ut in illis primum dictum, in
istis verò secundùm intelligatur, Bar-
tol. autem plures referens, sequitur
Anton. Gom. 3. tom. cap. 14. num. 4.
sed Iul. Clar. d. quæst. 78. num. 16. exi-
stimat, alienationem bona fide factam
valere & tenere, si autem fiat mala fi-
de, licèt mero iure teneat, posteà à
fisco revocatur, quam opinionem cō-
munem dicit ex Pico in d. l. post con-
tractum, num. 11. & Bos. in tit. de bo-
nor. confiscation. num. 43. ex eisdem
autem, fiscum teneri ad pretij restitu-
tionem: quid autem in hoc fisco com-
modum quæratur, non video, & ideò
Bartol. Gomez & cæteros declarans,
existimo in tribus criminibus læsæ
363 Maiestatis Divinæ, vel humanæ, de
quibus tam latè suprà, verū esse, quod
in hoc casu dicitur, confiscari bona in
fraudem fisci alienata: nam post deli-
ctum commissum non est dubium, ta-
liter ipso facto bona fisco acquiri, ut
nullum ius in eis delinquenti maneat,
probat expresè l. fin. ad leg. Iul. Ma-
iestat. l. 4. tit. 2. par. 7. & ibi gloss. 2.
& 3. & Quesad. quæst. 7. fiscal. & pro-
bavi latè hac gloss. à num. 151. & quē-
admodum per delictum bona ipso iu-
re confiscantur, ita & alienata in frau-
dem revocari debent, ex dictis legi-
bus & suprà latè num. 275. & gloss. 16.
num. 186. & num. 205. Et quia fraus,
& dolus nemini debent patrocinari,
quin sine dubio talis fraudis socius
deberet puniri, licèt forsan hoc iudi-
cium longiorem tractatum require-
ret, quàm cæterorum bonorum ven-
dicatio: at in alijs delictis minoribus
non dubito, quin alienatio valeret,
post delictum commissum, ut in dict.
l. post contractum ante iudicium ac-
ceptum: post iudicium autem forsan
id decidere difficilius esset; quæ quæ-
stio ex ea pendet, an scilicèt fiscus ra-
tione delicti pignus habeat in bonis,
do-

delinquẽtis, quod tractabo infrà gloss. 34. verbo *Incidencias*, §. 5. quo te remitto, ut interim hunc tertium casum à tribus principalibus nostri §. de quibus proximè, non distinguamus.

364 Quartus casus enumeratur à Chas. in incidente in legem Corneliam de sicar. qui & adducitur à Luc. d. 2. part. num. 49. Apud nos tamen id aliàs servatur: interfector enim regulariter, quin penè nunquam bona amittit, l. 10. tit. 23. lib. 8. Recopil. In gravioribus autem homicidijs, dimidium bonorum amittit interfector, dimidium solummodò fisco quæritur, reliquum verò interfecti hæredibus, l. 15. eo-

365 dem tit. 23. Quòd si personas summorum iudicum interficiat, vel aliàs, de quibus in l. 1. & alijs tit. 22. lib. 8. Recop. tũc omnia bona confiscantur, tali enim casu læsæ Maiestatis crimen cõmittitur, l. quisquis, C. ad legem Iuliã Maiestatis. Capicius decis. 130. ubi latè de hoc, & ex hoc casus iste à tribus magnis, de quibus suprà, distingui non debet.

366 Quintus casus, ubi bona confiscantur, enumeratur à Chassan. ubi suprà num. 5. in falsante litteras Regias, licèt idem ibidem statim asserat, id abrogatum, ex authen. bona damnat. C. de bonis damn. apud nos verò est l. 1. in fin. tit. 2. par. 7. ubi inter casus criminis læsæ Maiestatis hic enumeratur: unde & tale committens in bonorum confiscationem deberet incidere, nisi l. 6. tit. 7. eadem 7. par. docerent id procedere, dum tamen talis usque ad tertium gradum descendentes non haberet: quæ lex ita movit Gregor. in d. l. 1. ut quid in hoc casu sit tenendũ, non aperiat, sed iam hodie aliter decisum extat l. 3. tit. 17. lib. 8. Recopil. ubi in hoc casu solummodò imponitur pœna dimidietatis bonorum, pœnam verò mortis hoc casu irrogatam iam vid. licèt talis bona, quæ confiscarentur, non haberet. Sextum delictũ, pro quo bona confiscantur, est divinatio,

367 & divinatoris bona confiscari, tenet Chassan. ubi suprà, casu 11. & Lucan. num. 33. De iure verò nostri Regni licèt pœna mortis imponatur, l. 1. tit. 23. par. 7. tamen dimidium bonorum solummodo confiscatur, l. 5. tit. 3. lib. 8. Recopil.

368 Enumeratur & septimus casus, cùm officiales monopolium faciunt, ne scilicèt ab eorum aliquo, nisi tali pretio res vendatur, vel aliud simile, quod quia in Reipublicæ damnum vergit, ideò tales confiscationis pœna punientur, ex Chassan. casu 15. & Luc. n. 5. De iure verò nostri Regni hoc non invenio tam gravi pœna puniri, licèt talium coadunationes, etiam fraternitatum titulo, fieri prohibeatur l. 4. tit. 14. lib. 8. Recopil.

369 Octavum verò casum, quando scilicèt collegium destruitur, vel reprobatur, enumeratur à Chassan. cas. 17. & Luc. num. 17. tradidi suprà hac glos.

370 §. 9. de bon. vac. Nonus igitur casus est, ut transgredientes civitates publicas, vel negotiationes prohibitas, publicatione bonorum puniantur, ex Chassan. cas. 21. & Luc. num. 6. Sed de iure nostro peculiaria mandata & pœnæ etiam peculiares statuuntur, à quibus non est recedendum, in omnibus autem ferè semper invenitur merces incidere in commissum.

371 Et cùm gravissimum delictum sit, Principi maledicere, Exod. 22. Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices: & considerat Chass. in catal. glor. mundi 5. par. cons. 24. cas. 165. & Plaça de delict. 1. par. cap. 4. ubi etiam quid in maledicente Papæ, vel Cardinali, ideò hunc decimum casum, in quo pœna confiscationis imponenda venit, enumerare potes, & Chassan. in consuet. Burg. d. rubric. *des confiscacions*, cas. 28. & Luc. de fisc. 2. par. num. 34. & licèt hunc casum ad cæteros criminis læsæ Maiestatis possemus reducere, cùm & inter eos connumeretur in d. l. 1. tit. 2. par. 7. tamen iam

Iam hodie apud nos aliter decisum extat l.3.tit.4.lib. 8. Recopil. ubi unico casu bona talis confiscantur, cùm scilicèt Principi maledicens, nō ex magnis, vel mediocribus fuerit, & filios non habuerit, tunc enim eis dimidium relinquitur bonorum: cæteri autem, vel Principi ipsi mittuntur, vel etiam relatio solummodo, ut per dictam legem, quam videre poteris, & per Plaçam ubi suprà, & vide infrà n. 395.

372 Vndecimus casus à Chassan. numeratur casu 31. num. 24. in scribente instrumentum immunitatis concessæ, fraude, ambitu, vel potestate alicuius, & de iure nostri Regni, licèt regulariter scribæ conficienti falsum manus amputetur, l.16.tit.19.par.3. & l.6. in fin. tit.7. par.7. Tamen cùm hæc immunitatis instrumenta à Secretarijs Regis conficiantur, supradicta confirmare possumus, ut tali casu, talia faciens Secretarius Principis in crimen læsæ Maiestatis incidat, ac propereà in pœnā confiscationis, l.8.tit.9.p.2.

373 Duodecimus casus, qui 36. à Chassaneo numeratur, num. 31. est, cùm officiales rusticanum ad obsequia adducunt, contra prohibitionem l.2. C. ne rustican. ad obseq. devocen. unde forsan traxit originem ordinatio nostræ Cancellariæ, ne scilicèt Indi nobis servirent, aquam, ligna, vel similia adducendo, licèt posteà iure optimo hoc aliter fuerit statutum, ut scilicèt eodem modo, & eadem mercede, qua & civibus communiter, & nobis possint & teneantur servire.

374 Decimustertius casus confiscationis bonorum videtur contra tutorem, qui carnaliter cognovit pupillam, l. unic. C. si quis eam cuius tut. fuit corrup. refert Chassan. cas.43. & Luc. de fisc. 2. par. num. 32. Sed de iure nostri Regni, tutor cognoscens pupillam nō punitur confiscatione bonorum, si habuerit ascendentes, vel descendentes, usque ad tertium gradum, l. 6. tit.17. par.7. & tunc tutor punitur solus non pupilla, l. fin. de legat. 1. Et licèt prædicta lex etiam imponat pœnam tutori, ducenti in uxorem pupillam, tamen ex gloss. in cap. 1. 30. quæst. 3. Ioann. Andr. Abb. & alijs, iam id cessare docet Gregor. in d.l.6. par. gloss.1. & Sebastian. Bran. in sua expositton. titulor. sub tit. de int. mat. int. pup. & tut.

375 Decimumquartum autē casum, qui a Chassan. vbi suprà. cas.47. & Luc. num. 25. & 15. de uxore sciente maritum hæreticum. tradidi suprà num. 218. decimūsextū verò de bonis vacātibus, qui traditur à Chas. cas. 60. & Luc. n. 18. latiùs vidisti suprà. §. 9.

376 Decimusseptimus autem casus cōstitui potest in se ipsum interficiente, qui adducitur à Chassan. ubi suprà, casu 61. & est integer titulus, D. & C. de bon. eor. qui mort. sibi consciver. & apud nos l.24. tit.1. par.7. quod tūc intelligitur, cùm metu criminis, de quo iam erat accusatus, mortem intulit sibi, ut probant suprà relata iura, & Gregor. in dict. l. partitæ, Laudens. de fisc. quæ. 24. Peregrin. de iure fisc. lib.4. tit.4. Petr. Gregor. syntagm. 3. par. lib. 36. cap.22. & prætereà l. in fraudem, §. eius bona, el 2. de iur. fisc. vide l. iam, & ibi DD. §. final. de his qui mortem sibi, & cit. 19. tit. 17. lib.8. Ordin. & gloss. tit.1. par.7. & l. 3. tit. 27. part.7. & sic l.9. tit. 13. lib. 8. Ordin. videtur corrigere dicta iura de his qui mortem sibi, &c. & l. fin. de iur. fisci lib.10. & morte sibi illata testamētum non confirmari, tenet Guiller. in cap. Raynunt. verbo *Mortuo itaque testatore*, num. 45. 2. par. & vide Viviū. lib. 2. decis. 244. Caballū. casu 137. sed hæc pœna, ut scilicet efficiatur intestabilis interficiens se, intelligitur de iure communi metu pœnę; secus si ex alia causa, l. 2. C. qui test. fac. poss. Paris. cons. 155. vol. 4. & præcipitans se non metu criminis non punitur, l. factam 12. C. qui accusari non possunt, & Gutierrez lib.2. Canon. quæst. cap. 3. per tot. Quòd in tantum est verum,

nisi accusatio delicti iam facta, vel alia suadeant metu criminis mortem ascitam fiscus probare teneatur suam intentionem, qualitatem scilicèt hanc; aliàs non obtinebit: probat Gregor. ubi suprà, gloss. 2. & ex Decio cons. 433. Alber. in rubric. D. de bon. eor. qui mor. probat Peregrin. d. tit. 4. n. 2. Videtur namque in hoc casu dicendū idem quod suprà dixi cas. 3. à n. 346. Quædam enim fraus in hoc casu potest considerari, ut scilicèt cum morte delictum extinguatur, l. publica 3. l. defuncto, D. de public. iud. l. ex iudiciorum, de accusation. & l. 1. C. si reus vel accus. mor. fuer. ideò mors illata sit, ut condemnationem evitet; unde suprà dicti Doctores, ut hæc cōfiscationis pœna sequatur, præcisè requirunt, ut & ex delicto pœna talis

377 deberet imponi. Vnde Gregorius in dicta l. 24. gloss. 7. verb. *Para el Rey*; tenet etiam, extante hodie l. 19. titulo 19. libro 8. Ordinament. quæ est l. 8. tit. 23. lib. 8. Recopilationis, idem requiri, licèt lex illa generaliter disponat, mihi autem ea conclusio nequaquam placet, pœna namque confiscationis in d. l. 8. Recopil. ita infligitur, si descendentes nō habeat talis se interficiens: cùm ergo hoc §. latissimè suprà probaverimus in causis confiscationis, filijs nil servari, quin ipso iure confiscationem fieri, nequaquam potest applicari decisio l. 8. quę talem pœnam descendentes habenti non imponit: existimo ergo legem, ut loquitur generaliter procedere, & in quocunque se interficiente, procedere, delictum namque illud ibi punitur, & ita nisi furor à delicto excuset, nil aliud excusabit à pœna: nisi forsan velis dicere, unum, aut aliud dari delictum, extra illa tria magna, in quibus etsi non fiat confiscatio ipso iure, imponenda tamen venit, ut vidimus à num. 342. Sed adhuc l. 8. Recopil. generaliter loquentem, & generaliter intelligendam puto.

378 Decimusoctavus casus numerari potest, qui per Chassan. casu 67. in excommunicato per annum, cap. contumacia, de sentent. excōmunic. Huius enim bona confiscari existimat adducens Capel. Tolosan. decis. 366. quò d tamen decisio ibi intelligit, dū modo excommunicatio processerit ex causa criminali, secùs si ex causa civili. De iure autem nostri Regni tam gravem pœnam imponi non invenio, nam l. 32. tit. 9. par. 1. solummodo, cùm ex causa hæresis excommunicatus in excommunicatione per annum persistit, hæreticus declarabitur, unde hoc particulari casu non dubito, quin in consequentiam bona amittat. De iure autem noviori, qui per sex mensium spatium in excommunicatione est, in exilium debet mitti, quòd si in urbem revertatur, dimidium bonorum amittit, licèt minori tempore excōmunicatus minorem sustineat pœnā, l. 19. tit. 19. lib. 8. Ordin. l. 2. tit. 5. lib. 8. Recopil.

379 Decimusnonus casus, qui à Chass. 68. ponitur, ille est, cùm scilicèt iudex aliquid recipit à litigante in causa criminali, authen. ut litigan. iurent. & §. si quis autem ex litigatoribus. De iure verò nostri Regni non invenio legem, quæ id ita expresè prohibet. Imò malè acquisita à iudice fisco applicantur, probat l. fin. tit. 22. par. 3. quam legē notavi post primam editionem, sed hęc confiscatio non generalis, sed particularis est, & ita notari debet post finem huius §. & licèt l. 8. tit. 1. par. 7. hunc casum inter alios enumeret, in quibus post mortem procedi potest, eam reddens rationem, ut talis in bonis puniatur, & posset considerari, l. 24. dict. tit. 1. part. 7. ubi æquiparat casus bonorum confiscationis, & casus, quibus post mortem posset inquiri: sed adhuc non existimo, ob hoc delictum pœnam confiscationis imponi, & l. 25. tit. 22.

par. 3.non imponit pœnā confiscationis absolutè, ut ibi videre poterit, imò arbitraria erit pœna, ex l. 11. dict. tit. 1. par. 7.& in l. 6. tit. 9. lib. 3. Recopil. Imponitur pro pœna privatio ab officio, & inhabilitas ad aliud obtinendum; item recepti restitutio cum alio tantundem, & reliqua pœna arbitrio remittitur Regis, secundùm quantitatem, & qualitatem recepti.

380 Vigesimus huic proximus, etsi præcedentem teneas, necessarius est, qui à Chassanæo ponitur 69. si pars iuravit aliquid dedisse iudici, ut dictant ferret sententiam, nec probavit, tunc enim eadem tenetur pœna, qua & teneretur iudex, si id probatum fuisset, d. §. si quis autem authen. ut litigantes iurent, l. 26. tit. 22. par. 3. Certum enim esset, ratione delationis ad id teneri, ut dixi suprà in gloss. 17. verbo *Acusar*, num. 18. Sed cùm id aliter hodie sit, ut proximè diximus, in iudice, etiam in dante aliter est statuendum, ut innuere videtur l. 6. dict. tit. 9. lib. 3. Recopil. Dicens autem Regi corrupisse iudicem & non probās punitur amissione bonorum, l. 26. tit. 22. par. 3. sed iudici id dicens nec probans tantundem amittit, ut ibi, sed iudicem corrumpens, vel volens corrumpere, datum, vel promissum cum triplo amittit, l. 24. tit. 22. par. 3. authent. novo iure, C. de pœna iudicis qui malè iudicavit, l. 32. tit. 14. par. 5. sed quælibet lex in suo casu servabitur, licèt aliàs in pari turpitudine potior sit conditio possidentis, l. in hæredem 5. §. final. de calumniatoribus.

381 Adducit & Chassan. cas. 71. quem nos vigesimumprimum ponimus in bastardo moriente, cui succedere fiscum, tenet Guillermus in cap. Raynutius verb. *Et uxorem*, num. 154. Sed cùm hæc bona, vel tanquam vacātia, si ab intestato, vel aliàs in modis successionum acquirat fiscus, ut Chassan. suprà citatus refert, adeas species oris reducendum, de qua dixi hac gloss. §. 9. & videbis infrà gloss. 34. §. 7.

382 Vigesimussecundus casus ponitur à Lucan. de fisc. 2. par. num. 22. in hæretico defuncto, & Rebuf. de fisco, num. 256. sed cùm à die commissi criminis eius bona sunt confiscata, ut latè dixi hoc §. à n. 153. non est, ut constituamus particularem speciem.

383 Vigesimustertius enumerari posset in confugiente ad alterius patrimonium, ut immunitatem consequatur, talis enim, si sit mediocris conditionis, bona amittit, aliàs autem centum libris punitur, ex Chassan. cas. 31. n. 21. & Lucan. num. 23. licèt terminos convertat.

384 Vigesimusquartus, qui à Lucano quadragesimustertius ponitur, in cōmittente falsum, quem deportandum cum bonorum publicatione, probat l. 1. §. fin. de fals. licèt id hodie non observari, ibidem teneat ipse, falsumque pluribus puniatur modis, iuxta diversitatem causarum, cap. super literis 20. de rescript. cap. licèt 5. de crimin. fals. cap. ad falsariorum 7. eodem, cap. ex parte, de verb. signific. de quibus videndi sunt Angel. de malefic. verb. *Falsario*, & Iul. Clar. lib. 5. receptar. §. falsum, Farinac. novè tract. de falsitate. De iure verò Partitarū pœna confiscationis tunc incurritur à falso, cùm ascendentes aut descēndentes usque ad tertium gradum non sunt, l. 6. tit. 7. par. 7. at in tit. 17. lib. 8. Recopil. diversæ pœnæ varijs falsitatis casibus statuuntur, & contravenienti contractui iurato, pœna confiscationis bonorum imponitur, l. 1. illius tituli. At cùm hodie non possint contractus iurari & ex l. nostri Regni nō potest durari contractus nisi de substātia eiusdem sit, l. 11. & 12. tit. 1. lib. 4. Recop. rarò casus hic dabilis est, extra autē dictū casum talis confiscationis pœna non imponitur, nisi ut vidisti suprà num. 352. frequentior autē falsitatis pœna est triremium, quod de

falso

falso testi imponitur, l. 7. illius tit.

385 Hos casus ex suprà dictis Doctoribus, ad universalem confiscationem pertinentes decerpsi. Cæteri namque ad alias species attinent: sed ultra eos de iure communi alium casum notare posses, nam obsidum bona etiam confiscantur, l. Divus 31. & seq. de iure fisci. Et erit vigesimusquintus casus universalis confiscationis. Erit &

386 vigesimussextus ad nostrum fiscalem tractatum multum conveniens, ut qui ex publicis pecunijs aurum mutuum susceperit, omnia bona amittit, & relegatur, l. sciant 2. C. de ijs qui ex publ. rationibus mut. pec. accep. lib. 10. & vide infrà num. 461. & num. 320.

387 Est & similis casus vigesimusseptimus, ut etiam omnia bona amittat, qui publicum triticum in privatam utilitatem usurpat, & etiam pœna capitis punitur, l. fin. C. de condit. in public. horreis, lib. 10. Et præterea casus publicationis bonorum qui hominem castrat, l. lege Cornelia 4. vers. *Idem Divus*, de sicarijs. Pro raptu etiam est pœna confiscationis, Caballo casu 296. tutor etiam, iudex, carceris custos, ultra alias pœnas puniuntur amissione bonorum, quæ fisco applicantur, Caballo casu 287. cognoscentes mulieres carnaliter.

388 Præterea & de iure Regni alij possunt notari casus, in quibus eadem omnium bonorum imponitur pœna. Primus, qui cum suprà numeratis vigesimusoctavus numerabitur, est, cùm Agarenus Regni Granatensis, vulgò *Moriscos del Reyno de Granada*, Mauros in hospitium suscipit, vel per Granatense Regnum ducit, l. 16. tit. 26. lib. 8. Recopil. Sed hic casus crimen est læsæ Maiestatis, ut ibi dicitur, & notavimus suprà num. 328. & ideò à superioribus tribus maximis criminibus non debet separari.

389 Ex eodem iure nostri Regni potest & vigesimusnonus considerari in matrimoniū clandestinū contrahēte, qui bona omnia amittit ex l. 1. tit. 1. lib. 5. Recopil.

390 Est & trigesimus casus de iure nostri Regni in ludente aleas, vulgò *dados*, hic enim omnia bona amittit, dum tamen non excedant valorem triginta millium marapetinorum, & prætereà alijs pœnis afficitur, de quibus in l. 15. tit. 26. lib. 8. Recopil.

391 Trigesimusprimus amissionis bonorū casus est in occidente iudicē Regium, vel officialem salariatum, qui stipendia à Rege recipit, ex l. 39. tit. 19. lib. 8. Ordin. Sed hæc pœna hodie nō ita absolutè procedit, sed alterata est, & aliquibus casibus medietatem bonorum solummodò, licèt alijs omnia bona amittat, ex l. 1. 2. & alijs tit. 22. lib. 8. Recopil.

392 Trigesimussecundus amissionis omnium bonorū casus est in extrahente monetā è Regno, l. 1. cū alijs tit. 18. lib. 6. Recop. quod & ad extrahētes aliàs res extenditur in alijs legibus illius tituli. Hos casus generalis confiscationis, vel amissionis bonorū congessi, & ex pœnis statutarijs alij forsan cōgeri possent: hos autē quos inveni, cumulavi, ut susceptæ materiæ, quo melius possem, satisfacerē, & licèt ut prædixi Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 2. de confiscatione, & Lucan. de fisc. 2. par. plures casus prosequatur, quorū & aliquos infrà prosequemur ad generalem bonorum cōfiscationem, quos suprà adduxi, solummodo pertinent: illa tamen notabilis est differentia inter hos omnes casus, & supra dicta tria magna crimina, nam in tribus ipso iure confiscatio fit, & bona amittuntur, ut suprà probavimus in cęteris ante prolationem sententiæ id non fit, ut & videbis infrà gloss. 34. §. 5.

DE CONFISCATIONE DImidietatis bonorum.

SED quia confiscationis materiam incepi, eam meliori, quo possum, modo absolvere æquū est: & cùm iam quę ad

ad universalem bonorum amissionem attinent, cumulaverim, ad specialem confiscationem, sive amissionem, vel partis, vel rei deveniam, de quibus per Caballum casu 238. & prius ad casus, in quibus medietas bonorum confis-
393 catur. Primus igitur est in committente stuprum, : talis enim dimidium bonorum amittit, ex Chassan. in consuetudin. Burgund. casu 6. in rubric. 2. *des confiscations*, §. 1 num. 20. & Lucan. de fisc. 2. par. num. 44. quod ad stuprum non vi commissum refert Iulius Clar. lib. 5. receptar. sententiar. §. stuprum, num. 3. eam autem pœnam in desuetudinem abiisse, & hodie nō aliàs pœnam pecuniariam extendi, quàm ad dotandam, vel in uxorem ducendam, docet Anton. Gomez in l. 80. Tauri, num. 7. licèt aliter sit de iure Canonico, ut plures referens tenet Clar. ubi suprà. Ego verò generaliter observari vidi, ut stuprum in virginem variè puniretur, & frequenter aliqua relegatione, & pœna pecuniaria, & parti læsæ, & fisco applicata, perpensa semper, & personarum qualitate, & delicti circunstantiis, ut aliter stuprum cum vi, aliter sine ea, aliter cum raptu, aliter cum effractione, & sic de singulis qualitatibus. In tantum autem verum est, stuprum solummodo in virginem hodie apud nos puniri, ut licèt Iulius Clarus suprà relatus ex aliis & in viduam stuprum committi teneat, hodie apud nos non solùm non punitur stuprum in viduam commissum, verùm nec unquam id in iudicium deduci viderim.

394 Secundus verò casus, qui & plures sub se comprehendit, in quibus dimidium bonorum amittitur, est proditionis crimen, quod committens dimidium bonorum amittit: dicitur autem apud nos aleve, ut in l. 1. tit. 2. par. 7. quòd autem talis dimidium bonorum amittat, probat l. 2. tit. de pœnis 18. lib. 8. Ordinam. & l. 5. & 6. & aliæ ibidem & totus titulus 23. lib. 8. Recopil. pluresque alevosiæ casus videre est in legibus illius tituli, & per Montaly, in repert. verbo *Alevosus*, fol. 5. & per l. 4. tit. 8. lib. 8. Ordin. & l. 29. tit. 8. par. 7. Sed iura eadem planè monstrant, propositionem hanc nō undequaque veram, aliqui enim casus & alevosiæ dicuntur, & tamen nō statim hæc imponitur pœna: unde congruum visum fuit, ut in quibus hæc dimidietatis bonorum pœna imponitur, & cæteris annectamus.

395 Est igitur alius alevosiæ casus, qui & tertius hic dici potest, in detrahente Principi, nam licèt crimen Maiestatis ab aliquibus existimetur, & per consequens omnium bonorum amissionem in eo statuant, ut vidisti suprà num. 371. Tamen alevosiæ crimen dicitur l. 24. tit. 19. lib. 8. Ordin. & l. 11. tit. 26. lib. 8. Recopil. & vidisti supra hoc §. num. 371.

396 Quartus casus dici potest in eo, qui proditoriè alium occidit, apud nos dicitur, *muerte segura*, cùm scilicet mors nō intervenit in rixa: talis enim & dimidium bonorum amittit, l. 10. tit. 26. lib. 8. Recopil. Quæ autem dicatur rixa, ad hoc ut pœna committatur, vel non, videbis infrà casu 19. num. 358.

397 Quintus casus, qui & alevosiæ dicitur, est in frangente inducias, seu securitatem, l. 4. tit. 7. lib. 8. Ordin. l. 3. tit. 19. eodem lib. Recopil. l. 1. & 2. & ibi Greg. tit. 12. par. 7. Guid. Pap. decis. 418.

398 Est & sextus alevosiæ casus, cùm uxoratus secundam ducit uxorem, prima adhuc vivente, ubi etiam dimidium bonorum amittit, l. 4. tit. 7. & l. 8. tit. 18. lib. 8. Ordinament. l. 6. tit. 1. lib. 5. Recopilation. Sed harum legum praxis iam hodie cessat, cùm de hoc delicto solummodo cognoscatur per sanctum Inquisitionis Officium, ubi communiter tales binubi & mittantur, & pœna flagellorum & tri-

triremium imponitur: vidi etiam semel quendam nobilem non pœna flagrorum, nec triremium affici, mitratus autem fuit in die actus, sicut & cæteri infimæ conditionis homines.

399 Est & septimus etiam casus, & alevosiæ crimen, si uxoratus publicè cōcubinam retineat, d.l.8. proximè citata, & contra hoc tam grave delictum, etiam de iure Canonico pœna imponitur excommunicationis & exilij, si admoniti non resilierint, ut in Tridentin. session. 24. de reformation. capit. grave peccatum. Prædicta verò pœna dimidietatis bonorum hodie minoratur, l.5. tit.19. lib.8. Recopilat. ubi in quinta bonorū parte solummodò condemnatur pro qualibet vice: prædicta autem pars non tota Regiæ Cameræ applicatur, sed distribuitur, prout in dicta lege habetur; quod fortassis intelligetur, cùm talis uxoratus publicè habet concubinam, non tamen domi, si verò domi habeat, videtur d. l. Ordin. confirmata l.6. tit. 19. lib. 8. Recopil.

400 Octavus casus & alevosiæ insignis est, si quis parietem vel locum maleficij committendi causa rumpat: talis enim & alevosiam committit, & dimidietate bonorum privatur, l. 29. d. tit. 19. lib. 8. Ordinam. l.6. tit.26. lib.8. Recopil. & in furante cùm effractione pœna capitis imposita est, l. 6. tit. 5. lib.4. for. quæ declaratur l.74. styl. ibi: *Y esso mismo ha de morir si subiere por pared, ò entrare por finiestra, ò por texado a la casa, debe morir, ò si abriere la puerta con llave, ò en otra manera, ò descerrajare arca, ò si entrare en otra guisa por la puerta seyendo abierta, è lo fallaren que està ascondido en casa, debe morir por ello por justicia*: qua lege nulla melior glossa ad legem Fori dari potest, l. 18. tit. 14. par. 7. Narbona in l. 20. tit. 1. lib. 4. Recop. gloss. 12. n. 46. cū seqq. & gloss. 15. & quod dicta lex styli, pene retulit Stephan. Aufrer. de potestat. Ecclesiast. super laic. num. 39. quæ multum notanda sunt, nam Antonius Gomez 3. tom. cap. 6. num. 10. dictam legem styli practicari affirmat, & in furibus iam ego non semel practicavi, & in omnibus delictis effractores pœna mortis puniri, docet Didac. Per. in d. l. Ordinam. Sed licèt quoad pœnam dimidij bonorum id facilliter admitterem, tamen quoad pœnam mortis non tam facilè: lex enim styli in fure procedit, ut per eam patet, & pœnæ non facilè debent extendi, & præter furti causam eam legem practicatam nequaquam audivi.

401 Nonus etiam casus notari potest, qui & alevosiæ dicitur, in falsante sigillum Regium, l. 21. tit. 19. dict. lib. 8. Ordinament. l. 3. tit. 6. eod. lib. Ordin. qui etiam mortis pœna punitur, l. 6. tit. 7. par. 7. quin hoc casu defendi potest, omnium bonorum pœnam pati, cùm sit de casibus enumeratis in l. 1. tit. 2. partit. 7. quod & Gregor. ibi gloss. 22. tentat, & de immunitate huius criminis aliqua D. Perez in dict. l. Ordin. & vidisti suprà hac gloss. & §. num. 366.

402 Et præter suprà dictos alevosiæ casus sunt & alij, in quibus dimidij bonorum pœna imponitur, unde & decimum dices in muliere cognoscente turpiter virum alicuius sectæ, l. 7. dict. tit. 19. lib. 8. Ordinam. Prætereà & dictam pœnam de prima vice intelliges: pro secunda enim & mortis pœna, & omnium bonorum amissione punitur, l. fin. tit. 25. par. 7. Et etiā Iu-

403 dæus turpiter cognoscens mulierem Christianam, capite punitur, l. 9. tit. 24 par. 7. licèt prædictam legem intelligat Didac. Perez in d. l. Ordinam. cùm sub figura matrimonij etiam ad meretricem accessus habetur, ex l. 3. tit. 11. lib. 4. for. quæ lex solùm procedit, cùm mulier contrahit cum servo alterius sectæ, & ita generaliter talem infidelem non mortis pœna, sed mitiori puniendum, tenet Oldrad.

conf.333. Corn.conf.114.tom.1.num. 3. Decius in cap. Canonum, de constit. num. 17. Alciat. lib. 7. Parergon. cap. 23. Ægid. Bos. de coitu damn.n. 21. pag. 323. colum. 2. Boer. communem dicens, decis. 316. Covar. in 4. cap. 6. §. fin. num. 3. & Iul. Clar. plures datas sententias citra mortis pœnam referens in §. fornicatio, num. 26. pro quibus faciunt aliqua argumenta, quæ adducit D. Per. suprà relatus, & considerari potest l. fin. d. tit. 25. par. 7. ubi cùm aliæ pœnæ impositæ fuerint, tamen in publica meretrice cum Agareno fornicante, utrique flagellorum pro prima vice; pro secunda autem, mortis pœnam imponit.

404 Vndecimus casus de iure nostri Regni notari potest in moriente non recepto pœnitentiæ Sacramento, aut alijs, si id commodè potuit, l. 12. tit. 19. lib. 8. Ordinam. l. 5. tit. 1. lib. 1. Recopil. & licèt ibi solummodo bonorum dimidij pœna imponatur, vix est, ut sine contemptu Fidei id contingere posit, unde & hæresi posset annumerari, ut in authen. de privil. dot. §. 1. singularis secundum Felin. & Anton. in rubric. de hæretic. Quid autem de non confitente illo anno, videndus D. Per. in d. l. Ordin. & Navar. in manual. 22. num. 33. cap. 26.

405 Duodecimus casus est in falsante sigillum Episcopi, vel alterius prælati, l. 22. d. tit. 19. vnde & à fortiori idē est dicendum in adulterante sigillum Papæ dict. l. 21. & talem incurrere Papalem excommunicationem, etiāsi in re non substantiali, vel etiam in puncto falsitatem committat, ex alijs refert Felin. in cap. ex parte 2. num. 18. de rescript. Petr. Gregor. syntag. lib. 36. cap. 5.

406 Decimustertius casus est in fabricante, seu fabricare faciente falsam monetam, l. 1. C. de falsa monet. aliter pœnam imponit l. 23. d. tit. 19. lib. 8. Ordinamen. & ibi D. Perez. Sed hoc aliter est dispositum, saltem in incidente monetam, l. 65. tit. 21. lib. 5. Recopilat. sed de hoc latè hoc §. num. 356.

407 Decimusquartus casus est, in ferientem aliquem cum sagitta l. 33. dict. tit. 19. lib. 8. Ordin.

408 Decimusquintus, in receptante alevem, l. 37. d. tit. 19. & Montal. in repert. verb. *Alevosus*, f. l. 5.

409 Decimussextus est, in alium occidente, vel vulnerante, causa deprædādi l. 38. dicto titul. 19. Sed non omnis condemnatio ad Regem pertinet, sed pars iudici, quæ aliquatenus alteratur, l. 6. tit. 23. lib. 8. Recopil. Alteratur inquam, quia nil iudici, sed potius parti certo casu applicatur.

410 Decimusseptimus casus est in impediente executionem sententiæ, quę transivit in rem iudicatam, l. 43. d. tit. 19. lib. 8. Ordinamen. l. 8. tit. 17. lib. 4. Recopil.

411 Est & prætereà casus decimusoctavus in trahēte mulierem nuptam per lupanaria, & requisito non desistenti eadem pœna imponitur l. 44. dict. tit. 19.

412 Est & casus decimusnonus in extrahente tormentum in rixa, l. 51. eod. tit. 23. lib. 8. Ordin. & l. 14. tit. 23. lib. 8. Recopil. quæ leges ita iubent, *No saque a ruido ni pelea*: verbum autem Hispanum, *Pelea*, Latinè, *rixa* dicitur, ut docet Gregorius in l. 3. tit. 16. par. 2. gloss. 1. rixa verò etiam dicitur, cùm sola verba contumeliosa dicuntur, l. si ex plagijs 53. §. 1. ad legem Aquil. & ita si casus occurreret, intelligerem dictam legem, etiamsi pro verbis contumeliosis tormentum extractum fuerit: qui intellectus magis suadebitur, si animadvertamus, genus hoc armorum à lege esse prohibitum, ita ut minutula tormenta, vulgò *pistoletes*, & fabricari in Regno, & aliunde adduci prohibitum sit, l. 8. tit. 6. lib. 6. Recopilat. Et ita facilius debet pœna induci contra eiurentem: suadetur etiā, nā mors facti

cum

cum tormento, nunquam sub generali remissione remissa censetur, l. 15. tit. 23. lib. 8. Recopil. Et ex prędictis de rixa, intelliges etiam quando mors ex rixa sequuta dicatur, vel non, ad effectum ut pœna dimidietatis bonorum committatur, vel non, de quo in casu 4. suprà num. 382.

413 Vigesimus casus est in occidente eum, qui domum Regi, & eius ministris parat, qui apud nos vulgariter dicitur, *Aposentador*, de quo in l. 10. tit. 13. lib. 8. Ordin.

414 Vigesimusprimus est, cùm quis homines adunat, causa maleficii committendi: talis enim etiam dimidium bonorum amittit, l. 3. & 5. tit. 22. lib. 8. Recopil.

415 Vigesimussecundus posset dici in committente hæresim, ut in l. 2. tit. 19. lib. 8. Ordinam. Sed latiùs suprà hoc §. dixi, hæreticum omnia amittere bona, esseque hoc delictum de tribus maximis, de quibus tam latè disputavi in principio huius §. & ideò illud est tenendum: nec credere possum dicta l. Ordinam. prout allegata est, sensisse; sed intelligi de hæresi, id est de delictis, quæ sapiunt hæresim, quemadmodum in non confitente, de quo suprà casu 11. & infrà duobus seqq.

416 Item & inde vigesimumtertiũ intelliges alium casum de incestuoso, qui quasi hæreticus dicitur, & amittit dimidium bonorum, & amittit patriam potestatem, l. 6. tit. 14. par. 4. Quòd autem dimidium bonorum amittat, probat l. 7. tit. 19. lib. 8. Recopil. & de incestu latè Iulius Clar. in §. incestus, & Cantera quæst. criminal. in quæstionibus tangentibus punitionem delicti, cap. 4. à numer. 53. pagina 498.

417 Est & casus 24. in usurario, qui præter pecuniam ad usuram datam, dimidium etiam bonorum amittit, l. 5. tit. 19. lib. 8. Recopilation. Hic enim & hęresi quasi similis est, circa quod & repetenda sunt, quæ suprà notavimus de maxima similitudine delictorum læsæ Maiestatis Divinæ, & etiam humanæ: & quemadmodum in crimine læsæ Maiestatis humanæ omnia bona confiscantur, & in eis similibus dimidium, ut vidisti in maledicente Principi suprà num. 395. & alijs, ita & in crimine hæresis omnia confiscantur bona, ut latè suprà vidisti, & in eis similibus dimidium solummodo, ut in istis ultimis vidisti, & suprà num. 404.

DE AMISSIONE TERTIÆ partis bonorum.

418 ET ut gradatim descendamus, sciendum est, & aliquando tertiam bonorum partem confiscari, cuius speciei primus casus numerari posset, in eo qui privatam vim committit, qui ponitur à Lucan. de fisc. 2. par. num. 13. & Chassan. in consuet. Burgun. d. rubr. 1. *des confiscations*, cas. 70. Sed de iure nostri Regni hoc non ita dispositum invenio, nam l. 1. tit. 13. lib. 4. Recopil. qui alienam rem ingreditur, vel ius, quod habebat, amittit, vel si non habebat, ad tantumdem parti tenetur.

419 Secundus casus est in inquietante funus alicuius, hunc autem adducit Lucan. ubi suprà, num. 36. Chassan. casu 29.

420 Tertius casus amissionis tertiæ partis bonorum est in eo, qui pecunia publica utitur, ex Lucan. ubi suprà num. 49. & Chassan. ubi suprà casu 57. sed de recipiente mutuam pecuniam, & usurpante triticum publicum, omnium bonorum amissione puniri, dixi suprà in confiscatione omnium bonorum in casibus specialibus, casu 26. & 27. num. 386. & seq. & vide infrà num. 461.

PVBLICATVR RES.

ALiquando etiam res universalis, vel particularis in commissum cadit, & confiscatur, quod varijs ex causis

contingere potest. Præcipuus ergo modus acquirendi rem dico universalem, idest hæreditatem, est ab indigno: regulariter enim ab indigno, sive hærede, sive legatario fiscus ei acquisitum aufert, l. 1. & l. non intelligitur 3. de iur. fisci, l. Papinianus, §. meminisse, de inoffic. testam. l. 1. & toto tit. C. de ijs quib. ut indign. Bald. in l. qui contra, C. de incest. nuptijs, Peregrin. de fisc. lib. 2. tit. 2. licèt aliquando non fisco acquiratur, quod ab indigno est auferendum: sed ei qui ingratitudinē indigni supplebit, ut suo loco dicetur, idest gloss. 34. §. 7. num. 158. & seq. & ex l. ult. tit. 7. par. 6. & est l. 1. tit. 17. lib. 4. fin. l. post legatum, §. amittere, de his quibus ut indignis, Gutier. lib. 1. practicar. quæst. 12. & si legatarius voluit nocere hæredi, & ideò legato privatur, illud non fisco cedit, sed hæredi, l. si legatarius 25. C. de legatis, & quando fisco, quando autem parti plena applicetur, vide Bart. in l. lege Cornelia, §. ex hoc edicto, ad Syll. & causas indignitatis, quibus hereditas aufertur & applicatur, vel non applicatur, fisco enumerantur, l. 13. & 17. tit. 7. par. 6. sed peculiariter aliquas explicabo.

422 Primus igitur indignitatis casus, & omnium maximus est, cùm hæres institutus occidit, seu occidere facit testatorem, qui eum instituit, l. si quid dolo 2. §. fratris, si quis aliq. test. prohibu. Clarus §. homicidium, num. 22. Marta cent. 1. casu 85. Fiscus autem succedit, nisi in eodem gradu alius sit, ex Chassan. sæpè relato in consuet. Burgund. rubric. 2. *des confiscations*, casu 24. num. 21. Lucano etiam sæpè relato, d. tract. de fisc. 2. par. num. 12. vi-
423 debis infrà gloss. 34. §. 7. num. 159. Cui consonat & secundus casus, nā si uxor procuret necem mariti, quidquid ex eius bonis aliquo modo acquisivit, amittit, ex l. Lucius 9. de iur. fisci, & l. 8. tit. 1. par. 7. quod & fisco applicabitur, ex suprà dictis, & ex ratione generali, de qua suprà hac gloss. n. 325. Caballo casu 10. & quid in marito occidente uxore, sive iniuria, sive iure, an ei succedere possit, & an mediante persona filiorum, & an talis occidens efficiatur indignus, vel incapax, ut vel fiscus auferat, vel succedant venientes ab intestato, vide Mantua singular. 413. 2. tom. singul. fol. 44. Boer. decis. 25. num. 4. Gomez in l. 80. Tauri, n. 61. Deciū cons. 525. n. 1. 3. par. Guiller. in cap. Raynun. verbo *Mortuo itaque*, el 1. num. 37. 2. par. Caldas in l. si curatorem habens, C. de in integr. verb. *Sua facilitate*, num. 15. Bart. in l. si ab hostibus 11. §. si vir uxorem, solut. matr. & maritum indignum respectu bonorum uxoris, etiam respectu filiorum indignum esse, Ioannes de Amicis cons. 10. per totum, sed quemcunque occidentem non fieri incapacem, sed indignum, etiam si patrem occidat, tenet Bald. in l. hæreditas, n. 9. C. de his quibus ut ind. & ita fiscum auferre hæreditatem à tali, & facit l. parte 22. de adimen. leg. & gloss. ibi, verbo *Non adimi*. Adverte autem in his & alijs indignitatis casibus necesse esse radicari in persona indigni, ut fiscus auferat, & ita si indignus legatarius moriatur ante acceptationem non incrabitur fiscus, sed hæres, l. fin. §. final. de his quib. ut ind. Indignus autem, à quo aufertur hæreditas, non recuperat actiones confusas, l. hæredem, de his quib. ut ind. l. propter veneni, §. neptis ad Syllanianum, & iura sepulchrorum apud eum remanēt, l. si quis fuerit 33. de relig. & sump. fune. & ibi gloss. verbo *Remanent*. Ego autē existimo in his casibus remanere, l. ex facto 43. §. fin. l. Iulianus, de vulg. & §. restituta Inst. de fideicommis. hæred. sed sine effectu, ut in l. 1. vers. *Suos*, & vers. *Interdùm*, de suis & legit. hęred. fiscus autem auferens hæreditatem ab indigno habetur ut successor universalis, & in eum transeunt iura activè, & passivè, Iasin l. re coniuncti, de leg. 3. num. 54. & fiscus præfertur substituto, quin & coniun-

iuncto ius accrescēdi prætendenti, l. si Titio, la 1. de legat. 2. Gomez lib. 1. variar. cap. 16. num. 30 & 35. & licèt in fisco non esse locum iuri accrescendi, teneat Bald. in l. 1. C. quando non pet. par. num. 24. contrà sentit Ias. in d. l. re coniuncti, num. 119. & sequenti, Alciat. ibidem n. 34 & 49. omnino enim indigni, à quo aufert, locum occupat, auferens etiam simul & fructus aufert, Coppus de fructibus lib. 1. cap. 4. numer. 4.

424 Secundus casus indignitatis, qui fisco locum facit, est in tacitè accommodante fidem defuncto, de restituēdo incapaci, l. eum qui 18. de ijs quib. ut ind. l. 13. tit. 7. par. 6. Chassan. ubi suprà casu 25. & Lucan. num. 16. Talē autem fidem accommodans prædonis loco est, l. prædonis 46. de petitione hæreditatis, & qui fiscus hoc casu capiat, Covar. in 4. 2. par. cap. 8. §. 5. num. 12. & sequenti, Gomez in l. 10. Tauri, num. 28 & an sat promisisse, l. 30. tit. 7. par. 6 & ibi gloss. verbo *Cumpliesse tal ruego*, & quid si restituerit hæreditatem, l. 13. eodem tit. & quomodo, & alia circa hoc, videbis latiùs infrà gloss. 34. vers. *Incidencias*, §. 7.

425 Tertius igitur indignitatis casus fit in eo, qui medicos defuncto non adhibuit, nil enim talis acquirere potest, l. indignum 4. de ijs quib. ut ind. Chassan. casu 26. & Luc. 24. communium opinionum tom. 1. casu 383. Sed hoc casu, si alius medicos defuncto adhibuerit, efficiet, ut quod à tali indigno auferatur, non fisco, sed sibi quæratur, quod in hoc & alijs similibus casibus adducit l. 17. tit. 7. par. 6. Et ita filij hæredes instituti negligentes de patre furioso curare, etiam hæreditate privantur, sed his casibus non fisco quæritur. Regula enim est, ut quando indignitas provenit ex damno alterius ei acquiratur, quod aufertur, qui supplevit, non fisco, l. si legatarius, C. de legat. & ita quod aufertur filio patrē curare negligenti, extraneo curanti applicabitur, auth. liberi, C. de Episc. aud. & si consanguineus non redimat captum, amittit successionem, & Ecclesiæ applicabitur, auth. si captivi, C. de Episcop. & Cleric. sed si nullus suppleret, non dubito fisco acquiri, qui bursa communis est. Generalis enim bursa est & nisi ratio aliqua peculiaris sit, quod aufertur, fisco quæritur, l. Papinian. 8. §. meminisse, de inofficioso testamento.

426 Quartus indignitatis casus, quo fisco hæreditas acquiritur, est, cū quis per metum hæres fuerit institutus, ut ex Bart. in l. fin. si quis aliq. testamen. prohib. Bald. & alij, tenet Chassan. ubi suprá, casu 27 & Luc. etiam ubi suprà num. 21. Quod tamen idem Chassan. existimat, dummodo talis proximior sit ab intestato, ex l. 1. C. si quis aliq. testar. prohib. quasi existimet testamentum tale non valere, & rem reduci ad intestati causam, sed ne ex suo delicto commodum reportet ipse metum adhibens, ideò ab eo fiscus aufert, sed si non primus, sed alius consanguineus sit, tunc ad causam intestati res reducitur, nec alterius delictum alterum gravare debet: cuius sententiæ est & Imol. in l. 1. de testam. & alij. Verùm in contrarium videtur l. 27. tit. 1. par. 7. & per eā Gregor. ibi gloss. 4. tenet, omnino à fisco hoc casu hæreditatem auferri, sive metum inferēs proximior, sive remotior agnatus sit, omnino enim certum est, hunc & institutum & indignum esse, ac propterea ab eo debet auferre fiscus, & vide omnino eund. Gregor. qui dissertè admodum in hoc puncto loquitur, & faciunt, quæ videbis infrà gloss. 34. §. 7. nam fiscus auferens ab indigno, substituto præfertur, ut ibi videbis n. 170.

427 Cui casui similis est quintus, eius qui defunctū testari prohibuit, talis enim indignus efficitur, & ab eo hæreditas aufertur, ut in tit. D. & C. si quis aliquem testar. prohib. l. 26. tit. 1. par. 6. & adducit Peregrin. de fisco lib. 2. tit. 6. num.

6.num. 41. Quo forsan casu intelligi posset, quod Chassanæus existimat: cùm enim hoc casu intestatus decedat defunctus, consequens est, proximiori ab intestato quæri, l. 28. tit. 1. par. 6. nisi is testari prohibuerit, ex ratione de qua numero suprà proximiori: sed hoc casu saltem pro parte delinquentis fisco acquiri, si in pari gradu cum proximiori sit, ex istimo ex ratione de qua ibi, & in gloss. 34. ibi ci
428 tata est. Sed si talis prohibens testari non sit solvendo, agit damnificatus contra fiscum, Castillo de maiorazu, tom. 3. cap. 1. à num. 36. & à num. 90. Et vide l. post legatum, §. amittere, de his quibus ut indignis, quam nota ad differentiam, pœnam aut interesse prę tendentis. Est sextus indignitatis casus, cùm aliquid relinquitur concubinę, cum qua relinquens non poterat matrimonium contrahere, latè Aymõ
429 Craveta cons. 229. præcipuè n. 8. Cui casui similis est & septimus, de relicto mulieri stupratæ à milite, qui stupravit eandem, tunc enim à tali muliere aufert fiscus, l. mulierẽ 14. de his quibus ut indignis, & per illum textum Chassanæus ubi suprà casu 65. Quod limitat Corneus cons. 310. num. 9. volum. 1. dum tamen ascendens, aut descendens hæres tali militi deficiat, quasi hic casus magis incapacitati, quàm indignitati tribui debeat: de qua differentia videbis infrà gloss. 34. verb. *Incidentias*, à num. 167.

430 Octavus casus indignitatis, & ex quo fisco hæreditas applicatur, est in *non querelante necẽ defuncti:* si enim hæres ante querelam necis defuncti factam hæreditatem adeat, *efficitur* indignus, & ab eo aufert fiscus hęreditatem, ut in l. 1. & 3. §. quod ad causam, & toto tit. ad Syllanianum, l. 1. C. de his quibus ut indignis, l. 13. & 15. tit. 7. part. 6. l. 11. tit. 19. lib. 8. Ordinament. l. 11. tit. 8. lib. 5. Recopil. & ibi Matien. latè gloss. 3. & Gregor. in l. 23. tit. 1. par. 6. gloss. 5. & 6. l. 27. & ibi gloss. 5. cum alijs, tit. 1. part. 6. & gloss. 7. l. 10. tit. 13. par. 6. Tali enim casu hæreditas à fisco aufertur, & quid in alijs servandum sit, notant dictæ gloss. & videbis infrà. Et cum fructibus auferri, probat l. 1. C. de his quib. ut ind. sed hodie non effici indignum hæredem non vendicantem necem defuncti, sentit D. Ioan. del Castillo de usufructu, cap. 40. num. 4. de quo multum dubito, ut statim videbis. In minore autem secus est, qui vendicari necem non tenetur, l. minoribus 6. C. de his quibus ut indignis, ita ut nec restitutione egeat, l. 1. C. in quib. caus. in in
431 reg. rest. &c. Sed hic illa se offert difficultas, an scilicèt hæres institutus ab occiso possit cum occidente pacem facere, & remittere necẽ, absque metu indignitatis, & amittendæ hęreditatis? Et affirmativam partem, posse hanc pacem facere, absque alicuius pœnæ metu, sentit Antonius Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 62. & Piaça in tract. delictor. cap. 29. num. 25. Molina de iust. 3. tract. disputat. 47. num. 10. col. 2064. In contrarium tamen, videlicèt, id non posse facere hæredẽ, atque ab id faciente hæreditatem auferendam, sentit Gregor. in dict. l. 13. par. & Matien. in l. 11. tit. 8. lib. 5. Recopil. gloss. 3. quas opiniones ad concordiam conatur reducere D. Per. in l. 1. tit. 3. l. 16. 5. Ordin. Sed meo videri non est, cur à legum sic recentium decisione discedamus, & ita indistinctè teneo, hæredem quocunque tempore pacem faciat, hæreditate debere privari: dicta enim lex Partitæ & cæterę quæ iubent hęredem vindicare necẽ defuncti, cum effectu debent intelligi, l. si se 4. §. ait Prætor, de re iudic. nec factum dicitur, quod non durat factũ:
432 nec argumentum tenentium contrarium me movet, non enim valet argumentum; licet hodie pacisci, & talem offensam remittere; ergo hæres non debet puniri, ex eo quod lege permittente facit: hoc enim argumentum faci-

facillimè diluitur nostra solenni l. 22. tit. 1. par. 7. in fin. illa enim lex in principio huiusmodi pacta permittit, ità ut ex eis pœnam corporalem remittat: atverò in fine accusatorem paciscentem punit, ut in ea patet; nec mirum est, ut una res diversis respectibus, diverso iure censeatur, l. miles, §. pro parte, de leg. 2. quod more suo solito exemplis exornat Tiraquel. de retract. lign. §. 1. gloss. 18. num. 23. Et in casus contingentia in hac Cancellaria contendebam, à quodam hærede, qui pacem fecerat, hæreditatem fisco auferre, ipse verò ex Anton. Gomez fundamentis suam partem defendebat, tum etiam allegabat, defunctum ipsum iam moribundum asseruisse, se fuisse aggressorem, & ideò remisisse offensam; unde hæres, qui executus
433 fuit voluntatem, imò factum defuncti, puniri non debebat: ego verò etiã hoc casu, nec pacem defuncti debere attendi, quominus & occidens puniretur, & hæres ob remissionem factã contendebam ex suprà dictis, & Iulio Clar. lib. 5. receptar. §. final. quæst. 58. num. 29. Bart. in l. damni, §. Sabini n. 20. de damno infect. seq. ut per Angel. de malef. verb. *Comparent in termino defensionis*, num. 6. Semper enim moriens remittit, motus forsan aliqua non iusta aliorum pietate, non legitimis modis circumscripta, Parisi. 1. tom. cons. 13. num. 67. & quotidie in his partibus contingit, licèt contra hanc, quam sequor, opinionem sint Bald. in l. 2. ad Sylanianum & in l. 1. num. 31. & 32. C. commun. de legat. & pro eo videtur l. si ego, §. si res, de iure dotiũ, & Alexand. cons. 14. num. 2. tom. 3. Et licèt hoc casu reus fuerit absolutus à mea petitione, quin aliquis ex iudicibus absolutè tenuit, ob pacem factam nequaquam hæreditatem auferendã, nil adduxit, quod me moveret; neque fundamenta ab aliquibus ex superioribus Doctoribus adducta me mover, quominus iura, & antiqua, & nova teneam, ex quibus ab hęrede remittente, & non vindicante necem defuncti, hæreditas aufertur.

434 Potest & notari nonus indignitatis casus, quo hæreditate quis privatur, & casus quidem proximiori similis in patrono, qui mortem libertorum suspectò decedentium non defert, ut delictum, si quod sit, patefiat, probat l. portionis, C. de his quibus ut indign. & Chassan. in d. rubric. *des confiscacions*, § 1. casu 63. num. 36. Bart. etiam in l. Divi, num. 3. de his quibus ut ind. aliũ indignitatis casum refert, concubere scilic èt cum defuncti uxore. Sunt etiã alij indignitatis casus, sex enim numerantur d. l. 13. tit. 7. partit. 6. quæ declaratur l. 15. eodem tit. & patent etiã in tit. D. & C. de his quibus ut indignis, & vidisti suprà §. 9. hac gloss. verbo *Bona vacantia*, & videbis infrà glos.
435 34. §. 7. Et ideò ne latiùs quàm expedit, sermonem protraham, sit decimus casus, in quo res confiscatur, in ludente ad Azardum; nam domus talis publicatur, & ludens pœna extraordinaria punitur: docet Chassan. ubi suprà, casu 41. & Lucan. de fisco 2. par. num. 39. De iure autem nostri Regni, qui in tali ludo lucratur, reddere tenetur, & aliquibus pœnis pecuniarijs punitur, ut in l. 1. & toto tit. 7. lib. 8. Recopil. & vide suprà num. 390.

436 Vndecimus casus sit, cùm res cadit in commissum: talis enim res fisco applicatur, ex Chassan. ubi suprà, casu 45. & Lucan. num. 8. Huius autem casus materia, & longa quidem disputatione vix omnimodò elucidari potest, cùm plerique commissi casus ex statutis dependeant, quorum frequentiores ponuntur à Iulio Clar. lib. 5. receptar. quæst. 82. & vide suprà à num. 66. & seqq.

437 Duodecimus casus est, eius, qui arbores iuxta publicum aquæductum plantat, quæ aquæductui nocent, tunc enim & arbores publicantur, & etiam prædia, ad quæ tali machinatione & dolo

dolo aqua ducitur, ex Chassan. in consuet. Burgund. d. rubric. 2. *des confiscations*. §. 1. num. 46. & Lucan. de fisco, 2. par. n. 30. quod deduci posset contra eos, qui iuxta fontem vel rivos, ex quibus in aliquo oppido bibitur, boves vel vaccas habent, quas certũ est aquæ nocere, & eam bibentibus, unde armenta talia deberẽt publicari, quod utile esset in urbe de Panamà, ut damna inde vicinorum saluti obvenientia cessarent.

438 Decimustertius casus esset in occultante plaustra, vel naves, ne Respublica eis ad publicam utilitatem utatur: talia enim plaustra, vel naves publicantur, ut per Chassanæum ubi suprà, casu 48. & Lucan. num. 30. estque totus tit. C. de navib. non excusan. lib. 10. Platea in l. 1. eodem tit. de navibus non excusan. & hoc ius plaustra & naves sumendi, vocatur angaria, & perangaria, & an locationem fiscus teneatur solvere, videbis infrà gloss. 34. §. 2. privil. 18. num. 96.

439 Decimusquartus casus notari posset ex proximè citatis, Chassan. scilicèt casu 55. & Lucan. 26. in alienante rem litigiosam, talis enim & rem redhibet, & pretio privatur: hoc autem nunquam observari audivi, sat enim videtur hic puniri, ut hæc fraus fieri non possit, & ea non obstante, & iudicium subsistat, & sententia lata contra tertium exequatur, l. fin. & toto tit. C. de alienat. iudic. mutandi caus. facta.

440 Decimusquintus casus est in deferente, & non probante, talis enim in causa fiscali ad tantundem tenetur, ex Chassan. ubi suprà cas. 59. sed de delatore, & quatenus teneatur, latiùs dixi suprà gloss. 17. verbo *Acusar*, à numer. 18.

441 Decimussextus casus est, si is cui rogatus sum restituere legatum, dicat falsum, & in eo perseveraverit: tunc enim tale legatum confiscatur, l. post legatum, §. si pater, vers. fin. C. de his quibus ut indignis, Chassan. ubi suprà casu 66. quæ est 5. indignitatis causa, l. 13. tit. 7. par. 6.

442 Decimusseptimus casus est in cõtrahente incestas nuptias, l. qui cõtra, C. de incestis nuptijs, l. 50. & 51. tit. 14. partit. 5. & gloss. ibidem, Chassan. ubi suprà casu 70. Tunc enim quidquid ob eam causam obvenit, fisco acquiritur: quod lata sententia intelligit Bart. in auth. de incest. nuptijs, num. 13. ut hæc differẽtia sit inter illa magna crimina, de quibus in princip. §. & cætera, de quibus posteà, ut illa ipso facto, cætera post sententiam confiscentur: & de hoc videndus est Salicetus & cæteri in dict. l. qui contra, C. de incest. nuptijs. Quod verum est, etiam si ius ignoretur, dummodò factum sciatur, nam hoc casu etiam dos confiscatur, ut ex Iulio Claro inter communes Doctores 1. tom. verbo

443 *Dos*, fol. 536. ubi plures citantur. Et prædicta conclusio limitatur, dummodo filij legitimi non sint, tunc enim illis bona parentis applicantur, non fisco, ut notat Dueñas regul. 150. limitation. 1. & per totam illam regulam nostrum casum plures referens tractat. Hanc autem amissionem acquisitorũ per illud crimen contractam, ego intelligo ultra dimidietatem bonorum, de qua pœna dixi suprà num. 416. & est l. 7. tit. 20. lib. 8. Recopilat. quod & sentit Cancer. in quæstionib. criminalib. de quæstionib. rang en. punitionem delictor. cap. 4. num. 58.

444 Decimusoctavus casus est, in eo, cui bonis interdictum est, propter crimen læsæ Maiestatis, talis enim non potest adire, & ideò fisco acquiritur, ex Lucan. de fisco, 2. par. casu 20. allegat gloss. l. ventre preterito, de acq. hæred. §. 1. quam ego non invenio: sed certè iste incapax potiùs dicetur, quã indignus, & ideò venientibus ab intestato, tale legatum acquiritur, nisi in eorum defectum fiscus tanquam vacantia bona illud occupet, ut dixi

su-

suprà hac gloss. numer. 377.

445 Decimusnonus est in milite nolente annonam recipere, tunc enim fisci commodis applicabitur, ex Bart. in l. fortissimi, C. de erogation. milit. annon. lib. 10. Lucan. suprà proximò num. 15.

446 Vigesimus est, si comitatensis faciat rem emi à magnate, vel cive, ne res illa subsit oneribus, tunc enim talis res publicatur, Bart. in l. 1. C. de navibus non exp. lib. 10. Lucan. de fisc. 2. par. num. 9. Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. 2. *des confiscacions*, §. 1. casu 22.

447 Vigesimusprimus est in susceptore, qui florenos fiscales commutat, tūc enim lucrum amittit, & fisco quæritur, Chassan. ubi suprà casu 12. quod multi momenti erit in hoc Regno, in commutante massam argenteam, quā nos barras dicimus, pro argenteis nummis: potiùs enim expedit fisco, dictas barras habere, quàm nummositum, quia pluris æstimantur, cùm venduntur; tū etiā quia minoribus expensis ad Hispaniæ Regna portantur: unde certum est in hoc Regno tempore profectionis classis annalis pluris æstimari has barras, quám per anni discursum ad pretium duorum pro centum, unde existimarem non solùm ad illud plus, sed etiam ad interesse hatum maiorū expensarum fisco teneri, vel ad quadruplum.

448 Vigesimus secundus est, in comparatis à Præside in Provincia quam administrat, fisco enim illæ res quæruntur, l. aufertur 46. in princip. vers. *Quod à Præside*, de iur. fisc.

449 Vigesimustertius, ex quo quāplurimi possunt deduci, est, nam cùm fiscus sit bursa malè acquisitorum, & saccus imbursans omnia malè acquisita, ut docet Guilliel. in cap. Raynuntius, de testam. verbo *Mortuo itaque testatore*, el 1. 2. par. num. 143. fol. 113. omnia cum scelere quæsita, sive per contractum, sive ex testamento, sibi acquirit, Lucan. de tract. de fisc. 2. par. n. 11. gloss. 4 & 5. l. 27. tit. 22. par. 3. & gloss. 5. l. 54. tit. 14. par. 5. quod enim
450 non capit Christus, rapit fiscus, regulariter enim totum aliquando fiscus partem capit, d. gloss. 5. par. unde licèt dans ob fornicationem repetere non possit id, quod dedit, fiscus tamen repetere poterit, Palac. Rub. in rubric.
451 de donation. int. §. 41. fol. 33. in princ. gloss. l. 53. tit. 14. par. 5. estque l. Lucius, de iur. fisc. Idemque est in eo, quod iudici datur, ut sententiam ferat, sive iniquam, sive etiam æquam, quin etiam ut brevius proferat, totū enim id fisco acquiritur, l. 52. tit. 14. par. 5. l. 27. in fin. tit. 22. par. 3. fisco enim in dubio censetur pœna applicata, nisi aliud sit expressum, l. mulctarum, C. de mod. mulctar. l. 1. in fin. si quis ius dicen. nō obtemp. Matien. in l. 1. tit. 1. lib. 5. Recopilat. gloss. 5. num. 1. & vidisti suprà gloss. 16. special. 48. num. 183. &
452 gloss. 17. num. 2. quin de iure nostri Regni expressè statutum est, ut dimidium condemnationū ad minus fisco
453 applicetur, l. 2. tit. 26. lib. 8. Recopil. Avend. de exequend. mand. 2. par. cap. 24. n. 4. Sed ut prædicta regula, de qua suprà num. 450. procedat, necesse est, ut turpitudo ex utriusque parte versetur, Baptist. de Sancto Blas. in tract. de action. cent. 2. num. 51. Pavin. de visitation. quæst. 10. 2. par. num. 121. & videtur pro hac parte l. 53. tit. 14. par. 5. iuncta gloss. Verum etiam est aliquando, etsi ab una parte solummodò turpitudo versetur, adhuc fisco acquiri: est etiam necesse, ut fisco id acquiratur, ut is, à quo aufertur, ius habeat, ut latè Corne. cons. 141. in fin. & cons. 212. num. 4. volum. 4. & videbis latissimè infrà gloss. 34. verbo *Incidencias*, §. 7. à num. 170.

SEPTVPLVM.

454 EST aliquando & in istis malè acquisitis pœna septupli, & octo casus,

sus, in quibus hæc pœna infligitur, numerantur ab Avend. de exequend. mādat. 1. par. cap. 2. num. 11. qui omnes loquuntur in Iudice ultra salarium, aut sportulas, aut aliud simile recipiente: ponuntur autem cap. 2. 7. 10. 11. 13. 15. & 45. in capitibus Prætorū, qui reducuntur ad excedentem taxam legalem, puniuntur autem septupli pœna, ut ibi; est & alius casus, ut num. seq.

DE POENA QVADRVPLI.

455 SVnt præterea aliqui casus, in quibus quadrupli pœna fisco quæritur de iure communi. Primus casus adducitur in imponente novum vectigal, notat Chassan. sæpè citatus in cōsuet. Burgund. rub. 2. *des confiscations*, §. 1. casu 20. Lucan. verò de fisco, 2. par. num. 7. docet, ex hac causa dupli condemnationem esse, sed apud nos ex hac causa decemplum, aut septuplum, iuxta negotij qualitatem solvitur, l. 1. & 2. tit. 11. lib. 6. Recopil.

456 Secundus casus est, quando Curialis aliquid recipit ab electo in Præsidem pro adeptione officij, talis enim ultra alias pœnas in quadruplum punitur, authen. ut Iudices sine quoquo suffragio, §. sic igitur, Chassan. ubi suprà, cas. 50. num. 36. ubi etiam & omnia bona amittere, tenet & Lucan. n. 28.

457 Tertius casus est in defendente bona confiscata, sub prætextu alienationis anteà factæ, l. qui contractibus, C. de iur. fisc. lib. 10. Chassan. ubi suprà casu 23. & casu 52. Estque generalis regula, ut fraudans fiscum in quæsitis, in quadruplum, in quærendis verò in duplum condemnetur, l. aufertur 46. vers. 1. & §. fin. de iur. fisc. l. fin. de adm. rer. ad civ. pert. Anton. Manel. singul. 163. num. 1. Guillel. de Iud. singul. 133. num. 1. In Abigæo idem videmus, qui si à stabulo ducit animalia, magis punitur, quàm si ex sylva, l. final. de Abigæis, Forcatulus in Cupidine Iurisperitor. capit. 13. numer. 2.

458 Posset etiam quartus casus adduci in Assessore, qui etiam oblata non potest recipere, ultra sportulas, ut docet Chassan. casu 62. ubi suprà, sed de iure nostri Regni in septuplum condemnatur. Estque unus ex casibus Avendañ. citati suprà num. 436. Quin etiam deduces iudicem aliquid recipientem in causa civili, qui posset quintus casus esse, talem enim ad triplum teneri, docet Chassan. cas. 68. sed apud nos ad septuplum, ut cum Avendañ. vidisti, & etiam in l. Iulia repetundarum, ubi quadrupli esse pœnam docet Chassan. cas. 9. Sed hodie & pœna septupli est, ut vidisti suprà num. 436.

459 Est & septimus casus, & apud nos insignis, in testamentario emente aliquid ex bonis defuncti: tenetur enim ad quadruplum, l. 14. tit. 19. lib. 8. Ordin. l. 23. tit. 11. lib. 5. Recopil. Quæ generaliter in quolibet administratore procedit, vel in alio, cuius auctoritate res distrahitur, & vide latè Matien. in ead. l. & vide infrà gloss. 34. §. 1. num. 39. privil. 1.

460 Octavus casus est, in exigente pecuniam Principis absque licentia & mandato Principis, talis enim in quadruplum punitur, l. 1. C. de statuis & imag. & Matthæ. de Afflict. adductus ab addition. ad Chassan. ubi suprà, casu 11.

461 Nonus casus fit, ut cùm colligentes pecunias publicas non possint de eis disponere, et ex Bald. in rubric. C. de constit. pecun. cum aliis refert Peregrin. de iur. fisc. lib. 6. tit. 3. num. 5. Ideò si arcarius aliquid ex publica pecunia mutuaverit, & dans & recipiēs ad quadruplum tenetur, l. 1. C. de his qui ex publ. ration. lib. 10. vel omnia bona amittet, ut d. l. 2. eod. & vidisti suprà num. 386. & licèt gloss. & Platea in d. l. 2. intelligat, eam procedere in mutuante aurum, secùs in alia pecunia, non video æquam differentiæ rationem, melius ergo distingue inter

pe-

pecuniam, quæ nondum in ærario publico eſt, ab ea, quæ iam in ærario & arca publica eſt repoſita: quæ interpretatio meo videri ſat colligitur ex dict. l. 2. Nec quis mihi obijciat, ſolutionem fiſco deberi fieri in ipſa Camera, non aliàs ut notat Peregrin. ubi ſuprà, num. 3. & apud nos ordinationibus cavetur, ut non dicatur rectè ſolutio facta uni ex arcarijs, vulgò *oficiales Reales*: nam reſpondebo, non omnem Regiam pecuniam his ſolvi, ſed ſpecies quaſdam, ut videmus, quintũ auri & argenti, vectigalia & tributa, & alia huiuſmodi: at alia ſunt, quæ per officiales ſpecialiter deputatos adminiſtrantur, ut videmus in gabellis, & pœnis arbitrarijs fiſco applicatis, quorum nullus de publicis illis eſt, & tamen tenentur ſingulis annis, aut menſibus, aut alijs ſimilibus in ærariũ publicum inferre. & ita his ſoluta pecunia rectè dicitur, & in his primam illã legem, at in arcarijs, qui apud nos *oficiales Reales* dicuntur, intelligerem ſecundam, idemque de recipiente mutuum, vel ab his, vel ab illo: quod autẽ ſuprà diximus num. 420. poſſumus intelligere, ut extra hos caſus ſit in quo liber publicam pecuniam uſurpante. Sunt præcereà caſus quamplurimi, ex quibus pœnæ peculiares fiſco ſtatutæ ſunt regulariter enim, ut dixi ſuprà n. 434. & iſtorum caſuum ad ius commu-
462 ne plurimi, ad ſtatuta autẽ quamplurimi referuntur, quos enumerare vix eſt poſsibile, licèt plures enumeraverint Chaſſan. in d. rubric. 2. *des confiſcacions*, in conſuetudin. Burgund. inter ſupra adductas, & eodem modo Luc. de fiſco, 2. par. quibus addere potes, ut qui columnas ſepulchri movet, ad decem pondus auri fiſco teneatur, & iudex id non exequutus, ad viginti, docet Bonifacius de Vitalin. in rubric. de pœnis violantium ſepulchra, n. 2. & de iure noſtri Regni plura poſſent numerari, videlicet in non deferente appellationi, l. 13. tit. 18. lib. 4. Recop. & dicente verba quædam iniurioſa, l. 27. tit. 19. lib. 8. Ordinamen. venante tempore nivis, l. 4. tit. 19. lib. 8. Ordinam. equam aſino ſubigente, l. 41. eod. tit. Ordin. concubinæ Clerici, l. 54. ſed ut prædixi, hæc enumerare laborioſum eſſet, non autem ſubtile, aut utile & ideò omitto: multum enim §. hunc oneravimus.

§. XI. DE POENIS FISCO *quærendis ex contractu.*

463 *A Liqua fiſcalia privilegia remiſſivè.*
264 *Aliquando pœna parti quæruntur.*
465 *Ex pactis privatorum, an ius fiſco quæratur ad pœnam.*
466 *Pœna ex delicto fiſco acquiſita, ob paupertatem remitti poteſt.*
467 *Ius fiſco quæſitum ex mora tertij nõ purgatur.*
468 *Etiamſi iuramentum interveniat, poteſt mora purgari.*

De pœnis fiſco quærendis ex contractu.

463 PLura Regalia iura, itemque & fiſcalia privilegia numeravit Reſtaur. Caſtald. de Imperat. quæſt. 110. & refert Matien. in dialog. Relator. 3. par. cap. 10. num. 8. & Chaſſan. in catal. glor. mund. 5. par. conſider. 24. Et inter alia iura, quæ in fiſci commodũ cedunt, cap. 8. enumerat mulctas, ex
464 mulctarum, C. de modo mulctar. Et licet pœnæ ex delicto, cùm ſemper publicum commodum reſpiciant, ferè ſemper fiſco quærantur, ut latè vidiſti ſuprà num. 434. Tamen cùm præceptum privatam quærit utilitatem, & privato etiam pœna quæritur. Pœna enim cedit lucro creditoris, l. id quod pœnę 74. de ſolutionibus, & acquiritur damnum paſſo, l. fin. de litigioſis, & pœna calũniantis acquiritur ei, cui fit calumnia, l. generaliter 3. §. fin. de calumniatoribus, & in dubio videtur quis

quis sibi prospexisse, gloss. fin. in l. si
sub conditione 61. de usufructu, l. qui
pecuniam 22. de statu liber. & hære-
dibus prodest pœna sepulchri viola-
ti, ita ut nec ex ea teneatur ad debita,
l. 14. in fine, tit. 13. par. 1. Et vidisti ali-
quos casus superiori §. à num. 422. &
videbis etiam infrà gloss. 34. §. 7. do-
cet Angel. & Alexand. num. 20. in l.
si quis id quod, de iurisdict. omni. iu-
dic. Bald. in l. unic. num. 43. vers. *Sex-
tò quæritur*, C. de his quæ pœn. nom. min.
& ex ijs & alijs pluribus, tenet Baeza
de non meliorand. cap. 36. num. 9. &
465 10. Et ita licèt pœnæ in contractibus
appositæ, regulariter parti quæran-
tur, aliquando tamen ex conventio-
ne partium fisco quæruntur, Caballus
casu 226. Caldas de emption. & ven-
dit. cap. 29. & pœna in favorem fisci
statuitur de re ad eum non pertinen-
te, l. pater filium 36. §. fundum, de leg.
3. & licèt fiscum non consequi pœnam
nisi paciscentis intersit, referat Ca-
ballus casu 248. num. 10. quod & sen-
tit gloss. verbo *Intersit*, in l. 1. si quis
ius dicen. &c. postea ibi distinguit in
pœna conventionali, & ita transit
Bart. ibi 1. lectura, num. 14. Nec mirũ:
ex eodem enim actu duæ possunt com
petere, & fisco & parti, gloss. verbo *In
quadruplum*, in l. si quis ab alio de ca-
lumniatoribus, & pœna respectu dam-
num passi, est etiam respectu Reipu-
blicæ, l. locatio 9. §. quod illicitè, de
publicanis & vect. & pœna commit-
titur, licèt principale non debeatur, l.
sancimus 26. in princip. C. de fideius-
soribus; sunt enim res distinctæ, & ita
pœna calumniantis ad bursam actoris,
cætera ad fisci bursam spectant, gloss.
verbo *Ob negotium*, in fine, in l. 1. de ca-
lumn. & vide l. 3. §. final. eodem. & ita
fiscus etiam habet, cùm & actionem
habeat, l. nemo 5. & ibi Bart. de in
int. rest. creditor enim licèt propriè
dicatur, qui alicuius fidem sequutus
est, l. 1. si certum petat. tamen etiam
extenditur ad creditorem ex legato,
vel delicto, l. si cui, l. creditores, de
verborum significatione, l. is cui, de
actionibus, & obligationibus. & vide
Bartol. in l. 1. si certum petat. num.
31. & suprà gloss. 17. numer. 40. eam
autem fiscalis & petere, & prosequi
tenetur, l. 2. in fin. tit. 13. lib. 2. Reco-
pil. Sed hæc non caret scrupulo, sunt
enim plures, qui tenent, ex privato-
rum pactionibus ius fisco non quæri,
adduciturque pro hac parte quasi ex-
pressa l. arbiter intra 47. de recep. ar-
bitr. ex qua tabellione non stipulan-
te, talem pœnam non acquiri fisco, te-
net gloss. & Bartol. in dict. l. arbiter,
Lanfranc. Balb. commun. opin. cen-
tur. 2. conclus. 164. int. commun. tom.
3. pag. 145. Anton. Gabr. lib. 3. com-
mun. tit. de verbor. conclus. 1. num.
2. Ias. in l. te coniuncti, num. 121. de
legat. 3. Boer. quæst. 284. num. 28.
Romanus cons. 510. & præter nota-
rium non posse ullum fisco stipulari,
refert Peregrin. de fisco, lib. 6. tit. 1.
num. 17. cum 4. seqq. In contrarium
autem, imò ex tali pactione, etiam
nemine stipulante, fisco, actionem
quæri, specialeque esse in fisco ut res
inter alios acta fisco prosit, & vidisti
suprà gloss. 17. verbo *Acusar*, num. 48.
special. 1. & probat Laudens. quæst.
260. & videtur l. ex ea parte 121. §.
mulier, de verbor. obligation. iuxta
Bartoli intellectum ibidem, ut in pa-
cto facto tertio intelligit textum ibi,
sequuntur Paul. Ias. & Zasius ibidem,
& licèt prima pars communis sit, meo
videri, salva tantorum virorum pace,
existimo non iure niti, d. l. arbiter; tex-
tus enim ille facillimè contra dictam
partem posset adduci, nam ibi pœna
solummodo fisco stipulata apparet: &
tamen inquit textus, sed nihilominus
stipulationis pœna committitur: er-
go fisco, cùm nulla alia esset. Nec
mihi obstant illa verba: Ob eam sen-
tentiam fisco nihil acquiritur: quia
illa intelliguntur de prima condem-
natione rei, quæ parti fit: Vel aliter

& me-

&melius; quia regulariter ex com-
promisso actio non nascitur, l. 2. de ar-
bitr. Pœna autem fisco quæsita non
tam ex sententia, quàm ex contra-
ctu quæretur: sed quidquid sit, ho-
die apud nos dubium esse non potest,
quòd absque illa tabellionis stipula-
tione ius fisco quæritur, ex illa ge-
nerali l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopil. Tum
etiam quia has pœnas & fisco acqui-
ri, & peti debere, expresè decisum
extat l. 13. 18. 26. 32. tit. 19. lib. 8. Or-
466 dinam. & l. 3. & 4. tit. 26. lib. 8. Re-
copil. Illud autem maiorem habet
difficultatem, an scilicet in hoc casu
mora posset purgari, & generaliter
moræ purgationem admitti ex æqui-
tate Canonica tenet Petr. Rabennas
singular. 306. & plura adducens Gre-
gor. in l. 8. tit. 14. par. 5. gloss. 2. ad fin.
Gutier. de iuramen. conf. 3. par. cap.
16. num. 7. & cap. 17. Possetque hoc
à fortiori sumpto argumento confir-
mari, nam facilius videmus posse pœ-
nam remitti fisco, quàm parti acqui-
sitam, nec ius ad eam l. 12. tit. 18. par.
3. & pœnam Fiscalem à iudice posse
remitti, ob paupertatem condemna-
ti; probat l. 4. tit. 22. par. 3. gloss. verb.
Statuit in l. 1. de serv. fug. & Mench.
quæst. illustr. c. 24. n. 13. & vide Mastr.
ad Indul. generale, cap. 21 & suprà hac
gloss. & Gail observat. practic. cap.
114. num. 5. & per totum, l. fin. in fin.
C. de modo mulctarum, sed hoc forsan
non procedit in criminalibus, ex ad-
ductis per Gutier. lib. 4. practic. quæst.
46. cùm tamen in pœna parti quæsi-
ta secus sit, l. 11. tit. 25. part. 4. sed
gloss. fin. ibi tenet ex causa Regem
id facere posse, & tam Regi, quàm
parti debitam pœnam posse à Prin-
467 cipe remitti, tenet Iulius Clarus lib.
5. receptar. §. fin. quæst. 59. num. 2.
& 3. Paris. cons. 1. à num. 38. volum.
4. quin & per iudicem idem posse fie-
ri, tenet Gregor. in l. 4. tit. 22. par.
3. gloss. 2. 3. 4. & 5. Ego verò non
dubito, in stricta disputatione de-
fendi posse, in nostro casu, respe-
ctu pœnæ fisco acquisitæ moræ pur-
gationem nequaquam admitti, ad
tollendum ius iam fisco quęsitum, ex
vulgari regula l. final. de pactis, tum
etiam quia suprà citati, & Bartol.
in l. insulam, de verbor. ideò purga-
tionem moræ admittunt, quia pœ-
nam ad interesse reducunt, & inde
purgationem moræ admittunt, dum-
modo ius partis deterius factum non
sit: quod in fisco considerari non
potest: nam licèt in causa civili,
etiam pœna fisco debita, civilis sit,
ex Corneo primo tomo consilio 51.
num. 19. tamen cùm tertius sit, nec
interesse in principali contractu ha-
beat, illa ratio non militat, & ita
ex purgatione moræ prioris contra-
hentis, ius fisco non debet tolli, ar-
gumento l. quoties §. C. de donat.
quę sub mod. & quæ ibi notantur,
& cum pluribus à Covarruvias libr.
1. variarum, cap. 14. præcipuè num.
fin. & Ias. in l. 1. §. hoc iudicium,
num. 23. si quis ius dicent. non obtem-
per. Zasius in l. ex ea parte 121. §.
mulier, num. 4. & 5. de verbor. & fa-
cit, quod in simili notat Corneus 3.
tom. cons. 5. num. 3. ut si sententia
feratur, ut si in mense talis non sol-
verit certam quantitatem, ampu-
tetur sibi pes, potest fiscus transacto
mense velle, vel non velle pedem am-
putari, ex iure iam sibi quęsito: in idē,
quę recidit l. 1. §. fin. de stipulation. ser-
vor. ex qua notatur, post ius eligen-
di tertio acquisitum ex mora primi
non esse locum purgationi moræ, &
tenet Salicet. in tract. de mor. 2. quęst.
princip. 7. conclusione negativa, num.
10. & 11. Paris. 2. tom. cons. 29. num.
126. & 227. ubi plura adducit ex Ale-
xand. & Paul. Farinac. cons. 85. 1. par.
n. 93. estque insigne consil. Cephal.
35. n. 28. 1. par. Vbi si pax fiat sub pœ-
na fisco acquirēda, rato manēte pacto,
si alter pacem frangat, & alter remit-
tat, quin etsi ambo pacem frangāt, ab

ambobus fiscus pœnam exiget, fiscus enim pacẽ aliorũ non curat, ut vidisti suprà gloss. 17. verb. *Acusar*, n. 38. in tantũ, ut si collusio fiat, ut fiscus pœna fraudetur, contra utrumque agere poterit fiscus etiã in causa civili, ex Dãhouderio in praxi civil. cap. 74. n. 9. Facit & pro hac parte doctrina Rebuf. de fisco, n. 115. ubi respectu fisci, etiam fictum contumacem excludit à moræ purgatione. Considero & pro hac parte illã enixam contrahentium
468 voluntatẽ, quæ aliquid debet addere principali contractui, ut in ultimis voluntatibus est l. 1. Instit. de lege Fus. Caninia toll. Neque quis mihi objiciet morã purgari posse, etiam si iuramentũ *intervenerit*, ut plura adducẽs tradit Hippol. sing. 463. Gutier. lib. 3. de iur. conf. c. 17. Nã præterquã quòd illud intelligitur in foro pœnitentiali, ut tradit Additionator ibi, & Covarr. in memoria verb. *Mora*. Potest etiam responderi, iuramentum omnes conditiones habere, quas & principalis contractus, l. fin. C. de non numer. pecun. & ita nihil addit præter vim ad implementũ & ideò prædictũ argumẽtum nõ potest trahi ad ius tertij. Nec etiam obstat argumentũ, de quo suprà n. 469. nam illud procedit ex paritate rationis, hîc autem longè diversa est, ut vidisti, diversis enim respectibus & fisco & parti ius quæritur: si enim ex delicto, aut contumacia pœna peteretur, ubi nihil est, fiscus suam mulctam perdit, vnde dicit Lud. Damhoud. in praxi civili cap. 17. in fin. pauperẽ non ligari pœnis statutarijs: & ita nil mirum, si Iudex hoc *casu* possit ius fisco non quæsitum remittere, ex d. l. partitæ, cùm non quæsitum posset dici ex proxima ratione, aliàs autem Iudex ius fisco quæsitum non potest auferre, ex Budæo in §. sed hactenus, Instit. quib. non est permis. In hoc autem tractatu de pœna fisco acquirenda nõ consideratur interesse, sed contumacia tantũ & contemptus, Valas. consult. 174. n. 7. per tot. in pœnis enim fiscus habet causam lucrativã, Rebuf. de fisc. num. 242. & pœna subiecta efficit, ut omnibus debeatur, nec quærimus cuius intersit, l. idem iuris 3. de verbor. oblig. l. cũ pœna 43. l. arbiter 47. de arbitris, nec illud quid eius intersit, sed quæ sit quantitas, quæque cõditio stipulationis, l. stipulatio ista 38. §. alteri, vers. *Pœnam*, de verborum. Damnum enim & pœna separatim considerantur, l. si quis ab alio, l. fin. de calumniatoribus, & ita pœnalis actio non tollit rei persecutoriam, nec contra tollitur ab ea, l. ancillæ 12. l. in eam 18. C. de furtis, l. falsus & alia, & ita pœna furti competit post rei vendicationem, & è cõverso, l. si pignore 56. §. cùm furti, de furtis; & in criminalibus post sententiam remanet aliquis effectus considerabilis quoad bona, Bart. in l. furti, n. 1. de his qui not. inf. & ex suprà dictis infertur non remitti pœnam Ecclesiæ acquisitam ex pacto pacis rupte, & si posteà remittatur iniuria, Palac. Rub. in rubric. de donationib. inter, §. 63. num. 3. & 4. nec apertè remitti potest clausula in eorũ contractu apposita in favorem fisci, Gratianus decis. 224. in fin. Ius enim tertio quæsitum ex contractu non amittitur per pœnitẽtiam facientis, Hercules Marescotus variarum resolution. lib. 1. cap. 5. & ita cavendum puto à Bertachino in repertorio, verbo *Læsio*, versic. *Tertiò*, affirmante, læsionem non esse privare fiscum pœna ei debita, quod confunditur ex supradictis, & ex iure, quod fiscus habet ad pœnas, qui tantus est, ut quælibet in favorem fisci censeatur apposita, & ei applicata, l. mulctarum, C. de modo mulct. Et facilius remitti pœnam parti debitam, quàm debitam fisco, tenet Menchaca quæstionũ illustrium cap. 24. num. 13. quod licèt non ita absolutè affirmem posse suaderi ex eo quòd cùm pœna ad fiscum pertineat iure quasi, ut probavimus, ad partem au-

auté ex contractu succedit regula l. 31. cum tribus seqq. tit. 11. par. 5. ubi pœna cōventionalis facilius remittitur, quàm iudicialis pœna, & quando pœna ad hæredes transeat, vide Mench. quæst. illustr. lib. 3. c. 96. Et utrū Princeps remittat pœnā parti applicatā, vide Cebal. 2. tom. cōm. q. 581. Avend. de exequend. mand. 1. p. c. 7. n. 8. Et an iudex remittat pœnam parti, vel fisco debitā, vide Andr. Gail observat. lib. 1. obser. 114. Et an Princeps remittat feloniā in præiudiciū domini, vide Marta de iurisd. 4. p. cent. 2. casu 95. ubi aliqua de plenitudine potestatis, & cū fiscus pœnam remittit, nō servatur dicterium, qui non habet in bonis, luat in corpore, Cabal. cas. 77. quod aliàs cōmune est, non solùm quando fisco, sed etiā quando privato pœna applicatur, vide DD. in c. Odoardus, de solution. & vide Montal. gloss. 2. l. 2. tit. 3. lib. 4. fori, & pœna corporalis exequitur, instante fisco etiam cōtradicente creditore, Cabal. variar. resolut. resol. 146. Illud autem hic pro coronide habe ex communi æquiparatione toties repetita minoris, & fisci, quòd pœna cōminatoria exequetur, l. 22. tit. 22. p. 3.

§. XII. DE ALIIS IVRIBVS Regalibus.

469 *Rex noster habet partem decimarum, concessione Apostolica.*

470 *Rex noster potest extraordinarias collectiones ponere.*

471 *Rex habet angaria, & perangaria.*

469 HAbet & Rex noster invictissimus, concessione Apostolica, iustis & legitimis titulis tertias decimarum vulgariter apud nos, duas partes ex novem ex omnibus rebus, quæ hoc in Regno decimantur: in his enim Rex habet ius fundatum contra quēcunq; l. 1. tit. 31. lib. 9. Recop. Quin tale ius à Rege ipso nō posse separari, aut alij concedi, ex aliquibus refert Palac. Rub. in repet. rubr. de don. inter §. 37. n. 15. & huius iuris mentionē faciunt Rodar. Suar. alleg. 28. in 3. dub. & Avend. de exequen. mand. 2. par. c. 4. n. 21. Hoc autem ius, redditusque ex eo proveniens qualiter Regi pertineat, qualiter conservetur, solvatur, & custodiatur, vide per d. tit. 21. lib. 9. Recop. Nil enim peculiare habet; & ideò ibi te remitto: illud autem obiter scias, partem quæ in hoc Regno Perù Regi cōpetit ex decimis, totam distribui Parochis, fabricæ Ecclesiæ, & Hospitalibus, prout in erectionibus continetur, duæque novem partes ex dimidietate decimarū Regi conservantur, quas etiam donat fere semper fabricæ, ita ut nunquā quod sciam aliquid commodi ex decimis sibi Rex noster retinuerit, etsi id iure possit, ut sup. vidisti. Sed adhuc alia plura sunt in Patrimonio Regis, ut per Barbos. in l. 1. solut. matr. 7. p. n. 7. & seqq. & de fisco, ærario, de que nominibus tributorū, vide per Rosciū memorabilium Barchinonæ, lib. 3. cap. 12. & vide l. 2. tit. 20. lib. 5. Recop. Quin aliquando videmus in Principe dici privatam utilitatē respectu utilitatis cōmunis, l. unica in fin. C. de caducis tollendis. Nec istis publicis functionibus, quadraginta annis præscribitur, l. competit 6. C. de præscriptione 30. vel 40. anni, nec Curiales præscribūt 40. annis, quominus ad Curiam revocentur, l. præscriptionum 5. C. de præscript. 30. vel 40. & contra Imperiū non nisi cētum annis præscribitur, Laud. de Principibus, quæst. 39. nec præscriptibilia sunt, quæ à solo Principe conceduntur, Laud. ubi proximè, quæst. 393. & plura de hoc vidisti suprà hac gloss. §. 3.

470 Competit etiam Regi ius imponēdi extraordinarias collationes: refer. Chassan. in catal. glor. mund. 5. par. de consider. 24. cas. 14. Harum autem regula constitui non potest, cùm ob varias necessitates variæ imponi possint, & aliquantulum tetigi suprà gloss. 9. n.

9.num.16. & apud nos varijs nominibus aliqua appellantur, *moneta forera*, *Martiniega, chapin de la Reyna*, & alia, de quibus vide Girond. de privil. cap. 5.num.255. quæ non à nobilibus, sed à plebeis solummodo solvuntur, ut omnibus patet, refert Otalora, & vidisti suprà in princ. huius gloss. & ita hîc non moror.

471 Habet & Princeps angaria, & perangaria, plaustrorum præstationes, ut videre est per Chassan. vbi proximè, casu 13. licèt aliter Otalor. de nobilit. 1.par. cap.2.num.25. Sed hoc, si quid peculiare habet, videbis infrà gloss. 34. §.2. & vide suprà §. 10. num. 438. cætera quæ per Chass. ibid. ponuntur, ad ius pecuniarium non spectant, & ideò omitto, quod si volueris, ibi poteris videre.

GLOSSA XXI.

Y a la execucion de mi justicia.

1 *Verbum Exequi, quid significet.*
2 *Fiscales qualiter teneantur lites prosequi.*

DE VERBO EXECVTIO Iustitiæ.

1 Verbum Exequi, & Executio, varias habet significationes: significat enim aliquando perficere, seu absolvere. Plautus: Nullã rẽ oportet aggredi dolosè, nisi astutè, accuratèq; exequi. Significat prętereà, pũnire, sive ulcisci, §. fin. Instit. de iis qui sunt sui, & l.2. D. eod. l. penult. de extraordin. crim. unde executionẽ publicam habere dicitur in l. hæc stipulatio. 200. de verbor. signific. Exequi etiam pro consequi sumitur, l.2. & ibi gloss. C. famil. ercisc.

2 Ex quibus omnibus verba huius tituli explicantur, ut procurator fisci, & litem prosequatur, & perficiat, & quatenus in se est, iustitiam impetret, & consequatur usque ad diffinitivã sententiam, & ut dicimus, extractionem executoriæ; ita enim cautum extat l. 2. tit. 13. lib. 2. Recop. & de cæteris ad Fiscalis officiũ pertinẽtijs, latè per totũ illum titulum, per se enim prosequi debet. Est enim industria personę electa, ut videbis infra gloss. vigesimaoctava, teneturque allegationes & probationes pro fisco adducere, l. 2. eod. tit. & instruere iudices de iure fisci, id est, ius pro fisco eis allegare, pręsertim in arduis causis, l. 10. eod. tit. generaliterque & particulariter, prout rei qualitas postulaverit, petere tenetur, ut generaliter cavetur ordinatione octuagesimasecunda huius Audientiæ.

GLOSSA XXII.

Y acrecentamiento de mis rentas Reales.

1 *Fiscalis industria multum prodest ad Regiæ pecuniæ augmentum.*

DE AVGMENTANDIS Regijs redditibus.

1 Multum exuberat Fiscalis officiũ in Regis Patrimonio protrahendo, pecunijsque ei quęrendis, ad quæ legitimis modis tenetur omnino; quẽadmodum enim diligenti cultura, & cura prædia augentur, & ampliores reddunt fructus, ita fiscus Procuratoris diligentia augetur, qua ratione ab eo iustissimè diligentia exigitur, l. nõ in-

intelligitur 3. §. si quis palam, vers. *Divi*, de iure fisci: quod utrum ego compleverim, alij dixerint: id autē scio, nil contra conscientiam, aut fisco acquisivisse, aut remisisse, scio enim plusquā quinquaginta millia ducatorum Regi nostro acquisivisse, quæ mea particulari industria Regi nostro acquisita sunt, præter plusquàm centū, quæ etiā acquisivi, in quibus ad minus aliquid facilioris acquisitionis mihi attribuerem, & nē nimius dicar, non hæc prædictis quinquaginta adiungo: taceo magnam pecuniæ summam, quæ me Delegato ad petendum Regi nostro gratis oblata est, & maxima offerentium lætitia, de qua vidisti suprà gloss. 9. & qualis hæc diligentia debeat esse, vidisti etiam suprà gloss. 9. num. 37.

GLOSSA XXIII.

Segun lo ha hecho y devido hazer el dicho Doctor don Geronimo de Tobar, y como lo hazen, pueden y deven hazer los otros mis Fiscales.

1 *VErbum Possum, affirmativè prolatum non inducit necessitatem.*
2 *In ultimis voluntatibus, an necessitatem inducat, verbum Possum.*
3 *Ex verbo Possum, quæritur tertio actio utilis.*
4 *Verbum Debeo, necessitatem inducit.*
5 *Verbum Possum, & debeo, aliquandò convertuntur.*

DE VERBIS, POSSUM, & debeo.

1 PLurima hìc tanquam ad id tendentia ponuntur verba, quæ non modò eandem, imò diversam nimis habent significationem: verbum enim, *Possum*, affirmativè prolatum, ut hìc, necessitatem non inducit, l. sæpè, de offic. Præsid. facit l. non quidquid 11. de iudic. gloss. verb. *Potest*, in cap. 1. de regul. iur. lib. 6. glossa verbo *Posse*, in l. Gallus in princ. de liber. & posthum. & Bart. ibi num. 3. Ias. 1. lectur. num. 14. & 2. lectur. num. 16. ibi dicit communem Fortuni. num. 35. Sarmient. 36. Bart. in l. 1. de iniusto rupto, Tiraquel. in ll. connubialibus, gloss. 4. num. 10. & seq. Gratian. decis. 51. num. 6. & sequenti. Negativè autem prolatum, videlicet nō possit tollit omnem potentiam, Vantius de nullitate ex defectu iurisdictionis, n. 121. gloss. in l. Aquiliana, de transactionib. & est l. si Imperatores 3. §. fin. verb. *Non possit*, de transactionibus, inducit etiam necessitatem, Bart. in l. fin. de
2 ferijs num. 7. Et licèt in ultimis voluntatibus sunt qui putent, hoc verbum posse necessitatem inducere, gloss. in d. l. sæpè, verb. *Necessitatem*, Bart. in d. l. Gallus, num. 4. & cæteri communiter, ut testatur Ias. num. 27. sed cū nulla iusta sit differentia, non est cur secus hìc, secus ibi dicamus, cùm imò argumentum vulgare de princ. instit. de lege Fus. Can. toll. contrarium suadeat. Nec suprà dictis obstat l. fideicommissa 11. §. hæc verba, de legat. 3. Necessitas enim ibi non ex vi verbi, sed ex testatoris voluntate inducitur, quæ ibi declarata sufficiens est ad inducēdum fidei commissum, l. penul. de legat. 1. l. cùm proponebatur 66. de legat. 2. l. nutu. 21. de legat. 3. ex qui-
3 bus forsan, si alicui donetur res aliqua, ut possit certa pars ad alium perveni-

3 re huic tertio actio utilis quæritur,
ex l. quoties, C. de donation. quæ sub
mod. idque non ex necessitate indu-
cta per verbum, sed ex modo inde in-
ducto: modus namque obligat, l. qui-
bus diebus, §. Termilius, & per tot.
de condit. & demonst. & per tot. C.
de donat. quæ sub mod. & cùm obliga-
tio passiva non sit in nostra potesta-
te, l. in ementis, de contrahen. empt.
utilis actio tertio quæritur ex illo mo
do, non autem ex vi verbi posset, quod
ex sua natura, nec in contractibus,
nec in ultimis voluntatibus necessi-
tatem inducit. Aliquando etiam ver-
bum potest interpretatur, & sonat fa-
ctum, ut cùm dare poterit, i. test, cùm
dederit, l. statu liberos 3. vers. *Si quis*
sic acceperit, de statu liberis; videbitur,
idest, videri poterit, l. Labeo, de statu
liberis; habet, idest, habere poterunt,
d. l. Labeo, & gloss. in l. 1. §. ait Prætor
el 1. verbo *Non habebunt*, de postulan-
do, & gloss. in l. sæpè 2. de officio Præ-
sidis: at verbum *Debet*, & necessita-
tem inducit, & dat formam, l. sæpè 8.
4 de offic. Præsidis, l. 1. §. 1. quod quisque
iur. gloss. in l. in hac actione 3. §. 1. vers.
Ostendere, ad exhibendũ, authen, quod
relictum, C. sine censu vel reliq. gloss.
& Abb. in cap. proposuit, de appell. &
alij relati à Navar. in cap. inter verba
11. quæst. 3. n. 92. & Matien. in l. 1. tit.
5 4. lib. 5. Recop. gloss. 4. num. 6. utrum-
que autem verbum, *potest*, & *debet*, re-
ctè explicantur in cap. ut famę 35. de
senten. excom. ibi: *Non solum possunt,*
sed debent. Et potest, idest, necesse ha-
bet, interpretatur, gloss. verbo *Po-*
test, in l. 1. de iurisdictione omnium
iudic. & verbum *Licentiam habere*, in-
terpretatur necesse habet, l. Impera-
tores 47. de minoribus. Et secundùm
subiectam materiam, verbum post ne-
cessitatem inducit, vel non, Alciat.
in l. Gallus in princip. de liberis &
posthum. num. 16. & seqq. in princip.
& num. 28. in 2. Bart. autẽ omnino vi-
dendus in l. creditores, 2. lect. C. de

pig. à n. 2. cum seq. rectè horũ verborũ
naturam explicans, eos convertit, ita
ut verbum, *Debet*, intelligatur, id est,
potest, ut in l. observare, de offic. Pro-
con. & legati, in fin. cum simílib. gloss.
in l. & post 73. de iud. & vide Gratian.
4. tom. discept. cap. 630. Verbum ve-
rò, *Debet*, intelligit, id est, de urbanita-
te, vel ut inquit gloss. in cap. 1. de re-
gul. iur. lib. 6. Et verbũ non debet, ho-
nestatem, nõ necessitatem importat,
Vanc. de nullit. tit. de nullitate ex de-
fectu iurisdictionis, n. 91. & solet & de-
bet, interpretatur gloss. fin. in l. edictũ
55. de iudicijs & potuit, id est debuit,
interpretatur gloss. verb. *Potuit*, in l.
dedi 3. §. idem est, de cond. caus. dat. &
gloss fin. in l. 1. de quibus rer. ad eund.
&c. & gloss. in cap. querelam 24. de
election. Stephan. Gratian. discept.
tom. 1. cap. 4. n. 1. & verbum *Debet*, id
est potest, est l. observare 4. §. post hęc
de officio Proconsulis, & leg. & gloss.
ibi, verb. *Debet* & Bart. in l. qui inter-
rogatur 5. de interrogat. acti. n. 1. &
gloss. in d. l. qui interrogatur, verb. *De-*
bet, gloss. item verb. *Debet*, in l. & post
edictum 73. de iudicijs, licitè id enim
possumus, quod iure possumus, & lege
permittente, l. nepos Proculo, de ver-
bor. sig. quod & necesse est, gloss. in l.
Gallus in prin. de liber. & posth. Cor-
set. singul. 211. in cap. verbum *Potest*,
Cardin. Paris. in rubric. soluto matri-
mon. n. 55. Cœpol. de imp. mil. del. §.
nobilitatis, n. 33. Nec videtur posse
fieri, quod cõmodè fieri non potest,
gloss. verb. *Servum*, in l. si servus de-
positus 22. de noxalibus, nec Princeps
dicitur posse, quod cum peccato po-
test, Capic. decis. 166. n. 22. licet enim,
quæ honesta, Menchac. quæst. illust. c.
1. num. 13. & ita in Principe plenitudo
potestatis, & potestas ordinaria con-
currunt, & convertuntur, Menchaca
ubi suprà, cap. 26. num. 19. namque fa-
cta lædant, &c. d. l. nepos Proculo,
& l. si filius 15. de condition. inst. l.
vulgò concepti 23. de statu hominũ,

& ita

& ita hic pro eodem sumuntur hæc verba: fiscalis enim, qui ex legibus & ordinationibus procedit, ut videbis infrà gloss. 25. id potest, quod debet, & id debet, quod potest. Et qui in Magistratu instituitur, censetur semper cum ijs clausulis, quæ consueverunt apponi, & in omnibus tenet Valascus cons. 149. num. 9. & per totam, & Prorex potest, quod per alios consuevit fieri, Mastrill. de magistratib. lib. 5. cap. 7. num. 107. sed hæc propositio nō sine damno est, sed missum facio, & ideò non iubetur in præsenti ea facere, quæ & prædecessor, sed quod iustè & secundū leges, & ordinationes executus fuit, ad quod adduci potest l. 18. tit. 8. lib. 9. Recop. circa mediū, Vnde cū aliquādo aliqui mihi cōsuetudinē prędecessoris allegabant, id semper respondi, me nullatenus ad illius facta sequenda adstringi. Nam nemo tenetur sequi factum prædecessoris, l. nemo 13. C. de sententijs & interlocut. nec expectandum quid actum sit, sed quid agi debuit, l. sed licèt de officio Præsidis, ex Menoch. & alijs Caballus 2. par. cons. 28. num. 313. sed quatenus lege initerentur. Verum est, meū prædecessorē iuridicè, & optimè omnia quæ ad eius officium spectabant exequutum, sed aliqua quorum fundamenta, & rationem forsan ignorabā, nunquam sequutus fui.

GLOSSA XXIV.

De las otras Audiencias Reales destos Reynos, y de las Indias.

1 *AVdientia Regiam personam repræsentat.*

2 *Et potest quæ & Rex expedire.*

Magistratus trans mare non minorē habent potestatem.

3 *Audientiæ Indiarum maiorem forsan habent potestatem, quā Regni Hispaniæ.*

DE AVDIENTIÆ AVctoritate.

1 MAgna huius officij auctoritas, de qua videbis infrà glos. 31 non parum deducitur ex eo, quòd officium Cancellariæ sit: Cācellaria enim, sive Audientia in Hispaniarū Regnis, sive in ipsa Hispania, sive in his Indorū partibus considerēs magnam & maximā quidē habet auctoritatem, ut colligitur ex Azev. in Curia Pisan. lib. 2. cap. 23. n. 2. & lib. 4. cap. 6. n. 5. & conveniunt omnia quę latè congessit Boer. de auctor. magni Consi. & Parlam. Franc. Parlad. in sexquicenturia, differentia 10. & 11. & sat sit dixisse, in his Audientijs immediatè Regiā personā repræsentari, & mādata Audientiæ sub nomine & sigillo
2 Regio explicari, ut cavetur in tit. 15. lib. 2. Recop. & in ordinationibus huius Audiētiæ, quo nihil maius dici potest: unde de omnibus rebus, de quibus & ipse Rex & Audientia etiā cognosci, ut docet Matien. in l. 3. tit. 10. lib. 5. Recopil. gloss. 10. n. 4. Nec Audientię hæ Indiarū minorē habent auctoritatē, quā eæ, quæ in Hispania sitæ sunt: Magistratus enim qui trās mare mittuntur, non minorē quàm cæteri habent auctoritatē, l. 1. C. de comitibus rei militaris, lib. 12. Lauden. de dignit. q. 52. Vnde iure optimo in his verbis Audientiæ Indorū, & Hispaniæ æquiparātur omnino: quod & ordinationib⁹ nostræ Audientiæ cavetur. Quin aliquid amplius habent hæ Indiarū Audientiæ: plurima enim quæ Hispaniarū Audiētiæ, nec expediūt, nec possunt, in his Indorum Audientijs expediuntur,

propter difficultatem Regis adeundi: unde Matien.in l.10.tit. 17.lib.5 Recopil.gloss.11. tenet,quæ per supremũ Consilium, & per Indiarum Audientias possunt explicari. De omnibus enim causis, de quibus Magistratus diversi Romæ sunt, cognoscit Præses in Provincia, l. de omnibus 10. de officio Præsidis, & Proconsul. Præses dicitur l.1.eodem; & absentia Regis facit aliqua committi,quæ aliàs non committerentur, Belluga in speculo Principum, rubr. 25. vers. *Sapissimè videmus*, num. 5. & ita in multis fieri scio:quod forsan evenit potius naturali appetitu potestatis extendendæ, quàm ratione:ego enim potiùs existimavi, id solummodo debere servari, cùm est periculum in mora,ita ut Rex ipse consuli non possit commodè, ut in expensis faciendis ex Regio ærario cavetur ordinatione 65. quod fit solemnitate de qua ibi. Et debent plus honorari, & remunerari Magistratus ultra mare missi, & ita excusantur à tutela, l.verum 12. §. ex facto, de minoribus: *Ibi enim quò magis longinqui circa Principem occupati sunt*, ut per glossam ibidem,verèque exules à patria,quod aliàs consideravit auth. habita, C. ne filius pro pat. & fisci patronus causa Reipublicæ abest,& potest uti clausula generali,l.inter eos 33.ex quibus caus.maj. Faber in rationalibus 1.tom.Sed nihilominus,ut prædixi, video licentiam sibi sumi aliquando iurisdictionis latiùs protrahendæ, & præcipuè in casus contingentia,cũ nova quædam decima peteretur per Episcopum in Argentina Cancellaria, & ego allegarem, causam ad supremum Regium Consilium remittendam,ex l.6 tit.5.lib. 1.Recopilat.
3 obtinuit in Cancellaria debere agitari ex consuetudine, quam aliquis iudex allegavit esse in alia huius Regni Audientia, quæ an sit consuetudo ex uno aut altero actu,ipse viderit: illud autem scio,& ita factum, & me contrarium sensisse. Sed nihilominus aliqua latiùs conceduntur Audientijs Indorum,quæ necesse est eis cõcedi, nam quò longiùs distant à Principe, rerum expeditioni, & quieti communi convenit: & ita ex eadem causa motus Pontifex, administrationem concessit Episcopo non consecrato in extravag.nuper 3.tit.8. de præbendis inter communes, & in Ecclesijs distantibus electus administrat ante confirmationem,ne vacet Ecclesia, Bart. in l.ex eo tempore, num. 6. de militari testam. & in Indorum partibus obtinuit,ut electus in Episcopum tanquã Vicarius de commissione Capituli regat Ecclesiam:videmus item in Monachis, nam in Indorum partibus ipsa Provincialis electio est confirmatio, & alia similia adduci possunt, & quæ de Episcopis diximus, refert de Regno Portugalli Tusch. s littera P. & etiam si confirmatio facienda sit à Põtifice,si longè absit,quòd licita possit esse interim administratio, refert Petr. Gregor. syntagmat. lib. 17. cap. 13. num. 8.adducitur que pro hac parte cap.nihil 44. de electione.

GLOS-

GLOSSA XXV.

Guardando las Ordenanças de la dicha Audiencia.

1 Ordinationes custodiri debent.

DE ORDINATIONVM observantia.

1 HIC explicatur, quod suprà gloss. 23. dixi de verbo *potest*, & *debet*, potest enim fiscalis, & debet *guardando las Ordenanças*, quę omnino ordinationes conformes sunt legibus Regni, & dictæ leges per Ordinationes custodiri iubentur, quatenus aliud specialiter in his ordinationibus non cavetur, tunc enim ordinationes custodiri debent & quia posteriores, & quia speciales, quorum quodlibet sufficeret, l. sed & posteriores, de legib. l. in toto iure 81. de reg. iur. cum vulgat. Ordinationes autem exequi tenetur, nemo enim suo sensu duci debet, sed iuris auctoritate, cap. 1. de constitutionibus; quin & ipsius Imperatoris nihil tam proprium, quã legibus vivere, l. ex imperfecto 3. C. de testam. & ipsamet Romana Ecclesia servat statuta Synodi à se approbati, cap. 1. 25. quæst. 1.

GLOSSA XXVI.

Y por esta mi carta, ò por su traslado signado de Escrivano.

1 *NON est sine difficultate, an credatur exemplari.*

2 *Princeps an exemplari possit fidẽ adhibere, remissivè.*

Suspectum instrumentum est exemplar.

Nec potest fieri, etiam per Regem, ut ei credatur.

3 *Exemplari non creditur in tertij præiudicium.*

4 *Exemplo quando credatur absque originali.*

5 *Citatio non semper requiritur in exẽplari. & num. 8.*

6 *Verba intelliguntur secundùm personam cui diriguntur.*

6 *Solemnitas à Regis arbitrio pendet.*

8 *Princeps potest facere, ut credatur exẽplo sine citatione.*

DE FIDE EXEMPLARIS.

1 PER hãc scripturam Rex iubet; nã in mandatis Principum litteræ requiruntur, l. unica, C. de mand. Princip. l. quicunque, & ibi Rebuf. C. de persecutorib. & exactorib. & c. lib. 12. nec sat est exemplar, l. probatorias 9. & ibi Rebuf. C. de diversis officijs, lib. 12. Etsi regulariter magnã habeat difficultatẽ, an debeat exẽplo fides haberi, ut colligitur ex ijs, quos citat Dueñ. reg. 280. Mascard. de probat. concl. 711. Gasp. Anton. Thesaur. for. quæstion. lib. 3. cap. 47. & ut copia probet, ponit cautelam Cepola quęst. 176 & alij statim citandi, maior possit oriri difficultas in hoc casu, si ego contendissem ex exemplari à notario transcripto ad hoc officium recipi: potuit enim facilimo negotio contin-

ge-

gere, ut ego, ut sæpè fit, Regium notarium adirem, exemplumque extrahi facerem, exemplatumque titulum in hac Cancellaria præsentarē, vel posset etiam facilius contingere, si hoc in Hispania à consanguineis vel amicis factum fuisset, & originale, & exemplum diversis navigijs ad me mitterētur, & perdito originali ad meas manus exemplum solummodo perveniret, eoque uti vellem, si viveret prædecessor meus, qui paulò ante meum accessum diem suum obijt, nonnè si ā possessionem defenderet, & me admitti impedire curaret: ex Putec decis. 405. lib. 1. & quia casus contingere potuit, & si non contigit, nam & prædecessor meus mortuus fuit ante meum accessum, & ego originale præsentavi, tamen adhuc hæc verba sine dote relinquere mihi non est visum. Videtur igitur in primis exemplo fidem adhibendam non esse, l. probatorias 9. C. de diversis officijs, lib. 12. iubet officialem habere originalem titulum cum subscriptione Principis, sed suspectum exemplati instrumentum est, l. 2. de fide instrumentorum, l. sancimus 3. C. de divers. rescript. l. procurator, eod. vulgar. authen. si quis in aliquo documento, C. de edendo, l. 44. tit. 18. par. 3. Si ergo exemplo non creditur, nec pro scriptura habetur, sine titulo autem, vel eo non exhibito, recipi non poteram, ut videbis infrà gloss. proxima, & gloss. 41. sequitur necessariò, posse me inanem reddi. In tantum autem verum est exemplo fidem non adhiberi, ut sint, qui existiment, nec ex Regia potestate id fieri posse, aut etiam Pontificia, Roman. singul. 716. allegans pro singulari cap. 1. de fide instrumen. Abb. ibi, Felin. in cap. cùm olim, num. 12. de re iudic. & alij, quos refert Mascard. de probat. conclus. 711. num. 14. Covar. cap. 21. pract. num. 1. Menes. in l. sancimus 3. num. 1. C. de divers. rescrip. & obtinuisse testatur Pinel. 1. par. rubric. C.

3 de rescin. cap. 2. num. 13. Augeturque ex eo difficultas, quòd Covar. ubi suprà num. fin. tenet, hanc clausulam nō debere intelligi cum tertij præiudicio: tunc enim ut exemplum fiat, & eum cuius interest citandum, & auctoritatem iudicis intervenire debere, affirmat: in meo verò casu præiudicium tertij nemo non videt, citationis autem difficultas, ne dicam impossibilitas, plusquàm manifesta est, qualiter enim in hac civitate poterat prædecessor meus citari, cùm exemplum vel à me in civitate de Panamà, vel à consanguineis in Hispania deberet fieri exemplari: qualiter igitur poterat Regium mandatum adimpleri, quod & mihi per Secretarium missum fuit, & Præsidi de Panamà Rex noster ipse propria manu subscripta schedula mandavit, ut ego statim iter arriperem & ipse ad id omne auxiliū præberet, & diem meæ profectionis sibi Regi rescriberet, egoque & parere habebam necesse, & æquum non erat, ut oleum & operam, ut dicitur, perderem, & voluntas Regia defraudata maneret, quam quidem voluntatem & Regium desiderium, pluris quàm promotionem meam habui, verius est igitur huius Audientiæ Præsidem, & Auditores ad me recipiendū præcisè teneri, etsi exemplum solummodo exhiberem eis: id enim in præsenti specificè iubetur, & ita locum habent quæ dixi suprà gloss. 19. à n. 4. Regia enim mandata ad unguem servanda sunt. Facit & pro hac parte, nā
4 multi sunt casus, in quibus absque originali exemplo creditur, probant suprà relati, & præter eos Socinus reg. 179. Cynus in l. procurator, C. de fide instrument. Alciat. in l. procurator, C. de edendo, Imol. & Canonistæ in cap. 1. eodem, & ferè omnes in eo conveniunt, ut instrumentum auctoritate iudicis sumptum plenam faciat fidem: at in præsenti non solùm cuiusvis particularis iudicis auctoritas, sed Regis

ip-

ipsius auctoritas & mandatum intervenit, à fortiori ergo fidē faciet, quin & exēplum à notario bonæ famæ desumptum, alià s plenam fidem facit, Bald. relatus per Menoc. ubi suprà, n. 11. quemadmodum & apud nos ad Re-
5 gia privilegia transcribenda officiales deputati sunt tit. 8. lib. 6. Ordin. Neque citatio in hoc casu præcisè necesse fuit. Hoc enim & alijs obtinet casibus, ut suprà dicti referunt, præsertim, quia hic, in his dico officijs non est totaliter ius quæsitū: potest enim Princeps ex libito & instituere, & itidem officiales destituere, vidisti suprà gloss. 12. verb. *En lugar*, &c. Ergo citatio necessariò nequaquam fuit. Facit & pro hac parte, nam titulus hic mihi missus fuit in civitatem de Panamà, ut patet, ibi: *Mi Fiscal que al presente soys de mi Audiencia Real, que reside en la ciudad de Panamà de la Provincia de Tierrafirme.* Si autē citandus esset predecessor meus in hac civitate, facilius esset aliud originale ex Hispania mitti, scitū est enim facilius à civitate de Panamà in Hispaniam, & ire homines, & redire, quā ab eadem in hanc Argentinam urbē; ergo necessaria non fuit huiusmodi citatio, si enim necessaria foret, nihil huiusmodi verba operarentur, cùm id
6 sit contra ius: præterquam quòd verba intelligi debent secundùm personam ad quam diriguntur, & in cuius favorem emittuntur, l. plenum 12. §. equitij, de usu & habitatione, & cùm si prædecessor meus foret citandus, nullius effectus, aut commodi mihi essent huiusmodi verba: sequitur neutiquam citationem in hoc casu requiri. Nec in contrarium adducta nobis aliquatenus obstant, non illud quod ex Pinelo & alijs retulimus, Principem
7 scilicèt efficere non posse, ut privatæ scripturæ fides adhiberetur. Contrarium enim verum est, cùm enim robur & virtus solemnitatis à iure pendeat, ius autem à Principe, §. sed & quod Principi, Instit. de iur. nat. gen. & civ. sine dubio est, hanc vel illam esse solemnitatem à Regis arbitrio pendere, ut videmus in testamentis, l. dictantibus 21. C. de testamentis, & ad matrimonia plurimum conducit, ut ex illo textu notatur ad caput primū Concil. Tridentin. de reformation. matrimon. session. 24. Nam in ambobus iuribus ex solemnitate voluntas regulatur, quin magnus testium numerus, qui in testamentis requiritur, solius Principis unius præsentia suppletur, l. omnium 19. C. de testamen. & ita sufficiens erit solemnitas, quam hîc Rex iubet fieri, tota enim solemnitas à Rege pendet, unde & exemplar, si Regis sigillum habeat, plenè probat, gloss. final. l. 114. tit. 18. par. 3. & videbis in-
8 frà in gloss. 49. de sigillo, & ita Principem efficere posse, ut & exemplum valeat, & sine citatione fiat, & alia huius generis, ex Aymon. Cravet. de antiq. tempor. 1. par. §. 1. num. 4. & Menoch. de arbitr. iud. quæst. 171. num. 10. lib. 1. & alijs refert Mascard. d. conclus. 711. num. 16 & seqq. pluribus id confirmat, & licèt à pluribus id de citatione dicatur, tamen non omnes id necessitati subijciunt: plures enim ex suprà relatis tenent solius iudicis præceptum sufficere: si ergo præceptum iudicis sat est, quanto magis præceptum Principis id poterit: & ita nullo modo mea receptio impediri posset, et si non originale, sed exemplum adducerem solummodo.

GLOS-

GLOSSA XXVII.

Y mando al Presidente y Oidores della, que luego como les fuere mostrado.

1 *Nisi titulus ostendatur, officialis recipi non debet.*
2 *Tria requiruntur, ut quis sit officialis.*
3 *Titulus officij non potest probari testibus.*
4 *Pluribus ex causis receptio posset impedire.*

DE TITVLI PRÆSENtatione.

1 VErbo *Mando*, iure optimo in his litteris Rex noster utitur, cùm & subiectis, & circa rem, quæ ad Regem spectat, & actum per alium non expediendum mandet, ut de verbo, *Mando*, latè tradit Felin. in cap. eam te 7. de rescript. à num. 9. & duobus seqq. Licèt verbum *Mando*, non sit semper præceptivum, Bart. in l. omne verbũ, num. 1. C. comm. de leg. Et hunc titulum exhiberi à me iubet, nam titulus hic & litteræ Regiæ ostendi debent ante receptionem, si enim non ostendantur, receptio fieri non debet, cap. Lugduni 9. quæst. 2. gloss. in cap. nobilissimus 97. dist. in. latè Paris de Puteo de syn. lic. §. an officialis, pag. 180. in 14. tom. tract. Aviles in cap. 1. Prætor. verb. *Cartas*, per tot. & cap. 5. verbo *Suspendidos*, num. 5. & vide Marta de iurisdictione 2. par. cap. 35. in prin. & Guid. Pap. q. 286. quod etiam procedit in beneficio, ad quod nullus sine litteris recipitur, Boer. decis. 89. n. 1. & decis. 149. n. 6. latè. Nec exactori publico solvi potest, nisi litteras ostẽdat, Bart. in l. si sine, §. 1. num. 2. D. rem ratam hab. & de ostensione tituli iudicis, & deducenda iurisdictione à Principe, Vant. de nullitate ex defectu iurisdictionis, num. 46. non enim in officijs titulus per testes probari potest, Aviles dict. cap. 2. num. 9. & videbis infrà gloss. 41. Et ex tribus quæ desiderantur ad obtinendum officiũ, secundùm Bart. Paul & Socin. in l. Publius, de cond. & demonst. quos refert Boer. dict. decis. 149. & 150. Bald. in l. Barbarius, de officio Prætor. num.
2 9. in princip. primum requiritur titulus: secundum, acceptatio: tertium, exercitium. Primum autem desideratur titulus, quæ tria, & videtur titulus hic iubere: hic enim dicitur, titulum exhibendum, posteà autem acceptatio requiritur, ibi: *Reciban de vos el juramento*, ut videbis infrà gloss. 28. Tertium autem, exercitium, ibi: *Os ayã y tengan por tal, y usen con vos*, ut videbis infrà gloss. 29. Primùm autem titulus requiritur, qui præcisè necessarius est, nec aliter potest probari, nisi litteris ipsis, non per testes aut aliàs, ut ex Aviles retuli proximè & probat in beneficio Rebuf. de benefic. tit. de rescript. ad beneficia vacantia, num. 17. & alijs, Bertachin. in repert. verb. *Officium*, vers. *Nonò*, allegat Bald. in l. 1. C. de testamen. quæst. 6. sed meo videri melius diceret, quæst. 7. & in l. solemnibus, C. de fide instrumentor. & ideò iure optimo iubetur hic titulum exhibere, tum, ut constet, litteras Regias habere me, in quo multum exuberat privilegium, ut exemplari credatur, ut vidisti suprá gloss. proxima.
3 Tum etiam titulus exhibetur, ut & de veritate precum constet, si prece fuerit impetratum, vel alia de causa, quæ Principem movet, vel etiam an sit

sit vitium in persona, veluti si inter reos esset nomen electi, quo casu admitti non deberet, l. reus delatus 7. & ibi omnes, de muneribus & hon. Lauden. de dignitat. quæst. 41. Vel si in iure peritus non esset, ut vidisti suprà gloss. sexta, vel alios pateretur defectus, qui esse possent: tunc enim non statim electus recipiendus esset, sed potius Principi esset rescribendum, Aviles dict. cap. 1. Prætor. verbo *Mandamientos*, numer. 20. in fin. & vidisti latè suprà gloss. 19. verbo *Cumplan à mi seruicio*: & si Princeps tali casu suppleret defectus, tunc admittendus esset talis, argument. l. quidam consulebant, de re iudicat. & Chassanæus in catalog. glor. mund. 9. par. consideration. 15. conclus. 38. sed donec id appareat, suspendi debet receptio, ut vidisti dict. gloss. 19.

GLOSSA XXVIII.

Tomen y reciban de vos el dicho Licenciado don Francisco de Alfaro.

1 *PLures geminationis effectus remissivè.*

2 *Ex geminatione censetur electa industria personæ.*

3 *Fiscalis non potest per substitutum servire.*

4 *In casu absentiæ per ipsum Fiscalem nominandus est substitutus.*

5 *Substitutus eisdem utitur privilegijs.*

6 *Solicitador del fisco, & de eius officio.*

DE SERVIENDO OFficio.

1 SEcundò iam in his Regijs litteris nominor: primum enim vidisti suprà gloss. 4. Duplicatio ergo hæc non ponitur sine causa: duplicatio enim plures effectus obtinet, quorum plures congessit Menchac. de succes. creat. § 3. num. 38. & vidisti alios suprà gloss. 15. num. 4. Sed quod ad nostrum attinet institutum, ille est singularis effectus, ut ex hac gemina-
2 tione personæ industria censeatur electa, nec subdelegare possit. Alciat. lib. 4. responsorum, conf. 1. num. 2. Messia ad legem Toleti, 4. fundamento, n. 13. Everard. in centur. lega. cap. 91. fol. 248. littera A. referens Bald. in cap. fin. de offic. delegat. ubi sequitur Cardinal. & posteriores: unde de iure no-
3 stri Regni Fiscalis tenetur per se ipsum deservire, non autem alium substituere, l. 2. tit. 12. lib. 2. Ordin. l. 1. tit. 13. lib. 2. Recopil. Montal. in repert. verbo *Fiscalis*, fol. 48. Aliqua enim quis per alium non potest, gloss. verb. *Nec per alium*, in l. post mortem 25. §. neq; de adoptionibus, nec mensurator potest alij committere mensurationem, l. vel per litteras 2. si mensor fal. mod. dix. Ex causa autem aliũ poterit substituere, d. l. 1 & Montalv. in repertor. verb. *Procurator fiscalis*, fol. 96. Quemadmodum & iudex l. 17. tit. 4. par. 3. & quæ sint iustæ substituẽdi causæ, vide Alciatum lib. 1. de verbor. signific. col. 25. in princip. Tunc autem nõ nisi unum substituet, & quod ex causa possit, probat expresè d. lex, dummodo id fiat cum Regia licentia, & ex causa, quod in sigillatore probat l. 4. tit. 20. par. 7. & licèt cum licentia iudicum, tamen consensum non necessarium, probat gloss. fin. ibi. & in Relatore, licèt largius lex loquatur, probat Did. Perez in l. 12. tit. 3. lib. 2. Ordin. ex qua

& l.

&c 2. ego semper tenui, in aliquibus casibus istæ absentiæ, veluti cùm anno 1596. cùm essem Fiscalis in Audiẽtia Regali de Panamà ad classem annalem expediendam proficiscerer, secundùm Regium mandatum, & etiã ex hac Argentina Cancellaria ad postulationem proficiscerer, cuius iam mentionem feci suprà gloss. 21. & suprà gloss. 22. tenui, inquam, à me fieri debere nominationem substituti. Et insinuat Regia schedula relata per Cerdam de Tallada in veriloquio regulę status, cap. 7. §. 1. pag. 88. & ita à me nominati deservierunt tempore meæ absentiæ, licèt aliqui ex Auditoribus contrarium vellent: fuerunt autem in civitate de Panamà Licentiatus Ferdinandus de Herrera Melgarejo: in hac autem Argentina civitate Licentiatus Ioannes Ramirez de Salazar, vterque autem, & diligentissimus, & vigilantissimus, mihique charus & cõterraneus; & posteà cùm ad
4 Provinciam Sanctæ Crucis proficiscere vicem Proregis ferens anno 604. eodem modo nominavi Licentiatum Ioanñẽ de Espinosa, talis tamen meus substitutus Audientiæ per me fuit præsentatus. Et hoc casu defendi posset, eisdem met privilegijs, quibus & ego eum debere frui, ut probat Hippolyt. singul. 649. ex l. suggerente, C. de offic. eius qui vic. iud. gerit. & ita in hac Cancellaria Argentina meus substitutus loci prærogativa fruitus fuit. Et an substitutus possit deferre togam, vide per Mastril. de magistrat. lib. 1. cap. 29. num. 37. quoad locum autem variè factum scio in Cancellarijs civitatis Regum, Argentina, & de Panamà, sed non semper exempla movere debent præsertim varia. Togam autem induisse nullum substitutum scio. Non enim semper subrogatus habet privilegium eius, in cuius locum subrogatur, Rebuf. per text. ibi in l. unicoique 7. num. 5. C. de proximis sacrorũ scriniorũ lib. 12. Gama decis. 1. num. 30. id tamen quod de substituto dixi, ad eius officialem non extenditur: fiscales enim officiales habẽt unũ quidem singuli, qui vocatur *solicitador del fisco*, cuius vox nulla est, sed de mãdato Fiscalis procedens ad fiscalem adducit, curat, ut notificationes fiant, testes præsentat, & efficit cætera huiusmodi, quæ & personæ & dignitati Fiscalis impediũt, ne per eum possint expediri. Hic autem officialis nulla expressa nostra lege fundatur, sed universali omnium Fiscalium cõsuetudine, & de iure communi pro eo est l. nullum, C. ubi caus. fiscal. & ita iure optimo hæc consuetudo non solùm præscripta, verùm expressè approbata est per Consilia suprema, & Audiẽtias, cùm talis de publico salario sit constitutus: de publico dico, ex poenis Audientiæ sumptibus deputatis: quin iste per se coram Ecclesiastico tribunali proprio nomine defendit ea, quæ ad Regię iurisdictionis defensionem spectant contra eos, qui Ecclesiastica immunitate frui prætendunt, & cætera omnia, quæ per Fiscalem non possunt personaliter expediri, ut dixi suprà gloss. 10. verbo *En mi Real Audiencia*, num. 71. & seqq.

GLOS.

GLOSSA XXIX.

El juramento, y con la solenidad, que en tal caso se acostumbra, y debeys hazer, y aviendole hecho.

1 *Sine acceptatione non confertur beneficium.*
Iuramentum est signum acceptationis officiorum seqq.
2 *Substitutus etiam iurat.*
Receptio sine iuramento nil valet.
3 *Quæ iuret iudex.*
4 *Quid iuret fiscalis.*

DE IVRAMENTO officij.

1 ECce secundũ quod suprà gloss. 27. diximus requiri ad officij adeptionem, acceptatio scilicet: nam sine acceptatione Principis beneficium non confertur, Alciat. in cap. cùm contingat, de iureiur. num. 328. & 329. Electio enim, nec itineris acceptio nõ tribuit ius, l. ex eo tempore 43. de militari testamento. Qui autem iurat nulli dubium est acceptare, argum. l. Publius 36. in princip. & ibi gloss. verb. *Munus edidit*, de condit & demonst. In signum ergo acceptationis, & ante receptionem iurare debet, omnia se rectè, & secundùm officij obligationem expedire, ut probat l. 26. tit. 9. par. 2. Petr. Gregor. syntag. lib. 47. cap. 33. num. 2. Boer. de custodia clavi. civi. num. 53. & de Magistra. Roman. num. 55. & dec. 149. num. 9. & 10. Paris de Put. de syndic. § iuramentum n. 8. Platea in l. si vacantia, C. de bonis vacantib. lib. 10. num. 2. & addition. ad Bart. ibi, num. 3. Azeved. in 2 Curia Pisan. cap. 13. num. 6. & Avendañ. de exequend. mand. 1. par. cap. 2. circa princ. & cap. 19. num. 28. & iuramentum à Fiscali præstandum ponit l. 11. d. tit. 13. lib. 2. Recopilat. Quin & Fiscalis substitutum iurare teneri probat Montalv. in suo repert. verb. *Procurator Fiscalis*, fol. 96. ex Regia pragmatica Regis Ioannis II. de qua in l. 2. tit. 12. lib. 2. Ordin. & ita præcisè iurare tenetur officialis, ut in l. 14. tit. 22. lib. 5. Recop. & prohibetur tabellio testimoniũ dare receptionis Correctoris, nisi prius iuraverit, ut ibi, quæ circa pondera statuta sunt: estque in omnibus officijs iuramentum necessarium, ut probant Avend. & Platea ubi suprà, & d. l. 26. tit. 9. par. 2. & ibi gloss. 2. & l. 3. tit. 24. & ibi gloss. fin. ead. 2. par. idque à principio, l. 6. tit. 4. par. 3. ibi: *Primeramẽte la jura*, Bursat. cons. 325. num. 65. in tantum, ut sint qui putent, aliter receptum sine iuramenti solemnitate expellendum, nec ab eo gesta valere, ut refert Boer. de custodia clavium civica, num. 52. & 53. Avend. autem & Platea explicant, quod debeat continere iuramentum. Et vide l. 6. tit. 4. par. 3. & omnes iudices & officiarij iuramentum subeunt, late Tiraquel. de præscriptionibus, §. 1. gloss. setuerem 8. num. 4. & Prorex non habet administrationem, donec ingrediatur, & iuret. Mastrill. de magistratib. lib. 5. cap. 7. num. 106. & seq. & quid in officiali num. 5. & ante iuramentum successoris, etiam Provinciam ingressi Prorex antecessor exercet officium, Vincentius de Franch. decis. 393. sed quod ingrediens Provinciam Proconsul acquirat quasi possessionem, probat l. 1. de offic. Proconsulis, Gratian. 4. tom. discept. cap. 615. à n. 15. quod observari vidi in Regno Pirù,

Pirù, nec Princeps privilegium concedit ante coronationem, l. benè a Zenone 3. in fin. C. de quadrienij præscr. & an ante Regnum adeptum dicatur primogenitus Regis, vide Restardum Castaldum de Imperatore, quæst. 40. in fin. & per totam, & præcedentem, quid de Papa, Imperatore, Episcopo, & alijs. Sex verò promissiones sub iuramento collegit Montalv. in repertor. verb. *Iuram ordinario*, fol. mihi 60.
3 Primum autem est, quòd obediens erit Regi, eiusque mandata exequetur. Secundum, quòd Regis dominiũ, & honorem iuraque Regalia observabit. Tertium, quòd Regis secretum non revelabit. Quartum, quòd Regis damnum pro posse evitabit, & si per se non potuerit, id Regi notum faciet. Quintum, quòd citissimè, & quò melius potuerit, lites definiet. Sextum,
4 quòd à litigantibus, seu litigare volentibus, dona, aut promissiones non accipiet, Auth. Præsides in constitutione statuimus, C. de Episcopali Audien. Ponit & iuramentum expellendi hæreticos, ita ut ni præcedat, eius sententiæ non valent, sed hoc iuramentum apud nos iudices in principio officij non exhibent, nec necesse est interponi; est enim qui quærat, & iudicet, sanctum, inquam, Inquisitionis officium non sat laudatum, cuius eminentem diligentiam, & pietatem, & iustitiam, licèt omnes prædicant, & ita semper intelligerem, & acciperem à Patre meo, & pluribus consanguineis meis, qui sancto Tribunali inservierunt, ego met expertus fui sancti Tribunalis Consultor. Hoc autẽ prosequitur, extendens & limitans ad diversa officia, & diversa iuramenta adducens, Avend. ubi suprà, & Plat. proximè citatus. Fiscalis autem iurare tenetur pro nullo, nisi pro Rege, eiusque fisco patrociniũ præstare: & quòd has causas prosequetur, & tam in iure, quã in facto omnia, quæ potuerit, pro fisco adducet, & in omnibus & per omnia Regium commodum, iustitiam & præeminentiam quæret, ut habetur in l. 2. post principium, tit. 13. lib. 2. Ordin. & alia, quæ ad Fiscalem spectant, videri possunt in illo titulo: aliorum autem officiorum iuramenta sub proprijs titulis sunt in libris Recopilationis, ibique videri possunt.

GLOSSA XXX.

Os ayan, reciban y tengan por tal mi Fiscal de la dicha Audiencia de los Charcas, y usen con vos el dicho oficio, segun dicho es.

1 IDEM *est esse tale, vel haberi pro tali.*

DE VSV OFFICII.

2 EX tribus quæ ad officia necessaria diximus suprà gloss. 27. n. 1. ex Boer. ultimum ponitur in his verbis exercitium, scilicet, ibi: *Vsen con vos*, quod ad receptionẽ spectat, de qua aliqua vidisti gloss. præcedenti, num. 2. & dum officialis receptus non est, non dicitur talis, Cabal. resolutionum centur. 2. casu 184. & Mastril. ad indultum generale. cap. 36. in fin. cons. 508 num. 5. Ex hocque iam nil potest dici deesse, quoad officium obtinendum, plenèque dicitur obtinere, qui utitur, nam ex sola electione non quæritur ius electo, ut ex Barr. in authent. de administr. refert & sequitur Aviles in cap. 5. Prætor. verb.

verb. *Suspendidos*, n. 15. facit l. 14. tit. 18. p. 4. unde hoc in ultimum locū reijciūtur: verba autē, de quibus hic, scilicet, *Os tengā por tal*, nō denotāt improprietatē, quā licēt absolutè *haberi* verbū improprietatē denotet, l. Prætor ait 20. §. Prætor ait, de oper. nov. nuntiat. Præteius de verb. iuris, ver. haberi, illud est in ijs quę facti sunt, at in ijs quæ sūt iuris, ut collatio officij, & alia huiusmodi, idē est esse tale, & haberi pro tali, probant Bart. & Bald. in l. nuper, C. de natur. liber. Paul. cons. 223. p. 1. Ant. de But. cons. 20. & alij quos refert Ioan. Liciriet de primog. lib. 1. q. 13. n. 3. & ita si vel hæc sola verba in hoc titulo essent, sufficerent ad officium conferendum, quod præcisè necesse est, ut talis quis dicatur, & ut talis frui possit præeminentijs, de quibus gloss. seq. aliàs enim officialis dici non potest, Caball. resolution. crim. casu 148.

GLOSSA XXXI.

Y os guarden, y hagan guardar todas las honras, gracias, mercedes, franquezas, preeminencias, libertades, è immunidades, y todas las otras cosas, que por razon de ser mi Fiscal de la dicha Audiencia deveis aver, y gozar, y os deven ser guardadas, como se hizo con el dicho Doctor don Geronimo de Tovar, y se haze, y deve hazer con los otros mis Fiscales de las dichas Audiencias.

1. *Honos quid sit, inde quæ honoraria.*
2. *Gratia idem quod beneficium.*
3. *Immunitas quæ sit.*
4. *Omne Principis officiū honorē tribuit.*
5. *Fiscalis valde honorandi, & quare.*
6. *Fiscalis præeminentia ex sede.*
7. *Ex veste.*
8. *Ex administratione.*
9. *Ex perpetuitate.*
10. *Ex salario.*
11. *Fiscalis liberatur à patria potestate.*
12. *Filius Fiscalis cæteros advocatos præcellit.*
13. *Ex reputatione Principis Fiscalis honoratur.*

DE PRÆEMINENTIIS Fiscalis.

1 Verba hæc omnia in præsenti cumulata inter se differunt in stricta significatione: verbum enim Hispanum, *honra*, Latinè, honos, teste Varrone de lingua Latina lib. 4. ab honesto onere dicitur: itaque honestus dicitur, quod oneratus, & dictum onus est honos, qui sustinet Rempublicam, unde honos vel honorē gerens dicitur Magistratus, in §. Magistratus, Inst. de iur. nat. gen. & civil. ibi. Vt ius honorariū: unde honoraria plura dicūtur, quia ab honore Prætoris, idest à Prætore veniūt, l. ius autem civile, de iust. & iur. l. 2. §. eodē tēpore, de orig. iuris, Conan. lib. 1. cōmen. c. 15. in prin. unde honoraria iudicia, honorariæ actiones, l. si creditori 28. de leg. 1. l. si domina 25. ad Velleian. l. si plurimi 39. in prin. de noxal. act. inde & obligatio honoraria, quę ex edicto perpetuo, vel ex Magistratu venit, l. obligamur 51. de act. obli. inde etiā honorarij successores, idest bonorū possessores, qui ex edicto Prætoris veniunt, §. 1. Inst. de bon. pos. inde & honoraria pœna dicitur, §. pœna autem, Instit. de iniur.
2 sic & honorarius tutor & curator, & alij passim honorarij dicuntur: verbū autem Hispanū, *Gracia*, idē quod beneficium significat, ut sentit & explicat Calepinus, verb. *Gratia*, el 1. Beneficium autem idem quod privilegium dicimus, l. beneficiū 3. de const. Princ. unde beneficiū ætati, & sexui tribuitur,

tur, idest gratia, & remissio fit, ut passim in titulis de minor. & ad Veleian. ita & beneficium cessionis, & alia plu-
3 ra facile est invenire: quo sensu hic accipi potest, sive gratia & liberalitas, l. in commodato 17. §. sicut, D. commodati, quo in sensu sæpè sumitur, & ita hic, *gratias, mercedes, y franquezas*, idē penè sunt, *inmunidades*, sive *libertades*, Otalor. de nobilit. 1. par. cap. 2. Munis officium Festus intelligit, unde immunis, idest, qui ab officijs excusatur, & qui à muneribus vacat, ita intelligitur in titulo de iure immunitatis, & de immunitate nemini concedenda, licèt alias plures habeat significationes, ut per Prateium de verbis iuris: sed hæc omnia verba, & præeminentias & cætera, quæ particulariter & generaliter nominantur, pro eodem sumuntur, & omnia possent sub primo honoris nomine comprehendi, nil enim magis Fiscali convenit, quàm honor. Id enim proprium habet collatio beneficij à
4 Principe. Vnde licèt procuratoris officium sit vile, & infamis potest esse procurator, gloss. 5. l. 5. tit. 5. par. 3. tamen procuratoris coram Principe est dignitas, Faber in C. lib. 9. tit. 29. dif. 4. & seq. Principis enim faciem non debēt videre infames, Gregor. ubi suprà, idem & de notario, gloss. 2. l. 11. tit. 19. par. 3. & multo magis esse Principis procuratorē, docet Rom. sing. 818. cuiusvis enim officij Principis dignitas magna est, ut probat additio ibi, Pacianus de probat. lib. 2. c. 26. n. 84. & seq. Bonacosa de servis & famulis, q. 29. Princeps enim est fōs & origo omniū dignitatū, & ab eo dignitates omnes procedunt, vidisti latè suprà gloss. 1. & probat l. nemini 3. C. de Consul. lib. 12. Chas. in catal. glor. mund. 5. p. cons. 24. cas. 25. Et ita quē Princeps honorat, & nos honorare & revereri debemus, l. 1. C. de domesticis lib. 12. & ibi gloss. fin. & de præpositis laborū, l. unic. C. eod. lib. Lauden. de Principe, q. 205. & talis præsumitur, quē Princeps honorat, vel dicit dignum, Cœpola de Imperatore militū del. §. per Imperatorē, n. 5. & 9. & instar sacrilegij est dubitare, an dignus sit, Rebuf. in d. l. 1. C. de domesticis & protect. lib. 12. n. 1. & 2. & videbis infrà gloss. 33. & ita nimis debent honorari advocati, seu procuratores fisci, ut latè tradit Chas. in catal. glor. mūdi 7. p. cons. 33. & 39. & Dominus Fiscalis semper ab omnibus appellatur, ut omnibus notū est, & inquit Guid. Pap. in statu. Delfin. si quis per litteras, verbo *Fisci*, Far in. cōs. 73. n. 11. Et cū accidētia & qualitates cōferant ad cognoscendū, quidquid est, Aristot. lib. 2. metaph. Bald. in l. non nudis, C. de prob. Gutier. lib. 3. pract. q. 17. n. 266. & seq. multa sunt, ex quibus huius officij auctoritas deprehenditur, & in primis, ut à Rege nominetur, ut vidisti supr. gloss. 1. Principi enim reservatū est Procuratorē fisci creare, Restardus Castaldus de Imperatore, vers. 247. Ipse enim Rex creat, nō autem delegatus, aliter actus sunt nulli, sed hanc nullitatē solus Rex potest allegare, Aremin. Tep. tom. 2. var. tit. de iur. fisc. c. 10. vers. 13. & qui falso diceret se electū à Principe, Principi iniuriā facit, Cœpol. de Imperatore militū del. §. circa hanc n. 8. nec sine delectu à Principe quis ad huiusmodi officiū eligitur. Nō vilis persona, non enim convenit tanto officio, Restardus Castaldus de Imperatore, q. 216. facit c. inter dilectos, de excessibus Prælat. & est l. eos 12. vers. *In honestū*, de Decurionibus, & gloss. in §. cunque in prooemio institutæ, & est auth. de sanctissimis Episcopis, vers. *Post ordinationem*, cū neque statuæ vilium esse debeant in loco publico, ut per Rebuf. in l. si qua 4. C. de spectaculis, lib. 11. imò de præstantioribus debet eligi advocatus fisci, l. binos, ubi notat Bald. C. de adv. div. iudic. & ex 5
equestri ordine, Alciatus in l. si quis in conscribendo, C. de pactis, num. 14. Idem refert Cornelius Tacitus in principio vitæ Agricolæ, cuius avos

pro-

Procuratores Caesaris fuisse asserit, & Brissonius de antiquit. Rom. lib. 3. cap. 18. & illustri dignitate decoratur ipse, & potest eius filius decorari, l. restituendae. §. Sacras, C. de Advoc. divers. iud. ut vidisti suprà gloss. 9. Vsque ad illustres autem quis dicitur Senator, & omnes Illustres Senatores dicuntur, l. fin. de Senatoribus, praesertim in fin. In dignitatibus autē primo clarissimus, secūdo spectabilis, tertio illustris, quis est. gloss. verb. *Plebeos*, in l. unic. C. de officio Quaestoris, & vide gloss. l. qui indignus 4. de Senatoribus. gloss. verbo *Tribuuntur*. in l. 1. de officio eius, cui mand. gloss. verb. *Magnificentissimus*, in auth. ut ab illustri, &c. Ferrara in praxi in forma Apostolorum, §. expectabilis, pag. mihi 199. Farinac. cons. 85. 1. par. num. 156. gloss. §. cumque in proemio Institutae, estque auth. de sanct. Episc. vers. *Pos ordinat*, collat. 9. l. eos qui utensilia, vers. *Inhonestum*, D. de Decurionibus, Petr. Gregor. syntagmat. lib. 47. cap. 12. circa finem, Bart. in d. l. 1. de officio eius: & Cancellarius est illustris, cum tamen habeat primam dignitatem, Roscius memorabilium Barchinonae lib. 3. cap. 6. num. 9. & ad illustres appellatur, l. praecipimus, C. de appellationibus, & authent. de appellat. §. fin. & illustris non potest puniri, nisi Rege consulto, & sedens iudicatur, l. quoties 3. circa finē, C. ubi Senatores, vel Clarissimi, & si aliter non esset statutum, ut vidisti suprà gloss. 28. num. 3. posset per substitutum servire Fiscalis ut illustris, l. ad. similitudinem 21. C. de Episcop. & Cleric. & vide gloss. fin. Procurator enim Generalis Caesaris illustris est, specialis verò Provinciae spectabilis, Rebufi de officialibus dominorum, n. 2. & illustres nō tenentur personaliter in iudicio comparere, sed per procuratorem, l. quicumque 25. & auth. hoc ius, C. de procuratoribus, & coram Principe conveniendi sunt, Vant. de nullitate ex defectu iurisdictionis, n. 104. Quae & alia illustribus & dignioribus conceduntur, Alciat. de verbor. signific. lib. 1. col. 15. Ex quo maximū honoris argumentū sumitur; lex enim ceu sacrilegiū damnat, qui illustribus se praeponere audet, Alciat. de verbor. signific. lib. 1. col. 14. circa principiū, & illustris videtur ultimus gradus dignitatum iudicum, l. properandum 13. §. sin autem utraque, C. de iudicijs. In maiori autem usque ad illustrissimatus, & aliquando forsan maior, l. si quando 36. C. de appellat. Et de *illustri*, & alijs titulis, vide Aponē in sum. C. de offic. Praefecti Orien. Marta de iurisd. c. 34. in fi. 2. p. & Pancir. var. lib. 1. c. 3. Sed qui praeest aerario, non est illustris, fecit gloss. rubr. de officio Quaestoris. Comes autem rerum privatarum illustris dicitur in l. praedia final. C. de locatione praed. fiscal. lib. 11. & in l. final. in fine, C. de Assessoribus. Advocatus vero fisci spectabilis dicitur in auth. de iudicibus, in prin. vers. *Vetus igitur*. Deprehenditur etiā eius dignitas, & auctoritas ex praeeminentia, nā ex praeeminentia dignitas arguitur, l. honor, in princip. de mun. & hon. Oldr. cons. 150. Rota decis. 442. Fuit dubitatū, & ex alijs probat Vant. de nullit. tit. de nullit. ex def. iurisd. deleg. Mench. quest. illustr. cap. 11. à n. 10. Boer. decis. 286. Boer. de authorit. magni Consilij per tot. Praeeminentia autem sumitur ex sede, ut ibi, & sedes dignitatem & honorem probat. Rebuf. per text. ibi. in l. in sacris scrinijs, a num. 4. C. de proximis sacrorum scriniorū lib. 12. gloss. in §. alium, verb. *Alciati*, Instit. de bon. possess. & ibi Porc. & Angel. Imol. in l. qui solvendo la. 2. de haered. instit. & plures relati à Chas. in catal. glor. mūd. 1. par. cons. 12. & ita fisci Procurator, & Advocatus omnes Advocatos praecedit, l. 2. C. de advoc. diver. iud. l. iubemus, & l. restituendae, §. 1. C. eod. probat Chassan. d. par. 7. cons. 33. Et Fisci patronus est inter Comites Consistorij, & plura fiunt apud eum, etiam

quoad Fiscum non spectant, l. laudabile 4. C. de Advocatis diver. iudicum, & ita ex ipsius dignitate in hospitio, tãquam illustris dimidium domus debet habere, licèt alij solùm 3. par. Caballus 2. par. cons. 150. num. 2. sed in hoc longè hoc officiũ antecellit apud nos, atque ipsi intelligunt: nam in primis ordinationibus huius Audientiæ Fiscalis primum locum obtinebat sedilis dextri, & præcedebat etiam ordinarios iudices: at hodie non solùm hoc fit, imò omnes Fiscales sedent in scabello eodem, quo Præses, & Auditores sedent, facit gloss. authen. hoc ius, C. de procuratoribus, quin etiam si propriam causam agat, adhuc sede honoratur, Caballus resolutionum criminalium, n. 54. nulla omnino quoad hoc differẽtia servata, nec quoad alia, ut infrà videbis, unde quoad sedem impossibile est maiorẽ esse præeminentia, quàm habemus hodie Fiscales. Et de hac sedis, & alijs præeminentijs, vide per Mastr. de magistr. gloss. 4. c. 13. circa finẽ. Illud autẽ quod de præcedẽtia Advocatorũ dicitur in substituto in casu absentiæ iustæ Fiscalis est, vestis etiã honorẽ & dignitatẽ arguit, speciosa enim personæ ornamẽtis Se-
7 natorum utuntur, l. speciosas, de verbor. signific. & cultui vestium actionis ornamenta conveniunt, cap. rationis ordo 106. dist. Spec. in tit. de Advo. §. sequitur videre, de vestit. & ut ait glos. in l. 1. C. nulli licere in fren. lib. 11. chlamys militem, purpura Regem, stola Sacerdotẽ, toga Advocatum, cuculla monachũ demonstrat, quod & refert Bald. in cap. causam, de probat. quæ & alia refert Chas. in catal. glor. mund. 1. par. consid. 23. Quod maximè attenditur ad honorẽ tali servandũ, c. si verò 4. de sent. excom. l. 9. tit. 3. l. 2. tit. 4. lib. 1. Recop. Vestimẽta enim personæ qualitatẽ demonstrant, Mascar. de prob. concl. 1067. n. 4. Galgan. de iure publico, lib. 4. tit. 15. n. 13. & ita crimine læsæ Maiestat. tenetur, qui utitur veste soli Principi convenienti, l. tẽperent 4. C. de mut. legalis, & ibi Rebuf. n. 6. l. 5. tit. 5. par. 1. Vnde etiã virgini incedẽti habitu meretricio facta iniuria non punitur: notatur in l. si qua per calumniã, C. de Epis. & Cler. & est l. 18. tit. 9. p. 7. & ibi Gregor. gloss. 2. & atrox iniuria dicitur habẽti dignitatis vestẽ, l. atrocem 4. C. de iniur. unde & laticlavus, seu laticlaviũ honoris est causa, l. nuper 43. de donationibus inter, & revereri debet, l. 1. §. casum, de postulando, & ibi Bal. & auth. de Cõsulibus, & ibi gloss. ver. dignitas, insigne Senatoriæ dignitatis dicitur: qualis autẽ fuerit, & aliæ quæ ad hoc spectant, refert Chas. ubi suprà post consideratio nẽ, Alciat. in d. l. speciosas de verb. signific. & de singulari certamine, c. 32. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 41. à n. 142. Galgan. de iure publico, lib. 4. tit. 15. n. 13. gloss. l. 18. tit. 21. p. 2. Pet. Greg. syntag. lib. 47. c. 25. n. 17. conclus. 7. Et de Laticlavio, & Augusticlavio, vide Lipsiũ de militia Romana, lib. 2. dialog. 9. pag. mihi 86. & Latoclavio nulla superior vestis, & erat vestitus Senatorum, Brisonius de antiquit. Rom. lib. 3. cap. 16. Pet. Greg. syntag. lib. 9. c. 19. n. 23. quod nõ parũ conducit ad nostræ auctoritatis excellentiã: cũ enim iustissimis de causis Philippus II. Rex noster bonæ memoriæ præcepto generali statuerit, ut vestis esset, qua eius supremi ministri à cæteris litteratis, & ab omnibus propterea habitu distinguerentur, iussit, tales ministros vestẽ, seu togam talarẽ deferre: hac autẽ uti solũmodo Præsides, Cõsiliarios, Auditores, & Fiscales, tã supremorũ Consiliorum, quã Audiẽtiarũ cæterarũ permisit, unde venit, ut, cuiusvis Audientiæ Fiscalis habitu non distinguatur à supremi Consilij Præside. In administratione etiam dignitas cõsistit, probat Chassanæus ubi suprà, consideratione 29. Hæc autem huic officio non est, ei enim & Regalis patrimonij actio, & conservatio, & totius Regalis

lis Iustitiæ ad delictorum punitionem
persecutio demandata est: vidisti su-
prà latè gloss. 19. 20. & 21. Vnde quē-
admodum Iudices supremi in iudican-
dō repræsentant supremum nostrum
Principem, ita & Fiscalis causas pro-
sequendo eundem Principem repræ-
sentat: quin longa differentia est, nam
cùm in Præside, & Auditoribus simul
iunctis repræsentatio fit, in unico Fis-
cali eadem repræsentatio residet: un-
de cōfirmatur, quod suprà vidisti gloss.
9. num. 27. & gloss. 17. num. 3. ut om-
nino Fiscalis officium, officio iudi-
9 cis succedat, & assimiletur. Est &
Fiscalis alia dignitas hoc tempore
ab antiquis multum distans: nam
cùm de iure communi Fisci procu-
rator biennio solummodo duraret, l.
sancimus 2. C. de Adv. div. iudic. &
Chassan. d. cons. 33. hodie apud nos
hęc officia perpetua sunt ad vitam,
ut & aliàs refert Peregrin. de iur. fisc.
lib. 7. tit. 2. num. 12. & vidisti latè su-
prà gloss. 8. verb. *Que agora y de aqui adelante*, in hocque etiam Præsidi, &
Auditoribus similatur: Et ita est de
maioribus Magistratibus, & vide Re-
din. de Maiestate Principis, verbo
Sed etiam per legitimos, num. 35. & se-
quenti: perpetuitas autem dignitatem
confert, pondera l. 8. tit. 15. par. 4.
Nec secundùm strictam significatio-
nem Prælatus dicitur, qui perpetuus
non est, Lauden. de dignit. quæst. 13.
& qui perpetuus est, præcedit: idem
10 Laud. quæst. 32. Quibus omnibus iam
consequens est, ut cùm salarium se-
cundùm personæ dignitatem debeat
constitui, l. 7. tit. 17. par. 3. Boer. de au-
thor. magni Consilij à num. 31. l. cùm
plures, §. cùm tutor, de admin. tutor.
gloss. fin. l. 13. tit. 19. par. 3. quin & sa-
larium dignitas dicatur, ut per Capi-
cium decis. 27. num. 12. sequitur &
Fiscalem, sicut & in cęteris, ita & in
salario Auditoribus æqualem omnino
esse, ut videbis infrà gloss. 35. Quod
tam in supremis Cōsilijs, quàm in om-
nibus Audientijs communiter obser-
vatur, ita ut prout vides, Auditores à
Fiscalibus nomine differant solummo
dò ex qua comparatione, & Fiscalis
excusatur à tutela, sicut & cęteri Cō-
siliarij. l. fin. C. de excusationib⁹ tuto-
rum, indeque minima promotio est, si
Fiscalis in Auditorem eiusdem Audiē-
tiæ sumatur, Auditoresque aliquando
in Fiscales maiorum Audiētiarum, vel
11 Consiliorum promoventur. Dignitas
etiam huius officij ex eo colligitur, nā
Fiscalis à patria potestate liberatur,
& filios à curiali conditione liberat, l.
fin. C. de Decurionibus, lib. 10. iuncta
gloss. in auth. sed Episcopalis, verb. *A Curia*, C. de Episc. & Cler. Laud. de
dignitat. q. 22. Vigel. in meth. iur. ci-
vilis, par. 1. lib. 3. cap. 20. §. 3. de Advo-
cato Fisci, & à patria potestate etiam
filias Fiscalis liberat, l. 12. tit. 18. p.
4. & l. 7. eod. tit. tanquam Patricius li-
berari posset, l. fin. C. de Consulibus,
lib. 12. & privilegia filij patroni Fisca
lis, vide per Brisonium de antiquita-
tibus Rom. lib. 3. cap. 21. sed licèt Epis
copalem dignitatem solùm liberare à
patria potestate, insinuet dicta auth.
sed Episcopalis, & teneat Cotta in me
morabilibus, verb. *Sacerdotium*, de quo
vide Marta 4. p. cent. 1. cas. 17. tamen
gloss. in cap. indecorum, de ætate &
qual. tenet ordinem sacrum ad id suffi-
cere. & Bart. in l. patre furioso in fin.
de his qui not. infam. Galba de diffe-
rentijs Legū & Canonū, n. 55. Libera-
tur & filius Fiscalis à Curiali dignita-
te, l. cū advocatio 8. de Adv. div. iud. l.
Advocatos 26. de Adv. diver. iudic.
Nec novum est, ut hæc dignitas, &
eius præeminētia ad filios protraha-
tur, nam & alium casum vidisti hac
12 glossa numer. 5. Est & alius, nam si
filius Fiscalis Advocatus sit, cæte-
ros Advocatos præcedit, si creden-
dum est Chassanæo in catalog. glor.
mund. 7. par. consideratione 45. Et
in Doctore filio Doctoris, ut cæteris
Doctoribus præferatur, tenet Mastr.

de magistratibus, lib. 4. cap. 14. num. 60. quod nunquam servari vidi, sed in Regali Academia Civitatis Regum in Pirù, ubi Doctor sum, habent privilegium filij Doctoris, ut minori sumptu ad gradus superiores recipiantur, & filij Advocati etiam præferri debent, l. nemine 11. l. petitionem 13. l. ad similitudinem 16. C. de Advocatis divers. iud. Filius autem Fiscalis potius, quàm alius, ad tale officium eligi debet, Mastrillo de magistratibus lib. 1. cap. 28. quod in me verificari potuit, nam pater meus semper venerandus Fiscalis in Regali Audientia Hispalensi, & iudex sanctæ Inquisitionis Fisci dicta officia exercens obijt Præses designatus Regalis Cancellariæ Novæ Gallæciæ in Nova Hispania, & plura privilegia filij advocati Fisci, refert Galganetus de iure publico, lib. 4. tit. 3. num. 6. Et ut finem faciamus, sufficit hoc in ca-
13 su reputatio Principis, qui tantum Fiscales honorat: auctoritas enim in reputatione consistit, Cœpola de Imperatore mil. deligendo, §. auctoritatis causa, ex l. cognitionum, §. 1. & ibi gloss. verb. *Æstimatione*, de varijs, & extraordinarijs cognitionibus. Dignitas enim, & honoris gradus regulatur à comuni reputatione, Farinacius cons. 95. à num. 13. Rex autem multum de Fiscali confidit, l. 1. & 2. tit. 13. lib. 2. Recopil. & videbis infrà gloss. 34. per totam, præcipuè in princip. num. 2. Officium clarificat personam, & facit, ut ei credatur, l. iureiurandi 8. C. de testibus. Vnde magni ubicunque habetur, nec nisi nomine ab Auditoribus, ut prædixi, distinguitur, ut hac gloss. vidisti, & colligi potest ex Salicet. in l. universi, C. ubi causæ Fiscales, & Guillielmo de Cugno ibi, & Guillielm. Rebillo in tractatu de iustitia & iniustitia, lib. 3. cap. 6. num. 4. tom. 17. fol. mihi 106. inter tract. refert & sequitur Aviles in proœmio capitum Prætor. verb. *Acordado*, num. 16. Et ideò Fiscalibus iure conveniunt omnia, quæ de Regis Consiliarijs refert Borrellus ad Bellugam in speculo, rubr. 6. ver. privilegijs. Quin & in defectu Auditorum Fiscalis iudicandi officio fungitur, Vivius lib. 3. decis. 1. quæ & 401. ubi tractat de Audientia, facit l. non valet 4. & ibi gloss. ad l. Flav. de plag. l. procurator 2. C. de pactis, l. delationum 2. C. quibus ad libertatem, l. delationũ 2. C. quibus ad libert. procl. l. 1. C. ubi & apud, & in Indorum Regnis mãdatis Regis cautum est, ut Fiscalis iudex sit in paritate votorum, vel ubi numerus iudicum deest, & quod in Auditoribus, idem & in Fiscali statutum est, & ita non potest habere officium in loco originis, l. ultim. C. de crim. sacri. Mastril. de magistrat. lib. 2. cap. 7. num. 1. quod secus fuit in patre meo, cum quo iure optimo id non servatum fuit, & ita in propria patria in Hispalensis scilicet civitate, ubi & ortus fuit, & oriundus, & à primo fundatore qui cum ipso Rege Sancto Ferdinando civitatem introivit, imò & à civitate Ginnense cum ipsomet Rege de capienda civitate Hispalensi alloquutus comitavit, & servivit. Sed licèt tanta sit officij dignitas, illud observa, nõ excusari à muneribus eius dignitati convenientibus, id enim statutum ist in ijs, qui procurant res Principis, l. 1. C. de excusationibus mul. lib. 10. Et ego hoc plenè servio, Fiscalis enim in Cancellaria de Panamà, tempore quo Franciscus Drac Regnum invasit, & cives de Panamà, & illius Regni magna eorum gloria restiterunt, ita ut dictus Draque ob nimiam hypocondriam ventris fluxu è vivis discessit, omnem annonam, omnem commeatum, & penè omnia munera mihi demandata sunt, & ut miles etiam in exercitu semper fui, & in Portovelo, quem clasis inimica intravit, & usque dum vellas dedit, ibi sẽper in exercitu fui, & Fiscalis *de los*

Char-

Charcas, & ſervitiũ gratioſũ vel charitativũ ſubſidiũ poſtulavi, & oppidũ *de Salinas de Rio-Piſuerga* fundavi, & in Provinciam *de Santa Cruz de la Sierra* introivi, ut Virregis Locumtenens, pluraque expedivi, quod longum eſſet recenſere, & ideò omitto. Et ut ad inſtitutum revertamur, ſcias ratione publicæ functionis non eſſe privilegium fori, l. 2. in fine, C. ubi quis Decurio, &c. l. 1. circa medium in quibus cauſis cohortalis for. &c. Bartol. in l. beneficium, de conſtitutionibus Principum, num. 5. ſed cùm perpetuus ſit; ut vidiſti hac gloſſa, non aſtringitur tutelæ onere, l. final. C. qui dari tut. &c. juncta l. Coloni 8. C. de excuſationibus tutor. & utrobique gloſſa; excuſatur autem ab omni curiali, vel vili conditione, l. Advocatus 2. C. de Advocatis diver. judicum, & lucrum eorum eſt quaſi caſtrenſe, & alia de hoc vide in l. cùm advocatio 8. C. de Advocatis div. judiciorum, eſtque, ut diximus, commune utrique Fiſcali, l. bonos, l. poſt duos 13. C. de Advocatis diverſ. judiciorum: & Fiſcalis gaudet privilegijs etiam poſt depoſitum officium voluntate Principis, l. unica, C. de Comit. qui pro Reg. lib. 10. vide latiùs in promptuario Juris, verbo *Tributum*, fol. mihi 289. Depoſitum dico officium ſine turpitudine, Aviles in capit. 11. judicum ſyndicatus, num. 113. & talis Fiſcalis & officialis dici poteſt etiam tunc, & dignitate uti, Paris de Puteo de ſyndicatu, §. per ſyndicatores, num. 3. 4. & 12. In Aſſeſſore eſt l. non minus 11. C. de Aſſeſſoribus & domeſticis, & officium antiquitas, & habitus retinetur, l. 1. C. de præpoſitis ſacri cubiculi, lib. 12. & l. 2. eodem, & facit l. final. & ibi gloſſa, verbo *Cingulo* eodem, & l. 1. & 2. C. de primicerio, eodem libro, & tit. ſequenti, & l. unica, C. de Magiſtris ſacrorum ſcriniorum. Habet etiam inſignia, locum, & immunitatem, l. penultima & fin. C. de privilegijs eorum, qui in ſacro Palat. milit. lib. 12. eſtque ex Conſulari dignitate Rectoris Provinciæ, l. petitionem 13. C. de Advocatis diverſ. iudiciorum, l. jubemus 3. C. de advocatis diverſ. iudicum: in memoriam enim priſtini officij & dignitatis plura conſervantur privilegia, ut poſt Caſſan. in l. ſi ita ſtipulatus, §. Chryſogonus, num. 27. de verborum, relato à Pancirolo conſ. 119. num. 35. quod in tantum procedit, ut veteranus etiam Licentiatus præferatur noviori actu exercenti, l. fin. C. de privil. eorũ qui in ſacro Palat. mil. lib. 12. Farinacius conſ. 95. num. 19. quod in ſummo Hiſpaniæ Senatu, & in alijs Regalis Curiæ ſupremis Trib. ſervari vidi: filius etiam advocati Fiſcalis finito officio præfertur cæteris, ut Advocatus fiat, l. iubemus 3. C. de Advocatis diverſ. iudicũ, l. petitiones eodem, & eſt in Notariorũ numero, l. laudabile 4. eodem: quin & vacantes aliquando præferuntur actu adminiſtrantibus, Rebuf. in l. 1. num. 7. C. de proximis ſacrorum ſcriniorum, lib. 12. Farinac. conſ. 95. n. 19.

(??)

GLOSSA XXXII.

De todo bien y cumplidamente, sin que os falte cosa alguna.

1 *Plenum quid dicatur, & numeris sequentibus.*
2 *Verbum Plena auget significatione.*
3 *Verbum Plenum intelligitur secundùm subiectam materiam.*

QVID PLENVM DICATUR.

1 Verba hæc synonyma sunt, illud enim plenum dicitur, cui nihil addi potest, cap. benè quidem 56. distin. cap. si omnia, in fin. 6. quæst. 1. cum alijs adductis à Tiraquel. de retract. lign. §. 4. gloss. 1. num. 16. 17. & 18. Cui enim aliquid deest, id plenum non dicitur, ut voluerunt relati à Tiraquel. de retr. conv. §. 2. gloss. unica, num. 4. & ita aliquando verbum Plenè auget verbi significationem, & ita
2 plena possessio dicitur dominium, l. raptorum, C. de Episcop. & Cleric. Guillerm. in cap. Raynuntius, de testam. verb. *Cætera bona*, 1. part. num. 17. & ita ex his verbis magis ac magis comprobatur huius officij authoritas, & eminentia, quantisque verbis titulus hic, & per eum ego honorem accipiam: præter id quod vidisti suprà
3 gloss. proxima: verba enim hæc significāt, ut secundùm subiectā materiam, quod magis fieri posit, comprehendatur, ut docet Bertachin. in suo repert. de clausulis rescriptorum, vers. fin. & latè prosequitur Pratreius de verbis iuris, verb. *Planè*, ubi post diversas interpretationes interpretatur, latiùs, longiùs, pingiùs, quemadmodum & interpretatur Ioannes de Gratia, de rescriptis, num. 52. Staphileus de gratijs & expectativis, §. competenti, num. 2.

GLOSSA XXXIII.

Que yo por la presente os recibo, y he por recebido al dicho oficio, y uso y exercicio del, y os doy facultad para le exercer, segun dicho es.

1 *Ablativus absolutus resolvitur in conditionem.*
2 *Quem Princeps elegit, nullus debet reprobare.*
3 *Clausula apponi solita, apposita censetur.*

DE POTESTATE utendi.

1 His verbis regulariter illa solent adijci: *Caso que por ellos, ò por alguno dellos no seays recebido.* Quasi ante præsentationem nullum ius habeat electus, ut vidisti suprà gloss. 27. verb. *Y mando.* Verba enim hæc, quæ, ut dico, solent adijci, sunt ablativi absoluti: & ita resolvuntur in conditionem, l. 1. C. de iure emphyteuti. l. ab emptione, de pactis, l. à testatore, de conditionibus & demonstrationibus, l. evictis, & ibi Bart. de usuris, licèt etiam aliquando variè, secundùm subiectā materiam intelligantur, Alciat. in l. cùm

quæ.

quærebatur 240. à num. 3. de verbor. signific. Et ita videbatur, hanc concessionem conditionalem esse, vel saltem modalem, & ita forsan hæc verba in hoc casu fuere omissa propter difficultatem, quam tetigi suprà gloss. 12. verb. *En lugar, &c.* Et dubitationis, vel litigij vitandi causâ hæc verba omissa fuere, propter enixam illam Regis nostri bonæ memoriæ voluntatem, ut statim iter arriperem, & hoc officium exercerem, de qua dixi supra num. 26. verb. *Y por esta mi carta, &c.* Et ita omnino debebant Præses & Auditores me recipere: in supremis enim Magistratibus dignitas statim acquiritur, Bart. in l. 1. §. divus, de var. & extra. cogn. facit l. ex eo, & ibi gloss. & Bart. num. 40. de militari testament. & fin. C. de Decurionibus, lib. 10. Felin. in cap. eam te 7. de rescriptis, num. 8. Et concessa dignitate, statim quis consequitur privilegia dignitatis, l. 1. & ibi Rebuf. num. 6. C. de proximis sacrorum scriniorum lib. 12. Obviare autem dignitatibus promulgandis instar sacrilegij est, l. sacrilegij 5. C. de diversis rescriptis. Nam licèt aliqua

2 possent alijs casibus allegari, ut vidisti suprà gloss. 27. verb. *Mando, &c.* in fin. tamen hic omnia cessant, nam semper præsumptio est pro electo, ut sufficiens sit, Alciat. de præsumptionibus, regul. 3. præsumption. 15. num. 2. & 3. Et quem Princeps elegit, nullus debet indignum reputare, Cæpola de Imperatore mil. del. §. pro Imperatore verò, num. 5. 6. & 7. cum etsi dispensatio necessaria sit, etiam concessa videatur, l. quidam consulebant, de re iudic. vidisti latè gloss. 13. Electio enim Principis alia confirmatione nō indiget, docet Martinus Lauden. de dignitatibus, quæst. 6. Et cùm de potestate Principis dubitandum non sit, ut vidisti suprà gloss. 19. verb. *Cumplan à mi servicio*, voluntas autem plana sit, clausula debet intelligi, quo meliori possit modo, quod aliquando quorumdam actuum favore præsumitur, Alciat. in l. si ego pecuniam 18. num. 5. si certum petatur, Hippolyt. singul. 36. ubi plura de hac clausula refert. Quanta autem voluntas in hoc casu sit, ut inde favorem colligas, deduces ex adductis gloss. 13. & gloss. 26. & etiam ex hac, & dictæ clausu-

3 læ omissione. Et licèt hæc clausula apponi solita, apposita censeatur, ex Hugo Celso de clausulis, num. 4. Abbas in cap. cùm enim, de constitutionibus, Cotta in memorabilibus, verb. *Clausula*, tamen ex supra dictis differentiæ ratio satis colligitur, & nullo modo potuit receptio impediri. Nec obstant, quæ adducit Afflictis decis. 335. num. 5. ut etsi dicatur in nova concessione: Non obstante alia, &c. tamen id non sufficit, & quæ Felin. adducit in cap. ex parte 2. à num. 18. de re iudic. & alij plures, ut clausulæ apponi solitæ omissio, vel insolitæ appositio, falsitatis præsumptionem inducat, id enim in præsenti non fit, ut ex rationibus in præsenti adductis, & etiam ex magna huius civili solennitate, ut videbis infrà glossa 46. & 49.

GLOS-

GLOSSA XXXIV.

Con todas sus incidencias y dependencias, anexidades, y conexidades.

1 Concesso principali, annexum videtur concessum.
2 Plura Fiscali competunt, præter iudiciales actus.
3 Actio nascitur ex obligatione, obligatio ex contractu.
4 Subditus efficaciter Principi obligatur ex contractu.
5 Contractus Principis lex est.
6 Principis contractus & tertios obligat.
Princeps ex contractu obligatur.
7 Principem ex contractu obligari naturaliter refutatur.
Obligatio naturalis an de iure Canonico actionem producat.
8 Ex contractu Principis, & successor obligatur.
9 Principi convenit servare contractus.
Principis contractus bonæ fidei sunt.
De iure Canonico obligatio naturalis non producit actionem.
10 Contractus à iure gentium, formula agendi à iure civili processerunt.
11 Princeps ex contractu obligatur, & num. sequentib. id attenditur, quod principaliter sit.
12 Æquitas Principem decet.
13 Voluntas inspicitur solùm ad obligationem.
14 Privilegia an Princeps possit revocare.
15 Princeps concedit prædia uberiora reddenti.
16 Non licet sterilia Fiscalia prædia remittere, & uberiora retinere.
17 L. qui fundo, C. de omn. agr. des. lib. 11. explicatur.
18 Privilegium, si pretium intervenit, habetur pro contractu, & alijs casibus.
19 Si procurator excedat modum, non obligat fiscum.

DE INCIDENTIIS FISCALIS, & de contractibus in genere.

1 HOC regulare est, ut principali concesso, omnia, quæ illud negotium tangunt, concessa censeantur, l. quidam consulebant 57. de re iud. l. ultim. C. ubi, & apud quos, cap. præterea 5. de offic. deleg. cap. si Monachus 16. quæst. 1. regul. accessoriũ, lib. 6. Et ita hic exprimitur, quod de iure inerat, sed non abs re nam possent aliqua alijs specialiter esse demãdata, quæ principalis naturam ex eo non sequerentur, ut probat gloss. fin. in d. cap. præterea, de offic. deleg. Et ita & tacitè, & expressè, omnia quæ Fiscalis officio annexa, & connexa sunt, mihi demandata videntur; hæc enim plura sunt, nõ enim solùm Fiscalis est, præcipuè in his Indorum partibus, agere & accusare, prout vidisti suprà, gloss. 16. & gloss. 17. sed omnia ferè, quæ in Regalibus Indorum Audientijs, & aliquando extra eas geruntur, Fiscalis assensum, vel ad minus præsentiam requirunt, & ita in secreta litium determinatione assistit, & ubicumque de aliquibus sumptibus ex Regio ærario faciendis tractatur: præsens itẽ est subhastationibus, & possem regulam generalem constituere, ut nihil sine Fiscali fiat, cùm & plurima ei demandentur, & inter alia, ut epistolam quotannis ad Regem mittat de omnibus quæ sibi videbitur expedire Regi notum facere. Sunt & alia quamplurima huiusmodi, quę ad Fis-

Fiscalis officium spectant: illud autem præcipuè, quia Fiscalibus contractibus intervenit, & de his in gloss. hac noster est futurus sermo. Nec id abs re tractabitur, est enim certum Fiscalis principalè officium esse in iudicio agere, ut latè vidisti suprà gloss. 16. Agere autẽ quis non potest sine actione, l. si pupilli, §. videamus, vers. *Quamvis*, de negot. gest. Actio autem ex obligatione nascitur, l. licèt, §. ea obligatio, de procuratoribus: obligatio autẽ ex contractu vel aliis, l. 1. & toto titulo, D. de actionibus, & obligat. & Instit. de obligationibus & quatuor titulis sequentibus: nascitur enim obligatio ex contractu, vel ex maleficio, vel ex alijs causarum figuris, d. l. 1. de obligat. & actionibus, vel quasicontractu, aut quasimaleficio, §. sequens divisio, Instit. de obligationibus, quæ ad supradictas species reducere facilè est, & ideò de his tractare expedit, ut sciamus quando, & qualiter Fiscus cũ alio contrahat, & eius nomine Fiscalis, indeque qualiter Fiscus obligetur, vel alium obliget: ac propterea quando Fiscalis possit convenire, vel

4 conveniri. Et deveniendo ad contractus, illud sine dubio est, subditum cũ Principe contrahentem efficaciter obligari, de quo non solùm leges, verũ & integri tituli sunt de conveniendis Fisci debitoribus, & de locatione prædiorum civilium, & alij plurimi, lib. 10. & 11. C. An autem, & qualiter Princeps cum subdito contrahens obligetur, non sine difficultate est, vulgaris

5 enim regula, Principis contractum legem esse, §. sed & quod Principi placuit, de iur. natur. gent. & l. Cæsar, de public. & vectig. Corneus cons. 92. 2. par. num. 5. & cons. 127. num. 16. ead. par. & cons. 211. num. 4. volum. 4. Alciat. in l. post venditionem, num. 20. C. de pactis, & libr. 5. responsorum, cons. 125. num. 4. & multi statim referendi, & vidisti suprà gloss. 13. num. 3. at lex non ligat Principẽ, l. Princeps, de legibus, cum vulgaris. Et pacta facta ab habente potestatem legis condendæ habent vim legis, & contractus factus à Præsidentibus Cameræ vim legis obtinere, tenet Parisius cõs. 82. num. 47. volum. 1. ergo ex tali cõ-

6 tractu Princeps, nec eius Fiscus obligatur. Et ita Principem non teneri ad servandum contractum cum subdito factum, tenet Cataldinus de potestate Papæ, num. 96. In contrarium autẽ, Principem scilicèt obligari, probatur; nam ut suprà dixi num. 4. plusquã certum est, privatum cum Principe contrahentem obligari: quin Principis contractus etiam non contrahentes obligant aliquando, Corneus cons. 338. num. 2. volum. 1. at contractus ultro citroque obligatorius est, l. Labeo 15. §. contractus, de verborum significatione. Ergo quemadmodum & privatus, Princeps etiã obligabitur: pro qua parte considerari potest l. 1. in fin. & l. 2. in princip. de officio Procur. Cæs. ubi aditione hæreditatis ita efficaciter Cęsar obligatur, ut necessarium sit ei beneficium restitutionis: & non quælibet restitutio, sed à Principe ipso concessa, nam adversus factum procuratoris Fisci non restituit alios Magistratus, Bart. in l. verum 12. §. ex facto in fin. de minorib. l. 1. C. ubi, & apud quẽ: ergo obligatio civilis fuit, quæ civili remedio indiget: ita etiam Princeps alienationi consentiens, nec ipse, nec ab eo causam habens contravenire potest. Afflict. decis. 112. num. 7. Et ad successorem transit, neque per mandatum Pontificis revocatur, Paris. d. cons. 82. volum. 1. d. num. 47. & 51 & Bart. in l. si unus, §. pactus ne peteret, num. 26. de pactis, & qualiter Princeps obligetur, Menchac. quæst. illustr. lib. 2. cap. 1. num. 29. & cap. 4. Facit & pro eadem parte, nam validũ est argumentum de quasi contractu ad contractum: probatur per locũ ab speciali in cap. decet, circa fin. iuncta glos. verb. *Processus*, de immun. Eccles. lib. 6. tra-

6 tradit Everardus in sua centuria legali, cap. 18. At quasi contrahendo in iudicio Princeps obligatur etiam ad amissionem causæ; l. iustas 6. C. de iure fisci lib. 10. Ergo & ex contractu
7 obligatur Princeps. In hac igitur difficultate duæ reperiuntur opiniones; prima existimantium, Principem ex proprio contractu naturaliter tantùm, non etiam civiliter, aut iure civili adstringi, aut teneri, quod docet Abb. in cap. 1. n. 1. de probationib. Imol. ibidem num. 2. Hi autem ex hac naturali tantùm obligatione efficaciter teneri putant, quod difficile nimis videtur, si consideremus, conventionem nudam civili, non vestitam inefficacem esse ad actionem producendam, l. iuris gẽtium 8. §. sed cùm nulla, de pactis. Talis enim obligatio naturalis per abusum, & non propriè obligatio dicitur, l. neque servus, de peculio, quod forsan movit suprà dictos Doctores, ut existimarent, Papam adeundum pro iustitiæ executione contra secularem Principem, sequendo opinionem existimantium, de iure Canonico convẽtionem quamlibet naturali tantùm obligatione fulcitam producere actionem, quam ut communem, tenet Ias. in l. iuris gentium, §. sed cũ nulla, col. 2. de pact. & ibi Horoscius num. 11. idẽ Ias. in §. in personam, num. 26. de actionibus, Alciat. lib. 5. Parad. cap. 9. Berẽgarius in l. pacta conventa, cap. 2. num. 7. Covar. in cap. quãvis pactum, 2. p. §. 4. num. 12. Anton. Gom. 2. tom. variar. cap. 8. num. 4. & cap. 9. num. 3. Didac. Perez in l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordinam. Hæc autem quam isti communem dicunt, nõ sine scrupulo est, nec esset difficile contrarium defendere: sed quia hoc non est nostri instituti, ad illud
8 redeamus. Legistæ igitur in ea sunt sententia, ut efficaciter Principem obligari teneant, & tũc quasi exuit personam Principis, & privati personam induit, Bald. in l. Princeps legibus, D. de legibus, & pro omnibus, qui omnes vidit & perlegit D. D. Ioan. del Castillo controversiarum lib. 3. cap. 3. n. 76. Grammaticus decis. 65. quin & eius etiam successorem: nomen autem obligationis non expresserunt, ut videre est ex Cyn. Bart. & Bald. in l. digna vox, C. de legib. idem Bald. in cap. 1. num. 2. de natura feudi; qui dicit eã communem in l. qui se patris, num. 13. & 14. C. unde liber. Ias. cons. 1. num. 1. & 2. lib. 1. Peregrin. alios referens in tract. de fisco, lib. 6. tit. 1. num. 7. & alijs. Et Princeps etiam de plenitudine potestatis non potest rescindere contractum proprium, Alciat. regul. 3. præsumpt. 8. num. 5. ubi alia de potestate Principis. Decius cons. 151. num. 11. & vide Menchaca quæst. illustr. cap. 3. & cap. 26. num. 12. & 15. D. Ioan. del Castil. quotidianar. controversiar. lib. 3. cap. 6. Et licèt quæstio hæc posset de nomine dici, cùm omnes tandẽ concludant, efficaciter Principem o-
9 bligari ex suo contractu, imò nulli magis, quàm Principi convenit fidem in suis servare cõtractibus, Bald. in repetitione l. hypothecas, num. 2. C. de remissione pignor. & ita omnes Principis contractus naturam bonæ fidei inducere, tenent Bald. in cap. 1. §. si quis verò, in princip. tit. de pace Constantię, Dec. cons. 4. num. 2. & cons. 187. circa finem, Zasius cons. 14. num. 43. Ias. in l. cùm fundos, si certum petat. Natta cons. 452. num. 9. Mench. de succes. creat. §. 26. n. 27. & alij relati à Padilla in l. 2. C. de rescindend. vendit. num. 7. Inde inferens, ipso iure esse nullos contractus cum Principe celebratos, si eis dolus causam dederit. Idẽ scilicet contractum Principis esse bonæ fidei, tenet Valascus consultatione 71. num. 8. & in eo bona fides præsumitur, Ceballos quæst. 226. num. 8. & si quando Princeps videtur non servare bonam fidem aliquo casu, is dicitur casus fortuitus, Matien. in l. 2. glos. 2. tit. 10. lib. 5. Recopil. & contractum Principis regulari secundùm ius gentium,

tium; tenet Marta de iurisdict. 1. par. cap. 34. num. 2. & esse nullum ipso iure ex dolo, tenet Padilla in l. 2. C. de resciud. vendit. num. 7. Matien. in l. 2. tit. 11. lib. 5. Recopil. gloss. 2. num. 3. & in l. 3. tit. 10. gloss. 2. n. 7. & gloss. 11. num. 3. Vnde etiam Alciat. in l. cùm fundus 31. §. is, si certum petat. ex Bald. de pace Constantiæ, verb. *Suprà*, tenet cõtractus omnes cum Principe habere naturam bonæ fidei. Indeque à tempore moræ debentur fructus, & inde forsan usuræ, Alciat. de verbor. signific. carta 750. & à tempore moræ fit fructuum computatio, Alciat. idem in l. cùm fundus 31. num. 10. si certum petatur, ut vidisti suprà gloss. 16. privil. 55. num. 150. & privil. 64. num. 209. Et ita non interest multum, quo nomine eam appelles. Nisi cum Laurentio de Sylva de feudi recognitione, quæst. 4. in fine, teneas contractum Principis esse stricti iuris, de quo non curo, cùm non solùm adesse, imò exuberare bonam fidem in Fiscalibus contractibus doceat, l. 1. C. de præscrip. 30. vel 40. ann. & licèt etiam certissimum sit leges civiles astringere Principem non posse, d. l. Princeps, de legibus: solutus enim legibus dicitur Princeps: tamen si aliquis civilem vocet hanc obligationem, non difficulter ei assentiam: tũ quia efficaciter obligari proprium est civilis obligationis, d. §. sed cùm nulla, l. iuris gentium, & in princ. ubi notatur, Instit. de obligationibus: ita ut nec iure Canonico actionem ex nudo pacto oriri, defendat Salicet. in l. legẽ, C. de pactis, Alciat. lib. 5. Paradoxorũ cap. 9. Forcatulus dialog. 69. num. 5. Connan. lib. 5. comment. cap. 3. num. 5. Camillus Plautius in tractat. de verbor. obligat. cap. 1. Egea in tractat. de pactis, num. 37. contra id quod vidisti suprà num. 7.

10 Tum etiam quia contractus omnes à iure gentium processerunt, l. 2. §. ex hoc iure, de orig. iur. §. ex hoc iure, Inst. de iur. nat. gen. & civ. Hoc autem ius non Rex, nõ Princeps aliquis instituit, sed gens ipsa congregata, & necessitate edocta, ut dictis iuribus. Actiones igitur compositæ sũt, non quòd contractui essentiam dederint, vel inutilem cõtractum utilẽ reddiderint, sed ut disceptandi commodiorem usum præbuerint, ut d. l. 2. Et ita actiones omnes materiam à iure gentium, formulas autem à iure civili sumpserunt, d. l. 2. & §. ius autẽ gentium, Institut. de iure natur. Cùm ergò Princeps iure gentium cõtrahentibus teneatur, ex his autem civilis producatur obligatio, ut vidisti, consequens

11 est, ex his contractibus Principem civiliter obligari. Ex quib[9] diluitur difficultas l. Princeps, in his enim cõtractibus Princeps non obligatur vigore legis actionem producentis, sed ipsius met contractus iure gentium comprobati. & non obstat formam actionis ex contractu productæ à lege civili dari: id enim solum attenditur, quod principaliter fit, l. 1. de auth. tutor. Quod comprobari potest, nam ius patronatus spirituali annexum est, & ita vendi non potest, cap. de iure 16. de iure patronatus, & tamen cum universitate bonorum vendita transit, cap. ex litteris 7. de iure patronatus, & eodem modo de eo iure iudex alias incompetẽs cognoscit: notatur in cap. quanto 3. de iudicijs. Id enim ratione accessorij conceditur, quod principaliter minimè concederetur, & idem in nostro casu accidit, & ita Princeps ex suis contractibus tenetur, ut vidisti, & pro

12 batur d. l. 1. Et maiori quidem de causa, cùm ius suum privatorum iuri adæquet Princeps, dicta l. iustas, & l. idẽ, de compens. In dubio enim iure privati Princeps utitur, l. cùm vitiose, de pignor. & l. de contractu, C. de rescindenda venditione, vidisti suprà gloss. 16. num. 10. Præterquam quòd æqualitates contractuum iuri, & æquitati convenit, dict. §. contractus, l. Labeo, de verborum, nihilque magis Principem deceat quã æquitas, l. digna vox,

de

de legibus, prӕterquam quòd & Principis utilitati hoc idem convenit, vix enim aliàs, & ne vix quidem inveniretur, qui cum Principe contraheret: quod damnum maximum eidem adduceret, ut consideravit l. non intelligitur 3. §. cùm quinquennium, de iure fisci. Et in pupillo etiam consideravit l. quod si minor 25. §. non semper, de minoribus, & magis sine difficultate hodie apud nos id procedet, cùm sola voluntas obligandi se requiratur ad obligationem, ex l. 3. tit. 8. lib. 3. Ordi-
13 nam. l. 2. tit. 16. lib. 5. Recopilat. Dum tamen & causa sit obligandi, ut explicat Anton. Gomez 2. tom. variar. cap. 11. num. 3. & 4. Didac. Perez in dict. l. 3. Ordin. Matien. in d. l. 2. Recop. gloss. 1. num. 3. Gutier. de iurament. confir. cap. 47. num. 4. par. 1. Causam inquã, vel expressam, vel apertè probatam, ex Bald. in l. generaliter, col. penult. C. de non numer. pec. quam exornat Gregor. in l. ult. tit. 13. par. 3. vers. *Señalada razon*, licèt causam non requiri existiment Dueñas regul. 118. Segura in l. si ex legati causa, de verborum, num. 104. Sed utcumque sit, sive causa requiratur, etiam hodie, sive nõ requiratur, cùm semper causa sit in contractu, multò magis hæc obligatio voluntati innitens in contractibus Fiscalibus procedit, ex quibus ad plurima infert Bald. & alij relati à Felin. in d. cap. 1. de probationibus, præcipuè ad pacem Constantiæ, quam Federicus Imperator pacto firmavit cum civitatibus Lombardiæ, & ad alia quæ
14 consultò omitto. Hæc autem quæ de Principis obligatione dicta sunt, supradicti Doctores tenent, in contractibus solummodo intelligi, quasi id in privilegijs secus sit, quæ sine delectu Princeps, quandocunque voluerit, revocare poterit, Bald. in l. qui se patris, C. unde liberi, num. 33. nisi non subdito privilegio conferatur, ut per plures de quibus Gutier. lib. 3. pract. quæst. 5. num. 3. sine scrupulo non procedit,

Gravior mihi videtur difficultas, dũ ad id probandum adducitur l. qui fundum, C. de omni agro deserto, lib. 11. Considero enim, textum illum malè ad revocationẽ induci, cũ electio concedatur ibidem, & certo modo nil auferatur, tum etiam non privilegium, sed contractus est, & suis numeris sanè absolutus, est enim emphyteuticus ultro citroque obligatorius, maximèque emptioni, & venditioni, vel locationi, & conductioni cõveniens: in idque incidens, ut in tit. C. de iure emphyteutico, & in alijs titulis videre licet, præcipuè in §. adeò, Institut. de locatione: si ergo ibi revocatio datur,
15 revocabitur sine dubio contractus, & quidem perfectissimus. Nec mihi quis obijciat, in eo ibi privilegium consistere, quòd Princeps prædia concedit uberiora reddenti l. quicunque 7. eod. tit. id enim non sine pretio fit, ut expresse probat text. ibi, *Canone salvo*: at quando in Principis concessione de pretio fit mentio, non privilegium, sed contractus reputatur, tenet Bald. in l. qui se patris, C. unde liberi, num. 14. Afflict. de iure protomisæos, §. licèt num. 7. Felin. in cap. 1. num. 2. de probationib. Alciat. lib. 3. responsorũ, cons. 6. Caldas de empt. & vend. cap. 18. num. 5. licèt adhuc beneficium appelletur nõ absolutè, sed secundũ quid, l. Titius 3. de obsequijs lib. & c. & ita multum dubito de doctrina glossæ quartæ l. 33. tit. 9. par. 6. quæst. 23. Pretium enim diversificat factum, suprà gloss. 17. num. 19. & 20. Ergo decisio illius text. non fundatur, quia ibi privilegium sit prӕterquam quòd non est sine difficultate, & quidem maxima, an privilegium per Principem concessum, absolutè, & sine ulla ratione tolli possit, ut proximè tetigi, & videre est
16 per Felin. & alios, ubi suprà. Existimo ergo d. l. qui fundos, interpretandam per l. qui per potentiam, quæ statim sequitur, ut scilicet locator fundos diviserit, eiusdem substantiæ & contractus,

ctus, ita ut opimos retineret, infructuosos verò non: tunc enim præcipitur, ut vel alteros accipiat, vel alteros etiam dimittat; quod & videtur sentire gloss. ibi, verb. *Opimioribus*, & est hoc regulare in Fiscalibus, vel Ecclesiasticis rebus, ut ad hoc posit locator compelli, auth. de alienatione, & emphyteusi, §. si verò secundùm prædictum modū, videbis infrà hac gloss. §. 1. num. 68. & 2. privil. 11. num. 85.

17 Nec obstat verbum, *Susceperint*, de quo ibi, quo probari videtur, optimum fundum solummodo locatum, nam id ibi non sustinetur & cogitur locans alium acceptare, quia iure privato locatio facta fuit: verbum autem Iure privato intelligi nō debet, prout gloss. ibi, idest iure emphyteutico: privatū enim vel publicū dicitur ex eo, quòd ad Principem spectat, vel non, §. ius publicum, Inst. de iur. nat. gent. & civ. Et ideò ex persona, non ex contractus natura dicitur publicum, vel privatum: intelligitur ergo text. ille, ut locatio facta fuerit ibi à procuratore, qui contractum fecit, non tanquam fisci procurator, sed tanquam privatus: tali enim casu nihil agitur, & ideò ius non tribuit, l. 1. de offic. Proc. Cæs. & ideò nihil mirum, si contractus non sustineatur absolutè, sed forma de qua ibi. Vel melius intellige text. illum per l. 2. eod. tit. ut scilicet privatus, qui à fisco conduxerat fundos steriles, & optimos eiusdem substantiæ, vel contractu eodem, vel ex eadem statione, postea alij fundos optimos locaverat, sibi autem infructuosos retinuit iure privato, idest, privati contractu, fiscus enim, vel eius procurator, in eo nō intervenit, nec fisco consultum est, cùm iste, qui steriles fundos retinuit, minus idoneus est: Fisci enim privilegiū est, ut videbis infrà, sicut dixi, ut cogat, vel steriles acceptare, vel fructuosos relinquere. Nec quisquā casum hunc inusitatum existimet, sæpè enim fit, & magno pretio vidi sæpè in Hispalensi mea civitate, ubi emphyteuticus contractus multum est in usu, aliquas emphyteuses à primis locatoribus multi vendi iuxta commodum eis inde proveniens, & illud est sine dubio, text. illum de privilegio minimè posse intelligi. Quæstionis igitur resolutio,

18 quæ ex supradictis Doctoribus colligitur, ea est, ut si privilegium ad contractum reducatur, vel in contractum incidat, ut in casu quo dixi suprà num. 10. quia pretium intervenit, & ita qui pretio adeptus est feudum, non tenetur ad iuramentum fidelitatis, cap. 1. de iuramento fid. in usibus feud. Alciatus in l. utrum 103. num. 3. de verborum: vel si privilegium ob remunerationem concedatur, addit Gregor. gloss. 2. l. 10. tit. 1. par. 3. vel aliàs, tunc privilegium regulabitur, secundùm quam inducit naturam, cùm & Principis contractus irrevocabilis sit, ut vidisti suprà, & videbis infrà hac glos. at si nudum privilegium sit, & in suis terminis permaneat, qui concessit, & revocare poterit, cùm voluerit: & faciunt quæ suprà vidisti gloss. 6. & glos.

19 12. Et hæc pro nunc sat sit dixisse. Cū ergo Princeps raro, aut nunquam per se contrahat, idque per ministros exequatur, qui non omnes id possunt, quin nec Proconsul rerum Fiscaliū habeat administrationem, ut docet Corneus cons. 247. num. 4. vol. 1. sed Fiscalis, ut latè hoc tractatu vidisti, qui & mandatum habet cum libera, ex Ias. in l. 2. §. creditum, num. 20. si cert. petat. & videbis infrà §. 8. num. 233. cùm officialis fisci secundùm debitum modū procedere teneatur, ut fisco acquirat, vel eum obliget, Bald. in l. penult. colum. C. per quas pers. & d. l. 1. de offic. Procon. Suo enim periculo quis fiscalia administrat, auth. ut iudices sine quoquo suffragio, §. illud el 2. ibi: *Debita administretur, & qui nominata assignata à primo administratore agnoscit, periculū in se transfert*, l. qui nominibus 45. in princip. de administratione tutorum,

& si emphyteuta appareat non solvẽdo, periculum est officialis, Rebuf. de Fisco, num. 52. Quin & si Princeps ipse alienet immoderatè potest revocare, ut vidisti proximè, & probat Laudens. de Principibus quæst. 82. & vide Bertachin. verb. *Emptor conventus*, à vers. 27. & vide 41. & 60. & alia videbis in Parraphis huius glossæ: ideò qualiter contractus fisci fiant, quatenusque fisci nomine Fiscalis contrahat, videndum est.

§. I. De emptione & venditione rei Fiscalis.

1 *Emptio & venditio de iure gentiũ processit.*
2 *Venditio rerum Fiscalium, sine Fiscali non fit.*
3 *Plures militias Auctor vendidit, magnumque commodum inde Regio ærario provenit.*
4 *Fiscales res non possunt alienari.*
5 *Nec etiam minui.*
6 *Princeps donare potest.*
7 *Patrimonium Principis quotupliciter consideretur.*
8 *Supremæ Regiæ dignitati convenientia ab eo non possunt separari.*
9 *Quæ Regi ut Titio competunt, alienare potest.*
10 *Idem de rebus quæ in commissum incidunt.*
11 *Idem & de confiscatis.*
12 *Idem de quinto prædæ, ante prædam factam.*
13 *Mulctæ sunt fructus iurisdictionis.*
Perceptione naturam mutant fructus in pluribus.
14 *Facilius potest donare Rex mulctam acquisitam, quam acquirendam.*
15 *In alienatione rerum, si inde grave damnum resultat, solennitas requiritur maxima.*
16 *Res Principis quæ alienari possunt, venduntur de eius mandato.*
17 *Militia quid sit, & an officia tabellionatus, & similia vendi possint.*
18 *In his Indorum partibus vendebantur officia magis, secundùm Doctorum doctrinam.*
19 *Officia, quæ in his partibus vendebantur, non subiacebant hypothecæ, & num. 20.*
21 *Fiscus nõ præsumitur res alienas velle vendere.*
Officiali invadenti potest resisti, & quando.
22 *Venditio rei alienæ à Fisco ut valeat, quid requiratur.*
23 *Rem cum alio communem alienat Fiscus & sequentibus.*
24 *Fiscus requirit consortem ante venditionem.*
25 *Sufficit communio, etiam pro minima parte.*
26 *Rem alienam vendit Fiscus ex pluribus causis.*
27 *Si venditur res pupilli, debet tutor citari.*
28 *Vendit Fiscus rem alienam, etiam primo creditore invito sed aliter ex debito recli, aliter ex personali.*
29 *Re aliena vendita, intra quadrienniũ agit dominus.*
30 *Res alteri obligata alienatur per Fiscum.*
31 *Alienatio rei Fiscalis facta à privato, an valeat.*
32 *Cum solennitate debita debet fieri alienatio, ut valeat.*
33 *Solennitates quinque requirantur in hac alienatione.*
34 *Tres solennitates solùm requiruntur, & in sequent.*
36 *Res aliena si vendatur à Fisco ob debitum, eadem servabitur solennitas.*
37 *Quid sit de iure Regni.*
38 *Si res aliena non vendatur ob debit a, bona fides requiritur.*
Res aliena venditur à Fisco.
39 *Procurator Fisci sibi non emit.*
40 *An possit haberi fides de pretio.*
41 *An apocha solutionis sufficiat.*
42 *Non requiritur præcisè præsentia pecuniæ.*

Do-

DE EMPTIONE ET venditione.

CVm de iure gentiũ emptio & venditio processerit, l. ex hoc iure, de iustitia, & iur. l. 1. in princ. de contr. empt. §. ius autem gentiũ, vers. ex hoc iure, de iust & iur. Fabianus de empt. & vend. 1. q. in princ. num. 4. & primo loco nominetur in d §. ex hoc iure, nimisque usitata sit emptio, ut in princ. tit. 5. p. 5 & etiã inter cõtractus fiscales magis utitur emptio, præcipuè in his Indorum partibus, ideo de hoc emptionis & venditionis tractatu agere primo loco libuit, de quo Galganetus de iure publico tit. 13. Quid autem in emptionibus & venditionibus
2 servandum sit, fiscalem cognoscere maximè oportet, cũ sine fiscalis præsentia celebrari non possit venditio, & procurator fisci habet ius vendendi res fiscales speciali mandato interveniente, res autẽ debitoris fisci absque alio mandato, Bart. in l. quod in libellum 1. numer. 3. C. de fide instrumẽt. lib. 10. & ordinationibus nostris, quæ, & quando vendi debeant statutũ est, præcipuè quæ cadunt in cõmissũ, species quæ ab Indis tribuuntur, & alia huiusmodi. Assistere enim debet fiscalis procurator, aliàs non valet vẽditio, l. quicũque, C. de fide instr. lib. 10. l. 1. D. de officio procuratoris Cæsaris, Martinus Laudensis de officio Dominorũ, q. 99. & videbis infrà hac gl. & §. num. 32. & sequentibus. Et ita quomodocũque res fiscalis vendatur, sive generali, sive particulari Regis mandato, apud nos fiscalis assistit, ut cavetur ordinatione 59. huius Audiẽtiæ & cũ præter fiscalẽ unus ex Auditoribus assistat, & Comites rerũ privatarum, quos officiales Reales dicimus: tamen licet aliquis ex eis desit, nõ multũ curatur, at ex Auditoribus vnus hodie, alter cras assistit, at fiscalis omnino, & præcise assistit, & mihi soli in hac Argentina Cancellaria demandavit Excellentissimus nobilis Ludovicus de Velasco, horum Regnorum del Pirù dignissimus Prorex, futurorum Proregum exemplum, cuius facta qui fuerit secutus, non errabit. Ipse igitur, cui militiarum huius Regni, sive vendibilium officio-

rum venditio à Rege nostro potentissimo extitit demandata, mihi eandem in hac Provincia cõmisit, & ego solus aliqua officia dudũ vacantia, alia itidem nunquã anteà vendita vẽdidi, indeq; plusquã ducentorũ milliũ pondo regio ærario acquisivi, meq; solum hoc exequi, non parvæ utilitatis fuit Regio ærario, licèt communiter dicta ordinatio observetur: sed si aliqua dubitatio sit de alicuius diligẽtia & integritate, dictæ ordinationis observatio magis expediat, & ita à dicto domino Prorege sæpè multi habitus fui hac de causa, & cõsanguineis meis hac de causa officia cõtulit nimis honorabilia, qua de causa ipse iure optimo semper benemeritus de me habebitur: & ita ad hæc multũ fiscalis attẽdat: multũ enim in hoc eius officiũ exuberat, ut sicut diligens præ liorũ cultor, antea infructifera fructificare faciat, ut docet l. nõ intelligitur 3. §. tacita, ver. divi Fratres, de iure fis. Ego enim usq;
3 ad diẽ quo hæc scribuntur, lecimũ scilicet Augusti anni 602. decem & septẽ officia nunquã antea vendita vẽdidi, postea plurima, præter alia quæ mea de causa subhastantur hodie, & multa alia quæ antea vacantia vendidi, quæ forsan multo vacarent tẽpore, si id tã mihi curę non esset: & cũ in Audiẽtia de Panama, alia etiã officia ut venderentur efficerẽ, peculiari epistola ad me transmissa Rex noster Secundus Philippus, Regũ lumen, & Catholicæ Fidei servator, & defensor observantissimus mandavit, ut semel ad minus in hebdomada voce prę conia manifestarentur & subhastarentur, quod & ego introduxi, & ad Regem scripsi rationibus quibusdã, quæ quia aliquibus honorabiles non sunt, omitto. Sed vi-
4 detur omnino inutilẽ esse nostrã quæstionem, cũ fiscales res alienari nõ possint, c. intellecto, & omnes per tex. ibi, de iureiur. l. 1. tit. 17. & l. 4. tit. 5. p. 2 l. 18. tit. 11. p. 3. l. 3. tit. 5. lib. 5. ord. quæ est l. 3. tit. 10. lib. 5. Rec. Abb. Imol. Bal. & alij in d. c. intellecto, Palac. Rub. in c. per vestras 2. not. §. 1. n. 40. de don. int. Hostien. & Fel. in c. dilecti de mai. & ob. Bar. in l. prohibere §. planè quod vi, aut clã, plures referũt Greg. in gl. 1. d. l. 28. & gl. 2. l. 10. tit. 18. p. 3. Cov. in c. quãvis pactũ, de pactis lib. 6. 2. p. §. 2. n. 4. Mench. de succesionũ creatione lib. 3. §. 26. n. 82. Matien. in l. 3. ti. 10. lib. 5. Rec. gl. 3. & aliqua vidisti sup. gl. 20. verb. *Patrimonio*, §. 3. à n. 35. præcipuè si immobilis sit, l. 4. tit. 15. p. 2. unde dicitur, non posse Principẽ alienare civitatem invitis civibus, Corsetus de potestate Regia 1. p. num. 16. Restald. Castal. de Imperatore q. 104 n. 13. Soc. cõs. 7. lib. 1. Fabianus de emptione & venditione 3. p. nu. 17. quod in tantum verũ putat Menchaca qq. illustrium lib. 2. cap. 8. num. 4. ut emẽs à Rege oppidum non habeat bonam fidem, nec res civitatis potest Princeps vendere etiam tempore necessitatis, Menchaca ubi proximè cap. 6. n. 5. nec res publicæ venduntur, quæ nõ sunt in pecunia populi, l. sed Celsus in principio, de contrahenda empt. l. pacta conventa 72. §. fin. eodẽ, & cũ usucapio alienatio sit, l. alienationis verbũ, de verborũ sign. res publicę usucapi non possunt, l. usucapionũ. 9. de usucapionibus. Et cũ ex causa necessitatis id fit, admittendi sunt homines civitatis ad emẽdã libertatẽ, si tantũdẽ domino dare velint, quantũ ab emptore fuit pollicitũ, Luc. de Pe. in l. 1. C. de capit. civiũ censib. eximẽda lib. 11. Hostien. & Fel. in c. dilecti, de mai. & obed. Hipp. in l. 1. §. cũ quidã, n. 10. de quęstionibus, quos refert Cov. ubi sup. Et nõ solũ alienare in totũ, verùm nec minuere potest Rex ea quę patrimonij eius sunt, Bal. in ver. ampliũ cõsueverũt, de pace Cõstãtiæ, ex l. si optio, D. qui. & à quibus, optimè Luc. de Pe. in l. quicũq; C. de omni agro deserto li. 11. col. 4. probat l. 28. tit. 11. p. 3. & per eũ tex. Gre. ibi gl. 1. verb. mẽguar: unde nec iuramẽtũ de hoc tenet, d. c.

intellecto, de iureiur. & d. l. 28. Cov. ubi sup. n. 3. plures refert, & Alc. in c. cū cōtingat de iureiur. n. 272. Matiē. ubi sup. gl. 13. Sed nihilominus verius
6 est, Regi maximè cōvenire, nō solū alienare, sed & donare etiā, dum tamen id legitimo modo fiat, l. ut virtutū, C. de statuis, & imag. lib. 10. tit. 28. p. 3. & ibi gl. 2. estque integer tit. 9. lib. 5. ord. & tit. 10. lib. 5. Rec. & videbis infrà hac gl. §. 4. unde & à fortiori alio modo poterit alienare, l. apud Iulianū §. constat, de legatis 1. estque integer tit. C. de fide instrumentorum, & iure hastæ fiscalis, lib. 10. cum alijs titulis seqq. & apud nos l. 13. & 14. tit. 9. par. 6. & latè d. l. 3. tit. 10. lib. 5. Recop. &
7 in ea Matienç. glos. 3. multifariam cōsideravit Regis patrimonium, & sex species bonorum Regalium enumerat: at Mench. d. §. 26. n. 85. triplex bonorum genus constituit. Tu autem vidisti sup. glos. 9. optimam divisionē esse, ut duplex patrimonium in Principe consideretur, eius autem plures species, ut sup. glos. 20. verb. *Patrimonio*, in princip. & per tot. Sed prima distinctio ea est, de qua hìc; aut enim privatum tanquam Titij, aut publicum tanquam Principis consideratur, quia Princeps duplicem personā sustinet, ex Baldo cons. 159. 328. lib. 3. & Tiraquel. de iure primogen. q. 35. num. 22. refert Matienç. dict. glos. 3. num. 6. & ita privata utilitas etiam in Principe dicitur, l. unica, C. de caduc. tollen. Quòd si aliæ species considerantur, ad prædictas sine dubio reducuntur, & ita sensit Gregor. in l. 13. tit. 9. part. 6. glos. 2. His igitur sic suppositis, subdistinguo iterum; nam ex his, quæ Regi tanquam Titio competunt, aliqua sunt ab antiquo Regio patrimonio, & Coronæ incorporata, & quasi de Regalibus sunt, ut sunt Saltus, Palatia, & non immeritò annumerabimus etiam Civitates & villas, & alia huiusmodi; alia verò, quæ recenter à Principe possidentur, vel mobilia sunt, ita ut non censeantur Regio patrimonio incorporata, nec à Rege velle incorporari, gl. 2. l. 13. tit. 9. p. 6. Item & ex ijs, quæ Regi competunt, ut Regi, aliqua sunt
8 Regiæ dignitatis propria, ut quam dicimus maioriam, suprema scilicet illa iurisdictio, & quæ ab ea dependent, de qua per Covarr. cap. 1. & 4. pract. & suprà gl. 20. §. 3. Alia autem sunt, quæ Regi competūt ex regalibus iuribus, ut fructus iurisdictionis, veluti res quæ confiscantur, vel in cōmissum incidūt. His igitur sic constitutis, ex pluribus conclusionibus, Matienço ubi suprà, duas extremas formo conclusiones, ut inde ad mediā deveniamus. Dico igitur, Supremæ Regiæ dignitati convenientia, maioriam scilicet illā, & quæ ei solummodo conveniunt, cùm personæ principis cōveniant, & cohæreāt, ab eo separari, aut alienari non posse, sive oneroso, sive lucrativo titulo, ex d. c. intellecto, l. 6. tit. 28. p. 6. & d. l. 3. tit. 10. lib. 5. Recop. Probant quos adduximus suprà n. 4. & innumeri relati per Regnicolas antè citatos, quos ne transcribere videar, omitto, & Matien. n. 8. d. gl. 7. Altera etiam, & prima conclusio sit: Ea quæ Regi com-
9 petūt, ut Titio, peculiari iure nulli dubium est, Regem alienare posse, prout voluerit, consumere itidē, & perdere poterit, ut arg. l. sed etsi lege, §. cōsuluit, de peti. hær. l. inter mandata, C. mand. tenet Mench. ubi suprà nu. 84. & Matien. d. glos. 7. num. 14. Administrationis enim causa alienare licet, l. non omni 16. C. de administrat. tut. & licèt procurator totorum bonorum non possit, alienare, potest tamen res, quæ facile corrumpi possunt, l. procurator totorum 67. de procuratoribus & prius debet antiquū frumentum vendere, Laud. de Fisco q. 323. Contractus enim in his iure subsistit, & ita & tertius vendere poterit,
10 ut per Alc. in c. cùm contingat, de iureiur. n. 272. Idem etiā dico de rebus iam confiscatis, vel quę inciderunt in

commissum:hæc enim Regis propria
sunt,& fisco pereunt,Bobadilla in Po-
lit.lib.4.cap.5 *de los juzgados de sacas*,
num.22.& l.6.tit.7.p.5.& vidisti sup.
gloss.20 §. 10.& licèt Igne. in l. do-
nationes,C.de donat.int.num.47. id
ita demum intelligat, si patrimonio
Regio incorporata non sunt, quod &
sentire videtur Luc. de Pen.in l. qui-
cũq; 2.ver.quod si tẽpore, C.de omn.
agr.des.lib.11.& in l.2.col.2.ver. quid
enim, C.de fund. patr. quos refert
Mẽch.d.n.85.& alios etiã refert Ma-
tien.d.gl.7.n.12.qui duo ex Paris.cõs.
21.n.26.lib.4.tenent,idẽ esse, etiam si
Regio patrimonio incorporata fue-
rint:quod vel ex eo probant, nã Rex
potest condematum,cuius bona con-
demnata fuerunt restituere.&restitu-
tione facta,etiã bona intelliguntur, l.
1.in fin.ubi Bar.& alij, & l. fin. C. de
senten.pas.Bar.in l.Gallus, §. & quid
si tantũ,n.13.de liber.&posth.ubi alij,
quos refert Matien.d.n.13.Iul.Cla.lib.
5.receptar.§.fin.q.59.n.2.& seqq.Gi-
ronda de privilegijs n.1288.Quod nõ
modò verũ,sed & verisimũ puto, in
tantũ,ut ultra suprà dictos existimẽ;
facilius & maiori iure posse à Rege
11 concedi tales res incorporatas, quàm
ante incorporationẽ,incorporatas di-
co,prout in l. si quando 3. C. de bon.
vac.lib.10. videtur intelligi per Præ-
tel. de verb.iuris,id est confiscationẽ
facta,ita enim in præsenti intelligo,&
pro hac parte adduco in primis l. in
fraudem 45.de iur.fisc. ubi fraus fisco
facta,circa acquirenda punitur, atque
si fieret circa acquisita,& vidisti sup.
gloss.16.à num 43. Ergo quemadmo-
dum disponitur circa dationem incor
porandorum de proximo,& de incor-
porandis disponi debet,præter vulga-
re illud,quod proximè accigendus ha-
betur pro accincto: facit & pro hac
parte,quod Matien. & cæteri notant
de quinto prædæ Regi debito; nam
ante prædam factam illud alienare
non potest nisi solemnitate, de qua in
l.1.2.3.& 4.tit.10.lib.5.Recopilat. de
qua suprà relati,& idem Menchac. de
12 succesion.creation. §. 3. num. 3. Er-
go idem in acquisitis & in acquirẽdis
servatur.Facit & melius pro hac par-
te, nam mulctę fructus sunt iurisdi-
ctionis,ut ex Bartolo habes in l. fin.
solut.matr.& Lud.Roma.cons.70. ul-
13 tim.dub.tenet Chas.in consuet. Bur-
gun.rub.9.Des mains mortes, § 18.n.
35.verb. Iusticiables & loures iusti-
ces,& possidenti tempore condemna-
tionis acquiruntur, ac propterea ta-
lis suos facit:ergo Rex, cuius tempo-
re talis condemnatio fit,sibi acquirit,
nec post acquisitionem de regalibus
censetur,ut videmus in decimis, nam
licèt res sacra sit ius decimæ, at fru-
ctus ex decima provenientes, ut pro-
fani alienari possunt. postquam semel
soluti sunt,& Episcopus,& cæteri,cui
cõpetunt,liberè de eis disponunt, nec
amplius decima dicentur, ut notasti
obiter suprà gl. 10.§.3.n.52. Quod nõ
videtur ante perceptionem:tũc enim
pars rei dicuntur,l. fructus pendentes
44.de rei vend.quod idẽ videtur in no-
stro casu,nã postquã lata sententia est,
& ut alij dicũt incorporatio facta, ut
de rebus proprijs Princeps,cui fuerũt
acquisitæ,liberè disponere potest: at
ante acquisitionẽ,cũ dependeãt à iure
Regali,de quo vidisti sup.gl. 20.in pr.
14 à n.8.magis difficulter separari possũt;
& ideo incidũt in tertiam conclus. de
qua statim.Cõsiderari etiã poterit pro
hac parte l.1.ti.26. lib.8. Rec. ubi pro
hibetur donatio mulctarũ ante cõdem-
nationẽ,quæ lex licèt forsã tẽpore quo
fuit cõdita,alia fuisset ratione innixa,
nõ immeritò & hæc posset fundari, &
ita iuridicũ omnino existimo, melius
posse fieri alienationẽ à Rege post cõ-
dẽnationẽ,& quã ipsi dicũt incorpora-
tionẽ,quã antea,ita ut hoc casu nõ so-
lẽnitas de qua in dictis legibus & per
dictos DD. requiritur,ita ut nõ dubitẽ
hoc casu detẽdere, idẽ omnino tali ca-
su debere dici quod & in proprio ipsi-

pa-

patrimonio, tanquam Titij diximus, ut & alienare & perdere sine delectu possit: unde licèt nullus prædictorum ita intelligat, vel ita explicet, existimo, hoc esse verissimũ, nisi aliquis ex eis intellixerit incorporationẽ, ut in perpetuo Regis patrimonio sit, ex Luc. de Pen. in l. quicunq; C. de omn. agr. des. lib. 11. in fin 4. col. quod nullus expressit. si tamẽ expressissent, servari deberet, quod statim in tertia conclusione dicetur. Sit igitur tertia cõclusio. In alienatione cæterorũ regaliũ, oppidorũ scilicet, gabellarũ, vel aliorũ iurium alienationẽ non valere, nisi cum solemnitate, de qua in dictis legibus tit. 1 lib. 5. ordi. & tit. 10. lib. 3. Recop. nec aliter donationẽ factam valere etiam iuratam, prout dicti Doctores tenent & Mench. d. §. 3. nu. 3. quod magis intelligunt, dũ tamẽ grave inde damnum resultaret, veluti si magnæ rei fieret alienatio, si enim parva esset, nec Regno damnosa forsã valeret, saltẽ prout ad vitã condẽtis, ut probant suprà relati, & Greg. glos. 2. l. 10. tit. 18. partit. 3. & gl. 3. l. 13. & glo. 2. l. 14. tit. 9. par. 6. & quæ & quomodo Regalia allenentur per Principem, vide Mastril. de Magistratibus, lib. 1. c. 13. & seq. & quæ magna, vel parva sint, ut alienari possint, vel non vide Menoch. de arbitrarijs lib. 2. cent. 6. casu 559. Magna etiam de facto per eundem Principem poterit revocari, cùm de facto non tenuerit: ita enim tenent omnes suprà relati, & latè Lucas de Pen. in l. quicunq. C. de omni agro deserto, lib. 10. Neque obstat, Reges Hispaniæ dominos esse omnino totius Hispanici soli, ut probatur multis iuribus adductis per Mẽchac. dict. §. 3. num. 3. quæ transcripsit Matien. dict. glos. 7. nam rectè satisfaciunt ipsi, & posset eis addi, ius Regni, & ius maioratuum eodem modo regulari, ut probat Paulus de Castro cons. 164. num. 1. lib. 2. Menchac. de sucess. creation. §. 26. num. 86. & 94. Covarr. lib. 3. var. cap. 5. n. 4. Gomez in l. 40. Taur. & alij, quos refert Matienç. in l. 6. tit. 7. lib. 5. Recopilat. gl. 3 num. 16. allegans l. 12. tit. 6. par. 2. & alios authores. & quemadmodum qui maioratum possidet, non potest successori præiudicare, neque ex contractu, neque ex testamento, ut patet, & tetigi suprà glos. 20. § 9. à num. 271. ita nec Rex successori præiudicare potest his alienationibus, non enim magis Rex dicitur, qui nunc vivit, quã dicetur successor suo tẽpore, sed licèt maioratus ad vitã fructus alienare possit, hoc non ita absolutè Regi permittitur propter maxima incommoda inde toti reipublicæ provenientia, & ita dicta iura & Doctores intelligunt, unde remunerationis causa,
16 alienatio quidẽ valet, & tenet, & secũdũ merita, ita & alienatio metitur, an valeat & an duret, ut probãt suprà dicti, & præcipuè Greg. d. gl. 2. l. 10. tit. 18 par. 3. Hę igitur res, quas alienari posse dixi suprà n. 9. & 10. hæ vendi possunt & cõmuniter venduntur: hoc autẽ fieri nõ potest, nisi Regis mãdato, l. aufertur, vers. *actores*, de iur. fisc. d. l. 13. tit. 9. par. 6. Bar. in l. 1. C. de fid. instr. lib. 10. Pereg. lib. 6. tit. 5. num. 2. Hoc verò mandatum generale iã in his Indorũ partibus habemus, & sine speciali mãdato, res quæ cadunt in cõmissũ quæ etiã confiscantur, vẽdũtur. Et an cũ bona cõsciẽtia emat quis sine solemnitate bona confiscata remissivè per Abbatẽ in cap. quia plerique, n. 4. de immunitate Ecclesiar. & an hæ bona, vel quæ non solutã gabellam venduntur, Hieronymus Zanzenitus in tract. de foro conscientiæ, num. 67. Species etiam, quæ ab Indis pro tributis solvuntur, certis subhastationibus, & forma, de qua infrà, venduntur. Inter alia autem, quæ vendere de rebus fisci iubemur, sunt militiæ, sive officia quædam, quæ vendibilia appellantur, militia enim dici videtur, pro quibusdam an-

 nonis,

nonis, sive salarijs, quæ armatam, vel inermem militiam exercentibus præstari solebant antiquitus de publico, quas militias vendi solitas, probatur l. Lucius Titius 22. de legat. 2. l. mortuo bove. 30. §. si Titio, cod. tit. l. fidei commissa 11. §. si servo, l. his verbis, pen. § fina. de leg. 3. & ita sentit Bart. in l. 1. §. neque castrense. n. 4. de collat. bonorum, Alciat. lib. 8. Parergon. cap. 3. Lancellot. de militijs casu 1. Pratei. de verb. iur. in ver. *militia*, omniũ latè Tell. Fernand. in l. 26. Taur. n. 6. ubi an vendi, an conferri possit, & alia huiusmodi, Baeza de non melioran. lis, à num. 14. c. 26. Azevedo in Curia Pisana, lib 4. cap. fin. ubi refert, qui de hoc tractarunt, & inter alios Mechac. controvers. illustrium, c. 43. & Navar. & alij Mastrill. de Magistratibus cap. 14. Valasco de partitionibus, cap. 13. à num. 66. Benedictus Bobius de censibus art. 55 & ab art. 52. Belluga in speculo Principum, Rubr. 26. in princ.
18 Conanus lib. 4. comm. c. 15. latissimè, ubi latè tractatur an huiusmodi officia vẽdi possint. Illud autẽ in primis scire oportet, Baronesnõ posse hæc officia vendere, Mastrill. de Magistr. lib. 4. c. 17. n. 54 & seq. quia & generaliter huiusmodi officiorum venditio prohibita est, authent. ut iudices sine quoquo suffragio, tamẽ officiũ sine iurisdictione potest emi, l. 1. § 1. de pollicitationib. gl. & Bart. in l. Barbarius de officio Prætoris, num. 1. lect. 1. & lect. 2. num. 2. & qui emit officium, vel dignitatem, non utitur eius privilegijs, Aviles cap. 2. iudicum syndicatus, n. 18. sed quoad honorem non est novũ, nam honores & antiquitus vendebãtur, gloss. 5. l. quæ utiliter, de negotijs gest. & ob pretium datum Regi non committitur ambitus, Rebuf. de dignitatibus, nu. 2. Sed quoniã iam amplè disputatum & tandem conclusum extat iure vendi posse huiusmodi officia, dũ personis idoneis, & iusto pretio in iustos usus deputando vænacãt, circa hoc non insisto: illud autẽ scio, quæ Doctores expostulãt, melius posse adimpleri in his partibus, ubi mandato Regio hæc officia non nisi ad vitam primi possessoris venduntur, & ita plura cessant inconvenientia, quæ suprà dicti DD. cõsiderarunt. Nã ius militiæ cohæret personæ, l. denique 3. §. si quid minori, de minoribus, & ita regulariter non imputantur in legitimã, l. omni modo 30. §. imputari de inofficioso testamento, nec etiã confertur fratribus, Mastr. lib. 5. c. 3. nu. 46. Benè verũ est permitti eis, qui officia notoriatus, sive audientiarũ, aut aliorũ tribunaliũ emerunt, & alia officia huiusmodi, quę vulgariter dicuntur *de pluma*, ut semel possit hæc officia renunciare, ea lege, ut tertia pars pretij Regi solvatur. Ille autẽ qui officiũ per
19 renuntiationẽ adeptus est, iterum renunciare nõ potest, ex quo officia Decurionatus & cætera huiusmodi non subiacẽt hypothecæ, l. fin. C. de pign. Authent. de exhibẽdis reis, §. optimũ Bart. in d. l. 1. §. neque castrense, nu. 4. de collat. bonor. Tellus ubi suprà, n. 7 & ita sæpè defendi, ob debita talia officia vẽdi nõ posse: considero nãque l. 2. C. de evict. unde vulgare illud sumitur dicteriũ: Nã factũ iudicis, factum partis cẽsetur: & licèt ex ea causa diceretur usum vẽdi solũmodo, & advitã veri domini, pro quibus adducebatur utilitatẽ solũmodo vendi, quæ resultat ex usu officij, & possit adduci, quæ notat Bertach. de gabellis 2. mẽbro 8. partis principalis, n. 28. gabellã, scilicet, debere procuratorẽ, si gabella debeatur de lucro officij: adhuc enim ego concedebã, nec hãc cõmoditatẽ & usum vendi posse, cùm huiusmodi officia exerceri non possint per substitutũ, ut cavetur Regia pragmatica, dat. 9. die Iulij, anno 1589. & alia, lata etiam decima tertia die Iunij, anno 1590. Existimavi etiam magis expe-
20 dire officia huiusmodi perpetua advitã esse, prout in hisce vẽditionib⁹ fit, quàm

quam annalia, prout ante venditionẽ erant, sed ne diutius protraham, quæ nostri instituti non sunt, ideò omitto. Illud autem scio me semper in huiusmodi venditionibus curasse, ut idoneis conferrentur, & iam semel officium vendidi plus licitanti, & tamen domino Proregi aliqua proposui, qui-
21 bus talis venditio rata non debebat haberi, & ita factum fuit. Post hæc autem scripta generale mandatũ expeditum fuit à Rege nostro Tertio Philippo, quo permissum fuit omnibus possessoribus talium officiorum, & successoribus etiã, ut possent hæc officia renuntiare certa pẽsione Regi soluta, & ita quæ antiquitus dixi, nimis immutata sunt. Illud autem hodie minus intrepidè teneo, non posse scilicet ad vitam alterius hæc officia concedi, id enim fraudi esset pluribus iuribus, dareturque proprietas sine usu, & usus sine proprietate, servitreque peri subst itutũ, quæ omnia Regni Pragmaticis contraria sunt, quod & damnosũ Reipublicæ, & Regio ærario damnum afferret, nec huiusmodi facultas renuntiationis commodũ Regio patrimonio attulit, nec id unquam speravi, nec mea me fefellit opinio, de experientia enim antiqua, non tam opinio, quàm scientia est. Illud autem affirmo, nil tam facile, nec tam pie conveniens, quàm iura servare. Sed ad institutum redeamus, & licèt ut prædixi, & referunt plurimi officium personæ cohæreat, & Regis liberalitate translatio fiat, auth. de exhibendis reis, § optimum & tit. lucrativo dicat Mastrillus de Magistratibus, lib. 1. cap. 27. n. 10. tamen propriè loquendo nõ gratia, sed contractus est, ubi pretium intervenit, Vivius lib. 1. dec. 101. & non possunt revocari, Caldas de empt. cap. 18. in princ. & c. 28. à n. 1. Marta 1. p. c. 33. n. 104. Pretiũ enim aliquid magis speciale tribuit, & præter ea, quæ vidisti sup. gl. 17. à n. 18. facit etiam, nam facilius revocatur in servitutem servus sine pretio liberatus, quàm si pretio manumissus fuerit, l. 9. tit. 22. p. 4. & qui pretio manumittit servum, non habet contra tabulas in eius bonis, l. 22
23 etiamsi, 3. vers. *Si quis nummos* de operis lib. Maledictum pretiũ, quod tanta mala facit. & hæc pro nunc sint satis forsan tamẽ aliqua de hoc in discursu huius §. obvia erũt. res ergo fisci, quæ nõ sunt in eius perpetuo patrimonio, alienari possunt cũ Regio mandato, ut sup. n. 16. & solemnitate de qua infrà, res autẽ alienas alienare nolle præsumitur fiscus, nec alienat, Fab. de empt. & vendit. 3. q. princ. n. 17. nec rationẽ etiã ususfructus vendit proprietatẽ, Dueñas reg. 375. 1. limit. & vide infrà n. 21. Non enim Princeps aufert alienũ; Canteri qq. criminaliũ circa punitionẽ delictorũ ultimo cap. q. 1 n. 70. &
24 an, & quando possit Princeps alicuius dominiũ auferre, & ius privato quæsitum, D. Ioan. del Castillo 2. p. controversiarũ cap. 5. in princ. & c. 28. Ceballos comm. 2. tom. q. 577. cũ seq. Cal- 25
dãs de empt. & vendit. cap. 12. à n. 18. Quin officiali invadenti tales res sine mandato, potest de facto resisti, l. prohibitũ, C. de iure fisc. lib. 10. l. devotũ, C. de metatis, & epide. lib. 12. l. fin. C. de bon. vacan. cũ alijs adductis à Bald. in l. an. n. 4. C. de hæred. vel action. vẽd. & in l. 2. C. de comm. rer. alien. sed ut locũ habeat, quod de resistentia dicitur, necesse est, ut actor è constet sine mandato procedere, aliàs enim id nõ permittitur, nec iudici licet resistere cũ armis, vel sine illis, sed obedire, ut per Pan. in c. si quando, de offic. deleg. Imola in l. ab exécutore, C. quor. appel. nõ rec. & in c. dilecto, de sent. excom. lib. 6. & quod notat Dyn. in l. quod quis
26 mãdato de reg. iur. lib. 6. refert D. Perez in l. 5. tit. 12. lib. 8. ordin. gl. *Metiere manos*, ad hoc enim ut venditio valeat, fiscus debet vendere rem ut suã, & bona fide alienare, & cum subhastationibus. Bald. in l. multum, C. de cõmun. rerũ alienation. refert, quorũ

pliciter fiscus vendat, ubi dicit, ita intellectã l. bene à Zenone, C. de quadrien. præscr. Salicet. in l. si hypothe-
22 cas, C. de remissio. pign. plures referens Dueñas regul. 238. limita 1. Suarez allegatione 11. Grám. decis. 65. à num. 34. Et litigium etiam est sufficiens ad impediendam fisci alienationem, res enim vel actiones, quæ litigiosæ, vel in cõtroversia sunt, alienare non potest, l. res 22. in princ. de iur. fisc. Pereg. de fisco, lib. 4. tit. 6. num. 19. & fiscus vendens, præsumitur rẽ possedisse, Balbus de præscriptio. num. 2. & bona fide versari, Bald. in d. l. 2. C. de commun. rerum alienatio. ut evitetur sinistra suspicio: quod & probant suprà relati: in tantum, ut et si post talis rei venditionem, eius confiscatio fiat, venditio reconvalescit, nec à fisco res evincitur, l. à Titio, de reivendicat. & Bal. ubi suprà, sed rem quam fiscus habet etiam communem cum
23 alio, rectè fiscus poterit vendere, etiã socio invito, quod maximum fisci privilegium est, itéque personalissimũ: non enim id licet privato, etsi pretiũ in fisci utilitatem versum sit, d. l. 2. & ibi Bald. C. de commun. rerum alienation. l. 1. C. de vend. rerum fiscal. lib. 10. l. 5. tit. 5. p. 5. Abb. Siculus in cap. quamvis, de re iudicata, num. 22. Laudens. de fisco 1. par. num. 35. 45. & 47. Fabian. de Monte de emption. & vendition. q. 3. num. 56. Negusan. de pign. 3. membr. 2. par. principal. num. 36. & hoc casu non solùm pars fisci, verùm & socij remanet alienata: in hoc enim magis privilegium consistit, Paulus in l. servi, §. Labeo ait, nu. 2. de legat. 1. Deci. cons. 235. num. 7. 2. par. Alciat. in l. si socius 32. §. quod si communem num. 7. si cert. petatur. Affli. de iur. protomisæ. §. tota hæc, num. 17. Maranc. de ordin. iud. 4. par. distin. num. 75. fol. 48. Bart. in l. formaldum 2. C. de vendit. rer. fiscal. lib. 10. Bald. in d. l. multum 2. C. de commun. rerum alienation. num. 1. & in l. quoties num. 1. dicto titul. C. de venditio. rerum fisc. lib. 10. & ibidẽ num. 4. & 5. Salicet. in l. nullum, num. 2. C. de commun. rerum alienation. Hanc
24 autem alienationem fiscus faciet, requisito prius cõsorte, licet id nõ præcise, sed de æquitate intelligat Bald. in d. l. 2. arg. l. necesse, de in diem adiect. & l. 1. de priv. credit. Hippolytus sing. 441. num. 1. Valascus consultatione 143. num. 13. Gratian. decis. 169. num. 7. & in addit. Iason in l. 3. C. de iure emphyteu. num. 11. Castillo 3. tom. de Mayorazgos, cap. 6. Et an tunc fisco vendente rem communem præferatur socius, Castillo de usufructu. cap. 74. à num. 11 & tom. 3. cap. 6. Communio autem debet esse circa rei ipsius proprietatem, ut alienatio teneat modo de quo suprà: nam si u-
25 sumfructum fiscus habeat, hac ratione proprietatem non alienabit, Bald. in l. multum, C. de commun. rerũ alienat. num. 4. & Dueñas suprà relatus reg. 375. limit. 1. ubi de hæreditate loquitur. Communio autem ad vendẽdum sufficit, ut & pro minima parte sit, Platea in l. 1. C. de vendition. rerũ fiscal. cum privil. commun. lib. 10. n. 1. in princip. licèt contrarium tenuerit Dec. in l. eulus effectus 190. num. 5. de reg. iur. per dict. l. 1. sed meo videri nõ benè. Vẽdita ergo re cõmuni, privatꝰ quod suũ est, actione negotiorũ gestorum consequetur. Platea dict. num. 1. in fin. sed si rem ipsam velit sibi retrahere, quẽmadmodum & privati consors, poterit sibi habere, & dare quantum cæteri, Tiraquel. de retra. lignagiar. §. 1. glos. 18. num. 7. adducens l. 1. de privileg. credito. Nec solùm rem communem, sed alienam omninò rem
26 fiscus alienare potest, ratione tributi non soluti, l. 1. & ibi Bald. C. si propter public. pensit. l. 1. & ibi glos. verb. distrahatur, & Bart. C. de vendition. rerum fiscal. Nec solùm pro principali collecta, sed etiam pro collectæ pœna, Baldus in l. edicta, C. si advers. fiscũ

nu. 4.

num. 4. Alexand. in l. creditori, de a-
ction. empt. non solùm rem principa-
liter obligatam, sed & omnes vende-
re potest fiscus ratione tributi non so-
luti, sed privilegium solummodo ha-
bebit in re tributaria; in aliis autem
non nisi ex anterioritate, Bald. in l. 1.
C. si propter publica pensitat. num. 1.
27 In hoc autem casu, cùm propter mi-
noris debitum res venditur, ultra alias
solemnitates, de quibus infra; tutor
minoris citari debet; alias postea ad-
mitteretur ad retrahendam rem ven-
ditam debito soluto, Paul. & Salic. in
28 l. edicto 3. num. 4. omnino videndus,
C. si advers. fisc. Vnde nullum dubium
erit, posse fiscum alienare rem sibi o-
bligatam, non solùm consentiente, sed
etiam invito creditore, & quod magis
est, invito primo creditore, dum tamē
ei fiscus de primo debito satisfaciat,
l. res 22. §. res autem, de iur. fisc. & ar-
gumento l. unic. C. de vend. rer. fisca.
Platea in l. unic. C. pœnis fiscal. credit.
præf. num. 4. post med. & glo. 3. in l. 33.
tit. 13. par. 5. Quod posset limitari, dū
legitimo & convenienti pretio fieret
venditio, l. si minori 3. C. de iur. fisci,
lib. 10. de quo videbis infra, & has res
debitorum pro debito reali ordinario
vendit fiscus, etiam si tales res restitu-
tionibus & conditionibus subiectæ
sint, secus si munus extraordinarium,
vel rei non inhærebat, vel alias erat
personale, quia tunc anterioribus cre-
ditoribus non fit præiudicium, ut ex
l. Statius Florus, § Cornelio Felici, de
iure fisci, & in l. Imperatores, de Pu-
blicanis, & l. cùm possessor, § final. de
censibus, & Paulo in dicta l. Impera-
tores, refert Peregrinus de fisco, lib. 6.
titul. 4. num. 43. & in alienatione ex
causa civili eadem dicta censentur,
quæ suprà in criminali glossa 20. §. 10.
à num. 279. & de prælatione in glossa
decimasexta, speciali 42. num. 162.
Sed & dominium ab alio fiscus aufer-
re posset & alii donare, aut vendere,
29 si credendum est Baldo in l. omnes,

num. 1. & addicionar. ibi, C. de qua-
drienni præscription. Sed illa absolu-
ta potestas in consequentiam non est
trahenda, ideo illud certum est, procu-
ratorem fisci de mandato Regis pos-
se vendere rem alienam, dummodo id
bona fide faciat, ut suprà hoc §. num.
22. Et putans rem suam esse quod pos-
set evenire, si inter res confiscatas ali-
qua esset res non delinquētis, quę de-
linquentis censeretur esse, tunc enim
cùm succedat regula iuris, is enim
qui in ius succedit alterius, iustam ha-
bet ignorātiæ causam, & ratione pos-
sessionis rectè fiscus putat rem suam
esse, ex Abb. in cap. quamvis, num.
13. de re iudicat. facit l. 16. titul. 7.
lib. 9. Recopil. ubi quæcumque bona
possessa per debitorem fisci vendun-
tur, nisi scriptura probentur non esse
eiusdem & ideo talis alienatio cū bo-
na fide à fisco facta, valet & tenet, nec
dominus potest agere, nisi intra qua-
30 driennium ad pretium: emptor enim
statim securus est, l. omnes, & l. benè
à Zenone, C. de quadrien. præs. Paul.
& Salicet. & omnes in d. l. edicto 3.
C. de si advers. fiscum, Bald. ibidem, &
in l. 1. C. si pro public. pensitat. Spec.
tit. de præscrip. num. 29. Ang. in § e-
dicto, Instit. de donatio. num. 2. & 3.
Guillel. in cap. Raynuntius, verb. &
uxorem num. 381. cum duob. seqq. in
Budeus in § edicto, Instit. de usucap.
Mastrillo lib. 3. cap. 4. num. 397. & an
aliquo casu regressus haberi possit cō-
tra emptorem, Romanus sing. 744. co.
1. & per Hieronymum Laurentium
decis. Aven. 17. sed si emat quis res
Ecclesiæ securus non est de iure Ca-
nonico, sed secus de iure Civili, si
credimus Baptistæ de Sancto Blasio
in tractatu de contradict. iuris Can. &
Civ. cōtradict. 122. tom. 1. charta 56.
Vnde à fortiori, & res alteri obligata
à fisco alienari potest, dummodo, vel
notificetur ei, in cuius favorem obli-
31 gatio facta fuit, vel id per publicum
proclama fiat, tunc enim ex eo cōsen-
su,

sus saltem tacito, & venditio valet, &
ius pignoris remittitur, Negusan. de
pignorib. 4. membr. 6. par. num. 25. sed
ut prædixi, si res minoris sit, etiam in
perpetuum retrahi poterit, ut probāt
suprà relati, præcipuè Salic. in d. l. e-
dicto, num. 1. C. si advers. fiscum. E
converso etiam posset adduci Alciat.
in cap. cùm contingat, de iur. iurand.
num. 272. Vbi refert, alienationem rei
fiscalis à privato factam, saltem cum
iuramento valere, nisi mala utriusque
fides sit, sed profectò inde nullum fis-
co resultare posset præiudiciū, & ideo
omitto, id enim impossibile est verifi-
cari, cùm nec tali casu, cùm venditio
fit simpliciter, valeret. Ad hoc enim
32 ut valeat, venditio fieri debet cū om-
nibus solemnitatibus, si enim ita fiat,
emens consequitur plenam securita-
tem, & fiscus post quadriennium, nam
illo transacto, nec ad pretium tenebi-
tur, ut probant suprà relati num. 29.
Adeò enim securus manet emptor, ut
neque prætextu minoris ætatis, nec alia
quidem de causa talis venditio im-
pugnari possit, nec ipse fiscus, l. si quis
C. de fide instrum. lib. 10. l. quæcum-
que 5. eod. tit. & toto tit. C. ne fiscus
rem quam vendidit evinc. & vidisti
hac glos. & §. num. 28. Sed quòd ne ra-
tione minoris ætatis, forsan non erit
speciale in fisco, cùm venditio rei mi-
noris facta à creditore solemnitatem
non requirat, l. si pupillorum, §. 1. de
rebus eorum, Bart. in l. Papinianus 8.
§. sed nec impuberis, nu. 3. de inoffi-
cioso, Bertachino verbo, *Venditio qua-
liter*, num. 21. Si autem aliter fiat em-
ptio, non servatis solemnitatibus, em-
ptor dominus non fit, & ideo res etiā
cum fructibus tenetur restituere, nec
solū fructus perceptos, verùm & per-
cipiendos, d. l. 1. C. de fide instrument.
Specula. de fructib. & interesse, §. 1.
num. 4. vers. *Quartus casus*, Lauden. de
Fisco q. 144. char. 4. Lucanus de Fisco
1. p. num. 8. De percipiendis etiam te-
netur l. 1. C. de fide instr. lib. 10. &
alios casus vide per glossam 3. l. sed &
partus 11. quod metus causa. Idem in
re Ecclesiæ, licèt undecim casibus si-
ne solemnitate posset fieri talis ven-
ditio, ut per Capicium decis. 115. num.
2. auth. hoc ius porrectum, C. de SS. Eccles. &
in emente à minore itidem glossa, &
Bart. in l. patri pro filio 28. §. si pecu-
nia in fine de minoribus, in l. Titiū 48
§. à matre de admin. tutor. & in fisco
itidem glossa verbo potuit in l. sed &
partus 12. quod metus causa, l. 1. C. de
fide instr. & iur. ac. lib. 10. Coppus de
fructibus lib. 4. tit. 1. cap. 7. num. 2. &
est l. 40. tit. 28. p. 3. & glossa verbo *po-
tuit* in d. l. sed & partus, quod met.
cau. & gl. verbo *vili pretio* in l. 1. C. de
præscr. 30. vel 40. ann. Paulus in l. si de-
serta, num. 3. C. si propter pub. pensi.
Solemnitates autē quinque enumerat
33 Bald. & Salicet. in d. l. edicto, in fin.
C. si advers. fisc. videlicet ut sit debi-
tum verè, & quòd bona fide fiat di-
stractio, & iusto pretio, & subhasta-
tione facta, & plus offerenti, Peregri.
autem d. lib. 6. tit. 4. in princ. ad decē
usque extendit, ut scilicèt adsit debi-
tum, quòd debitor fuerit interpella-
tus, quòd venditio fiat præsente pro-
curatore, quòd publicè fiant subhasta-
tiones per viginti dies, quòd in sub-
hastationibus exprimatur qualitas
rei, quòd bona fide vendantur, quòd
pro parvo debito non vendatur res
magni valoris, quòd in venditionibus
34 non inserantur pacta insolita, quòd
pro iusto pretio res vendatur, quòd
pretio præsente vendatur: Guilliel-
mus autem ubi suprà num. 29. aliud
requirit, licèt tam diffuse non proce-
dat, ut scilicèt res distrahenda non sit
minoris, vel absentis reipublicę cau-
sa. Ego verò existimo, brevius has
qualitates restringi posse, & de sub-
stantia solemnitatis solùm esse præ-
sentiam Fiscalis, & subhastationes, &
mandatum. Primum enim præsentiā
Fiscalis requiri, vidisti suprà hoc §.
num. 2. & 33. probat Bart. in l. 1. C. de
fide

si le instrum. per text. ibi, Socin. cons. 45. num. 17. & apud nos ordinat. 59. in q. 11, licèt alij etiam iubeantur talibus venditionibus assistere, nullus sic eni- xè ac fiscalis iubetur. Secundū de sub- hastatione, probatur in l. si tempora, secundùm glos. quam ibi sequuntur Doctores, C. de fide instrumentor. libr. 10. Authentic. hoc ius porre- ctum, de sacrosanct. Eccles. Apud nos autem triginta diebus procla- ma fieri iubetur in bonis minoris, l. 60. tit. 18. p. 3. & ex æquiparatione minoris & fisci, de qua suprà gloss. 15. privil. 56. num 191. Item & in fisco observatur, licèt aliquibus casibus, vel prorogentur, vel abbrevientur termini, ut videre est l. 2. & 24. tit. 11. & l. 13. tit. 12. lib. 9. recop. & alijs illo- rum titulorum; item & diem assigna- ri ultimæ subhastationi, vulgò, *rema-*
35 *te*, probatur l. 5. d. tit. 11. quin & hora, ut videbis infrà §. sequenti, de locat. à num. 75. Tertium autem mandatū sci- licet requiri, probatur, ut vidisti su- prà hoc §. num. 16. Sed illud generale mandatum non sufficit ad venditionē rei alienæ, sed peculiare eo casu, ut in- terveniant necesse est, ut habeat locū l. benè à Zenone, C. de quadr. præscr. ut per Claperis 2. p. causa 68. q. 2. & causa 69. q. 4. nec sat est à rationali- bus, vel officialibus vendi. Reliqua enim quæ à Peregrino adducuntur, vel suprà dictis reducuntur, vel non substancialia, sed naturalia sunt. Il- lud enim ut adsit debitor, ad manda- tum reducitur, secundùm quod inter- pellatus fuerit, non existimo præcisè requiri, cùm lex interpellet, præter- quam in minore, vel Reipublicæ cau- sa absente, ut per Guillielm. & Salic. suprà relatos; quod autem exprimatur qualitas rei, id est fieri demonstratio- nem, & rem confinibus demonstrari, l. si rem 6. & ibi glo. de relvend. vidisti suprà gloss. 4. num. 1. quod bona fide vendatur de substantia venditionis non est, sed ad securitatem, ideo de

naturalibus, non de substantialibus: idem dico de alijs quatuor restātibus, naturalia enim non autem substantia- lia sunt, idemque dici posset ad Gull- lelmum de re minoris, id enim ad se- curitatem spectat. Hæc autem, quæ diximus proximè, intelliguntur in subhastatione rei fisci, & in ea veris- simum est, illa tria solummodo requi-
36 ri, sed quod cæteri referunt, ad vendi- tionem rei alienæ referunt. Certum enim est etiam in venditione rei de- bitoris fisci, cùm pro causa debiti vē- ditur. Nec etiam tunc ipse fiscus re- petit, l. quæcunque 5. C. de fide instr. & procurator fisci in ea venditione præsens esse debet, Platea in l. 1. C. de fid. instr. lib. 10. id cum omnibus fisci solemnitatibus fieri debere, ut docēt Lauden. de fisco, q. 165. Bald. in l. 1. n. 5. C. si pro public. pensitat. Fabian. de Monte de emption. & vendit. 5. p. princip. num. 87. Vide Negusantium de pignoribus 1. memb. 6. p. princip. num. 47. Fabian. de empt. q. 3. num. 87. Lauden. de fisco q. 144. Lucanus de fis- co 1. p. num. 8. Rebuf. de fisco nu. 164. Aliàs etiam emptor tenetur ad fru- ctus perceptos & percipiendos, & quandocunque retractabitur vendi- tio, Bald. per tex. ibi num. 1. & 6. in l. quod in libellum 1. C. de fid. instrum. lib. 10. Bart. in l. si minori, C. de iur.
37 fisc. lib. 10. Laudens. ubi suprà, Guid. sing. 352. §. ubi, & ad statutum Delfi- nale, §. fisci, num. 11. & quandocum- que: at apud nos aliter cōsuetudo est, & ita si res aliena, ut aliena pro debi- to fiscali vendatur, minor solemnitas requiritur: & quæ in venditione rerū debitoris fisci, cùm pro cessatione so- lutionis sit venditio, solemnitas re- quiratur, vide Fabianum de empt. 5. p. princ. num. 87. Illud autem primò necesse est, ut verè debitum sit, vel e- xistimetur esse, si enim exactor tribu- torum vendat rem non cessantis sol- vere, furtum committit, & res effici- tur non usucapibilis, l. etiam 8. C. de

fur.

furtis,& ibi glossa,cuius simile videmus in tutore,non enim præstat titulum subreptum vendendo, l. qui fundum 7.§.si tutor pro emptore ; & falsus creditor furtum committit,l. furtum 44. D.de furtis. Subhastationesq; breviores fiunt,ut per tot.tit.7.lib.9. Recopil.nec necesse esse fiscalem assistere vidi,licèt aliquando etiã ego præsens fuerim huiusmodi subhastationibus. Mandatum autem semper adest cùm debita fiscalia perquiri, & satisfieri pluribus ordinationibus cautum sit,& ideo,ut prædixi,pro mandato est,ut debitum sit,neque aliud aut necessarium est, aut servari vidi. Si autem res non debitoris vendatur, tunc ante omnia bona fides requiritur,ut latiùs vidisti suprà,& inde etiã consequens est,ut eadem adhibeatur
38 solemnitas, quę deberet adhiberi, si vera esset causa, quæ bonam fidem præstat: si enim ut fiscalis venditur, talis res eadem solemnitas,quæ & fiscalibus rebus,debet adhiberi, sin veró ut debitoris,eadem,quæ in debitoris bonis subhastandis requiritur: & in omnibus ijs casibus semper censetur exemptus venditionis rei minoris,ut vidisti suprà num.30. ex quo & alijs defendebam,non valuisse venditionẽ prædiorum Indorum oppidi de Macha *huius provinciæ*,quæ vendita fuerant,vel donata,ut per adversos dicebatur nomine Regio. Dicebam enim nec ordinem mandati Regij servatũ, nec subhastationes intervenisse, & propterea populũ iure minoris uti,tũ etiã Indos ipsos minores reputari, ac propterea eorum nomine, & ut sibi necessaria prædia restituerentur,quocunque tempore me debere admitti, qui regio mãdato,epistola ad me trãsmissa,eorum defensioni assistere, & pro eis advocare iussus fui.

PRIMVM PRIVILEGIVM

SVpposito quòd Princeps cõtrahere potest,ut vidisti sup.in principio huius glossæ & cùm non sit Dominus rerum in particulari, ipse emere etiã potest, Laudens.de Principe q.88. Illud notabile est,nam licèt contractus emptionis & venditionis inter quoslibet bonę fidei sit,cùm tamen Principis quilibet contractus bonæ fidei sit; imò exuberet in eo bona fides,ut in principio huius glossæ vidisti,cõsequens est, ut in venditionibus fiscalibus magis bona fides eluceat,nec solùm cùm fiscus contrahit cum privato,sed etiam privati inter se,quod generaliter Bertachinus in suo Repertorio verbo *venditor* agit ad pretium, num.2. Et si venditor asseveret minus esse onus fiscale,quàm revera sit, emptor agit ad integrum interesse, Paulus in l. si minor num.3.5.& 6.C.de actionibus empti, nec libertas in fraudem fisci valet,l.si in fraudem 5.C.qui man. nõ poss.& ita contractus fiscales maximã debent habere securitatem,l.2.l.benè à Zenone, C.de quadriennij præscriptione,& an Princeps vendens transferat dominiũ.Ias.in l.quoties de rei vendicatione relatus ab Alciato in l. alienatum 67.de verbor.sign. & malæ fidei emptor in re fiscali non recuperat pretium,l.1.in fine, C.de præscrip. 30.vel 40.ann. Quin ut fides servetur cõtractus *Principis* lex est,l. Cæsar 15 de public.& vect.& ex pacto privatorum in emptione fisco actio quæritur, l.1.C. si servus export. veniat, quin nec ipsi contrahentes possunt inde resilire,d.l.1. Quod nota ad ea quævidisti suprà glossa 20.§.11 à num.465. Sed illud hic adverte,nam quæ diximus de venditione rei à fisco facta, non operatur contra libertatem, servus enim venditus à fisco potest ad libertatem proclamare, l. non ideominus 5.C.de liberali causa; cùm enim fiscus satisfacere non possit,cùm libertas pretio non æstimetur,æquum est,ut hoc modo libertati consulatur, & cùm iustum pretium bonæ fidei con-

conveniat si ob debitum fiscale viliori pretio res vendatur, non transfertur dominium, l. si quos, C. de resc. vend. & de alijs solemnitatibus, vide l. 2. C. si propter publicas pens. & cùm contractus fisci, etiam respectu tertij, securitatem tribuat, multo magis respectu ipsius fisci, & ita etsi compensatio in fiscalibus non fit, ut vidisti sup. glos. 16. privilegio 34. Tamen etiam ex alia statione non potest evincere fiscus rem à se venditam; ut in Rubro, & l. 1. C. ne fiscus rem quam vẽd. & c. libro 10. & vide Bart. ibi, limitantẽ dummodo ex bona fide, quin & ex postfacto confiscata re convalescit venditio à fisco facta, Bertachinus verbo *venditio quando* vers. 75. Facit & pro eadem parte l. 1. C. de fundis rei privatæ lib. 11. nec si alius plus offerat fiscus debet recedere à contractu, nec civitas, Laud. de fisco q. 173. & videbis infrà hoc §. speciali. 9. Quod autem de fisco vendente diximus, de ipsiusmet venditione intellige, non autem de alio vendente, licèt ex contractu fisco commodum resultet, l. 2. C. de comm. rerum alien. Nota etiam præscriptionem rei venditæ à fisco de qua in l. bene à Zenone non obesse absenti causa Reipublicæ, l. Reipublicæ, C. de restit. mil. non etiã obest minori, l. final. C. si adversus fiscum, & vide Laudensem de Principe quæst. 11.

Plura ergo huius contractus respectu specialia inveniri possunt in fisco, sicut & in alijs speciebus vidisti suprà, & omissis pluribus, quæ ex dictis huc usque in hoc §. adduci possent, primũ
39 speciale solummodo ex suprà dictis observa, ut scilicet fiscum rem communem etiam pro parte socij, l. 1. C. de vend. rer. fisc. lib. 10. l. 53. tit. 5. p. 5. si fisco id expediat, aliqui voluerunt, sed absolutè dici potest ex dictis iuribus, & nostra lege partitæ, & ibi gl. 7. vel omnino alienam rẽ vendere possit, & emens à fisco plenam consequatur securitatem, dummodo cum debita solemnitate, & bona fide alienatio fiat, quod satis latè habes explicatum in hoc §. à num. 21. & probat Rebufus de fisco num. 53. & fiscus solus vendere rem communem potest, non socius, etiam ut fisco solvat, l. multum 2. C. de communium rer. alienat. Caldas de empt. & vend. cap. 9. num. 30. & sine citatione ex Asinio in praxi, §. 9. cap. 15. limitatione 128. ut nec hypothecaria teneatur, gl. 6. l. 53. tit. 5. p. 5. Scaccia de cõmercijs §. 1. q. 7. p. 1. num. 15. Et cùm bona fides requiratur in fiscali etiam ad securitatem tertij, necesse est, ut etiam quoad se ipsum bona fide versetur, & sciat sibi rẽ aliquam emere non posse, cui vendendæ præpositus est, l. non licet de contrahend. emption. quod hodie extensum extat, & nullus, qui cuiusvis rei venditioni præest, ut iudex, vel administrator, talem rem sibi emere potest, aliàs venditio non valet, & ad quadruplũ emẽs tenetur, l. si in emptione §. ult. de contrah. empt. l. cùm ipse, C. eod. l. 4. tit. 5. p. 5. l. 23. tit. 11. lib. 5. Recop. Anton. Gom. tom. 2. cap. 2. n. 2. Dueñas reg. 31. Matiemin d. l. Recopilationis, limitatur autem l. cùm ipse tutor 5. C. de contrahend. empt.

II. PRIVILEGIVM.

Secundum speciale in fisco vendente sit, ut non possit in eius venditionibus haberi fides de pretio. Præsenti enim pecunia res fiscalis distra-
40 hi debet, l. 2. & l. etsi instrumentum 3. C. de fide instrument. lib. 10. & ibi Bart. in l. gravissimum num. 2. C. ne fiscus rem quam vend. lib. 10. & in l. 1. C. de offic. Procur. Cæsar. à num. 4. Baldus in l. 2. C. de hæred. vel action. vend. Fabio de Mont. de empt. & vẽdit. 3. quæst. princ. num. 31. Bertach. in repert. verb. procurator fisci, vers. 6. Gratianus tom. 2. discept. cap. 329. à num. 37. Sed cùm omnia præsumantur solemniter acta; confessionem

de recepto factam ab administratore, contra fiscum probare, tenet Marr. Laudens. de fisco, quæst. 26. pluresq; eiusdem sententiæ fautores refert Tiraq. de retr. act. conven. §. 4. glos. 6. num. 1. unde procurator fisci de non recepto quietare facit, ut dicit Barr. Belenci. de charitativo subsid. quæst. 104. n. 2. & apocham administratoris civitati
41 præiudicare, tenet Alciat. in l. Præses, C. de transaction. num. 29. Sed quod ultimo loco dico de apocha de recepto, non statim verum est, ut vidisti suprà glos. 16. num. 163. spec. 43. & glos. 18. privil. 10. num. 19. Et hodie apud nos cùm ex ordinatione Regia Comites rerum privatarum simul debeant solutiones recipere, & statim in libro scribere, *non censetur sufficiens instrumentum solutionis*, nisi ex huiusmodi libris apochæ fides comprobetur, imò solum instrumentū ex libro communi extractum probat, ut iā sup. resolvimus gl. 16. priv. 11. quo casu de-
42 ceptio nō potest cōtingere. Quod autem de præsenti solutione de iure cōmuni videtur necessarium, rarò apud nos invenitur, nec hodie id omnino servatur, ut præsenti pecunia res fiscalis distrahatur, & ita sine difficultate observari vidi, & observavi, ut hac præsentis pecuniæ scrupulositate spreta, quod Regio ærario magis expediret, quæreretur, cùm ex dilata solutione aliquantulum carius res vendātur sine peccato, ut ex relatis à Navarr. in *manual. de peccatis capitalib.* cap. 23. à num. 81. Et ita hæc consuetudo in his Indiarum partibus ita est extensa, ut vix, & ne vix quidem, emptores inveniantur, nisi aliqua pretij partis dilata solutione: & cùm ego per epistolam Regiam Maiestatem, & eius supremum Indiarum Consiliū cōsulerem, quorsnam differentia deberet versari inter dilatam solutionē, & præsentem, ut melior altera earum conditio videretur, mihi ex Regia epistola fuit responsum, datum Vallisoleti, sexto die Aprilis 1601. ut augmentum curarem, & pretij securitatem: quo responso plusquàm satis hæc universalis consuetudo comprobatur. Et valere venditionem rei fisci, non præsenti pecunia, sed nō transferri dominium, donec pretium solvatur, tenet Bertachinus verbo *venditio qualiter*, ver. 43. fol. mihi 200. Balzaranus ad constitutiones Siciliæ, tit. qualiter locandæ sunt res fiscales num. 43. pag. 355. Sed hoc de non translatione dominij intelligerem, si id fisco expediret; rarò autem crederem expedire cū ei hypotheca sufficiat, ut videbis infrà privilegio proximo, & cū fiscus habet fidem de pretio, etiā sine alia clausula habet prælationem in bonis emptoris, l. 2. C. in quibus causis pignus, vel hypotheca; & post Romanum, & Manticam Statilius Pacificus de Salviano interdicto inspectione 3. c. 2. nu. 386. Et ita præferri debet anterioribus creditoribus, vel ex l. Iulianus 14. §. offerri, de actionibus empti, vel tā quam in rebus post fisci obligationem quæsitis, l. si is qui 18. & ibi Bart. de iure fisci, glos. in l. In operis 29. locati, glos. 4. l. 33. tit. 13. p. 5. Baldus Novellus de dote, p. 10. limitatione 16. Gutierrez pract. cap. 98. num. 11. vel melius posset reivendicatione, utpotè non translato dominio.

III. PRIVILEGIVM.

Tertium speciale, & proximo pro-
43 veniens illud est, ut licèt dominiū trāsferatur regulariter ex venditione, dummodo fides de pretio habeatur, l. procuratoris 5. §. planè de tributoria, §. vendita, Institut. de rerum divisione, cum alijs, tamen in venditione fiscali, absque pretij numeratione dominium non censeatur translatum, l. si procurator 5. de iur. fisc. in fin. Callist. in Margarita fisci, dub. 3. n. 23. Sed cùm, ut proximè vidisti, valeat venditio sine præsenti pretio, ut extra fiscum

cum

eum probatur in proximè dictis iuribus, cum vulgatis, consequens est, & dominium transferri, ut ibi probatur, & ita in facti contingentia defendi, cùm ut suprà dixi, officia tabellionatus, & cætera huiusmodi possint renuntiari, ita ut tertia pars pretij Regio ærario inferatur; duabus primo possessori relictis, cùm officium tale vni fuisset venditum certo pretio certis diebus persolvendo, & cùm non solvisset posteriori termino, per officiales fuisset officium venditum, cùm factum iudicis, factum partis sit, ex l. si ob causam 13. C. de evictión. & videbis infrà privil. 7. num. 48. & iste dominiũ ex venditione fuisset adeptus, defendi inquam, uti ex venditione per ipsum facta, tertiam pretij partem ærario inferri debere: ipse enim & verè dominus fuit, & facto iudicis vendere videtur.

IV. SPECIALE.

44 Qvartum speciale in venditionib⁹ fiscalibus, de quo suprà latè à nu. 32. ut scillicèt de substantia venditionis fiscalis rei sit, ut venditio sit solemniter subhastata, l. 1. C. de fide instrum. lib. 10. & cæteris iuribus ibi adductis, & est lex 219. Styli, quæ in observantia est, & ideò obligat: & facit, nam etiam clam vendere dicitur, qui coram testibus vendit, non tamen publicè, ut iura volũt Rebufus de Fisco num. 45. quoad subhastationis formam, vide infrà §. proximo num. 76. ut vidisti restringi ad venditionẽ rei, quæ omnino est fisci, si enim debitoris sit, & ex causa debiti vendatur, licèt de iure communi eadem solemnitas requireretur, ut dixi suprà nu. 36. & executorem sententiæ teneri in publica subhastatione vendere, tenet Matienço in l. 14. tit. 4. lib. 5. Recop. glos. 1. num. 34. & ibi de alijs executoribus; tamen hodie secus est apud nos, quo videtur incidere, quod refert Peregrin. d. lib. 6. tit. 4. num. 14. ubi docet, res mobiles creditoris pro debito fiscali sine subhastatio nibus vendi: licèt in immobilibus aliud esse referat, sed quid sit apud nos, vidisti suprà. Ex pluribus autem licitatoribus magis idoneum potest eligere venditor, Fabianus de empt. & vend. 5. q. principali num. 94.

V. SPECIALE.

45 Qvintum speciale, quod à primo procedit, illud est, nam si fiscus rẽ communem vendat, emptor totũ pretium etiam pro parte socij fisco solvere debet, & ita solvendo liberatur, facit l. Senatus, & l. res quæ §. 1. de iur. fisc. Bald. in l. 2. C. de commun. rerum alienat. Luca de Fisco 2. par. num. 36. & alij quos refert Dueñas regul. 375. ampliat. 6. & vidisti suprà gl. 16. privil. 39. num. 150. Fiscus autem socio tenetur ad partem pretij, ut tenet Bald. & Dueñas supr. relati, & Placea in l. unic. num. 1. C. de vendit. rerum fisc. lib. 10. glos. fin. dict. l. 53. titul. 5. par. 5.

VI. SPECIALE.

Sextum fisci privilegium in venditionibus, & quidem solemne illud est, nam contra illum locum non habet ædilitium edictum, si res morbosa fisci vendatur, expressa l. 1. §. illud de ædilit. edict. Bald. in l. 1. circa fin. de hæred. vel action. vend. & in l. fin. C. de ædil. action. Cæpol. in d. l. 1. §. illud num. 1. Alciat. in l. cum quis 16. n. 4. de verb. signif. Rebufus de Fisco num. 30. Tenebitur autem procurator, si sciẽs tale vitium, dolosè vendat, ut tenet Cæpol. ibi num. 2. quod an verum sit, ipse viderit: & forsan hoc non tam difficile mihi videtur, quàm quod statim
47 subijcit num. 3. docens §. illud, debere intelligi quoad pœnam, nam ad simplum tenetur fiscus; quod tamen meo vide-

videri non iure probat: legem enim nullam pro sua parte adducit, nec rationem concludentem, & cùm d. §. Illud, expresse loquatur, non est cur ab eius discedamus conclusione, & ita intelligo præcisè textum ibi, ut nullatenus fiscus teneatur ædilitio edicto, redhibitoria, aut quanto minoris, ut vidisti suprà gloss. 18. privilegio 7. & ementem à fisco non agere redivictoria, licèt in emente à civitate secus sit, Baldus in l. finali, C. de ædilitijs actionib. & Bertachinus; & præter illum textum expressum mihi suadetur ex eo, nam d. §. specialitatem constituit in fisco, ita ut plusquã Respublica habeat privilegium, & plusquam minor: at minor ex delicto tutoris non punitur, sed tutor ipse, l. 1. in fin. C. de falsa moner. Ergo ut privilegium sit, necesse est, ut ad nihilum teneatur. Præterea etiam privatus redhibitoria, vel quanto minoris solummodo tenetur ad simplum, ad rem scilicet ipsam, vel ad minus pretium. licèt actione in factum ad interesse teneatur, quod & simplum potest dici, ut probat d. l. 1 & totus titulus, l. Iulianus §. 1. eod. l. 64. tit. 5. par. 5. Anton. Gom. 2. tom. var. cap. 2. num. 48. & 49. Si ergo fiscus teneretur ad simplum, nil speciale in fisco esset, & contrariũ voluit text. ibi, nec ratio Cœpolæ aliquid me movet, nam fiscus non dicitur locupletari cum iactura aliena ex huiusmodi venditione, cùm ignorans ipse sit, & maius damnum esset, venditionem tam solemniter factam facile retractare, quod aliàs considera. vit l. in causa de minorib. Præterea, & pro hac parte adduci possunt, quæ videbis hoc § sing. 7. 8. & alijs infrà, & decimoseptimo.

VII. SPECIALE.

48 ERit & speciale septimum, nam fiscus non tenetur de evictione, nisi ad simplum, licèt in privatis secus sit, in tantum, ut etiam si procurator duplum promittat, fiscum non obliget, nisi ad simplum, l. si procurator 5. in princ. de iure fisc. Bald. in dict. l. 1. C. de hæredi. vel action. vendi. Afflict. de iure protomisæ. §. 4. num. 26. Laudẽs. de fisc. quæst. 111. Lucan. 1. part. num. 53. Paris. consil. 101. num. 54. volum. 1. Peregrin. lib. 6. tit. 4. num. 37. Nisi succedens privato ex eius contractu teneretur, Faber in C. lib. 8. tit. 11. defin. 19. Laurentius decis. Aven. 17. Illud autem nota ementem à fisco agere de evictione, etiam si ob iniustam sentẽtiam in causa succumbat, l. 2. § si generi, & ibi glossa de administratione rerũ ad civitatem &c. Cùm secus sit in emente à privato, l. si per imprudentiã de evictionibus, cap. final. de empt. & vendit. gloss. Baldus, & DD. in l. fin. C. si adversus fiscum, Bertachinus. verb. *emptor agit*, vers. 85. & à fortiori fiscus non tenebitur de evictione, si rem debitoris ob debitum vendat; tunc enim nec ad simplum tenebitur,
49 ut l. ob causam 13. C. de evict. & tenet Dueñas regul. 169. ampl. 1. Si tamen Rex iuberet aliter fieri instrumentum, teneretur de evictione, Hieronymus Laurentius decis. Aven. 133 & refert Gregor. glos. fin. l. 23. tit. 18. part. 3. Sed certè lex illa hoc non innuit, sed solummodo ibi fit mentio pœnæ à Rege impositæ non iuvantibus collectoribus tributorum, & talis pœna, si Regi visum fuerit, potest extendi usque ad aditionem & venditionem bonorum delinquentis: & licèt non dubitem, posse Regem teneri de evictione, si ipse velit, teneo id non probari dict. l. 23. & multum dubito id unquam factum, aut faciendum: fiscus enim, qui tot privilegia habet, non debet esse deterioris conditionis, quàm privatus, qui tali casu de evictione non tenetur, ut vidisti: si tamen id mandatum esset, non est dubitandum, aut si consuetudo ita se haberet, nam vendens res fiscales ordinarias

narias clausulas, potest apponere, ut videbis infrà num.61. privil. 12. Imò licèt fiscus, nec privatus non teneatur de evictione cùm vendit rem debitoris, tamen adhuc aliqua considerabilis differencia est in hoc casu in fisco, l.1.C. creditorem evictione pignoris, &c. Esset autem multum singulare, quod tenet Parlador. lib.2.rerũ quot. cap.fin.5.part.§.11. num. 28. Scillicèt quòd si aliqua pars vectigalis non traderetur à fisco emptori, non esset locus exceptioni rei non traditæ, sed iura ab eo adducta id non probant, nec l.1.C. de evictionib. nec l. 34.tit.5.par.5. quæ diverso casu procedit, ut per Greg. ibidem, an autem fiscus ad dãna interesse teneatur, vide Farinaciũ decis.44. num.2.

VIII. SPECIALE.

50 PRo octavo speciali quærendum est, an in venditionibus fiscalibus locũ habeat l.2.C. de rescind. vendition. & videtur plures ex antiquis virtualiter tenuisse, non esse locum in huiusmodi contractibus remedio, dict. l.2. nec ex læsione posse talem contractũ rescindi. cùm in venditionibus fiscalibus subhastatio & cæteræ solemnitates requirãtur, de quibus suprà hoc §.à num.32. Ex his enim causis remedium hoc excludi, probat l.220. Styli, & ibi Paz plures Doctores allegat, qui loquitur in vẽditione facta in publica subhastione, & vide Molin in emporio iuris 1.par.tit.9.quæst.23.& ex Angel.in l.pretia rerum numer.3. ad leg.Falc.& in l.1. numer.2. C. de præscription.triginta vel 40. annor. qui pro sua opinione videtur adducere l.1.vers. ita enim, C. de præd. Decurion.lib.10. ubi Bartol. num.4. & Plate.num.2.quos & alios refert Padill.in l.2. C.de rescind.vendit.n.30. & Pinel.2.part. dict.l.2.cap.2. nume.25.& Peregrin.dict.lib.6.cap.4. num.8.nil affirmans, tenet venditiones fiscales ob læsionem solummodo non rescindi: verùm illa opinio, quemadmodum & ratio, qua fundatur, facilè diluitur, cùm communior opinio sit, subhastationem non excludere remedium dict.l.2. ut cum Imol.& aliis tenent Alex. in l. si quis cùm aliter nu.16. de verb.obligat.& ibi Rom.num.8. Alex. in l.pretia rerum ad legẽ Falcid. Bart. in l.1.C.de præscript.30.vel 40.annor.& plures quos refert Pin.& Padil. ubi suprà, & in fiscalibus venditionibus hoc l.2. remedium admitti, imò minori ex læsione notat Pin. ubi suprà, num.27. ex l. siquidem, C. de prædiis min.& in venditionibus fiscalibus locum habere remedium l.2. tenet quemad. in quæstion. fiscal. q.15. Sed cùm in facti contingentia

51 accidisset, ut contra venditiones aliquas à me factas officiorũ procuratorishuius Argentinæ Cãcellariæ emptores vellent venire; longe enim maiori pretio, quàm antè unquam ea distraxi, & horum exemplo quidam thesaurarius domus monetæ oppidi de Potosi, qui ibi officium emerat, eandem litem proponeret, contendi tales lites non debere admitti, nec in venditionibus fiscalibus, præcipuè horum officiorum locum esse remedio dict.l.2. C.de rescindend. venditio. Si enim his litibus daretur locus, nulla emptio sustineri posset, cùm in hac provincia testes facillimè deponant. non solùm in his, quæ credulitatis multũ habent, sed etiã contra facti veritatẽ expressam, quemadmodũ & mihi contigit in his litibus, nã per adversos usq; ad satietatẽ, quod allegarunt probatum fuit: meum autẽ principale fũdamentum, quo has lites, & earũ progressum, & ingressum impedire curabã, deducebã ex l.14.& 15.tit.9.lib.9

52 Recop. ubi in locationibus & conductionibus redditum regaliũ, remedio d.l.2. nec pars fisci, nec adversa uti potest, quę iura cùm expressè loquantur in locatione, & ad venditionem

necessario trahi debent: locatio enim
& venditio omnino æquiparantur, &
eisdem legibus procedunt, l. 2. locati,
princ. Instit. eo. Ange. in §. pretiũ Inst.
de empt. & vend. num. 4. Tiraq. plures
referens de retr. lig. §. 1. glos. 14. nu. 3.
Ex qua ratione Faber. dict. l. 2. quæ de
emptione loquitur, ad locationem ex-
tendit, & cum pluribus idem tenet
Pin. in dict. l. 2 1. par. c. 3. n. 17. & Me-
nes. num. 13 & seqq. & videbis §. pro-
ximo, in princ. idque sine difficultate
est, & ita è converso eadẽ fieri debet
extensio, ita ut omnino dispositum in
locatione, & ad venditionem exten-
datur: non enim est novum, ut unũ sta-
tutum per aliud extendatur, etiam si
exorbitans sit, Hipp. cons. 64. num. 19
& cons. 97. nu. 24. præsertim in æqui-
paratis, tunc enim omnino extensio
fit, l. si filiusfamilias 6. C. ad Mace-
donianũ, glos. in cap. præsenti, de sen-
tentia excommunication. & Domin.
& Franc. relati à Mier. de maiorat. 1.
part. quæst. 208. num. 4. Paris. cons. 59.
3. part. Rip. in l. si constante num. 62.
soluto matrimonio, & ita lex exorbi-
tans extenditur ad alium casum mini-
mè comprehensum ex identitate ra-
tionis, Mieres de maiorat. 3. part. q.
9. num. 21. Et cùm ratio generalis est,
etiam lex specialis extenditur, Boer.
53 cons. 26. num. 4. Paulus 1. part. consil.
441. numer. 6. Nec tunc rectè dicitur
extensio, sed comprehensio, ubi est
rationis similitudo, Paulus 2. part.
cons. 261. num. 3. late Curtius Senior
cons. 39. à num. 10. Matienç. in dialog.
Relator. 3. par. cap. 5. num. 15. quod &
in privilegijs videmus: nam si lex duo
adequat, privilegium uni concessum
competit & alteri, Romanus consil.
147. num. 2. plura iura allegans, idem-
que est in correctione, nam uno æqui-
paratorum correcto, & alterum corri-
gitur, Everard. in cent. leg. loco 35.
fol. 120. litter. D. Abb in cap. nihil nu.
9. de elect. idem & in pœnalibus, Ias.
in §. ex maleficijs, Institut. de action.
num. 39. Ex quibus plusquàm planum
est, in venditionibus fiscalibus non
esse locum remedio l. 2. C. de rescind.
Et in hoc officiorum venditorum ca-
su, & aliæ militabant rationes, illa
54 præsertim, nam hæc quæ publici iuris
sunt, æstimari non possunt, l. illud 9. C.
de excusatione munerum lib. 10. Bald.
in cap. 1. §. ead. lege, de lege Conradi
in usibus feudorum, Avend. resp. 9. num.
1. Et cùm in his officijs honor confe-
ratur, non æquè cadunt in considera-
tionem. Præterea & licèt ex eis com-
modum pecuniarum resultet, non ta-
men illud certũ est, ut antiquis in mi-
litijs considerabatur, & in tessera fru-
mentaria sensit Alcia. & cæteri relati
suprà num. 3. Unde quoad commodũ
pecuniarium attinet, hi eventum for-
tunæ cẽsetur emisse, & ita impeditur
remediũ, l. 2. ex Ioanne Andr. & Spec.
relatis à Padilla dict. l. 2. num. 15. & est
55 l. si ea lege 17. C. de usuris. Allegabã
etiã pretiũ iustũ constitui ex loco pu-
blici mercati, cap. 1. de empt. & vend.
Tiraq. plures allegantem de retr. lign.
§. 1. glos. 18. nu. 6. Imò secundũ aliquos
locus publici mercati articulari de-
bet, Matienç. in l. 1. titul. 11. libro 5.
Recopilationis, gloss. 2. num. 12. Et
cùm venditiones fiscales semper
cũ subhastationibus in foro publico
fiant, aliunde non posse intelligi pre-
tium, & ita idem tenet Socin. regul.
427. Baldus in l. vetustissimam, nu-
mero 6. C. de iure dominij imper.
Felin. in cap. cùm Ioannes num. 5. de
fide instrument. Gregor. in l. 55. titul.
5. part. 5. gloss. 7. Quod etiam cùm
pretium taxatum est, intelligit Me-
xia in pragmatica panis col. 4. num.
20. & testes non concludunt, nisi
dicant per verbum facti, scilicèt ita
vidisse communiter vendi tales res,
docet Anton. de Butrio in cap. 1. de
emptione & venditione num. 9. Af-
flictis decis. 316. à num. 5. Et ita in si-
milibus optima probatio est, quæ de-
ducitur ex instrumentis allatũ vendi-
tio-

tionum, Bald. in l. 1. C. de sententijs, quæ pro eo, quod interst, num. 80. Cephalus cons. 261. num. 16 lib. 2. Et valor melius probatur per æstimatores, quàm per testes, Vivius lib. 3. decis. 413. in fine, & iustum precium constituitur ex hominum æstimatione etiã insana, Gutierrez lib. 2. pract. quæst. 173. num. 6. Possit etiam adduci dicta officia non præsenti pecunia vendi, & ratione dilatæ solutionis potest aliquando cariùs vendi, si credimus Decio cons. 111. Faciebat etiam, quòd emptores sciebant rei valorem, antè enim officia eadem exercebant, ut ponderasti suprà glos. 5. nu. 3. & sciens rei valorem, non potest petere restitutionem, ut vidisti hoc §. & probat Matienço in l. 1. tit. 11. lib. 5. Recop. gloss. 8. num. 35. nec necesse est, ut renuntiet dict. legi 2. C. de rescindẽda, Gutierrez lib. 2. pract. q. 140. num. 1. Facit etiam, nam contractus factus cũ iudicis decreto non subiacit dict. l. 2. ut ex alijs concludit Fabianus de emptione & venditione, 8. par. princ. nu. 22. & contractus confirmatus à iudice minus subiacet dictæ l. 2. remedio, glos. 4. l. 56. tit. 5. par. 5. Bart. in l. 1. C. de prædijs Decur. lib. 10. Vide Angelũ in §. si quis agẽs, Instit. de actionibus col. 1. Huiusmodi autem contractus à iudice, imò à iudicibus celebrãtur, ut vidisti hoc § & confirmantur à Prorege, nec de dolo ex proposito, vel fraude quid dici potest, nec de fraude ex re ipsa, & possemus non incommodè dicere, quod de permutatione beneficiorum, non scilicet subiacere remedio læsionis, Ceballos q. 537. num. 51. Facit & l. 20. tit. 7. lib. 9. Recop. ubi pro debito fiscali lex taxata non subiacet dict. l. 2. Et ita impossibilis est certa probatio in hoc casu, sed hæ omnes lites transactæ fuerunt, agnoverunt enim litigantes bonam fidem, & me rigorosum in his fraudulentibus litibus, & post primam sententiã in aliquorum favorem latam liti cesserunt: ex illi imò enim, si liti nõ cessissent, adversam sanè eisdem sententiã

56 futuram. Et ita trãsactio mea petitione, sententia confirmata fuit, ex praxi meæ Hispalensis patriæ, ubi conventiones, vel transactiones partium iudici p̃sentantur, ab eoque petitur confirmatio, & iudex conventionem partium sequi tenetur, dict. l. si convenerit 26. de re iudicata, l. 1. à quibus appellare non liceat, l. fin. in fine de tẽporibus & reparationibus appell. l. iudicem 21. communi divid. Bernardus Diaz reg. 366. Caballus 2 par. cõs. 83. Licèt aliquando partium concordia spreta aliter posse pronuntiare, teneat Afinius de executione, §. 3. cap. 250. num. 1. fol. 8. & ad ea, quæ diximus facit l. si quos 59. C. de Decurionibus lib. 10. & doctrina Bart. in l. stipulationes non dividuntur, num. 50. vers. præterea, de verbor. obligat. & in l. convenerit num. 26. & ibi notatur, de re iud. text. in l. tale pactum, verb. qui provocavit de pactis, licèt aliqui cõtrarium hoc casu teneant, ut per Pin. in dict. l. 2. C. de resc. 2. par. cap. 2. nu. 23. Et pòst, ut omnis cessat difficultas, pactum in his venditionibus semper apposui, ut leges Regni loquentes de locationibus, ad has venditiones extenderentur: licèt meo videri hæc expressio necessaria non esset, dispositũ enim in venditione, intelligitur in locatione, & è contra, ut proximè vidisti num. 52. Allegabam etiã & in his litibus, alia quæ nostri instituti modò nõ sunt. Stet igitur nostrum octavum speciale, ut saltem de iure nostri Regni in venditionibus fiscalibus non habeat locum remedium legis secundæ. Fiscus tamen potest restitui usque ad annos triginta, l. fin. tit. fin. p. 6. de qua Covar. lib. 1. variarum cap. 3. num. 13.

IX. SPECIALE.

57 Nonum speciale sit in fisco, nam si privatus vendat hæreditatem,

non ex eo liberatur à fideicommissariis, legatarijs, & creditoribus, possunt enim tales hæredem convenire, licèt ipse contra emptorem actionem habeat, l.2. C. de hæreditate, vel actione vendita: at si fiscus vendat, statim liberatur, nec conveniri potest à creditoribus, vel legatarijs, l.1. eodem titul. Alciato in l. post vend. 2. C. de pactis, & ita non tenetur, nisi in subsidium, vidisti suprà gloss. 18. privil. 3. num. 9. at tunc solummodo quatenus ad eum pervenit, l. eum, qui bona 41. de iure fisc. Bald. in dict. l.1. C. de hæreditate, vel actione vend. Salic. ibidem num. 1. & 2. Lucanus de Fisco 1. par. num. 20. quod à fortiori est, si iure creditoris vendat, ut vidisti suprà num. 49. & tenet Negusantius de pignoribus, 1. membro 6. part. numer. 40. Emens enim á fisco tenetur petitione hæreditatis, sed non ita si emat à privato, glos. verb. *actionem* in l. ei, qui 57. de petitione hæred. ad ementem enim à fisco spectat subire onera, Fabianus de emptione & venditione 6. quæst. princ. num. 46. car. 45. emens enim à fisco agit, & cōvenitur statim, Rebufus de Fisco num. 118. & num. 215.

X. SPECIALE.

58 DEcimum speciale fit, nam licèt omnes in suis venditionibus teneantur ad gabellam, fiscus tamen ab ea immunis est, Bertachinus de gabellis titul. per quos solvatur gabella, num. 25. l. 3. titul. 18. lib. 9. Rec. & vidisti latiùs suprà glos. 20. verbo *patrimonio*, §. 8. num. 119.

XI. SPECIALE.

59 VNdecimum speciale fit, ut Fiscus semper habeat privilegium adiectionis in diem, l. si tempora 4. C. de fid. instrum. lib. 10. Peregrin. de iur. fisc. dict. lib. 6. titul. 4. num. 42. Laud. quæst. 264. & de fisco quæst. 108. Lucanus de Fisco 1. par. num. 54. Bartol. in l. Lucius, §. ultimo ad municipalē, Rebufus de Fisco num. 104. l. 5. & ibi glos. titul. 19. par. 6. sed in Republica secus de iure communi, l. 1. C. de vendendis rebus civitatis lib. 10. Hoc autem apud nos qualiter sit servandum, dispositum extat per ll. tit. 13. lib. 9. Recopilat. ubi intra quindecim dies admittitur, qui decimum vel dimidiū decimi obtulerit, intra tres verò mōses admittitur, qui obtulerit quartum pretij venditionis: qui termini legales sunt, nec limitari, aut renunciari possunt, l. 17. tit. 12. lib. 9. Recopilat. Vnde transactis illis terminis restitutio non admittetur facilè, ut per Gregor. in l. 5. tit. 19. par. 6. glos. 3. & videbis §. seq. privil. 6. num. 84. Quod tamen intelligendum est, ut ibi, dummodo venditio fuerit legitimè facta, & cum suis solemnitatibus, & de cōsensu maioris partis assistentium venditioni, l. nominationum, C. de Decurionibus, l. 2. C. de præd. curial. & l. fin. de venditione rerum civ. & in ordinatione 59. huius Audientiæ, & cæterarum huius Regni.

XII. SPECIALE.

61 DVodecimum supradicto proximū illud est, ut scilicet nomine fisci vendentes possint apponere clausulas consuetas, etiam pœnales, ut dicebat Florianus in l. qui erat, fam. ercis. per l. benè à Zenone, C. de quadr. præsc. quod & voluit Ang. in l. 2. de iurisd. omn. iud. & Guill. in cap. Raynuntius, vers. in eod. testamento relinquens 1. num. 49. refert Matienç. in l. 1. tit. 4. lib. 4. Recop. glos. 10. & 11. extraordinarias clausulas apponere nō potest, l. 1. C. de pascuis publ. lib. 10. Luca de Fisco 1. par. no. 9. & probatur ex dictis sup. hac gloss. speciali 7 & 11. & alibi passim, licèt contrà sentire videatur Afflictis decisione 340. in fine.

Et cùm donare non possit fiscalis, ut videbis hac glossa, §.4. non potest apponere clausulam illam, quæ de stylo tabellionum ponitur, videlicet quòd donat, quod plus valet, Fabianus de empt.8.quæst.princip.num.19.

XIII. SPECIALE.

62 DEcimumtertium speciale sit, nam fiscus potest cogere alios, ut emāt, & etiam ut vendant, prout necessitas fisci expostulaverit, docet Ioannes de Amicis cons.8.num.57. Mastrill. de Magistratibus lib.3.cap.4.num.80.& per totum de potestate iudicis circa hoc, & metalla potius fisco vendenda sunt, quàm alijs, Caldas de iure emphyteut.4.par.cap.3. num.13. Quod & ad sal extendit ibi, & de colono in sale Gregorius in l.55.tit.5.par.5.glo. 1. & ut fisco fiat solutio potest compelli quis emere, l.18.& 20.tit.7.lib.9 Recop. Villadiego cap.2.de su Politica, *en la via executiva*, num. 145. fol. 30.& vendere territorium quis cogitur ad erigendas furcas, Paris de Puteo de syndicatu §.fuit, num.3.tom.4. cap.13. & in fisco, & Ecclesia hoc privilegiū habet. Bertachinus verbo, *venditio, quando fiat*, vers.1. Et ita si fiscus habet plurimum frumentum, quod non potest conservare, potest subditis imponere necessitatem emendi. Corsetus in suis singularibus, verb. *fiscus* num.1.& in sale ex Bald.in l.1.C. ut nemo ab emptione specierū &c. Bertachin. in Repertorio ver. sal, & de causa pia, vel publica, pro interpretatione l.invitum, C.de contrahēda emptione, adducit Covarruv.lib.3 var.cap.1. Sed id extra causam publicæ utilitatis admitti non debet, nec enim singulas res subhastatas facilè quis debet cōpelli emere, ut consuluit Natta cons. 500. Giurba decis. Sicil. 86.num.2.& ita hoc speciale à nobis adductum negat Peregrin. dict. lib.6. titul.4.num.44. Sed nec negativa, nec omnino affirmativa potest considerari conclusio: aliquibus enim casibus, ut vidisti, certum est hoc privilegium habere fiscum, & vide suprà glos.16. speciale 8. à num.38.

XIV. SPECIALE.

63 DEcimumquartum speciale sit, ut emens à fisco statim sine alia declaratione contrahat hypothecam in fisci favorem, docet Negusant. de pign.4.memb.2.part. num.113. Corsetus in suis singularibus, verbo *actio hypothecaria*, numer.1.com.1. singularium DD. part.302. Hoc autem non solùm consideratur in emptione & venditione, sed in omibus contractibus fiscalibus, ut videbis hac glos. §.5. Et quādo habeat fiscus hypothecam, vide glos. verbo *hypothecas*, in l. rescriptum 11.de pactis

XV. SPECIALE.

64 DEcimumquintum privilegiū est, ut fiscus ab alio emens, non teneatur stare colono vendentis, Laudens. quæst.262.& Lucan.in eodem tractatu de fisc.1.par.num.49. Sed in hoc nullum fisci privilegium potest considerari, cùm in privatis idem detur, ut particularis successor locationi stare non teneatur, l.emptorem, C. loc. l. qui fundum, D.eod. l.19.tit.8. part.5. & ibi glos.5. Corneus cons.144.num. 9.volumine.3. Poterit autem specialitas in hoc constitui, quia ex pacto aliter esset dicendum in privato, ut docet Covar.lib.2.var.cap.13.num.1.& Suarez in l. post rem iudicatam, in declaratione ad legem Regni, limitat. 2.num.3.at cùm in fiscalibus contractibus clausulæ speciales non possint poni, sed quæ de contractuum natura sunt, ut vidisti suprà speciali 12. num.61. hoc in fisco perpetuum erit.

XVI. SPECIALE.

95 DEcimumsextum speciale, & quidem respectu præcedentis specialissimum posset dici, nam cùm ut proximè vidisti, fiscus emptor non teneatur stare locationi, tamen diversũ statutum est in fisco venditore, nam emens à fisco, colono fisci stare tenetur, docet Boer.cons.23.num.10. Et ut receptam opinionẽ ex Bart. per text. ibi in l.fin.de iur.fisc. glos.Cyn. Bart. Bald. & Salic.in l.emptorem, C. loc. Iaf.in l.di vortio nu.36. sol.mat. Guid. Pap.decis.480.refert Pin.in l.1. C. de bonis mat.3.par. nu.68. vers. infertur decimò, cuius rationem ultra alios ibi adducit Pin. Caldas de empt.& vend. cap.26.num.38.sed in alio relevatur, nam percipit pensionem postea cedẽtem, etiam ratione fructuum perceptorũ, Gutierrez qq. Canon.quæst.33. num.25.

XVII. SPECIALE.

66 DEcimumseptimum, quod ex decimotertio procedit, illud est, nam quò melius fiscus posit res suas vendere, potest easdẽ vetustate corruptas cũ bonis immiscere, l.1. C. de cõditis in publicis horreis, Ang.in l.annonam 6. D.de extraordinarijs crim. Ever.in cent.leg.cap.26.fol.62.lit.C. Et vide Gratianum decis.184. in addit.num.2.quod cùm fiscus posit, privatus verò minimè, Caballo casu 80. ex quo etiam potest comprobare sup. speciali.6.

XVIII. SPECIALE.

67 DEcimumoctavum, & superioribus proximum illud est, nam cùm commoditas fisci multum in his venditionibus spectetur, servi actores, id est castaldiones bonorum fisci venundari non possint, & eis venditis, non tenet venditio, & revocari potest, l. bonorum 8. l. ne procuratores 30. de iur.fisc.

XIX. SPECIALE.

68 DEcimumnonum, quod decimoseptimo proximũ est, ut fiscus cogat glebam sterilem acceptare, nec enim æquum est, ut fertiles tantùm quis vellit, & infructuosas relinquat, quas nullus alius vellet, l. quicunque, C. de omni agro deserto, lib.1. vidisti latè in principio huius glos. à num.14.

XX. SPECIALE.

69 VIgesimum speciale fit, & addendũ ijs, quæ vidisti suprà glos.6. speciali 1.ut privilegium fori, quod fiscus habet, transeat in emptorem, ita ut si privatus litem moveat privato super re à fisco ei vendita, erit iudex procurator fisci, etiam inter ipsos privatos, l.Edicto 3.C.si adversus fiscum, Bald. Paulus, Salicet.& omnes ibi, & vidisti suprà glos.16.privileg.36.num.147. & glos.18.num.8.Fiscus enim iudex est in causa ementis ab ipso, Vivius lib.1. decis.144. num.6. Omnia enim quæ fisco competunt, competunt etiam & emptori. Vnde rectè ex Bald.in cap.1. §.fin.de feudi cognitione, docet Laudensis de Fisco, quæst.256. pœnas datiorum emptori gabellarum applicati, & latius videre est titul. 17.libr.9. Recopilat.& vide infrà §.2. de locatione, privileg.20.num.98.

XXI. SPECIALE.

70 VIgesimum primum speciale in fisco fit, ut non teneatur authori suo denuntiare litem motam, & tamen re evicta, posit contra authorem de evictione agere; quod & in minore observatur, ut ex Alexandro in repetitione §. morte, numero 704. de

de novi operis nunciatione, refert & sequitur Peregrinus de iure fisci, dict. lib. 6. tit. 4. num. 39.

XXII. SPECIALE.

71 POsset forsan & vigesimum secundum speciale constitui ex iis quæ tradit Peregrin. lib. 6. tit. 4. à num. 34. cum duobus sequentibus, ut cùm ad venditorem fiscalem spectent fructus aridi iam percepti, pensio pro fructibus solvenda post emptionem ad emptorem pertineat: allegatque Bart. in l. fin. §. fin. de iure fisc. ubi rationem differentiæ assignat: sed profectò ego nec rationem specialitatis ex Bartol. nec specialitatem ex Peregrin. deduco, & ita quasi non speciale, refert Copus de fructibus, tit. 4. cap. 3. & re vera nil ibi speciale invenies, nam fructus percipientis sunt, si eos cepit, in d. §. fin. Pensio autem cùm post aditam rem percipiatur, nil mirum si ad emptorem, cuius tempore debetur, pertineat: & ita meo videri, quæ tribus numeris duobus columnis Peregrinus prosequitur, nil habet speciale.

XXIII. SPECIALE.

72 POsset & vigesimum tertium considerari, dum multo tempore claudicant contractus: sed de hoc idē quod de locatione dices infrà §. proximo, priv. 7. & omnia penè horum duorum §§. cōvertuntur ex ratione, de qua suprà proximè num. 53. Nec mirum est claudicare contractus, claudicant enim cum minore, l. Iulianus 14. §. si quis à pupillo, de actionibus empti, claudicant etiam ex parte dolum cōmittentis. l. transactione 30. C. de transactionibus: potest item ex una parte resolvi, l. si convenerit 56. de pactis.

XXIV. PRIVILEG.

EST & in venditionibus fiscalibus illud singulare, nam si sciente creditore fiscus rem distrahat, amittitur creditoris hypotheca, l. si hypothecas 8. C. de remissione pignoris, quod secus est in privati venditione, taciturnitas enim non sufficit, sed expressus consensus necesse est, l. 2. C. eodem.

XXV. PRIVILEG.

EST & illud privilegium, quod originem trahit ab his, quæ diximus glos. 16. privileg. 34. num. 139. nam cū quilibet venditor pretium petens patiatur compensationem, at in fisco secus est, ei enim non obijcitur compēsatio, l. si ex venditione 2. C. de compensationibus.

XXVI. PRIVILEG.

NAM securitas fiscalis venditionis de qua suprà hoc §. vidisti, extenditur; ut emens à fisco non teneatur ad solutionem reliquorum, Laudensis de Fisco quæst. 15. num. 16. & l. 2. in fine, C. de debitoribus civitat. lib. 11. Nec tenetur ad tributa perpetua, l. apud eum 7. & ibi Rebuf. C. de censibus, & censitoribus, lib. 11. & in l. quicunque 7. num. 3. C. de omni agro deserto, & in d. l. hi quos 2. num. 3. C. de fundis rei privatæ, eodem libro.

XXVII. PRIVILEG.

EST & aliud privilegium, sive magis speciale, nam emptor fiscalis non egeat cessione, absque ea enim habet actionem contra colonum, l. fin. §. final. de iure fisci, Valascus de partitionibus cap. 28. Quod augetur ex eo, nam cessio transfert privilegia personalia, licèt secus sit in cessione dotis, Barbosa in l. post dotem 41.

soluto matr.num. 63. & privilegium fori censetur cessisse, Rebuf. de Fisco num.223. Sed hoc de cessione cautè dicendum est, contractus enim fiscales non amplè contra fiscum interpretandi sunt, & ita concesso castro per Principem regalia non veniunt, nec concessa censentur, Boerius decis. 50. num.12.

XXVIII. PRIVILEG.

EX comparatione Ecclesiæ, & fisci, de qua toties posset novari privilegiũ ex Cotta in memorabilib. verbo *venditio el primero*, col. 544. ut scilicèt venditio eis facta solo consensu perficiatur, si id de ultima perfectione intelligas, aliàs enim commune est venditionem solo consensu perfici in principio Inst. de emptione, cum vulgatis.

XXIX. PRIVILEG.

ESt, & quidam singulare privilegiũ fisci, ut emens alieno nomine à fisco posit cogi ipsemet pretium solvere, de quo Pacianus de probationibus lib. 1. cap. 26. num. 47. & licèt l. cùm vendente 4. C. ubi causæ fiscales non ita expressè loquatur, defendi potest, quod Pacianus sentit, facit l. 8. & 16. tit. 17. lib. 9. Recop. ubi vendentes etiam nomine alieno tenentur ad solutionem gabellæ: facit etiam, nam emptio pro nominando non est conditionalis, & emens obligatur, Cartarius decis. 114.

XXX. PRIVILEGIVM.

REs vendita à fisco quinquennio præscribitur, etiam si minoris sit, si ob debitum fiat venditio, l. final. C. si adversus fiscum, & minor restitutus adversus fiscalem venditionem prius debet pretium restituere, etiam si minori pretio res vendita sit, eadem l. final.

XXXI. PRIVILEG.

POssessio rei venditæ licèt regulariter non transeat, nec dominium, §. venditę, Institut. de rerum divis. tamen in fisco, vel Ecclesia vendente, ut sine traditione possessio transeat, refert Gutierrez de gabel. quæst. 7. num. 15.

§. II. De locatione.

71 Locatio proxima est emptioni, & penè convertuntur.
73 Fiscus aliquando conductor est sed regulariter locator.
74 In locationibus fiscalibus, utilitas & commoditas transfertur.
75 Locationis fiscalis solemnitas recensetur.
76 Forma præconis servanda.
77 Plures prohibentur à locatione fiscalium.
78 Non solvens iure locationis privatur, & qualiter.
79 Ex alia causa non impeditur.
80 Officialis non potest apponere clausulas extraordinarias.
81 Triennio non minori tempore fit locatio.
82 In locatione an habeatur fides de pretio.
83 An cogatur quis locare.
84 Habet privilegium adiectionis in diem.
85 Claudicant multo tempore locationes fiscales.
86 Si plus offerens non sit idoneus, non liberatur primus.
87 Fideiussores debent dari.
88 Fiscus cogit inquilinum ad reparationem viarum.
89 Cogit fiscus glebã sterilem acceptare.
90 Societas in causa fiscali transit ad heredem.

Ga-

DE LOCATIONE.

CVm locatio & conductio proxi-
72 ma sit emptioni & venditioni, eisdemque regulis procedat, l. 2. in princip. D. loc. & princip. Inst. eod. & vidisti latiùs suprà §. proximo, num. 52. æquum est post venditionem, ut ad locationem transeamus, de quo Galganetus de iure publico tit. 14. Vigelius in meth. civili, 1. par. lib. 3. cap. 12 §. 9. Imò non ad aliud transire, sed idē prosequi possumus dicere, cùm & aliquis sit contractus, qui vix distinguitur ab emptione, vel locatione, & ea sola differentia constituatur, an annuatim, anverò unica, & simul debeat fieri solutio, Bartol. & Salicet. in l. 2. C. de iure emphyteutico, Bertachinus de gabellis, 2. part. num. 1. & 2. Bartol. in l. cotē, §. final. 2. quæst. de publ. & vect. Vnde plura fisci privilegia, quæ §. proximiori vidisti, & in hoc videbis aliqua etiam huius §. & superiori adapta: ita ut convertibiles omnes videantur termini, & forsan unico tractatu sufficere, sed pro faciliori intel-
73 lectu distincti hi §§. ponuntur. Scias igitur fiscum aliquando conductorem esse, aliquando enim est emphyteota privati. Amanelus de claris aquis singul. 41. quia forsan tali successit, nam in obligatione contracta loco hæredis habetur, Luc. de Fisc. 1. par. num. 65. & vidisti latius glos. 20. verb. *patrimonio*, §. 1. de confiscat. num. 253. & videbis intrà §. 7. special. 11. Sed regulariter locator est, nam & fiscalia prædia in emphyteusim dantur, Luc. 1. parte de fisco num. 48. & ius exigendi pedagia, & alia iura fiscalia locantur, Bartol. in l. locare. de locato, & in l. cotem, §. fin. de pub. & vect. Florian. in l. arboribus, §. usufructuarius, de usufruct. l. final. C. de vect. & comm. Bertachinus de ga-
74 bellis, 2. part. Et in his iurium fiscaliū locationibus, non ius percipiendi, sed commoditas ipsa locatur, l. si usufructu, de iure dot. l. necessario 8. §. final. de periculo & comm. rei vend. Bart. ubi suprà num. 12. & forsan utile ius ex huiusmodi locationibus transfertur, ex Bartol. in l. cotem 11. §. qui maximos, num. 5. de publ. & vect. &
75 Angelo de Periclis ibidem. Locatio igitur, sicut & de venditione vidisti, debet fieri cum debitâ solemnitate (id est) præsenti fiscali, & cęteris ad id deputatis, l. fin. & ibi Bartol. C. vectigalia nova imponi non posse: debet itē fieri cum subhastationibus, l. penes 6. & ibi DD. C. de vectigalibus, & cōmiss. l. licitatio, in princip. de publicanis, l. 7. tit. 7. part. 5. Hæc autem licitatio debet fieri tribus respectibus: loci scilicet, modi, & temporis: loci, ut fiat in loco publico, & consueto: modi, quia debet dari plus offerenti, & ita dici debet per preconem: temporis, quia non minori tempore, quā viginti dierum debet subhastari: docet Speculator de citatione, §. 4. & de primo & secūdo decreto, §. 5. vers. sed qualiter, de emptio. & vend. §. 4. Bartol. in dict. l. licitatio, & alij relati per Bertachin. ubi suprà num. 9. Quibus & ego quartum addo, horæ scilicet

cèt convenientis in ſubhaſtatione, & in ſententia, ut ante horam aſsignatam lata ſententia non teneat, ex cap. conſuluit de officio delegati, Amode⁹ de ſyndicatu num. 156. & hora comparitionis continere debet citatio, Maranta de ordine iudiciorum, folio 167. num. 66. Quod maximè attendere expedit perſonam, cui ſubhaſtatio committitur, ut horâ & tempore, quo homines in foro cõveniunt, ſubhaſtatio fiat, l. 5. tit. 11. lib. 9. Recopilat. Et

76 ita forma ſit, quòd, tali die, tali hora in foro ſubhaſtatio facta eſt per præconem aſſerentẽ, pro tali re tale pretium promiſſum ſolvendum tali tempore, item verò dandam plus offerenti, vel meliorem afferenti conditionẽ, aliàs ſi hoc legitimo modo ſubhaſtatio non fiat, tale nomen non meretur, nec ligat: & rectè Rota nova 232. aſſerit, locationem non legitimo modo factã, ſucceſſorem non ligare, nec aliquatenus ligat, l. 4. cum alijs, titul. 11. libr. 9. Recopilat. Et illud obiter eſt advertendum, tempus viginti dierum, intra quod locationem redditũum fieri diximus, ad quadraginta dies extendi, ut probat l. 3. dict. tit. 11. lib. 9. Recop. Qui autem ſalinas, arenæ, vel cretæ fodinas conducunt, publicanorum loco ſunt, l. ſed et ſi, 3. C. de publ. & vect.

77 Non autem abſolutè, & ſine delectu quilibet ad conductionem redditũum fiſcalium admittitur, plures enim excluduntur ab huiuſmodi locatione, minor enim ad conducendum nõ admittitur, l. in fraudem 45. §. minoribus, de iur. fiſc. & etiam ſi ex aſpectu id videatur, talis non admittitur ad locandum, nec fideiubendum, niſi cũ iuramento, & tunc reſtitutionem non habet, nec ea poteſt uti, l. 6. titul. 10. lib. 9. Recop. Item & filij famil. non abſolutè, licèt capaces ſint obligationis, l. 3. §. unde Iulianus, ad Maced. l. tam ex contractibus. Sed ſi bona non habent, quæ capi poſſunt, æquum eſt ne admittantur, & tunc qui eis locaret, faceret litem ſuam, ut videbis infrà §. 6. Et ideo cum patris aſſenſu talis fieri debet obligatio, quin & taciturnitas patris hoc caſu ſufficeret ad eius obligationem pro filio favorẽ fiſci, vel Reipublicæ, l. ſi hypothecas, C. de diſtr. pignoris. Socinus reg. 484. fal. 2. regul. 468. fal. 1. & alijs uſque ad regulam 488. & vidiſti ſuprà gloſ. 18. privileg. 19. num. 29. Nec tutor poteſt vectigalia conducere, l. unica, C. ne tut. vel curator vectig. &c. Baeza de decima tutoris num. 119. cap. 2. folio mihi 27. Mulieres item ab hac locatione prohibentur, docet Laud. de Fiſc. quæſt. 190. Hoc autem enumerat Peregrin. de Fiſco, lib. 6. titul. 5. à num. 8. quibus addit debitores fiſcales, niſi pro primis debitis fideiuſſores dent, l. locatio 9. §. ad conducendum, verſ. debitores, de publ. & vect. Quod & in minore videmus, cuius debitor, vel creditor non poteſt eſſe curator, auth. minoris, C. qui dari tut. poſſ. Sed hoc apud nos non ſervatur, & dũ præſenti locationi fideiuſſores det, de cæteris nõ curatur. Vltra hos autem, & alij plurimi ab huiuſmodi conductionibus prohibentur, tit. 10. libr. 6. Recopilat. Item & ordinationib⁹ Regalibus, quales ſunt, Conſiliarij, Auditores, potentes omnes, magnates, notarij, & adminiſtratores Regalium. Item & Iudæi prohibentur ſub pœna amiſsionis bonorum, ut in l. 3. dict. tit. 10. libr. 9. Recopilat. Pluresque de quibus ibi: unde faciliimè patet, fiſcalem ad nullam conductionem accedere debere, cùm Auditores prohibeantur, & militat æquiparatio, de qua ſup. gloſ. 31. Tum etiam, quia cùm fiſcalis præſentia requiratur, ut vidiſti proximè cadit prohibitio ex adminiſtratione, ut vidiſti §. proximo ſuprà num. 39. & facit in tutore l. 1. C. de tutor. & cur. & in rebus civitatis l. 3. tit. 5. lib. 7. Sed quod de muliere diximus, intellige, niſi uxor fideiubeat pro marito, ut in l. 9. tit. 3. lib. 5. Rec.

I. PRI-

I. PRIVILEGIVM.

78 Locatione igitur legitimè facta locator fruitur liberè, dum pretium, vel mercedem solvat, aliàs iure optimo expelli poterit; hoc enim & in privato est, l. quæro, §. inter locatoré locati, l. vectigalia, § non solutis, D. de publicanis, licèt in hoc aliquid speciale sit, ut videbis infrà num. 91. Quin non tam facile in privato, nec etiam in Ecclesia intelligit Innoc. in cap. litteras, de dilationibus, ubi differentiã ex eo constituit: nam circa privatum, vel Ecclesiam non statim ac non solvit conductor, ius amittit: expectantur enim in causa privatorum tres anni; in causa autem Ecclesiæ duo anni: ac in fiscali causa statim nulla data dilatione ius amittitur, licèt aliqui, ut refert Innoc. teneant, ius Ecclesiæ sicut & ius fisci regulari: sed adhuc respectu privati magna est differentia, & specialitas in fisco, ex alia autem cau-
79 sa non impeditur locator locatione uti, potestque & quotam, & partem alijs transferre, etiam pro maiori pretio quàm ipse habet, nec ex eo quòd alijs pluris locavit, in plus convenitur, quàm ipse conduxit, l. Moschis, §. Æmilius de iur. fisc. dum id faciat palam, aliàs punitur, l. 19. tit. 11. lib. 9. In hoc igitur contractu non parvum est, quod suprà dixi 98. privilegium, & illud primum locum obtineat.

II. SPECIALE.

Sit igitur secundum quod in venditione proximè diximus: in pluribus enim huiusmodi contractibus conve-
80 niunt, ut officialis, qui locationi fiscali assistit, non possit clausulas extraordinarias apponere, solũmodo enim ut consuetas apponat, sibi mandatum censetur, l. 1. & ibi Bartol. C. de pascuis publicis lib. 11. Rebufus de Fisco num. 57. Areminus Tepatus variarum tit. de iure fisci cap. 10. vers. 12. Et semper in contractibus stipulatum videtur, quod commune est, Bald. in l. fin. C. de successorio Edicto, per l. quod si nolit, §. si assidua, de ædil. Edict. Bertachinus de gabellis 2. part. num. 11. & vidisti suprà §. 1. speciali 12. num. 61. & apud nos hoc magis sine scrupulo, & planè procedit, nam apud nos est tit. 9. lib. 9. Recop. Vbi solummodo enumerat pacta, quæ fiscalibus locationibus inseri debent, & inserta censentur, & experientia comperi insolitis clausulis semper fiscum decipi.

III. SPECIALE.

81 Tertium numerari potest speciale, ut locatio fieri non possit minori tempore, quàm triennio, l. universi, & ibi Bald. l. penes, C. de vectigalibus, & comm. Boer. decis. 141. num. 1. Bertachinus de gabellis 2. part. num. 16. Apud nos autem hoc non novi in usu esse, sed semper maiori tempore locatur, & aliquãdo forsan minori, quod inducit l. 2. titul. 18. lib. 5. Recop. ibi, *año ò años*, melius l. 4. eodem.

IV. SPECIALE.

82 Posset & quartum speciale notari, ut in locatione non possit haberi fides de pretio, text. & ibi Bald. in d. l. penes, C. de vectigalibus; sed text. ille procedit in venditione, in qua unicum pretium constituitur, & potest dici solvi statim, vel haberi fides de eo, ut per Bertachin. ubi suprà, at in locatione hoc non potest verificari, cùm annuatim debeat fieri solutio, sed nec in venditione hoc de pretij numeratione servari, vidisti suprà §. 1. speciali 2. numer. 40.

V. SPECIALE.

83 QVintum posset constitui speciale, ut privilegium fisci, qui alios cogit contrahere, ut vidisti suprà gloss. 16. speciali 8. num. 38. etiam ad locationes trahatur, ille enim qui ex præterita locatione multum lucravit, potest cogi locare iterum, l. cotem, §. qui maximos, & ibi Bald. de publ. & vect. idem in l. si cùm Hermes, num. 2. C. locati, Lucanus de fisco 1. par. num. 88. Bertachinus ubi suprà num. 13. de gabellis inquam 2. par. Rebuf. de Fisco num. 65. Hoc autem nunquam servari vidi, nec intelligo fisco expedire, ut servetur, non enim tam facilè conductores inveniet, l. non intelligitur 3. §. cùm quinquennium, de iure fisci: & licèt aliqui prohibeantur à locatione fiscalium, l. moris est 9. §. sunt autẽ de pœnis, & vidisti suprà in principio huius §. num. 77. tamen conducere à fisco regulariter nemo compellitur, l. locatio 9. §. ad conducendum de publ. & vectigal.

VI. SPECIALE.

84 SPeciale igitur sextum in fisco sit, quod in venditione vidisti suprà §. 1. speciali 11. num. 59. & sequentibus. Habet enim fiscus privilegium adiectionis in diem, & qualiter debeat admitti quis post perfectã subhastationem, traditur l. 2. 3. & 5. & alijs tit. 13. lib. 9. Recopilat. & vidisti suprà §. 1. num. 59. & de fructibus medij temporis est l. final. §. final. de iur. fisc. Et vidisti suprà 51. speciali ult. sed apud nos videtur quidquid commodi in locatione est, ad ultimum locatorem spectare, ut innuit l. 17. cum alijs, tit. 13, lib. 5. Recopilationis; sed si post quartæ partis auctionem prima licitatio evanescat, pacta prioris conductoris secundus servare debet, l. 14. & 16. tit. 13. lib. 9. Recop.

VII. SPECIALE.

85 SEptimum sit speciale, & quidem maximum, nam locationes fiscales multo tempore claudicant; promissio enim facta præconi, vel notario, obligat promittentem statim, d. l. licitatio, & ibi Bartol. de publicanis, & vectigalibus. Et respondens in subhastatione tenetur, ac ex stipulatione, Bar. in l. 1. C. de fide instrument. lib. 10. l. licita de publ. & vect. etiam si ex intervallo respondeat, & etiam scriptura non facta obligatur, Gaspar Antonius Thesaurus qq. forensium lib. 3. quæst. 101. Fiscus autem usque ad licitationem perfectam non obligatur, & tunc modis, quibus vidisti, & videbis in dict. l. 3. lib. 9. Recopilat. Licèt aliàs ultro citroque obligatorius contractus sit, ut suprà hac gloss. in princ. num. 10. Minor etiam aliquando non obligatur, cùm tamen cum eo contrahens obligetur, Caldas in l. si curatorem, C. de in int. restitut. verbo *hunc contractum*, num. 4. & 9. & vendita re Ecclesiæ non legitimè potest Ecclesia, prout vult stare, vel non stare contractum, Bertachinus vebo *venditio qualiter*, vers. 52. & in his casibus magis sine scrupulo procedit, quod refert Rebuf. de Fisco num. 61. locum esse gratificationi, si duo simul respondeãt in licitatione, & videbis infrà proximè.

VIII. SPECIALE.

86 EX quo & octavum oritur privilegium, nam si plus offerẽs non sit idoneus, non liberatur primus à promissione quam fecit in subhastatione, l. quod autem Sabinus, de in diem adiectione, Bald. in l. licitatio, de publ. & vect. & alij relati à Bertachino de gabellis 2. par. num. 20. & apud nos est l. 12. titul. 11. lib. 9. Recopil. Quæ vulgariter dicitur, *ley del torno*, ubi cavetur,

tur, ut intra decem dies computandos à die quo subhastator tenebatur fideiussores, vel eorũ approbatores dare, possint supremi Regij Calculatores ad alios subhastatores, usque ad primum redire, quod quidem iure nititur, ut statim videbis. Cùm enim fisci bona subhastantur, non semper plus offerenti dantur, Franciscus Marcus decis. Delphinali quæst. 28. Imò aliquando punitur temeraria licitatio, veluti cùm licitator non est solvendo, Arcminus Tepatus 2. tom. var. titul. de iure fisci cap. 10. vers. 11. & ita cùm multa attẽdi debent in electionibus, plura considerari debent in his, quibus rei dominicę administratio committitur, in eis enim aliquando vix regulis circumscribi potest administratio. Sed ad institutum redeamus, & pro eo, quod diximus, pondero l. penes illum 4. C. de vect. & cõm. ubi non dicitur, qui maiorem summam obtulerit, sed superior in licitatione. Superior autem multis respectibus quis dici potest, cùm prędia Principis debeant locari divitibus, & cum fideiussoribus, & antiquioribus, Laudens. de Fisco quæst. 345. Gratianus discept. tom. 2. cap. 357. Quod secus est in privato, & est l. 1. C. de locatione prædiorum civilium lib. 11. & dict. l. penes limitat glos. ibi, si caveat, & licèt in locatione fiscali possit res excessivè licitari, l. locatio in princ. de publican. & vect. ibi ultra modum, tamen antiquior colonus præfertur, si tantundem offerat, l. congruit 4. l. prædia 5. C. de locat. pręd. civit. lib. 11. Valascus consultatione 157. num. 33. Giurba decis. Siciliæ 54. nu. 16. Gratianus disceptatione forensium cap. 257. Misingerius cent. 4. observatione 23. Quod secus est in privato, Giurba ubi suprà. & Vivius lib. 2. decis. 70. numer. 10. Marta de iurisdict. cent. 1. casu 98. quod si benè observetur, multum fisco expedire existimo.

IX. SPECIALE.

87 NOnum speciale, & proximo simile est, nam licèt in subhastatione dicatur, quòd dabitur res plus offerenti, ut vidisti in hoc §. num. 66. tamen illud intelligitur, si talis fideiussores det, aliàs enim locatio fieri non debet, dict. l. penes, C. de vectigalibus, Bartol. & Salicet. in dict. l. licitatio de publican. & vectig. Peregrin. de Fisco, dict. lib. 6. titul. 5. num. 11. Huiusmodi autem fideiussores dari debent statim pro decima parte, & intra quinque dies pro quarta, & intra alios quinque pro reliquo, approbantes autem intra sexaginta dies dare debet, l. 7. & 9. tit. 11. lib. 9. Rec. vidisti suprà proximè, & videbis infrà §. 6. & publicanus tenetur ad dandum fideiussores, Anton. Heringius de fideiussoribus cap. 5. num. 316. & de fideiussore in fiscalibus vide Choppinum de Domanio lib. 3. cap. 14.

X. SPECIALE.

88 DEcimum speciale, ut Lucanus putat de Fisco 1. par. num. 57. est, nã fiscus compellit inquilinum ad reparationem viarum & pontium, ex l. Ædiles 3. D. de via publica, sed ut per textum ibi patet, non loquitur de locatore fisci, sed de locatore privati, quem fiscus ad reparationem viarum compellit, vel ædiles, & ideò commodiori loco hoc vidisti suprà gloss. 16. speciali 3. num. 136.

XI. SPECIALE.

89 DEcimum primum speciale sit, ut fiscus cogat locatorem, ut glebam sterilem cum ubere acceptet, vel utramque dimittat, Lucanus de Fisco 1. par. num. 104. Sed de hoc vidisti latiùs hac gloss. in princ. num. 16. & ideo nõ moror, nã ibi videre poteris.

XII.

XII. SPECIALE.

90 NOtabile quidem est speciale duodecimum, nam cùm morte cuiusvis ex socijs, societas finiatur, l. actio, §. morte, D. pro socio, §. finitur, Instit. de societate: hoc tamen fallit in fisco, & ita si ratione vectigalium, & in eorum locatione societas contrahatur, transit ad hæredem, & ad heredis hæredem, l. adeò, l. verum, §. in heredem, D. pro socio, tradit Petr. de Vvald. de duobus fratribus, par. 11. num. 2. Bertachinus de gabellis 2. par. num. 26. Corneus cons. 221. num. 7. & consil. 122. num. 2. lib. 1. alios prætereà refert Matienç. in l. 2. tit. 9. lib. 5. Recopilat. glos. 1. num. 17. & 18. Transit, inquam, ad hæredes ex pacto, quod secus est in alijs societatibus, ut in dictis iuribus, refert Molina 2. tom. de iustitia, & iure, tract. 2. disputatione 414. pag. 1065 vers. *quamvis*, glossa in l. furti, §. illud de his, qui not. infam. nisi in casu scilicèt cùm defuncti industria electa fuerat, Matienç. in l. 2. glos. 1. titul. 9. lib. 5. Recopilat. num. 18. Dum tamē hæres idoneus sit, non aliàs, dict. l. adeò, dict. l. verum, Azo in summa pro socio num. 1. circa finem, & quando transeat societas in fiscalibus, Valascus consultatione 63. à num. 5. vidisti sup. glos. 16. priv. 2. num. 27.

XIII. SPECIALE.

PRo decimotertio speciali, & quidem notabili, si casus occurreret, adduci posset Bertachinus de gabel-
91 lis dict. 2. par. num. 39. ut licèt aliàs ex lucro merces augeri non debeat, tamen si populus augeatur, & gabellarum locator pretium augere debet: allegat Bartol. Ang. per auth. ut determinatus sit num. cler. in fin. & l. item si fundi, de usufructu, quod ibi intelligit de inexpectato, & inusitato nimis incremento: aliàs enim ex contingibili, nec augmentum, nec diminutio fit. Vnde possemus deducere, quòd cùm apud nos ex casu, quantumvis inusitato, remissio fieri nō debeat locatori, l. 2. titul. 9. lib. 9. Recopilat. Ita nec auctio fieri debeat eidem, ex identitate rationis.

XIV. SPECIALE.

92 QVatordecimū superiori proximū illud est, nam ob nullam causam in conductore gabellarum remissio fit: emit namque eventum fortunę, l. si iactum, de cont. emption. tenet Bertachinus ubi suprà num. 43. 44. 45. 52. & 53. & apud nos id magis planè procedit in omnibus conductoribus fiscalibus, ex dict. l. 2. & alijs, titul. 9. lib. 9. Recopilation. Lasarte de gabel. cap. 18. numer. 83. D. Castillo lib. 3. cap. 5. Ex nulla enim causa conceditur restitutio Reipublicæ locatori & idem de Fisco Gutierrez lib. 1. pract. quæst. 38.

XV. SPECIALE.

93 PRo decimoquinto repetere potes special. 16. suprà glos. hac §. 1. num. 65. nam successor fisci particularis tenetur stare colono eiusdem, l. fin. de iur. fisc. glos. 5. l. 19. titul. 8. part. 5. in princ. Valascus consultatione 40. lib. 1. ubi idem in Ecclesia tenet Caldas de iure emphyt. cap. 4. nu. 14. & seqq. Tribuit enim locatio fisci ius in re, Curtius Sen. cons. 10. num. 3. & plures per Pin. in l. 1. C. de bon. mater. 3. par. num. 68. vers. infertur 10. Gutierrez lib. 2. Canon. qq. cap. 8. num. 68.

XVI. SPECIALE.

94 PRoximum est huic, & decimum sextum speciale, nam fiscus particularis successor colono stare non tenetur, Bald. in l. divortio, numero 1. sol. matr. & Salic. in l. si fundus num. 1. D. loc. Cephalus cons. 255. num. 47. tom.

tom. 2. Quod & ad Ecclesiam extendit ibidem num. 48. Rebufus de Fisco num. 263. Mantica de tacitis conventionibus, tom. 1. lib. 5. titul. 10. nu. 28. Molina 2. tom. de iustitia tract. 2. disputat. 491. col. 1540. & in fisco, & Ecclesia disputat Caldas de emption. & vend. cap. 26 à num. 38. per totum, licèt contrarium sentiat Curtius Sen. proximè relatus cons. 10. num. 3. Sed ad modicum tempus æquum est fiscũ stare locationi. Choppinus de Domanio Franciæ lib. 3. cap. 13. num. 2. Mulier autem soluto matrimonio non dicitur succedere marito, & ita nihil mirum si non teneatur stare colono, communium opin. tom. 1. col. 142.

XVII. SPECIALE.

95 AVgetur præcedens ex hoc decimo speciali, nam aliquando fiscus etiam universalis successor locationi stare non tenetur, ut contingit in confiscatione: tunc enim fiscus universaliter succedit, ut vidisti suprà glos. 20. §. 10. de confiscatione à num. 155. Et tamen fiscus succedens per confiscationem colono stare non tenetur, tex. singularis in l. si fundus, in princip. cũ glos. Ioc. Bald. in l. divortio, sol. matr. & ibi Ias. num. 36. licèt aliàs secus in bonis per iudicem possessis: possessor enim tenetur stare colono, ut per eũd. Ias. num. 35. sentit Laudens. de Fisco quæ. l. 264 & Luc. 1. par. num. 49. Licèt non tam absolutè, idem tenet Ant. Gom. 2. tom. cap. 3. num. 10. & licèt non adducat text. expressum, ut Ias. & ita Ias. doctrina debeat absolutè teneri, tamen idem Gomez concludit, ubi ipso iure fit confiscatio, fiscum non teneri stare colono, & ita hanc partẽ confirmat, & est videndus Covarr. lib. 2. variarum cap. 15. Cùm autem fiscus succedit universaliter, stare colono sentit Mantica de tacitis convẽtionibus lib. 5. tit. 9. & an cõtra usque ad finem, & quid cùm conductor haber ius in re idem ibi, tit. 10. num. 14. & Caldas Pereira de empt. & vend. cap. 26. num. 41. & vide §. præced. speciali 16.

XVIII. SPECIALE.

96 DEcimumoctavum speciale fit in locatione, nam sicut fiscus pluribus casibus alios cogit contrahere, ut vidisti suprà gloss. 16. speciali 8. in locatione videmus, ut fiscus cogat naves, vel plaustra sibi locare, Chassaneus in catal. glor. num. 5. par. consid. 24. privil. 13. Caball. casu 294. & 427. & facit titulus C. de navibus nõ excusandis, lib. 10. & alibi sæpe: fiscus tamen tenetur mercedem solvere, cũ plaustra vel naves ad aliquid sumit, probat l. si uno anno, §. item cùm quidam, locati, Ioannes Hugo de officio quatuor Prælatorum, §. merentur nu. 1. Et ita etiam navi amissa fiscus ad damnum non tenetur, Rebufus de Fisco num. 170. quin si navis pereat ante perfectum iter, ut ipsi dicunt viagium merces vecturæ antè soluta repetitur à procuratore Cæsaris, vel etiam privato locante, §. item cùm quidam, l. si uno anno 17. D. locati. Privilegio supradicto etiam Ecclesiam uti probat l. iubemus 10. l. neminem 11. C. de SS. Ecclesijs. Licèt has navium & plaustrorum præstationes inter regalia numeret Stracha de mercatura tractatu de navibus num. 1. & vidisti suprà glos. 20. in princ. num. 7. Aliquãdo autẽ Princeps posse teneri si plaustra diripiantur ab hostibus, Alciat. in l. neminem quæst. 11. C. de SS. Ecclesijs. Animalia etiam sublitorũ nõ capit Princeps sine salario ad portanda victualia, nisi in casu necessitatis extremæ, Rebuf. in l. nullus 7. in fine, de fabricensibus lib. 11.

XIX. SPECIALE.

97 DEcimumnonum fit, ut ex fiscali fundo locator non possit arborem aliquam incidere, vel transferre, sine alterius subrogatione facta, aliàs in quadruplum punitur, l. in fraudem 45. §. qui pro alio, vers. conductor, de iur. fisc.

XX. SPECIALE.

98 VIgesimum speciale, quod dependet ab his quæ dixi suprà glos. 16. speciali 36. ut cùm cessibile sit hoc privilegium, etiam pœnæ fraudantiũ debentur gabellario, sicut & gabellæ ipse, Bertachinus de gabellis 2. part. num. 36. l. 4. §. 42. tit. 31. lib. 9. Recop. Laud. de Fisco quæst. 250. ex Bald. in cap. 1. fin. de feudi cognitione, & vidisti suprà §. 1. de emption. & vendit. privileg. 20. numer. 69. & glos. 2. l. 13. titul. 18. par. 3. Tum ex eo, quòd conductor repræsentat locatorem, Cabal. 2. part. casu 113. num. 10. Tum etiam, quia pœnæ debentur ei, cui damnum fit, ut vidisti suprà gloss. 20. §. 10. num. 429. & videbis infrà hac glos. §. 7. à num. 158.

XXI. SPECIALE.

99 DEpendet ex proximo vigesimum primum speciale, nam conductor gabellæ utitur fiscali privilegio, & ita cedere cogit. & ipse etiam edit, Bertachinus de gabellis 4. par. num. 9. Peregrinus de Fisco lib. 7. titul. 3. num. 33. & de editione in fisci favorem, vidisti suprà glos. 6. speciali 15. num. 75. facit tit. 19. lib. 9. Recopilat.

XXII. SPECIALE.

100 EX eodem privilegio cessibili deducitur, locatorem fisci, qui scilicèt eius prædia habet in emphyteusim, nõ teneri ad extraordinarias præstationes, vel superindictum, l. privatæ, & ibi glos. l. penult. C. de excusation. munerum lib. 10. Laud. de Fisco num. 9. art. 9. Chass. in Catalog. glor. mund. 5. par. considerat. 24. vers. 109. & 193. cùm aliàs ab omnibus solvantur etiam à nimiũ privilegiatis, l. fin. & toto tit. C. de muneribus patrimon. lib. 10. Ex quo differentiam notabis ad ea quæ suprà dixi §. 1. de emption. privileg. 10. num. 58. Nam emens à Fisco, posteà vendens gabellam solvit, quia dominus effectus fuit, & cùm locator non fiat dominus, secus dicitur hîc.

XXIII. PRIVILEG.

EST & singulare apud nos, nam locator redditũum regalium nõ potest bonis cedere, magisque singulare quòd id iurare tenetur, l. 5. tit. 9. lib. 9. Recop. Quin etiã nobiles locator fiscalium redditũum carceratur, l. 4. tit. 2. lib. 6. Recop. ibi: *Salvo*, &c. Giroda de privileg. quæst. 195. num. 1068. Lasarte de gabell. cap. 18. num. 62. Gutierrez quæst. 166. num. 17.

XXIV. PRIVILEG.

ILlud autem multum attendi debet, nam in locationibus fiscalibus non est locus remedio legis 2. C. de rescinden. vendit. Imò nostra iura de locatione loquuntur expressè, sed quę hîc dici possent, vidisti §. suprá proximo de emptione & vẽditione speciali 8. à num. 50. & Lasarte de gabellis cap. 18. num. 82. & cùm de hoc sit lex expressa, certè videntur cõtrahentes renuntiare expresè remedium dict. legis 2. quod licitum est secundùm communem, de qua per Osascum decis. Ped. 41. num. 9.

PRIVILEGIVM XXV.

EST & speciale in fisco, nã ab eo cõducentes privilegia etiam habẽt, & illud inter alia, nam nõ tenentur ad hospitia, Mastill. de Magist. lib. 3. c. 10. n. 195. excusantur etiam à sordidis muneribus, l. 1. C. de privil. dom. Aug. lib. 11. & generaliter etiam à muneribus, sed quod diximus de conducente à fisco non extenditur ad conductorẽ à cõductore fisci, l. una, C. quib. muneribus excus. ij, & c. lib. 10. exactores etiã tributorum excusantur à tutela, l. exactores 10. C. de excusat. tut. & de privilegijs locatorum est l. semper, §. cõductores, D. de iure immun. d. l. 1. C. de privil. dom. Aug. lib. 11. Valasc. cõsult. 131. num. 13.

PRIVILEGIVM XXVI.

EMphyteuta fisci ius habet in re, ita ut donare possit, Cald. de iure emphyt. 4. p. c. 10. n. 5. si autem vẽdat cadit in commissum, idẽ d. 4. p. c. 2. n. 11. & de emphyteusi Ecclesiæ c. 4. n. 35. sed magis notabile esset, quod in contrarium tenet Forcatul. in Rubr. D. de iustit. & iur. n. 5. emphyteutam scilicet fisci vẽdere posse, etiam fisco irrequisito, cùm tamen privati emphyteuta id nõ posset, & fisci emphyteutã donare, & vendere posse irrequisito fisco, tenet Rebuff. de fisco, n. 54. sed cùm fiscalia non dentur apud nos in emphyteusim, nõ moror in hoc.

PRIVILEGIVM XXVII.

COnductor etiam sicut & procurator fisci pro alio nõ intercedit, nec agit, l. unica, C. de conductor. & proc. lib. 11. sed pro coniunctis intra quartũ gradum poterit, l. petitionẽ 13. C. de advoc. divers. iudic. vidisti sup. glos. 9. Illud autem adverte in locatione vectigalium, nam in vectigalibus exigẽdis consuetudo servanda est, l. si publicanus 4 §. fin. de publican. & vect. l. locatio 9. §. earum, eod. tit. & ita ex aliquibus non debetur vectigal, ut ex his qui pro usu suo ministri, seu officiales adducunt, d. l. si publicanus, quę & alia vidisti sup. glos. 20. §. 3. & est l. 37. tit. 18. lib. 9. Recop. & aliæ.

PRIVILEGIVM XXVIII.

EST & quidem speciale maxime, ut colonus, qui per quadraginta annos locator fuit fundi fiscalis nõ possit expelli, l. fi. C. de fundis patr. li. 11. & gl. 3. l. 22. & 29. p. 3. sed hoc nõ fisci, sed locatoris potest dici privilegium.

§. III. De mutuo.

101 PVblica pecunia mutuari nõ potest, & quæ sit pœna, & num. seqq.
103 Officiales an possint mutuũ recipere.
104 Licèt regulariter mutuum censeatur versum, in quam rem mutuatur, fallit in fisco.

DE MVTVO.

101 DE mutuo parvus nobis est tractatus: certũ enim est, officiales fisci fiscalem pecuniã mutuare nõ posse, l. 1. & 2. C. de ijs qui ex publ. rat. mutuã pec. accep. li. 10. Cabal. resol. crim. cas. 99. n. 67. nã in l. 1. in quadruplum: in 2. verò in amissione bonorum omniũ cũ relegatione punitur, & in tam insignẽ differentiã gl. in d. l. 2. ver. *Omnibus*, tã gravem ibi pœnam inferri putat, quia in aurũ pecunia redacta erat: quasi secus in alijs pecuniæ speciebus: qui intellectus communiter videtur recipi, licèt alios ibi det ead. glos. Intellectus autẽ hic mihi nequaquam placet: non enim congruam, imò nullam reperio differentiæ rationem, cur maior auri mutuo, quàm alterius speciei pœna imponatur: quare existimo, illam differentiam pœnæ non ex mutuata specie, sed ex pecunię loco proficisci: adverto enim in l. 1. pecuniã sumi ab exactoribus, tabularijs, arcarijs, aut alijs officijs: hi enim omnes pecuniã col-

ligebant, & ad provinciæ eiusdẽ, vel ad proximos thesauros referebant, l. 1. C. de cattone largional. titulor. lib. 10. & tales arcarij, & cæteri ad ærariũ dirigebantur, nulla servata differẽtia, an aurum, vel argentum esset, l. fin. C. de susceptoribus, præpositis, & arcar. lib. 10. quisquis igitur à talibus officialibus pecuniam mutuam sumit, in quadruplum punitur: at cùm iam in ærarium devenit, cum amissione omniũ bonorum punitur, ut in d. l. 2. iam enim res sacra est, nec tangi debet: pro quo intellectu facit l. fin. C. de conditis in publicis horreis, lib. 10. Si enim pro frumento, quod in horreis publicis est usurpato, pœna deportationis, & omnium bonorum infertur ibi, quid mirum, si idem delictum, & eadẽ pœna censeatur, ex sacro ærario aliquid usurpare, ut in d. l. 2. probatur etiam l. diu 7. C. de susceptorib. lib. 10. ibi: *Diversa pœna irrogatur receptori ordinario, qui exigit, & diversa thesaurario, ad quem custodia spectat*, sentit Bursat. cõs.
102 325. num. 20. & seqq. Et ita in hoc pũcto conclusivè teneo, officiales non posse publicam pecuniam mutuare: & qui ab eis mutuam publicam pecuniã acceperint, in quadruplum puniuntur: si autem postquàm iam pecunia in ærarium illata est, omnium bonorum amissione punitur, de quo vide suprà glos. 20. §. 10. num. 386. & num. 420. &
103 461. Recipere autẽ hi officiales mutuum instante necessitate rectè possunt, probat l. 3. tit. 1. p. 5. quam singularem putat Greg. ibi gloss. 3. nec de iure communi ita benè expressum, licèt Bald. à Greg. non relatus in Rubr. C. de institoria, n. 10. pro hac parte adducat l. 1. §. unde quæritur, & l. Lucius 20. de exercitoria, & ita hos officiales posse mutuum accipere pro salario militibus, doctoribus, & alijs conductis, & necessitate instante, generaliter concedat Greg. in d. l. 3. glos. 7. hoc autem apud nos non tam facilè punitur, imò officiales Regij expressè prohibentur mutuam pecuniam accipere, nec unquam vidi mutuum accipi, nisi in magno casu necessitatis, dũ Fiscalis essem in regali Audientia de Panamà, cùm Franciscus Drac devictus & mortuus fuit magna incolarũ illius Regni virtute & constantia anno 1596. cuius ego testis oculatus sum: tunc enim ærario exhausto ad mutuum convolare necesse fuit.

UNICUM PRIVILEGIUM.

104 ET in mutuo etiam fisci privilegiũ posset considerari non parvum, nã cùm regulariter præsumatur cõsumptum mutuum, in quam rem mutuatur, quod in scholastico, mercatore, & alijs probat l. fin. & ibi DD. Cyn. Bart. Bald. C. ad Maced. idẽ Bald. in l. Macedonian. in fin. eod. tit. at in fisco nõ ita est, imò mutuans probare tenetur, & fisci necessitatem, & in eam mutuum conversum, aliàs fiscus non tenebitur, Bald. in l. si quis servo, C. quod cum eo, quod & tenet Gregor. gloss. 7. ubi suprà, allegans gloss. in §. si verò quis, in Auth. de alienatione & emphyteusi, col. 9. verb. *Proficerunt*, Ias. in l. civitas, si certum petat. & alios: apud nos verò casu, quo hoc cõtingat, in dubium venire non potest, propter magnam solemnitatem, qua quælibet pecunia & infertur, & extrahitur ex regali arca, ut ordinatione 59. huius Audiẽtiæ & alijs. Quod autem dixi, & præsumpto Regis mãdato fit, sine mandato enim mutuum recipi non potest, ut dict. l. probat 3. titul. 1. p. 5. Sed posteà dum in Regalibus Audientijs de los Charcas, & de Lima inservirẽ, vidi tẽpore missionis classium Proreges, & de eorum assensu & mandato alios mutuam argenti massã petere, quò maior summa supremo nostro Regi mittatur, cuius solutio statim mutuentibus solvitur; sed an, & qualiter civitas ex mutuo obligetur, est l. civitas 27. si cert. petat. & ibi gl. & Bartol.

§. IV.

§. IV. de donatione

105 Regi convenit dare, & ad id tenetur.
106 In præiudicium successoris valet donatio quatenus merita sunt.
107 Fiscalia Rex solùm donat, nō Proconsul, vel alius.
108 Donatio iure facta perpetua est, extenditur num. seq.
109 Concesso castro, an censeatur concessa iurisdictio.
110 Donatio 500. solidos extendēs valet, si vel à Principe, vel Principi fiat.
111 Res aliena an à Principe donetur.
112 Si hæreditas à Principe donetur, donatarius convenitur.
113 Donatio in allodialibus sine traditione tenet.
114 Officiales, nec alijs, nec sibi aliquid sumant.
115 Donatio fisco absenti an quæratur.

DE DONATIONE.

105 Nil magis Regi convenit quā donare, ut docet Corset. de potest. Reg. 1.p.n.15.l.8.tit.1.p.2.ibi: *El Rei puede dar, &c. à quien quisiere*, ubi absoluta potestas designatur, sed in favorē regnicolarum restringit l.1.tit.10.lib. 5.Recop. si autem reguletur ratione, nō solùm potest, imò tenetur Rex donare, ex Oldrad. cons. 49. Alberic. in procœ m. Digest. §. discipuli, & est glos. 3.l.14.tit.5.p.2. & vidisti sup. hac gl. §.1.n.6. Alciat. lib. 8. responsor. cons. 8. Bortel. ad Bellug. in spec. rubr. 9. ver. *Benemeritis*. Imò expedit aliquando Regem donare, l.1.tit.32.p.7. Imperator autem an possit donare, & quæ, vide l.1. & toto tit. 10. lib. 5. Recop. Restaur. Castald. de Imperat. q.104. Et esse proprium Regis donare tenet Rebuf. de muner. & prerog. Regis Frāciæ, n.246. & de officialib. dominor. n. 84. dummodò non enormiter, & causā
106 in Rege præsumi ibidē tenet. Sed ea quæ sunt de patrimonio Regis alienare nō potest in successorū præiudiciū, nec aliter valet donatio, quam merita extenduntur: secundùm merita enim debet & remuneratio extendi: prosequitur latè Greg. in gl. 2. l. 10. tit. 18. p. 3. & gl. 1. l. 28. tit. 11. p. 3. & gl. 3. l. 13. & gl. 2. l. 14. tit. 9. p. 6. facit l. ut virtutum præmia, C. de statuis, & imag. c. relatū, de testam. l. 51. d. tit. 18. p. 3. l. 11. ti. 8. lib. 5. Ord. l. 3. & l. 15. tit. 10. lib. 5. Recop. non enim donare potest lędēdo Coronā, Marta de iurisd. 1. p. c. 29. n. 3. Et Rex donans civitatē intelligitur sine tertij præiudicio, Laudens. de Principe, q. 421. Et quæ Imperij sunt, donare nō potest, Bart. in prœm. Digest. in princ. à n. 13. & vide Mēchac. quæst. illust. c. 4. & quid de oppidis, idē ibi c. 5. 6. & 7. & vide c. 15. Quod si aliàs donatio à Rege fiat, successor non tenebitur eā observare, imò revocare poterit, Greg. ubi sup. & Corset. de potest. Reg. 1. p. n. 14. Valençuela de
107 statu, p. 2. cōsil. 2. n. 32. & seqq. At fiscalia donare quidē potest Rex, Guilielmus in c. Raynūtius, verb. *Et uxorem*, decis. 2. n. 19. 1. p. & tūc ipse solus, non autem Procōsul, Legatus, vel alij similes, possunt donare, Bald. in l. multū, n. 3. C. de comm. rer. alienat. Corn. cons. 247. n. 4. & cons. 299. n. 32. vol. 1. nec debitū remittere potest, nisi ipse Princeps, Tiraq. in l. si unquam, C. de revoc. donat. ver. *Donatione largitus*, n. n. 198. Fructus enim administrationis Regni sunt, ut vidisti suprá hac gloss. §. 1. num. 13. & ideò Rex, in cuius vita cedunt, potest donare, suos enim fructus facit: hæc autem fiscalia post condemnationē donat, ante nō: plura
108 enim inconvenientia inde resultarēt, quæ cōsiderat l. 1. tit. 26. lib. 8. Recop. & Did. Per. in l. 47. tit. 19. lib. 8. Ord. & vidisti sup. §. 1. n. 13. Sed cū iure donat Princeps, talis donatio perpetua est, nec per Principem potest revocari, ut per Zass. in l. Princeps, n. 13. C. de
109 legib. relatum per Did. Per. cum alijs in l. 1. tit. 2. lib. 5. Ord. pag. 127. col. 2.

vers. *Ex quibus*, licèt ibidem referat Palac.Rub.in Rubr.de donat.inter,§.50.n.6.& §.69.n.13.& Suar. in quæst. de maior.n.22. Covarr.lib.3.var.cap. 6.Quod autem perpetua sit iusta donatio, tenet Palac.Rub. de donat. inter,§.37.num.13. Fiscalis enim licèt sit procurator cum libera, ut videbis infr.§.8. num.218. donare tamen non potest,l.1.& l.diligẽter,de offic.Proc. Cæsar. Indeque nec officia conferre, vel præsentare posse, infert Rebuff.in §.denique, l.1. de offic. Proc. Cæsar. à n.16.Gratian.decis.79.num.6.gloss. verb.*Non habere*.in §.si filius,aut servus,l.contra iuris,de pactis,ubi ratio redditur. Sed licèt donare non possit, potest fisco nocere,quoad qualitatem contractus, Rebuf.de fisco num.117. Quin nec Prorex donare potest, Mastrill.de Magistratib.lib.5.cap.7.num. 151.& sequent. Rebuff.in dict.§. denique.Maritus etiam etsi habeat amplam potestatem disponendi, non poterit donare, Palac. Rub. in cap. per vestras,de donationib.inter, fol.47.§. 2.vers.*His*; tutor etiã nõ potest donare, l.non omni 16.C.de admin.tutor. l.Lucius 47.§.fin. eod. Nec pupillus donat etiam tutore auctore, gloss.in l. iusiurandi 32.& ibi Bart.de iur.iur.& an tutor Regis donare possit, Matiẽço in l.1.tit.10.lib.5.Recop. gloss.8. nunquam enim mandato quantumvis generali venit donatio,l.filiusfam.de donationib. Matienço gloss.2.l.3.tit. 3.lib.5. Recop. Gutierrez lib.2. practic.quæst.121. n.2. & Gratian. tom. 4.discept.forens.cap.750.n.5.de alieno largiri, & acquirere sibi beneficij debitorem species furti est, l. si pignore,in princ.de furtis,Mẽchac.quæstion.illust.lib.1.c.43.n.16. Nec etiam per successorẽ revocari potest, Vivi. lib.1.decis.141. sed si iusta non sit donatio,non solùm successor,sed & ipse Princeps donans revocare, & in totũ tollere potest,l.15.tit.10.lib.5.Recop. Laudens.de Principe q.249.& 254.& Marta de iurisd.4.p.cẽt.1.casu 52. ubi quid in privilegio concesso Ecclesiæ: & modica beneficia posse à Principe revocari,docet P. Ærodius rer.iudic. lib.2.tit.2.c.3.de constitutionib. c.3. & seq.& liberalitate cõcessum potest Princeps revocare, Alciat.in l.privilegia 12.in fin. C.de SS. Eccl. & privilegij declaratio semper ad Principẽ spectat,Gutier.lib.3.pract.q.28. & est l.27.tit.18.par.3. & vidisti latiùs sup. gloss.2.

SPECIALE I.

In hoc autem contractu & multa specialia inveniũtur, Caldas de iur. emphyt.4.p.c.19 n.39.& illud sit primum: nã licèt regulariter donator de evictione nõ teneatur, l. Aristo 18.§. fin.de donat.l.quoniam 2. C.de evict. glos.fin. l.67.tit.18.p.3.& vix cõpulsio in hoc contractu detur, ut vidisti sup.gl.9.n.18. tamẽ si castrum in feudum à Principe donetur,eo evicto fiscus tenetur de bono cambio providere feudatario, ut probat Capic. decis. 197.n.8. Matienço gl.1.l.6.tit.10.lib. 5. Recop. debere enim se existimat, quod sponte donat, c. 1. de donat. videndus Borrell. ad Bellug. in speculo, rubr.9.litt.P.verb.*Ad pretium*,& ideò nil mirũ,si causam ad se trahat, & defendat donatariũ, ut vidisti sup.gloss. 18.priv.20.n.31. Non enim restringitur Principis concessio,& ita cõcesso castro per Principem, & iurisdictio, quã ibi habet,concessa videtur, ut cũ multis,quos adducit,tenet Corset. d. 2.p.de potest.Reg.n.1. Sed concesso castro regalia non censeri cõcessa, tenet Boer. decis.50.n.12. quin nec iurisdictionem nisi expressè cõcedatur, & præscriptio superveniat,est l.1. tit. 10.lib.5. Recop. & vide sup.gloss.20. §.3.num.30. & Greg. in l.68. tit. 18. par.3. gloss.8. Gutierr.lib.2. pract.q. 131.& iurisdictionẽ obligari nõ posse, ex Castellione cons.4.num.18. tenet Mãtic.de tac.conv. to.1.lib.5. tit.11. num.

n. 19. non tamē Princeps donās tenetur ad usuras, l. liberalitatis 16. de usur.

SPECIALE II.

110 SEcundum verò speciale sit, ut cùm regulariter insinuatione indigeat donatio excedens quingentos solidos, l. sancimus, & l. pen. C. de donat. tamē non faciè dilui possit Principis donatio, ea enim, et si quingentos solidos excedat, insinuatione non indiget, d. l. sancimus, in princ. vers. *Exceptis*, & Auth. ibi posita. C. de donat. l. 9. tit. 4. par. 5. & ibi gloss. 1. Mastrill. de Magistratib. lib. 1. cap. 4. n. 22. Ceuall. commun. lib. 1. q. 222. Laudens. de fisco, q. 293. Auth. ut nō fiant pignorationes, &c. Et etiam si civitatem donet Princeps non est necessaria insinuatio, idque favore Principis intelligit Laudens. de Principe, q. 11. & de primog. q. 14. idemque privilegium ad dotem extēdit Alciat. lib. 1. de verb. sign. col. 11. in princ. ut scilicet instrumēta dotalia non insinuentur, & donatio propter nuptias non eget insinuatione respectu mulieris, Auth. eo decursum, C. de donationib. ante nupt. quod & procedit etiā in donatione, quæ à privato Regi fit, ut probat eadē Auth. & Auth. ut non fiant pignorationes, c. 2. gl. 1. & Chassan. in Catal. glor. mund. 5. part. consid. 24. spec. 146. l. 9. tit. 4. p. 5. & ad alias privilegiatas donationes extendit Gironda de privil. num. 852. Hic autem favor non videtur esse in donatione facta à privato Ecclesię, l. illud 16. C. de sacros. Eccl. & de donatione facta Principi, & ex eius mandato, vide Thesaur. decis. 257. n. 9. & 10. Donatū verò à Principe alij donari potest sine insinuatione, Platea in l. unica, C. si liberalitatis Imperialis socius, in usibus feudorum, l. illud 16. C. de sacrosanct. Eccles.

SPECIALE III.

111 ERit & speciale tertium, nam in tātum amplè has Principis donationes extendit Lucanus de fisc. 1. p. n. 95. ut teneat, & rem alienam posse per Principem donari, quemadmodum & vendi, l. 53. tit. 5. p. 5. ut vidisti sup. hac gloss. §. fin. licet in privatis species furti sit de alieno largiri, l. filius, § 1. de donat. l. si is qui pignori, de furt. Bart. in l. quamvis 21. n. 7. solut. matr. sed id ob benemerita fieri tenet Tiraquel. in l. si unquā, C. de rev. don. verb. *Donatione largitus*, n. 43. Rem enim alienam quocūque titulo alienare potest, ut per eum ibi. & an possit Rex donare res singulorum, & dominus sit earū in particulari, vide Bart. in prœm. Digestor. § omnium, à n. 3. & Principis esse omnia qualiter intelligendum sit, Ioan. Lic rier de primog. q. 25. 1. p. n. 4. & q. 7. lib. 2. n. 5. & 13. & an possit auferre alienam rem, & qualiter, Ias. in l. Barbarius Philippus, de offic. Prætor. sed hoc causa publicæ pacis poterit, & remittere damna subditis data, Menchaca quæst. illustr. cap. 4. n. 11. & Imperator, ut possit de plenitudine potestatis res alterius, & iura auferre, sentit Laurent. Quircov. concl. 68. cent. 2. commun. 3. to. contra verò concl. 69. Sed donationem à Principe sine tertij præiudicio fieri, melius existimat Laudens. de fisc. q. 421. Cerfer. de potest. Regia. 2. p. n. 1. Did. Perez in l. 1. tit. 2. lib. 5. Ordin. ver. *Si el testador instituyere*, ante med. pag. 111. col. 2. in fin. & Principi donanti rem meā sine causa obedire non teneor, si credimus Lic rier de primogen. q. 14. §. quia, num. 5. & rem semel donatā alij non potest donare Princeps, nisi dicat, non obstante, &c. Laudens. de fisco, q. 346. & qualiter alienatio rei alienæ per fiscum procedat, vidisti sup. hac gloss. §. 1. quorum plurima hîc adaptantur, & vide Pacian. cons. 29. & Nicol. Festas. de æstimo, & coll. 4. par. cap. 6.

(§)

IIII. SPECIALE.

112 ET illud præcipuè ex suprà dictis, & sit quartum speciale, nam quẽadmodum hæreditate vẽdita, emptor directò convenitur à creditoribus & legatarijs. Ias. cons.88. incipit: *Per sententiam diffinitivam Ducalium*, vol.3. ut vidisti sup. §.1. de empt. & vend. spec. 9in.57. & ita etsi Princeps alicui hospitali hæreditatem offerat, hospitale debet conveniri directò, ut tradit Socin. in tract. de oblatio. lib.13. tit.13. nto.3. chart.67. idẽ Ias. ubi prox. n.2.

V. SPECIALE.

113 QVintum verò speciale erit, ut donatio fiscalis ita se extendat, ut sine traditione acquiratur in allodialibus, tunc enim etiã sine aditione successoris ei feudũ acquiritur, licèt secus sit in privato: ut docet Guilielm. in cap. Raynũtius, de testam. verb. *Et uxori*, decis.5. n.304. fol.137. Rebuff. in praxi ben. in cap. differentiæ inter privilegiũ, rescriptum & mandatum, n.33. Grammat. decis.59. n.20. Laudens. de fisco, q. Rebuff. de muneribus Regis Franciæ, n.265. & vide Covarr. lib.2. var. cap.19. n.3. & Ecclesiam ex quolibet contractu adquirere possessionem & dominium, probat l. fin. C. de sacros. Eccles. & l.1. tit. 11. par.1 & ibi glos. fin quod & in donatione fisco facta videtur ibi sentire: hoc autem quod de donatione diximus, ut in princ. §. vidisti, non egreditur personam Principis. Cæteri enim etiam administratores regalium donare non possunt, ut de Proconsule vi-

114 disti num.107. & à fortiori de Comitibus rerum privatarum dicendũ erit, qui rei dominicæ administratores sunt: si enim donarent, cũ donare perdere sit, l. cùm de indebito, D. de probat. nõ administratores, sed dissipatores dici possent, l. Lucius Titius 47. §. fin. de admin. tut. unde rectè apud nos iubentur officiales, ne aliquid solvãt, etiam de mandato Audientiæ, nisi ubi ipsius Principis extat mandatũ: unde à fortiori nec sibi sumere quovis colore possunt, tunc enim furtum pœna coërcerẽtur, l. non existimo 54. & seq. de admin. tut. l.1. §. fin. ver. *In tutela*, de tut. & rati. dist. tenet Angel. de males. ver. *Etiam vestem cælestem*, n.12. & corporaliter etiã puniri posset, ut per eum ibi, præcipuè si bona nõ haberet, posset enim tunc vulgare dicterium practicari: Qui non habet in bonis, 115
luat in corpore, l. ob fœnus 50. de admin. tut. Sed antequàm discedamus, animadvertere oportet, contra fiscũ illud notari posse, nã ei donatione non acquiri, nemine pro eo stipulante, ex Bald. in l. decernimus, C. de sacros. Eccl. l.1 & ibi Bart. de pact. notat Peregr. de fisco lib.4. tit.7. n.3. & lib.6. tit.1. n.20. Sed si in terminis iuris cõmunis essemus in favorẽ fisci possem dicere fiscus ubique præsens est, & acceptans, Guillelm. in cap. Raynũtius, verb. *Mortuo itaque testatore*, ei 2. n.79. Sed apud nos quæstio hæc frustranea est, cùm generaliter apud nos obligatio absenti quæratur, ex l.1. tit.16. lib.5. Recop. Et ita nil dubium fisco quæri, & ita in facti contingentia obtinui in Cancellaria de Panamà, cũ in particulari schedula quidam moribundus tria millia pondeium ensayados Regi restituere iuberet, quæ schedula ad meas pervenit manus, & cũ ex ea agerẽ, inter alia mihi objiciebatur acceptãtis præsentia, sed huic, & alijs quam pluribus exemptionibus satisfeci & obtinui, & vidisti sup. gl.20. §.11. n.466.

PRIVILEGIVM VI.

PRincipis gratia latissimè debet interpretari, regula l. final. de constitutionib. Principũ, Tusch. litt. B. conclus.49. quod intelligit Gutierrez lib. 2. practicar. quæst.75. n.3. cùm Principi solùm præiudicatur, in hoc autẽ ego aliter sentio, cùm Principi solùm præiudicari nõ possit, ipsius enim dã-

num commune damnum est, cùm expediat Principē abundare, opes enim sunt opus, sine his nullum opus, ut inquit Demosthen. Olinth. 1. & vidisti sup. gloss. 9. à n. 14. non est æquū Principis beneficium cùm paucis prodest, & multis obest, & ita si Princeps vectigalia concedat, censetur per obreptionem gratia obtenta, l. omniū 6. l. si quis 11. l. quidquid 12. C. de vectig. & comm. & ita nō valet, secus si civitati concedantur, l. vectigalia 10. C. eod. & si Princeps concedat vectigal Titio, Titius nō potest dare sine licētia Principis, sed solùm commoditatē concedere, Laudēs. de Principe, q. 240. quod Principis Consiliarij multū attendant oportet, ne Rex donet, si inde damnū sequatur, & melius est non prodesse, si alijs damnū sequitur, nec ut Rex donet vassalli collectantur, Bart. in l. 1. §. fin. n. 3. quod cuiusq; universitatis, &c. & vidisti sup. gl. 9. à n. 16. quin nec pro dotāda filia Regis collecta potest imponi, Menchac. quæst. illust. c. 7. n. 3. & 4. & an Regina pro se ipsa dotanda, vel redimenda, & idem ibi, nec damnosa fisco peti, nec impetrari debent, l. nec damnosa, C. de precib. Imp. off. c. nec damnosa 25. q. 2. nec rescripta contra ius positivum ipso iure valēt cōtra fiscū, Montalv. de exp. art. 1. n. 1. tom. 13. tract. car. 14. Petitionibus enim constringitur aliquādo Imperator, l. 1. C. de petitionib. bon. subl. lib. 10. & pro primo dicto facit, nam etiam ad sui ipsius vitam non potest clericus concedere ius percipiēdi decimas, cap. pervenit 3. de arbitris.

PRIVILEGIVM VII.

CVM Princeps legibus solutus sit, donatio etiā Regis est legibus soluta, de insinuatione vidisti sup. hoc §. speciali 2. Est & in alijs, nā patri usus fructus non quæritur ex Principis donatione, l. cū multa 17. C. de bon. quæ lib. sed si cōtēplatione patris Princeps donet officiū, conferri debet, Laudēs. de Principe, q. 329. potest etiam Princeps filio donare, Restard. Castald. de Imperat. vers. 292. etiā non emācipato, Laudens. de Princip. q. 429. valet etiam donatio Imperialis inter virū & uxorem, l. donationes 26. C. de donat. inter, nec donatio Regis cōmunicatur inter cōiuges, Gutier. lib. 2. pract. q. 119. num. 3. sed posteà distinguit.

PRIVILEGIVM VIII.

IN concessione Principis est locus iuri accrescēdi, cap. 1. si Imperialis liberalitatis socius in usibus feudorū, Laudens. de Principe, q. 297. etiā post acquisitionē, l. unic. C. si liberalitatis Imperialis socius, Anton. Gom. lib. 1. var. c. 10. n. 28. secus in privato, Cyn. in l. un. in fin. C. quando non pet. par.

PRIVILEGIVM IX.

SVccedens ex gratia Principis eodē modo, sicut & Princeps solebat, uti debet, & accipere tributū, l. 16. tit. 10. lib. 5. Recop. Illud autē singulare est, nā cùm perfecta donatio conditionē, nec modū recipiat, l. perfecta donatio, C. de donat. quæ sub mo. tamen donationi à se factæ etiā ex postmodū adijcere potest Princeps, Valasc. consult. 132. n. 15. & aliqua vidisti sup. gl. 12.

PRIVILEGIVM X.

OMnes lites etiam contra clericos pro rebus donatis à Rege ad ipsius Regis expectant iudicium, l. 57. tit. 6. par. 1. prosequitur latè gloss. 2. ibi, & Gutier. lib. 3. pract. q. 27. & possunt hic adduci, quæ in feudis latiùs tractātur.

PRIVILEGIVM XI.

IN donatione fiscali, causa censetur finalis, & modus pręcisus quomodolibet inferatur, & ita præcisè debet impleri, l. 22. tit. 13. p. 5. & ibi gl. 14.

PRIVILEGIVM XII.

LIcèt aliquibus casibus res Ecclesię possint alienari, tot. tit. de reb.

Eccl. alienãd. 12. q. 2. tamen res donatę à Regibus nullo modo possunt alienari, Auth. de alienat. & emph. §. hæc verò, collatione 9. l. 2. in fine, tit. 14. par. 1. & ibi gloss. final.

PRIVILEGIVM XIII.

ET quidẽ singulare ut fœmina possit habere quasi castrense peculiũ, si donatio ei à Principe fiat, ex Baldo in l. cùm multa, C. de bonis quæ lib. & gloss. fin. l. 7. tit. 17. par. 4.

PRIVILEGIVM XIV.

ET quidem superiori proximum, nã donationem factam à Principe, nõ teneatur filius conferre, Gama decis. 114. num. 2. d. l. 7. tit. 17.

PRIVILEGIVM XV.

NAM sicut in cæteris Princeps solutus est legibus, ita & in donationibus, vnde filijs suis non emancipatis potest donare, Martin. Garatus Laud. de Principe, q. 429.

§. V. De pignore.

116 *IN contractibus fiscalibus hypotheca contrahitur, secus in Ecclesia.*

117 *Hypotheca maxima contra administratores maior, quàm in dote à die administrationis susceptæ.*

118 *Hypotheca fisci ad omnia bona extẽditur.*

119 *Quæ veniant in hypotheca.*

120 *Æquum est prius hæredes cõveniri, quàm emptores hypothecæ.*

121 *Rem alienam pignorare potest fiscus.*

122 *Pupilli bona fisco non obligantur.*

123 *Si fiscus alij succedat, à tempore successionis regulantur privilegia.*

124 *Expressa hypotheca fisci omnibus præfertur, & in dote.*

125 *Tacita fisci, vel dotis non præfertur expressæ anteriori.*

126 *In bonis posteà quæsitis, omnibus præfertur.*

127 *Ratione publicarum pensitationum, omnibus præfertur.*

128 *In actione personali etiã fiscus præfertur.*

129 *Etiã si privatus debeat præferri, potest fiscus totam rem vendere, & quid in dote.*

130 *In criminalibus an habeat hypothecam fiscus, & num. seq.*

131 *Contrarium.*

132 *In causa confiscationis habet hypothecam.*

133 *Ante sententiam non habet hypothecam.*

134 *Obligatur lege Regni.*

135 *Intellectus Gregorij.*

136 *Affirmatur ius hypothecæ esse in criminalibus.*

137 *Cùm mulcta venit imponenda, non est hypotheca.*

138 *Post contractum crimen, valet alienatio.*

139 *Privilegium fisci cessat in criminalibus.*

DE PIGNORE.

IN obligationibus fiscalibus nulla frequentior potest tractari quęstio,
116 quàm pignoris, ex privilegijs enim fiscalibus illud maximum est, ut ius hypothecæ in omnibus intervenire debeat, vel expressæ, vel saltem tacitæ, & sine exceptione id servatur in omnibus contractibus, & quasicontractibus, qui cum fisco fiunt, l. 2. C. in quibus causis pign. tacit. contrahat. l. 2. & 3. C. de privil. fisc. Negusant. de pignor. 4. membr. 2. part. princ. num. 113. Bart. in l. priusquàm, num. 2. C. de iur. fisc. lib. 10. Ias. in §. item Serulana, num. 37. Instit. de action. Budęus ibid. circa princip. gloss. 5. in princip. l. 19, tit. 5. par. 5. Cabal. 1. par. cons. 17. per tot. & bona conductorum ipso iure fisco

co obligari, probari videtur l.semper 5.§.conductores, de iure immunitat. & publcani bona sunt tacitè fisco hypothecata, Anton.Heringius de fideiussore, cap.5. num.321. & si minor emat à fisco, remanet res obligata pro pretio, Caldas in l. si curatorem, verb. *Cùm non absimilis*, num.40. in fine, & ex contractu obligari tacitè etiã bona minoris, est l.sed hic 2. de rebus eorum, Rebuff.de fisco num. 101. In hoc autem aliud in dote est, quàm in fisco, Bart.in l.item quia 4. de pactis, & an pro emphyteusi fisco competat hypotheca, & quid in privato, Caldas de iure emphyteutico, 4.par. cap. 3. num.33.& seqq. & plura de tacita fisci hypotheca, vide per Manticam de ambiguis conventionibus, tom.1.lib. 11. tit.18. In quo maius privilegium habet fiscus, quàm Ecclesia, cùm hoc tacitæ hypothecæ privilegium in Ecclesia non inveniatur, ut tenet dict. gloss. par. & hæc hypotheca privilegiata est, ut probat Luca.de fisc.1.p. num. 114. Zephal. consil. 255. num. 50.tom.2. Tell.in l.4. Taur.num.56. Alciat.in l.traditionibus, C.de pact. num.83. Peregrin. de fisc.lib.6.tit.6. num.1.& 2. & per totum: Vigelius in methodo iur. civil. 1.par. lib.3. cap. 12.§.8.In Republica autem, quia fisco comparatur esse similem hypothecam tacitã, tenet Caldas de iure emphyteutico, 4.part. cap.4. à num. 31. Sed in Republica hanc tacitam hypothecam, quæ in fisco non esse, probat l.1.& 2.C.in quibus causis pignus tac.contr.l.simile, ad municipalem, & non esse in Republica hypothecam est l.an Respublica 2.C.de iure Reipublicæ. Tutoris autem bona tacitæ hypothecę subiici in favorem minoris, tenet Baeça de decima tutoris, à num.149.fol.29. Vnde à fortiori contra administratores tacitam hypothecam, sine alia etiam obligatione habet fiscus, & omnia bona eorum prosequitur, & quæ apud ipsos inveniuntur, Salicet. in l.1. C. de privil. fisc. num.1. & in l.si quid etiam, C.de bon. proscript. Luca.de fisco, 1. par. num.74. Zephal.consil.86. num.
117 1. tom. 1. Hypotheca autem hæc simul cum administratione incipit, oritur namque à die administrationis, nec necesse est expectare diem malæ gestionis, & ita ab administratione regulatur eius anterioritas, & ad futura etiam bona trahitur, tenet Negusant. plures referens, in tractat.de pignor.4.membr.2.par. num.27. Capic.decis.129.num.5. Laudens.de fisc. quæst.2. estque l.23. in fin.tit.13.par. 5.l. si filiusfamilias 78. de verbor. obligationib.l.pro officio, C.de administr.tutor. Surdus de alimentis, tit.8. privil.49. num.12. quod & in pupillo videmus, cui in bonis patris á tempore administrationis, non à tempore malæ gestionis hypotheca quæritur, l.cùm oportet, in fin. C.de bonis quæ liber.dict.l.23. tit.13. par.5. Faber in Cod.lib.8. tit.7. distinct.1. & in hoc possumus dicere, minus privilegium in dote inveniri: pro dote enim non contrahitur hypotheca à die promissionis, sed à die dationis, & realis numerationis, l.si constante, §.iura etiã, C.de donat.ante nupt. l.hac edictali, §.in omnibus, C.de secund.nupt.glos. ver. *Hypothecas*, in l.assiduis, C.qui potior.in pignor.habeantur, quod Gregor. in dict. l.partitæ non decidit, videillum, sed cùm necessaria causa sit, à die contractus sumit vires, l.1. D. qui potiores, Rota noviss. decis.728. Extenditur igitur hæc fisci hypotheca.
118 Hypothecam autem hanc ad cæteros Prælatos, vel administratores extendit Negusant. vbi suprà à num. 119. hypotheca autem fisci, etiam tacita, sicut & alterius expressa ad bona omnia extenditur, ut notant suprà relati, & sunt iura expressa, & tradit Gregor.per text.ibi in l.2.tit.13.par. 5. & Gutierr. de gabellis quæst. 169. quod in omnibus cõmune est, ut præter

ter cæteros probat Negusant. suprà relatus: sed differentia est ipsius fisci respectu, nam in re obligata pro tributo, in re, inquam, tributaria omnibus præfertur fiscus, ut probat Bald. in l. 1. num. 3. C. si prop. pub. pens. In alijs autem hoc non ita absolutè procedit, ut statim videbis. Est & alia differentia, nam fiscus transfert in adversarium onus probandi præcessisse privati contractum, Peguera decis. crimin. 48. in princ. Quod autem dixi, res scilicet omnes obligari, non
119 solùm procedit in rebus, quæ verè cōtrahentis sunt, sed etiam quæ fictè, l. 1. & ibi Bald. num. 8. C. de iure fisc. lib. 10. & in omnibus, idem Bald. num. 17. hoc enim & in omnibus regulare est, ut scilicet solummodò consideremus, an res sit in dominio eius tempore obligationis, licèt posteà aliud sit futurum, ut in re donata non tradita, probat l. fin. §. Lucius, de donationib. & dict. l. 1. & utrobique Bartol. & Bald. ubi suprà, & Dec. cons. 239. refert Peregrin. lib. 6. tit. 6. num. 3. non enim quid ideò minus nostrum dicimus, quod abire à nobis dominiū speratur, l. non ideò 66. D. de rei vendication. & vidisti suprà gloss. 20. §. 10. numer. 216. & ita etiam taberna merciū, & merces, interim quo non venduntur, obligatæ sunt, l. cùm tabernam, §. final. de pignor. l. idemque, §. fin. qui potior. Alexand. in l. si constante, solut. matrim. Negusant. & alij, Peregr. ubi suprà num. 5. quin & ad pecuniam extenditur ius hypothecæ, ut probat l. deferre 18. §. fin. cum l. sequenti, de iur. fisc. Negusant. ubi sup. 2. membr. 2. par. num. 11. Peregr. num. 6. ex quo procedit, ut fiscus posit pecuniam à debitore alij solutam, quin & cōsumptam prosequi, ut vidisti suprà latè gloss. 16. verb. *Pedir y demandar*, special. 40. num. 154. Sed nō facilè fiscus debet ex hypothecaria actione rem
120 prosequi: æquum enim est, ut prius cōveniat fiscus principales hæredes, quàm rei hypothecatæ emptorem & possessorem, l. moschis, in princip. de iur. fisc. quemadmodum etiam cùm pro re agit, æquum est, ut rei ipsius possessores, non incertum dominum quærat, cùm res affecta sit, l. inter quos, §. si dominus, de damno infect. Bald. in l. secundùm te, ultim. C. de privil. fisci. Ampliatur etiam hoc ius pignoris in fisco, ut possit rem etiam alienam alij obligare, & pignorare, Plate. in l. forma, C. de vendition. rerum fiscalium, vers. *Item sicut*, num. 1.
121 Dueñ. regul. 375. ampliat. 4. Nec mirum, si enim in totum rem alienam vendere potest, ut vidisti suprà hac gloss. §. 1. num. 23. & seq. & privil. 1. num. 4. à fortiori, & obligare poterit, l. fin. cum gloss. ibi, C. de rebus alien. &c. de quo latè suprà. Sed quod de tacita hypotheca favore fisci contracta diximus, ad pupillum non extenditur:
122 pupilli enim res non obligātur ex tacita hypotheca, nisi quatenus locupletior effectus est, l. 1. & 2. & ibi gloss. de rebus eorum, Ias. in l. si constante, num. 67. solut. matrim. Negusant. ubi suprà, 4. memb. 2. par. num. 113. & Peregrin. suprà relatus: cùm enim ius tacitæ hypothecæ ex privilegio indicatur, ut vidisti in princip. huius §. sequitur privilegium hoc contra pupillum non debere extendi, ex l. 1. & 2. C. si advers. fisc. l. in fraudem, §. fin. de iur. fisc. & alia iura pro hac parte adducit Peregrin. ubi sup. num. 11. Sed mihi illa est difficultas, an pupillus obligetur: difficillimè enim cōtractus posset inveniri, quo ipse cum fisco cōtraheret, ut obligaretur, nisi à paterno contractu obligatio descendisset: ca-
123 su autem quo subsisteret obligatio, nō dubito & hypothecam quoque procedere, cùm contractibus fiscalibus annexa sit, ut sup. vidisti: licèt enim pupillus privilegiatus sit, id non sit in casu hypothecæ, & ita unum privilegium ad diversum non debet trahi, & ita tacitam fisci hypothecam etiam con-

tra minorem esse tenet Menoch. de adipiscenda, remed. 3. num. 75. & seqq. quæ autem omnia de fisco diximus & dicemus, non sunt intelligenda, dum fiscus alii succedit; nam eius privilegia regulantur à tempore successionis, l. fiscus 6. de iure fisc. gloss. & Bart. in l. aufertur. § fiscus eodem, & Peregrin. ubi sup. num. 14. & vide Marescot. lib. 1. varior. cap. 77. & vidisti sup.
124 gloss. 16. num. 14. Nec anterioritate hoc casu gaudet, hoc enim anterioritatis privilegium in fisco insigne est in causa pignoris: Fiscus enim ex hac tacita hypotheca, omnibus privatis tacitam hypothecam anteriorem habentibus præfertur, gloss. in l. si pignus, qui pot. in pignor. habeant. & in l. eos, C. eod. sentit Negusant. ubi supr. 4. membr. 2. par. à num. 118. cum seqq. & licèt hoc aliquantulũ haberet difficultatis de iure communi, ut notat gloss. in l. fin. C. qui poti. & patet ex Negusant. proximè relato, & Peregr. dict. tit. 6. num. 15. sentiat contrariũ: tamen hæc quæstio apud nos difficultatem non habet, expressè enim decisum extat l. 33. tit. 13. par. 5. in princ. ubi dicit: *Tal privilegio ha el debdo de la Camara del Rei, y otrosi lo que debe el marido à la muger por dote, maguer estos debdores sean postrimeros, primeramente deben ser entregados la Camara del Rei en los bienes de su debdor, que otro ninguno à quien debiessen algo, &c.* quod & sentit Bald. in l. assiduis, C. qui pot. num. 5. gloss. 3. dict. l. & vidisti suprà gloss. 16. num. 103. quod & suadetur ex vulgari æquiparatione fisci & mulieris, de qua per Negusant. ubi suprà num. 108. Bart. in l. 1. solut. matrimon. quem omnes sequuntur, estque gloss. in l. dotis, C. de iure dot. & l. 2. C. de priv. fisc. Sed quoad hoc in multis differunt dos & fiscus, ut vidisti multoties in hoc tract. præcipuè gloss. 16. verb. *Pedir*, à num. 89. & magis privilegiari dotem, quàm fiscum, tenet Villalob. 1. tom. comm. fol. 56. & in hoc etiam, nam in casu expressæ hypothecæ anterioris, mulier ex sua tacita posteriori præfertur, quod secus est in fisco, ex Baldo Novell. de dote, 10.
125 part. limit. 16. Sed in hoc casu contrarium statuitur dict. l. 33. part. hæc: nam sicut fiscus expressæ hypothecæ anteriori non præfertur, ita nec mulier, nisi dotem promisisset, & postea solvisset: medio autem tempore alter contractus interveniret, tunc enim mulier præferri debet, perpetua enim æquiparatio in d. l. 33. fit inter mulierẽ
126 & fiscum: unde ex eadẽ in bonis post hypothecam quæsitis, & fiscus & mulier, omnibus etiã anterioribus præferuntur, l. si is qui, & ibi Bart. de iure fisc. Bald. Novel. de dot. 4. par. 10. lim. 16. gloss. 1. in operis 29. D. locati, & gloss. 4. dict. l. 33. tit. 13. par. 5. Gutier. lib. 3. pract. quæst. 96. de quibus etiam
127 latè dict. gloss. verb. *Pedir*. Quin & aliquo casu omninò fiscus præferrẽtur, ut tenet Cyn. in l. 1. C. si propt. pub. pensit. ubi est text. quasi expressus. Militia etiam, quæ vendi potest, vel transmitti est obligata pro illius pretio, l. lege hypothecis 27. C. de pignor. quin & in favorem privati, si in hoc mutuetur, ut in Auth. sequenti; licèt Baldus non rectè perles hæret in hac opinione, sed sine dubio procedit respectu ipsiusmet rei tributariæ, ut dixi suprà num. 118. Regulariter enim fiscus prælationem habet, quod & in personalibus videmus: fiscus enim & casu quo personalem solummodo non hypothecam habet, etiam præfertur privato, anteriorem personalem hypothecam habenti, ut probat Platea in l. 1. vers. *Item nota*,
128 num. 4. C. pœn. fiscal. lib. 10. Et in dubio prius instrumentum fiscale præsumitur, præterquàm respectu dotis, ut tenet Negusant. ubi suprà num. 101. de quibus omnibus latè suprà d. gloss. 16. verb. *Pedir*, privil. 25. num. 110. Est & in hoc casu illud notabile fisci privilegium, nam & casu quo alius priva-

va-

129 vatus in hypotheca fisco præfertur, potest fiscus rem sumere, & totã vendere, & priori creditori satisfacere, gloss.3. in fin. in l.29. d. tit.13. par.5. & vidisti suprá hac gloss. §.1. num.28. & 30. cuius contrarium multi tenuerunt in dote, ut videbis per relatos ab Afflict. decis.199. latè num.2. Illud autẽ
130 in hoc casu difficilius est, an scilicet quod de fiscali hypotheca diximus, & in criminalibus procedat: & in criminalibus nullam esse pro fisco hypothecam, tenet Bart. in l. aufertur, §. fiscus, de iur. fisc. & in l. unic. C. pœn. fisc. lib.10. Bald. in l. rescriptum, de pact. num.1. & 2. & in l. si post, num.5. C. de bonis damna. & in d. l. unic. C. pœn. fiscal. lib.10. & in l. si prius, num. 14. C. de iur. fisc. lib.10. Amane. sing. 218. num.1. gloss.6. in l.25. tit.13. par. 5. Platea in d. l. unic. num.2. C. pœn. fiscal. Angel. in tract. mal. verb. *Dictũ Sempronium*, n.11. Tell. in l.4. Taur. num.61. remissivè Matienç. in l.3. tit. 4. lib.5. Recop. gloss.9. num.1. & ita usurariorum bona non sunt tacitè hypothecata pro usuris extortis, Abbas in cap. cùm tu, n.12. de usuris, nisi ex titulo lucrativo, ut ibi, vel nisi empta res sit ex pecunia usuraria, idem Abb. in cap. tua nos, num.3.7. & 8. de usur.
131 In contrarium autem etiam in criminalibus fiscum habere hypothecam, videtur probari in l. aufertur 46. in princip. vers. *Fiscus*, de iur. fisc. ibi: *Fiscus autem semper habet ius pignoris, quod delictis subiungitur;* & ita videtur expresè ibi probari fiscum in criminalibus ius pignoris etiam habere: quod & sentire videntur aliqui relati à Negusant. de pignor. par.2. 4. memb. num.115. Bart. in l. rescriptum, num. 2. de pact. Paul. ibi num.34. licèt hoc pignus sine prælatione esse existimet Bart. in l. rescriptum 11. num.2. D. de pactis, Parlad. differ. 111. num.15. Gutierr. lib.2. can. quæst. cap.5. à num. 56. Lucan. de fisc. 1. par. num.111. Negusan. ubi proximè num.7. & 70. & 115. Bonifac. de Vital. in Rubr. de cõparition. accusat. num.71. & ex furto nasci hypothecam contra furem, tenet Vivius lib.3. decis.451. idem & in usura & alijs: & depositum non debere reddi deponenti, cuius bona cõfiscata sunt, probat l.6. tit.3. par.5. l.
132 bona fides 31. depositi. Huius igitur puncti magna est difficultas, diversęque in eo sententiæ reperiuntur, ut videbis per relatos suprà, præcipuè Tell. Fernand. Gregor. in l.9. tit.3. par.5. gloss.9. & in l.25. tit.13. par.5. gloss.6. & Guillielm. relatus à Negusant. suprà distinguit casus, in quibus confiscatio fit ab ijs, in quibus locum non habet; in illis enim inquit, neque anteà, neque post condemnationem hypothecæ invenitur: ante condemnationem non, ex l. eius qui delatorẽ 29. de iure fisc. post verò confiscationem fiscus dominus efficitur: ergo hypotheca locum habere non potest in proprijs rebus, l. & quæ nondum 15. §. quod dicitur, & toto tit. de pign. l. pignus in bonis, de pignorat. action.
133 Sed de cõfiscatione latiùs vidisti suprà, & confiscationem tribus casibus locum habere vidisti sup. gloss.20. §. 10. licèt & aliàs totius, vel partis bonorum confiscatio sit, & de illis casibus non est curandum, cùm statim delicto commisso fiscus dominus sit, ac propterea non possit pignus consistere: in cæteris autẽ casibus ea est omnium sentẽtia, ut ante sententiam hypothecam non habeat fiscus in criminalibus, post sententiam verò eã habeat, ut videre est ex suprà relatis, & Ias. in l. rescriptum, de pactis, num.10. Rebuff. de fisc. num.123. Areminus Tepatus variar. sententiar. tom.1. tit. 51. cap.5. verb. *Ius*, vers. *Secundò*, Faber in Cod. lib.8. tit.12. de pret. pign. diffult. Paul. de Castro, relato ab Alexand. in l. rescriptum, de pactis, qui tenuit post inchoatum iudicium hypothecam esse, sed ante sententiam dari non posse, tenet Bart. in l. quis in alie-

alienum, num. 16. de donation. Bald. in l. si prius, num. 15. C. de iur. fisc. lib. 10. & in l. adversus, num. 4. C. de furt. Angel. de malef. verb. *Dictum Sempronium*, num. 11. Corne. cons. 89. numer. 4. vol. 3 Raymund. ex Iul. Clar. verb. *Fiscus*, inter communes, i. to. fol. mihi 539. Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. des confiscacions, num. 8. Montalv. in l. 4. tit. 17. lib. 4. Fori, Alciat. in cap. quod sedem, num. 54. de offic. Ordin. Hier. Laurēt. decis. Ave-
134 nion. 121. num. 8. Nec a me sententiā fiscum dici creditorem, probat Laud. de fisc. quæst. 126. Clar. lib. 5. recept. §. fin. quæst. 78. num. 32. & videtur l. 2. C. de fiscal. usur. Litis verò contestatio quid operatur ad hypothecam in favorem fisci, Negusant. de pignorib. 4. membr. 2. part. principal. num. 116. & 124. Sed præter d. vers. *Fiscus*, legis aufertur, de quo suprà, maxima quoad nos insurgit difficultas, ex d. l. 9. tit. 3. par. 5. ubi cùm de deposito lex loquatur, & eius privilegio, de quo re deposita prius solvenda, subiungit: *O si ovisse ante fecho algun pleito con el Rei, porque fuessen sus bienes obligados, ò por malfetrias que ovisse ante fecho, porque ovisse algo de pechar, &c. ca entonce tales debdas como estas se deben ante pagar que el condesijo que fuesse asi dado* nec est text. plus quàm expressum omninò concedentem hypothecæ ius in criminalibus ex cōmissione delicti, neque sententiam spectantem & omnino contractum, & delictum æquiparātem, quoad hypothecæ ius, & eiusdē prælationem; quam legem, ne cōmuni opinioni obstet, intelligit Gregor. quando delictum, vel damnum in re fiscali contingit, tunc enim, ne melio-
135 ris conditionis sit delinquens, quàm contrahens, ut hypotheca tali casu inducatur, necesse est, quod & sentire videtur Bald. in d. l. si prius, C. de iur. fisc. lib. 10. num. 17. Negusant. de pignor. 4. membr. 2. par. num. 116. & vidisti sup. gloss. 16. spec. 27. num. 121.

sed licèt temerarium penè videatur à tantis viris dissidere in stricta dispu-
136 tatione, verius existimo, etiā in criminalibus ius hypothecæ fiscum habere probant iura expressa, d. l. aufertur, §. fiscus, cui Bald. non satisfacit in dict. l. 1. num. 14. C. de iure fisc. lib. 10. estque expressa d. l. 9. tit. 3. par. 5. Posset & pro hac parte considerari, nam depositum factum à bannito, non ei sed fisco restitui debet, l. bona fides depositi, Carrocius de deposito, 1. p. C. de depositi natura, n. 15. & 16. etsi bannito quis restituat, fisco tenetur, probat Matthes. singul. 5. num. 6. Bald. in Rubr. C. depositi, ad fin. cùm tamē rectè depositum restituatur monacho, quin & furi, cùm certum sit tales dominium non habere, Bart. in l. quod servus, deposit. & Bald. in Rubr. C. eod. ponderari & potest l. 13. tit. 14. par. 5. & ibi glossa, æquiparat debitum ex delicto debito ex cōtractu in actione personali, ergo obligatio iam erat fiscalis, & ut talis regulanda est, imò ipsum verbum obligatio pro delicto
137 accipitur, l. omnem 20. de iudic. Facit & prætereà, nam in maleficio quasi contrahitur, & delinquens obligatur ad pœnam, l. imperatores 34. de iure fisc. ibi: *Tu te pœnæ subdidisti*, quod de maleficio debet præcisè intelligi, non de sentētia in qua cōdēnati nō invenitur voluntas, & hypothecam dari in bonis furis pro re furtiva, tenet Bald. in l. furti, C. de furtis, Bertach. in repertorio, verb. *Hypotheca*, n. 70. existimo igitur Odofredum relatū à Bald. in d. l. si prius, huius rei veritatē proprius attigisse, cui aliquid addendo existimo conclusionem ipsam de per se veram esse, cùm pœna certa à lege statuta est, veluti cùm res in commissum incidit, & in aliis similibus casibus; lex enim à lege imposita certa est, sed declaratio delicti expectatur, eo autem declarato, non est necesse pœnam exprimere, nec etiam facto iudicis potest tolli, l. non potest 65.

de

de furtis. At si certa pœna non esset, sed potius arbitraria, cùm ius oriatur ex sententia iudicis, indeque obligatio ante eã impossibile est, hypothe-
138 cam esse: In his enim mulctis iudicis officium multum exuberat, l.aliud,§. inter mulctam, l.si qua pœna, de verb. significatione: & iudicem posse moderare pœnas pragmaticarum, tenet Cevallos communium com.2.q.340. Nec huic resolutioni obstat l. post contractum, de donation. ubi post capitale crimen alienatio tenet etiam gratuita: quod non esset, si hypotheca esset contracta, rectè enim Odofred. respondet in crimine capitali, non principaliter, sed in consequentiam bona venire: at quæ in consequentiam veniunt, non sunt in obligatione, l.si quis stipulatus fuerit decem in melle.
139 57.de solution. ideò nil mirum, si hypotheca ultra obligationem non extendatur. Non etiam obstat l. in summa 17.de iur. fisc. & l.1. C.pœn. fisc. cred.præf. lib.10. quibus maximè innititur Bald. in dict.l.1. C.de iur.fisc. lib.10.nam dictæ leges rectè exponũtur per l.quod placuit, eodem tit. D. de iur. fisc. Solummodo enim intelliguntur, ut privilegium fisci cesset, nõ aliàs, unde contrahentibus post delictum commissum, rectè fiscus posset præferri, unde nõ absolutè verum est, quod Baldus toties relatus asserit, fiscũ in delictis chirographarijs creditoribus postponi, item & Bart. in d. l.1.C.pœnis fiscalib. Benè verum est, facilius fiscum defraudari posse, cùm ex delicto agit, cùm damnificari non dicatur, cùm quis avertere curat lucrum, quod cum alterius iniuria vult, Ias.in l.non amplius,§.si certum, num. 8. de legat.1. Et licèt hi termini non conveniant, cùm non iniuria, sed iure tales pœnas fiscus prosequatur: tamẽ certum est his casibus lucrativã causam fiscum habere, ut tenet Laudens. de fisco quæst.242.& Luca.1.par.n.8. Unde facilius contra eum pronuntiatur, ut vidisti suprà gloss.16. verb. *Pedir*, num.117. privileg.26. & differentiam inter criminaliter, aut civiliter fiscum agentem, vidisti suprà gloss. 17. à num.41. Et quia ibi fusius locuti sumus, hîc non moror: In dubio autem fiscus semper præfertur, præsertim in hypotheca, ut probat Bald. Novel. de dot.9.par.privil.1.n.3. sed hoc ius hypothecæ non convenit alijs, quibus ex privilegio pœnæ fiscales concessæ sunt, ex Aviles cap.2. Prætor. gloss.v. *Camara*, num. 5. Avendañ. de exeq. mandat. cap.7. in fin. refert Gironda de privileg.num.343.quæst.72.

PRIVILEGIUM I.

Illud est, nam sicut de venditione diximus sup.§.1.ita & hîc de pignore dicimus, potest enim fiscus rem alienam pignorare, & obligare, ut vidisti sup.hoc §. num.121. & á fortiori & rem communem poterit pignori obligare, gloss. l.1. C.si cõmunis res, &c.& gloss.7.l.53.tit.5.par.5.

PRIVILEGIUM II.

Et quidem specialissimum, nam cũ cœpit fiscus habere obligatũ, privilegijs utitur in posteà quæsitis, ut vidisti sup.hoc §.num.126.

PRIVILEGIUM III.

Habet fiscus prælationem, etiam in actione personali, vidisti etiam suprà num.128.

PRIVILEGIUM IV.

Nam sicut aliàs diximus ratione suæ obligationis totam rem vendere potest fiscus, vidisti supr.n. 129. quod magnum privilegium est, nam privatus creditor secundus primo offerre debet, ut ius suum cõfirmet, l.2. 22. C.de pignoribus, & l.1. C.qui potio-

tiores, etiam respectu Reipublicæ, l. fin. C. de his qui in priorum cred. &c. fiscus autem ad offerendum nō tenetur, sed potest statim vendere.

PRIVILEGIUM V.

NAM ex quolibet fiscali contractu hypotheca statim nascitur, ut vidisti suprà hac gloss. §. 1. speciali 14. Hæc autem hypotheca aliquādo impedit alienationem, Laudens. de privil. fisci, in princip. num. 116. id autem specialiter nota, respectu servi, nam si speciali hypothecæ subiaceat, manumitti non potest, secus si tacita & generali obligatione, l. libertas 2. C. de servo pignori dato man. Azon in summa eodem, sed idem videtur quoad hoc in privatis, l. licet 6. & ibi Bart. in quibus causis pign. tac. cōtr. de bonis autem administratoris fisci licet emere, Laudens. de fisc. q. 167.

PRIVILEGIUM VI.

NOta & aliud simile his, quæ diximus hac gloss. §. 1. num. 8. nam iurisdictiones pignorari nō possunt, nisi ex causa necessitatis, Laudēs. de Principe quæst. 304.

PRIVILEGIUM VII.

NOta etiam non semper pignorando fisco satisfieri cùm fideiussores dari debeāt, sicut dicitur de Prætoriis stipulationibus, personas enim desiderant, nec depositione vice satisdationis sat est, l. Prętoriæ 7. de Prætor. stipul. & vide Hippolyt. in Rubrica de fideiussoribus, quæst. 40. num. 296. sed de hoc vide l. 6. tit. *de los testimonios*, lib. 2. Ordinam. Pichard. in §. sed hodie, Inst. de satisd.

PRIVILEGIUM VIII.

Ex his autem, quæ suprà multoties diximus, præcipuè hac gloss. §. 1. videlicet Principem per se non vendere, sed per Procuratores, & administratores, nec ex eorum iniquo facto teneri, nota in fisco non habere locum l. si ut proponis 18. de fideiussoribus, ubi creditor vendens pignus non iusto pretio iustum sibi tenetur imputare, id enim non contra fiscum, sed contra officialem erit prosequendum.

PRIVILEGIUM IX.

ILlud quidem maximum privilegiū est de iure nostri Regni novissimo, nam ius exequendi ex hypotheca fiscali competit, & extēditur ad tertios etiā quolibet titulo possessores, l. 27. cap. 11. tit. 11. lib. 9. Recop. Illud etiā hîc notari potest, nam in locationibus fiscalibus si locator cedat locationē, adhuc non remanet liberatus, donec cessionarius idoneè satisdet eodemque modo, & pignorum, & fideiussorum remanet obligatio, l. 12. & l. 18. tit. 11. lib. 9. Recop. idque iure optimo in omnē enim casum acceptus videtur fideiussor, qui ex eo cōtractu nasci potest, l. si quis pro eo 57. §. fin. ūnus, de fideiussoribus.

PRIVILEGIUM X.

POtest & fiscus recta via agere contra hypothecarium, cui res tradita est, si pro tributis fiscus agat, l. cùm possessor, §. fin. de censibus, & gloss. 5. fallent. 6. l. 14. tit. 13. par. 5. sed habebit possessor ius offerēdi ne sibi res auferatur, Leon. dec. Valēt. 121. num. 35. 2. tom.

§. VI. De fideiussore.

140 *OBligatio pignoris, & fideiussoris parificantur.*

Fis-

141 Fiscus non est idoneus fideiussor.
142 In fiscalibus contractibus necessariò debet intervenire fideiussor.
143 Idoneus fideiussor, quis dicatur.
144 Qui recipit fideiussorem, approbat illum.
145 Fiscus cogit iterum satisdare si fideiussor non sit idoneus.
146 Fideiussor etiã tacitè obligatur, favore fisci & minoris.
147 Fideiussio est stricti iuris.
148 Fideiussor recuperat, eo quo solvit modo.
149 Fideiussor nõ liberatur captura, sed solutione.

DE FIDEIVSSORE.

140 Pignori proximus est fideiussor, datio enim fideiussoris, & pignoris æquiparantur, §. pretium, Instit. de emption. & vendition. Negusant. de pignorib.4.membr.2.par.num.54. ita ut obligatus dare fideiussorem, satisfaciat dando pignora, gloss.in l.1.ubi DD. D.qui satisd.cogant.gloss.in Auth. de exhib.reis, §.suscepto, Cynus, Bald.& alij in l.1.C.de procurat. & illos refert Hippolyt. in Rubr. D. de fideiuss.num.296. nisi in casu Prætoriæ stipulationis, ut vidisti sup. §. proximo, privil.7. sed aliquando aliud observatur, ut per Heringium de fideiussorib.cap.18.num.77.& seqq & vide inf. privil.4. Imò videtur plenius satisfieri pignoribus, quàm fideiussore: melius est enim pignori incumbere, quàm in personã agere, l.plus cautionis, D.de regul.iur. §.furti, Instit. de obligation. quæ ex delicto nascuntur, cap.et pridem 23.et æst.ult.unde qui tenetur dare fideiussores, liberatur si det pignora, Hippol. in Rubr.de fideiussoribus,num.396.&405.Heringius de fideiussorib.cap.15.& cap.46.
141 Scias igitur in primis fiscum non esse idoneum fideiussorem, nec depositarium, gloss.in l.2.in princip qui satisd. cogant. l.2. de fideiuss. Bald. in l.sententia, C.eodem, Afflict.decis.88.Est enim difficilis conveniendo, ut vidisti sup.gloss.9.verb. *Seais mi Fiscal*, num. 12.& gloss.18.privil.12.num.21.quod in fideiussore magni inconvenientis est, ut videmus etiam l.3.tit.10.lib.9. Recop. ubi Consiliarij, & alij huiusmodi fideiubere non possunt: suntque de hoc plura iura, ut statim videbis, nec etiam fiscus fideiussorem dare tenetur, ut latiùs vidisti sup. gloss. 16. verb.*Pedir*, privil.30.num.126. Sed è contrario in fiscalibus contractibus fideiussor necessariò intervenire debet, ita ut locatio fiscalium non possit fieri, nisi danti fideiussorem, l. penes, C.de vectigal. & alijs, ut vidisti suprà hac gloss. §.2. de locatione, special.9. num. 89. Et cùm de substantia locationis sit dare fideiussores, ut ibi, quia & tali tempore dare, ut in l. 7. tit.11. lib.9. Recop. & alijs etiã pro-
142 batur, consequens est, ut non satis sit pignora dare, Authẽt.offeratur, & ibi gloss. C.de lit.contest. Salicet.in l.1. C.de procurat.& alij relati per Hippolyt. ubi supra num. 297. differunt enim l.quamvis 8.ad Veleian. Cartar. decis 98.aliud enim pro alio solvi non potest, etsi melior conditio afferatur, invito creditore, §.præterea, Instit. de action. l. fin. de usu & habitat. & vix contractus fiscales expediri possent, si pignora dari deberent. Fideiussores igitur idoneos sumere debet is, ad quem spectat, l.qui satisdare 3. ubi gloss. Bart.& omnes de fideiussor. Sed non ex hoc annullari locationem, notat Lasart.de gabell. cap. 18. num.16. ubi quatuor singularia refert in fideiussore fiscali, sed hoc, tunc ego esse existimo si fisco id expediat, veluti cùm promissa lucrati prætendit licitatory. nam ad hoc fideiussores dare debet intra terminum, l.11.tit.13.lib.
143 9. Recop. Inter alias autem qualitates quæ requiruntur, ut fideiussor idoneus dicatur, illa prima est, ut immobilia possideat, ubi negotium fit, l.2.

&

& l. sciendum, qui satisdare cogantur, Specul. de satisd. §. dicto, glos. in §. suscepto, in Auth. de exhib. reis, l. 1. ubi Doctores, si quis in ius voc. non ierit, Hippol. alios referens, in d. Rubr. de fidei. n. 227. cum alijs, vel plura immobilia possideret, quæ de facili nō possent exportari, ut ex Bart. Alex. & alijs in d. l. sciendum, & Alexand. cons. 160. vol. 5. refert Hippol. ubi sup. numer. 241. de quo etiam videndus est idem à n. 247. & qualitates fideiussorum regalium redditum numerantur tit. 10. lib. 9. Recop. per tot. si tamen principalis dives fuerit, quamlibet fideiussionē sufficere, ut ex gloss. verb. *Aggregante*, in l. si plures, § 1. D. de fideiuss. Bald. in l. si mulier, in fin. C. de iur. dot. Bon. consil. 320. notat Hippol. ubi sup. n. 179. sed hoc non existimo tutum, præsertim apud nos, qui d. tit. 10. formam habemus, quales fideiussores debeamus admittere, licèt quoad cætera supra dicta vera sint, præcipuè in his regnis & præcipuè in hac provincia, in qua non facilè inveniuntur possidētes immobilia, imò ditiores existimantur mercatores, quorū bona præcipua sunt, nomina debi-
144 torū. Cauti igitur sint, qui fideiussores recipiūt, suo namque periculo administrat, ut vidisti sup. gloss. 16. per vil. ult. & hac gloss. in princ. & §. 1. qui recipit fideiussorem, approbat illū. l. qui satisdare 3. in fin. D. de fideiuss. l. inter causas, §. abesse, mand. Alexand. cons. 60. & cons. 34 1. vol. Hippolyt. ubi suprà num. 66. Anton. Heringius de fideiussorib. cap. 8. num. 35. & ex tali approbatione tenebitur, si non idonei sunt, Auth. generaliter, C. de Episc. & Cler. Rebuff. de fisco, n. 198. gloss. verb. *Bonū*, per text. ibi in §. nos autē, Inst. de Atilia. tut. l. cùm ostendimus, §. fin. de fideiuss. tut. ubi Bald. Lucan. de fisc. 1. par. num. 63. Laudens. q. 99. & 199. Peregrin. lib. 6. tit. 5. num. 38. quod non est speciale in fisco, sed generale in quocunque fideiussorem ap-

probante, ut dict. gloss. Inst. & probat Aviles cap. 10. Prætor. gloss. ver. *Execucion*, num. 16. & is cuius officij est providere, ut idoneè caveatur, tenetur probare de idoneitate, l. non est necesse 11. de probationib. quin & ad testes, qui apud nos dicuntur, *Abonadores*, extendit Gironda de gabell. 3. p. n. 33. ita ut omni tempore & fideiussores, & tales abonadores sint solvendo, nec sat sit esse tēpore testimonij, Azev. in l. 6. tit. 10. lib. 9. Recop. Gutier. de gabel. q. 164. in fin. Nec ex ignorātia potest excusari talis approbans, quia vel est, vel debet esse certus conditionis illius, cum quo cōtrahit, l. qui cum alio. D. de reg. iur. paria enim sūt scire, vel scire debere, l. quod te mihi, si cert. petat. Hippol. ubi sup. n. 73. Ne melioris cōditionis sit stultus, quàm peritus, l. Servius 4. quod vi, aut clàm, & ita emēs bona fide nūmos falsos tenetur pœna falsi, Bart. in l. Cornelia, ad leg. Cornel. de falsis. Hoc autem fisco nō præiudicabit, ex causa enim quis cogitur de novo satisdare, gloss. verb. *Caveat*, l. si quo tēpore 44. de petit. hæredit. & est l. si ab arbitro, qui satisd. cogant. Heringius de fideiussoribus cap. 13. imò quotiescunque non idoneus apparuerit fideiussor, iterum coget satisdare obliga-
145 tum, l. Prætoriæ, la 2. de præt. stipul. l. si is à quo, in fin. ut in possess. leg. Hippolyt. num. 74. & seq. Et si cautum esse desinit, iterum interponitur cautio, l. Prætoriæ 4. de Prætorijs stipul. & mortuo uno fideiussore, alius dari debet, l. planè 4. D. ut in possessionem leg. l. ne in potestate 31. de arbit. quod & in facti contingentia mihi accidit in civitate de Panamà. Illud autem singulare est in fisco, nam cùm fide-
146 iussor verbis obligetur, nō aliàs ut in l. blanditus, C. de fideius. l. stipulatio, num. 5. § satis acceptio, de verbor. tamen favore Reipublicæ, vel pupilli, etiam tacens & consentiens nomen scribi in actis, vel pater præsens, cùm

filius eligitur, fide iubere censentur, & ut fideiussores exequuntur & carcerantur, l.2. C.ad municip. l.honores, §.fin. D.de Decurionib. l.1. C. ne filius pro patre, l.cùm ostẽdimus, §.fin. de fideiussorib. Socin.reg.486.fallent. 1. & 2. gloss. in l.si condemnatus, de noxalib. Barr.& Alex. in l.si finita, §. si de vectigalib. de damno infect. Ias. in §.actiones, num.61. Instit.de actionib. Roman.cons.154. & alios refert Aviles cap.10. Prætor.verb. *Execuciõ*, n.48 & ante n.16. & similia vidisti suprà hac gloss.§.2.n.77.& glos.18.priv.

147 19.n.29. Fideiussio igitur in causis fiscalibus suam naturam retinet: est enim stricti iuris, nec faciliè extenditur, & ita in facti contingentia in Audientia de Panamà, cùm essent condẽnati in syndicatu quidã officiales Regales, fideiussores non solverunt pœnã, nisi qui in fideiussione id expressè comprehenderunt. Pro quo facit, nam fideiubens pro vulnerato, non tenetur de occiso, ut per Specul.tit.de fideius. §.1.vers. *Sed pone*, tradit latè Hippol. ubi sup.à num.91. cũ sex seqq. & num. 211.& alij relati per Aviles cap.2.Iudicum synd.n.19. in fisco autẽ fideiussore, id est, qui fideiussori ex delicto successit, serva quod in alijs, nã potest implorare beneficium divisionis, l.inter fideiussores 51. §. fin. de fideiussorib. Præterea & pro hac materia fideiussionis repetere debes, quæ vidisti sup.gloss.verb. *Pedir*, num.143. vide-

148 licet, cessibile, & transmissibile esse fisci privilegiũ, & eodem modo, quo fideiussor in causa fiscali cogitur solvere, per capturam scilicet bonorum & personæ, ut vidisti ibi privil.12. & 36.n.148. eodẽ modo, & apud eosdem iudices ipse cogit principalem ut sibi solvat, nec novo processu opus est, Aviles sępè citatus, d.cap.10. Prætor. gloss. verb. *Execucion*, n.38. l.in fraudem, §.qui pro alio, de iur.fisc. Pereg. plures referens, lib.7.tit.1.n.4. & lib. 6.tit.7.num.8. Hippolyt.num.363.& vidisti hoc tractatu ubi sup. Fideiussor autem non liberatur captura, sed

149 solutione reali, ut per plures refert Hippolyt.num.379. quin nec exactor liberatur, licèt capiat debitorem, si credimus Bald.cons.229.vol.1.relato à Nicol. Festasio de æstimo & collectis, 3.par. cap.29. Liberatur etiam si bona principalis confiscata fuerũt, ut licèt aliqui contrarium tenuerint, cũ pluribus resolvit idem Hippol.ubi suprà num.346.pro quanto ad eum pervenit, ut voluit Peregr.lib.5. tit.1.n. 56.sed confiscatio bonorum de omnibus intelligitur, ut latissimè vidisti suprà gloss.20.§.10. Est autẽ hoc speciale respectu ipsius fisci, cùm è diversis stationibus compensatio in fisco locũ nõ habeat, ut vidisti sup.glos.16. verbo *Pedir*, special.34.n.139.& ideò nõ sine causa, Raph.Cuman. cons.32.de eo dubitavit, & in stricta disputatione nõ dubitarem contrarium defendere, sed ut circuitus vitetur, magis sine scrupulo procedit, ut sicut in privatis aditione, vel fisci acceptatione actio confundatur, nec amplius teneatur fideiussor.

PRIVILEGIVM I.

IN hoc autem tractatu de fideiussoribus fisci, sicut & in cæteris etiam specialia notare potest, illud autem in primis, quod vidisti sup.à num.145.nã non solùm si pater patiatur se adscribi, sed etiam si præsens sit, & taceat, cùm filius ad officium eligitur, & præponitur, pater insolidum tenetur, l. 1. C.quod cum eo, &c.quod intellige, si in potestate filius sit, secus si emancipatus, l.1. C.de filijsfam. & quemadmodum, &c.lib.10.

PRIVILEGIVM II.

NOta etiam pro secundo illi proximo; nam fideiussor sine scriptura fideiussori cum scriptura comparatur, l.19. tit. 12. par. 5. l. si fideiussor 27. §.fin

§. sin autem, final. C. de fideiussoribus, attestatio enim pro scriptura habetur in publicis causis, secus in privatis, eadē l. vers. *Sancimus*, unde cùm in causis privatis post duos menses liberetur fideiussor sine scriptura, tamen secus est in causa fiscali, eadē l. pen. C. de fideiussorib. in fine.

PRIVILEGIVM III.

CVm in causis fiscalibus nō habeat locum compensatio, ut vidisti sup. gloss. 16. privil. 34. idē in fideiussore servatur, l. 26. tit. 14. par. 5. & videtur extendi, cùm primus fideiussor teneatur secundo solventi restituere, l. 2. D. de distractione pign.

PRIVILEGIVM IV.

NOta etiam & aliud singulare, nā cùm aliquando excusetur quis à dando fideiussore, veluti si idonea persona sit, Authent. cui relictum, C. de fideicommissis, & licèt regulariter quis ad satisdationem teneatur, cuiusque dignitatis, & facultatum sit, l. 1. in princip. ut legatorum, seu fideicōmiss. nom. caveat. & fideiussio aliquādo remittatur, gloss. verb. *Hanc cautionē*, in l. si usus fructus 9. usufructuarius quemadmod. cav. & divitiæ etiam relevent à satisdatione, gloss. verb. *Sufficientem*, in l. de creationibus 20. C. de Episcopali Audientia, ubi contraria referuntur, & si curator furiosi bona iustæ quantitatis possideat, non satisdat, l. cùm furiosus 7. §. & inventario, vers. *Et siquidem*, C. de curatore furiosi, vel prod. in fiscalibus tamen etiam idoneus facultatibus satisdat, l. 7. & 8. tit. 11. lib. 9. Recop. Aviles cap. 2. iudicum synd. num. 20. Hering. de fideiuss. cap. 5. à num. 4. vidisti suprà sæpiùs, præcipuè §. proximo, speciali ultimo, quod etiam videmus in tutore, qui & dives satisdat, licèt tunc minus idoneus fideiussor recipiatur, Baeça de decima tutoris, num. 79. fol. 21. imò in tantum est de substantia fideiussio in tutore, ut dum non cavet, non habeatur pro tutore, nec ab eo gesta valeant, l. si tutor 4. C. in quibus causis in integ. restit. &c. sed an his debitis hypotheca sufficeret, in emphyteusi fiscali est, l. quicunque 7. C. de fundis patrim. lib. 11. ubi hypotheca sufficit, & multoties vidi per Rei Dominicæ supremum Consiliū admitti locatoribus, seu publicanis, ut loco fideiussionum scripturas, seu privilegia, quibus debita regalia in ipsorum favorem (*juros* apud nos appellantur) continebantur loco depositi traderent.

PRIVILEGIVM V.

CVm fiscus semper fixus sit, & solvendo, ut vidisti suprà gloss. 9. fideiussor fisci potest petere priùs excuti fiscum, quàm ad fideiussorē perveniatur, Cremensis singul. 44. Romanus singul. 64. sed cōtrà sentit Mēchaca quæst. illustrium, cap. 33. num. 20. & per totum, ubi refert quādo excussio reijcitur, vel non: ego autē existimo distingui debere inter fideiussorem illius, cui fiscus succedit, & fideiussorem ipsius fisci, ut primus possit petere excussionem, alter verò non, vidisti sup. gloss. 16. privil. 30. n. 128.

PRIVILEGIVM VI.

LIcèt regulariter pœnæ fideiussor non possit condemnari sine novo processu, secus est in fisco, cuius favore contrarium procedit, Tusch. litt. F. concl. 311. num. 5. & 6. Cevallos commun. tom. 4. quæst. 897. Carrasco ad leg. Recop. cap. 7. num. 43.

PRIVILEGIVM VII.

ET cùm fiscus non teneatur dare fideiussores, ut sup. vidisti glos. 16. pri-

privileg. 30. num. 126. Inde & privilegium apud nos constituitur, ut in causa secundæ supplicationis, licèt fideiussorem det fiscus, secundùm l. 1. tit. 20. lib. 4. Recopil. sat est, ut Receptor, seu mavis Thesaurarius condemnationum fideiubeat, quod & facere tenetur, l. 10. dict. tit. 20. & simile videmus in clericis, qui œconomum dant fideiussorem, l. cùm clericis 25. l. omnes 31. §. præterea, C. de Episcop. & clericis, nec mirum etiam in fideiussione, quæ stricti iuris est privilegia inveniri, in dote etiam aliquando id vidimus, nam mulier pro dote alterius fideiubens non iuvatur Velleiano, l. generaliter final. C. ad Velleianum.

PRIVILEGIVM VIII.

POtest & illud notare, nam cùm fideiussores recipiens videatur approbare, l. qui satisdare 3. in fine, de fideiussoribus, & ipse tanquam fideiussor teneatur, ut vidisti hoc §. in principio, num. 144. secus est in privatis, nam affirmans fideiussorem divitem non tenetur, nisi id dolo faciat, Gutierrez lib. 1. pract. q. 132. n. 9. & 10.

PRIVILEGIVM IX.

ET est illud speciale in fisco, ut uxor possit in favorem fisci obligari simul cum marito, l. 61. Taur. l. 9. tit. 3. lib. 5. Recop. Gutier. lib. 2. pract. q. 28 in seq. quin & hodie in nostro Rei Dominicæ Consilio nunquã permittitur locatoris obligatio, si uxorem habeat, nisi & uxor simul obligetur, & vix hæc quæ dicũtur privilegia, vel iustæ cautelæ sufficiũt ob plurimas fraudes quas publicani & inveniunt, & exequũtur.

PRIVILEGIVM X.

Est & illud singulare privilegium, quod refert Monach. decis. Flor. 26. nã si fiscus succedat fideiussori, nõ potest conveniri, nisi discursu prius principali.

§. VII. De aditione hæreditatis.

150 *ADitione hæreditatis quasi contrahitur.*

Fiscus & respublica non habẽt hæredẽ.

151 *In bonis confiscatis an dicatur hæres fiscus.*

152 *Hæreditatem delatam adijt fiscus ex confiscatione.*

153 *Fiscus hæres institutus, qualiter adeat.*

154 *Quibus casibus fiscus adeat hæreditatem.*

155 *Fiscus quando succedat in bonis vacantibus.*

156 *Collegia & uxor an excludat fiscũ.*

157 *Fiscus, an sit hæres in bonis vacantibus.*

158 *Fiscus aufert ab indignis, & num. seqq.*

159 *Defunctum occidens, privatur hæreditate.*

160 *Non ulciscens necem defuncti, omni commodo privatur.*

161 *Prohibens aliquem testari, hæreditate privatur.*

162 *Dicens testamentum nullum nil ex eo capit.*

163 *Ingratus circa defunctum est indignus.*

164 *Tutor ducens uxorem pupillam, an privetur hæreditate.*

165 *Accommodans fidem de restituendo incapaci, indignus est.*

166 *Turpia lucra fiscus aufert.*

167 *Quod ab indigno aufertur fisci est. sed relictum incapaci est hæredum ab intestato.*

168 *Sententia declaratoria requiritur, ut fiscus auferat.*

169 *Cùm ab indigno aufert fiscus, necessaria est aditio.*

170 *Fiscus auferendo ab indigno, excludit substitutum.*

Adi-

171 Aditio in ligni, an sit necessaria, ut fiscus auferat.
172 Non semper fisco quæritur, quod ab indigno aufertur, & seq.
173 In causa suppositi partus nil quæritur fisco.
174 Si hæres non adimpleat voluntatem defuncti, fisco nil quæritur.
175 Pœna indignitatis non extenditur.
176 Si ob fraudem hæreditas non acquiratur, adhuc fiscus aufert.
177 In fiscum transeunt quæ & in extraneum hæredem.
178 Fiscus non est successor necessarius.
179 Differentia fisci, & hæredis in pluribus.
180 Regulariter fiscus est uti hæres.
181 Si laicus accommodat fidem de restituendo clerico, laicus fisco acquirit.
182 Fiscus qui aufert ab indigno, tenetur ad legata.
183 In bonis vacantibus an teneatur ad legata.
184 Fiscus Falcidiam potest detrahere.
185 Fiscus agit petitione hæreditatis.
186 Fiscus agit ad divisionem.
187 Tenetur ad fideicommissa.
188 Adeunte fisco actiones confunduntur.
189 Fiscus fructus acquirit.
190 Fiscus adit per procuratorem.
191 Fisci procurator iubet servum adire.
192 Aliquando adit, etiam repudiante eo, ex cuius persona adit.
Cogit & hæredem adire, ut fiscus auferat.
193 Non semper debentur legata ex fisci aditione.
194 Fiscus hæres ante fideiussorem convenitur.
195 Immistio fisci sufficit pro aditione.
196 Fiscus transmittit non aditam hæreditatem.
197 Semel confusæ actiones non restituuntur hæreditate ablata.
198 Fiscus hæreditatem agnitam repudiare potest.
199 Fiscus aufert hæreditatem non aditam aliquando.
200 Fisco aliquando debet hæreditas restitui in foro conscientiæ.
201 Fiscus adiens in minus obligatur, quã hæres.
202 Fiscus non tenetur vindicare necem defuncti.
203 Fiscus non tenetur conficere inventarium.
204 An aliquo casu teneatur.
205 Restituitur adversus non confectionẽ inventarij.
206 Fiscus inventarium non conficiens, nullis pœnis subiacet.

DE ADITIONE HÆREDITATIS.

250 POstquàm de contractibus diximus, ad quasicontractus deveniendum est, aditione enim hæreditatis quasicontractus fit, qui resultat inter adeuntem hæredem & legatarium & creditores, qui adversus hæreditatẽ actiones habent, l. apud Iulianum 3. in fin. l. sed & is 4. D. quib. ex caus. in poss. eat. vel saltim cum defuncto nõ cum legatarijs, ut innuit Prchaid. in §. hæres quoque, Instit. de obl. quæ ex quasicontract. & ideò de aditione hæreditatis inter quasicontractus in primis tractandum est. Certũ ergo in primis est, hîc non tractari de aditione hæredis fisci, fiscus enim, nec respublica hęredes non habent, nunquam enim moriuntur, Laudens. de fisco, q. 102.
251 Lucan. 1. par. num. 56. Non etiam hoc quod de aditione dicimus, de bonis confiscatis intelligimus: in confiscatis enim bonis fiscus non dicitur hæres, sed successor universalis, docet Guid. Papę singul. 870. §. fiscus, Bald. in l. executorẽ, n. 33. C. de except. rei iud. Bertach. in repertor. verb. *Fiscus*, versic. 31. cũ duob. seq. & 46. idemque est ubicũque ex delicto succedit. Afflict. plures referens, decis. 385. n. 2. & nõ succedit tunc personæ, nec per elusiõ

repræsentationem, sed annihilationē,
Guillielm. in cap. Raynūtius, verb. *Et
uxorē*, decis. 5. n. 274. 277. 288. 1. par.
fol. 135. Chas. in cōsuet. Burgūd. rubr.
2. des confiscacions, §. 1. ver. *Et apar-
tient*, n. 9. estque tunc loco extranei
hæredis, Chassan. ubi sup. n. 10. & ita
hoc casu adire nō tenetur fiscus hære-
ditatem, Chassan. ibid. verb. *E ende-
mente saysi*, n. 1. fol. 283. Bertach. in re-
pert. ubi sup. vers. 32. de quibus omni-
bus latiùs vidisti sup. glos. 20. §. 10. n.
152 155. Hoc autem quod de casu confis-
cationis proximè vidisti, intelligere
debes, nisi inter confiscata bona sit ius
hæreditatis alterius, à quo hæres in-
stitutus fuerat is, cuius bona confiscā-
tur: tūc enim quoad illa bona loco hæ-
redis fiscus habetur, & ad omnia, sicu-
ti hęres tenetur: ut ex communi opin.
Iul. Clar. fomitur. 1. to. comm. lib. 5.
pag. mihi 39. col. 2. & ita si intra tēpo-
ra deliberādi bona hæredis sunt cōfis-
cata, hæreditatem delinquenti delatā
adit fiscus, ex Cost. in §. & quid si tan-
tū, l. Gallus, 2. par. n. 178. idemque est,
si dolo in fraudem fisci delinquens re-
pudiaverit, id enim fisco nō nocet, ut
probat Paul. 1. par. cōs. 56. n. 3. Si enim
delinquens adiverit, non est dubium,
fiscum ut cætera bona, hæc, quæ iam
patrimoniū delinquentis sunt effecta,
153 capere: sed sunt plures casus, in quibus
fiscus adire hæreditatē tenetur, quos
infrà statim videbis: ille autē primus
sit, cùm fiscus hęres institutus est, nisi
in casu Prætoriæ stipulationis, ut vi-
disti sup. §. proximo, privil. 7. sed ali-
quando aliud observatur, ut per He-
ringiū de fideiussoribus cap. 18. num.
27. & seqq. & vide infrà privil. 4. Tunc
enim adire hæreditatē tenetur fiscus,
nec sine aditione acquirere, docet
Laudens. de fisco, num. 22. Guillielm.
in cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*,
decis. 5. num. 270. fol. 143. Per omnia
enim tunc ut privatus capit, ex Pere-
grin. de fisco, lib. 4. titul. 1. numer. 1.
Cùm ergo necesse habet adire, vel
per procuratorem, vel per servum fis-
calem de mandato procuratoris adit,
l. 1. & 2. D. de offic. procurat. Cæsar.
l. aufertur 26. vers. *Servus*, de iur. fisc.
Lucan. de fisco, 1. par. num. 91. & 93.
videbis infrà hoc §. special. 1. & 2.
& ex aditione fiscus, sicut & privatus
obligatur ex quasicontractu, tene-
turque creditoribus hæreditarijs, &
legatarijs, Chassan. in consuetud. Bur-
gund. tit. 7. des successions des bas-
tardz, §. 1. gloss. en payant les debtz,
num. 1. fol. 283. effectusque cæteri re-
sultant, ut in hoc §. per discursum.
Præter suprà dicta autem, cùm scili-
cet ex institutione adit fiscus, vel ex
154 se, vel ex persona delinquentis, ca-
sus in quibus fiscus succedit, & adi-
re tenetur, ad duo capita reducun-
tur: aut enim hæreditatem capit tan-
quam vacantem, vel aufert tanquam
ab indigno, ad quæ hoc successionis
genus reduxit Ioann. Hugo de offic.
quatuor Præfatorum, §. merentur, nu-
mer. 9. & 10. quod si ex institutione,
ut proximè tertium genus constituas,
non iniuria id facies: quod enim ad
bona deportato delata, de quibus per
Bartol. in l. in contra tabulas 2. §. qui
habebat, num. 9. de contra tabulas,
ad nos non attinet, nec aditio hoc ca-
su necessaria est, etiam cùm bona a-
mittuntur, pręterquàm quòd nō sem-
per fiscus hæc delata deportato bo-
na acquirit, ut latè vidisti suprà gloss.
155 20. §. 10. & numer. 151. Succedit igi-
tur fiscus in bonis vacantibus, ut vi-
disti suprà gloss. 20. ver. *Patrimonio*,
§. 9. deficientibus hæredibus intra de-
cimum gradum, nisi tempore fiscus
excludatur, ut per Bart. in l. scire de-
bet, numer. 10. C. de bonis vacant.
lib. 10. De quo articulo vidisti suprà
gloss. 16. num. 171. Succedit igitur fis-
cus deficiēte hærede intra illum gra-
dum, viro item, & uxore, docet Pau-
lus in l. ex facto 17. §. si quis ita, nu-
mer. 3. ad Trebell. Ioannes Licirler de
primogen. lib. 2. quæst. 9. num. 8. &

lib.

lib.3 q.2.est quæ l.1. & l.vacantia 4. C.
de bon.vacāt.lib.10.l.1.§.divus, D.de
iure fisc. & utrobique omnes l.6.titul.
13.p.6.l.12.tit.5.lib.5.Recop.& Did.
Per.in l.20.tit.19.lib.8. Ord. Nume-
156 ranturq; præterea collegia, vel artifi-
cia, ex quibus testator fuit, per Dyn.
de succession.ab intest.n.23.Matthe-
sil.in. eod.tract. art.3.princ. n.30.latè
Nicol.de Vvald.eod.tract.5.p.Lucan.
de fisc.2.p.num.18. Sed de iure Fran-
ciæ hos nequaquam succedere testa-
tur Chassan.in consuetud.Burgundiæ
tit.3.des fiedz, §.5. in princ.num.35.
fol.112.Rebuff.de fisco n.239. Quod
non solùm apud nos, imò nec ab uxo-
re fiscum excludi, ex l.12. tit.8. lib.5.
Recop. sensit Tello Fernandez in l.3.
Taur. par.3. num. 13. licèt contrariū
cùm pluribus teneant Did.Perez in l.
20.tit.19.lib.8.Ord.& Matienço in d.
l.2. Sed prædicta collegia non exclu-
dere fiscum, vidisti sup.d.glos.20. § 9.
157 à num.139. Vacantibus igitur bonis,
in quacunque quis civitate decedat,
succedit solus fiscus,l.1.C.de bon.va-
cantibus,lib.10. & cætera iura addu-
cta sup.n.155.Lucan.de fisc. 1.p.n.90.
& 2.p.n.18.& vidisti etiā latiùs suprà
glos.20.§.10. sed non esse proprie hæ-
redem,sed haberi loco hæredis,tenet
Imol.in l.si constante,solut.matr.n.9.
& in l.inter eos,n.7. & in l.mortuo,n.
2.de fideiussorib. Corn.consil.278.n.
12.vol.4.Pereg.lib.5.tit.1.n.60. unde
fortan sine aditione fiscum obtinere
bona vacantia, existimat Did.Per. ex
Masuerio, Reb.& alijs in l.20.tit.19.
lib.8.Ord.gloss. in fin. & ita non præ-
cisè debere citari, antequàm bona
creditoribus tradantur, licèt melius
esse,ut id fiat,docet Salic.in l.si bona,
num.3. C.de bon.auth. iud.poss. Sed
verius existimo, aditionem à fisco in
hoc casu desiderari: re enim vera hæ-
res est, & latiùs vidisti d.§.6. glos.20.
& non absque voluntate defuncti, ut
ibi vidisti. Nec prædicti Doctores a-
liquid pro sua opinione adducūt,præ-
terquàm quod ferè omnes in bonis
confiscatis loquuntur, ut per eos vide-
re poteris, qui casus longè distat à bo-
nis vacantibus, ut animadverti d.§.9.
Confusio enim horum iurium, huic
opinioni causam præbuit: & quia satis
prolixè de hoc diserui d.§.9. ideò hic
158 omitto. Nec semper necesse est causa
intestati, ut succedat fiscus, nā aliquā-
do testanti succedit; quando scilicet
ab indigno aufert. quidquid enim ab
indigno aufertur, fiscus aufert, l.Papi-
nianus, §.meminisse, de inoffic.testa-
mento, l.17. tit.7.part.6. Bart.in d.l.
Papinianus, d.§.num.1. Bald. ibi, eo-
dem num. Ioan.de Hugo de offic.qua-
tuor Prælator.4.prælat.§. de munerū
excusat.num.9.gloss.2.l.27.tit.1.par.
6.l.5.& 6.tit.7.par.6. Did. Perez in l.
22.tit.3.lib.1.Ordin.glos.1.vers. *Pul-
chrum tamen est dubium*, pag.102. Ioā.
Gutierrez in l. unica, C. quandò non
per partes, num.65. Peregrin. lib.2.
tit.2.per totum librum secundum, &
de speciebus incapacitatis lib. 3. In-
dignitas autem in hærede necesse
est, si enim errore aliquid hæres a-
mittat, id fisco non quæritur, l.9.tit.
7.part. 6. Plures autem indignitatis
casus numerare facile est, & numeraui
vi etiam gloss.20.§.10.à num.421. Et
159 ille imprimis est de eo, qui defunctum
occidit. l. Lucius, ubi notat gloss. de
iure fisc. Bartol. in l. his consequen-
ter, §.1. familiæ erciscundæ, Guil-
lielm. statim referendus, Gregor. su-
prà relatus, Peregrinus de fisco lib.2.
titul. 3. licèt & vulnerantem solum-
modo hæredem succedere vulnera-
to, doceat Guillielmus in cap. Ray-
nuntius, de testamentis, verb. *Condi-
dit* 2.num.12. 1.par. fol. 166. fortè ex
his quę videbis infr.n.167. Quod &
servatur etiam, cùm filius, vel frater
patrem, vel fratrem occidit: in tantū,
ut nec filij talis occisoris admittātur,
Barbatia cons.8. lib.3. dubio 1. Clar.
lib.5.receptarum, §.homicidium,nu-
mer.22. & 1.tom. comment. ex Iulio

Claro pag. 540. verb. *Frater*, & gloss. 12.l.13.tit.7.par.6. latè Peregr. suprà relatus: quin & uxorem defuncti occidens hæreditate privatur, ut ex l. his consequenter, familiæ erciscundæ, tenet Guillielmus in dict. cap. Raynuntius, de testamentis, verb. *Mortuo itaque testatore*, el. 1. num. 38. 2. par. fol. 96. & maritus iure occidens uxorem hęreditate privatur, ex Iulio Claro, hic relato: quod verum puto, licèt Guillielmus in cap. Raynuntius, de de testament. verb. *Mortuo itaque testatore* 1. num. 40. contrarium sentiat: nec novum est, ut idem actus diversis respectibus, à lege diversimodè iudicetur, ut notasti suprà gloss. 20. §. 10. num. 432. Secundus casus est in nō ulciscente necem defuncti, cùm fuit à familia occisus, l. hæredem, de his quibus ut indign. l. 1. l. minoribus, cum alijs, C. eodem, latè Peregrin. dict. lib. 3. tit. 5. & vidisti suprà gloss. 20. §. 10. num. 430. Quod & in marito non ulciscente necem defuncti procedit, perdit enim maritus, quidquid ex mulieris dote ad maritum pervenit, l. cū mortem 17. de iur. fisc. Tertius casus indignitatis consideratur in eo, qui aliquē testari prohibuit, ab his enim fiscus aufert, l. 1. & toto titul. D. & C. si quis aliquem testari proh. l. si scriptis, D. de his quibus ut indign. l. 26. & 27. tit. 1. par. 6. Bart. in l. virum, eodē, Peregrin. in dict. lib. 2. tit. 6. dixi sup. gloss. 20. §. 10. num. 427. Est & quartus, cùm quis adversus testamentum dixit, nullum enim commodum ab eo potest auferre, l. eius qui delatorem 29. §. cum qui, de iur. fisc. l. cùm tabulis, de his quibus ut indignis, Peregr. dict. lib. 2. tit. 7. licèt talis ratione officij excusetur aliquando, l. filius non impeditur 22. de inofficioso testamēto, l. Polla, C. eodem. Exculpatio enim officij plura operatur, ut ibi vidisti, & etiam facit ne reus torqueatur, Vivius lib. 1. decis. 103. Excusatur etiam & alijs causis, ut per Peregrin. ibi num. 12. & per totum, & faciunt quæ vidisti suprà gloss. 17. numer. 26. & seqq. hæres etiam cum defuncti vidua concubēs indignus efficitur, Gutierr. lib. 2. canon. quæst. cap. 12. num.

160 (left margin at "10.num.432. Secundus")

161 (left margin at "mortem 17.")

162 (left margin at "gloss.20.§.10.num.427.")

163 3. Ingratitudo etiam adversus testatorem facit hæredem indignum: ingratitudinis autem aliquas causas refert Peregrinus dict. lib. 2. tit. 8. veluti in cognoscente uxorem testatoris, vel vulnerante aliquem ex coniunctis, & in vidua nubente intra annum luctus: sed aliqui ex his casibus non mihi videntur ita planè procedere. & quia peculiarem tractatum desiderarent, omitto, contentus dixisse: ingratum, & indignum hęreditatem perdere, & fisco applicari, dum tamen ingratitudinem illam, & indignitatem defunctus non remiserit, tacitè, vel expressè, l. ex parte, §. fin. de adimendis legatis, l. omnimodo, C. de inofficioso testamento, Socin. Sen. consil. 105. num. 3. Quod etiam dico de ijs quæ adducit idem Peregrin. ubi suprà

164 num. 10. de paciscente, vel dividente viventis hæreditatē, de movēte quęstionem status, de tutore ducente pupillam in uxorem: sed hic casus hodie cessat, cùm in matrimonijs stetur iuri Canonico, nec prohibitio in eo sit, ut probat Gregor. in l. 6. tit. 17. par. 7. gloss. 1. & Sebastianus Braut in expositione titulorum iuris, sub titulo C. de interdicto matrimonio inter pupillam, tutorem, & curatorem, & vidisti latiùs suprà gloss. 20. §. 10. num. 374. Fit etiam indignus, qui medicos non adhibuit defuncto, ex Laudensi de fisco, quæst. 42. vel non redimente captivum ab hostibus, ut Peregrin. d. tit. 10. num. 16. & 17. & ad hoc reduci potest hæres subripiens partem legatorum, tunc enim quartam fisco debet, l. rescriptum, de his quibus ut indign. l. beneficio 59. ad leg. Falcid. Est & casus generalis in eo, quem defunctus indignum dixit: ab eo namque fiscus aufert, Peregrin. dict. lib. 3.

165 tit.4. Est & casus prolixę materiæ in accommodate fidem hæreditatis incapaci restituendæ: talis enim indignus efficitur, l.non intelligitur 3. per totam, l.Statius Florus 48.de iure fisci, Peregrin. de fisc. lib. 3. tit. 19. per totum; quin etsi fidem non accommodaverit, si tamen à testatore sit rogatus hæres, & restituat, vide gloss.24. l.13.tit.7. par.6. Quando autem tacita fides dicatur accommodata, tradit l. ita fidei 40. de iur. fisc. & qualiter probetur accommodata fides, vide Gasparem Ant. Thesaur. quæst forens.
166 lib.3.quæst.16.&quæst.80. Possent & hic alia adduci, ut de relicto concubinæ à milite coelestis, vel armatæ militiæ de quo per Bart. in l. mulierem, num.1.de his quibus ut indign. Peregrin. lib.2. tit.9. & de dato iudici, ut iniquam sententiam ferat, quod fiscus aufert, & de contrahēte incestas nuptias, l.51.tl.14.p.5.l.52.tit.14.p.5. Sed de turpiter acquisitis, iā sup.diximus gloss.20.ver.*Patrimonio*, §.10. à num. 435. & nunc cùm per mortem fiscus acquirit, loquimur: in quo etiam casu certum est, quod suprà diximus, turpiter scilicet acquisita, fisco vendicari, ex Baptista de Sancto Blasio de
167 actione, & eius natura, centur.2.num. 51. Regulare est, quòd quidquid ab indigno fiscus aufert, sibi acquirit, d. l.Papinianus 8.§.meminisse, de inofficioso testamento. Probant omnia iura, & Doctores suprà citati, & Didac. Perez in l.1. tit.2. lib.5. Ordin. gloss. 1.fol. 69. col.2. vers. *Est etiam*, & Petrus Gregor. syntagmat. lib.3. cap.3. & vide eundem lib.45. cap.11. Ab indigno enim solummodò dicitur auferre, ut statim videbis num.170. ab incapace enim fiscus non aufert, sed incapaci relictum acquirunt venientes ab intestato, latè Bart.in l. hæreditas, num.2. C. de his quibus ut indignis, Lucanus de fisco 2.par.numer. 16. Paulus in l.si servus eius,num.4.de acquir.hæred. Ripa in l.hæredes,numer.155. de vulgari, Zass. in l. si ab hostibus 11. §. si vir, numer. 4. solut. matrim. & de substitutionib. capite 1. num. 16. Lucan. de fisco 1.part. num. 27. Laudens.quæst.16. Lācellot. Politus de substitutionib.addit.3.par.num. 76. Bartholom. de Huc de substitutionib.cap.1.num.12. Iul. Clar.lib.3. §.testamentū, quæst.31. vers.3. Gregor. in l.22. tit.3. gloss.4. & gloss. 22. cum aliis, l.13. tit.7. par.6. Bart.in l. variè, de iure fisci, num.4. Rebuff.de fisco, num.112. In defectum autem venientium ab intestato, si negligunt quæstionem movere incapaci de sibi relictis post duos menses, fiscus tunc etiam ab ipso incapace auferre poterit, probat l. 10. dict. tit. 13. part. 6.
168 Nec statim & absolutè fiscus hæreditatem habere poterit, sententia enim declaratoria de indignitate prius requiritur, quàm fiscus bona possit occupare. Igneus in §.non aliàs, l.necessarios, ad Syllanianum, num.3.fol.13. ex l. 1. C. ubi causæ fiscales, l.1.C.de his quibus ut indign. & Bart. in l. in cognitione, ad Syllanianum, & interim, quo fiscus hæreditatem non aufert, indignus omninò hæres est, l.eius qui 29. §.eum qui, de iur.fisc. estque gloss.12.l.13.tit.7.par.6. Faber in Cod.lib.6.tit.16.de his quibus ut indign.diff.2. Pet. Gregor. syntagm.lib. 42. cap.14. & contra indignum solus fiscus agit, & quando, & plura de hoc vide per Gratian. decis.187. cum addit. Nemo enim potest de iure fisci agere, nisi solus fiscus, ut vidisti suprà gloss.16.num. Posteà fiscus auferre poterit, nec rectè auferri videtur, quod nondum est acquisitum, & ita
169 aditionem indigni necessariò requiri, aliàs fiscum non acquirere possessionem, tenet Bart.in l.recusare, §. si fisco, ad Trebellian. & in l.scire debet, num.5.& 7. C. de bonis vacantibus, lib.10. Bald.in l. si vacantia, num.12. eod. Paulus in l.sicut, §.in Decurionibus, num.9. Quod cuiusque universita-

ta-

tatis nomine, Hippol. cons.93. num. 15. & 18. sentit Acosta in §. & quid si tantum, l. Gallus, 5. par. num. 15. idque regulare est, præterquàm in duobus casibus, altero in prohibente testari, ex Peregrin. de fisco lib. 2. tit. 6. num. 39. & 48. Et in nolente adire in fraudem fisci, Gregor. in l. 17. tit. 7. part. 6.
170 gloss. 2. Ex quo iam intelliges, quando fiscus aufert ab indigno, substitutum excludi, cùm enim fiscus non nisi post aditionem auferat, ut proximè vidisti, at hæreditate adita substitutio expiret, l. si quis filium 7. in princ. de acquirenda hæreditate, gloss. in l. si pro dote, §. penult. de legatis præstandis, l. si pater, de hæredib. instituēd. Guillielmus ubi infrà proximè num. 66. consequens necessariò fit, hoc casu substitutum excludi, & ita videbis ex Zasio de substitutionib. cap. 1. num. 16. Lucan. de fisc. 1. par. num. 27. Laudens. quest. 16. Lancellor. Pol. de substitutionib. cap. 1. num. 2. Lucan. num. 100. & ex 1. tom. comment. lib. 6. pag. 86. col. 2. Gregor. in l. 17. tit. 7. par. 6. gloss. 2. in medio, Gasp. Ant. Thesaur. quæstion. forens. lib. 2. quæst. 41. num. 8. alios referens, licèt contrarium teneat Petr. Gregor. syntagmat. 3. par. lib. 42. cap. 14. num. 2. Quin etsi non adeat hęres, cùm fraus præsumatur, ut ex multis resolvit Guillelmus in cap. Raynuntius, verb. *Si absque liberis moreretur*, el 2. numer. 94. fol. 30. nisi testator testamentum cancellaverit: in dubio enim ad venientes ab intestato spectat, Clar. §. testament. q. 93. num. 2. Repetere etiam hic oportet, sicut & aliàs, dolum & delictum
171 neminì debere patrocinari, & ita quēadmodum & defunctum occidens punitur, ut vidisti suprà num. 159. ita nō solùm hæreditatem amittat, ut ibi, sed & feudum etiam, ex d. gloss. 12. l. 13. tit. 7. par. 6. Ita etiam & benemerita debent remunerari, & quemadmodum supra vidisti mulctam acquiri ei, pro quo imposita fuit, gloss. 20. §. 10. num. 464. ita & hic non semper quæritur, quod ab indigno aufertur: cùm enim delictum hæredis, vel ingratitudo punitur, qui de defuncto bene-
172 meritus fuit, lucrum illud consequitur, non verò fiscus, ut cùm hæres non adhibuit Medicos defuncto: nam hic tanquam indignus hæreditatē amittit, sed si alius adhibuit, illi hæreditas applicatur: quod & idem accidit in hærede non redimente ab hostibus eum, à quo institutus est, quos casus & alios refert l. 17. tit. 7. par. 6. refert & Peregr. in locis suprà relatis, nihil enim magis, quàm hoc prosecutus est latè, & ideò non transcribam, ego aliquantulum succinctè refero. Est præterea casus, in quo tanquam ab indigno hæreditas aufertur, in casu scilicet
173 suppositi partus, l. aufertur 46. in princip. de iure fisc. Et tamen id non fisco, sed venientibus ab intestato applicatur, l. eam quam, C. de fideicommiss. l. nec apud, C. de hæred. instit. quotiescunque enim non ex culpa hæredis, sed aliàs ablatio fit, non fisco, sed venientibus ab intestato commodū venit, Bart. in l. si pater, num. 1. & 5. C. de hæred. instit. Paul. in l. Papinianus, §. meminisse, num. 2. de inoff. testam. Salic. in l. 1. num. 1. & 10. Ant. Gom. sensit in l. 9. Tauri, præcipuè num. 44. C. de hæred. instit. dict. l. 10 tit 13. par. 6. & ibi gloss. 7. & gloss. 5. cum alijs, l. 23. tit. 1. par. 6. estque elegans
174 gloss. 2. l. 17. tit. 7. par. 6. Est præterea & alius casus, in quo & culpa hæredis hæreditas aufertur, & tamen non fisco, sed venientibus ab intestato applicatur, cùm scilicet hæres non adimplet voluntatem defuncti, ut probat Bart. in Auth. de hæredibus, & Falc. §. hoc quidem, num. 11. latè Guillelm. in cap. Raynuntius, de testam. vers. *Si absque liberis moreretur*, 2. de legatis, & fideicommissis, num. 198. fol. 89. 2. p. Omitto ergo, quæ de incapacibus aliqui inculcant, de quibus & Peregrin. lib. 3. per totum; sed cùm id fisco nil

uti-

utilitatis adducat, consultò omitto, & ad effectus resultantes ex huiusmodi acquisitione transeo. In primis igitur illud certum est, pœnam hanc ablationis ab indigno, delictum non ex ce-
175 dere, & ita cùm quis tacitā fidem accōmodavit de restituendo incapaci, non amplius amittit, nec fiscus acquirit, quàm in quo fidem accommodavit, docet latè Anton. Gomez in l.9. Tauri num.22 & per totam legem, & ideò nec succedit incautè te proijciēti in flumine, ex Lucan. de fisco, 2.par. §.hinc tamē, n.1. Deci.cons.438. n.1. 3.par. Palac. Rub. in repet. Rubr. de donat.inter, §.80. vers. *Secundus casus*, & in §.cessante, à num.23. Nisi ob criminis conscientiam id faciat, & tunc casus ille confiscationi accedit, & de eo vidisti suprà gloss.20. §.10. à num. 376. Fiscus igitur auferre poterit hæreditatem, licèt hæres non sit, Corneus consil.278.num.12.& 13. vol.4. fiscus igitur cùm aufert ab indigno,
176 non est hæres, Corneus ubi proximè, & Ias.in l.ex facto, §. Iulianus, num. 5. de vulgari, & pro possessore habetur, magis quàm pro hærede, Peregrinus de fisco lib. 5. tit. 1. num. 66. Successor tamen utilis est, & in eum iura omnia transeunt activè & passivè, Ias. in l.re coniuncti, de legat. 3. num.112. Habetur igitur ut successor universalis, Imol.in l.1.de vulgari, numer.7.& cum pluribus Tiraq.tract.le mort, 2.par.declarat.15.num.10. Ha-
177 betur & fiscus loco extranei hæredis, non filiorum, & ideò in eum non transeunt, nisi quæ in extraneum hæredem transirent, Laud.de fisco, q.86. Lucan.1.par.n.4. Cepola cons.58.n.5. Roman.cons.73.n.1. & cons.93.num. 2. Hippol. singul.314. Igneus in §.nō aliàs, l.necessarios, ad Syllanian.num. 455. Afflict.de iure protomiseos.§.4. num.25. Deci.cons.25.in princ. 1.par. & cons.42. num.28. 3.par. Curt.Sen. cons.14.n.2. Chassan.in consuet. Burgund. Rubr.2. des confiscacions, §.1. verb. *Et apartient la confiscation*, n.10. fol.94. Alciat.in l.si ego, C.si cert.petat. n.26. Mier. de maiorat. 4. par. q. 23.num.4. fol.48. Peregr.de iure fisc. lib.5.tit.1.à num.53. & 84. Rebuff.de
178 fisco n.217. Nec necessarius successor est; imò, si vult, potest bona relinquere; imò etiam in deportatione potest bona omittere venientibus ab intestato, Imol.in l.eius qui, num.4. de testament. Laudens. q.126. Peregr. lib.5. tit.1.n.58. est que l.1 §.an bona, de iure fisc. Vnde deportatū posse hæredē habere, docet Ias. in l.re coniuncti, n. 120.de leg.3 & Ita nec ab indigno auferre cogitur, Tiraq.tract.le mort, 7. par.declar.1.à n.13. vidisti latiùs supr. gl.20. verb. *Patrimonio*, §. 10. à n. 183.
179 Nec in omnibus habetur hæredis locō fiscus in his successionibus universalibus; imò in multis aliter se habet, & illud in primis, nam fiscus nō habet ius accrescendi, l.ea sola 98. D.de reg. iur. docet cum aliis ibi relatis Ias.in l. quoties, n.13. C. quando non petent. partes, & sup.gl.20.§.9.n.124.& licèt fiscum non habere ius accrescēdi existimaverit Ludov.Roman. in l.unica, C.quando non petent.partes, ex glossi quam putat singularem in l.ea sola, de regul.iur.tamen contrarium rectè defendit Ias.in l.re coniuncti, num.119. & seq.de leg.3. Quod sine dubio procedit ex omnimoda æquiparatione fisci & hæredis, de qua proximè; nam etiā hæredis loco habetur in obligationibus contrahendis, Imol.in l.quoties, num.2.de novationibus, & ita in fideicommisso conditionali nō succedit, nec iura cōditionalia ex testamēto in fiscum transeunt: licèt secus ex contractu, Rom.cons.247.num.1.& 2. Clar. lib.5.receptar. §. fin. quæst. 68. num.23. Gregor.in l.14.tit.5. part.6. gloss.6. Tiraq.tract.le mort, 2.par.declarat.15.num.16. Laudens.quæst.94. Lucan. 1.part. num. 65. Fiscus etiam ex delicto filij succedens non potest dicere testamentum patris nullum, Boer,

Boer.cons.1.num.15. quod latè pluri-
bus illationibus exornat Palac. Rub.
in repetitione Rubr. de don. inter, §.
80. vers. *Secundus casus*, & §. cessante,
num.23. Peregrin.lib.5.tit.1.num.60.
cum alijs, & ita non capit, quæ extra-
neus heres non potest, Peregrin. suprà
num. 91. Et inde an succedat in em-
phyteusi, tradit Clarus in §. emphy-
teusis, quæst.26.fol.106. & aliqua vi-
disti d.l.20.§.10. sed quæ hìc dicũtur,
potius de confiscatione intelligi de-
bent, ut iam animadverti suprà gloss.
180 20. §.10. in princip. Per omnia igitur
habetur fiscus uti hæres in nostro ca-
su, & regulariter cum omnibus com-
moditatibus, & incommoditatibus
acquirit, Peregrin. d.lib.2.tit.6.num.
44 Nec ulli dubium erit, ad debita
teneri fiscum, l. non possunt 11. l.dici-
tur 14. l.Statius Florus 48. §. Corne-
lio Felici, D.de iure fisc. Quod tam in
confiscatione, quàm in alijs intelligi-
tur, cùm bona dicantur deducto ære
alieno, l.subsignatum, §.bona, de ver-
bor.signif. & ita in nostro casu tenet
Bald. in l.tutoris, C.ad leg.Iuliam de
vi, Imol. in l.si marito, num.1. solut.
matrim. Corneus cons. 190. num.19.
volum.1. Cravet.cons.263.n.8. Gui-
liermus in cap. Raynũtius, de testam.
verb. *Et uxorem*, dec. 5. numer. 289.
Gregor. in l.10. tit.2. parc. 3. gloss. 8.
Quod de debitis cõtractis in suo ter-
ritorio intelligunt Petrus & Bald. in
l.ex facto, de hæred.instit. Sed id intel-
ligitur, cùm diversi fisci succedunt:
tunc enim exemplo tutorum, inter
quos administratio divisa est, quilibet
pro sua parte tenetur, argumento l.in-
ter tutores, de administr.tutor. l.quæ-
ro, de solutionib. cum alijs, ut refert
Peregrin.lib.5.tit.1.num.143. Sed hoc
in confiscatione ipsi intelligunt, ex o-
pinione existimantium in bonis con-
fiscatis ratione loci, quemlibet fiscum
succedere, & ita ex unico delicto plu-
res fiscos posse succedere. Contra
quam opinionem vidisti rationem su-
prà gloss.20.§.10.num.290. & ideò ibi
te remitto. Illud autem certum est, ut
si verum esset, quemlibet fiscum suc-
cedere in bonis sui territorij, etiam &
pro parte illa, vel illis bonis ad debita
teneretur, ut prædicti existimant: il-
lud autem notabile est in his fisci suc-
cessionibus, nã prius debet fiscus ex-
cuti pro bonis cõdemnati, quàm ter-
tij possessores conveniantur, cùm fis-
cus universalis successor est, ex Bald.
cons.192.vol.1. Corneo cons.190.vo-
lum.1. circa finem, Roman.consil.93.
cum alijs relatis, ut per Peregr.d.lib.
181 5.tit.1.num.66. Restituere ergo om-
nia debita tenetur, unicus enim fiscus
succedit, ille scilicet, cuius ratione
delicti sortitur forum, ut vidisti d. §.
10. suprà relato: unde etiã fit, ut cùm
laicus tacitam fidem accõmodat Cle-
rico de incapaci restituendo, laicus
fiscus talia bona aufert, & ita ab om-
nibus ferè tenetur, ut videre est ex
Palacios Rub. latè in Rubr. de donat.
inter, §. 39. vers. *Idem est dicendum*, à
num.9. cum sequentibus, Didac. Pe-
rez in l.22. tit.3. lib.1. Ord. pag.102.
vers. *Quæritur & ulteriùs*, Menchaca
de success.creat.§.29.num.9. Gregor.
in l.3.tit.17. par.6. gloss.25. licèt cõ-
trarium sentire videatur Abb. in cap.
sancto, num.1. de success. ab intestato,
183 & vidisti latiùs ubi suprà. Et ex suprà
dictis infertur etiam & ad legata quo-
que hoc casu teneri fiscum, auferendo
scilicet ab indigno, fideicommissum-
que teneri restituere, libertatesque
servare, l.Marcellus 3. §.fin. ad Tre-
bellian & l.3. C.ad legem Falcidiam,
ex Fabro in §. & ne huius, Inst. de do-
cui lib. caus. Platea in l.1. n.40. vers.
Quid autem, C. pœnis fiscalibus, lib.10.
Matthesilan. singul.162. num.6. Bald.
in l.eam quam, num.5. C.de fideicom-
miss. Laudens. de fisc. quæst.210. In te-
stamento enim par ius est Imperato-
ris, & cæterorũ, l.si quis Imperatorẽ
6. l.cùm hæredes 7. C.qui testamenta
facere possunt, l.ex imperfecto 7. C.
de

de testam. Quod procedit, cùm fiscus ab indigno aufert, vel aliàs fit ex aditione hæreditatis: & an valeant legata, si non adeatur hæreditas ab indigno, vide Rebuff. de fisco, n. 252. cùm
183 enim tanquam vacantia bona capit fiscus, nec legata, nec cætera, quę ex testamento dependent, confirmantur, sed omnia corruunt: quam differentiā rectè sumes ex Mathesilano ubi sup. cum aditione. Ias. in l. si servus pluriū 53. §. si quis ante, num. 1. de legat. 1. Paulus in l. quidam testamēto, §. quoties, num. 3. eodem titulo, Salicet. in l. etiam, num. 2. C. ad leg. Falc. Imol. in l. mortuo, de fideiussorib. num. 3. Faber in breviario, tit. ad leg. Iul. de vi public. Castillo in l. 32. Taur. verb. *Pias causas*, Guillelm. in cap. Raynuntius, de testam. verb. *Condidit* 2. num. 1. 1. par. fol. 169. Clarus lib. 5. receptarum, §. fin. quæst. 78. num. 29. & inter cōmunes opiniones ex Iulio Clar. tom. 1. verb. *Fiscus*, pag. 536. Peregr. licèt non clarè lib. 5. de fisco, tit. 1. numer. 54. In his enim vacantibus, sicuti & alius quilibet hæres ab intestato succedit, ex præsumpta voluntate defuncti, de qua suprà gloss. 20. §. 9. Sed cùm ad validitatem legatorum de iure nostri Regni non sit necesse hæreditatem adiri, l. 1. tit. 4. de los testa-
184 mentos, lib. 5. Recop. Ex his igitur legatis fiscus, hoc casu, sicut & cęteri hæredes, quartam Falcidiam ex talibus legatis poterit deducere, l. Marcellus, §. fin. ad Trebel. l. 19. tit. 7. p. 6. Bald. in l. etiam, num. 1. C. ad leg. Falcidiam, sed Trebellianicam plerumque donat, l. si legatus 30. §. si Prin-
185 ceps, ad Trebellianum. Agere etiam & poterit fiscus petitione hæreditatis, Laudens. de fisco quæst. 123. Corn. cons. 278. num. 13. 4. par. Bald. in l. itē veniunt, §. cùm antequàm, num. 1. de pet. hæred. Paul. in l. 1. num. 7. C. de his quibus ut indign. & ibi Salic. num. 1. & 4. latè videndus Tiraquel. in tractatu le mort, 2. par. declar. 15. à num.
186 14. & l. 16. tit. 7. par. 6. Et cum socijs ad divisionem potest fiscus agere cum fideiussore, & alijs, Bart. in l. inter eos, §. bonis damnati, num. 1. de fideiussoribus, & agit etiam remedio l. ult im. C. de edicto D. Adrian. tollend. Tira-
187 quell. ubi suprà num. 19. Et cùm suprà diximus in hoc casu ablationis ab indigno, fiscum ad onera teneri, certum est, teneri restituere fideicōmissum, quibus testator iussit, Tiraquel. ubi suprà num. 13. adimplet enim testatoris voluntatem, idem ibi num.
188 14. Certum etiam est ex suprà dictis, hac fisci aditione, vel ablatione ab indigno actiones confundi, & liberari fideiussorem, qui fisco tenebatur pro eo, cui successit, l. in fraudem 45. §. qui alio, vers. *Si principali*, de iure fisc. Bald. in l. capitis 54. de fideiussoribus, Peregrinus de fisco lib. 4. tit. 1. num. 5. & lib. 5. tit. 1. num. 57. Confusio enim fit, & liberantur fideiussores etiā ex diversa statione, l. liberari 2. C. de solutionibus. Nec dubium ulli erit, cùm fructus hæreditatē augeant, l. itē veniunt 22. de petitione hæreditatis:
189 fructus etiam ad fiscum hoc casu pertinere: id enim certum est, & tradit Coppus de fructibus tit. 2. cap. 5. In hoc igitur casu, sicut & in alijs, multa specialia in fisco hæreditatem adeūtē considerari possunt.

I. SPECIALE.

190 ET illud primum speciale sit, nam cùm privatus hæreditatē per procuratorem adire non possit, l. Paulus, de acquir. hæred. tamen fiscus id rectè facit, & per procuratorem potest adire, l. 1. D. de offic. Procur. Cæsar. Bart. in l. per procuratorē 89. num. 2. de acquir. hæred. Chassan. in Catal. gloriæ mūdi, 5. par. consid. 24. privil. 22. Guillelmus in cap. Raynuntius, de testament. 1. par. verb. *Et uxorem*, dec. 5. num. 302. fol. 137. & vidisti sup. hoc §. num. 157. & dominus civitatis, cuius

præ-

prçceptum facit legem, adit hçreditatem per procuratorem, Laudenſ.de Principe quçſt.309.

II. SPECIALE.

191 SEcundum fit ſpeciale, nam procurator fiſci iubet fiſci ſervum hæreditatem adire, cùm tamẽ privatus per procuratorem non poſsit iubere ut ſervus adeat, ex proximè dictis, & probat ead.l.1. de offic. Procuratoris Cæſaris.

III. SPECIALE.

192 SIt ſpeciale tertium, nam aliquando adire poteſt etiam delinquente, ex cuius perſona fiſcus acquirit, repudiante, docet Paul. ſuprà relatus hoc §. num. 152. Et aliqua etiam vidiſti ſup.gloſſ.20.§ 10.à num.154.nec maritus poteſt in fiſci præiudiciũ renuntiare bonis patrimonio incorporatis, Gutierr.lib.2. pract.quæſt.127.num. 6. & an id debitor poſsit in præiudicium creditorum, vide Franch.deciſ. 101. in aditione novi. Qui & adire cogi poterit hæres, ut fiſcus auferat, ut vidiſti ſup.gloſſ.16.verb.*Patrimonio*, ſpeciali 49.num.184. Nec immeritò cùm argumentum valeat de contractibus ad ultimas volũtates, princ. Iuſtit. de lege Fuſia Can. toll. At fiſcus contrahere cogit alios, gloſſ.16. ſpeciali 8.num.38.& gloſſ.34.§.1.ſpeciali 13.num.62. Quin & privati etiã favore hæres cogitur adire, ut reſtituat, l.quia poterat 4. cum duabus ſequentibus, ad Trebell. Guillelm. in cap. Raynuntius, verb. *Si abſque liberis* 2.de fideicommiſſaria reſtitution. num.82. cum ſeq. An autem non agnitam hæreditatem fiſcus auferat, vide Cabal. caſu 264. quin & Monaſterium invito Monacho poſſe hæreditatem adire, vel repudiare, tenet Gratian.3.tom.diſcept.cap.568. á num.62.

IV. SPECIALE.

193 QVartum ſpeciale ſit, nam licèt legata debeantur fiſco adeunte, ut vidiſti ſuprà num. 157. non ſemper id fit, imò, niſi adita ſit hæreditas verè non debẽtur legata, cùm ſcilicet ſuccedit fiſcus in bonis vacantibus, vidiſti ſup. num. 181. & 183. & latè Stephan. Gratian. diſceptation. forenſ. tom.1.cap.9.num.298.

V. SPECIALE.

194 QVintum ſpeciale ſit, nam cum fiſcus hæres ſit, & hæreditatem habet, prius quàm fideiuſſor defuncti conveniri debet, vidiſti ſup. num. 7.hac gloſſ.num.180.&Rebuff.de fiſco num.229.

VI. SPECIALE.

195 REſultat ſextum ſpeciale ex latè traditis ſuprà hoc §. à num. 157. Nam cùm fiſcus extraneus hæres ſit, ut latè ibi vidiſti, & cùm extraneus ſine aditione non acquirat hæreditatem, ut in toto titulo de acquir. hæredit. & Guillielm. in cap. Raynuntius, de teſtament. verb. *Et uxorem nomine Adelaſiam*, num.107. 1.par.& in verb *Mortuo itaque teſtatore*, el 2. latè, præcipuè num. 187. & vide l. cùm antiquioribus, C.de iure deliberandi, & l. 1. C. de his qui ante apertas tabulas, & eundem Guillielmum in dict. cap. Raynuntius, verb. *Si abſque liberis* 2. num.65 cum ſeqq. tamen in fiſco aliter videmus, immixtio enim ſufficiẽs eſt, ut fiſco acquiratur hæreditas, dict. l.2.in fin.de offic. Procurator. Cæſar. licèt Rebuff.de fiſco, num.22. aditionem fiſci hçredis inſtituti neceſſariã eſſe affirmet.

VII. SPECIALE.

196 Eſt & huic conſequens ſpeciale

septimum, nam cùm extraneus non possit non agnitam hæreditatẽ transmittere, l. quoniam 7. C. de iure deliberandi, nisi in casu l. cùm antiquioribus, C. de iure deliberandi, & ut vidisti supinum. proximo: tamen aliter in fisco videmus, qui non agnitã transmittit hæreditatem, l. quod principi 58. de leg. 2. Guillem. in cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*, dec. 5. num. 302. fol. 137. & ita cùm cæteri cogantur adire, & restituere, fiscus sine aditione restitui, l. recusare, §. meminisse, ad Trebellianum, sed apud nos necesse non est, & quando hæreditas inadita transmittatur. Alciat. in l. vetere præterito, de acquir. hæred.

VIII. SPECIALE.

197 OCtavum speciale est, nam cùm aditione hæreditatis actiones confundantur, sicut & alias vidisti suprà hoc §. num. 188. restituta autem hæreditate, & hæredi actio restituatur, l. apud Iulianum 11. l. ita tamen 27. §. si præceptis, l. debitor 59. in princip. ad Trebell. posteà fisco eadem hæreditate ablata non restituuntur, l. eius qui delatorem 29. §. eum qui, de iur. fisc. l. ex facto, §. Iulianus, de ijs quibus ut indignis.

IX. SPECIALE.

198 NOnum speciale sit, nã cùm extraneus non possit hæreditatem semel aditam repudiare, l. sicut 4. C. de repu. vel abst. hæred. tamen fiscus rectè repudiare poterit, l. 2. D. de offic. Procur. Cæsar. Guillielm. in d. cap. Raynuntius, verb. *Et uxorem*, dec. 4. num. 302. Hoc autem restitutioni tribuitur, l. si quis, fin. C. de repudianda, vel abstinenda hæreditate, & d. l. sicut maior 4. eodem; restitutionem autem fisco, uti minori competere, vidisti suprà gloss. 16. num. 175. & eadẽ glossa, speciali 56. à num. 161. & gloss. 18. privil. 16. Sed adhuc aliquid specialius consideravit gloss. ver. *Imperatori*, in d. l. 2. ut scilicet non acquisita unquam fuisse bona censeantur, ex l. 1. §. an bona, de iure fisci.

X. SPECIALE.

199 SPeciale decimum sit, & tertio proximum, nam licèt qui defunctũ testare prohibuit, non adeat: fiscus tamẽ adire potest, Peregr. de fisco lib. 2. tit. 6. num. 39. & vidisti aliqua suprà hac gloss. & §. num. 161. & gloss. 20. §. 10. num. 427.

XI. SPECIALE.

200 VNdecimum speciale sit, nam indignus ob accommodatam fidẽ de restituẽdo incapaci, restituere tenetur fisco, in conscientiæ foro, ut probat Gregor. in dict. l. 13. tit. 7. par. 6. gloss. 24. ex Bart. in l. fin. de his quibus ut indignis, contra Covarr. in 4. 2. par. cap. 8. §. 5. vers. *Hinc*, licet in alia incapacitate, cũ fisco non acquiritur, aliàs esset secus.

XII. SPECIALE.

201 DVodecimum speciale, ex quo plura deducuntur, illud est, nam minus gravatur fiscus, quàm hæres institutus, & ita fiscus non tenetur implere à defuncto conditionem appositã, adveniente eius die, Laudens. de fisco quæst. 188. Lucan. eodem tract. 1. par. num. 9. ex Bart. in l. 1. C. ne ex delictis defunctorum, & Bald. in cap. hic potest esse titulus, qui successores teneãtur. Et facit quod suprà vidisti numer. 179. non teneri scilicet pro obligationibus contrahendis, licèt sit secus pro contractis.

XIII. SPECIALE.

202 Ex eodem principio resultare vide-

detur decimumtertium speciale, nam licèt fiscus tanquam ab indigno auferat, ob non vindicatam necem defuncti, l.cùm fratrem 2. C. de his quibus ut indignis, & vidisti suprà glos. 10. §. 10. num. 430. & hac glos. & §. n. 16. Fiscus tamen vindicare præcisè non tenetur, nec ex eo hæreditatē amittet, l. Marcellus 3. in fin. ad Trebellianum, docet Laudens. de fisco, quæst. 210. Lucan. 1. par. num. 101 Bart. in l. recusare § fisco, num. 1. ad Trebellian. Petrus Raben. sing. 232 Gregor. dict. l. 13. tit. 7. par. 6. glos. 8. Matienç. in l. 11. tit. 8 lib. 5. Recop. glos. 3. num. 7. Peregrin. de fisco lib. 4. tit. 5. num. 20. & 43. sed id non est sine difficultate, ut per Gregor. in d. l. partitæ glos. 8.

XIV. SPECIALE.

203 MAximum speciale, & decimumquartum est, nam cùm extraneus hæres teneatur conficere inventariū, ut in l. fin. in princip. C. de iure deliberandi: tamen fiscus conficere invētarium non tenetur, Bart. in l. variç, de iur. fisc. num. 3. Bald. in l. etiam, n. 5. C. ad leg. Falcid. Ias. in l. scimus iā, num. 1. C. de iur. deliberan. gloss. l. l. 5. tit. 6. par. 6. Sed hi omnes de confiscatione cùm loquantur, mirum non est, si dicant, ad inventarium non teneri fiscum, cùm ultra vires hæreditarias non teneatur, l. 10. tit. 2. par. 3. & in quolibet etiam privato, qui vindictæ causa hæreditatem occupat, idē sit, nec ultra vires hæreditarias teneatur, l. non solùm, in fin. cum seqq. de in integrum restitut. Bald. ibi num. 4. & in l. scimus, num. 3. C. de iure deliberandi, & ita plerique videntur limitare, ut in casu confiscationis fiscus non teneatur ad confectionem inventarij, aliàs teneatur, ut docet Lucanus de fisco, 1. par. num. 92. Bertachin. de Episcopo. §. superest, num. 40. gloss. 4. l. 16. tit. 7. par. 6. Peregrin. lib. 4. tit. 1. num. 2. & lib. 5. tit. 1. num. 94. Et ita hoc casu, cùm scilicet aufert ab indigno, videtur teneri ad confectionē inventarij: & Principem teneri ad inventarij confectionem si hæres instituatur, tenet Rolād. à Valle de confectione inventarij, quæst. 3. num. 1. ex Auth. de hęred. & Falcid. §. penult. vel melius fin. sed idem ibid. quæst. 11. dicit secus in fisco, ex quo differentiā notat Monticulus de inventar. num.
204 62. sed etiam extra casum cōfiscationis, fiscum non teneri inventarium conficere, alijs pluribus videtur; & in bonis vacantibus cùm hæres non sit, omninò certum est non teneri, ex dictis suprà num. 183. & probat Bald. in l. scimus, num. 7. C. de iure deliberād. Quin etiam si hæres expressè sit institutus, adhuc non tenetur ad inventarij confectionem, quia & Principi id verecundum esset, ut alio respectu tenent relati à Molina lib. 1. de primogen. cap. 10. n. 31. & non conficiendo, non teneri ultra vires hęreditarias, contra supradictos tenet Guido Papa decis. 333. Paulus in l. fin. num. 2. C. de iure deliber. Everard. in centuria legali, cap. 26. fol. 93. littera F. & videtur sentire Iulius Clarus lib. 5. receptarum. §. fin. quæst. 78. num. 30. & Tiraq. tract. le mort, 2. par. declar. 15. num. 14. & 20. & inter communes ex Iulio Clar. vide 1. tom. commun. pag. 539. vers. *Fiscus* 4. Peregrin. de fisco lib. 5. tit. 1. num. 67. Ascian. in Rubr. de acquir. hæredit. num. 17. Quemadmodum in Ecclesia, ut non teneatur ultra vires hęreditarias, etiā inventarium non conficiens, refert Guido dicta decis. 333. & Bertachin. dict. tract. de Episcop. §. superest, numer. 41. Id autem saltim respectu legatariorum, tenet Puteus decis. 369. Quia etsi necesse haberet inventariū conficere, non conficiens tamen, adversus non confectionem inventarij
205 restitui posset, ut docet Gregor. in l. 10. tit. 19. par. 6. & latè Covar. in cap. 1. de testamentis, num. 14. & facit regu-

gula generalis: fiscus namque non tenetur ultra quam ad eũ pervenit, sup. gloss. 18. privil. 4. num. 16. & gloss. hac §. 1. privil. 7. num. 48. & 49. Cevallos commun. q. 822. Laudens. de Principe q. 390. quod secus est in instituto à Principe, Laudens. ubi proximè & Rebuff. de muneribus & prærogativis Regis Franciæ num. 377. fiscus enim nõ tenetur ultra quam ad eum pervenit, l. 1. §. an bona, & l. non possũt, de iur. fisc.

XV. SPECIALE.

206 PEnè in idem recidit speciale decimumquintum, nam ex non confectione inventarij fiscus pœnas nõ patitur, contra non conficientes statutas, ita nec Falcidia, vel alijs commoditatibus privatur, ut per l. 1. §. an bona & l. non possunt, de iur. fisc. resolvit Matthesilanus sing. 57. num. 11. & 12.

XVI. SPECIALE.

DEcimumsextum speciale illud sit, ut fiscus successor teneatur ad contractus, non ad contrahendas obligationes, vidisti sup. gloss. 18. speciali 11. num. 20. & hoc §. num. 179. & speciali 1. num. 201.

PRIVILEGIVM XVII.

EX his autem, quæ suprà diximus gl. 16. & 17. illud deducitur, quòd cũ fiscus vult ab indigno auferre reus respondere tenetur, an fidem accommodaverit de restituendo incapaci, Misyng. observat. cent. 6. obser. 92.

PRIVILEGIVM XVIII.

ESt & contra fiscum speciale, nam Princeps rogatus restituere hæreditatem non amplius retinet, quàm ei relictum est, etiam si minus quarta sit, l. si legatus 30. §. si Princeps, final. ad Trebell. solvit etiam legata ex bonis caducis, l. cùm fisco 9. ad Syllanian. & in detractione Falcidiæ Princeps æqualis est privato, detrahit enim Falcidiam, l. etiam 3. C. ad leg. Falcid. & ex legato Principis detrahitur, l. & in legatis 4 eodem.

§. VIII. De iudicijs

207 *IN iudicijs quasi contrahitur.*
208 *Regulariter causæ fiscales nil habent speciale.*
209 *Fiscus agit, & convenitur corã proprio iudice, & cum pœna petitur.*
210 *Fiscus pœnam exequitur, quam non condemnavit.*
211 *Fiscus ad se causam trahit.*
212 *Ablativus absolutus conditionẽ facit.*
213 *Fiscali est danda dilatio ad se informandum.*
214 *Fiscalis an teneatur in iudicio iurare.*
215 *Procurator an possit iurare, & an confiteri & num. seq.*
216 *Differentia tituli de confessis, & de interrogatorijs actionibus.*
217 *Hodie sine speciali mandato quis nõ iurat, & duob. seqq.*
220 *Tutor nec curator iurat.*
221 *In aliquibus iurare potest procurator.*
222 *Administrator iurat de calumnia, ex sua persona.*
223 *Fiscalis non tenetur iurare de calumnia.*
Fiscalis non tenetur iurare in litem.
224 *In Fiscalibus iudex causæ præparantis non est iudex causæ præparatæ.*
225 *Fiscali nunquam concluditur.*
226 *Sententia coram fiscali lata notificatione non eget.*
227 *An idem sit in privato.*
228 *Intra triennium rescinditur sententia prætextu falsorum instrumentorum.*
229 *Sententia lata absente fiscali, non tenet.*

230 Si iudice, vel fiscali corrupto, sentẽtia contra fiscum feratur, nil valet, & quid in privato.
231 Fiscus potest in integrum restitui.
Contra fiscum etiam fit restitutio.
232 Fisco competunt privilegia à tempore successionis.
Incorporatio qualiter fiat pro fisco.
233 Fiscalis an possit transigere, & numer. sequent.
234 In fiscalibus non apponitur exceptio non numeratæ pecuniæ.
235 Fiscalis alienare non potest.
236 Nec donare.
237 Dolus procuratoris non nocet fisco.
238 Transactio tertij non nocet fisco.
239 Falsitas commissa in causa fisci annullat ipso iure.

DE IVDICIIS.

207 IN iudicijs etiã quasicontrahi, certum est, ex l. licet tantum 3. §. idem scribit, de peculio, gloss. in l. 2. §. final. de Prætor. stipulationib. & ideò post quasicontractum, qui aditione hæreditatis fit, de eo qui fit per litis contestationem non incommodè loquimur, nec articulus hic contemnendus est, imò animadvertẽdus maximè, ex l. legavi 26. de liberatione legata, nil enim fiscali, apud nos magis convenit quàm forensis exercitatio, imò id solum ei demandatum videtur, ut cuilibet facilè patet, & vidisti sup. glos. 15. verb. *En la dicha Real Audiencia*, cum tribus seqq. in quibus peculiaria hæc iudicialis exercitationis membra vidisti: & licèt regulariter generalia præcedere debeant, particularia autẽ sequi, in principio, & § 1. Instit. de o-
208 bligationibus: tamen ut gloss. nostræ ordinem sequamur, cùm in dictis glossis peculiaria tradiderimus, hic aliqua generalia subijciemus. Est igitur illud in primis certum, nã regulariter causæ fiscales nil speciale habent: imò eisdem regulis, quibus & causæ privatorum regulantur, l. fiscus, C. de iur. fisc. lib. 10. Ias. in l. re coniuncti, num. 103. de leg. 3. & latiùs vidisti sup. gloss. 16. verb. *Pedir i demandar*, num. 10. & per dictas glossas plura etiam specialia vidisti, & illud in primis, nam peculiares iudices, & notarios fiscus habet, ut vidisti sup. dicta gloss. 16. verb. *Pedir*, speciali 1. Et quãdo iudex fisci adeundus, & competẽs sit, vidisti ibi, & probat Lucan. de fisco, 1. par. num. 24.
209 Nec dubitari potest, contra fiscũ reũ, eiusdem iudicẽ debere adiri: id enim commune est, etiam in privatis, ut actor rei sequatur forum, l. aditæ, C. de ordine iudiciorum, cap. cùm sit generale, de foro compet. cum vulgatis, ad quæ iura fallentias notat Ludovic. Damhouder. in praxi civili, 1. tempore, cap. 53. ubi tamẽ fisci oblitus fuit, fiscus enim & agit, & convenitur coram proprio iudice, vidisti supr. gloss. 16. speciali 1. à num. 1. & gloss. 18. speciali 2. num. 7. Restitutio autẽ adversus fiscum coram Præside, & Procuratore fisci præsenti fisci Patrono tractari debet, l. adversus 2. C. si advers. fiscum. Et augetur quod ibi dictũ est, ex l. 1. & 2. C. ubi causæ fiscales, ubi licèt non possit agi de causa inferente pœnam, ut etiã colligitur ex Bart. in l. defensionis, n. 7. C. de iur. fisc. lib. 10. tamen ubi pœna illata est, vel declaratio facta, quidquid posteà sequitur, & pœnæ etiam exactio coràm fiscali iudice fieri debet, potest enim in una causa alius esse iudex in criminali, alius in civili, Bart. per text. ibi in l. 1. §. solent, num. 5. de offic. Præfecti urb. quod sæpè in facti contingentia vidi. Didacus enim de Alfaro, pater meus, nunquam oblivíscendus in Hispalensi Inquisitione iudex bonorum fisci fuit, & cùm ut omnibus patet, ad Inquisitores spectet hæresis causæ decisio, & commissi delicti declaratio, in cuius consequentiam, & bonorũ veniat confiscatio, tamen quidquid posteà circa bona expediendum erat, litesque omnes circa bona ad mei pa-

patris cognitionem spectabāt, ipsumque definire sæpè vidi, quod mirè dictis iuribus convenit: ut obiter notemus, hoc in fisco speciale, ut iudex causæ præparantis, non sit iudex causæ preparatæ. Faciliter enim iurisdi-
210 ctio Fiscalis locum habet: exequitur enim fiscus pœnam, quam non condēnavit, & ad alios etiam extenditur, l. cùm vendente 4. C. ubi causæ fiscales, ubi Procurator fiscalis, qui ementem cogit ad solutionem, etiam & mandātem emi, ementi condemnat: & hoc magis suadetur ex eo, nam cùm fiscus assumat causam quando vult, quando sibi visum fuerit, vel mādatur, ut tradit Ludov. Damhouder. in praxi civi-
211 li cap. 98. num. 9. ad se omnem causam advocat, & ad suum Tribunal trahit, text. quasi expressus in l. si quis adversus 6. & seq. ubi causæ fiscales, ubi cōveniens conductorem fiscalem, vel agens causam dominicam Comitē rerum privatarū adit. Facit & pro eadē parte, l. apud Iulianum 35. de iure fisci, ibi: *Ne publica causa praeiudicetur*, ex quo solo texto aliquando obtinui, posteàque inveni, & ita expressè tenere Peregrin. de fisco lib. 7. tit. 1. numer. 6. & seqq. ante quem ego considerabam, patrono fisci absente sentētiam latam nullam esse, l. fiscus, D. de iure fisc. l. si adversus 2. l. fin. C. si adversus fiscum, at apud nos fisci procurator in regalibus Audientijs adest, nec in alijs Audientijs comparere tenetur. Nec æquum est, ut compareat, ut vidisti suprà gloss. 11. ergo ubicūque, vel interpellatus fuerit fiscalis, vel ipse causam assumpserit, ad suum Tribunal causam poterit adducere: quo vel solo argumento in ea semper fui sententia, obtinuique aliquando: cùmque dura aliquibus videretur, lætatus fui, cùm eam à Peregrino probatam viderem, Thesaur. autē decis. 213. quasi distinguit, vide Pereū; sed nos de hoc latiùs suprà gloss. 16.
212 special. 1. In criminalibus autem etiā iure antiquo cognitionē habebat nullam, eius enim iurisdictio ad ea solūmodò, quæ civilia erāt, prorogabatur l. 1. & 2. C. ubi causæ fiscales, sed cùm propter crimen aliquod impetebatur servus fiscalis, vel fisci officialis, causæ cognitio licèt ad Præsidem spectaret, non aliter tractari causa poterat, quàm fisci procuratore præsente, l. cū aliquid 8. l. nullum, C. ubi causæ fiscales, & pondero verbum illud: Sic videlicet, ut præsente rationali, vel procuratore domus nostræ, &c. ablativus namque absolutus in conditionem resolvitur, Bald. in l. 1. num. 6. C. quādo liceat ab emptione discedere, Bartol. in l. ab emptione, de pactis, l. in fideicommisso, §. cùm esset. de legat. 3. & vidisti suprà gloss. 33. num. 1. cum alijs, quæ conducunt etiam ad ea, quæ suprà gloss. 18. speciali 8. retulimus, nullitatem scilicet induci sententiæ fisci procuratore absente latæ. Et ex proximè dictis defendi potest factum cuiusdam quondam fiscalis Audientiæ Hispalensis, cuius officialis, & ut vulgari vocabulo utar, *Solicitador del fisco*, cū in vinculis esset ob aliqua delicta, quæ in officio dicebatur cōmisisse, fiscalis ipse eius causam publicè in iudicio defendit, & patroni officiū exercuit in prædicta causa, quod exorbitans aliquibus visum fuit, ut ab aliquibus posteà accepi. Sed postquàm de iudicis aditione vidisti, sciendum est etiam fisci procuratori dilationem ad consulendū dari debere, ut de facto informari possit, argum. l. 2. C. de di-
213 lationib. Nec hoc in fisco est peculiare, imò idem & privatis cōmune est, l. inter privatos 6. C. eod. & magis necesse hoc est in fisco, cùm fiscalis, vel nunquā, vel rarò factū plenè cognoscere possit, nisi vel instrumētis, vel assertione actui interessentium informetur: quin licèt regulariter debeat dilatio coarctari, ut in dict. l. 1. tamen in fisco hoc non tam strictè intelligendum est, cùm personæ probitas, rerumque magnitudo contrarium suadeat, de quibus vidisti

214 sup.gloss.6.n.1.& gl.15.n.1. Sed illud commodè hìc quæri potest, an fiscalis ad præstandum iuramentũ teneatur, nec hìc quæritur de primo iuraméto in officij initio præstando, quod præcisè præstari debere, nec sine iuramẽto posse ad officiũ admitti, vidisti sup. gloss.29. Hic autem quæritur de iuramentorũ varijs speciebus, quæ in iudicio præstantur, qui articulus nõ est sine difficultate, ut videbitur facile, si animadvertamus, regulam illam generalem toties repetitam, fiscum scilicet iure privati uti cõmuniter, l. iustas, C.de iur.fisc. & vidisti sup.gl.16. n.10. An autem privati procurator iurare debeat, non sine difficultate est, nam ex l. non solum 39. de procurat. procurator potest interrogari, & ad respondendum tenetur, ex l.autẽ certum 6. §.sed an & ipsos, de confessis; procuratoris cõfesio nil relevat, quilibet enim de se, non de alio interrogari debere, docet l. interrogari, de quæstionib. Difficultas autem huius quæstionis facilè colligi poterat ex varijs solutionibus gloss. in d.l. nõ solum, & in d.§.sed an ipsos, Bart.utrobique Bald.in d.l.non solum, Paul.ibidem, Cyn.in l.1. C.de confessis, & an procuratoris confessio domino possit præiudicare, tradit latè Specul. de cõfessis, §.nunc videndum, n.4. & §.postremò, num.2. ubi additio, & de positione vide Abb. in cap.1.n.30. ut lite non contestat. latissimè Mascard. de

215 probat.cõcl.369. inter quos illud magis obtinuit, ut procurator qui ad iurandum habet mandatũ speciale, confitendo noceat domino, l.qui servum 21.de interrog. actionib. sed sine speciali mandato procurator cum generali mandato, vel tutor, curator, aut administrator alius per modum contentiosæ iurisdictionis possit domino præiudicare, secus verò ex iurisdictione voluntaria, ita communiter intelligit d.§.sed an & ipsos, & est vidẽdus

216 Mascard. ubi proximè. Sed præterquã quòd ex Innoc. in cap. inter dilectos, de fide instrum. & alijs Canonistis deducitur, confessionem procuratoris etiam sine speciali mandato, domino præiudicare ex illo textu, & cap.2. de confessis, & syndicum generaliter respondere positionibus, & iurare, docet idem Innoc. in cap. 1. circa fin. gloss. verb. *Syndico*, de testib.lib.6 licèt etiã in syndico speciale mandatum ad iurandum requirat, l.iusiurandum, §. defensore, & ibi Alex. de iur. iur. adhuc suprà dictæ resolutioni obstat, nam d. §.sed an ipsos, videtur non posse intelligi de voluntaria iurisdictione, ex cõmuniter recepto Azone in summa, C.de confessis, ubi eam cõstituit differentiam inter titũ de interrogatorijs actionibus, & tit. de confessis, quod ille ante litem contestatam, hic verò post habeat locum: ergo non potest intelligi d.§.sed an ipsos, de volũtaria iurisdictione, cùm litis contestatio lapis angularis sit totius iudicij, ut in toto tit. de litis cõtest. & in tit. extra ut lite non contestata, iudiciũ autem in invitũ reddi, docet l. inter stipulantem 83. §.1.de verbor. oblig. & in d.§.sed an ipsos confessio post litis contestationem facta fuit, & tamen eã à tutore, vel procuratore factam non nocere docet Iurisconsultus, præsertim quia per contentiosam iurisdictionẽ ille dicitur respondere, qui ad id cogi potuit, & sciebat se posse compelli, ex Paul.in d.§ sed an ipsos, licèt Abb. & Imol.in cap.1. ut lit.non contest. sentiant per contentiosam iurisdictionẽ fieri: cùm respondetur libello, vel positionibus, de quo ipsi sunt videndi, & ita vix dabitur casus, in quo suprà di-

217 ctorũ opinio procedat. Vnde iure optimo hodie apud nos sine speciali mãdato iurare quis, nec cogitur, nec admittitur, l.1.tit.13.par.3.& l.2. tit.7. lib.4.Recop. Sed etiã statum legũ authoritate remota, idẽ dicendum erat de iure cõmuni, ut ex Bart. in l.qui bona, §.qui alienó, de damno infecto, Alex.& alijs, refert Greg. in l.5.tit.11.

218 par.3.gl.7.ver. *Del pleito.* Nec obstat syn-

syndicos & administratores debere creari cum libera, ex Ioan. Andr. in cap. praesentiū, de testib. lib. 6. Alex. in l. 1. § 1. quod cuiusque univers. nomine, Bart. ult. not. & Bald. etiā in l. Praeses, C. de transaction. idem Alex. in l. procurator cum libera, D. de procur. quod & in fisci procuratore procedit, qui cum libera institutus censetur, Bart. in l. 2. in princ. de off. Proc. Caes. lege namq; ne non invenitur cautum, ut procurator cū libera iurare possit, & quid possit procurator generalis cum libera, vide Bart. in l. nam & nocere, de pact. Cald. de empt. & vend. cap. 15. in dubio autem mandatū stricti iuris est, nec ultra in eo contenta extendi debet, l. diligenter, D. mādat. l. in re mandata, C. eod. ergo non facile debet mandatum ad iuramentū extendi, nec illa etiam differentia inter contentiosam, & voluntariam iurisdictionem lege cōprobatur, pręsertim
219 quod iuramentum facti alieni sine instructione particulari fieri non potest, ut dicunt dictę leges, & pluribus relatis docet Matienç. in l. 9. tit. 3. lib. 5. Recop. glos. 1. n. 4. aliàs quis cogeretur subire periuriū, ex quo hāc sententiam defendit Specul. de procurat. § ratione, n. 4. Et ita cavendum est à Greg. qui procuratorē cum libera ad iurandum admittit in l. 5. tit. 11. par.
220 3. gloss. fin. contrariū enim tenet Matienç. ubi sup. n. 5. Pro quo potest cōsiderari d. l. 2. tit. 7. lib. 4. Recop. ibi: *Bien instructo*, quod non cadit in procuratore cum libera. Non etiam praedictis obstat d. l. non solùm, in princ. de procur. ibi enim solum dicitur, nō dici absentē rectè defensum, nisi procurator respondeat, ex qua procuratorem teneri respondere docet Ferrara in pract. de formis position. glos. 3. fol. 52. sed non rectè infertur, inde venire in generali mandato cum libera, positionibus respondere: sed si non fiat, nō plenè defendi videbitur, & ita tali casu dominus non minus contumax cēsebitur, ut docuit Specul. lib. 2. de position. § 10. sequitur n. 4. ex quo obiter intelligitur, quod de defensore dicitur in l. si defensor, de interrogator. actionib. quod & videtur probari in d. § sed an ipsos, ubi nec tutor, nec curator iurat, ut sup. vidisti, hi namq; licèt mandatum etiam habeāt cum libera, & administratoribus civitatū similes sint ex Bart. in l. neque, in fin. C. de procurat. Bald. in l. etiam, in 1. col. ad fin. vers. *Extra nota*, C. de fideicom miss. tamen ex suprà dictis, & cū in eo particularis non cadat scientia, iurare nō potest, l. Marcellus, § qui rerū, vers. *Pater*, D. rerum amotarum: quod autem tutores iurent de calumnia in causis, quas agent, est Auth. principalis, § tutores, C. de iuram. propter calumniā: tutor enim non pupillus iurat, l. 2. § quod observari, C. de calumn. quod magis in alijs administratoribus procedit, l. cùm iudices 2. l. quod observari, C. de iuram. propter calumn. & advocatus etiam iurat, ut per Pet. Greg.
221 syntagm. lib. 68. cap. 7. num. 9. Unde iure optimo talis procurator expensis iurare poterit, quas in causa fecit, ex Io. Andr. cap. praesentiū, de testib. lib. 6. Deferre autem iuramentum rectè poterit qui habet mandatum cum libera, ex l. 19. tit. 5. par. 3. & l. 4. tit. 11. ead. part. & ita tutor potest iuramentum referre, l. iusiurandum quod ex convētione 17. § pupillus, de iur. iur. & procurator cum libera etiā referre potest iuramentum, etiam si specialis procurator sit, cap. qui ad agendum 4. de procurator. lib. 6. & procurator universitatis, l. 9. tit. 11. par. 3. de defensore autem civitatis an possit iusiurandum deferre, vide l. iusiurandum 34. § defensor, de iur. iur. & ibi glos. & Bart. & vide l. tutor 35. in princ. & ibi gl. 1. eod. Sed ut testis iurare tenebitur procurator, si ab adverso id petatur, gl. fin. de testib. Specul. de teste, § 1. n. 75. l. 20. tit. 16. p. 3. latè Paris. cons. 70. 4. p. Tales autē administratores de calūmnia iurare tenētur etiā ex sua persona, l. 2. § quod observari, C. de iur. ca-

calumn.ibi namque non de sciētia alterius,sed de credulitate iuratur,&ita in syndico tenuit glos.in cap.metuentes 12.q.4.glos.ver.*Iurantis*, & DD. in cap.pertractandis, de iur. calumn. Bald.in Auth.principalis,de iur.calū. Bart.in l.2.§.hoc etiam,in 2.quæst. & ibi Bald.not.2. C.eod. Specul.de iur. calumn.§.restat videre,cū alijs: iuramentum autem syndici cōstituti cum iuramento excludit restitutionē, Gutier.in Auth.sacramenta puberum,C. si advers. vend. n.139. & ita fisci procuratorem teneri ad iurandum de calumnia docet Luc.de Penn.in l.iustas, C.de delatorib.lib.10.& in l.1.C. de conductorib.& proc. eod.lib. ver. *Legum*,Peregrin.de fisco lib.7.tit.3.n.7. nec valere statutum ne fiscalis iuret de calumnia, Marta de iurisd.4.part. cent.1.casu 65.n.6. Hoc autē de consuetudine non observari refert idem Luc. de Penn. & additio ad Matth.de Afflict.sing.64.n.15.& non iurare fisci procuratorē, tenet Surd. decis.18. n.11.lib.1. Gail.observ.forens. lib.1. observ.90.& Misynger.cent.1. obser. 74.Rebuff. de fisc.n.16. unde confessionem procuratoris fisco non nocere, docet rectè glos.l.unica,C.de canone frumen.urb.Romæ,lib.11.Bald.in l.in contractibus, §.sed quoniā,C.de non numer.pec.& vidisti sup.gl.hac num. 217.& gl.20.§.10.n.314. Quod iure optimo fit propter magnam fiscalium authoritatē, de qua vidisti sup. gl.31. tum etiam ex confidentia, quæ de ijs fit,ex rationibus sup.glos.31. num.fin. præsertim cùm lites movere non possint, nisi ut vidisti sup.gloss.17. n.7. & ita nunquā à me iuramentum exactū fuit præter primum receptionis tempore,nec etiam exactum præstarē. Fa-
223 cit & pro hac eadem parte, nam nec etiam in litem fiscus iurat, ex gloss. l. quoties, C.de exactorib.trib. Alex.in l.penul. §.in eum,ne quis eū qui in ius vocatus est,& in l.in actionibus,n.12. de in litem iurando, Gratian.discept.
224 forens.tom.2.c.215.n.64. Potest autē ex officio iudex testē interrogare, ne verbum ambiguum declaret,ut refert Bober.sing.15.verb.*Testis*:in iudicijs autē sicut & aliàs plura privilegia fiscus habet,illud videlicet, nam iudex causæ præparantis,nō est iudex causæ præparatæ, ut vidisti sup. hac gloss. n. 209.Prætereà & in probationibus privilegiū habet: cùm enim generaliter fiscus fruatur privilegio restitutionis in integrū,ut vidisti sup. gl.16.n.175. ita & in probatione illo utitur privilegio,intra quindecim dies enim restitui potest ad probandum etiam post factam testium publicationē,l.3.tit.8. lib.4.Recop. Tum & aliud est singula-
225 rissimū:nam cùm fiscalis officium idē quod iudicis officiū sit,ut notat Præposit.in cap.de accusatio.2.q.8.Innoc. & alij,ut refert Felin.col.2. in c. cùm clamor, de testib. quos refert Bernar. Diaz in pract.crim. cap.5. quēadmodum & iudici nunquam concluditur, quin ad veritatem indagandam possit ex officio testes producere, Bald. ad Speculator.tit.de appellat. Villalobos in collectanea communiū.litt.T.glos. verb.*Debe el juzgador*, l.37. tit.16.p.3. & Clar.lib.5.receptat.§.fin.q.61.n.2. Fiscus autem tenetur stare testibus à se productis, si credimus Vivio lib.3. decis.439.n.18.& decis.458.in princ. quod ego nō affirmarem,nec iure fundari existimo,præsertim expertus facilem depositionē testium contra fiscum, quæ me multoties retraxit à testium productione quærens semper instrumenta, vel alias probationes: ita & fiscali nunquā conclusum videtur, quin testes producere possit, ex Bernardo ubi proximè, & vidisti sup. gl.17.n.3.procedūtque & alia specialia,de quibus latè in gl.16. & gl.17. & gl. 18. Illud autē in iudicijs singulare
226 contra fiscum quidā putant,ut sententia contra fiscum in fiscalis præsentia lata statim sine alia notificatione ei paret præiudiciū,ex ordinatione 126. huius Audientiæ, & cæterarū: in privatis autem contrarium aliqui putāt,

in

in quibus præcisa & specifica notifi-
catio requiritur, & cũ in fisco expres-
sa lex sit, in privatis contrariũ serva-
ri, nunquam adduci potui, ut credam,
tũ ex generali illa regula, idẽ scilicet
in fisco, ac in privato servari, de qua
sup. gloss. 16. n. 10. tùm etiam, quia si
specialia sunt, & quidẽ plurima in fisci
favorem, potius quàm in eius odium
invenire facile est, ut per discursum
227 huius operis vidisti: existimo igitur in
privato, sicut & in fisco præsentiã pro
notificatione esse, quod facilè suade-
bitur ex vulgari illa regula, certũ ul-
trà non debere certiorari, de qua in l.
1. in fin. D. de actionib. empti, l. nemo
videtur 188. de reg. iur. sed cùm præ-
sens & audiens ignorari non possit,
sequitur manifestè alia notificatione
non egere: probaturque mihi expres-
sè l. 1. tit. 18. lib. 4. Recop. ubi in cau-
sa appellationis dicitur: *Pueda apelar
hasta cinco dias, desde el dia que fuere da-
da la sentencia, ò recibio el agravio, i vi-
niere à su noticia*, & clarius l. 4. eodem
titulo, ibi: *La parte que no fuere presente,
contra quien fuere dada, que se pueda al-
çar hasta quinto dia despues que le fuere
notificado*: ecce expressa iura proban-
tia, præsenti à tempore præsentiæ, ab-
senti autem à tempore notificationis
terminum currere, vidisti suprà gloss.
18. num. 5. Et ita citare non est neces-
se præsentem in iudicio, Vantius de
nullitatib. cap. de nullitate ex defectu
citationis, num. 17. & factum præsen-
tibus partibus posteà nulla eorum po-
test cõtradicere, Bart. in l. nequicquã,
§. ubi decretũ, 2. lectura, de offic. Pro-
consulis, & Legat. & vẽditori in iudi-
cio præsenti denũtiandũ ne sit, Spe-
cul. tit. de evictionib. num. 6. & sentẽ-
tiã ferri præsenti parte, vel notificari
paria sunt, Menchac. quæst. illust. lib.
1. cap. 39. num. 11. Alciat. in Rubr. C.
de in ius vocando, in fin. & forma ser-
vata dicitur, etsi præsens non citetur,
Alciat. lib. 2. respons. cons. 20. num. 4.
ergo nil contra fiscum in hoc pecu-
228 liare est. Habet & fiscus alia privile-
gia, sententia namque cõtra eum la-
ta intra triennium rescinditur ex in-
strumentis de novo repertis, l. unica,
C. de sententijs adv. fisc. lat. Per in-
strumentum namque retractatur sen-
tentia lata contra dominum, vel Ca-
meram, l. 19. tit. 22. par. 3. Boer. decis.
307. circa finem, Gironda de privil.
n. 636. & vidisti sup. gloss. 16. speciali
229 41. n. 161. Sed in hoc nil peculiare est,
cùm in quolibet privato idẽ invenia-
tur, l. admonendi, de iur. iur. & ut hoc
speciale sit, multipliciter respõdet gl.
in d. l. admonendi, illa autẽ verior est
interpretatio, id statui in odium pete-
rantis; aliàs enim secus est, quæ inter-
pretatio cõprobatur l. 19. tit. 21. p. 3.
Annullatur etiam & sententia contra
fiscũ si absente eius advocato lata sit,
l. non intelligitur 31. §. divus, vers. *Fis-
cus*, de iur. fisc. l. si expressim, de appel.
l. sicut, de fals. Bottelo in summa decis.
tit. 65. de advocat. offic. n. 100. vidisti
sup. gloss. 18. speciali 8. n. 15. debet e-
nim fiscalis intervenire cũ causa exa-
minatur, sed non examini testiũ, Petr.
Benintend. concl. 60. Annullatur etiã
sententia, si iudex, vel fisci procurator
pecunia fuerint corrupti, h cõstitit in
C. de pœna iud. qui malè iudic. l. 1. C.
de sent. adver. fis. sed si gratia, vel am-
bitione sententia iniqua lata fuerit,
mero iure videtur valere, l. servo, §. cũ
Prætor, ad Trebell. secundùm intelle-
ctũ gl. d. l. unicæ, sed meo videri id in
privato intelligitur, in quo mero iure
valet sententia, licèt veniat rescindẽ-
da, ex Specul. Greg. in l. 34. tit. 4. p. 3.
gl. fin. idque intra viginti annos, l. 13.
tit. 22. p. 3. licèt de iure cõmuni intra
quadrieniũ, gl. 7. ibid. at in fisco statim
nulla est sentẽtia, ut probant dicta iu-
ra: quod ad triennium solummodò re-
stringit gloss. in d. l. Imperatores, post
verò secus, cũ ad talẽ sententiã ener-
vandã etiã generalis clausula necessa-
ria sit, vel generalis actio in factũ ex l.
si hominẽ, mãdat. l. cùm de hoc, in fin.

de excep. rei iud. At apud nos suprà dicta resolutio tenenda est, statimque nulla est habenda sentẽtia taliter cõtra fiscum lata, ut notat Gregor. gloss. 12. per text. ibi in l. 19. tit. 22. par. 3. & sententia pretio lata nõ valet, l. 24. tit. 22. par. 3. l. venales, C. quãdo provocare, &c. Cataldino de syndicatu, num. 25. & 51. secus in sententia arbitri, idem ibi, & sententia dolo lata contra fiscum, & alios privilegiatos est nulla ipso iure, Vantius de nullitate ex defectu processus, num. 132. pag. 331. & sententia falsis allegationibus contra minorem lata est nulla ipso iure, l. 1. C. si tutor falsis excus. &c. Bar. in l. si Prætor, §. Marcellus, num. 1. de iudic. & ex falsis instrumentis, Petr. Gregor. syntagm. lib. 36. cap. 5. num. 8. & generaliter admiscens falsitatem in fiscalibus perdit causam, Bald. in l. falsam, num. 2. C. si ex falsis instrum. & vide Felin. in cap. cùm venerabilis,
231 num. 10. de exceptionib. Habet prætereà fiscus beneficium restitutionis in integrum adversus rem iudicatam, sicut & minor, ut in toto tit. C. si adversus rem iudicatam, & fiscum posse sententiã retractare intra quadriẽnium, si instrumentum omissum sit, docet Bart. in l. causas, num. 3. C. de sentẽtijs adv. fisc. lat. lib. 10. Bald. n. 4. aliàs si legitimè fiscus defendatur, valet sentẽtia, nisi fiscus appellet, Bart. in l. num. 1. C. de sententijs advers. fisc. lat. retr. & latiùs vidisti sup. gloss. 16. à num. 175. & etiam contra fiscum restitutionem competere, probat l. in fraudem 45. §. fin. vers. *Minoribus*, de iure fisci: sed si sententia sit procuratoris fisci adversus eã solus Princeps restituit, l. 1. C. ubi & apud quẽ,
232 &c. Hæc autem privilegia non absolutè fiscus habet, unde si non habenti privilegium hypothecæ succesit fiscus, nec fiscus hypothecam habebit, ex l. rescriptum, per text. ibi de pact. l. non intelligitur 3. cum tribus seqq. de iure fisc. l. 1. C. de fiscalibus usuris, lib. 10. Salic. in l. de contractu, num. 1. C. de rescindend. vendit. Iacob. de Arenis de cessione actionum, num. 43. Peregrin. de fisco lib. 6. tit. 1. num. 35. datur que actio, quæ in defunctum est, l. hæredibus 14. de dolo; pro præterito enim tempore iure privati, prosequẽti verò suo privilegio utitur fiscus, Gasp. Ant. Thesaur. quæst. forens. lib. 3. quæst. 93. sed à tempore quo fisco debitum acquiritur, usuræ fiscales debentur, l. cùm quidam, §. ex locato, de usuris: sicut & minori cui mora committitur ipso iure, l. in minorum 3. C. in quibus casibus in integrum restit. &c. & licèt fiscus succedat satisdare debenti, fiscus non satisdat, l. 1. §. si ad fiscum, ut legatorum nomine cav. nec Respublica etiam satisdat, l. si quando 6. eodem, vidisti suprà hac glossã, §. 6. Dicuntur autem bona fisco incorporata per apprehensionem, in l. descriptionem in libro, l. si quando, & l. fin. C. de bon. vacant. lib. 10. l. facultas, C. de iure fisc. eodem lib. ubi Bartol. Idem sentit per picturam armorum, quod etiã tenet Chassan. in Catalogo gloriæ mundi, 5. par. consider. 14. casu 201. & in consuetudinib. Burgund. rubr. 2. des confiscaciõs, ante §. 1. num. 14. & quod proximè tenet Aviles in cap. 19. iud. synd. verb. *Cuenta*, num. 3. Vnde similiter succedens debitori fisci à tẽpore aditæ hæreditatis fisci privilegijs adstringitur, l. eum qui 33. de iure fisc. Sed non abs re hîc quæri poterit, quatenus fiscalis potestas extẽdatur, & an in fiscalibus causis possit transigere, & qualiter fisco eius procurator nocere possit, & nocere posse, & à fortiori in causis tran-
233 sigere posse videtur: nam administrationem habet cum libera, Bart. in l. 1. in princip. de offic. Procurat. Cæs. Laudens. de fisc. quæst. 16. Rebuff. de fisco, num. 16. l. 4. tit. 11. par. 3. & vidisti suprà hoc §. num. 218. at qui habet potestatem cum libera, transigere potest, cap. qui ad agendum 4. in

fin.

fin.de procur. lib.6. l.procurator cum libera, eodem tit. ubi Bart. Paul. in l. Præses, C. de transaction. latè Corn. plures referens, cons. 189. num. 1. & per tot.estque l.19.tit.5.par.3.& si filius si habeat liberam peculij administrationem potest iuramentum deferre, l.3. tit. 11. par.3. & quòd valeat transactio administratoris civitatis, probat dict.l.cùm Præses, C.de transactio. si causa, & lis incerta sit, secus si indubitata, dict. l.Præses. Quod ex eo fit, quia syndicus censetur constitutus cum libera, Capic.decis.5.num. 1. Et quod idem fit in quolibet publico administratore, post gloss.extendit Cyn.in d.l. Præses, & ibi Sallicet.n.2. & aliquos pro hac parte adducit Gregor.in l.24. tit.4. par.3. gloss.4. facit l.Lucius 47.§. tutoribus, iuncta gloss. fin.de administr.tutor. Et licèt tutor non possit remittere debitum, l. pactum 22. C.de pactis, tamen eius trãsactio valet, gloss. in l. contra iuris 29. in princip. de pactis, & pater tanquam administrator transigit de re filij, gloss. in l. de re, de transactionib. & an procurato universitatis possit transigere, vide l. 24. tit.4. par.3. & ibi gloss. verb. *Personero*, & per transactionẽ tutoris evanescit furti actio, l.si pignore 56.in fine, de furtis. Facit

234 etiam, nam sicut Principis confessio valet, nec retractatur, saltem in publicis causis, Lucanus de fisco, 1.par. num. 138. ita & fisci confessio, ita ut non possit opponi exceptio nõ numeratæ pecuniæ, l.in contractibus, §.sed quoniam, C.de non numerata pecun. & Bart.Bald. ibi num.4. Mascard.cõclus.347.num.fin. & 370. volum.1. & qualiter id fit, vidisti suprà gloss. 16. special.43. num.163. & gloss.18. privil.10.num.19. & hac gloss.§.1.privil. 1.num.40.& hoc § num.217. & seqq. Sed in contrarium, imò non posse trãsigere fisci procuratorem, tenet Alciatus in l.Præses à num.11. C.de trã-

235 sactionib. & cons. 17. probatur, nam eadem solemnitas requiritur in transigendo, quæ in alienando, Bart. in l. 1. C. si adv. vendit. Bertachin. in suo repert. vers. *Transactio super quibus*, vers. 56. expositio titulorum C.si adversus transactionem. At procurator, quantumvis generalis cum libera, nõ alienat, l.quæro, D.mandati: ergo nec fisci procurator, qui tam limitatum habet arbitrium, quod excedere non potest, non enim absolutè procedere potest, & ita præter quàm quod si non rectè gerat, obligatur, ut si minus idoneum approbet fideiussorem, ex Lucan. 1.par. num.63. vidisti sup.hac gl.

236 §.6.numer.144. ita nec donare potest, Laudens. de fisco, quæst.12. & vidisti suprà hac gloss.§.4. nõ etiam mutuat, Lucan.de fisc. 1.par. num.108. vidisti & sup.hac gloss.§.3. quin, cùm possit vendere, ut latè vidisti sup.hac gloss. §.1. tamen non prejudicat fisco, nec dominium transfert, nisi pretio soluto, l.si procurator 5. in fin. de iur.fisc. & etiam si duplum promittat, nõ obligat fiscum, d.l.si procurator, id enim ei non conceditur, nec ullam pœnam petere potest, eadem l.procurator, & Bald. in Rubr. C. de constituta pec.

237 Nec eius dolus fisco nocet, quemadmodum nec prodest, l.1.& ultim. C.si ad v.fiscum, nec etiam eiusdem conniventia, l.usus aquæ 5. C. de fundis rei privat. lib. 11. quin & sententia ipsa rescinditur, si dolo procuratoris adversum fiscum feratur, l.1. C.de sententijs adversus fiscum latis retractãdis, cùm alias ipso iure teneat sentẽtia in privatis, cap.quatuor modis 11. quæst.3. etiam in causis minoris, Vãtius de nullitatib. tit.de nullitate sententiæ ex defectu processus, num.135. 140. Et si contumax fuerit, adversus ipsum executio contumaciæ, non adversus fiscum fit: argumento Ecclesiæ, in qua id tradit Specul. de sententię executione, §.sequitur, num.6. Sed id non semper fit, nocet enim domino aliquando, Bart. in l.si procurator,

-tor, in princip. si quis ius dic. non obt. Quia generaliter ex procuratoris delicto, ipsum procuratorem in expensis condemnandum, docet Maranta de ordine iudiciorum, 6. par. num. 40. fol. mihi 300. sub tertio actu, idque ex Bart. in l. 4. de re iud. Angel. & alijs in l. Plautius, de procuratoribus, nec ex contumacia procuratoris mulcta domino imponitur, Bart. in l. eum qui, C. de procuratoribus. Et multo etiam portãs res meas, si gabellam fraudet, ipse punitur, non ego, Bart. in l. 2. C. de navibus non excusandis, lib. 11. Bald. in l. 3. C. de nautico fœnore, Bertachin. de gabellis 9. part. principali, Bonacosa de servis q. 182. Guido Pap. singulari 21. sed de generali consuetudine contrarium servari, refert Anton. Thesaur. for. lib. 1. quæst. 52. & est l. 2. in fin. tit. 32. lib. 9. Recop. & potest pro hac parte expendi l. 24. tit. 15. par. 5. ubi ex culpa pastoris tenetur dominus etiam ad pœnam dupli, & dominus tenetur de delicto familiæ delinquentis in ministerio ad quod constituit, Grammat. decis. 3. num. 12. Et iustissime in ordinationibus ad argenti fodinas de Potosi tenetur dominus ex culpa œconomi, quin & aliquando ex casu, nisi forsan aliquando competeret restitutio ex clausula generali, ut per Messiam in pragm. panis, cõcl. 1. num. 17. Vnde ut ad

238 institutum redeamus, sine dubio dicendũ est in transactione tertij non nocere fisco, ex Bald. in l. transigere, num. 24. C. de transactionibus, & vidisti suprà gloss. 17. verb. *Acusar*, num. 3. & tradit Avendaño de iniuria num. 22. sed nec procuratoris trãsactio nocere potest, ut docet Alciat. in l. Præses, à num. 12. C. de transactionib. Gregor. in dict. gloss. 4. l. 24. tit. 4. par. 3. Facit, nam ut patet, fiscus utitur iure minoris: minor autem læditur si compromittit, Alciat. in l. de fideicommisso, num. 7. C. de transactionibus, & Prælatus, nec Præses possunt periudicare, Ias. in l. si constante, solut. matrim. num. 10. & sequentibus, & num. 174. Et apud nos id sine dubio est, ex dict. l. 24. in qua nec procuratori civitatis id permittitur, unde à fortiori in Procuratore Cæsaris idẽ servandum est, non enim alienare ei permittitur, sed rem Cæsaris diligenter gerere, l. 1. & 2. de offic. Procur. Cæsaris. Facit, nam licet administrator Reipublicæ possit tacitè remittere, expressè non potest, l. Imperatores 38 & ibi gloss. de pactis, & Procurator generalem habens potestatem prodesse potest, nocere verò non, & quid de alijs, gloss. l. nam & nocere 22. C. de pactis; & tutor non potest trãsigere cum debitoribus pupilli diminuendi causa, l. Lucius 47. §. fin. de administr. tut. & minor cõpromittens læsus videtur, l. si minor 35. §. minores, & ibi Bart. de minorib. & transigens etiam in casu permisso incidit in Turpillianum communi. com. 1. 559. A. & transigens aliquando litem perdat, vide gloss. verb. *Litem perire*, l. 1. de calumniatoribus, & fortè ibi probatur transigi non posse cum fiscal. Pro eadem autem parte facit, nam mandato generali non continetur transactio, l. mandato 60. de procuratoribus, suadetur etiam ex magnitudine litium, quas fiscalis tractat, nam super crimine læsæ maiestatis nõ transigitur, Padilla in l. transigere, numer. 96. C. de transactionibus, & causæ liberales; & etiam maiores nõ debent compromitti, sed apud maiores iudices agitari, l. non distinguemus, §. Iulianus, vers. *De liberali*, de arbitris, & Bart. in dict. §. Iulianus, & cũm trãsactio, iuramenti delatio, & similia, alienationes sint, Caldas de iure emphyteut. 4. par. cap. 5. num. 44. Procurator Cæsaris transigit, & vendit, si meliorem faciat eius conditionẽ, secus aliàs, nisi consulto Principe, Tiraq. leg. connubial. gloss. 8. num. 80. & ita, quòd aliàs non possit transigere inconsulto Principe, est l. nulli 13. de tran-

transactionibus, quod gloss. intelligit, si ex eo res alienanda veniat, secus si retinenda, & vide Bart. ibi, ex l. Præses 12. C. de transactionibus. & vide l. fratris 10. eodem, at ex volūtate partium id fit, l. si diversa 14. eodē. Quin nec fiscalem agnoscere posse bonam fidem, aut ex æquitate sui capitis solvere posse, voluit Bald. in Rubr. C. de constituta pecun. & Bertach. verb. *Officialis fisci*, vers. 7. sed prima pars huius conclusionis mihi nunquā placuit, nec homini Christiano fas est ut placeat, & vidisti sup. gloss. 9. verb. *Seays mi Fiscal*, à num. 36. & ita sępè lites, vel deserui ubicunque non iustas comperi: nō autem æquum etiam est, ut absolutè, & sine delectu id fiat, sed cùm æquitas, aut ratio suadet, probat l. si ei, cuius 94. § Fabianus, de solutionibus, & ex Bart. & Bald. Parisius de syndicatu, §. arbitrium officialis, numer. 19. Tiraq. de retractu lignagier, gloss. 18. §. 1. num. 63. Possem autem hîc exclamare contra officiales plurimos, qui æquitatem prædicant, ut amicis morem gerant, & Regi, & Reipublicę furentur, hæc enim ęquitas cerebrina multum fugienda, Anton. Heringius de fideiussoribus, cap. 5. num. 115. Remirez de lege Regia, §. 21. num. 29. etsi licuerit per tempus iustum implere volumen de Epicheia iuris ibi videbimus, quod autem fiscalis, sicut & alij bonam fidem teneatur agnoscere, certo certius est, & nemo tenetur appellare in non iusta causa, gloss. final. l. liberto 32. de negot. gestis, l. si bonam 11. à contrario sensu, C. de administrat. tutor. Et ita tutor tenetur bonam fidem agnoscere, & iniustam litem deserere, l. quoties 10. §. sicut, de administr. tutor. & patroni iurant recedere à causa, ubi iniustam intellexerint, l. rem nō novā, §. patroni, C. de iudic. quin etsi iuraverit defendere, gloss. fin. cap. brevi 17. de iur.

139 iur. Sed antequàm hinc discedamus scire oportet, falsitatem commissam in causa fisci efficere, ut falsarius cadat à causa, l. in fraudem 45. §. quoties, de iure fisci, licèt secus sit in causa privati, licèt generaliter intelligat, tam in privato, quàm in fisco, Clarus in §. falsum, num. 41. quod & cum magis communi resolvit.

SPECIALIA.

Nota igitur pro specialibus de iudicijs in genere, quæ in hoc §. vidisti num. 110. & 122. & duobus seqq. & num. 139. & finali, præter ea quæ sparsim vidisti gloss. 16. cum duabus seqq. quorum aliqua etiam in hoc §. repetij per discursum. Unum tamen hîc notanam agens ut fisci procurator, vel advocatus contra testamentū non patitur pœnam indigni, l. 13. tit. 7. part. 6. & ibi gloss. 18.

GLOSSA XXXV.

I es mi merce, que ayais, i llevcis de salario en cada un año con el dicho oficio quatro mil pesos de à quatrocientos i cincuenta maravedis cada uno.

1 *Salarii pretium non confert officium.*

2 *Sine salario quis non tenetur gratis advocare, & de alijs.*

3 *Salarij constitutio honorem tribuit solventi, & accipienti.*

4 *Antecessoris salarium censetur constitutum.*

An-

5 *Vltra salarium nil peti potest.*
6 *Avaritia virtutem & scientiam subvertit.*

DE SALARIO.

SALARIVM à sale dicitur, Forcatulus in penu iuris, cap. 4. & 19. & diversimode salaria olim constituta fuerunt Magistratib. ut refert Iulius Cæsar Bulenger. de Imper. Romano lib. 2. cap. 24. de quibus vide Petr. Gregor. syntagm. lib. 17. cap. 2. Rectè post officij dationem, de qua suprà gloss. 9. hoc salarium constituitur, præmium enim & stipendium factum & officium sequitur. ut Paul. 1. ad Corint. 9 & l. ambitiosa 4. de decretis ab ordin. fac. Non enim salarij
1 perceptio officium confert, l. Herennius, C. de Decurionib. sed è contra, Bart. in repet. l. Barbarius Philippus, de offic. Prætoris, col. 3. Boer. decis. 150. num. 14. imò nec possessio probatur perceptione fructuum, l. Pomponius, quibus modis ususfructus amittatur, Suarez in l. post rem iudicatam in declaratione legis Regni, limitat. 2. num. 3. Et iure optimo sala-
2 rium constituitur, non enim quis tenetur etiã pro fisco advocare gratis, Paris. de syndicatu, §. potestas, num. 2. nec medicus gratis debet curare, Specul. lib. 1. tit. de salarijs, §. postremo, num. 2. facit §. si tibi Iudicium, l. idem 4. D. de condict. ob turpem causam: nec sequi Principem etiam tempore belli gratis quis tenetur, Menchaca quæst. illustr. cap. 6. num. 4. sed hoc non affirmo, & de salario vide Mastrill. 1. tom. cap. 21. & salariũ hoc iure optimo idem quod & Auditoribus assignatur, ut vidisti suprà gloss. 31. num. 10. Salarium enim advocati competens esse debet, & alia de hoc vide per Vlvium lib. 1. decis. 123. & Mastrill. de Magistratib. lib. 1. cap. 21. & lib. 5. cap. 7. num. 110. Pro digni-
3 tate enim officij constitui debet salarium, Chassan. in Catalog. glor. mũdi. 7. par. consider. 33. Boer. de authorit. magni Consilij num. 31. Capitius decis. 27. ex quo satis deducitur dignitas huius officij, cùm quia ab ipso Rege salarium assignatur, ibi: *Et mi merced*, & videbis gloss. statim sequenti, num. 1. cùm quia magnum salarium est, ex quo & dignitas officij considératur, cùm secundum dignitatem & salarium etiam metiatur, Chassan. ubi suprà par. 10. consider. 27. Ioan. Montaigne de authoritate Conciliorum, num. 13. idem Chassan. 5. par. consid. 5. num. 2. Guilliermus in cap. Raynutius, verb. *Et uxorem*. decis. 5. num. 27. & longi itineris causa longè maius salarium constituitur, l. modios 9. C. de susceptorib. præpos. & arc. lib. 10. & ideò Auditoribus & Fiscalibus & cæteris officialibus Indiarum longè ma-
4 ius salarium constituitur in Indijs, quàm in Hispania. Nec solùm honoratur salarium capiens, ut vidisti, sed etiam idem constituens quin maiori honore dignus est, ut probat Chassan. proximè citatus, 5. par. cons. 15. vers. *Secundò ostenditur*. Beatius enim est dare, quàm accipere. Sed etiam si nominatim non exprimeretur quantitas salarij, eamdem ego possem petere ex eo, quòd prædecessor meus eadẽ fruitus fuit, semper enim antecessoris salarium constitutum censetur, & consuetum, l. licet, & l. excepto, & ibi Cynus, C. locati, Boer. in singul. verb. *Præsumptio*, n. 28. Bart. in l. his scholaribus, num. 1. de erogatione militaris annonæ lib. 12. & in l. annonas, num. 2. C. de annonis civilib. lib. 11. Bald. in l. excepto, & in l. licet, in fin. C. locat. & in l. binos, de adv. div. iud. & in l. fin. col. 13. C. de edend. & in l. etiam, in fin. C. de iure dot. Ioann. Andr. in cap. fin. de consuetud. Aviles cap. 1. Prætorum, verb. *Salario*, num. 3. Stephan. Gratian. disceptat. 2. tom. cap. 257. Menoch. de arbitrar. casu 514. & seq. unde & officio iudicis debetur, & peti po-

potest secundum consuetudinẽ loci;
Bart. in l. 1. C. mand. decisio Genuæ
115. num. 3. & 5. Anton. de Capua sin-
gular. 3. Boberi, ubi sup. Sed si diversa
5 fuit consuetudo, minimum solvi de-
bet, ex Guid. Pap. decis. 252. pro quo
potest adduci l. nummis 75. de leg. 3.
unde cùm competens sit constitutum
salarium, eo debet esse contentus pro-
curator fisci, Luc. 3. Auth. de mandat.
Princip. § oportet. vers. *Patrocinium*,
& ibi Bart. l. 11. tit. 13. lib. 2. Recop.
Hippol. sing. 190. quos & alios refert
Aviles in cap. 1. Prætor. gloss. verb.
Salario num. 1. Estque gloss. 4. l. 8. tit.
9. par. 2. neque aliquid petere, exige-
re, aut recipere debet, quin & si minus
competens salarium sit constitutum,
adhuc nihil aliud etiam clàm recipe-
re potest, Raudens. variar. cap. 29. nu-
mer. 39 & qui accipit Ecclesiam pau-
perem tenetur dicere officium, & si-
bi imputet. gloss. cap. clericus quan-
tumlibet fin. 91. dist. & possumus di-
cere quod & operarijs patrisfamilias;
ex denario convenisti mecum, ut & in
Correctore est l. 13. tit. 5. lib. 3. Re-
cop. & tradit Matienç. in Dialog. Re-
lator. 3. par. cap. 32. Aviles dict. cap. 1.
Prætor. verb. *Nillevaran de salario*,
Hippolyt. ubi suprà num. 1. Et iura-
mentum officialis inter alia capitula
illud continet se nihil præter salariũ
accepturum, l. final. C. ad leg. Iuliam
repet. & pro regula observare debet
quod Dominus iussit militibus, Lucæ
3. de quo per Redin. de maiest. Prin-
cipis, gloss. verb. *Non solum*, Petr.
Gregor. syntagm. lib. 36. cap. 28. quod
iure optimo fit, ne ministri avaritia
6 coinquinẽtur, quæ & virtutes & sciẽ-
tiam subvertit, Cepola de Imperato-
re militum deligendo, § pro Impera-
tore, num. 28. alienum enim iurgium
iudicis præda esse non debet, l. om-
nes, C. ad leg. Iul. repetundarum, cap.
non satis 86. distin. cap. paratus 23. q.
1. Nec illius pœna huius præmium
esse debet, l. si sequens 15. ad Syllan.
& vide suprà gloss. 17. num. 31. quod
malè aliqui observant, & cum magno
Reipublicæ damno iudices mulctas
tanquam sibi imponũt, & re vera sũt,
avaritia enim hoc malum, sicut alia
plura, attulit, & omnes ditari cupiũt;
cùm in luxu, & sumptibus excedant,
ex quo plura, & forsan ultimum malũ
(quod Deus avertat) timeri potest, ut
Reipublicæ Romanæ accidit. Quan-
do enim privata paupertas erat, Res-
publica crescebat quotidie, Redin. de
maiestate Principis, verb. *Sed etiam
per legitimos tramites*, n. 17. in nostro
autem Regio Rei Dominicę Consi-
lio aliquibus casibus mulctarum partẽ
habet Fiscalis & Auditores etiam, vi-
delicet si rationem reddens non inte-
grè relationem, quam dicimus iura-
tam, exhibuerit, l. 18. tit. 5. lib. 9. Re-
copilationis.

GLOSSA XXXVI.

Los quales mando à mis Oficiales de la dicha Provincia de los Charcas.

1 SALARIVM an à Principe con-
stituatur.
2 *Sine Principis mandato salarium da-
ri non potest, & numeri sequen-
ti.*

DE SALARII CONSTI-
tutione.

1 CONSTITVTIO salarij fiscali solvẽ-
di ab ipso Principe fit in præsenti,
quod

quod præcisè requiritur, ut salarium solvi possit, l. unica, C. de præbendo salario, Aviles in cap. 1. Prętor. verb. *Salario*, num. 4. Laudens. de Principe quæst. 366. & ibi fallent. Avendañ. de exequend. mandat. 1. par. cap. 2. à n. 7. & licèt dict. l. unic. mandatum Principis non requirat, cùm ob liberalem
2 artem, vel medicinam solvitur, tamē apud nos secus est, nec ulla ex causa de publico potest solvi salarium, nisi ex Regis iussu vel licencia, l. 5. tit. 5. lib. 2. Recop. cum alijs, Azeved. in l. 13. tit. 9. lib. 3. Recop. num. 4. & in Curia Pisana lib. 2. cap. 18. num. 31. Aviles cap. 1. Prætorum, verb. *Salario*, num. 4. Iussio autem hæc dirigitur officialibus, quos Reales appellamus,
3 quos Comitibus rerū privatarum æquiparamus suprà gloss. 9. verb. *Seais mi Fiscal*, num. 25. & 26. quia his bonorum Principis custodia, exactio & receptio demandata fuit, ut in eorum ordinationibus cavetur: hi autem nil solvere possunt, nisi de Regis nostri expresso mandato, ut in pluribus eorū instructionibus, tum etiam & ordinatione 65. huius Audientiæ, & alijs pluribus schedulis, & Regis præceptis iubetur: & salarium quando, & per quod solvatur, Gratian. decis. 201. & ipsimet officiales solutionem facere tenentur, deputatus enim ad salaria solvenda propria manu solvere tenetur, non alij demandare, vel per substitutū solvere, Rebuff. de fisco n. 182.

GLOSSA XXXVII.

Os den i paguen por los tercios de cada un año de qualquier hazienda mia que sea à su cargo.

1. *Salaria unde solvenda.*
2. *Salarium ad fisci commoda, fiscus solvit.*
3. *Ad publicam utilitatem ex publico.*

DE SALARII SOLVTIONE.

1 VNDE solvi debeat salarium non sine difficultate est, ut videre est in gloss. 1. l. 2. tit. 4. par. 3. & Correctoribus civitatū solvi debere de bonis communibus civitatum, & his non sufficientibus, collectam imponendam, probat l. 7. tit. 16. lib. 2. Ordin. quæ est l. 5. tit. 5. lib. 3. Recop. sicut & militibus olim de publico stipendia dabantur, l. milites, C. locat. tradit Specul. lib. 1. de procuratore, §. 1. num. 21. Luc. de fisco, 3. par. num. 4. Aviles in cap. 1. Prętor. verb.
2 *Salario*, num. 2. & latiùs prosecutus Avendañ. 2. par. de exequend. mand. & cap. 1. num. 9. At ex fisci bonis salaria solvenda esse, ex Bart. in Authentica de iudicibus, § nulla, collat. 6. refert Avendañ. ubi suprà 1. par. cap. 17. num. 2. Platea in l. annonas, C. de annonis lib. 10. quod & in hoc titulo iubetur expressè, & sine difficultate procedit hoc, cùm ad fisci commodū hoc officium solummodò tendat, non autem ad alicuius privati petitionē, ut consideravit l. 7. tit. 17. par. 3. & tradit ibi gloss. 1. in l. 2. & gloss. 1. in l. 2. tit. 4. eadem part. quod clarius accidit in mea Hispalensi civitate, cùm enim ad petitionem Hispalensis urbis Rex noster Audientiam (ut cōmuni vocabulo utar) fundaverit, primumque Prætores criminum, postea autem Auditores ex ipsius urbis petitione fundaverit, quibus iuxta promissa ex proprijs redditibus urbs salaria solvit, fiscali nunquam, adhuc aliquid

quid

quid solvit, sed ei & Audientiæ Regē-ti ex Regio patrimonio solutio fit, quibus ea ratione solvere excusatur urbs, quia ad ipsius petitionem hæc officia ibi non fuerūt creata, sed licèt in hoc casu salariū hoc ex Regio patrimonio debeatur, regulariter tamen ea, quæ ad publicam spectant commodum, publicis redditibus expendi debet, ut enumerat l.10.& ibi gloss.3.
3 tit.28. par.3. Ex qua ratione sæpè ex communibus Reipublicæ bonis prę-mia statuuntur capientibus leones, ursos, & alia animalia communi bono nociva, ut docet Laudensis de Principe quæst.366. Aviles ubi sup. quod per Decuriones civitatis promitti debet, ut refert dictus Aviles & ego, & omnes certo scimus, & vidisti sup. gloss.36.num.1.

GLOSSA XXXVIII.

Desde el dia que salieredes de la dicha ciudad de Panamà, para ir à seruir el dicho oficio en adelante.

1 *PRO itinere salarium debetur.*
2 *Etiam pro expensis itineris aliquid potest subministrare.*
3 *Etiā si ultima hora iter arripiatur pro tota die salarium debetur.*
4 *Delicatè iter faciens in conscientia ad salarium tenetur restituendum.*
5 *Salarium non debetur decedenti in itinere.*

DE SALARIO ITINERIS.

1 ET iure, & maxima æquitate hoc Regis præceptum innititur, non enim solummodò salarium debetur servienti in mandato ministerio, ut videbis infra gloss.proxima, sed etiam eunti & redeunti, l. quod nisi, vers. *Sed qui dies*, & ibi Bart. de operis libertorum, l. qui mittuntur 35.§. fin. ex quibus causis maiores Bald. in l.liberti, num. 15.col.6. C.de operis libert. & in l.si ea, C.de cond. inst. & in l.liber, de oper.lib. Alexā.l. in l.1.§.divus, de varijs & extraordinarijs cognitionibus, Paris de Puteo de syndicat. 1.par.§.licentia, in fin. tom.14.tract.1. fol.mihi 126. Ludov. Roman.in singul.verb. *Salarium*, Aviles cap.6.Prætor. verb. *Salario*, num. 2.& cap.41.Prætor.verb. *No consientan*, num. 2. Vnde conducens officialem etiam pro eundo videtur conduxisse, ex Castaldino Boncompagnis de syndicat.num.10.& in Medico docet Bart. in l. suo victu 18. num. 2. de oper. libert. & Medico salarium deberi pro diebus itineris, tenet Bald. relatus à Felino in cap.tua nos, circa medium, de homicidio, & testi ministrari debent expensæ pro veniendo, stando, & redeundo, cap.statutum 11. §.proferendo, de rescriptis, lib.6. & deberi salarium pro diebus itineris, docet Ripa in l. quominus, de fluminibus, num.21. & ita iustissimè à Regibus nostris statutum est, ut Indis ad auri, vel argenti fodinas euntibus salarium pro diebus itineris solvatur, quod an fiat, iudices videant, & metallarij, illud ego scio abesse quē causa Reipublicæ à die, quo civitatem exit usque quo eam ingrediatur, l.abesse 32. ex quibus causis maiores, quin & salarium debetur quousque redire possint, Bart. in l.si cui 38.§. tamdiu, ex quibus causis maiores: quod maiore cū æquitate procedit, quoad nos, qui in his Indorum partibus militamus, vix enim ad nostras provincias pos-

semus pervenire, si hac Regia liberalitate non frueremur, & ita hoc nobis, non etiam ijs qui in Hispaniæ Regno similia exercent officia, conceditur.
2 Quin & ante navigationem pars aliqua nobis subministratur, licèt posteà in salarium imputetur. Sed pro expẽsis etiam absolutè posset dari, ex traditis ab Alexand. ex l. diem functo, numer. 5. de offic. assessorum. Apud nos autem quasi mixta hæc datio est, & pro sumptibus & alimentis, quod in tantum procedit, itinerantibus, scilicet, salarium deberi, ut etiam si ulti-
3 ma hora iter arripiat, pro tota die salarium debeatur, tota enim dies cedit, l. 2. de annuis legatis, & Bald. ubi proximè, Bart. in l. de divisione, in fin. sol. matr. & in tertijs venienti salariũ deberi, docet Bart. in l. de divisione 5. num. fin. soluto matrimonio. Quod & mihi contigit, cùm ex civitate de Panamà ad hanc de la Plata proficiscerer: post meridiem namque navim sui ingressus, & ad Solis Occasum velam dedi. Sed non est æquum, ut hac Regia liberalitate abutamur, ne fortè alios non peccantes, vel indignos reddamus, vel tales faciamus præsumi, ut de aliquibus audivi, qui fingebant iter arripere, & statim portum redivãt, sed solùm debetur salariũ pro recta via, Bart. in cap. non solùm 12. de excus. tutor. De aliquibus etiam cognovi ita delicatè iter facere, ut occasionem dederint, & iustam causam, ut iam hodie hæc liberalitas ad certum tempus restringatur, quos minimè in conscientia tutos existimo, sed potius ad salarij restitutionem teneri.
4 Talibus enim salarium non debetur, ex Bart. in l. veteres, de itinere actuque privato, & in l. non solùm, §. annus, de excusat. tutor. Cepol. in l. itinere, de verbor. signific. & tit. de servit. rusticor. cap. 1. Nec debetur salarium temporis, quo per vias non rectas itur, Rebuff. de legat. Principũ, num. 29. Quod secundùm ipsos limitandum est, nisi via tuta non esset, vel alia appareret huic similis iusta causa: quod etiam ad taxatum tempus habentes extenderem, si iusta causa id suaderet, satis enim plana est Regis nostri Christianissimi voluntas: noluit enim iustè impeditis præmium subtrahere, sed fraudibus obviare. Est autem ad supra dicta solemnis limitatio Corseti in suis singularibus, verb. *Salarium* 3. in fin. ubi docet, tali itineranti in itinere decedenti, vel in officio non recepto, salarium non deberi, Bart. in l. diem functo, de offic. assess. num. 2. & in Authent. de administratorib. num. 2. per text. ibi, licèt ei debeant expensæ præstari: sentit idem ex alijs, Alexand. in l. diem functo 4. de offic. assessor. num. 22. Et potest in hoc induci l. si nemo 19. §. testamento, in fine, de testamentar. tutela, ubi est iudicium tutelæ cum tutore ex ante gesto si pupillus nascatur, & l. 9. tit. 8 par. 5. ibi: *Desque huviesse començado à usar*, & ibi gloss. 5. & seqq. sed apud nos non multum refert, salariũ an expensæ præstarentur, quin longius expensæ nostri itineris salarium excedunt, ut nulli nostrum non plus quàm patet.

(§)

GLOS.

GLOSSA XXXIX.

Todo el tiempo que le sirvieredes.

1 *PRO tempore servitij salarium debetur tantummodò.*
2 *Ante negotium finitum nō debetur salarium.*
3 *In negotio dividuo respectu temporis salarium debetur.*
4 *Absenti qualiter debeatur salarium, & num. seq.*
6 *Infirmo salarium debetur.*
7 *An pro toto anno salarium debeatur mortuo.*

DE SERVIENDO OFFICIO.

1 PRO servitii tempore solūmodò, non aliàs salarium debetur, l.1 tit.15.lib.9. Recop. l.nemo 8.C.de advoc. div. iudic. l.1. C.de re militari, lib.10. Alciatus in legem diē functo, de offic.assess.num.4.& per totum, Rebuff.de salar.taxat.n.10. Capic.decis.125.n.4 & seq. secundùm laborem enim unusquisque mercedem debet accipere, Paul.2. ad Corint. c. 3. & pro quo tempore quis servivit, salarium etiam non expressè cōstitutum accipere potest, & debet, ut tale probatur decis. Genuens.115 per tot. ubi rectè intelligitur, l.salariū, C.mādati: pro labore enim salarium datur, gloss.1.per text.ibi in l.11.tit.8.par.5. Unde consequens est necessariū per argumentum à contrario sensu,nō deberi salarium non laboranti, Bald.in l. liberti,n.11.C.de oper.libert. Imò negligentem in officio salario privari, docet l.parpu æ 5.& ibi Rebuff.C.de vestibus oloberis,lib.11.Paris de Put. de syndic.§.iudices quasi cōvicti,n.3. tom.13. tract. fol. mihi 82. Baeza de decima tutor. cap. 13. Amedæus de syndicato,n.84. Aviles cap.1. Prætor. verb. *A las partes*,n.38. fol.36. Unde
2 nec ante finitum negotium salariū deberi, docet Specul.lib.1.de salario, §. nunc de procurat.n.7.fol.mihi 133.licèt secus ibidem ipse existimet in advocati salario, §.sequitur, de advoca-
3 torum,n.14. Sed salarium deberi ante negotium, aut tempus finitum decedenti etiam, pro quo tēpore servivit, tenet Bald. in l.ædem 2. n. 8. & seqq. C.locati, Alex.in l.si unc,§.item quidam,locati; Bald.in l.si partis, de leg. 3.sed in salario & facto dividuo dividi, & pro parte deberi docet latè Alex.in l.diem functo, de offic. assessor. & ibi gloss. & officiali remoto salarium pro tempore præterito deberi, docet Bartol.in d.l.diē functo, n.4. aliàs in unico facto non deberetur,nisi post administrationem & operam præstitam,ex Bald.in d.l.liberti,à n.11. C.de opèr.li-
4 bert. Unde absenti salariū nō debetur, nisi in quantum licentia absentiæ data fuit,ut probat l.penult.ubi gl. & Bart. C.de proximis sacr.scrin.lib.12.gloss. in l.si desertorem, §.si ad diem,verb. *Commeatus*, de re militari, Bald.in l.si ea, C.de cōd. instit. Bart.in l.per hāc aliàs l.iubemus,C.de erogat.militar. annon.lib.12. Ioan.de Pra.in l.si quis. ita.§.si duobus, de condit.& demōst. Bald.item in Auth. habita, C.si filius pro patre, Alex.in l.diem, de offic.assessor.num.33. Aviles d.cap.1.Prætor. verb.*Salario*,n.12. Domesticus enim abesse non debet sub pœna l.si quis 3. C.de domestic.& protectorib.lib.12. Absenti autem ex iusta causa salariū solvi debet. l.hac lege 14. & ibi gloss. verb.*Deductione*, C.de proxim.sacror.

 scri-

serioior. & ita maior honor debetur administrāti præsenti, quàm absenti, ex Chassan. in catal. glor. mund. 6. par. consid. 3. Quin apud nos gravior est imposita pœna, cùm mandatis Regijs etiā pœna suspēsionis officij imponitur absenti sine superioris licentia, ex
5 qua etiā præsentiæ necessitate & fulcitur, quod sup. vidisti gl. 28. videlicet fiscalē non posse per substitutū servire, quod & probat Specul. lib. 1. tit. de salarijs, § postremò, n. 8. licèt cōtrariū videatur sentire Alex. in l. diē functo 4. n. 23. de offic. assessor. Sed profectò negari nō potest personæ industriam à Principe fuisse electam, & ita alteri delegari non posse, l. inter artifices 31. de solutionib. cum alijs, & in nostris ordinationibus cavetur, ut vidisti d. gloss. 28. & sup. gloss. 6. & alijs, sed ex legitima absentiæ, vel infirmitatis causa rectè poterit fisci procurator substitutū nominare, ex Angel. in Authēt. ut cler. apud prop. Episco. col. 6.
6 Quod & pater meus fecit suo tēpore, & ego feci. Infirmo etiā pro tempore infirmitatis impedito salariū debetur, cùm etiā infirmus dicatur servire, l. si cui 38. §. fin. & ibi Bart. ex quib. causis mai. Capel. Tolos. q. 350. in addit. Amod. de syndic. n. 187. l. 4. tit. 31. par. 2. glos. in l. 7. tit. 2. par. 5. Aviles d. cap. 1. Præt. verb. *Salario*, n. 19. & legato debetur salarium tempore infirmitatis, Laudens. de legat. Princip. q. 36. & ita conductus pro anno alteri servire, & si aliquo tēpore infirmetur, finito anno, illo illud non tenebitur reficere, nec servire, ex Tiraq. in l. boves, §. hoc sermone, n. 63. de leg. 2. Quin famulo infirmo modicas saltē expēsas dominus facere tenetur, Bald. in l. si cùm dotē 23. §. sin autem in sævissimo, n. 8. & 9. solut. matr. & Aviles ubi proximè: & incipienti pro anno servire, &
7 ante eius finē mortuo, integri anni salarium deberi, tenet Bald. in l. 1. C. de suffrag. gloss. magna, & Bart. in l. uno, §. item cùm quidā, D. locati plenius idē Bart. in l. 1 §. divus, de var. & extr. cogn. idem Bart. & Alex. in l. diem, de offic. assessor. d. l. 4. tit. 31. par. 2. & l. 9. tit. 8. p. 5. Aviles d. cap. 1. n. 17. Faber lib. 1. Cod. tit. 7. diff. 1. debetur enim in principio anni, sed solutio fit in fine, Alciat. in l. creditori 5. n. 17. C. de pact. & vide per Rebuff. in l. 4. C. de domestic. & protectorib. lib. 12. præcipuè Bart. proximè citatus, in d. l. diē functo, ubi examinat has quæstiones. Et an Medici hæredibus debeatur salariū anni incepti, Corn. cons. 70. lib. 1. & deberi totius anni salariū fiscalis hæredibus, est l. post duos 15. C. de advoc. div. iudicior. quin & sequentis anni, l. fin. C. de domestic. & protect. lib. 12. residui autem tēporis dicitur in l. sacris 12. C. de proxim. sacrorum scrin. lib. 12. Et hæredes advocati fiscalis salariū totius anni lucrari; aliorū autem pro rata solūmodò, refert Per. Æ od. rer. iudic. lib. 4. tit. 9. locati, & cond. c. 4. Sed dubio procul apud nos contrarium observatur, & ita semper vidi, præterquàm in sancto Inquisitionis Officio, nā cum initio quorumlibet quatuor mensiū tertia salarij pars solvatur Sācti Tribunalis officialibus, si ante finitos illos mēses, vel moriatur, vel promoveatur, nil ex dicto salario restituit, prout & in patre meo, & alijs observari. & non repeti salarium ante solutū, tenet Flor. de Mena q. 8. n. 54. fol. 74. at aliàs nunquam id vidi. Benè verū est, Regiam humanitatem semper aliquā partem salarij, vel viduæ vel filijs Auditoris, vel similium concedere: & hodie in Regali Indiarū Consilio observatur, ut mortuo quolibet Regalium Audientiarū ministro Auditore, scilicet Criminum Prætore, vel Fiscali dimidij anni salarium à die mortis mariti viduæ solvatur, id autē gratia, & regali liberalitate potius, quàm stricto iure fit, eo namque post diem obitus salarium non deberi, tenet Claperis causa 94. q. 1. pag. 203.

GLOSSA XL.

Que con vuestras cartas de pago, i traslado signado desta mi provision, i testimonio del dia que, como dicho es, salieredes de la dicha ciudad, mando, que les sean recebidos, i passados en cuenta los maravedis que asi os dieren, i pagaren, sin otro recaudo alguno, i que asienten esta mi provision en los libros que tienen.

1 *INstrumentum solutionis datur ab accipiente.*
2 *Solutio potest per testes probari.*
3 *Solventi cavendum est in scriptis.*
4 *Instrumentum in solutione fiscalibus solum probat.*
5 *Maximi commodi est instrumentum.*

DE APOCHA SOLVtionis.

1 TRia requiruntur hîc ad salarij solutionem ex parte solventium, ultra ea, quæ ante requisita sunt in recipiente solutionem, quę & cum his convertuntur, ut in proximis glossis vidisti, ex his autem tribus duo, mandatum scilicet Regis nostri, & testimonium itineris arrepti, suis locis explicata sunt: tertium autem, instrumentum scilicet solutionis pro commodiori probatione requiritur: & licèt in his tribus instrumentum intercedat, tamen peculiariter istud solutionis, ibi: *Cartas de pago*, & licèt possit solutio per testes probari, l. 32. tit. 16. par. 3. & ibi gloss. 2. in tantùm, ut id obtineat, etiam si contrarium pactum procedat, & tale
2 pactum non valeat, ut ex alijs refert Suar. in thesaur. comm. opinion. verb. *Solutio* 2. ex Antonio de Can. in tract. de execut. instrum. quæst. 36. num. 75. Foler. in pragmat. de censibus, versic. *Quæ quidem executio nullo falsitatis*, numer. 57. & seq. Imò instrumentũ quitationis nõ probat, nisi in eo plenè de solutione constet, ut docet Stracha de adiecto, §. quãdo adiecto solvi possit, num. 125. tamen solventi cavendum est in scriptis, l. plures 18. C. de fide
3 instrum. Quod maximam affert utilitatem solventi, nam allegans solutionem, eam tenetur probare, l. 1. C. de probationib. l. 1. tit. 14. par. 3. nisi vel quitationis instrumentũ ostendat, vel instrumenti debitum cancellatum, l. si chirographum 24. de probationib. secundùm Petrum in dict. l. 1. De quo etiam videnda sunt notata in l. 2. de pactis, & licèt id videatur intelligendum respectu ipsius, cui debet fieri solutio, non autem respectu tertij, ut notat Collector commun. opin. lib.
4 17. verb. *Solutio*. Tamen maximi cõmodi omninò est instrumentum, quod probatio probata dicitur, & manifestam facit probationem, Mascard. cõclus. 906. per totam, & decis. Genuẽs. 59. à num. 1. & 152. num. 1. Quod præcipuè procedit in fisco, cùm solutio ei facta aliter nõ possit probari, nõ enim probatur per testes, sed per scripturã, Bart. in l. etsi 3. C. de fide instrum. lib. 10. notab. 3. & in l. ad inferiorem, numer. 8. C. de apochis public. & desc. lib. 10. & l. si tempora 4. eodẽ tit. ibi: *Solum libros censuales agnovit*, & vidisti

suprà gloss. 16. speciali 29. num. 123.
5 Pro qua etiam parte considerari potest l. nomen, secundùm unam lecturam, C. quæ res pignori obligari possunt, ubi debitor non tenetur solvere creditori creditoris sui, nisi de cessione constet per publicum instrumentũ. Nec denuntiatio aliter prodest denũtianti, Bart. in l. 1. in princip. de novi oper. nuntiat. licèt contrarium teneat Speculator per dicta l. nomen, Corne. consil. 61. 3. par. Sed ut omnes cessent difficultates, & solutionis instrumentum hic requiritur, & ut titulus hic describatur in officialium libris, ne aliquaunquam oriri possit dubitatio, an iure solutio salarij fuerit facta. Et ita non curandum de doctrina Vivij lib. 1. decis. 184. num. 8. & Mascard. de probationibus, conclus. 1324. num. 12. existimantium testibus posse probari talem solutionem, est enim solemnitas statuta fiscalium solutionũ, à qua recedere non licet.

GLOSSA XLI.

Y assentada, os la buelvan originalmente, para que la tengais por titulo.

1 *Titulus officij debet esse in scriptis.*
2 *Possessio, nec alia pro titulo sufficiunt, sed instrumentum.*
3 *Post receptum quem, sufficit probatio tituli per testes.*

DE TITVLO OFFICII.

1 Officium est, quod homo homini debet in genere, Bart. in l. 1. § mãdatum, num. 1. mandati, & tituli verbum plures significationes admittit, Rebuff. de pacificis possessorib. n. 67. & cùm titulus ad officium obtinendũ sit necessarius, ut suprà probavimus gloss. 27. *I por esta mi carta*, & is titulus in scriptis debeat esse, ex Rebuff. in praxi ben. tit. de forma litterarum tonsuræ, num. 22. cum tribus seqq. & tradit Aviles cap. 1. Prætor. verb. *Cartas*, & videbis infrà gloss. 45. iure optimo titulus hic mihi reddi iubetur, ut habeam pro titulo, & omni tempore huiusmodi titulum petitum possim exhibere, si ad id per superiorem ex officio agatur, ut latè tradit Rebuff. in praxi benef. tit. de rescriptis ad beneficia vacantia, num. 17. &
2 alijs: titulus enim simpliciter necessarius est, ut hoc probatur, & vidisti dicta glossa 27. *I por esta mi carta*. Ad effectum enim probationis gratię requiritur scriptura, nec sine ea quis recipi potest, Pet. Ravena sing. 85. 2. to. cart. 138. & vidisti latè sup. gloss. 27. in princ. & quando scriptura requiratur, vide glos. verb. *Scriptis*, in cap. 1. de cẽsib. lib. 6. & Ias. in l. cùm proponas, & l. 1. C. de pactis, & Gutierrez lib. 4. pract. q. 9. Selva de benef. 3. par. q. 22. & ita inde argumentum insurgit concludens: nam titulus in hoc officio necessarius est: at cùm titulus necessarius est, longa possessio non sufficit: ergo titulus petitus semper debet exhiberi, non obstante possessione officij. Discursus argumentationis legitimus est, maiorem probavimus suprà dicta gloss. 27. minorem autem latè probat Alciat. de præsumptionibus, regul. 2. præsumpt. 4. numer. 3. quia nec Principis tolerantia pro titulo est, ut in decimis docet Geminianus in cap. 2. de præb. lib. 6. & facit argumentum Clement. si Romanus Pontifex, de præbend. & facit quod dixi

dixi sup.glos.20.num.3.& ita perceptio salarii non probat officium, vidisti
3 suprà gloss.35. Consequentia autem rectè infertur. Quin licet gesta à præsumpto officiali, & pro tali habito valeant, & teneant, ut probat l. Barbarius Philippus, & quę ibi notantur de offic. Prætor. tamen talis possessio eum non probat officialem, nec verũ possessorem, ex Boer. decis.150. numer.5. Alciato de præsumptionib. regul.2. præsumpt.4. Vnde semper à superiore, vel à Iudice requisitus, titulum debet exhibere; licèt secus cum à privato id petitur, intelligat Rebuf. suprà relatus, nec Fiscalis tenetur in processu probare se talem, Guido Papa decis.259. vidisti suprà gloss.16. in fin. num.118. & gloss 20. §.9. numer. 134. Rebuff. in l. inter publica 17. verbo *Fiscus*, de verbor. signif. Quin in defectum etiam per testes titulũ posse probari, docet Rebuff. ubi suprà tit. de forma litterarum tonsuræ, num.23. cùm scilicet amissum est privilegij instrumentum, cap. cùm olim 12. de privil. Et in casu tonsuræ iam vidi de facto. Hoc autem quod de probatione tituli per testes diximus, intelligit & limitat Aviles cap.1. Prætor. verb. *Cartas*, num.9. cùm iam ad officium semel receptus fuit, secus autẽ à principio, quod verum credo, & probat Rebuff. l.1. C. de apparitorib. Magistror. &c. lib.12. & gloss.5. l.4. tit.2. par.6. Guido Papa quæst.474. Pet. Pechius de amortizatione, cap.25. & antequàm hic discedamus adverte, cum qui Magistratum se simulat cùm nõ sit, teneri crimine læsæ maiestatis, Pet. Greg. syntagm. lib.35. c.9. in fin. Et ita licèt procuratoris mandatum debeat à principio probari per instrumentum, tamen ubi semel procurator admissus fuit, sufficit testibus probari, Bover. 1.10. singular. verb. *Procurator*, n.31. fol.192. idẽ est in sententia, quæ ferri debet in scriptis, sed lata potest per testes probari, Vantius de nullit. tit. de null. ex defectu process. n.77. & 312. nec teneri probare se talẽ, tenet Guid. Pap. q.259. Obiter autem nota quod refert Bart. in l. si urbana 55. in fin. de conditionib. instit. ut favor pupilli, vel Ecclesiæ etiam ex Abbate intruso faciat acquiri actionem.

GLOSSA XLII.

Del dicho oficio.

1 *Officium quot dupliciter accipiatur.*

DE NOMINE OFFICII.

4 LEX 1. tit.9. par.2. definit officiũ, *Servicio señalado*, & aliqua vidisti sup. gloss. proxima, sed quo ad nos duplex habet significatum hoc verbum *Officium*, sumitur enim, & pro iurisdictione, & pro administratione, Bertachinus in repertorio, verb. *Officium* 14. ex cap. Salvator 11. quæst. 3. & Cardinal. in Clement. 2. §.1. de ætate & qualitate, Gama decis.353. Alciat. in Rubric. de offic. assessor. num.1. & l.1. tit.9. par.2. & generaliter id, ad quod quis tenetur, officium dicitur, unde Magistratuum officia dicuntur in titulis primi libri Digestorum, & late per Prateium de verbis iuris, & Calepinum in suo dictionario, quin & Magistratus ipse officium dicitur, l. fideiussor 7. §. ultimo, qui satisdare cogantur, & hoc, & pro administratione, & pro iurisdictione, &

&alijs modis potest sumi, ut in suprà dictis glossis vidisti, & de verbo officium, vide Pavinum de officio & potestate Capituli sede vacāti, prælud, 2. & aliqui honorantur dignitate sine administratione, Rocius memorabilium Regni Barcinnonæ, lib.3.cap. 8.num.4.

GLOSSA XLIII.

Dada en san Lorenço.

1 *DATA est de substantia rescripti.*
2 *Idem in instrumentis tabellionis.*
3 *In accusationibus, & in alijs.*
4 *Locus loci an debeat exprimi, & numer.8.*
5 *Confinia debent exprimi.*
6 *Privilegio Principis creditur propter maximam solemnitatem.*
7 *Imperatori creditur de facto proprio.*

DE DATA.

1 DATA de substantia est in rescriptis, l.111.tit.18.par.3. ut tradit Rebuff. in praxi ben. dict. tit. de forma litterarum tōsuræ, num.19.pag.16. Ias. in repet. l. admo-
2 nendi, de iureiurando, num.163. Sed etiam in instrumentis à tabellione confectis loci appositio de substātia est, l.optimam, & ibi omnes, C. de cōtrahen l. & commit. stipul. Speculat. de instrumentorū editione, §.1. Bart. in l.lecti, num.34. si cert. petat. & Authent. quibus modis nat. effician. leg. num.3. & 4. in l.generali, C. de tab. lib.10. Bart. in Auth. ut præp. no. imp. num.7. Rebuff. in praxi ben. tit. de forma litterarum tonsuræ, num. 7. & 10. pag. 15. Maranta de ordin. iudic. par.6. de instr. productione, num.21.
3 Capel. Tolosana quęst.492. Quin in accusationibus etiam idem observari probat Bart. in l.liberorum, de accusationibus, num.12. etiam si civiliter agatur, ut docet idem Bart. in l.Prætor edixit, de iniurijs, num.1. & in l. viro, atque uxori, num.7. solut. matrim. Quin generaliter in actionibus civilibus docet gloss. verb. *Confertur*, in cap. Abbate sanè, de re iudic. lib.6. Bart. in l.qua quisque, num.9. de edēd. & locus, mēsis, & annuus sunt de substantia cuiusque actus, Amodæus de
4 syndicatu num.177. Et non solùm debet locus exprimi, ut vidisti: sed etiā locus loci, ut docet Bart. in dict. Authent. quibus modis nat. & in l. 1. §. si autem, de vi & vi armata, & in l. de pupillo, §. qui autem, num.2. & 3. de novi oper. nuntiat. & in d. Authent. ut præponatur nomen Imp. num. 8. & alibi sæpè, Gratian. discept. forens. 3. tom. cap.479. à num.47. Alciatus lib. 4. responsorum, consil. 4. numero 4. sed contrariū Mascard. de probationibus, quæst.6. num.91. sed hoc in forma privilegij non expresit l. 44. titul.18. part.3. Gregor. in l. 54. titul. 18. part.3. glossa 4. & in l. 12. titul. 9. part. 4. gloss. 2. ubi quid sit in adulterio, & an in accusatione criminali glossa 4. l. 14. per textum ibi, tit. 1. Bart. in dict. l. libellorum, num.5. de
5 accusationibus. Ex quibus posset difficilis reddi hæc datæ appositio, cùm loci locus non exprimatur, nisi facillè excusaretur, per Bartol. in dict. l. liberorum, ubi docet, hoc de confinibus non intelligi de loco adeò insigni & noto, ut alia non egeat demonstratione, de quo & aliqua vidisti suprà gloss.4. *Lo que vos el dicho Licenciado, &c.* Et cùm Conventus divo Lau-

Laurentio dicatus à pijssimo & sanctissimo nostro Secundo Philippo constructus à primo lapide usque ad ultimum, item & dotatus, à nullo non cognitus, non solùm ex nostris, sed & externis, longissimè cōmorātibus: nil
6 mirū, si alia non egeat demōstratione, prærerquā etiā sine loci appositione Principis privilegiū valet, cùm propter maximam solemnitatem, & sigilli appositionem omnis sinistra suspicio cesset, ut tradit Gregor. in l.2.tit. 18. par.2. gloss. 11. & gloss.1. l.44. & gloss.4. l.54. eod. tit. & videbis aliqua
7 infrà gloss.48. Quin Imperatori semper creditur de facto proprio sine die & Consule, ex Bald. in l. ex his, circa finem, C. de testam. militis, Paul. consil.33. in l. quæro, in fin. de ædil. edict. Cardinalis in Clement. 2. de re iud. 2. q. æst. & Bertachino in repertorio,
8 verb. *Imperator* 100. Nec regulariter in usu est, ut locus loci apponatur, nec præterquam in mea Hispalensi civitate id servari vidi, ibi enim semper apponitur in instrumentis, factū Hispali in domo talis, &c. Sed prout dixi, id aliàs nunquā fieri vidi, nec fortè necesse est, cùm regulariter factum præsumatur instrumentū in loco domicilij, ut docet decis. Genu. 126. n. 5. Puteus decis. 328.

GLOSSA XLIV.

A quatro de Otubre de mil i quinientos i noventa i siete.

1 *DIES apponi debet, & an in principio vel fine.*
2 *Hora an apponi debeat.*
3 *Cautus sit actor, ne plus quàm necesse est, apponat.*

DE DIE DATÆ.

1 NON solùm locus apponi debet, ut vidisti gloss. proxima, sed & dies etiā, ut hoc vides l. generali, C. de tabul. lib.10. Bart. in l. in summa, l. Labeo, n.2. de aqua pluvia arc. Greg. in l.44. tit.18. par.3. Rebuff. in praxi ben. tit. de forma litter. tonsur. num.6. pag.15. & sup. relati, licèt in scriptura privata non ita præcisè requiri voluit Bart. in Rubr. principij Digesti vet. n.4. quin regulariter debet in principio poni, ex Bald. in tit. de pace Cōstantię, §. pacta, n.2. in usibus feudorum, sed ex eo, quòd in fine ponatur, non vitiatur Instrumentum, ex eod. Bald. quin frequentius apud nos dies in fine ponitur, & in regalibus provisionibus semper, ut in præsenti vides. In privilegio enim ut hîc præcisè necessaria est diei appositio, Bart. in l. constitutione, C. eod. §. quibus. Diei enim appositio est de substātia, Cald. de empt. & vend. c.4. & 5. & dies, & Consul debent apponi in scriptura publica, sed non idem in privatā, l. cùm tabernam, §.1. de pign. Bart. in princ. procem. Digest. num.3. Rebuff. de chirograph. recogn. n.39. & ex defectu loci, & temporis appositionis reprobantur litterę, Viv. lib.3. decis.467. n.83. non enim sine eis valent, Guid. Pap. de rescript. n.34. 1. to. tractat. car.90. l. si qua 4. C. de divers. rescr. & inde est, ut cum diei appositione semper debeāt edi litteræ Apostolicæ, ut tradit Bober. in sing. ver. *Editio*, n.7. quin non solum dies apponi debet in accusationibus, ex Bald. in l. si quando 6. q. C. de testib. per c. Ab-
2 bate sanè, de re iud. lib.6. Sed & hora etiā debet inseri, si ex ea fiat punibile, vel non punibile delictum, Bart. in l. li-

l. libellorum, de accusat. n. 12. & Greg. in l. 54. ubi sup. & notant communiter criminalistę, sed consulti esse debent actores, ne aut diem, aut horam apponãt in accusatione, nisi id præcisè requiratur: nam magnum onus assumũt
3 id apponendo: si enim etiam superfluè diem, vel horam apponant, nec de die, vel hora specificè probaverint, absolvetur reus, nisi ad eius petitionẽ fiat, ut tradit Bart. in l. is qui reus, de public. iud. n. 9. & in l. Pantonius, §. rel; n. 3. de acquir. hæred. quibus cõsonat, quæ adducit Bern. Diaz in pract. crimin. can. c. 5. ubi expresè tenet delatorẽ, vel accusatorem teneri implere id, ad quod se sine causa adstrinxit, de quo etiam vidisti sup. glos. 17. à n. 18.

In citatione autem necesse nõ est horam exprimi, sed hora consueta debet quis comparere, Marant. 6. p. de citat. n. 66. fol. 167. Vantius de nullit. tit. de null. ex defectu citationis, n. 72. sed si horam contineat & alio tempore fiat, actus non tenet, idem Vãtius ibi n. 73. & in dicto testis hora non exprimitur, nisi necessaria sit præcisè, arg. l. libellorum, de accusationib. refert Feder. Schen de testib. num. 47. & Nellus de Sancto Geminiano n. 209. horæ autẽ expresio tanti est momẽti, ut existimet Pancirol. cons. 6. n. 24. instrumẽtũ privati cum horæ expresione fisco præferri, & eodem modo collationem ordinarij, etiam collationi Papę præferri, sed contrariũ Raud. var. c. 9. n. 6.

GLOSSA XLV.

Yo el Principe.

1 SVbscriptio necessaria est.
2 Nemo ad officium admittitur sine litteris Principis sigillatis.
3 Subscriptio efficit, ut tota scriptura censeatur facta manu subscribentis.
4 Subscriptio an sit necessaria, si tota scriptura manu obligantis scribatur.
5 Constitutiones subscriptiones appellabantur.
6 Hodie subscriptio requiritur in instrumentis.
7 Subscriptio an requiratur in inventario.
8 In alienatione rei Ecclesiasticæ necessaria est subscriptio Canonicorum.
Testes aliquando tenentur subscribere.
9 Patre vivente, filius non potest Regnũ administrare.
10 In suis hæredibus non successio, sed cõtinuatio est.
Suus non dicitur acquirere hæreditatẽ titulo lucrativo.
11 Patre vivente, filius dici potest Rex, Dux, vel Marchio.
12 Filio an Regni administrationem Rex possit concedere.

DE SVBSCRIPTIONE.

1 SVBSCRIPTIO hæc est Philippi nostri Tertij, nunc Regis, tunc 1
autem huius Regni primogeniti, primogenitus enim in Hispania Princeps dicitur, cæteri filij Infantes, Redin. de maiest. Princip. verb. *Princeps Romanus*, n. 6. Pet. Greg. syntagm. lib. 18. c. 2. n. 20. quæ subscriptio præcisè necessaria est, l. probatorias 9. C. de div. officijs, lib. 12. l. 24. tit. 3. lib. 2. Ordin. quæ est l. 10. tit. 4. lib. 2. Recop. ubi quæ per Regem subscribantur, & Greg. in l. 26. tit. 18. p. 3. & videbis infrà gl. 47. & 48. nec sufficit sigillum, Faber in Cod. lib. 4. tit. 14. diff. 20. & ut patet, hæc Regis subscriptio maioris momenti, & authoritatis est, quàm Secretarij subscriptio, & eam

sup.

2 supplet, Rebuff. in praxi ben. tit. de forma litterar. tonsuræ, n.21. nam nemo potest ad officiũ admitti sine litteris Principis sigillatis, l.2. tit.18.p. 3. in fine, Chassan. in Catal. glor. mũd. 5.p. consid. 24. cas. 61. fol. 114. de quo etiam est videndus Ioan. de Gratia de substantia procurat. & vidisti sup. gl. 27. estque l.2. tit.18.p.3. in fin. Et tan-
3 ti momenti est subscriptio, ut tota scriptura manu subscribentis cẽseatur scripta, l. cùm antiquitas, §. fin. C. de testam. l.1. §. sancimus, C. de Latina libertate tollend. decis. Gen. 51. n.2. & decis. 186. n.1. & decis. 126. n.2. & 6. & decis. 163. n.2. estque glos. 6. l.31. tit. 13. p.5. l.3. & ibi glos. 2. & 3. tit. p.6. Bart. in l. quæ dotis, à n.18. solut. matr. Tiraq. de retract. lign. gl.9. §.1. à n.46. & §.4 gl.1. n.34. Felin. in cap. quoniam contra, n.43. de probat. latè R. Suar. in l. post rẽ. in declar. leg. Reg. ampliat. 2. n.6. & quod de scriptura facta manu testatoris, idem & de subscripta dicendum, Tiraq. leg. connub. gl.7. n.194. & subscriptio validat imperfectam aliàs scripturam, Auth. si modo, C. famil. ercisc. licèt aliquando subscriptio non operetur sicut scriptura manu propria scripta, l.1. §. si filius, D. de fals. quin subscribentem etiam tertium obligari, probat l. fideiussor. § pater, de pignor. & notatur in l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, de verb. obl. Socin. reg. 477. & decis. Ge-
4 nuæ 72. Quin non sufficere, etsi totũ instrumentum manu propria sit scriptum, nisi & subscriptum sit, ex Paul. in l. cùm antiquitas, C. de testam. refert, & tenet Greg. in l.7. tit.15. p.4. gl.2. licèt contrarium teneat idem Greg. in l.2. tit.1. p.6. gl.3. & Paul. in d.l. cũ antiquitas, n.7. quod & ipsa l. cùm antiquitas videtur probare: & cùm tan-
5 ti momenti sit subscriptio evenit, ut Principum constitutiones dicerẽtur, quibus præsentibus respondebant, l.1. C. de constit. Princip. ibi: *Quodcunque igitur Imperator per epistolam & subscriptionem statuit, &c.* cuius forma ponitur, ut in l. sed si addes 21. §. fin. locati, ut voluit Pratei. de verb. iur. verb. *Subscriptio*, & litteræ Regiæ codicilli dicuntur, l. iudices 12. C. de dignita-
6 tib. lib.12. Et hodie apud nos in omnibus instrumentis partis subscriptio necessaria est, l.13. tit.25. lib.4. Rec. quod etiam in testamento nuncupativo procedere, ex decis. Neapol. 166. & alijs tenet Greg. in l.2. tit.1. par.2.
7 Et licèt in inventario saltem de consuetudine in hoc Regno subscriptionẽ non servari, docet Gregor. in l.5. tit.6. par.6. gl.16. tamen contrarium de iure esse, docet Specul. tit. de instrum. quod & plures allegãs sentit ipsemet Gregorius. Et cùm inventarium fit per procuratorem, talem procuratorẽ
8 necessariò debere subscribere, notat ipse, & in rei Ecclesiasticæ alienatione Canonicorum subscriptionem esse necessariam, cap.1. ubi notat Abb. de his quæ fiunt à Prælat. sine consensu Cap. Greg. id limitans in gl.1. l.2. tit. 14. p.1. Quin & multis casibus etiam testiũ subscriptio necessaria est, quos enumerat Socin. reg. 476. Quibus & alius casus addendus est, in codicillis scilicet etiam in scriptis factis, in his enim testium subscriptio non requiritur, ut post longam disputationem resolvit Greg. in l.3. tit.12. p.6. gloss.2. Regulariter autem testium subscriptio non est necessaria, ut per Socin. d. reg. 476. Quin nec etiam in Regijs litteris subscriptio testium necessaria est, gloss.3. l.1. tit.18. par.3.

Illud autem difficilius hìc videtur, titulum hunc non à Rege, cuius no-
9 mine expeditur, sed à primogenito vivente adhuc patre, expediri: subscriptio verò filij nec addit, nec detrahit factũ patris, l. subscriptio 32. C. de liberali causa; quod difficile videtur ex cap. Moyses 8. q.1. ex quo glos. 1. l.2. tit.15. p.2. existimat, vivente patre, non posse Regni administrationem filio concedi. Nec quis mihi obijciat vul-

vulgarem l. in suis 11. de lib. & posth.
10 §. in suis, de hæred. qual. & diff. ubi
probari videtur, in suis hæredibus suc-
cessionem non esse, sed veteris domi-
nij continuationem in filium, sicut &
vivente patre habebat & medium
non datur inter patris & filij dominiũ,
Gratian. 4 tom. discept. cap. 732. à nu-
mer. 32. & ita licèt extraneus cũ hæ-
reditatem habet, dicatur lucrativo ti-
tulo possidere, glos. in l. si duo, de acq.
hæred. & l. 1. C. de imponend. lucrati-
va descript. lib. 10. attamen in filio id
non dicitur, l. cùm ratio, D. de bonis
damnat. l. scripto, unde liberi, & ex gl.
Bart. Bald. in l. 4. C. de iur. & facti ig-
nor. refert Guillerm. in cap. Raynun-
tius, de testam. verb. *Mortuo itaque te-
statore* 2. n. 51. 2. p. fol. 130. Vnde & fi-
lius familias, sicut & paterfamilias di-
citur, quasi solùm in generante & ge-
nerato, non autem in dominio sit dif-
ferentia, ut, quem cæteri sequuntur,
docet Bart. in d. l. in suis, imò eadem
persona cũ patre dicitur filius, & pars
eius, l. cùm scimus 21. in fin. C. de a-
gricol. & censit. lib. 11. Ioan. Licirier
de primogen. lib. 1. q. 25. n. 27. cuius
rei rationem reddit Ioan. Lignag. de
amicitia, §. dictum, n. 1. & de crimine
læsæ Maiest. q. 5. n. 14. & sic filius ad-
huc vivente patre, dominus dicitur,
Tiraq. in præfat. l. si unquam, C. de re-
voc. donat. à n. 19. & de iure primog.
q. 33. estque l. 1. vers. *Largius*, de suc-
cessorio edicto, & possessor etiam vi-
vente patre dicitur, Guillerm. verb.
Mortuo itaque, el 1. n. 69. Caldas de in
integr. rest. verb. *Sine curatore*, n. 34. &
ideò suus hæres nõ præscribit pro hæ-
rede, post Covar. Pichard. in §. sui, In-
stit. de hær. qual. & quando secus, l. ni-
hil, C. de usucap. pro hærede, Covar.
in regul. possessor, 2. p. §. 5. n. 3. & filius
Regis vivẽte patre dominus dicitur,
& alia circa hoc vide per Mastrill. de
Magistr. lib. 1. c. 5. per tot. & lib. 4. c.
13. circa fin. Cumano cõs. 132. num. 1.
Mier. de maioratu to. 1. q. 23. n. 110. &
ideò filij dominorũ comprehendũtur
statutis civitatum, Marescot. lib. 1. re-
sol. c. 9. n. 3. unde infert Pancirol. cons.
1. n. 48. quòd sicut Princeps legibus
solutus est, ita etiam & eius filius: un-
de filius vivente patre, Rex dicitur,
11 Dux, Comes, vel Marchio, cuius rei
ratione plura cumulat Tiraq. in præf.
tract. *le mort*, declar. 4. latè Chassan. in
catal. glor. mund. 5. par. consid. 4. & in
consuet. Burg. tit. *des iustices*, § 5. verb.
Du Prince, n. 19. fol. 61. Boer. de au-
thor. magn. Consil. n. 106. Ioan. Lici-
rier de primog. q. 14. lib. 1. n. 25. Res-
taur. Castald. de imperat. q. 46. n. 10.
Paris do Put. de re milit. lib. 7. §. quo-
niam, n. 37. Paris. cons. 141. vol. 4. Cor-
set. de potest. Regia, 2. p. n. 25. Didac.
Per gl. 1. l. 1. tit. 2. lib. 2. Ordin. Dueñ.
reg. 55. n. 10. & vide inter communes,
1. to. cart. 450. Azeved in princ. tit. 3.
lib. 6. Recop. Alciat. in l. in suis, de li-
ber. & posth. n. 12. gl. 2. l. 1. tit. 15. p. 2.
Petr. Greg. syntagm. lib. 41. c. 6. Sunt-
que pro hac parte quasi iura expressa,
cap. Adrianus, 63. dist. ibi: *Ad Blasiũ
Imperatorem, & ad filios eius Constanti-
num & Leonem Augustos*, cap. 1. de pace
Constant. ibi: *Nos Federicus divina fa-
vente clementia, Romanorũ Imperator,
&c. Filius eius Rex Augustus*: & in prin
cipio capituli: *Nos Romanorum Impe-
rator, & filius noster Henricus Romano-
rum Rex*: sed quæ suprà proximè dixi-
mus, quoad nomẽ intelligendum est,
non quoad regimen, Archidiaconus,
& alij relati per Bald. in proœm. feud.
n. 36. & nõ propriè id intelligitur, sed
impropriè, vivente enim patre, filius
impropriè dominus potest dici, ut no-
tant iura sup. n. 9. relata, ibi, quasi quæ
verba impropriretatem denotant, ut
tenent omnes sup. relati, & Ioan. Lici-
rier de primog. q. 24. lib. 1. n. 1. quod nõ
sufficeret ad huius tituli validitatem,
nisi mandato generali nostri Secundi
Philippi sanctissimi Regis cautũ fue-
rit, ut filij subscriptioni crederetur, &
ita videbis infrà glossa proxima, ibi:

Su Alteza en su nombre. Hoc autem ideò fuit, quia iam hoc tempore gravius cœpit infirmari sanctissimus Rex, & necesse fuit, ut negotijs quibus semper nulli unquam labori parcens, indefesse insudavit, aliquantulũ abstinere, inde quæ Regia egebant subscriptione, à nostro Tertio Philippo invicto, nunc Rege, subscripta fuerunt, aliàs autem id facere nõ posset, nisi forsan communi opinione niterentur privilegia, ut quia pro iã Rege filius haberetur, ut consuluit Alex.
12 1.p.cons. 138. Sed adhuc difficile est, quod additio ad Boer. de author. magni Consil. d.n. 106. notat, Regem posse quoad nomen, nõ autem quoad gubernationem filio dignitatem cõmunicare, allegans ad id Archid. in §. itẽ obijcitur 2.q.1. Bald. in proœm. feudor. vers. *Aliqua, sed pauca de Principe*, de quo ibi per modernos, & cap. filijs 16.q.7. Alvar. in c.1. vers. *An filius Regis*, tit. quis dicatur Dux, Marchio, &c. & Greg. sup. relatus d. glo. 11. l. 2. tit. 15. par. 2. Sed meo videri præter Gregorium, cæteri non vidẽtur affirmare, non posse Regem administrationem concedere cum nomine, sed posse nomen sine administratione cõcedere, quod & expresse refert Corset. de potest. Regia, 5. par. n. 41. Non tamen inde infertur, non posse cũ nomine, & administrationẽ concedere, quin etsi id expresè tenerent, prout & Gregor. tamen ego contrariũ existimarem: puto etenim administrationem facilius, quàm dignitatem & nomen concedi, dignitas enim personæ adhæret, ut in Ducibus, Marchionibus, & alijs dignitatibus videmus, quæ adeò personalia sunt, ut nec ad successorem etiã transeant, nisi à Rege ipso, utpotè omnium dignitatum fonte, successori conferantur, quod & probat, & resolvit Parlad. rer. quotid. 2. p. c. 15. n. 3. ex Suar. in l. quoniam in prioribus, limit. 11. n. Administratio autem non solùm filio, sed Consilijs & Audientijs concedi potest, & est concessa, ut in earum ordinationibus cavetur: & ideò sub nomine, & sigillo Regio Audientiæ mandata expediuntur, quod & ego, & cæteri Auditores quotidie facimus, & omnes sciunt, quin & etiam ubi Rex adest aliquando non ipsemet, sed Consiliarij subscribunt, refert Greg. verb. *Cartas foreras*, in l. 26. tit. 12. p. 3. dignitatẽque considero actionem directam, quæ ossibus inhæret, administrationẽ autem exercitium, & utilem actionẽ, quæ & demandari potest, & demandatur quotidie, ut notatur in l. actio, de negot. gest. Unde & hoc tempore & alijs hæc administratio filijs Regum demandata est, quod sine difficultate, & in Secundo Philippo respectu Caroli Quinti, & in Tertio Philippo respectu Secundi cõtigit. Primogenitus autem Princeps dicitur, ut vidisti sup. in principio huius glossæ, idque tanquam pro famosiori, aliquando etiam & Magistratus Princeps dicitur, l. spadonem 17. §. si civitatis, de excusation. tutor. & iuxta illud; Dijs non detrahes, & Principi populi tui non maledices.

GLOSSA XLVI.

Yo Iuan de Ybarra, Secretario del Rei nuestro Señor, la fize escribir por su mandado, su Alteza en su nombre.

1 SVBSCRIPTIO *privilegiorũ regalium ad Secretarium spectat.*

2 *Clausula subscriptionis Secretarij simpliciter est necessaria ad validitatem.*

Subs-

3 *Schedula ſine ſubſcriptione valet, ſed non inſtrumentum.*

DE SVBSCRIPTIONE
Secretarij.

1 SVbſcriptio regalium privilegiorũ ad eiuſdem Regis Secretariũ ſpectat, quæ & magna eiuſdem præeminentia eſt, ex Chaſſan. in catal.glor. mundi, 6.p. conſid.9. eſtque apud nos l.7.& 8.tit.9.p.2. unde clauſula, de qua in hac gloſſ. ſcilicet ego talis Notarius, vel Secretarius, mag-
2 næ importantiæ eſt, imò de ſubſtãtia eſt huius inſtrumenti, ex Bald.in tit. de pace Conſtãt.n.1. Hugo de clauſ.1. n.254. Rebuff. in praxi benef. tit. de forma litterarum tonſuræ, n.21. pag. 16. *Platea in l.2. n.2. C. de conv.fiſc. deb.lib.10.* & eſt videnda l.2. tit.18. p.3.in fin. tantique momenti eſt hæc clauſula, ut ad validitatem actus ſimpliciter neceſſaria ſit,& licèt ſchedula manu contrahentis ſcripta ſufficiat etiã ſine ſubſcriptione, ut voluit Paulus, & alij, ut vidiſti ſup.gloſſ.46.n.4. Tamen in notario id non procedit ex eodẽ Paul.in d.l.cũ antiquitas 28.C. de teſtam. unde etiã ſi à Notario ſcriptum ſit inſtrumẽtum, adhuc Notarij ſubſcriptio eſt neceſſaria, & magis id procedit in noſtro Regno in litteris Regijs, l.15. tit.15.lib.2. Recop. ubi prohibentur Regiæ litteræ ſigillari, quæ à Regis Secretario nõ ſunt ſubſcriptæ, unde meritò titulus hic ſubſcribitur, & de Regis mandato eam ſubſcriptionẽ fieri affirmat ipſe; pœna enim ſtatuta eſt officiali ſubſcribenti non debita forma, l. fin. C. de diverſ. reſcript.

Poſt hæc autẽ à tergo ſunt ſubſcriptiones domini Conſiliariorum regalis Laniarum Conſilij in hunc modũ, & ita licèt digniores ſint domini Præſes, & Conſiliarij: tamen quia à tergo ſubſcribunt hoc loco, eorum ſubſcriptiones ponuntur.

GLOSSA XLVII.

El Licenciado Laguna. El Licenciado Benito Rodriguez Baltodano. Licenciado Aguſtin Alvarez de Toledo. El Licenciado Pedro Bravo de Sotomayor. Licenciado Molina de Medrano. El Licenciado Gonçalo de Aponte.

1 *IN arduis an conſilium Rex teneatur ſumere.*
2 *Conſiliarij Regem tenentur conſulere.*
3 *Non tenentur ſubſcribere Conſiliarij quod Regno non expedit.*
4 *In officiorum proviſionibus Senatores ſubſcribere debent.*
5 *In Arduis magis requiritur ſubſcriptio.*

DE SVBSCRIPTIONE
Conſiliariorum.

1 Proverb. 13. *Qui agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia*; & optimum eſt iudicium, quod plurimorum ſententia confirmatur, cap.prudentiam, de offic.deleg. & omnia melius expediuntur cum conſilio, ut in principio, & toto tit.21. part.3. & Epiſcopus in arduis non poteſt ſine Capitulo diſponere, Mareſcotus lib.1.variar. cap. 69. num.8. & non eſt ſine quæſtione an poſsit Papa, vel Rex ſine Procerum conſilio ardua expedire, Menchaca quæſtion.illuſtr. cap.23. Morla in emporio iuris, 1.par. tit.1. de legib.

bus, quæst.3. & licèt Papa possit sine consilio Cardinalium statuere, Marescot.lib.1.variar.cap.9.num.3. tamen æquum est, ut Princeps, sive Ecclesiasticus, sive secularis habeat secũ multos Consiliarios sapientes, Laudens. de Principe, quæst.154. Rebuf. de muneribus Regis Franciæ, num.155. Redin. de maiestate Principis, verb. *Sed etiam legibus*, per tot. & Princeps æquum est, ut petat, & sequatur consilia prudentum, Puteus de re militari, §. an Rex, num.1. Matienço in l.5.tit. 10.lib.5. Recopil. gloss.1 & 2. Principi enim cum suo Consilio creditur, Laudensis de Principis Consiliarijs, quæst.21. & cum Hernia Rebuff. de Consiliarijs Regum, num.21. & factum de Consilio Cameræ non revocatur per successorem, Restardus Castald. de Imperatore, quæst.114. à numer.3. Ideò quæ magni momẽti sunt, Rex solet cum Consiliariorum sententia expedire, text. & ibi Bald. & Ias. in l. placet, 1. lectura, C. de sacrosanct. Eccles. num.8. l. non dubiũ, C. de Decurion. lib.10. l.19. tit.1. part.1. & in talibus gravibus negotijs Papam, vel Regem præcisè teneri proceres consulere, tenet ex alijs Menchac. illustrium quæstion. lib.1. cap.23. Belluga in speculo Principum, rubr.10. & Episcopus etiã tenetur Capitulum cõsulere, latè l.9. tit.14. par.1. & ibi gloss. 10. Vnde à fortiori legem sine Procerum consilio Rex non condit, ut quo-
2 tidie videmus, & tradit Ioannes Mõtaigne de Parlamentis, §. adde, quod quamvis, num.4. & 5. Mich. Vicurrus de regimine mundi, quæst.3. part.3. num.10. & quali consilio leges fieri debeant, est l.9. tit.1. par.1. & tunc maioris auctoritatis leges sunt, quã si per solum Regem fiant, Belluga & ex eo Leon decis. Valent. 144. num.47. & quali consilio debeant emendari, l.17. cum duobus seqq. eodem, & est l. humanum, C. de legib. Dom. Valençuel. discursu Status & Belli, 2. par. consid. 20. & Senatores ipsi Regem tenentur consulere, ex Salic. in l. fin. not.1. C. de pactis, cap. fin. de dilationibus, circa medium, optima l.7. tit.18. par.4. & ibi Gregor. quin & Princeps ipse cẽsetur de ordine Senatorum, l. ius Senatorum, C. de dignitatib. l. quisquis, C. ad legem Iuliam maiestat. ex Boer. & alijs, Menchaca quæst. illustr. cap. 1. num.18. illud enim, quod cum Procerum consilio fit, ad bonum Reipublicę redundat, l. humanum, & ibi Bald. num.1. C. de legibus. Vnde cùm tanti momẽti officiorum provisio sit, indeque & Regis & Regni quies dependeat, iure optimo cum Consiliariorum consilio id fit, Bobadilla in politica lib.1. cap.3. num.4. & Consilij consultatio, Regis item approbatio, magnum honorem fiscalis, & cæterorum electioni, electisque ipsis tribuit, ut eleganter probat Auth. ut iudices sine quoquo suffragio, §. eos, inquit enim: *Quis enim non diligat cum & honestate compleri magna putet, si nostro decreto, iudicioque tui culminis ad cingulũ*
3 *veniat*. Vnde & iubetur, ut singuli tituli à consulentibus subscribantur, ut semper qui fuerint, sciatur, & facti sui teneantur rationem reddere, ex l.13. tit.4. lib.2. Recop. & Quæstor debet subscribere sacras iussiones, Auth. ut divinæ iussiones subscriptiones habeant, coll.8. & ibi Bart. Vnde si aliquid fiat præter id, quod Regi, aut Regno expediat, Consiliarij subscribere non tenentur, nec debent, Luc. de Pen. in l.2. C. de tabularijs, lib.10. refert latè Aviles in proœm. capitum Corr. verb. *Acordò*, præcipuè num.15.
4 Vnde forsan cautum est l.2. & 15. tit. 3. lib.2. Ordin. ut ad minus quatuor ex Regijs Cõsiliarijs titulos, seu provisiones, ita enim vulgariter dicimus, subscribant, nec aliter provisio expedita debet sigillari, nisi Consiliariorũ subscriptiones praecedant, l.15. tit.15.
5 lib.2. Recop. & cùm tanti momenti sigillum sit, ut statim videbis, facilè po-

poteris inferre, quanti & hæc Consiliariorum subscriptiones haberi debent: in his enim valdè arduis magis subscriptio desideratur: unde laici intercessentes electioni Episcopi subscribere tenentur, ex gloss. final. cap. Hadrianus 2. 63. distinct. & testes etiam aliquando subscribunt, ut remissivè vidisti suprà gloss. 46. num. 8.

GLOSSA XLVIII. Final.

Registrada. Gabriel de Roa. Por Chanciller, Pedro de Ledesma.

1 *Regum est privilegia sigillo roborare.*
2 *Sigillatæ epistolæ fides tribuitur.*
3 *Sigillum quantum importet in Regijs litteris.*
4 *Sigillum est de substantia.*

DE SIGILLO.

1 Hi duo pro complemento subscribunt, inter quorum subscriptiones sigillum Regium est, quod robur huic titulo tribuit in summa tit. 20. par. 3. & de sigillo vide Gratianum decis. 143. cum additione, & Vivium decis. 54. lib. 1. estque l. ad testium 22. §. signum, de testamentis, & an sit de substantia in testamento, Rota novissima 1. tom. decis. 30. pag. 17. & de sigillo Regio Parlador. differentia 10. num. 11. & seqq. & Rota novissima 1. par. decis. 535. Gasp. Antonius Thesaurus lib. 2. forens. quæst. 100. & Speculator lib. 2. par. 1. de citatione, §. 5. iam num. 13. & seq. Regum enim est propriam scripturam proprio sigillo roborare, ex Corseto de potestate Regia, 3. part. num. 11. & Princeps semper sigillo procuratorē constituit, ut docet Chassan. in catalogo gloriæ mundi, 5. part. consid. 24. casu 186. & Damhouder. in praxi rerum civilium, cap. 90. num. 4. & de sigillo & data vide Alciat. lib. 8. responsi. consi. 1. à num. 25. aliquando verò secus, Vgo de Celso verb. *Cartas*, l. 114. & 172. styli. Quin & aliquādo privati etiam sigillo proprias epistolas, vel instrumenta muniunt, l. 1. 2 tit. 20. part. 3. magnique momenti illud est, efficit enim, ut fides adhibeatur tali epistolę, & pro subscriptione est, ut tradit Ias. in repetitione l. admonendi, num. 91. de iur. iurand. & Hippolyt. in Rubr. C. de probation. num. 300. Sed sigillum solum non sufficere ubi subscriptio necessaria est, probat Cod. Fabrianum de probationibus, diffinit. 20. probat autem sigillum in hoc, super quibus est inventum, Mascard. de probationib. conclus. 627. num. 5. & litteris sigillatis omninò creditur, Bart. in l. si procuratorem 65. num. 2. de procuratorib. & aliqua de sigillo ibi num. 3. facit l. 7. tit. 18. par. 3. ibi: *Porque no venga en duda esta mi carta, &c.* Sigillo enim utimur ut fides detur, & alia de hoc vide per Gasparem Ant. Thesaur. quæstion. forensium lib. 2. quæst. ultima, & vide l. 14. tit. 5. par. 3. Sigillum enim præsumitur appositum de voluntate eius, cuius est, & ideò multum attēdendum cui committitur, Gregor. in l. 26. tit. 18. par. 3. verb. *Cartas foreras.*
3 At in Regijs titulis magnæ importātiæ sigillum est, ex Bald. in l. Imperialis clementiæ, relato à Guidone Papa singul. 517. & l. 44. & ibi gloss. 3. tit. 18. par. 3. Est enim mutus testis, qui contenta in scriptura testificat, l. 1. tit. 20. par. 3. verificat namque lit-

te-

teram Regis, Andr. de Isernia de prohibita feud. alienat. per Loth. cap. quoniam, allegans l. 2. C. de rebus alienat. Estque gloss. final. l. 1. tit. 18. par. 3. sigillum enim facit scripturam indubitatam, ut docet additio ad Mathesillanum singul. 22. num. quod præcipuè procedit si sigillum Regium sit, ut plenè probat gloss. fin. l. 114. tit. 18. part. 3. creditur namque ei etiam ad Principis utilitatem, Bald. in l. exemplo, num. 4. de probat. Chassan. in catalogo gloriæ mundi, 5. part. consider. 24. speciali 186 & in consuetud. Burgund. gloss. verb. *Signati*, fin. licèt aliàs secus sit ex eodem: sigillum namque facit authenticam scripturam, licèt non publicam, l. 16. tit. 9. part. 1. Abb. in cap. 1. & 2 in princip. de fide instrumentorum; littera enim Principis cum bulla habetur pro instrumento publico, Laudens. de fisco, quæst. 314. & quæ requirat publicum instrumentum, vide Bart. in repetitione §. si initium, l. si quis, num. 6. D. de edendo, Diego Perez in l. 5. tit. 8. lib. 3. Ordinamenti, glossa verb. *Cartas*. Vnde &
4 pro subscriptione est aliquando, ut vidisti suprà num. 1. & probat decis. Genu. 126 num. 7. sed quòd apocha mercatorum sigillata non valeat non subscripta, Bartol. in l. ad testium 22. §. si quis ex testibus, num. 2. de testament. & apud nos in litteris Regijs id magis sine scrupulo procedit, de substantia enim in eis sigillum requiritur, l. 3. tit. 18 par. 3. Vnde privilegium cuius sigillum corrosum est, & in totum separatum non valet, Bartol. in l. 1. §. final. de secund. tabul. Sigilli enim corrosio in antiquis fidem instrumenti tollit, Graveta de antiquitate temporum, 1. part. cap. ultimo, testes deponentes de credulitate, &c. num. 40. sustinebitur autem privilegium corrosa chordula, si tamen filum remaneat in quo sustineatur sigillum, Bartol. in l. tabulas, §. si rogatus, num. 1. de bonorũ possessione secundùm tabulas: nec litteris etiam supplicationis per Principem non sigillatis non creditur, Corn. consil. 312. num. 22. vol. 1. Ioann. de Graff. de rescript. Apostolicis, in princip. num. 4. & 8. Laudensis de privileg. quæst. 21. & litteris Apostolicis, & aliorum Prælatorum sigillatis fides adhibetur, idem Corne. cons. 342. num. 26. vol. 1. quin & sigillis etiam ignotis regulariter creditur, cap. 1. & 2. 18. distinct. Socin. regul. 491. Sed ut fides adhibeatur, necesse est, ut sigillum consuetum sit, l. final. tit. 26. part. 2. ibi: *Sellada con el sello que fue fecho para esto*; aliàs falsum dicitur rescriptum, quin scriptura, quæ altero sigillo deberet roborari, si altero sigilletur, non valet, l. 16. tit. 15. lib. 2. Recop. Sed si rescriptum sigillatum sit sigillo, privilegium non eget clausula non obstante, Ripa in l. quominus, de fluminibus, num. 33. & si testis signat alieno anulo, hoc debet exprimere, Bartol. in §. si ab ipso, l. ad testiũ 22. de testam. & de forma sigilli Papæ, & Imperatoris vide Speculator de rescripti præsentatione, §. primò igitur, num. 2. & 3. Vnde nil mirum, si sigillum adulterans Papæ, Regis, aut Episcopi, tam graviter puniatur, ut in l. 4. & 6. titul. 7. part. 7. & l. 3. tit. 17. lib. 8. Recopilat. de quo latè per Didac. Perez in l. 21. titul. 16. lib. 8. Ordinamenti. Ille autem sigilli singularis effectus est, ut ubi prius domini sigillum accepit, præferendus sit in emptione feudi, vide Caldas de iure emphyteutico, 4. parte, cap. 10. num. 37. in fine, & sigillo iudicem citare posse, videtur probari l. 17. & 18. tit. 1. *de los juezes*, lib. 2. *del fuero juzgo*, ibi: *Si el juez le llamàre por su carta, ò por su sello*, & mandatum est, vel præsumitur per sigillum, & quando hoc sit, vide Manticam de ambiguis conventionibus lib. 7. tit. 10. to. 1. & sigillum Regium debet honorari, l. 18. tit.

tit.13.part.2. Absolutus ergo,& omnibus sanè suis numeris est titulus noster,nec in eo aliquid aliud experi, aut desiderari potest, ut ei integra fides debeat adhiberi, & executioni mandari. Eiusdem autem glossæ plura desunt, quæ Lectori amico addenda relinquo: ea autem quæ in hoc opusculo continentur, emendanda, & castigando trado, dum tamen desiderium nostrum æqui bonique consulas.

FINIS.

INDEX

INDEX EORVM, QVAE IN HOC volumine continentur, Alphabetico ordine dispositus.

ANIMADVERTAS, OPORTET, IN HOC OPERE nil penè tractari, quod ad fisci privilegia, & fiscalis officium nō pertineat: & si in hoc indice in his verbis *Fiscus* & *Fiscalis*, quæ eorum propria sunt, scriberentur, maximam Indicis partem cōsumerent, nimisque onerata manerent, quod difficultatem, ne dicam maximam molestiam quærenti, adduceret · idcircò in his verbis: *Fiscus* & *Fiscalis* ea solùm invenies, quæ vix alijs litteris potuerunt accommodari, atque ita in alijs etiam litteris, prout convenientius tibi videbitur, quę ad fiscum spectant, invenies.

Gl. glossa, sp. speciali, n. numero, p. pagina.

A

Ad-

INDEX.

INDEX.

ob

Con-

INDEX.

De-

Do-

Fis-

Fru-

INDEX.

H

spec.

I

INDEX.

In-

INDEX.

L

M

N

Offi-

P

Pœ-

INDEX.

INDEX.

Prin-

Pro-

Res

INDEX.

tt

S

So-

INDEX.

Co Sub

T

INDEX.

V

INDEX.

MATRITI,
EX OFFICINA FRANCISCI
MARTINEZ,

ANNO M. DC. XXXIX.